

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

SEYFİ ARKAN MONOGRAFİSİ

BANU ÖZLEM ÖZKAYA

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE KURAMI PROGRAMI**

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. BÜLENT TANJU**

İSTANBUL, 2011

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SEYFİ ARKAN MONOGRAFİSİ

Banu Özlem ÖZKAYA tarafından hazırlanan tez çalışması 13.04.2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

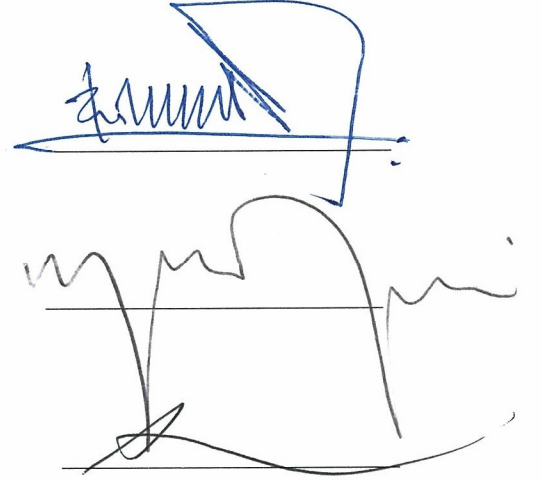
Doç. Dr. Bülent Tanju
Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Bülent Tanju
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Uğur Tanyeli
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Arzu Erdem
İstanbul Teknik Üniversitesi

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimi boyunca derslerini aldığım hocalarım Prof. Dr. Uğur Tanyeli ve Doç. Dr. Bülent Tanju'ya yaşama, mimarlığa ilişkin bakış açıları ve yaşamlara etki edebildikleri için teşekkür ederim.

Tez danışmanım Doç. Dr. Bülent Tanju'ya sabrı, anlayışı ve konu seçimi de dahil olmak üzere gösterdiği duyarlılık ile bir sonuca varmamı sağladığı için sonsuz teşekkürler...

Nisan, 2011

Banu Özlem ÖZKAYA

İÇİNDEKİLER

Sayfa	
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÖZET	xiv
ABSTRACT.....	xv
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1 Literatür Özeti.....	1
1.2 Tezin Amacı.....	2
1.3 Hipotez.....	3
BÖLÜM 2	4
SEYFİ ARKAN’IN ÖZGEÇMİŞİ.....	4
BÖLÜM 3	33
MİMARLIK ÜRETİMİ	33
3.1 Katalog.....	33
BÖLÜM 4.....	315
BİBLİYOGRAFYA.....	315
4.1 Seyfi Arkan Yayınları.....	315
4.2 Seyfi Arkan Hakkında Yapılan Çalışmalar	318
BÖLÜM 5	319
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	319
KAYNAKLAR	321
EK-A	
SEYFİ ARKAN İLE İLGİLİ BELGELER.....	323
A-1 Güzel Sanatlar Akademisi Diploması, 1928, TBMM Milli Saraylar Arşivi	323
A- 3 Seyfi Arkan’ın Hangi Kurum Tarafından Verildiği Bilinmeyen Kimliği, Yasemin Gürel Arşivi	325
A-4 Soyağacı, S. Arkan’ın Anne Tarafı, M. Kaya Arşivi	326
A-5 Soyağacı, Kevâkîbizadeler, Zeynep Altuntaş.....	327

A-6	Soyağacı, S.Arkan'ın Baba Tarafı, M. Kaya Arşivi.....	328
A-7	Vedat Nedim Tör'ün Arkan ve Turizm Haberler Bürosu Hakkındaki Yazısı, TBMM Milli Saraylar Arşivi.....	329
A-8	Vedat Tek'in kızı Selime'nin S.Arkan'a Gönderdiği Vedat Tek Resmi, Y. Gürel Arşivi	330
A-9	Seyfi Arkan'ın Berlin'e Gidişine İlişkin 7.10.1929 Pazartesi Günü Vakit Gazetesi'nde Yayınlanan Haber, TBMM Milli Saraylar Arşivi	331
A-10	Seyfi Arkan'ın Akademi'de Öğrenciyken Çalıştığı ve Ek İnşaatını Gerçekleştirdiği Üçler Apartmanı'nı Yaptıran Şirkete Ait Bir Makbuz.....	332
A-11	Seyfi Arkan'ın isminin kullanıldığı reklâm, Mimar dergisi	333
A-12	Hans Poelzig'den Seyfi Arkan'a yazılmış bir mektup, 1933, TBMM Milli Saraylar Arşivi.....	334
A-13	Milli İnşaat Ecnebiperestlik, Cumhuriyet, M. Kaya Arşivi.....	335
A-15	Alman basınında Seyfi Arkan, 1966, Milli Saraylar Arşivi	337
A-16	Üçler Apartmanı perspektif, Seyfi Arkan, 1933-1934, TBMM Milli Saraylar Arşivi.....	338
A-17	Atatürk İmzalı Belge, 1935, M. Kaya Arşivi	339
A-18	Atatürk Anıtı Kaidesi İçin Verilen Takdirname, 1937, M. Kaya Arşivi	340
A-19	Seyfi Arkan'a İstanbul Fen İşleri Müdürlüğü'nden Verilen Belge, M. Kaya Arşivi	341
A-20	Seyfi Arkan'a İstanbul Fen İşleri Müdürlüğü'nden Verilen Belge, 1941, Y. Gürel Arşivi	342
A-21	Seyfi Arkan, Y. Gürel Arşivi.....	343
A-22	Abdullah Nasıh Bey, İkiz Oğulları Seyfettin ve Bahaettin İle Birlikte, TBMM Milli Saraylar Arşivi.....	344
A-24	Seyfi Arkan, Aile Bireyleriyle (?) Birlikte, TBMM Milli Saraylar Arşivi.....	346
A-25	Seyfi Arkan Berlin'deyken, 1931, TBMM Milli Saraylar Arşivi	347
A-26	S. Arkan'ın Berlin'de Bulunduğu Yıllarda Poelzig'in Atölyesi, Mehmet Kaya Arşivi	348
A-27	E. Zimmermann'ın Seyfi Arkan'a Verdiği Resim, M. Kaya Arşivi.....	349
A-28	Seyfi Arkan Yedek Subaylığı Sırasında, M. Kaya Arşivi	350
A-29	Seyfi Arkan Yedek Subaylığı Sırasında, M. Kaya Arşivi	351
A-30	Seyfi Arkan, İlk Eşi Prenses Nermin ve Kızı Sûr (Hoşyar) İle, TBMM Milli Saraylar Arşivi.....	352
A-31	Seyfi Arkan, Kızı Sûr İle, Milli Saraylar Arşivi.....	353
A-32	Seyfi Arkan, Levent'teki Evinin Önünde, 1934, TBMM Milli Saraylar Arşivi.....	354
A-33	Seyfi Arkan, Akademi Önünde, 1940, Ataman Demir Arşivi.....	355
A-34	Seyfi Arkan'a Meslek Hayatının 35. Yılı Onuruna Mimarlar Birliği Tarafından Verilen Belge, TBMM Milli Saraylar Arşivi.....	356
A-35	Seyfi Arkan, Türk Ticaret Bankası ...Şubesi Önünde, TBMM Milli Saraylar Arşivi.....	357
A-36	Florya Deniz Köşkü'nün İnşaatı Sırasında Seyfi Arkan ve Atatürk, Broşür	358
A-37	Atatürk, Fenerbahçe'nin Kalkınması İçin 'Direktif'ler Verirken, S. Arkan Bu Etüdlere Ait Projelerle, Atatürk ve Salih Bozok Arasında, Broşür	359

A-38	Salih Bozok'tan Seyfi Arkan'a, 1937, M. Kaya Arşivi.....	360
A-39	Yahya Kemal Beyatlı'dan S.Arkan'a, 1945, Y. Gürel Arşivi	361
A-40	Seyfi Arkan'ın Kartviziti	362
A-41	Seyfi Arkan'ın Pasaportu, Y. Gürel Arşivi.....	363
A-42	Sümerbank Merkez Binası, Seyfi Arkan, 1933	364
A-43	İzmit Halkevi, Y. Gürel Arşivi	365
A-44	Son Posta Gazetesi, 2 Ağustos 1942	366
A-45	Hasan Ali Yücel'den S. Arkan'a Gönderilmiş Yazı, 1943, Milli Saraylar Arşivi.....	367
A-46	Seyfi Arkan'ın Yayınladığı İlk Broşür, 1950, M.Kaya Arşivi	368
A-47	Seyfi Arkan'ın Tahran Ziyareti, 1936, Başbakanlık Arşivi.....	369
A-48	Tip Sözleşmeler, 1964, Y. Gürel Arşivi	370
A-49	Florya, 5.6 1935, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi.....	371
A-50	Florya, 16.7.1935, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi.....	372
A-51	Florya, 2.8.1935, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi.....	373
A-52	Florya, 4.1.1936, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi.....	374
A-53	Florya, 13.4.1936, TC. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi.....	375
A-54	İller Bankası İçin Hazırlanmış Olan Koruma Envanteri, Y. Gürel	376
A-55	İller Bankası 5405/1 No'lu Plân, Y. Gürel	377
A-56	İller Bankası Henüz İnşa Edilmeden, Mevcut Plân, 1930'lar, Y. Gürel.....	378
A-57	İller Bankası, Halihazır Durumu, Y. Gürel	379
A-58	TBMM Binası Perspektif, TBMM Mili Saraylar Arşivi	380
A-59	TBMM Binası Aksonometrik Perspektif, TBMM Mili Saraylar Arşivi.....	381
A-60	İstanbul Oto Sanayi Sitesi Hakkında, 1959, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	382
A-61	İstanbul Oto Sanayi Sitesi Hakkında, 1959, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	383
A-62	İstanbul Oto Sanayi Sitesi Hakkında, 1959, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	384
A-63	İstanbul Oto Sanayi Sitesi Büro Binası ve Sergi Salonu, 1959, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	385
A-64	İstanbul Oto Sanayi Sitesi Büro Binası ve Sergi Salonu Zemin Kat Plânı, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi.....	386
A-65	İstanbul Oto Sanayi Sitesi Sol Yan Cephe, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	387
A-66	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri D Tipi, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	388
A-67	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Vaziyet Plânı, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	389
A-68	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Perspektif, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	390
A-69	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Mevzii İmar Tatbikat Planı, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	391
A-70	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri B Tipi, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	392
A-71	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri E Tipi, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	393

A-72	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri C Tipi, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	394
A-73	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri B Tipi, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	395
A-74	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi.....	396
A-75	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Lokanta ve Yedek Parça Çarşısı, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	397
A-76	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Lokanta ve Yedek Parça Çarşısı Zemin Kat Planı, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi.....	398
A-77	İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Maket, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi	399
A-78	“Üsküdar’dan Dolmabahçe ve Beşiktaş’a Bakış.” Arkan’ın 1920’lerde Muhtemelen Akademi’deyken Yaptığı Bir Yağlıboya Tablo, Süha Özkan.....	400
ÖZGEÇMİŞ		401

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 3. 1 “Yukarıdan görünüş, mikyas 1:50” / 34
Şekil 3. 2 “İki yan görünüşü ve kat plânı, mikyas 1:300” / 35
Şekil 3. 3 “Birinci esgiz” / 37
Şekil 3. 4 “İkinci esgiz” / 37
Şekil 3. 5 “Esas görünüş” / 38
Şekil 3. 6 Kat plânları ve görünüşler / 39
Şekil 3. 7 “Birinci kat plânı” / 56
Şekil 3. 8 “Zeminkat plânı” / 56
Şekil 3. 9 “Muhtelif görünüşler” / 65
Şekil 3. 10 “Sağ yan görünüş ve kat plânları.” / 66
Şekil 3. 11 “Vaziyet plânı” / 67
Şekil 3. 12 “Birinci kat ve idare kısmı” / 68
Şekil 3. 13 “Zemin kat ve idare kısmı” / 68
Şekil 3. 14 “Bodrum kat plânı” / 68
Şekil 3. 15 “Bahçeden görünüş” / 68
Şekil 3.16 “Yan görünüşler” / 69
Şekil 3.17 “Caddeden görünüş” / 69
Şekil 3.18 “Denizden görünüş” / 69
Şekil 3.19 “Menazır görünüş” / 70
Şekil 3. 20 “Enine kesim” / 70
Şekil 3. 21 “Antre” / 70
Şekil 3. 22 Broşürde kullanılan kapak fotoğrafı / 72
Şekil 3. 23 “Gece görünüşü” / 72
Şekil 3. 24 “Giriş” / 73
Şekil 3. 25 “B.I.G. katında hõlden görünüşler. (Dõşeme siyah – bej ksilõlit. Koltuklar açık mavi ve beyaz sırma. Yerli kumaş.)” / 76
Şekil 3. 26 “B.Y.Z katında büro odasından iki köşe. (Yazı masası krem lake vepalisandr cilâlî) / 77
Şekil 3. 27 “B.Y.Z katında hõl ve merdiven altı. B.İ.G katında bar odası.” / 77
Şekil 3. 28 “B.Y.Z katında iç merdiven (cilâlî meşe) ve yemek odasından balkonlu köşe.” / 84
Şekil 3. 29 “B.I.G. katında hõlden salonların görünüşü.” / 85
Şekil 3. 30 “Desen ve foto halinde ön görünüşler. Bir nikel lâmba etüdü” / 86
Şekil 3. 31 Broşürde kullanılmış, 1950’li yıllara ait olduğu sanılan fotoğraf / 87
Şekil 3.32 “Görünüş detayı” / 90
Şekil 3.33 “Vaziyet plânı.1 : 3000” / 90
Şekil 3.34 “Yer katı plânı. 1: 400” / 90
Şekil 3.35 “Yoldan görünüş ve antre detayı” 91

- Şekil 3.36 “Höl ve dans salonu” / 91
- Şekil 3.37 “Büro, *fümuar* ve yemek salonu” / 92
- Şekil 3.38 “Hariciye köşkünün tamamlandığı zaman alacağı şekil.” / 92
- Şekil 3.39 Broşür’de “konkurlar” bölümünün kapağında kullanılan fotoğraf.
- Şekil 3. 40 “Halkevleri ışık sütunu. İstanbul. Gündüz ve [...] görüşleri.”
- Şekil 3. 41 “Halkevleri ışık sütunu. İstanbul. [...] ve gece görüşleri.”
- Şekil 3. 42 “Yan görüşler”
- Şekil 3. 43 “Kat plânları”
- Şekil 3. 44 “Biri projesi. [...]merdiven holü. Mimar Seyfettin Nasih”
- Şekil 3. 45 “ Biri projesi. Maketin muhtelif görüşleri [...] Mimar Seyfettin Nasih”
- Şekil 3. 46 “5. Mükâfat. Maket. Mimar Seyfettin Nasih”
- Şekil 3.47 Florya Köşkü
- Şekil 3.48 Vaziyet plânı
- Şekil 3.49 Kat plânı
- Şekil 3.50 “Röleve Projesi - Kat Plânı”
- Şekil 3.51 “Röleve Projesi - Doğu Cephesi”
- Şekil 3.52 “Röleve Projesi - Batı Cephesi”
- Şekil 3.53 “Röleve Projesi - Güney Cephesi”
- Şekil 3.54 “Röleve Projesi - Kuzey Cephesi”
- Şekil 3. 55 Görünüş ve kat plânları
- Şekil 3. 56 “İlkokul binası. Görünüşler ve kesim.” (A-B ve C-D kesitleri)
- Şekil 3. 57 “İlkokul kat plânları”
- Şekil 3. 58 “Yemekhane, ofis ve depo, duş katları plânları”
- Şekil 3.59 “Yemekhane, mutfak, çamaşır ve duş binası arka görünüş ve alt kat plânı”
- Şekil 3.60 “Amele mahallesi genel görünüş maketi”
- Şekil 3. 61 Broşürde yer alan fotoğraf:“Üzülmez kömür havzası bekâr işçi pavyon ve pansiyonları-Zonguldak.
- Şekil 3.62 Aydıntepe mahallesi, Üzülmez İlkokulu ve işçi yurtları. (1937)
- Şekil 3.63 Türk-İş Yerleşiminin Gerçekleşen Bölümü
- Şekil 3.64 “Kozlu, Kömür İş İdare Binası Zemin Kat Planı, m.1/100”
- Şekil 3.65 Yapımı tamamlanan Kömür-İş idare binası
- Şekil 3. 66 “Birinci. Maket”
- Şekil 3. 67 “Bodrum kat plânı”
- Şekil 3. 68 “Kat plânları”
- Şekil 3. 69 “(Anahtar). Mimar Seyfettin Erkan, Maket ve kat plânları”
- Şekil 3. 70 “(Anahtar). Mimar Seyfettin Erkan, Maket”
- Şekil 3. 71 “Önden görünüş”
- Şekil 3. 72 “Arkadan görünüş”
- Şekil 3. 73 “Üstten görünüş”
- Şekil 3. 74 “Merasim salonu”
- Şekil 3. 75 Birinci kat plânı
- Şekil 3. 76 “İç avlu”
- Şekil 3. 77 “Ön görünüş”
- Şekil 3. 78 “Önden başka bir görünüş”
- Şekil 3. 79 “Başka bir menazır görünüş”
- Şekil 3. 80 “Kat merdiveni”
- Şekil 3. 81 “Merasim salonu”
- Şekil 3. 82 “Merasim salonundan bir görünüş”
- Şekil 3. 83 “Merasim salonundan bir görünüş”

- Şekil 3. 84 “Zemin kat plâni”
Şekil 3. 85 “Birinci kat plâni”
Şekil 3. 86 “Arka cephe”
Şekil 3. 87 “Maket”
Şekil 3. 88 “Ön cephe”
Şekil 3. 89 “Cephe resimler”
Şekil 3. 90 “Arka görünüş”
Şekil 3. 91 “Beton arme pergole”
Şekil 3. 92 “Arka cephe”
Şekil 3. 93 “Ön görünüş”
Şekil 3. 94 “Kat plâni”
Şekil 3. 95 “Kat plânları”
Şekil 3. 96 1943 tarihli, 1/500 ölçekli Pervititch haritasında Talimhane dokusu ve Ayhan Apartmanı
Şekil 3. 97 Ayhan Apartmanı’nın yıkımı, 2004 (Fotoğraf: Ebru Omay Polat)
Şekil 3. 98 Ayhan Apartmanı “rekonstrüksiyon”u, 2006 (Fotoğraf: Ebru Omay Polat)
Şekil 3.99 Maket
Şekil 3.100 Görünüş
Şekil 3.101 “Rümuз: Tan. Mimar Seyfettin Erkan. Maket. Ön görünüş ve boyuna kesim”
Şekil 3.102 “Rümuз: Tan. Mimar Seyfettin Erkan. yer katı, 1 inci 2 inci ve 3 üncü kat plânları.”
Şekil 3. 103 “Maket görünüşü”
Şekil 3. 104 “Maket görünüşü”
Şekil 3. 105 Kömür-İş Yerleşimi, 1940
Şekil 3. 106 “Kat Plânları”
Şekil 3. 107 “1. Mükâfat. “Sur., rumuzlu proje. Maket. Mimar Seyfi Arkan.”
Şekil 3. 108 “Müsabakaya iştirak eden eserlerin maketleri bir arada.”
Şekil 3. 109 “1. Mükâfat. Görünüşler ve kat plânları. Mimar Seyfi Arkan”
Şekil 3. 110 Bodrum kat plâni
Şekil 3. 111 Zemin kat plâni
Şekil 3. 112 Kat plânları
Şekil 3. 113 “Mimar Seyfi Arkan. 2 nci tip”
Şekil 3. 114 “Ön görünüş”
Şekil 3. 115 “Arka cephe”
Şekil 3. 116 “Ön cephe”
Şekil 3. 117 “Arka iç köşe görünüşü.”
Şekil 3. 118 “Esas atreler ”
Şekil 3. 117 “Dükkân kısmı”
Şekil 3. 120 “Antre camakân”
Şekil 3. 121 “Giriş holü”
Şekil 3. 122 “İdare meclisi salonu”
Şekil 3. 123 “İdare meclisi salonu”
Şekil 3. 124 “Birinci kat hol kapısı.”
Şekil 3. 125 “Antre holü”
Şekil 3. 126 “Esas merdiven ve banka katı koridoru”
Şekil 3. 127 Broşürde “bankalar” bölümünün kapağında kullanılan fotoğraf: “İller Bankası Umum Müdürlük Binası”
Şekil 3. 128 “Boyuna kesim”

Şekil 3. 129 “Kat plânları 1: 600”
Şekil 3. 130 “Ön görünüş”
Şekil 3. 131 “Yan görünüş”
Şekil 3. 132 “Kat plânı 1/300”
Şekil 3. 133 “Umumî görünüş”
Şekil 3. 134 “Pergolalı geçit ve havuzlu ön görünüş.”
Şekil 3. 135 “Yemek salonu ve kış bahçesi”
Şekil 3. 136 “Yemek salonu ve entim köşe”
Şekil 3. 137 “Çalışma odası”
Şekil 3. 138 “Yemek salonunda entim köşe”
Şekil 3. 139 “Vestiye”
Şekil 3. 140 “Bayan odası”
Şekil 3. 141 “Müzik odası”
Şekil 3. 142 “Müzik odasında”
Şekil 3. 143 “Maket”
Şekil 3. 144 “Deniz cephesi”
Şekil 3. 145 “Ön cepheden görünüş”
Şekil 3. 146 “Ön cepheden bir görünüş”
Şekil 3. 147 “Zemin kat plânı”
Şekil 3. 148 “Birinci kat plânı”
Şekil 3. 149 “Cepheler”
Şekil 3. 150 “Makta”
Şekil 3. 151 “Cadde görünüşleri.”
Şekil 3. 152 “Antre merdiven başlangıcı; bir salon; ön teras görünüşü”
Şekil 3. 153 “Vaziyet plânı. 1 : 500”
Şekil 3. 154 “Kat plânları, 1: 200”
Şekil 3. 155 “Maket”
Şekil 3. 156 “Kat plânları”
Şekil 3. 157 Çemberlitaş Palas, 2010
Şekil 3. 158 Sümerbank Pavyonu
Şekil 3. 159 Sümerbank Pavyonu’nun da içinde bulunduğu ‘Kültürpark’, 1939
Şekil 3. 160 Broşürde kullanılan fotoğraf: “Gar Maritim - İstanbul Yolcu Salonu (Maket). Proje satın alınmıştır”
Şekil 3. 161 “Boyuna kesim”
Şekil 3. 162 “1 inci ara kat”
Şekil 3. 163 “2 inci kat”
Şekil 3. 164 “2 inci ara kat”
Şekil 3. 165 “Zemin kat”
Şekil 3. 166 Arkitekt ve ‘broşür’de kullanılan “Desen: perspektif”
Şekil 3. 167 “4 No’lu proje”
Şekil 3. 168 “Vaziyet plânı”
Şekil 3. 169 “1 inci nivo plânı”
Şekil 3. 170 “Makta”
Şekil 3. 171 “2 inci nivo plânı”
Şekil 3. 172 “3 üncü nivo plânı”
Şekil 3. 173 “Makta”
Şekil 3. 174 “4 üncü nivo plânı”
Şekil 3. 175 “Manazir görünüş”
Şekil 3. 176 Halkevi, 1939

- Şekil 3. 177 Halkevi (inşaatı ‘henüz’ tamamlandığı dönemde olmalı)
- Şekil 3. 178 Halkevi, 1959
- Şekil 3. 179 2000’lere ait uydu görüntüsünde “Halkevi”
- Şekil 3. 180 Halkevi, ‘günümüzde’
- Şekil 3. 181 Halkevi, detay
- Şekil 3. 182 “Tip A. Model”
- Şekil 3. 183 “Tip A. Ön cephe”
- Şekil 3. 184 “Tip A. Arka cephe”
- Şekil 3. 185 “Tip A. Plân”
- Şekil 3. 186 “B.tipi bitişik evler. Model”
- Şekil 3. 187 “B.tipi bitişik evler. Ön cephe”
- Şekil 3. 188 “B.tipi bitişik evler. Arka cephe”
- Şekil 3. 189 “B.tipi bitişik evler. Plân”
- Şekil 3. 190 “B.tipi bitişik evler. A-A Makta”
- Şekil 3. 191 Sıra evler. Model. Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 192 “Sıra evler. Ön cephe Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 193 “Sıra evler. Arka cephe Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 194 “Sıra evler. Plân Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 195 “Sıra evler. A-A Makta. Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 196 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Model. Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 197 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Görünüş. Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 198 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Görünüş. Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 199 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Plân. Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 200 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Ön cephe. Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 201 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Plân. Mikyas 1/200”
- Şekil 3. 202 “Maket”
- Şekil 3. 203 “Ön cephe”
- Şekil 3. 204 “Cephe”
- Şekil 3. 205 “Kat plânları 1/600 mikyas”
- Şekil 3. 206 “Yan cephe”
- Şekil 3. 207 “Kat plânı 1/600”
- Şekil 3. 208 “Kat plânı”
- Şekil 3. 209 “Maket”
- Şekil 3. 210 Muhlis Erdener Villası (Fotoğraf: Uğur Tanyeli)
- Şekil 3. 211 Halkevi, broşürde kullanılan fotoğraf
- Şekil 3. 212 Halkevi, ‘günümüzde’
- Şekil 3. 213 Santral Binası Eki (Arkadaki yapı)
- Şekil 3. 214 Sümerbank Pavyonu
- Şekil 3. 215 Sümerbank Pavyonu’nun da içinde bulunduğu “Kültürpark”, 1943
- Şekil 3. 216 Trabzon Sergi Sarayı, Perspektif
- Şekil 3. 217 Zemin kat plânı
- Şekil 3. 218 Broşürde ilgili bölümün kapağında kullanılan fotoğraf: “Menemen Stadyumu (maket)”
- Şekil 3. 219 Beyazıt Transformatör Binası. (Fotoğraf: Uğur Tanyeli)
- Şekil 3. 220 Broşürde kullanılan fotoğraf: “Altıyol transformatör binası – Kadıköy – İstanbul
- Şekil 3. 221 “Zemin kat plânı Ölçü 1/50”
- Şekil 3. 222 “Z.66 Bankolar ve sütun detayı Ölçü 1/10”
- Şekil 3. 223 “Z.66 Bankolar ve sütun detayı Ölçü 1/20”

- Şekil 3. 224 “Mobilya dispozisyon planı Ölçü 1/50”
Şekil 3. 225 Armatör Ferit İnal Apartmanı, 2009 (Fotoğraf: Cemal Emden)
Şekil 3. 226 Broşürde, ilgili bölümde kullanılan kapak fotoğrafı
Şekil 3. 227 TBMM Milli Saraylar Arşivi’nde bulunan Arkan’ın kendi arşivindeki az sayıda belgelerden olan cephe çizimi
Şekil 3. 228 TBMM Milli Saraylar Arşivi’nde bulunan Arkan’ın kendi arşivindeki az sayıda belgelerden olan cephe çizimi
Şekil 3. 229 TBMM Milli Saraylar Arşivi’nde bulunan Arkan’ın kendi arşivindeki az sayıda belgelerden olan cephe çizimi
Şekil 3. 230 “Kat plânları”
Şekil 3. 231 “Cephe”
Şekil 3. 232 Kat plânları
Şekil 3. 233 “Edirne’de Türk Ticaret Bankası Şubesi”
Şekil 3. 234 Osmanlı Bankası Beyoğlu Şubesi, Ön Görünüş
Şekil 3. 235 Osmanlı Bankası Beyoğlu Şubesi, İçeriden Görünüş
Şekil 3. 236 “Oto Sanayi Sitesi- Ayazağa, Perspektif”
Şekil 3. 237 “Oto Sanayi Sitesi Durum Plânı”
Şekil 3. 238 “Oto Sanayi Sitesi- Ayazağa, Mevzi İmar Tatbikat Plânı 1/ 500”
Şekil 3. 239 “Oto Sanayi Sitesi Büro Binası ve Sergi Salonu Zemin Kat Plânı 1/100”
Şekil 3. 240 “Oto Sanayi Sitesi Büro Binası ve Sergi Salonu Katlar Plânı 1/100”
Şekil 3. 241 “Oto Sanayi Sitesi ve Yedek Parça Çarşısı, kat plânı 1 / 50”
Şekil 3. 242 “Oto Sanayi Sitesi ve Yedek Parça Çarşısı, Zemin kat plânı”
Şekil 3. 243 “Türk Oto Sanayi Sitesi Sol Yan Cephe 1/100”
Şekil 3. 244 “Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, B Tipi Projesi”
Şekil 3. 245 Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, C Tipi Projesi
Şekil 3. 246 “Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, D Tipi Projesi”
Şekil 3. 247 Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, E Tipi Projesi
Şekil 3. 248 “Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, ... Tipi Projesi”
Şekil 3. 249 Güzel Konutlar Sitesi, 2009 (Fotoğraf: Cemal Emden)
Şekil 3. 250 İstanbul Porselen Sanayi Genel Merkezi ve Fabrikası
Şekil 3. 251 “Zemin Katı 1/100”
Şekil 3. 252 “Katlar 1/100”
Şekil 3. 253 PE-RE-JA Kolonya Fabrikası, tarihi bilinmiyor
Şekil 3. 254 Pirinçioğlu Konutu, tarih bilinmiyor.

SEYFİ ARKAN MONOGRAFİSİ

Banu Özlem ÖZKAYA

Mimarlık Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bülent TANJU

Bu çalışmada amaç, Seyfi Arkan ile ilgili ‘tüm’ verilerin biraraya getirilmesi ve böylelikle Arkan hakkında ileride yapılacak çalışmalara bir altlık oluşturulmasıdır. Fakat sırf bu ‘biraradalığın’ da kendi “anlatısını” oluşturduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Öncelikli olarak Arkan’ın ürettiği işlere ulaşmaya çalışılmış, yapı ve projeleri yayınlandığı ilk haliyle çalışmaya aktarılmış, çoğu zaman tanıtıcı fotoğraflar, dönemin mimari anlatım dilini aktarabilmek adına ilk basıldıkları şekliyle sıralanmışlardır. Tırnak içinde verili tüm metinler, yazıldığı ilk hali ile aynen kullanılmışlardır. Arkan’ın kendi yayını olan ‘broşür’ hem Arkan’ın kendi yayını olması açısından, hem de zaten yayınlandığı gerekçeyle, Arkan’ın ürettiği işlere ilk ağızdan ulaşılmasını sağlayan bir malzeme olarak çalışma için önemli olmuştur.

Arkan hakkında yapılmış tez, basılmış kitap ve makaleler öncelikle, hem çalışmanın odağını oluşturan Arkan yapı ve projeleri, hem de mimar hakkında ne sıklıkla çalışıldığı, hangi zamanda Arkan hakkında iş üretildiği bilgisi adına yararlanılmıştır. Mimarlar Odasının 2010 yılında İstanbul’da düzenlediği Seyfi Arkan Anma Sempozyum’undan, özellikle 1955 sonrası Arkan yapı ve projelerine ulaşma olanağı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Monografi, Seyfi Arkan, Mimarlık Tarihi, Modern (Türkiye) Mimarlığı, Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye Mimarlığı

ABSTRACT

MONOGRAPHY OF SEYFİ ARKAN

Banu Özlem ÖZKAYA

Department of Architecture

Msc. Thesis

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Bülent TANJU

The aim of the thesis is collecting ‘all’ data about Seyfi Arkan and building a scientific base for further studies on Arkan and his work. But this collecting’s own narration must be watched closely, too.

The method of the study is determining the original data about Arkan’s buildings and projects and arranging visual and textual material in primary sources for revealing the language of architectural narration and representation of Arkan’s era. Especially, Arkan’s ‘brochure’ is important because of being his own publishing and a material belonging to a primary source.

The thesis, books and articles on Arkan and his work were applied for finding the information, which expresses the density of the studies about him. Data about Arkan’s post-1955 buildings and projects were accessible via Seyfi Arkan Symposium organized by the Chamber of Architects in Istanbul (2010).

Keywords: Monography, History of Architecture, Modern (Turkish) Architecture, Turkish Architecture in the Early Republic Era

YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE

GİRİŞ

1.1 Literatür Özeti

Çalışmaları günümüze kadar mimarlık camiasında dahi yeterince değerlendirilmemiş olan Seyfi Arkan ‘modern Türkiye tarihi’ ile ilgilenenler için önemli bir karakterdir.

Yaşamı, dünyada ve Türkiye’de ‘keskin’ değişikliklerin cereyan ettiği bir dönemde geçer. Toplumsal yapısı cemaatlerden oluşan bir imparatorluğun bir mensubu, bir başka deyişle bir ‘Osmanlı’ olarak doğan Arkan, toplumsal birliğini ulus kavramı çerçevesinde inşâ etme yoluna girmiş modern bir devletin vatandaşı, bir başka deyişle bir “Türk “olarak gençliğe adım atar. Yetişkinliği, söz konusu devletin yeni yönetim biçimi olan cumhuriyetle paraleldir.

Genç bir mimar adayı olarak Akademi’de aldığı eğitimi Avrupa’ya taşır. Daha çok ‘gözlem’e dayanan bu eğitim Arkan’a yeni bir dil kazandırırken bu dile ait mimarlık düşüncesini de akranlarıyla karşılaştırıldığında mesafesini kendisinin belirleyebildiği bir şekilde içselleştirmesine uygun bir zemin hazırlar. Bu ‘içselleştirme’, modern-olanın içinde Berlin ve Avrupa’nın düşünme biçimini kavramak ve ama içinde erimekten çok, o dili kendinde eritmekle olur. Yaşamı da belli ki bu ‘modern dil’den payını alır. Hatta Akademi’deki öğrenciliğinde bile “biraz” ayırık olduğu, azınlıkta kaldığı anlaşılmaktadır. Anlaşılamadığı da zaman geçtikçe anlaşılabacaktır. O, Tanyeli’nin ifadesiyle, “Müslüman mahallesinde salyangoz satan” olacaktır ve bundan vazgeçmeyecektir, belki de vazgeçemeyecektir. ‘Evrilmekte olan’ Türkiye mimarlığına ‘uyan’ işler üretmeyecektir. Osmanlı, Türkiye ve Berlin dillerini sessizce birlikte kullanmaya devam edecektir. Sessizliği güçlüdür aslında. Meslektaşları ise sessizliğin bu gücünü duymazdan gelecektir. Bu anlamda Arkan’ın yaşamı, Türkiye’de kendi

kararlılığı içinde, çoğu kez ‘diğerlerinden’ farklı düşünen ve üreten bir birey olarak tanıdık da olacaktır.

Yukarıdaki yoruma dayalı girizgâh, bu çalışmada derinleştirilmeyecektir. “Zaman” algısı, olayların sayısallaştırıldığı “kronolojik tarih” bu çalışmada Arkan’ı yaşadığı zamandan koparmamak için elbette önemlidir.

Çalışmanın tarihselliği, Arkan’ın ürettiği işlerin kronolojik dizimi üzerinde temellenmektedir. Söz konusu tarih aralığında ‘arka plan’da, dünyada ve Türkiye’de neler olduğu okuyucunun birikimine bırakılmıştır. Ancak öte yandan Arkan’ın mimari üretiminin içine yerleştiği tarihsel-toplumsal bağlamın anlaşılması açısından bu “arka plan”ın göz önünde bulundurulması önemlidir. Bu anlamda, ‘modern bir ulus devlet olarak genç Türkiye’nin değişen siyasi ve toplumsal yaşamını, dünya ölçeğindeki sosyo-ekonomik değişimler çerçevesinde ve ‘modernist sanat üretimi’ bağlamında okumak, çalışmanın daha doğru ve tutarlı bir biçimde kavranmasını sağlayacaktır.

1.2 Tezin Amacı

Bu çalışmada amaç, Arkan ile ilgili ‘tüm’ verilerin bir araya getirilmesi, Arkan hakkında ileride yapılacak çalışmalara bir altlık oluşturulmasıdır.

Tezin odağını Arkan’ın yapı ve projelerini içeren katalog oluşturmaktadır. Kataloğun oluşturulması amacıyla dönemin mimarlık ve sanat dergileri ve gazeteleri ulaşılabildiği ölçüde taranmıştır. Çalışmada çokça yararlanılan kaynak, Türkiye’de yayınlanan (1931) ilk mimarlık yayını olan ve 1935 yılında ismi, Türkçe bir karakter taşıması amacıyla “Arkitekt” olarak değiştirilmiş bulunan Mimar dergisidir. Dergide, 1933 yılından başlayarak yaklaşık olarak 1940’lı yıllara kadar azalan bir yoğunlukla Arkan’ın işlerine yer verilir. Arkan’ın yayınlanan son işi, 1954 yılında muhtemelen işveren kurumun, söz konusu yapının inşâsından beş yıl sonra dergiye gönderdiği proje olacaktır. Arkan’ın çalışmalarının, ülkenin mimarlık alanında söz konusu dönemlerde etkin ve tek gücü olan Arkitekt dergisi üzerinden izlenmesi bile kendisinin mimarlık camiası ile ilişkisi hakkında düşünmek açısından önemli görünmektedir.

Çalışmada yararlanılan bir diğer kaynak Seyfi Arkan’ın kendi yayını olan kitapçıktır. Arkan’ın da ifade ettiği şekliyle “broşür” olarak adlandırılmıştır. Broşür’ün yayın yılı yoktur. Tanıtımı yapılan yapı ve projelerin tarihleri göz önüne alındığında 1956 yılında basılmış olduğu tahmin edilmektedir. ‘Kaynakça’da bu tahmine yer verilmemektedir.

Arkan'ın 1950 yılında yayınlanan ama bu çalışmada sadece kapağına yer verilen bir kitapçığı daha mevcuttur. Bu iki yayın da Tanyeli'nin deyişle mimarın "öz promosyonu"dur ve bu anlamda Türkiye'de bir ilktir.

1.3 Hipotez

Yapı ve projelerin tanıtım yazıları ilk basıldıkları şekliyle kullanılmıştır. Dönemin dil kuralları, teknik olanak(sızlık)larından kaynaklı basım hataları özellikle önemsenmiş ve belge niteliği taşıdıkları gerekçesiyle korunmuştur. Fotoğraf altlarında tırnak işareti ile imlenen ifadeler de yayınlandıkları ilk durumlarıyla aynen kullanılmış, mimari terimlerin zaman içindeki dönüşümünün okunabilmesi açısından önemli olacakları varsayılmıştır.

Arkan'ın 'özgeçmiş'i için Zeynep Altuntaş'ın çalışmasından ve Mehmet Kaya arşivinde bulunan soyağacından yararlanılmıştır. Yaşayan aile bireyleriyle görüşmek istense de mümkün olmamıştır.

Arkan'ın mimarlık üretimi içinde yazım alanında bir tek makalesi mevcuttur. Broşür'de bir takım "telif eserler"den bahsetse de her hangi bir yayına rastlanmamıştır. Arkitekt'te yayınlanan bazı proje tanıtım yazılarının ona ait olduğu tahmin edilse de kesin olarak belirtilmediği için yer verilmemekte, okuyucunun tahminine bırakılmaktadır.

Arkan'a ait olduğu bilinen ama ulaşılamayan belgeler de mevcuttur. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde 1948 yılındaki Akademi yangınına rağmen 1933 yılına uzanan belgeler mevcuttur. Söz konusu belgeler, "Özlük Haklarına" aykırı olduğu gerekçesiyle bu çalışmada belgelenememişlerdir. Arkan'ın üvey oğlu Melih Şallı'nın özel arşivinde, Arkan'ın pasaportu, şoför ehliyetnamesi gibi bazı belgeler ile aile fotoğrafları mevcuttur. Mimarlar Odası'nın Seyfi Arkan adına düzenlediği "anma" sempozyumu, özellikle 1955 sonrası Arkan yapıları için rehber olmuştur. Odanın söz konusu sempozyum kapsamında Arkan hakkında, bir belgesel de mevcuttur.

BÖLÜM 2

SEYFİ ARKAN'IN ÖZGEÇMİŞİ

Abdurrahman ya da Abdürrahim Seyfettin Nasih, İstanbul, Üsküdar'da doğdu. Doğum tarihi, Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık diplomasında 319 (Rumi) (Ek A-1), 30/II/1935 yılında “G.S.A Urbanizm muallimi sıfatı ile kendisinin “elindeki vesikalara müsteniden doldurduğu” *T.C. Maarif Vekâleti Muallim ve Memurlarına Mahsus Hal Varakası*’nda (İstanbul) 904 (Miladi) 22 /10/1936 tarihli askerlik tecil belgesinde 12/5/1936 yılında Üsküdar Nüfus İdaresi’nden alınan nüfus hüviyet cüzdanı suretinde 1319 (Rumi) (Ek A-1), 6 Mart 1939 yılı askerlik terhis belgesinde 1903-1319, (Ek A-2) “Güzel Sanatlar Akademisi Profesörü” iken kullandığı T.C pasaportunda 1903 yani 1319 (Rumi) [1], ikinci evlilik cüzdanında ise 22 Temmuz 1904’dür. Yasemin Gürel arşivinde, hangi kurum tarafından verilmiş olduğu tamamının yayınlanmamış olmasından dolayı bilinmeyen ama Arkan’a ait olduğu kesin olan “kimlik”teki doğum tarihi “1903/25/ Temmuz”dur. (Ek A-3) Milli Eğitim Bakanlığı Özlük İşleri Genel Müdürlüğü’nün Güzel Sanatlar Müdürlüğü’ne gönderdiği Nisan ayı 1966 yılına ait belgede A.Seyfettin Arkan’ın doğum tarihi “1319 Hicri”dir: 65 yaşını 13 Temmuz 1966’da dolduracak olan Arkan’ın emekliliği gelmiştir. Emekliliğinin istendiği bu belgede 65 yaşını 13 Temmuz 1966 tarihinde tamamlayacağı yazmaktadır. Hicri takvime göre 1319 doğumlu olduğu belirtilen Arkan’ın doğum tarihi miladi takvime göre de 1901’dir. Arkan, cevap yazısında, yaş haddinden emekliliğinin gelmediğini, Üsküdar Kaymakamlığı Nüfus Memurluğu’ndan aldığı nüfus kütük kaydına göre de doğum tarihinin “25 Temmuz 1319 Rumi”; “13 Cemaziyüevvel 1321 Hicri” yani 7 Ağustos 1903 olduğunu belirtir.

Arkan'ın kökeni, anne tarafından yüksek din görevlileri yetiştirmiş bir Osmanlı ulema ailesi olan Kevâkibzadelere dayanır. Zeynep Altuntaş, yaptığı çalışmada Kevakibizadelerin, IV. Murad dönemi ulemasından Halepli İbrahim Efendi evlatları olarak tanımlanmasına rağmen ailenin kökeninin İbrahim Efendi'nin dedesi, Yahya Şeyh Mehmed Efendi'ye kadar götürüldüğünü, Erdebil emirlerinden biri olan es-Seyyid İbrahim es-Safaviye, hatta onun da ötesinde Hazreti Muhammed'e kadar dayandırıldığını belirtir [2]. Mehmet Kaya arşivinde, el yazısıyla hazırlanmış "silsilename" bunu destekler niteliktedir. (Ek A-4) Altuntaş'ın şemalaştırdığı soyağacı ile "silsilename"¹ (Ek A-5) karşılaştırıldığında isimler ve tarihler neredeyse tamamıyla birbirini doğrulamaktadır. Silsilenâmede soy kütüğü "Ebu Talib, (Hazreti Muhammed'in amcası) ile başlamaktadır.

Altuntaş'ın oluşturduğu soyağacında, Arkan'ın annesi Mevhibe Hanım'ın aynı isimli babaannesinin ismi belirtilmezken "*Mehmed Said Ef. (Ö: 1260)'nin kızı ve damadı Şeyh Yusuf Efendizade es- Şeyh Ahmed Halid'in eşi*" olarak yer almakta iken oğulları Mustafa Neşet Molla'nın üç oğluna yer verilirken tek kız çocukları, Arkan'ın annesi Mevhibe hanım, aile şeceresinde yer bulmaz. Altuntaş'ın şecere şeması Arkan'ın geçmiş kuşağını aktarırken, başka bir çalışma olan Pirinçcioğlu ailesinin hazırladığı soyağacı Arkan'ın torunlarının torunları hakkında bilgi vermektedir [3].

Altuntaş, Halep'in en eski ailelerinden biri olan Kevâkibîlerin atalarının günümüzden dört asır önce Halep'e yerleşerek burada geniş bir aile kurduklarını belirtir. Özellikle İstanbul'da tanınan bu aileden birçok âlim ve devlet adamı yetişmiştir. "*Tespit edebildiği kadarıyla Kevakibi ailesinden 1 şeyhülislam, 3 Rumeli kadiaskeri, 2 Anadolu kadiaskeri, 3'ü kadiaskerlik ve şeyhülislamlik yolunu açan İstanbul kadılığı başta olmak üzere 16 kadi, 1 müftü, 1 nakıbüleşraf, 1 vilayet merkez naibi, 5 müderris çıkmıştır. Osmanlı'nın son dönemlerine doğru ise Meşihat ve yeni kurulan mahkemeler gibi ilmiye tarihinin dışındaki farklı bürokratik yerlerde görev yapan Kevakibiler de olmuştur. Yıldızlar anlamındaki Kevakibi kelimesinin yıldızlara ait, yıldızlarla ilgili anlamına*

¹ Arkan'ın yeğeninin torunu Yasemin Pirinçcioğlu tarafından "vakıflar" belgelerine dayandırılarak hazırlandığı sanılıyor. El yazısı ile hazırlanmış listenin sağ üst köşesinde Arkan'ın kızının adı farklı bir el yazısı ile eklenmiştir.

gelmesi, ilk anda ailenin İlm-i Nücum'la ilgilendikleri kanaatini uyandırır da, fiakaik-i Numaniyye'de Kevakibilerin ilk ceddi olarak bilinen İbrahim Efendi'nin Kevakibi olarak meşhur olmasının tesiriyle İlm-i Nücum'la uğraştığı söylenmektedir.

“Kevakibilerin menşei olan Halep, Osmanlı idaresinde olan önemli kentlerinden biridir. 17. yüzyılın sonlarında önde gelen Sünni Müslüman ailelerin çoğu Hanefî mezhebine geçmişlerdir. Birçok kişinin Peygamber soyundan geldiğini iddia ettiği Halep'te bu grubun idari sorumlusu olan Nakibüleşraf, kentin siyasi hayatında ortaya çıkan karışıklıklarda en nüfuzlu otoritelerden biriydi. 18. yüzyıla gelindiğinde ise birçok önde gelen aile, şehrin iktisadi ve siyasi hayatına etkin bir biçimde katılmaya başlamıştı. Osmanlı idaresinin başlangıcından, hatta muhtemelen daha öncesinden beri –statüleri, dini otoritelerinden ve şehirdeki birçok vakfın yönetici olmalarından kaynaklanan önde gelen yerel ulema aileleri kent nüfusunun temsilcileri gibi hareket ediyorlardı Kentin ticarî yapısı büyük oranda vakıflarca finanse edildiği için bu kurumlarda yönetici olanlar, bu vakıflardan hem maddi hem de manevi açıdan faydalanıyorlardı. Cabirî, Müderris, Kudsi ve Taha aşiretlerinden oluşan bu unsurlar arasında Kevâkibîler de vardı.” [2]

Osmanlı tarihine ilişkin kaynaklarda Osmanlı Devleti'nde meşhur olmuş ilk Kevâkibî olan Yahya Şeyh Mehmed'in torunu, Halep doğumlu olan ve İstanbul'a gelen İbrahim Efendi, (Halep müftülüğü yapmış Ahmed Efendi'nin (İbn Ahmed el-Kevâkibî) oğludur.) birçok medresede müderrislik yaptıktan sonra Ayasofya Mederesi'ne terfi etmiş, ardından Mekke kadılığına kadar yükselmiş ve 1040'da (1630/1631) Süveyş'te vefat etmiştir. Ailenin ilmiye tarikinde etkin olan nesli, İbrahim Efendi'nin oğlu Şeyh Mehmed Efendi üzerinden devam etmiştir. Şeyh Mehmed, İstanbul'un farklı medreselerinde müderrislik yaparak Süleymaniye Medresesi müderrisliğine kadar yükselmiş, ardından Halep, Bursa, Mekke ve en son olarak da İstanbul kadılığına getirilmiştir. 1093'de (1682)'de İstanbul'da vefat etmiştir. [2] Kaya arşivindeki silsilenamede belirttiği şekliyle; “Haleb'den Der'Aliyyeye gelüp İstanbul Kadısı olarak Sene 1093 tarihinde vefat edüp Karacaahmed' meftundur”. Altuntaş, Şeyh Mehmed Efendi'nin Hüseyin, Ahmet ve Veliyyüddin isminde üç oğlu olduğunu belirtir. Silsilenamede de Şeyh Mehmed'in üç oğlu, İbn el-Hacı Mustafa el-Kevâkibî

(Silsilename:“*Sene 1090 tarihinde ruûs-ı ahsev/ Sene 1135 tarihinde Mevleviyetle bekâ buyurulup müakherem / Sene 1137 tarihinde vefat eylemişte ve Karacaahmed’e medfundurlar*” [4]), İbn Ahmed el-Kevakibi (Silsilename: “Şam kadısı olarak sene 1335 (?) tarihinde vefat edüp Karacaahmed’e medfündür) ve Veliyuddün el-Kevakibi’dir. Hacı Mustafa, Altuntaş’ın çalışmasında, Ahmed Efendi’nin iki oğlundan biri olarak belirtilmiştir. Hacı Mustafa’nın ölüm tarihi Altuntaş’ın soyağacında da silsilenamedede 1093 (1725)’dir; Süleymaniye müderrisliğine kadar yükselmiş, Kudüs kadılığında bulunduktan sonra Üsküdar’a dönmüş ve orada 1137 tarihinde vefat etmiştir.

Veliyyüddin Efendi, farklı medreselerde müderrislik yaparak Süleymaniye Medresesi’ne kadar çıkmış, ardından Halep, Mısır, Kahire, İstanbul gibi kadılıklarda bulunarak Anadolu ve Rumeli kadıaskerliğine kadar yükselmiştir. 1139 (1727) yılında İstanbul’da vefat etmiştir. Veliyyüddin Efendi’nin 1150’de (1737/1738) vefat eden, müderrislik ve Selanik kadılığı yapan Abdülbaki isminde bir oğlu olmuştur [2]. (Silsilename’de yer aldığı şekliyle, “*Selânik Kadısı olup Sene 1150 tarihinde vefat edüp Karacaahmed’e medfündür.*”) Şerifzade Mehmed Efendi’nin eşi ismi bilinmeyen kızıdan başka Hüseyin Molla’nın eşi kızı Ayşe Hanım (Silsilename/ *Sene 1156 tarihinde vefat etmiş, Karacaahme’de medfundur*) ve Ali Efendi eşi, kızı Safiyye Hanım (Silsilename/ *Sene 1159 tarihinde vefat edüp Karacaahmed’e medfundur*) adında iki kızı daha vardır. Altuntaş, Abdülbâki Efendi’nin kendisiyle aynı ismi taşıyan torununun (Silsilename/ *İbn Abdullabâkî el-Kevâkibî; Yenişehir Fenarisinde medfundur. Midilli tevcih-i tarihi 1179*) 1179 tarihinde (1766) ilmiye tarikine girdiğini, 1210’da (1795) Yenişehir mollası olduğunu ve aynı yıl içinde vefat ettiğini belirtmektedir [2]. Silsilename’de Abdülbâki Efendi, İbn Muhammed (Mehmed) el –Kevakibî (*Sene 1159 tarihinde vefat edip Karacaahmed’e medfundur.*) dört oğlundan biridir. Altuntaş ise Abdülbâki Efendi’nin Mehmed el-Kevâkibi’nin erkek kardeşi Feyzullah Efendi’nin oğlu olduğunu belirtmektedir. Feyzullah Efendi Silsilenamede adı geçen Abdülbaki Efendi’nin erkek kardeşidir. Ama bu durum Abdülbâki Efendi’nin Arkan’la kurulan bağlantısını etkilemez; her iki soyağacında bağlantı buradan sürer: Abdülbâki Efendi’nin oğullarından Mehmed Said Efendi (*İbn Muhammed Said el-Kevâkibî; Tevcii Tenviyet Nişanı Sene 1248. Sene 12... tarihinde vefat edüp, Nişancı Camiinde*

Medfundur.), ilmiye tarikine 1211’de (1796) girmiş, Süleymaniye derecesine yükselene kadar çeşitli medreselerde müderrislik yapmış, ardından Kudüs, Mısır, Mekke, Medine, İstanbul kadılıklarıyla Anadolu ve Rumeli kadiaskerliğinde de bulunmuştur. Mazul olduğu 1270 tarihinde (1854) yılında vefat etmiştir. Mehmed Said Efendi’nin iki oğlundan biri olan Mehmed Ataullah (*İbn Muhammed Ata el-Kevâkibî; vefat, 21 Mart Sene 316, Hicri 318*) ilmiye tarikinde görev almıştır. Altuntaş’a göre diğer oğul İbrahim Sarim Efendi de bu görevi yapmıştır. “1251’de İstanbul’da doğan Mehmed Ataullah Efendi vekayi kâtipliğinde, tezkerecilikte ve niyabetlerde vazife almış, Meclis-i Temyiz riyaseti ve mutasarrıflık gibi görevlerde de bulunduktan sonra 1260’da (1844) İstanbul müderrisliğiyle ilmiye tarikine girmiştir. Müderrislikten sonra Trabzon ve İstanbul kadılığı yapmış, 1297’de (1880) mazul olmuş ve Anadolu Kadiaskerliğine kadar yükselmiştir. Ulema-yı resmiyeden iken Lazistan mutasarrıflığında ve 1314’de (1896) Bağdad valiliğinde bulunmuştur. Mehmed Ataullah Efendi’nin 1290 (1873-1874) senesinde İstanbul’da doğan oğlu Abdulhalik Midhad Efendi (*İbn Abdulhalik Mithat el-Kevâkibî*) de babası gibi hem müderridlik yapmış hem de bürokraside görevler almış, medresede Musıla-i Sahn derecesine kadar yükselmiş Maarif Mektebi ve Hukuk Mektebi gibi farklı alanlarda çeşitli görevler almıştır. Mehmed Said Efendi’nin diğer oğlu İbrahim Sami Efendi ise müderrislik yaptıktan sonra 1268’de (1852) Trabzon mollası olmuş ve vefat etmiştir [2]. Mehmed Said Efendi’nin kadiasker payeli Seyyid Ahmed Halid’in eşi olan kızı Kaya arşivindeki Silsilename’de yer bulan adı ile Arkan’ın annesinin adı ile aynı olan Mevhibe Hanım’dır. Çocukları, İbrahim Sami Efendi, (Silsilename’de yer almaz), Cemaleddin Efendi (1840-1919) (*İbn Muhammed Cemaleddin Tevliyet Nişana Sene 318*) ve Arkan’ın büyükbabası Mustafa Neşet Molla (*İbn Mustafa Neşet*)’dır. Arkan’nın babannesinin amcası, 1264’de İstanbul’da doğan Cemaleddin Efendi, Meşiat ve mahkemelerde çeşitli görevlerde bulunmuş, İbtida-i Hariç derecesiyle İstanbul müderrisliğine getirilmiş ve daha sonra Süleymaniye müderrisliğine kadar çıkmıştır. Bilâd-ı Hamse mevleviyeti, İstanbul kadılığı, Anadolu ve Rumeli kadiaskerliği payelerini de almış, 4 kez getirildiği şeyhülislamlık görevlerinde 17 yıla yakın bir süre hizmet etmiştir. Osmanlı uleması içinde bilhassa kibarlığı, nezaketi, zerafeti ve zakasıyla temayüz etmesinden dolayı Meşihat mektupçuluğundan şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Mahmud Kemaleddin (*İbn*

Mahmud el....) ve Ahmet Muhtar (*Tevcih-i Tevliyet Nişancı be gayr-i usul Sene 318*) iki oğlu, Ayşe Aliye (Topuzlu) isimli bir kızı vardır. 1954 yılında vefat eden Mahmud Kemaleddin kadıaskerlik görevinde bulunmuştur. 1943 de vefat eden diğer oğlu Ahmet Muhtar ise genç yaşta Amedî Divan-ı Hümayın odası hulefaliğine, ardından da Şura-yı Devlet Mülkiye Dairesi azalığına tayin edilmiştir.

Mehmed Said Efendi'nin diğer torunu, Arkan'ın büyükbabası, Mahkeme-Temyiz Hukuk Dairesi azası ve Anadolu Kadıaskerliği payesi sahibi Mustafa Neşet Bey'in Silsilenameye göre Mesud ve Said adlarında iki oğlu ve Mevhibe adlı bir kızı vardır. Altuntaş'ın hazırladığı soyağacında Mustafa Neşet Bey'in kızı yer almaz ve böylece Arkan'ın kanalı burada kesilir. Silsilenemadaki bilgilerle, iki erkek kardeşi olan Hatice Mevhibe Hanım'ın Abdullah Nasih Bey'den dört çocuğu olur. Necmeddin, Arkan'ın ikiz kardeşi Bahaeddin, Nesibe ve Mahmut Ekrem.

Arkan'ın babası Abdullah Nasih Bey hakkında annesi Hatice Mevhibe Hanım'ınki kadar bilgi yoktur. Arkan'ın ikiz kardeşi'nin ölüm ilanında, Nişancıyı Cedid Mehmet Paşa ve Kevakibi ailesi evlatlarından, olduğu belirtilir [6]. Nişancıyı Cedid Mehmet Paşa babalarının soyunu temsil etmekte olmalıdır.(Ek A-6) Altuntaş, aileler arasında evlilikler yoluyla kurulan siyasi, iktisadi, ilmi bağların Kevakibi ailesi için net olarak tespit edilemese de ailedeki erkeklerin evliliklerinin şeyhülislam, molla, kadı ve paşa gibi kişilerin kızlarıyla olduğunu belirtir. Kızlarından ise birinin bir şeyhülislamla, diğerinin de Kevakibilerin Türkiye'de varlıklarını sürdürdüğü için de önemli olan, Mehmed Said'in kızı, Arkan'ın annesinin babaannesi Mevhibe Hanım'ın Şeyh Yusuf Efendizade Ahmed Halid ile yaptığı evlilik olduğunu ekler. Oğulları, Arkan'ın annesinin amcası Şeyhülislam Cemaleddin Efendi, Mekke payeli ve 1865'de vefat eden Serezlizada Ahmed Nuri Beyin kızıyla, yeğeni yani Arkan'ın dayısı Said Molla da Hasan Sabri Paşa'nın kızı Zinnur Hanım'la evlenmiştir. Arkan'ın da ilk evliliğinin Mısır Kraliyet ailesinden (Prenses Nermin) yaptığı düşünülürse babasının köken olarak adı olan bir aileye mensup olduğu düşünülebilir.

Milli Saraylar Arşivinde Arkan'a ait dökümanlarda Arkan'ın ikiz kardeşi ve babası ile çekilmiş fotoğrafın envanter kaydı “Himmetzâde Dr. Naşit Bey ve ikiz oğulları [...]” olarak yazılmış olsa da babasının bu ismi taşımadığını biliyoruz. Yine Arkan'ın ikiz

kardeşinin ölüm ilânında “Merhum Dr. Nasih bey” adı geçer. Başka bir ölüm ilânında da Arkan’ın kardeşi Mahmud Ekrem’in oğlu, dedesinin isminin verildiği yeğeni Nasih Arkan’ın eşinin ailesinde bu soyadı karşımıza çıkar. Ayrıca Arkan’ın kimi zaman kullandığı “erkan” soyadının da bu aile üyeleri tarafından kullanıldığı görülür [6]. Ayrıca, 1911-1916 yıllarında Erenköy Kız Lisesi’nde müdürlük yapmış bir “Abdullah Nasih Bey”in varlığı bilinse de bu ismin Arkan’ın babasına ait olup olmadığı konusunda herhangi bir belge yoktur.

Arkan’ın yeğeninin torunu Yasemin Pirinçcioğlu, Arkan’ın babasının soyunun Kanuni Dönemi vezirlerinden Siyavuş Paşa’ya dayandığını belirtirken Arkan’ın ikiz kardeşi Baha Arkan’ın ilk evliliğinden olan oğlunun adının Siyavuş olması böylesi bir yakınlığı düşündürmektedir. 1973 yılında ölen Baha Arkan’ın ölüm ilanında da “[...] Nişancıyı Cedid Paşa ve Kevakibi ailesi evlâtlarından [...]” ibaresi bulunmaktadır.

Arkan, Abdullah Nasih Bey’in dördüncü evliliğindendir. Biri kız olmak üzere beş kardeşirler: Kardeşlerin en küçüğü olduğu bilinen Necmettin (Necmi) ile yaş sıralaması olmaksızın diğer kardeşleri, Mahmud Ekrem, Nesibe, tek yumurta ikizi Bahaeddin (Baha)’dir.

Necmettin (Nemci) Arkan, Türk Ticaret Bankası Müdürlüğü yapmıştır. Banka, 1913’te Adapazarı İslâm Ticaret Bankası olarak kurulmuş, 1924’te Adapazarı İslâm Bankası Türk A.Ş. 1928’de Adapazarı Türk Ticaret Bankası A.Ş. ve 1937’de Türk Ticaret Bankası AŞ. adlarını almıştır. 1934’te Ankara’ya, 1952 yılında da İstanbul’a taşınmıştır. Necmi Arkan’ın hangi tarih aralığında bankanın müdürü olarak çalıştığı bilinmiyorsa da Arkan’ın Türk Ticaret Bankası için 1949- 1955 yılları arasında yaptığı çeşitlilik içeren meslekî işleri açısından önemli olabilir. 1949-1950 yıllarında Arkan, “Türk Ticaret Bankası İkrâmiye Evleri”ni gerçekleştirmiştir. Bu yapısı, 1954 yılında Arkitekt dergisinde yayınlanmış son işidir. Türk Ticaret Bankası için yaptığı diğer işler, kendi yayını olan broşürde belirttiği üzere, Türk Ticaret Bankası Adapazarı ve Adana şubeleri (1949-50), Gaziantep ve Ankara Şubeleri (1950-51), Beyoğlu-Parmakkapı Şubesi (1951-52), Bebek (1952-53), Altınbakkal Şubeleri (1953-54), Beşiktaş Şubesi Arşivi (1954-55)’dir.

Arkan'ın kız kardeşi Nesibe Arkan, hangi üniversitede ve dalda 'hocalık' yaptığı bilinmeyen Dr. Ziya Bey ile evlenmiş ve çocukları olmamıştır.

Arkan'ın ikiz kardeşi Baha Arkan Galatasaray Lisesi'nde okumuştur. 1927 yılında bu ismi alan okul, Baha Arkan'ın öğrencisi olduğu dönemde 'Mektebî Sultanî' adını taşımaktadır. 9-12 yaşlarında öğrenci alan okulun eğitim süresi 9 yıldır. Baha Arkan, tıp doktoru olur. Çalışma Bakanlığı Yayınları'ndan 1947 yılı basımı "Meslek Hastalıkları", Milli Eğitim Vekâleti tarafından basılmış 1953 yılı basımı "İleri Memleketlerde Okul Hijyeni Teşkilâtı" ile M.E.B. Yayınlarından 1963 yılı "Evde Hasta Bakımı Kız Sanat Enstitüleri ikinci sınıf ders kitabı vardır. 1954 senesinde Maarif Vekâleti Sağlık İşleri Genel Müdürü iken "Yoksul Hasta Öğrenci Dostları Derneği" nin kurucuları arasında yer almıştır. Dört evlilik yapmıştır. Arkan'ın 30 /4/ 1962 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Müdürlüğü'ne "[...] rahatsızlığı dolayısıyla Ankara'da bulunan Biraderi Doktor Baha Arkanın nezaretinde Klinik teşhisi yaptırabilmek gayesiyle 5 gün için Ankaraya gitmek üzere [...]" yazdığı izin dilekçesinden ikiz kardeşinin Ankara'da yaşadığı anlaşılmaktadır [7].

Arkan'ın kardeşi Mahmud Ekrem (Dr. Ekrem Arkan), (Rodoslu) Saadet Hanım'la evlenmiştir. Arkan'ın 'yenilemesini' yaptığı Pirincçioğlu Konutu, kardeşinin kızı, Halide Edip Adıvar'ın asistanlığını yapmış ve Türkiye'nin ilk kadın turizmcisi olan Hayrünisa İnci Pirincçioğlu'na ya da bu soyadı taşıyan aile üyelerinden birine ait olmalıdır.

Ayrıca, Vedat Nedim Tör'ün bir gazete yazısında (Ek A-7) övgüyle bahsettiği Arkan ve iç dekorasyonunu yaptığı "Hilton Oteli bahçesindeki turizm ofisi"nin 1955 yılında Amerika'dan Türkiye'ye dönen, Pirincçioğlu ailesine (Hayrinüsa İnci Arkan ve Fevzi Pirincçioğlu) ait olması olasıdır.

Arkan, T.C. Maarif Vekâleti Muallim ve Memurlarına Mahsus Hâl Varakası'na kendi ifadesiyle, eğitim hayatının başlangıcının ilkokul beşinci sınıfını bitirdiği "Kadıköy Fransız mektebi"¹ olduğunu belirtir. İlkokul beşinci sınıfa kadar Kadıköy Fransız Mektebinde (Bugünkü İstanbul Özel Saint-Joseph Fransız Lisesi) okumuştur.

¹ Ataman Demir Arşivi, aynen aktarılmıştır.

Ortaöğretime denk gelen öğrenimini nerede aldığına dair beyanda bulunmamış, iyi bildiği iki dilden biri olan Fransızca'yı Galatasaray Lisesi'nde (ve husûsî olarak) 12 yılda öğrendiğini belirtmiştir. İkiz kardeşi Baha'nın Galatasaray Lisesi öğrencisi olduğu göz önüne alınırsa Arkan'ın da burada okuduğu ama, kendisinin bunu belirtmediği (dikkate alınarak) düşünülebilir. Yüksek tahsilini, “*Güzel san’atlar Akademisi mimari şubesinde mezun olduğu*” şeklinde ifade eder. Arkan'ın mezuniyet senesinde Güzel Sanatlar Akademisi adını alan ‘Sanayi-i Nefise Mektebi’ne kaç yaşında ve hangi eğitim düzeyinde girdiği tam olarak bilinmemektedir. Zeki Sayar, Arkan'ın, Galatasaray Lisesi'nin orta kısmını bitirdikten sonra Akademi'ye girdiğini, kendisi Akademi'ye başladığında Arkan'ın zaten okulda olduğunu belirtir.. [8] Kaydolduğu mimari şubede hocası Vedat (Tek) Bey olur. Mimari Şube'nin diğer hocası Mösyö (Giulio) Mongeri, okul Müdürü Namık İsmail'dir. Öğrenciliğine ait birkaç anı, hocası Vedat Bey'in belki de yıllar sonra öğrencisi ve meslektaşı Arkan için imzaladığı, kızı tarafından Arkan'a iletilen fotoğraf (Ek A-8) ve Avrupa'ya gönderilen öğrencinin haberini yapan gazetede Arkan'ın Vedat Beyin güzide öğrencilerinden olduğu bilgisi (Ek A-9) ile “Zeki Sayar'ın Arkan'ın abartılı öğrencilik projelerinden söz edişi” [9] sayılabilir: “*Gayet yetenekli bir öğrenciydi; tasarımdan ziyade çizimde gayet yetenekli bir arkadaştı. Aldığımız mimari konuları gayet zengin şekilde tasarlardı ki Vedat Bey projeleri tashihe geldiği zaman, yaptıklarından hoşlanırdı ve derdi ki, ‘yahu, Seyfi, bunlar inşa edilemez. Bunlar muvakkat (geçici, önemsiz) yapılar gibidir. Sergi binası filan olur*” [8]. Sayar'ın Arkan'ın “mimarlığına” dair fikri Arkan'ın yıllar içinde meslektaşları tarafından algılanışının belki de ilk emareleridir.

Arkan'ın öğrenciliğinde, 1939 yılına ait bir tediye makbuzunda yazıldığı şekliyle “İnşaat İdaresi Fenniyesi Mehmet Galip ve Fesçi Zade Falip Şirketine” adındaki özel bir mühendislik şirketinde 1929 yılına kadar çalışır (Ek A-10). Tahsil için yurtdışına gidecek olan Arkan'ın haberini içiren 1929 yılı gazete küpüründe Arkan'ın bahsi geçen şirkette dört yıldır çalıştığı bilgisi de verilmektedir. Mehmet Galip ve inşaat mühendisi Fescizade İbrahim Falip Beyler, Arkan'ın 1933- 34 yıllarında “ek” yaptığı ilk adıyla Mühendis İbrahim Galip B. Apartmanı ile aynı zamanda yapıyı inşa eden şirketin sahipleridir. 1931 yılında Fescizade İbrahim Galip Bey'in arsası üzerine inşa edilen yapının mimarı Hüsnü'dür [10]. Yapımından iki yıl sonra, Arkan Türkiye'ye

döndüğünde şirketin ek inşaat işi ona verilecektir. Üçler Apartmanı yıllar sonra Arkan'la anılacaktır.

1935 yılında yapının tanıtımına Arkitekt dergisinde sayfalarca yer verilir [11].

Hatta yapı, söz konusu dergide ve hatta belki de Türkiyede yazılı ve görsel basımda ilk defa bir mimarın ismi (iki farklı) inşaat tüketim malzemesinin reklamında kullanılır [12], [13], [14], [15], [16] (Ek A-11)

1928 yılında Arkan, yine aynı sene Güzel San'atlar Akademisi adını alan okulundan mezun olur. 1935'de muallimliğe başladığında doldurduğu *T.C. Maarif Vekâleti Muallim ve Memurlarına Mahsus Hal Varakası*'nda diploma numarası 372/145 iken kendi arşivinde bulunan diplomasında numarası 368 ve mezuniyet tarihi 9 Temmuz 1928'dir (Ek A-1). Bu farklılık yeni harflerin kullanılması nedeniyle ortaya çıkmış olabilir. “Yeni harflerle” basılı olan diplomanın 1934 yılından sonra edinildiği 1933 yılından itibaren ‘Mimar’ dergisinde yapılan “duyurularla” anlaşılır.

‘Mimar’ dergisinin 1933 yılı birinci sayısında “Güzel San'atlar Birliği Mimarî şubesinin senelik “*mutat*” kongresi sonuç bildirisi “Birlik haberleri” başlığıyla yayınlanır. “Mimar” ünvanının kimin hakkı olduğu ile ilgili de bir karar içeren bildiriden Arkan'ın da dahil olduğu *1927 senesinde sonra mezun olan mimarların “yeni diploma tab”ına henüz sahip olmadığı* anlaşılır. “ [...] «Mimar» unvanı, bu sene ellinci teessüs senesini idrak eden eski «Sanayii nefise Meketbi âlisi» ve bugünkü «Güzel san'atlar Akademisi» yüksek mimarlık şubesinden mezun olanların unvanı ve hakkıdır. Bu hak, bilâhare, Maarif Vekâletinin kabul ettiği *Avrupanın yüksek mimar mekteplerinden mezun olanlar dahi vardır. Yeni idare heyeti bundan başka, 927 senesindenberi, mezun olanlara, basılmış bir diploması bulunmadığından dolayı, bir mezuniyet vesikası veren Güzel san'atlar Akademisi nezdinde müracaatta bulunarak, yeni diploma tabını rica edecektir*” [17]. Mimar dergisi 1934 yılı üçüncü sayıda bu talebin yerine geldiği “Güzel San'atlar Birliği Kâtibi Umumiliği” tarafından yapılan çağrıdan anlaşılır: “*Yeni harflerle şimdiye kadar diplomalarını almamış olan azanın Güzel San'atlar Akademisi müdüriyetine ve birliğe müracaat etmeleri*” [18] ile milli eğitim bakanlığının hazırladığı mimar kimlikleri ile ilgili olarak; “*Evvelce Maarif Vekâleti tarafından eski harflerle verilmiş olan Mimar hüviyet varakalarının yenileri ile değiştirilmesine*

tevessül edilmiş olduğundan eski hüviyet varakalarını hâmil olan arkadaşlarla şimdiye kadar hüviyet varakası almamış olan arkadaşların birliğimize müracaatları” duyurulur. Arkan’ın her iki belge için başvurularını ne zaman yaptığı bilinmez ama buna benzer çağrılar Mimarlar Birliği’nin bir organı gibi çalışan dergi tarafından bir süre daha ilgililere duyurulur. Ayrıca yine 1933 yılında, artık yeni harflerle basılı diplomalarını alan mimarların “birliğe” kaydolmaları gerekliliği de belirtilir. *“Davet: 928 senesinden sonra, Güzel san’atlar Akademisi Mimari şubesinden diploma alan mimarların Birliğe kaydolmaları için her çarşamba günü, saat beşte, alay köşkü Birlik binasına gelmeleri rica olunur.”*

Akademi’den aralarında Arkan’ın da olduğu 1928 senesinde, 24 mimar, 2 ressam, 1 heykeltraş, 1 dekoratör mezun olur.. Arkitekt dergisinin kurucularından biri olan Zeki Sayar’la yapılan bir ‘mini-söyleşi’de Sayar, Sedad Hakkı, yine aynı derginin “neşriyat müdürü” Abidin Mortaş, Salim Akkaynak, okula girişleri aynı sene olmasa da Seyfi Arkan, kendisi ve Şevki Balmumcu’nun okuldan aynı senede mezun olduklarını belirtir [8]. Mimar dergisinin 1932 yılı 1. sayısının “haberler” bölümünde; *“Mektebe tesisinden bugüne giren talebe miktarı (2091) dir. 1926 senesine kadar Sanayi Nefise Mektebi Alisinden 145 mimar, 88 ressam, 6 heykeltraş ve 6 hakkak mezun olmuştur. Akademinin son altı senelik faaliyetini hulasa etmek için de her sene mezun olan genç san’atkarların bir listesini derç ediyoruz: 1927 de 5 mimar, 1 ressam, 1 heykeltraş, 3 dekoratör, 1928 de 24 mimar, 2 ressam, 1 heykeltraş, 1 dekoratör, 1929 da 11 mimar, 2 ressam, 2 heykeltraş, 7 dekoratör. 1931 de 6 mimar, 6 ressam, 11 dekoratör.”* şeklinde bilgi verilir [19].

Yine 1928 yılında 1035 No’lu Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun yürürlüğe girer: “[...] Madde 4- İşbu kanun 1928 senesi haziranı iptidasından itibaren mer’idir” [20].

Bir sene sonra, 1929’da Maarif Vekâleti tarafından “tahsil” için Avrupa’ya gönderilmek üzere Güzel Sanatlar Akademisi’nde yapılan “Çanakkale Şehitleri Abidesi” konulu “mimarlık müsabakası” nı, katılanlar arasında Zeki Sayar’ın da olduğu üç kişi arasından kazanan Arkan olur. Arkan’ın kendi arşivinde bulunan (üvey oğlu Melih Şallı tarafından Milli Saraylar’a devredilen) gazete kupüründe *“tahsile giden genç*

mimarımız” başlığıyla yayınlanan haberde “*Muvaffakiyet kazanan Mimar Seyfi B.’nin Vedat Bey’in güzide talebelerinden olduğu ve dört seneden beri İnşaat İdarei fenniyesinde çalıştığı*” belirtilir [21]. (Ek A-12) Avrupa’ya tahsile gitmek veya gönderilmek, gazetede haber yapılacak kadar önemli olmalıdır; Maarif Vekâleti’nin yurtdışına “öğrenci-gözlemci” gönderme programıdır bu program [8].

1929’dan dönüşü olan Şubat 1933’e kadar Berlin’de kalır. Akademi hocalarının bilgilerinin bulunduğu TC. Maarif Vekâleti Muallim ve Memurlarına Mahsus Hal Varakası’na “Tahsilini tamamlamak için gittiği müessese hakkında” “*İstanbul Güzel san’atlar Akademisinde açılan Avrupa konkurunda birinci geldiğini, Berlin T.H.seminer Prof Bauatölye Hans Poelzig yanında çalıştığını*” ifade eder. “Öğrenci-gözlemci” olarak bulunduğu Avrupa’da konuk öğrenci olarak devam ettiği Berlin’deki Technische Hochschule’den bir diploması olmadığı olasıdır. Zaten gönderen kurumun ne Arkan’dan ne de gönderdiği diğer mimarlardan diploma gibi bir beklentisi yoktur.

Tanyeli, Arkan’ın, “*Poelzig gibi bir gerçek modern ustanın yanında ve Berlin gibi Modernizm başkentinde yürüttüğü yurtdışı etkinliği sırasında çok farklı mimari ilgi alanlarına yöneldiği*”ni belirtir [8]: “*Örneğin, çeşitli çağdaş mimarlık konularında çalışıp raporlar hazırlıyordu ki, yurda dönüşünde bunlardan biri, Alman spor mimarlığına ilişkin olan bir raporu Mimar dergisinde yayınlanmıştır.*” “Stadyumlar / Almanya Stadyumları hakkında bir tetkik raporu” başlığını taşıyan bu makale ya da Arkan’ın deyişiyle rapor, “Mimar Seyfettin Nasıh” adıyla yayınlanmıştır. Dergi, “değerli bulduğunu” belirttiği bu çalışmanın Maarif Vekâleti tarafından Arkan’ın görevlendirilmesiyle gerçekleştiğini belirtir. Makalede Arkan’ın kendi çizimleri de mevcuttur. Arkan’ın örneklendirdiği stadyumları yerinde görmüş olması da olasıdır. Bu makale Arkan’ın ulaşılabilen tek makalesi olup bu yüzden – içerik açısından da değerli olması yanında, önemlidir. Arkan’ın Arkitekt dergisinde yayınlanan projelerinin bazı tanıtım yazıları da kendisine aittir ama metin yazarı olarak ismi belirtilmediği için yazıların ona aidiyetliği çoğu zaman tahminden öteye gitmez ve az sayıdadır. Bir gazeteye yazdığı yazı (Ek A-13) veya kendi yayını olması açısından ilki 1950 ve ikincisi 1956 yılında basıldığı tahmin edilen broşür - sırf öyle olduğu için de katalog

tadındaki diliyle bile olsa, Arkan'ın dili ve düşünüş biçiminin anlaşılması açısından, cılız kalsalar da değerlendirilebilecek az sayıdaki belgelerdir.

Arkan, “spor mimarisi”ne yönelik bu alıştırmasını yılar sonra Menemen’de yaptığı ama şu an mevcut olmayan stadyumda belki de uygulama fırsatı bulacaktır. Yine, 1957 yılında, tasarım düzeyinde kalan, 2. ödülü aldığı yarışma olan Ankara’da 25000 kişilik Cebeci Stadı projesi deneyimlerini aktardığı diğer bir proje olacaktır [22]. Arkan’ın en son 1966’da, uygulamasını da yaptığı, son projesi olma özelliğini de taşıyan “Anadoluhisarı Spor Sitesi” için başvuracağı yer yine Almanya olacaktır. Ataman Demir arşivinde bulunan 19.3.1966 tarilli bir belgede, Arkan’ın “Prof. Roskan” ile görüşmek üzere 15 günlüğüne söz konususeyahati gerçekleştirdiği anlaşılır. Arkan’ın bu ziyateri sırasında olduğu muhtemel olan Almanya basınına ait bir gazetede Arkan’la ilgili bir de haber yapılmıştır.(Ek A-14, A-15)

Tanyeli, Arkan’ın Berlin’de hazırladığı tasarımların çoğu Arkan projesi gibi bugün mevcut olmadığını belirtir [9]. Mevcut olan dört projesi, Arkan Türkiye’ye döndükten sonra dönemin mimarlık dergisi Mimar’da yayınlanmıştır. Proje paftalarının üzerindeki Almanca yazılar ve bazılarının üzerindeki tarihler, projelerin Almanya’da tasarlandığına işaret eder. 1931 yılında “...orta halli bir aile için düşünülmüş”, Mimar Seyfi imzası ile Suadiye’de “Bir yalı projesi”, tarihi net olmayan ama 1930-1933 aralığında tasarlandığı bilinen “Mimar Seyfettin Nasih” adı ile “...sahilde düzenlenmiş, zengin ve mevki işgal eden bir malsahibi için hazırlanan” “Deniz kenarında bir malikane”, ile aynı tarih aralığında “Ankara için ucuz aile evi tipleri” ve “Ankarada sıra evler tipi:2”. Tanyeli, biri İstanbul- Suadiye, öteki ikisi de Ankara için planlanan konutları yalın ve mütevazı tek aile evleri olarak nitelerken Arkan’ın akranlarına kıyasla “alabildiğine gerçekçi” olduğunu belirtir. “Ancak, gerçekçiliğinin tek nedeninin kişisel tercihleri olduğunu söylemek de zordur. Bunun o yılların Almanya’sındaki rasyonalist atmosferle ilişkili gerekçeleri olduğu aşikârdır.” şeklinde ifade eder [9]. Arkan, kişisel tercihlerini içinde bulunduğu “atmosferi” fark ederek yapmıştır aslında; kaçınılmaz olarak etkilenmekten ziyade bir tercih sonucu olmalıdır da bu. Esra Akcan, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi’nde Vedat (Tek) ve Mongeri gibi Osmanlı canlandırmacılığını tercih eden mimarlardan Beaux Arts türü bir eğitim alan Arkan’ın, “Almanya’da

bambaşka bir pedagojik yöntemle karşılaştığı”nı, dönemin heyecanlı tartışmalarını birinci elden izleme fırsatı bulduğunu belirtirken, aslında, Arkan’ın “geçişleri” arasında düşünme fırsatı verir. Akcan, Arkan’ın Almanya’da Hans Poelzig stüdyosunda *eğitim görürken* hazırladığı projelerin Türk devleti için tasarlayacağı konutların ilk şemaları olduğunu ifade ederken Türkiye’deki milliyetçi bağlamın onlara yepyeni anlamlar ve işlevler eklediğini de belirtir [23]. “Öğrenci-gözlemci” bursu ile Avrupa’ya gönderilen Arkan, Esra Akcan’a göre (Berlin) Teknik Üniversitesi’nde Poelzig’in öğrencisi olmuştur. Mart 1931’de Berlin Güzel Sanatlar Müzesi’nde düzenlenen *Poelzig und seine Schule (Poelzig ve Öğrencileri)* sergisine Arkan’ın da katıldığını belirten Akcan, Arkan’ın isminin katoloğun 13. sayfasında geçtiğini ifade eder. “*Poelzig und seine Schule (Poelzig ve Öğrencileri) sergisi, her öğrencinin farklı kişisel karakteri üzerinde durmuş; Poelzig, sergi katoloğunun giriş yazısında, yaklaşımının “biçimci olmadığını”, “zamanımız fikri, teknik ve ekonomik sorunlarına biçimsel kanonları uygulamanın kendini kandırmak olacağını”, eğer Poelzig Okulu denen bir şey olacaksa bunun ancak “bir bina yaklaşımı” (Baugesinnung) olabileceğini söylemişti. Sergi, dönemin etkili Wasmuyh dergisinde, öğrencilerine kendi kurallarını değil “yaratıcı gücü” öğrettiği için Poelzig’in övüldüğü sözlerle tanıtılmıştı.*” “[...] Poelzig’in Breslau’daki stüdyoları, sonradan devrimci Bauhaus atölyeleri olarak nam salacak ve modernizm tarihinde yepyeni bir sayfa açacak pedagojik yöntemin ön hazırlığı gibiydi. Poelzig 1916 kadar erken bir yılda, Bauhaus’un ilk başkanı Walter Gropius’a yeni bir eğitim sistemi hakkında tavsiye verirdi. Ancak Bauhaus okulu giderek endüstri devriminin getirdiği yeni teknolojileri bireysel yaratıcılık ile uzlaştırma yolunda adımlar atsa da, Poelzig teknolojiyi mimarlığın amacı haline getirmeye hep direnmiştir.” [23]

Akcan, Arkan’ın kendi tasarımlarının Poelzigkilere “doğrudan benzemese” de Arkan’ın arkadaşları ve ailesinin Arkan’ın hayatı boyunca Poelzig’den övgüyle söz ettiğini belirtir. Üvey oğlu Melih Şallı’nın da mimarın hep Alman edebiyatına meraklı olduğunu ve kütüphanesinde Almanca ve (ayrıca) Fransızca kitaplar bulunduğunu söylediğini ekler [23].

Arkan, TC. Maarif Vekâleti Muallim ve Memurlarına Mahsus Hâl Varakası’nda kendi ifadesiyle, “*İyi derecede bildiği iki dilden (Fransızca ve Almanca), biri olan Almanca’yı*

Berlinde, Berlin Üniversitesinde ecnebi talebe için mevcut lisan kurslarına devam ederek ve mimari ikmal tahsilinde 4 yılda öğrendiğini” belirtir.

Arkan, Berlin’de bulunduğu 1932 senesinde, *“karşı-Atatürkçü girişim olan Kubilay olayı”* [22] nedeniyle iki anıt önerisi hazırlar. Etüdler, *“Berlin 3/2/932, Mimar Seyfettin Nasih”* imzasını taşımaktadır. Tanyeli’nin ifadesiyle *“Aslında çok başarılı olmayan etüdler, birkaç yıl sonra “Atatürk’ün mimarı” diye anılmasının bir rastlantı sayılmaması gerektiğini kanıtlarlar. Dönemin yöneticilerinin ve intelligentsiasının tüylerini ürperten ve basında yoğun biçimde işlenen bu ayaklanmaya mimar kesiminden gelen tek tepki onun etütlerinden ibarettir. Ne var ki, bu kez “tekilliği” onun yararına bir sonuç verecektir; çünkü, Cumhuriyet yönetimi 1930 sonrasında iyice belirginleştireceği radikal dönüşümcü tavra uygun yeni bir mimarlık aramaktadır ve bu görev için hiçkimse, Berlin’de gerçek bir Modernist’e dönüşen Arkan kadar uygun değildir. Bu sayede, nesillerdir hemen sadece yüksek din görevlileri yetiştirmiş bir ulema ailesinin bu ferdi Atatürk Türkiye’sinin Batılaşmacı ve laik kaygılarına uygun bir mimarlığı yaratmaya koyulabilmiştir”* [22].

Arkan, 1933 yılında Türkiye’ye döner. 1933 yılının ikinci sayısında, muhtemelen şubat ayında yayınlanmış olan Mimar’da belirtildiği üzere; *“Avdet / Maarif Vekaleti tarafından, üçsene evvel, Avrupaya tettebbua gönderilmiş olan mimar Seyfi ve heykeltraş Nusrat Beyler avdet etmişlerdir.”* haberi duyurulur. Arkan’ın Ekim 1929 yılında duyurulan Avrupa’ya gidişi, bu habere göre, 1930 yılı başlarını bulmuş olmalı ki, üç sene sürmüş ve 1933 senesi başlarında sonlanmış. Arkan ise bu süreyi, TC. Maarif Vekâleti Muallim Ve Memurlarına Mahsus Hâl Varakası’nda dört yıl olarak belirtir.

Arkan, Türkiye’ye dönüşünün hemen ardından, 3 Mart 1933 tarihinde *“Kültür Bakanlığı İnşaat Dairesi Mimari bürosunda”* çalışmaya başlar. Maaşı, “ücret” karşılığı olarak ‘250’dir. İnşaat Dairesi Mimari Bürosu şefi Ernst Egli’dir. Devlet Arşivlerinde bulunan Aralık 1931 tarihli belgede, Güzel Sanatlar Akademisi’nde ders veren Ernst Arnold Egli’nin Maarif Vekâleti tarafından verilen görev süresinin de uzatılması ile ilgili hüküm, *“Maarif Vekâleti’nce yaptırılan binanın planlarını hazırlayan ve inşaatı denetlemek üzere getirilen, aynı zamanda Güzel Sanatlar Akademisi’nde ders veren*

mimar Prof. Eğli'nin sözleşmesinin iki sene uzatılması.” şeklindedir. Eğli, Sanayi-i Nefise Mektebi'nde hâkim olan, Vedat Bey ve (Giulio) Mongeri'nin yürüttüğü programı düzenlemek, yenilemek ya da değiştirmek üzere çağrılmıştır. Kasım 1927 yılına ait belge, Eğli'nin atamasının onanması ile ilgili hükmü içerir: “*İstanbul Güzel Sanatlar Okulu programlarını düzenlemek, konferanslar vermek ve tedrisatta bulunmak üzere kadrosu onaylanan Mimari ve Tedrisat Uzmanlığına Prof. Eğli'nin tayini*” [24]. Mimar dergisinin 1931 yılı ilk sayısında “*Maarif vekaleti inşaat dairesi mütehasısı mimar Mr. Eğli aynı zamanda talebenin de istifadesi için İstanbul'a gelmiş Akademiye kendilerine tahsis olunan daireye yerleşmiştir*” haberi duyurulur [20].

Tanyeli Arkan'ın Türkiye'ye döndükten sonra gerçekleştirdiği bilinen ilk yapısının İstanbul-Suadiye'deki İhsan Sami Garan Villası olduğu belirtir. Tanyeli yapıyı “*Düzeyle bir Uluslar arası Üslup ürünü olmaktan daha büyük bir erdemi bulunmayan bu küçük evle aynı yıl, mimarın ilk önemli yapısı olan Ankara'daki Hariciye Köşkü tasarlanmaya başlar.*” şeklinde nitelerken aynı yıl tasarlanan Hariciye Köşkü'ne dikkati çeker [8]. Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde “*hususî müsabakada*” birincilik aldığını belirttiği projesidir. Tanyeli'nin tespitiyle, Hariciye Köşkü inşası için “*[...] birkaç mimardan öneri projeleri hazırlamaları istenmiş ve iş Arkan'a verilmiştir.*” Tanyeli, ortaya konan yapının Türkiye'de yerel ve Modernist söylemleri uzlaştırmayı deneyen ilk inşâ edilmiş ürünlerden biri olduğunu, bu uzlaşma çabasının mimarın hazırladığı proje takdim yazısındaki çekingen ifadede olduğu kadar, yapının dış görünümünde de belirgin olduğunu vurgular. Akcan'a göre 1933 ve 34 senelerinde, Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde belirttiği şekliyle ise 1933- 1935 aralığına tarihlendirilen Ankara'daki Hariciye Köşkü, Arkan'ın Türkiye'deki ilk önemli görevidir [23]. Bu betimlemesiyle Akcan, Erken Cumhuriyet Döneminde “mimar” ve “görev” kavramlarını bir arada kullanır.

1933 yılında Arkan'ın ürettiği işler (başladığı, sonlandırdığı veya devam ediyor olan) arasında sözü edilen projeler yanında yarışma projeleri; Polis ve Jandarma Mektebi, Sergi Sarayı (Ankara) ile Üçler Apartmanı ek inşaatı (1933-34), T.C. Onuncu Yıl Geçici Anıt ve Sütunlar ve Maarif Vekâleti tarafından kabul edilmiş ama uygulanmamış [24] Devlet Matbaası projeleri yer alır.

Arkan'ın Milli Saraylardaki arşivinde bulunan az sayıdaki belgelerden biri olan “İstanbul –Üçler apartmanı ayazpaşa 1933-1934 Perspektif”ine ait çizimde bürosunun isminin “*Türk Himark Yüksek Mimar Profesör Seyfi Arkan Bürosu*” olduğu bilgisine ulaşılır. (Ek A-16)

Arkan, 1933 yılında göreve başladığı Kültür Bakanlığı İnşaat Dairesi Mimari Büro'dan 24 Haziran 1934 tarihinde “kadro mucibince” ayrılır. Arkan'ın T.C. Maarif Vekâleti Muallim ve Memurlarına Mahsus Hâl Varakası'nda 1934 yılında evlendiği bilgisine ulaşılır. Arkan'ın en küçük kardeşi Necmettin Arkan, Arkan'ın eşi Nermin Hanım'ın Kavalalı Mehmet Ali Paşa soyundan, Mısır Kral hanedanının uzak üyelerinden biri olduğunu, sonraki yıllarda Nermin Hanım'dan söz eden hemen hemen herkesin adının başına “prenses” ünvanını eklemeye özen gösterdiklerini belirtir [8].

1934 yılının Haziran ya da Temmuz aylarında kızı doğar. Arkan'ın 30/II/1935 tarihli imza edilmiş T.C. Maarif Vekâleti Muallim ve Memurlarına Mahsus Hâl Varakası'nda, Arkan, kızının altı aylık olduğunu belirtmiştir. Akcan, Atatürk'le yakın ilişkisi olan Arkan'a, “Arkan” soyadını Atatürk'ün verdiğini, aynı zamanda kızının isim babalığını da yaptığını belirtir [23]. Üvey oğlu Melih Şallı tarafından Milli Saraylar Arşivi'ne bırakılan az sayıda belge içeren Arkan arşivine ait Atatürk'ün kendi el yazısı ile düzenlediği belge 6 - 7/VII/1935 tarihini taşımaktadır. (Ek A-17) “*İkbal, kader, meymenet, şans, şerare, talih*” anlamlarına gelen Sûr yerine “Hoşyar” ismi kullanılacaktır.

Evlendiği ve kızının doğduğu 1934 yılında ürettiği işler, İstanbul, Suadiye'de Gündüz Villası, İstanbul'da T.C. Onbirinci Yıl Geçici Anıt Sütunları, İstanbul, Göztepe'de Konut Projesi, Kaplıca Otel Yarışma Projesi, Gümrük ve İhnhisarlar Vekaleti Yarışma Projesi (1934-35), Zonguldak, Kozlu'da Ofis (1934-35), Zonguldak, Üzülmüş'de Kömür Havzası Yerleşimi (1934-36), İstanbul, Talimhane'de Ayhan Apartmanı (1934-41), İran, Tahran'da Türkiye Büyükelçiliği Projesi(1934-36), Ankara, Ulus'da Sümerbank Yarışma Projesi (1934-1936)'dır.

Kadro olmadığı için ayrıldığı İnşaat Dairesi Mimari Bürosu'ndan bir yıl sonra, 24 Haziran 1935'de Güzel Sanatlar Akademisi “Urbanizm muallimliği”ine 35 lira maaşla tayin edilir. Kararnameyi onaylayan dönemin Kültür Bakanı S. Arıkan'dır: “*Akademizin*

Tedris Heyeti kadrosunda ihdas edilen Urbanizm muallimliğine kadronuzda açık bulunan 45 liralık maaş karşılık tutularak Mimar Seyfettin'in 35 lira maaşla tayini onanmış ve kararnamesi muameleye konmuştur [7]. 26 Haziran 1935 tarihli belgede, “Eski vazifesi İnşaat Bürosu muallimi olan Seyfettin Erkan”ın 472 numara ve 22/6/1935 tarihli kararname ile tayin edildiği görev tanımı “*Güzel San’atlar Akademisi Urbanizm muallimliği (Mimari Şefi Prof. Egli’ye yardım edecektir)*”, şeklinde olacaktır [7]. *Seyfettin Erkan* ilk “ücret”ini temmuz ayı başında alır. Temmuz ve eylül ayını kapsayan, üç aylık olarak verilen miktar 294 liradır. Bu miktar “asli” olarak 35 lira olan maaşın üç aylık karşılığı olan “ücret”tir. Aynı dönemlerde, *Arkitekt* dergisinde 1936 yılından itibaren duyurulmaya başlanılan iş ilanlarında belirtilen mimar “ücretleri” şu şekilde seyreder: “*Cenubî Anadolu Uraylıklarından birinde 160 lira ücretli mimarlık açıktır. İstekli olan üyelerin Cemiyet merkezine mürazaatları*”, “*Sihhiye Bakanlığı Mimari şubesi şefliği için (300) lira ücretle bir mimar alınacaktır. İstekliler arasında seçme yapılacaktır*”, “*Tarsus Belediye mimarlığı açıktır. Aylık ücret (160) liradır. İstekli olanların İstanbul Mimarlar Cemiyeti merkezine müracaatları lâzımdır*” [25], [26]¹.

Arkan’ın ileriki yıllarda ücret grafiği ve işteki “yükselişi” şöyle olacaktır: “3.3.1933’de *Kültür Bakanlığı İnşaat dairesi mimari bürosunda işe başladı. Ücreti 250 lira; 1.6.1934 yılında “kadro mucibince” ayrıldı; 29.6.1935 yılında G.S Akademisi Urbanizm muallimliğine 35 “lira ile başladı; 29.III.940 yılında aynı görevde maaşına zam yapıldı ve 40 lira oldu; İkinci zam 25.6.943’de yapıldı; 50 lira oldu; Urbanizm muallimi ünvanı “Şehircilik muallimi” olarak değişir; 30.IX.1946 yılında Urbanim Öğ.60 lira almaktadır; 31.X.949 da 70 lira; 13.X.952’de 80; 19.X.954’de 90; 27.XI.957’de “kadro değişimi” ibaresiyle yine 90 lira; 24.X.958 yılında 10; 27.XI.1961’de 1750; 27.10.1962’de “58 sayı kanun gereğince” 1750; 27.11.1964’de terfi; 15.7.1966 günü vefat etmiştir.*²”

¹ Alıntılanan bölümler düzeltme yapılmadan metne konmuştur.

² T.C. Maarif Vekâleti Muallim ve Memurlarına Mahsus Hâl Varakası, Ataman Demir Arşivi.

1935 yılında Egli'ye “yardım etmesi” ibaresiyle (*asistan sıfatı ile olmalı*) Akademi muallimliğine atanan Arkan, 1930'lu yıllarda, henüz Berlin'deyken dönemin Akademi müdürü Namık İsmail'in Sedat Hakkı (Eldem)'le, Akademi'de olması istenen değişiklikler hakkındaki görüşleri Eldem'in yorumu ve aktardığı şekliyle dikkat çekicidir.

Eldem, 1929 yılında kazandığı üç yıllık bursun süresi dolmadan Akademi müdürü Namık İsmail'in geri çağırmasıyla Eylül 1930'da İstanbul'a döner. Geri dönme nedenini kendi ifadesiyle; “*Diploma projesi birinciliğini almakla üç seneliğine Avrupada ‘ikmali Tahsil’ yani staj hakkı kazanmış oldum. Bu süreyi tam bitiremeden Müdür Namık İsmail beni çağırttı. Akademi Mimari Şubesinde yeni bir teşkilat kurmak üzere imiş. Mongeri ve Vedad beyin ayrılmasıyla iki yeni hocanın görevlendirilmesi söz konusu imiş. Bunlardan biri zaten gelmiş bulunan Egli, diğeri de Poelzig’di..Ve her birinin yanında, ilerde yerlerini almak üzere birer Türk öğretmen yetiştirilecekti. Berlinde iken Poelzig’in yanında çalışmıştım. Bu nedenle onun yardımcısı ben oluyordum. Eglinin yanına da Arif Hikmet bey atanıyordu*” [27]. şeklinde belirtir. Bahsi geçtiği gibi, Sedat Hakkı (Eldem) ve Afif Hikmet (Holtay) iki atölyenin başına geçirilir [28]. Fakat, Poelzig, 1936'da ölümü nedeniyle Akademi'ye gelemez. “Egli'nin yanına” da 1935 yılında - mimari şube atölye hocası olarak olmasa da ve belki de öncesinde İnşaat Dairesi Mimari Büro muallimliğine 1933'de Arkan'ın getirildiği düşünülebilir.

Arkan, 1935 yılında annesi, büyükannesi, eşi, kızı ve bir yeğeniyle birlikte yaşadığını belirtir: T.C. Maarif Vekâleti Muallim ve Memurlarına Mahsus Hal Varakası'nda bakmakla yükümlü olduğu aile bireylerinin sıralar. Anlaşılan o ki babası bu tarihte artık yaşamamaktadır.

1935 yılında başladığı, tamamladığı veya sürdürdüğü işler, Zonguldak, Kozlu, Kılıç'ta Mevzi İmar Planı (1935-1936), Ankara'da Konut Projesi, Ankara, Yenişehir'de Cemal Bey (Foto) Apartmanı, İstanbul, Şehzadebaşı'nda Tiyatro ve Konservatuar Yarışma Projesi, Akhisar'da Tütüncüler Bankası Projesi, İstanbul, Fenerbahçe'de Bay Şükrü Kaya Villası (1935-1936), İstanbul, Florya'da Florya Deniz Köşkü (1935-1936), aynı tarih aralığında ve yerde Cumhurbaşkanlığı Yaverlik Dairesi Cumhurbaşkanlığı Umum

Kâtiplik Dairesi, Soyunma Kabinleri, Çarşı ve Ankara'da İller Bankası projesi (1935-36).’dir.

1935’de tasarlanmaya başlanan Florya Köşkü, Akcan’ın belirttiği gibi, Arkan’ın Atatürk ve çevresi için tasarladığı sembolik değeri olan evlerden biridir. Akcan, köşkün tasarlanan üçüncü ev olduğunu belirtse de 1935-36 tarihli Florya Köşkü ikinci olandır. Akcan, ‘Almanca konuşan’ (*yabancı*) mimarların devlet destekli kamusal binaların tümünü tasarladığı bir şehirde, Seyfi Arkan’ın olağandışı bir örnek olduğunu, belirtir.

Florya köşkü Akcan’a göre tasarlanan üçüncü evdir ama tasarlanmaya başlandığı 1935 tarihi ile Hariciye Köşkü’nden sonra gelir. Atatürk, Almanya’dan yeni gelmiş olan Martin Wagner ve Seyfi Arkan arasında 1935 yılında bir yarışma düzenler. Wagner, Florya’yı Almanya’dakilere benzer bir bahçeşehirle dönüştürmeyi, bahçeler içinde müstakil evler ve kıyıda Atatürk’ün evini inşa etmeyi önerdi. Arkan ise, Atatürk’ün evini tam anlamıyla denizin üstünde, kıyıya köprüyle bağlanan yüzen bir kütle olarak tasarladı. Kıyı ise halk plajına ayrılacaktı. Wagner’in tersine Arkan, buranın bir eğlence merkezi, Atatürk’ün boş zamanını geçireceği ve halkla kaynaşacağı bir yer haline getirilmek istendiğini anlamıştı. Gazeteler, Atatürk’ün Arkan’ı kendisinin hayat tarzını anladığı ve evi ile halk plajı arasında kurmak istediği ilişkiyi doğru tanımladığı için seçtiğini yazdı. Atatürk evin inşaatı ile yakından ilgilenmiş, bir buçuk ayda üç kez inşaatı ziyaret etmişti...

Arkitekt dergisinde Florya Köşkü’ne dair herhangi bir bilgi yer almazken dönemin gazetelerinde Florya’da olan bitenler yakından takip edilir.

Arkan, 1935 yılı Akşam gazetesinde çıkan bir habere söz konusu dönemde en çok vergi ödeyen mimarlar arasında olduğu anlaşılır. Söz konusu gazete, mimarların vergi bakımından dört sınıfa ayrıldığı haberini yapar: “*Şehrimizde mimarlar vergi bakımından sınıflara ayrılmışlardır. Fevkalâde derecede mimar yoktur. Birinci sınıftaki mimarlar şunlardır: Ahmet Burhanettin, Seyfi Arkan, Yorgiyadis, Zühtü, Sedat Hakkı, Ernest Raynhart, Tahsin Sermet Mimar olmayıp ta proje yapan ve inşaata nezaret edenler şunlardır: De Nari, Nurican Mikail, Arem Antrannik, Apustol Mavrodoğlu. İkinci sınıf mimarlar: Abdullah Ziya, Aram Şekerciyan, Avadis Saraf, Apostol Pistikas, Dimitri Çilemis, Hüsnü, Hristo, İbrahim, Jan Tülbentci, Sırrı, Muzaffer, Toma Ağlayadis,*

Torkom Çubukçu, Vahram Kirizep, Yahya Ahmet, Zeki Sayar, Artin Arslanyan, Arif Hikmet, İstapan Ara, Nihat Vedat. Üçüncü sınıf mimarlar: Alâeddin, Arif Şayla, Yeni dünya, Viktor Adamandidis, Bekir İhsan, Dimitri Peçilas, İstapan Papazyan, Herant Karyolacı, Hanriko konsoli, Mecit, Zeki Kemal, Osep Basmacı, Piyer Tülbentci, Rebii Refik, Simon Lokmaağz, Şevki Balmumcugil, Vedat, Serkiz Bekmezyan, Hacı Hiristo İsepan, İstapan Kalfayan, Hayik Zipoi, Himhof, Şinasi. Dördüncü sınıf mimarlar: Armanak Astarciyan, Agop Çırak, Berç, İstepanyan, Muzaffer Hasan, Rone Haik, Simonidis, Tahir, Torkom Setyan, Vangel Ranos, İzzettin Nuri, Macit” [29].

1936 yılının ocak ayında Arkan, “Güzel Sanatlar Akademisinin kış sömestr tatilinden istifade ederek Avrupa’da Şehircilik üzerinde incelemeler yapmak ister. Şehircilik Semineri Muallim Muavini Mimar Seyfi Arkan’ın *dileği* uygun görülür. Fakat, bütün masrafları kendisine ait olacaktır. Arkan’a bu gezi için bir aylık süre verilir. Kardeşi Necmi Arkan, “Seyfi’nin Avrupa’da uzun süre bulunduğunu ve sık sık da Avrupa’ya gittiğini aktarır. 1937 yılında Arkan’ın “*muhteşem bir sergi*” için eşi ve kendisini Paris’e götürdüğünü ekler [8]. Nitekim, 20.10.1937 tarihli bir belgede, Arkan’ın askerlik hizmetini yaptığı sırada, “*Güzel Sanatlar Akademisi Direktörlüğü*”nden Kültür Bakanlığı’na, askerliği 6 gün sonra bitecek Arkan’ın Paris’e tatkikat için gitmiş olduğu ve bu konuda bilgilendirilmediklerini, oysaki Akademi Şehircilik profesörü Wagner’in görevden ayrılması yüzünden askerliği biter bitmez işinin başına gelmesi gerekliliği üzerine resmi bir yazı yazılır. Cevaben yazılan 3.11.1937 tarihli yazıda, 10 Ekim’de terhis olacak Arkan’ın Avrupa’ya gitmek üzere 25 Teşrinisani (Kasım) 1937 tarihine kadar izin istediği ama Akademi’deki gereklilik yüzünden bu iznin verilmediği iletilmiştir [7]. Bu yazışmalardan, Arkan’ın, yazışmaların gerçekleştiği sırada zaten Paris’te olduğu anlaşılır. Ayrıca, askerliğini yaptığı sırada, 25 Eylül 1937’de aldığı 1,5 aylık izin [7] kullandığı bilinmektedir. Bu iznin Paris’e gitmek üzere kullanıldığı olasıdır. Ama terhis olduktan sonra planladığı Avrupa gezisinin gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. Arkan’ın kardeşinin de belirttiği bu gezinin amacı, Arkitekt dergisinin 1936 yılı 3. sayısında ilk duyurusu yapılan ve önemle takip edilen, 19-25 Temmuz tarihlerinde Paris’te gerçekleşen “*Beynelmilel Mimarlar Kongresi*” ve kapsamındaki sergi olabilir [30], [31].

Arkan, ilerleyen yıllarda da bulduğu her fırsatta Avrupa'ya, kendi cebinden harcayarak da olsa gidecektir.

1931 yılı başında “*İstanbul’a Tedrisat değişikliği amacıyla getirilen*” Egli, 1936 yılında, eğitim programında yapmak istediği değişikliklerin yerine getirilmemesinden dolayı Akademi mimari şube şefliğinden istifa eder. Arkitekt dergisinde “Profesör Egli’nin istifası” başlığıyla verilen haber; “*Altıncı yıldanberi Akademinin Mimari şubesinin başında bulunmuş ve ıslah etmiş olan Mimar Doktor profesör Egli istifa etmiş, istifası Kültür Bakanlığı tarafından kabul edilmiştir. Öğrendiğimize göre istifaya sebep profesör tarafından bir kaç senedenberi Mimari şubesinin ıslahı için vermiş olduğu programın kabul olunmıyarak Mimari şubesine lâzım olan tahsisatın verilmemiş ve icraatın yapılmamış olmasıdır. Bu istifayı teessürle karşılırsınız.*” şeklinde duyurulur [26].

1936’da Egli’nin Akademide’ki görevi Bruno Taut’a verilir [23].

1936 senesi boyunca Arkan’ın gerçekleştirdiği işler, Ankara’da Okul projesi, Ankara’da Sinema projesi, Ankara’da İller Bankası (1936-37), İstanbul, Florya’da Dahiliye Vekili Köşkü (1936-37), Ankara, Çankaya’da Camlı Köşk (Makbule Atadan Köşkü) (1936-37), İstanbul, Suadiye’de Saih Bozok Villası (1936-37)’dır.

Camlı Köşk, Akcan’a göre, yine bütün detaylarıyla Atatürk ve çevresi için tasarladığı sembolik değeri olan üç evden ikincisidir. Akcan’ın vurguladığı detaylar, Arkan’ın evlerinde Kemalist ideolojisinin kültür siyasetinin modernleşme ve Batılılaşma simgelerini tüm ülkeye yaymak için kullandığı temel mekanizmaların yer aldığını, düşünmesidir tıpkı diğer iki evde olduğu gibi. Akcan’ın ifadesiyle; “*Arkan, estetik-biçimsel anlamıyla modernist gündeme en bağlı Türk mimarlarından biri haline gelmiş, modernizm dönemin yeni ve gelişmiş tekniklerinin bir sunumu olarak tanımlandığı sürece, Avrupa ilhamlı modern mimarlığın, ülkede bulunan Alman ve Avusturyalı mimarlardan bile daha heyecanlı bir savunucusu olarak çalışmıştır*” [23]. Tanyeli, Arkan’ın Modernizm’inin yalnızca biçimsel bir tercih olmadığını vurgular: *O yıllarda dünyanın her köşesinde sayısız mimarın yaptığına aksine, Modern Mimarlık’ı ve çağdaşlığı “sadeleşme ve prizmatikleşme” girişimi olarak düşünmediğini, Modern Eylem’i vareden iki ana özelliğin, Erken Cumhuriyet Türkiye’sinde neredeyse sadece onun yapıtlarında izlenebildiğini belirtir. O, salt vokabüler düzeyinde kalan bir*

Modernizm 'le yetinmeyerek, bir yandan Modernist 'çok boyutlu mekan kavramına nüfuz etmeyi başarmış, öte yandan da, mimarlığı prestij yapıları tasarlamakla sınırlı görmeyen ve mimari tasarlanabilir her şeyi tasarlamakla adeta yükümlü sayan Modernist etik doğrultusunda davranabilmiştir' [22].

1936 senesinde alınan bir kararla mimarlar artık “yüksek mimar” ünvanını kullanacaklardır. Bu karar, Arkitekt dergisinin 1936 yılı 12. sayısında duyurulur: “1926 yılında neşredilmiş olan 1035 numaralı Mühendislik ve mimarlık kanununa son zamanlarda bir madde ilâve edilmiştir. Yüksek Mühendis Mektebi ile Güzel Sanatlar Akademisinde Yüksek Mimarlık mektebinden mezun olanlara bundan böyle (Yüksek Mühendis) ve (Yüksek Mimar) unvanı verilecektir. Teknikumlardan mezun olanlara (Mühendis) unvan verilecektir. Nafia Fen Mektebinden mezun olanlar bir senelik bir tahsil devresinden sonra (Mühendis) unvanı alacaklardır. Yalnız (Mimar) unvanının kimlere verileceği hakkında henüz bir talimatname yapılmamıştır” [32].

Arkan, “2 Ekim 1937 (II Teş.-937) 'de girdiği yedek subay okulunda asteğmen olarak” başladığı askerlik hizmetini 6 Mart 1939'da tamamlar. (Ek A-2) Güzel Sanatlar Akademisi mezunlarından Seyfi Arkan 1937 Dokuzuncu devre esnasında okulun kapısı önüne dikilen Atatürk anıtının kaidesini yapmış, aynı zamanda maddi birçok yardımda bulunmuştur. “Kıymetli mimarın Okula ve gelecek nesillere bir hatıra olarak bıraktığı eserden dolayı kendisine teşekkürle beraber bu takdirname verilmiştir” (Ek A-18)

Terhis olduğu 6 Mart 1939'da ikâmet ettiği adres, “İstanbul ayaspaşa hayırlı apartmanı No 5”dir.

1937 yılında gerçekleştirdiği işler, Zonguldak, Kozlu, İncir Harmanı'nda Mevzi İmar Planı ve İşçi Konutları, Ankara'da Dr. Şevki Pek Sağlık Yurdu ve Kira Evi, İstanbul, Erenköy'de İ. Taşçıoğlu Villası, Sakarya, Sapanca'da Yazlık Otel Projesi, İran, Tahran'da 1936-1937'de Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçisi Projesi (1937-38), yine aynı tarih aralığında İran, Tahran, Şimran'da Türkiye Cumhuriyeti Yazlık Sefareti, İstanbul, Çemberlitaş'ta Çemberlitaş Palas (1937-38), İstanbul, Galata'da Yolcu Salonu Projesi (1937-39)'dir. Sözkonusu işlerin tarihleri göz önüne alındığında Arkan'ın askerliğini yaptığı dönemde işlerini sürdürebildiği görülmektedir.

Aynı şekilde askerde bulunduğu 1938 yılı boyunca üretilen işler, İstanbul, Bostancı’da O. Taşçıoğlu Villası, Türkiye Büyük Millet Meclisi Yarışma Projesi (1938-40), Aksaray’da İmar Planı (1938-39), Urfa, Birecik’te İmar Planı (1938-40), İzmit Halkevi (1938-39)’dir.

1939 yılı Arkan’ın bir takım “*vesika*” taleplerinin başlangıcıdır. Belli ki artık “şehir planlarının” yapılabilmesi için mimarlardan, başka bir uzmanlık da istenmektedir. Nafia Vekâlet’inden, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi şehircilik şubesi proje ve tatbikat atölyesi muallimi olarak Avrupa’da tahsil ettiği ve 1933 senesinden beri Akademi’deki mesaisi sırasında, “1) Zonguldak üzülmez vadisinde amele mühendis ve memur evleri mahallesi plânı; 2) Kozluda a-kılıç mahallesi, b-incir harmanı amele mahallesi, c-İhsaniye amele mahallesi; 3) Florya plâjı ve civarı plânlarını” hazırladığını ve tatbik ettiğini, bu çalışmalara güvenerek yurdun (“yurdumun”, der) imar bekleyen şehirlerinde selâhiyetle hizmet edebilmek amacıyla şehir plânlarında çalışabilmesi için gerekli olan “şehirci-mimar” vesikasını talep eder. Arkan’ın 1938 yılında başladığı, 1939 veya 1940’a kadar süren kimi “şehir planlama” işleri vardır ve bu işler sürüyor iken sözkonusu başvuruyu yapmak durumunda kaldığı anlaşılmaktadır.

Arkan’ın bu vesikayı aldığına dair bir belge olmasa da ortaya koyduğu işler, talebinin gerçekleştiği yolundadır. Ayrıca tarihi belli olmayan, T.C İstanbul Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü İnşaat Şubesi’nden “*Florya Deniz Köşkü, Yaverlik ve Umum Katiplik dairesi ve soyunma kabineleri ve teferruatı projelerini*” yaptığına dair bir “*vesika*” talep etmiş ve belge Arkan’a verilmiştir (Ek A-19). 1941 senesinde de aynı kurumdan edindiği bir vesika mevcuttur: “*Güzel sanatlar Akademisi muallimlerinde Y. Mimar Seyfi Arkan’ın Ankaradaki hariciye köşkü ile Tahran kışlık ve yazlık Safarethane binalarına ait projeleri tanzim etmiş ve Tahrandaki binalar inşaatının kontrol işlerini yapmış bulunduğunu mübeyyin bu vesika talebine binaen ita kılınmıştır*” [1] (Ek A-20).

Arkan’ın 1939 yılında bilinen işleri: Adana’da Ucuz Evler Mahallesi Projesi, İstanbul, Çiftelahavuzlar’da Avukat Karaorman Villası, Adana’da Otel Projesi, Adana’da Halkevi (1939-40), Urfa, Siverek’te İmar Planı (1939-43)’dir. Bunlardan başka Arkitekt dergisinde 1939 yılı 7-8. sayıda yayınlanmış bir haberde Arkan’ın sürmekte olan bir projesinin adı geçer: “*Mimar Seyfi Arkan tarafından belediye için Beyazitte bir Türk*

kahvesi projesi hazırlanmaktadır” [33]. Yine aynı derginin 1940 senesi 1-2. sayısında aynı proje olduğunu düşündüren başka bir habere yer verilir: “Mimar, Profesör Sedat Eldem tarafından hazırlanan ve Beyazıt meydanına nazır arsaya inşa edilecek olan eski Türk üslûbundaki kahvenin ilk proje ve maketi ikmâl edilmiştir” [34].

Bu tarihteki büro adresi “*Bankalar cad. Bahtiyar han 22-23-24 mimari bürosu Galata-İstanbul*”dur. 1943 yılındaki büro adresi, inşa ettiği Ayhan Apartmanı’nın bulunduğu Lamartin ve Aydede caaddeleri’nin çevrelediği parselde yer alan, “*Cumhuriyet caddesi uğurlu palas No 1 İstanbul – Taksim*”dir. Sedat Hakkı Eldem, Akademide, hocaların kendilerine ait özel atölye ve bürolarının olduğunu belirtir: “[...] *Akademi Türkiye’de sanat konularının merkezi oluyor, her türlü imar ve inşaat işlerinde de devletin yardımcısı ve müşaviri haline giriyordu. Bunun dışında Maarif Vekâletinin her türlü projelerinin düzenlenmesi de Akademiye verilmişti. Hocalar bunun dışında özel mesleki çalışmalarını yapabileceklerdi ve yapmaları için teşvik ediliyorlardı. Bu nedenle herbirimizin özel atelye veya büromuz aynı çatı altında sağlanmıştı*” Arkan, belli ki bunun dışında kalmıştır. Ona, böyle bir imkân verildi mi, bürosu kendi tercihiyle mi bağımsızdır, bilinmiyor.

Arkan Stockholm’de 1 Temmuz 1939 tarihinde düzenlenen “17. Ev ve Şehir Planları Beynelmîlel Mimari Kongresi”ne kendi imkânları ile *gitmesi koşuluyla* katılır. Yaklaşık olarak bu tarihlerde, eşi Prenses Neriman Hanım’dan ayrılır [8]. Bu ayrılığı gizli tuttuğu söylenir ve uzun yıllar eski eşini unutamadığı da kardeşi tarafından dillendirilir. Kızı Hoşyar’ı ise ancak hafta sonları görür. Üvey oğlu Melih Şallı, aralarında 7-8 yıl yaş farkı olan Hoşyar’ın yazları Erenköy’deki Çadırlı Köşk’e geldiğini belirtir. Hoşyar, babasının onaylamadığı evliliğini karşı köşkte oturan Pazarcı ailesinin oğlu Müfit Pazarcı ile yapar ve bu evlilik, Arkan’ın kızını görememesinin başlangıcı olur [8].

Arkan’ın 1940 yılında tek bir iş ürettiği görülür; İstanbul, Göztepe’de Cemal Nevrol Villası, 1941’de İstanbul, Suadiye’de Selim Ragıp Emeç Villası, 1942’de İstanbul, Göztepe’de Müteahhit Lütfi Villası, Gaziantep, Nizip’te İmar Planı (1943-43), Eskişehir’de Köy Enstitüsü (1942-43), Zonguldak, Karadeniz Ereğlisi İmar Planı (1942-44), 1943’de Yozgat İmar Planı (1943-46), aynı tarihlerde Kırklareli İmar Planı, İstanbul, Eyüp, Silahtarağa’da Santral Binası Eki (1943-44), 1944’de Trabzon Sergi

Saray Yarışma Projesi (1944-45), 1945’de, İzmir, Menemen’de Stadyum, İstanbul, Beyazıt, Kadıköy ve Zeytinburnu’nda Transformatör (1945-1946), 1946 da nerede olduğu bilinmeyen öğretmen yurtları yarışma projesi (1946-47), Samsun’da İbrahim Sencer Apartmanı (1946-47), 1947’de Ankara’da İller Bankası’nın Tadilat Projesi işlerini gerçekleştirir.

Arkan, 15 Mart 1948 tarihinde Kadriye Cemile Güller ile evlenir. “Kader” olarak isimlendirdiğı eşinin beş yaşında bir de oğlu vardır.

1948’de İstanbul, Caddebostan’da Bayan Emin Çiftçi Villâsı (1948- 49), aynı yıl, İtalya, Bari’de Türk Pavyonu, İstanbul, Büyükdere’de Armatör Ferit İnal Apartmanı, Manisa, Kula İmar Planı;

1949’da İstanbul, Şişli’de Türk Ticaret Bankası İkrâmiye Evleri (1949-50), aynı tarih aralığında Adapazarı ve Adana’da Türk Ticaret Bankası Şubesi, Samsun’da Umumi Mağazalar Deposu;

1950’de Edirne’de Türk Ticaret Bankası Şubesi, İzmir’de Ferguson Müessesesi Pavyonu (1950-51), aynı tarih aralığında Gaziantep ve Ankara’da Türk Ticaret Bankası Şubesi, İstanbul’da Osmanlı Bankası Depo Binası Eki yaptığı işlerdir. Arkan, Türkiye’de ilk defa bir mimarın eserlerini tanıttığı bir broşür yayınlar. 1950’li yıllar Arkan’ın aynı zamanda borçlanmaya başladığı yıllardır. Akademiye senetler gönderilmeye başlanır [8].

1951’de İskenderun’da Osmanlı Bankası Şubesi Tadilatı (1951-52), yine aynı tarihte İstanbul, Beyoğlu’nda Türk Ticaret Bankası Parmakkapı Şubesi;

1952’de, İstanbul Şehzadebaşı’ında Doktor Hüsâmettin Apartmanı (1952-53), aynı tarih aralığında İstanbul, Çemberlitaş’ta Osmanlı Bankası Şubesi, İstanbul, Bebek’te Türk Ticaret Bankası Şubesi;

1953’de İstanbul, Kadıköy’de İstanbul Bankası Genel Müdürlüğü (1953-54), aynı tarih aralığında, İskenderun’da Osmanlı Bankası Deposu, İstanbul, Taksim’de Osmanlı Bankası Şubesi, İstanbul, Altınbakkal’da Türk Ticaret Bankası sözkonusu senede gerçekleştirdiğı işlerdir. Arkan, aynı sene “İstanbul Belediyesi Emlâk Kamulaştırma Müdürlüğüne bağı Fen ve İmâr Müşavirliği”nde çalışmaya başlar. Fakat iki sene sonra

“hem İstanbul şehrine ve hem de Akademideki kürsüsüne faydalı ve müvazi etüdler yapmak imkânı bulduğu” bu işten, “Öğretmenlerin, 3656 sayılı kanunun 4609 sayılı kanunla değiştirilen 18. maddesi dışında herhangi bir vazife alamayacakları” nedeniyle 12 Ocak 1955 tarihinde ayrılmak durumunda kalacaktır.

1954’de, İstanbul, Yeşilköy’de Prof. Şevket Tezel Villası, İstanbul, Taksim’de Osmanlı Bankası Servis Garajı (1954-55), aynı tarih aralığında İstanbul, Beşiktaş’ta Türk Ticaret Bankası Şubesi ve Arşivi, nerede olduğu bilinmeyen Türk Ticaret Bankası Genel Müdürlüğü tadilatı, İzmir’de Sovyetler Birliği Pavyonu, İstanbul’da 1700 Evlik Sıraevler, aynı pafta üzerinde hazırlanan İstanbul’da, Kadıköy-Koşuyolu, Beykoz-Paşabahçe, Beyoğlu-Darülaceze, Florya, Üsküdar- Selamsız, İstinye, Emirganüstü, Üsküdar- Nakkaşbaba Ucuz Evler Sitesi Mevzi İmar Planları, İstanbul, İstiklal Caddesi’nde Osmanlı Bankası Beyoğlu Şubesi;

1955 yılında Ankara, Ulus Meydanı’nda Turistik Otel ve Sinema Yarışma Projesi, İstanbul, Göztepe, Çiftehavuzlar’da Bayan Necla Sinoplu Villası, İstanbul, Caddebostan’da Bayan Baruh ve Bayan Mizrahi Villaları, İstanbul, Göztepe’de Bayan Sazak Villası, İstanbul Levent’te Bayan Kemal Güçsav Villası, İstanbul, Zeytinburnu’da Ucuz Blok Apartmanları (1955-56), aynı tarih aralığında İstanbul, Ayazağa’da Büro ve Oto Sergi Sarayı, yine aynı yer ve tarih aralığında Garaj, İstanbul, Erenköy’de İşçi Sigortaları Memur Evleri Sitesi, İstanbul, Fenerbahçe’de Bay Nevzat Eren Villası gerçekleştirdiği bilinen işlerdir. Arkan’ın bilgisine ulaşılan tek jüri üyeliği Aralık 1955’de tarihini taşır: İzmir Belediyesi tarafından Güzel San’atlar Akademisi Müdürlüğü’ne gönderilen yazıda, Arkan’ın “İzmir-Konak ve civarının şehircilik bakımından tanzimi için açılan müsabakaya jüri olarak” davet edildiği anlaşılmaktadır.

1957 yılında Arkan, “1957 yılı Milletlerarası yapı malzeme sergisi konferansları”nda ve aynı zamanda üyesi bulunduğu “Porza” Dünya Mimarlar Birliği’nin senelik kongresinde bulunmak üzere kendi olanakları ile 15 günlüğüne Avrupa’ya gider. Aynı sene bilgisine sadece “arkiv-arkitekt” arşivinde ulaşılan Ankara’da “Cebeci’de 25000 kişilik Stad Projesi” yarışmasına katılır ve 2. ödülün sahibi olur.

1958 senesinde İstanbul, Balmumcu’da Güzel Konutlar Sitesi (1958-60);

1959 senesinde “*Y. Mimar Prof Seyfi Arkan*” Oto Sanayi Kooperatifi’nde “mukaveleli” olarak çalışmaya başlar. Merkezi İstanbul, Levent, Ayazağa’da bulunan “mahdut Mesuliyetli İstanbul Oto Sanayi Mahallesi İnşaat ve Alım Satım Kooperatifi” ile bağlantısı Ayazağa’da Büro ve Oto Sergi Sarayı ile Garaj inşa ettiği 1955-56 yıllarına dayanıyor olabilir [7], [25].

1960’da İstanbul, Tuzla’da İstanbul Porselen Sanayi Genel Merkezi ve Fabrikası (1960-62);

1962’de nerede olduğu bilinmeyen Konut ve Dükkan Projesi, İstanbul, Bahçelievler’de PE-RE-JA Kolonya Fabrikası (1962-63), aynı tarih aralığında İstanbul Esentepe’de Pirincçioğlu Konutu Yenilemesi;

Bursa’da, tarihi bilinmeyen, kahvehane projesi ve son olarak, 1966’da İstanbul, Anadoluhisarı, Küçüksu’da Anadoluhisarı Spor Sitesi yoğun geçen mimari etkinliğinin ürünleridir.

En son işi olan Anadoluhisarı Spor Sitesi projesi için araştırma amacıyla Mart 1966’da 15 günlüğüne Almanya’ya “altın plân tatbikçisi ‘Prof. Roskan’ ile” görüşmeye gider. (Bu tarih aralığında olmalı ki Arkan’ın bir Alman gazetesinde haberi yapılır. (Ek A-14, A-15) Türkiye’ye döndüğünde de Almanya ziyareti Milliyet gazetesinde yer bulur: “*Anadoluhisar Sitesinin projelerini Almanya’nın Altın Plân uzmanı ‘Profesör Rosstam’a gösteren Profesör Seyfi Arkan, projenin beğenildiğini ifade ile: ‘Sondaj emeliyesi önümüzdeki günde başlayacaktır’ demiştir*” [35].

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 65 yaşını 13 Temmuz 1966’da dolduran Arkan’dan emekliliğini ister. Arkan, hicrî takvime göre 1319 olduğu belirtilen doğum tarihinin aslında rumi takvime göre 1319 olduğunu, emekliliğinin gelmediğini resmi bir yazıyla belirtse de bu yazışmaların sonucu bilinmiyor. Arkan, emekliliğinin talep edildiği tarihten iki gün sonra, 15 Temmuz 1966’da geçirdiği bir kalp krizi sonrası yatırıldığı Amerikan Bristol Hastanesi’nde hayatını kaybeder [8], [36]. Milliyet gazetesinde verilen ölüm ilanı: “*Kader Arkan’ın kıymetli eşi, Hoşyar Pazarıcı’nın sevgili babası, doktor Baha Arkan ve İstanbul Bankası Umum Müdür muavini Necmettin Arkan’ın biraderi, Güzel Sanatlar Akademisi hocalarından Yüksek Mimar Seyfi Arkan kısa bir*

rahatsızlığı müteakip 15/7/966 Cuma günü Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi 17 Temmuz Pazar günü ikindi namazını müteakip Şişli Camiinden kaldırılarak Zincirlikuyu'daki aile kabristanına defnedilecektir. /Ailesi” şeklinde olur.

Ölümünün ardından, on yıllarca Arkan'ın işlerini yayınlamış Arkitekt dergisinde, başka örneklerine dergi geleneğinde rastlanılan bir anma yazısı kaleme alınmazken ölüm ilânına bile yer verilmez. 1963 yılında yayın hayatına başlayan Ankara kökenli Mimarlık dergisinde, ölüm ilanı, verilir. Bir ay sonraki sayıda da anma yazısı yayınlanır. Yazı, 1958'de İTÜ'den mezun olan, Akademi'ye 1961 yılında Arkan'ın asistanı olarak giren ve Arkan'ın ölümüyle Akademi'den ayrılan “şehircilik asistanı” Nevzat Güner tarafından kaleme alınır. Akademi dergisinde de Arkan'ın ardından yazan aynı kişidir. Arkan'ın atölye arkadaşları ya da yıllardır birlikte çalıştığı meslektaşları sadece ölümünün ardından değil uzun yıllar boyunca Arkan'dan bahsetmeyeceklerdir.

BÖLÜM 3

MİMARLIK ÜRETİMİ

3.1 Katalog

Oluşturulmaya çalışılan katalog Seyfi Arkan'ın yapı ve projelerini içermektedir. Tırnak içinde verilen metinler, yayınlandıkları yerden basım hataları ile aynen alınmıştır. Kullanılan fotoğraflar dergide yayınlandıkları biçimiyle adlandırılmıştır.

1930-1933*

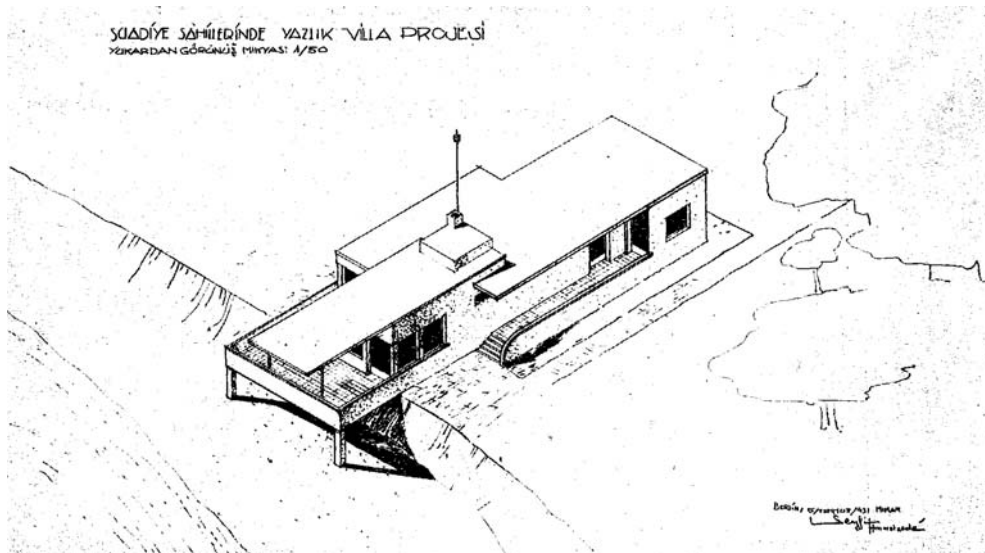
KONUT PROJESİ

SUADIYE, İSTANBUL

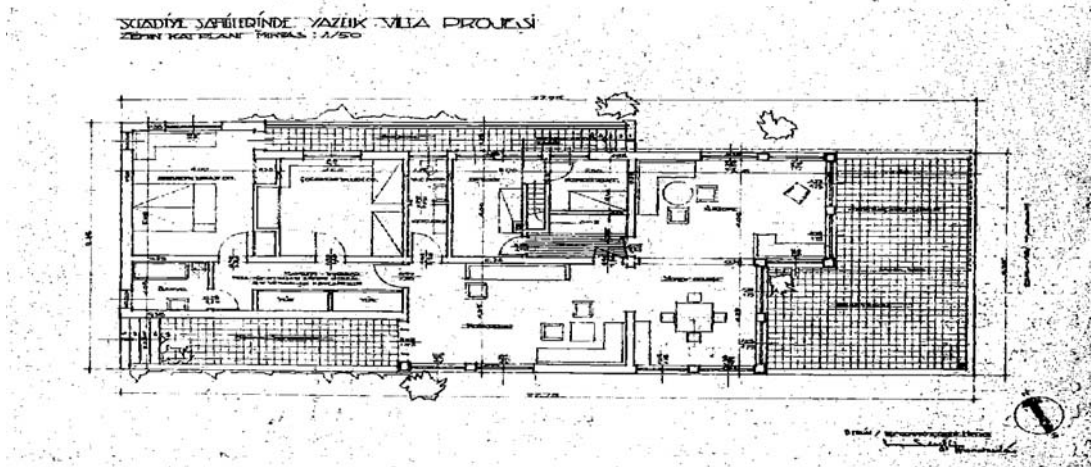
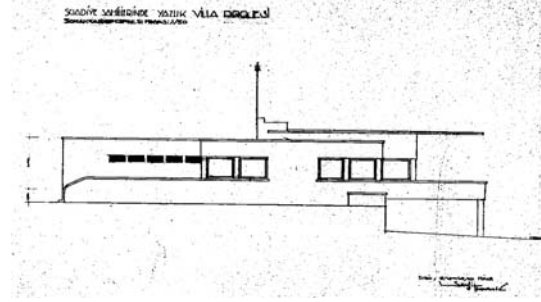
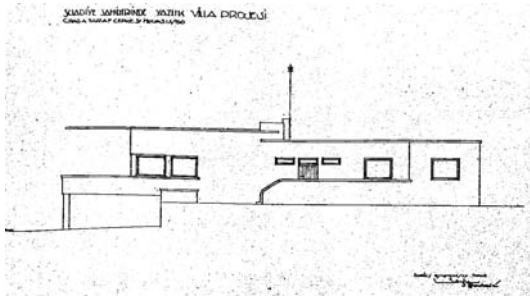
“Orta halli bir aile için düşünölmüştür. Azamî yedi bin liraya çıkabilecek bir projedir. Sahil tarafı, önündeki büyük teras, bir salon ve yemek odası ile methal holi, gelen misafir ve ev halkı için modern bir tarzda birbirine bağlanmıştır. Servis kısmı bu binanın ortasında olduğundan kolaylıkla merkezî bir şekilde her türlü konforu verebilmektedir. Güneşe sabahleyin pencerelerile bakan yatak odaları kabul kısmından tamamen ayrı bırakılmış ve bu suretle evin içinin daima muntazam bir şekilde kalmasına hizmet edilmiştir.”

“Bir yalı projesi” başlığı ve Mimar Seyfettin Nashî” imzasıyla Mimar dergisinde yayınlanan projenin, dergide yer alan çizimlerinin üzerinde, “Berlin, 5 Temmuz / 931 Mimar Seyfi Himmetzade” notu bulunmaktadır.

Esra Akcan, “Bir yalı projesi”, “Deniz Kenarında Bir Malikane”, “Ev Projesi” isimleri ile yayınlanan projeleri, Arkan’ın, Almanya’da öğrenciliği sırasında tasarladığını, kimi proje paftaları üzerinde yer alan yazıların Almanca oluşu ve projelerin, Arkan’ın Türkiye’ye döner dönmez yayınlanmasının bu düşüncüyü doğruduğunu ifade etmektedir.

Şekil 3. 1 “Yukarıdan görünüş, mîkyas 1:50”

Şekil 3. 2 “İki yan görünüşü ve kat plânı, mikyas 1:300”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1934 /1, s.6-7

AKCAN, 2005, s.30

GÜREL, 2005, s.224

SAYI, 2006, s.49

AKCAN, 2009, s.107-108

* Arkan’ın Almanya’da bulunduğu tarih aralığı.

1930-1933*

KUBİLAY ANITI ESKİZLERİ

MENEMEN, İZMİR

“Birinci eskiz: Bu proje inkilâpçı Türk ruhunu yeniden yeniye alevlendirecek ve en yüksek fikir ve kanaatleri içinde kaynatacak bir hayır ve ilham mabedidir.

Senenin muayyen haftasında vatanın dört köşesinden kopup gelen kafasından fikir, köğsünden iman taşan insan kabileleri hep bu kaynağa koşacaklar ve burada fikir ve heyecan musaraalarına iştirak edecekler sonra da yeni ve aydınlık ilim ve kültür plânlarını hamilen döneceklerdir.

İşte bu üzeri açık abidede vatan çocukları her sene güneşin altında birbirlerini kucaklıyacaktırlar ve artan bir sevgi ile birbirlerine daha çok bağlanacaklardır.

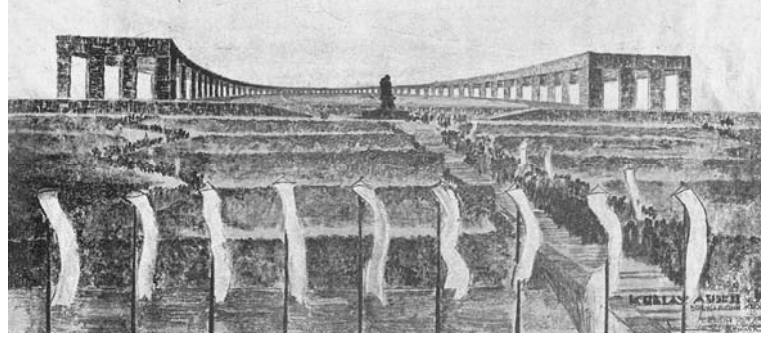
2 inci eskiz: Mana itibarile bana munis gelen bu fikrin; ifade ve neticesinin beni tatmin edemediğini söyleyeceğim.

Bu ikinci projede de kâmil ve vakur on sütun görülmektedir. Bu sütunlardan beheri bir ve yahut birkaç vilâyetimizin Halkevleri gayretile meydana getirilecektir. Her sütun banisi vilâyetlerin ismini taşıyacaktır. Bu sütunlar büyük Türk milletinin kütlevî yükseliş ifadesidir. Dairevî bir plân teşkil edecek olan bu sütunların ortasında yapılacak bir havuzun merkezinde sudan uzanan birçok irtica ve ihtiras pençeleri tarafından aşağıya çekilmek ve batırılmak istenilen yüksek ve kahraman Kubilâyın mazlum heykelini temsil edecektir.

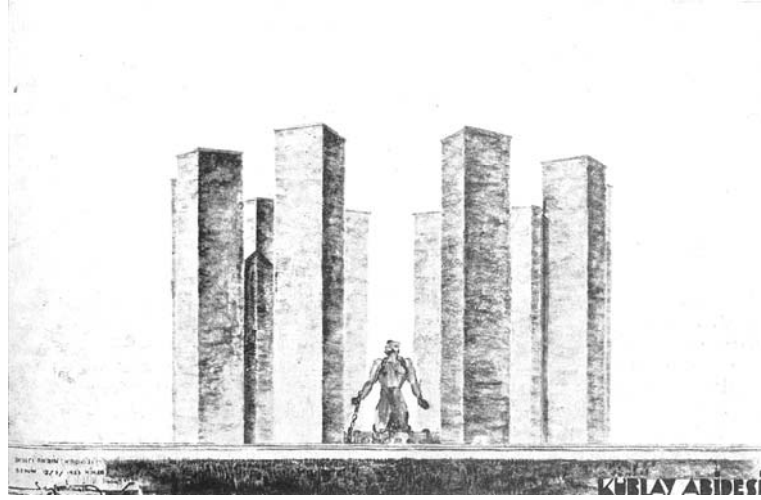
Mimar Zühtü”

İlk olarak Mimar dergisinde “Kubilây abidesi proje esgizleri” başlığıyla yayınlanmıştır. Birinci eskizde Arkan, Mimar Seyfettin Nasih imzasını kullanmıştır. Tasarımın Berlin’de 30 Ocak’ta yapıldığı pafta üzerinden okunabilirken, sene okunamamaktadır: “BİRİNCİ FİKRİN KROK...30/1/93...” Benzer şekilde, ikinci eskizden, “İKİNCİ FİKRİN KROKİSİ BERLİN 13 /2/933 , Mimar Seyfettin Nasih” ibaresi okunabilmektedir. Dolayısıyla, birinci eskizin de 1933 tarihli olması gerektiği düşünülebilir. Öte yandan, Mimar dergisinin 1933 yılı 4. sayısının Memleket Haberleri başlıklı bölümünde, anıtı heykeltıraş Ratip Bey’in (Ratip Aşir Acuroğlu) yapacağı bilgisi verilir: “Kubilây abidesi için, memleket içerisinde ve dışından yirmiye yakın

eser teklif edilmiştir. İzmir Vilâyetince, Menemen’de yapılacak abidenin mevkii tayin edilmiş ve müracaat plânı tanzim edilerek Ankara’ya gönderilmiştir. Haber aldığımız göre Kubilây âbidesini heykeltıraş Ratip Bey yapacaktır.”

Şekil 3. 3 “Birinci esgiz”

Şekil 3. 4 “İkinci esgiz”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1933/3, s.82- 83

MİMAR, 1933/4, s.127

TANYELİ, 1992, s.89

ÖZKAN, 1992, s. 85

SOLAK, 2000, s.9

GÜREL, 2005, s.220, 226

SAYI, 2006, s.46, 89

* Arkan’ın Almanya’da bulunduğu tarih aralığı.

1930-1933*

KONUT PROJESİ

...

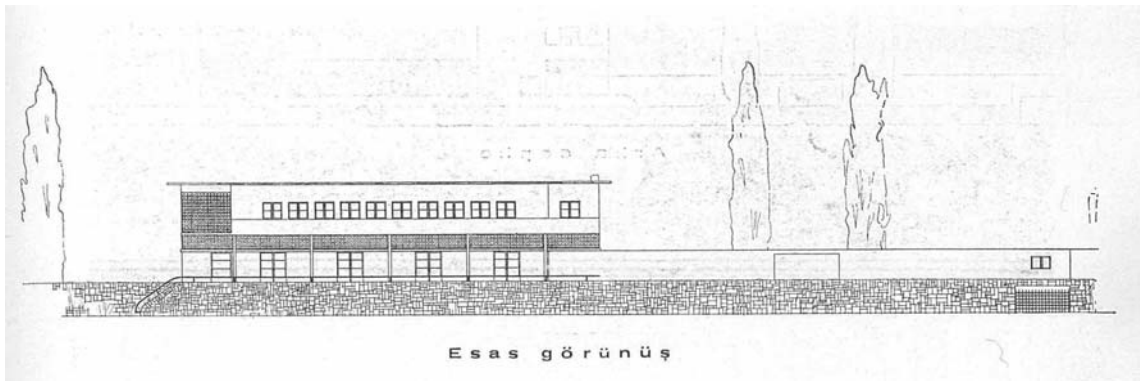
“Sahilde inşası düşünülen bu proje oldukça zengin ve resmî büyük bir mevki işgal eden bir mal sahibi için hazırlanmıştır. Umumî vaziyetinde bütün müstemilâtınca sahile müvazi olarak birleştirilmiş olan bu binanın bütün hatları sakin ve gayet ahenktar hacımlar doğurmuştur. Binaya sokak tarafından bir umumî geçit ve bir de ayrıca servis kısmında ayrı bir antre konmuştur. Bir şerit halinde sıralanan alt kısmı açılır ve üst kısım da renkli pencerelerden ve çiçeklerden müteşekkil olan koridora lüks salonlar açılır. Yemek salonu ve sigara salonu en diptedir. Buradan servis kısmına geçilir, üst katta denize nazır yatak odaları ve arka kısımda da çocukların ve sütninelerin odaları yerleştirilmiştir. Bu odaların denize nazır bir terası vardır.

Üst kısım koridor döşemesi kısmen açık bir balkon olarak bırakılmış altkatı renkli pencereleri ve çiçekli medhali gören bir menazır vücade getirilmiştir. Bu talekki, eski Türk evlerimizin plânlarında mevcut ve katlar ile irtifalarda yapılan tadilât ile vücade getirilen mimarî zenginliklerden mülhem olmuş kuvvetli bir kazançtır.

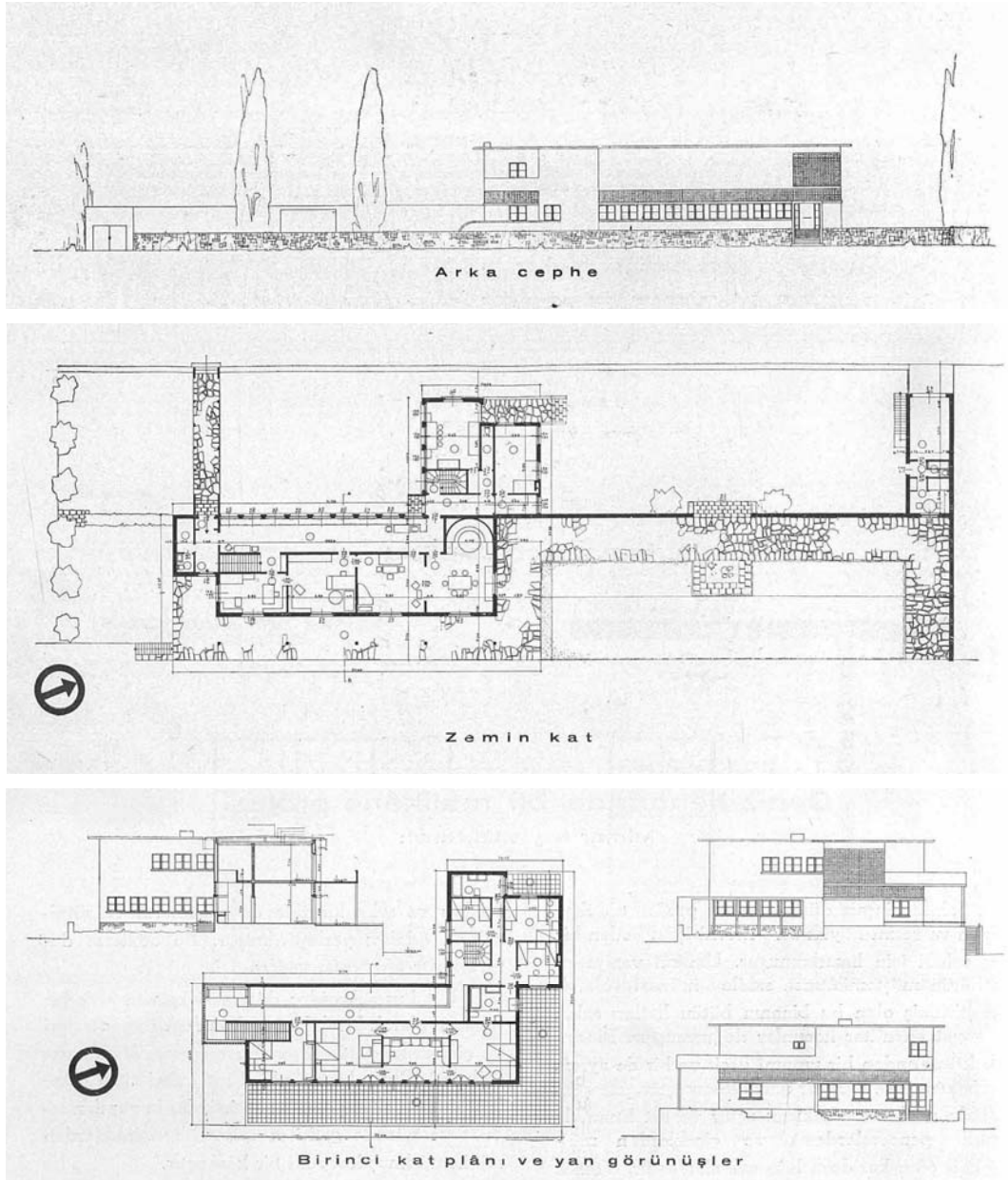
Ayrıca bahçenin köşesinde bir kayıkthane yapılmıştır.”

İlk olarak Mimar dergisinde “Deniz kenarında bir malikane” başlığı ve “Mimar Seyfettin Nasıh” ismi ile yayınlanmıştır.

Esra Akcan, Arkan’ın, Almanya’daki öğrenciliği sırasında tasarladığı projenin, Makbule Atadan Evi (Camlı Köşk)’nin çeşitli özelliklerinin habercisi olduğunu ifade eder.

Şekil 3. 5 “Esas görünüş”

Şekil 3. 6 Kat plânları ve görünüşler

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1933/4, s.111-112

İMAMOĞLU, 2003, s.79

AKCAN, 2005, s.30

SAYI, 2006, s.49

* Arkan'ın Almanya'da bulunduğu dönemi kapsamaktadır.

1930-1933*

HESAPLI KONUT PROJESİ 1

ANKARA

“Bu evler Ankara’da ikamet mıntıkalarında açılacak sokaklar üzerine her iki taraf bir olmak üzere düşünölmüştür.

Binaların, sokak yüzleri bahçeleri ile beraber sağır duvarlar ile muhattır. Servis kısmı bu taraftadır.

İkamet edilen kısımlar, bahçe üzerine isabet ettirilmişdir. Evlerin arasını, duvarlar birbirine raptediyor.

Birer kattan ibaret olan bu evlere girilince methalin yanında bir aptesane, methalin karşısında da bir oturma salonu vardır. Bu salon kısmen büro, kısmen yemek salonu ve kısmen de istirahat için ayrılmıştır. Methalin yanında ayrı bir koridorla servis kısmına girilir. Burada da bir ofis, mutfak ve bir de hizmetçi odası vardır.

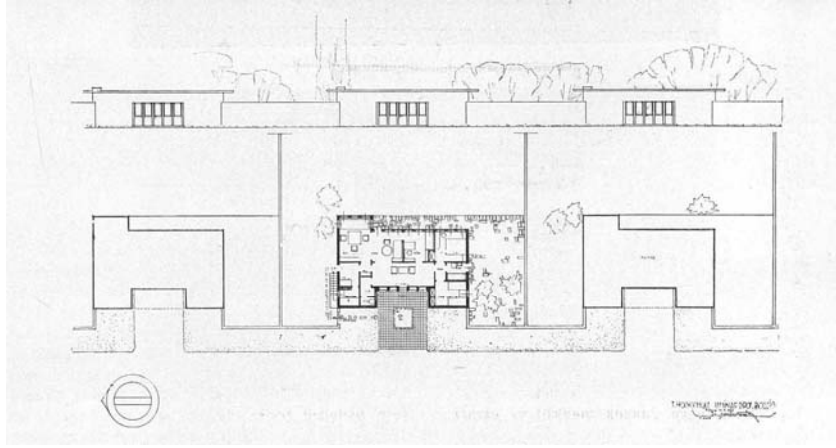
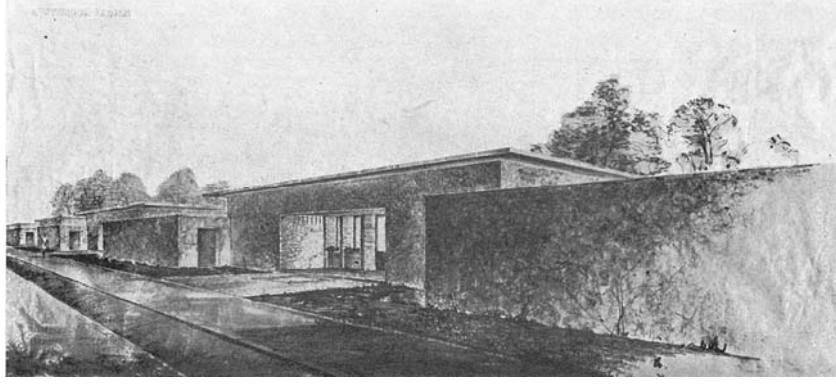
Binanın ortasına tesadüf eden koridor üzerinde karı koca odası, yanında çocuk odası ve aralarında banyo vardır. Ev 85 metre murabbai genişliğindedir.

Haricî tesir itibarile bütün seri evler gibi düz ve sade satıhlardan mürekkeptir, ve haricen kapalı bir manzara arzetmesi, âdeta ev ve aile hayatının harici âlemle alâkasını kesmiş vaziyettedir.”

İlk olarak Mimar dergisinde “Ankara için ucuz aile evi tipleri” başlığı ve “Mimar Seyfettin Nasih” ismi ile yayınlanır.

Çizim, “T. HOCHSCHULE SEMINAR PROF. POELZIG, KLEINHAUSSIEDLUNG (Küçük Konut Yerleşkesi), 19/9/933, Mimar Seyfettin Nasih” notunu taşır. Dolayısıyla, Poelzig’le birlikte çalıştığı bir proje olması muhtemeldir.

Esra Akcan, projenin, Arkan’ın Almanya’daki öğrencilik yıllarında tasarladığı iki hesaplı toplu konut projesinden biri olduğu ifade etmektedir.

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1933/6, s.174

BOZDOĞAN, 2002, s. 244

İMAMOĞLU, 2003, s.2, 84

SAYI, 2006, s.62

AKCAN, 2009, s.316

* Arkan'ın Almanya'da bulunduğu tarih aralığı.

1930-1933*

HESAPLI KONUT PROJESİ 2

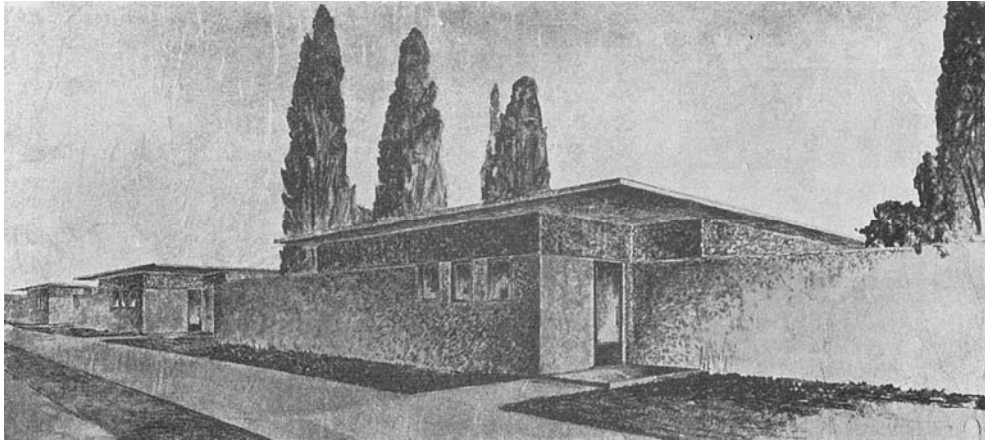
ANKARA

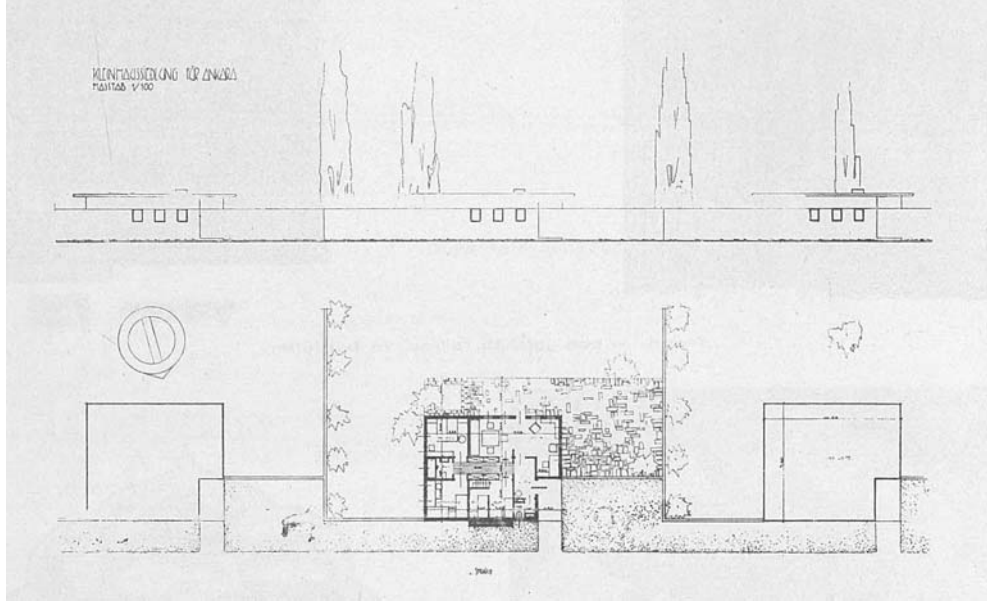
“Mimar Seyfettin Nasıhın, bu mevzu üzerinde yaptığı diğer bir projeyi (6) ıncı sayımızda neşretmiştik. Aynı mevzu ve birbirine yakın düşüncelerin mahsulü olan bu ikinci projede, Ankarada, küçük aileler için seri halinde ufak ev tipleri etüdüdür.

Ankarada stadyum sahasının civarında, küçük sokaklarda inşası düşünülen bu küçük evlerin seri halinde inşası takdirinde beheri (3000) liraya mal olabilecektir.”

İlk olarak Mimar dergisinde “Ankarada sıra evler tipi : 2” başlığı ve “Mimar Seyfettin Nasıh” ismi ile yayınlanmıştır.

Arkan’ın Almanya’da tasarladığı hesaplı konut projesinin ikincisidir. Pafta üzerinde Arkan’ın el yazısıyla, Almanca, “Kleinhaussiedlung Für Ankara” (Ankara için Küçük Konut Yerleşkesi) yazılıdır.

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1933/12, s.382

AKCAN, 2009, s.316

*Arkan'ın Almanya'da bulunduğu tarih aralığı.

1930-1933*

KONUT PROJESİ

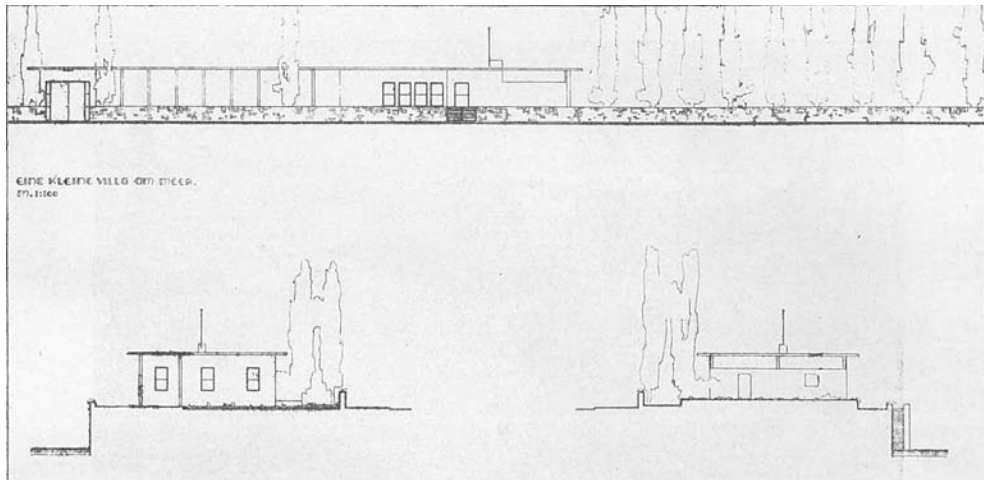
...

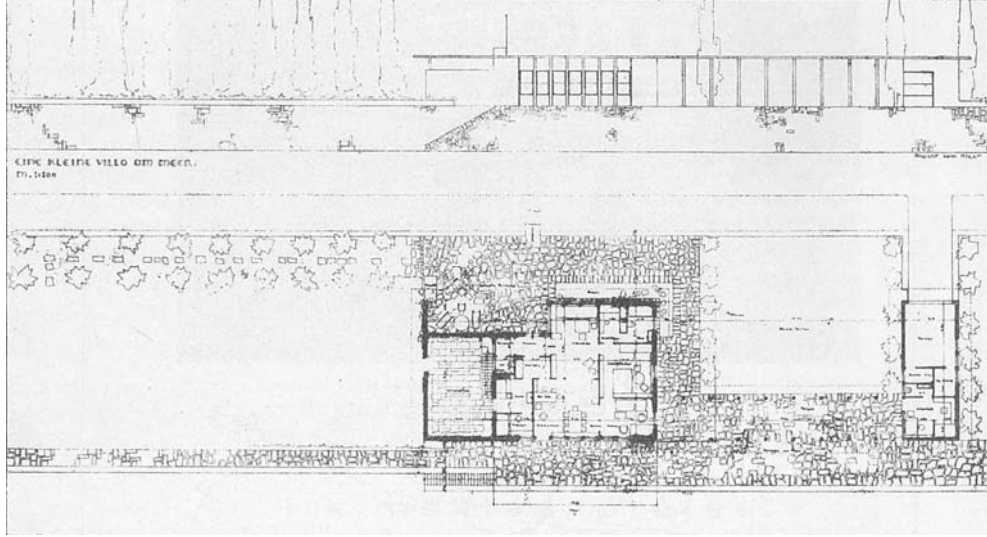
“Bu proje deniz kenarında, müstatilî bir arsa üzerinde yapılması düşünülen, orta halli bir aile evidir. Tek katlıdır. Haricen yatık ve ufki bir ahenk temin edilmiştir. Plân itibarile, vasat nüfuslu bir ailenin ikametine, bütün ihtiyaçlarına cevap verecek mahiyettedir. Caddeden binaya bir teras ile girilmektedir. Girişte nazara mahfuz bir loca ve karşısında bir havuz çarpmaktadır. Burada oturmaya ve meşgul olmağa bir sebep teşkil eden bu iki unsur, yani loca ve havuz çok yerinde birer mevcudiyet teşkil ediyor.

Plân methal, servis, tuvalet gibi kısımları ihtiva ediyor. Yatak odaları ile banyo kısmı ve servis ile yemek salonunun irtibatı iyi temin edilmiştir. Yemek odasının köşesinde (bar) iyi bir motif teşkil ediyor. Asıl binaya bir pergola ile iştirak ettirilen garaj ve bir misafir odasının mevcudiyeti bu binanın daha ziyade, sayfiye ve şehir kenarında inşaya elverişli olduğunu gösteriyor. Mutfak kısmının önü, etrafı dört divarla örtülü, bir taşlıktır. Bunun sebebi ise çamaşır kurutmağa ve ev hizmetlerine yarıyacak, hususî bir bahçe teminidir.”

İlk olarak Mimar dergisinde “Ev projesi” başlığı ve “Mimar Seyfettin Nasıh” ismi ile yayınlanmıştır.

Çizim üzerinde proje adı “EIEN KLEINE VILLA AM MEER” (Deniz Kıyısında Küçük Bir Villa) olarak ifade edilmesi, Arkan’ın söz projeyi, Almanya’da öğrenciliği sırasında tasarladığını göstermektedir.

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1933/12, s.383

AKCAN, 2009, s.107

* Arkan'ın Almanya'da bulunduğu tarih aralığı.

1930- 1933*

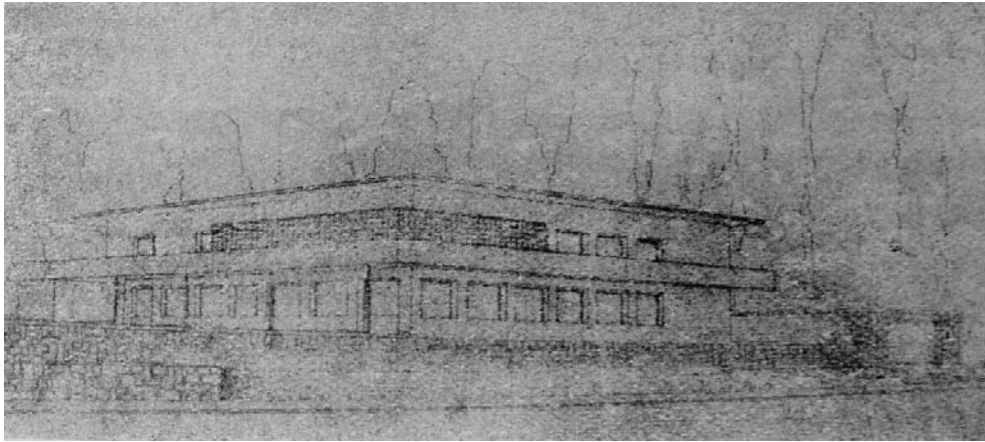
KONUT PROJESİ

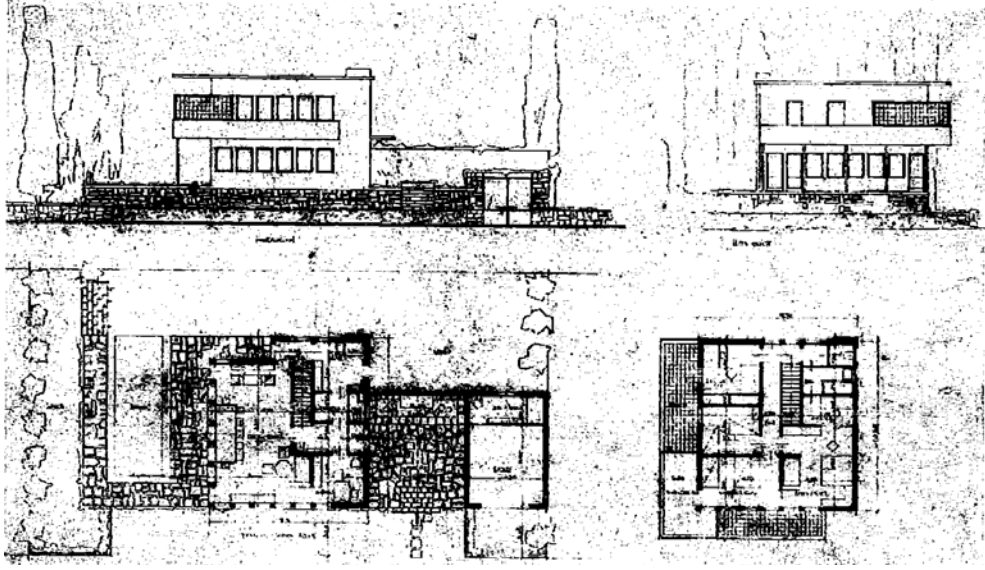
ANKARA

“Bu, Ankarada yapılması düşünölen bir villâ projesidir. Burada arazinin arızalarında istifade edilerek setli bir methal ve bahçe arkasında iki katlı olarak yapılmıştır. Türk evi tipleri için Berlinde iken yapmış olduğum araştırma etüdlerinden biridir. Alt katta methale yakın bir büro ve büyük bir salon bu küçük binayı çok büyötmüş bir şekilde tertip edilmiş ve son modern cereyanlarda dahilî mimarî için lâzım olan perspektiflerin burada te'mir'ine çalışılmıştır.

Üst kat yatak odalarına tahsis edilmiştir.”

İlk olarak Arkitekt dergisinde “Ev projesi” başlığıyla ve “Mimar Seyfettin Nasıh” ismiyle yayınlanmıştır. Arkan'a ait olan proje tanıtım yazısından söz konusu projenin Berlin'de tasarlandığı anlaşılmaktadır. Esra Akcan da Arkan'ın Almanya'dayken tasarladığı projelerden biri olduğunu belirtmektedir.

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1934/ 1, s.16

SAYI, 2006, s.50

AKCAN, 2009, s.107

*Arkan'ın Almanya'da bulunduğu tarih aralığı.

1930-1933*

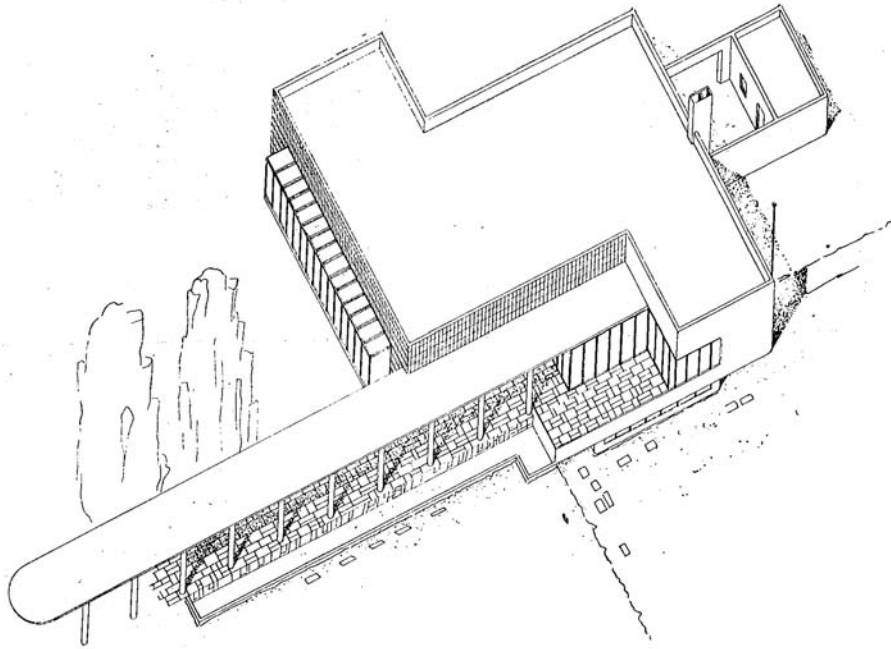
KONUT PROJESİ

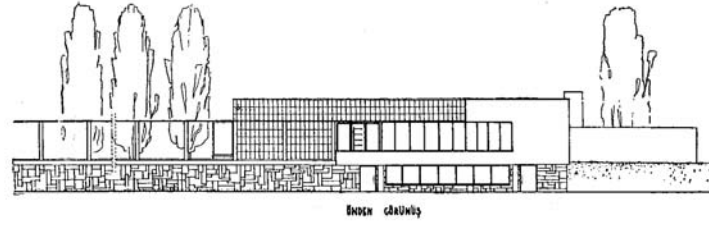
ANKARA

“Ankara civarındaki öne doğru meyilli bir arsa üzerine zengin bir program çerçevesi içinde düşünülen bu villâ projesi esaslı bir katı ihtiva etmektedir. Yandan ve direkler üzerinde geniş saçaklı bir yoldan girişe varılır. Bu yolun iki yanı boydan boya havuzdur. Bir rüzgârlıktan doğruca salona girilir. Salondan yemek odasına kış bahçesine geçilir. Yatak odaları arkada ve ayrılmış haldedir. Servis kısmı ayrı girişli ve salonlarla alâkadardır. Misafir için ayrılmış bir kısım vardır.

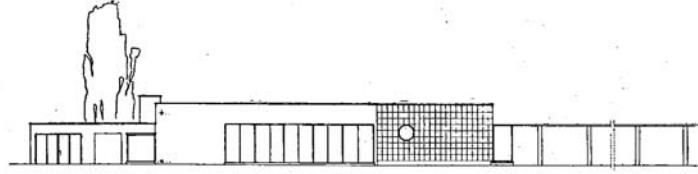
Proje genel bakımdan manzaraya hâkim ve zengin düşünülmüştür.”

İlk olarak Arkitekt dergisinde “Villâ projesi” başlığı ve “Arkitekt Mimar Seyfi Erkan” ismi ile yayınlanmıştır.

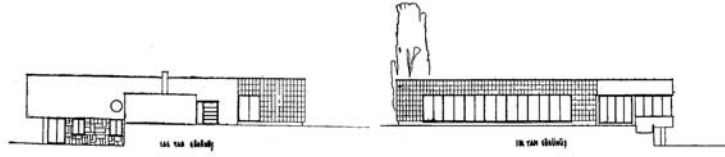

ÖN YAN GÖRÜŞÜ

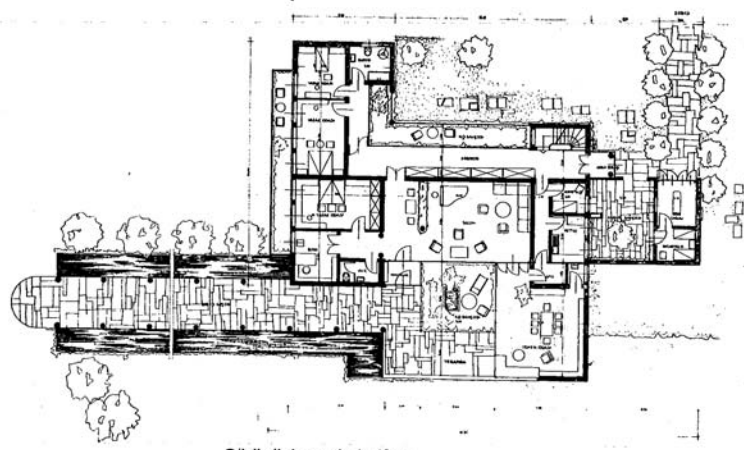

ARKA GÖRÜŞÜ

SOL YAN GÖRÜŞÜ

SAĞ YAN GÖRÜŞÜ

Görünüşler ve kat planı.

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1935/4, s.114-115

SOLAK, 2000, s.82

ASLANOĞLU, 2001, s.323-324

SAYI, 2006, s.84

AKCAN, 2005, s.34

SOLAK, 2000, s.82

* Arkan'ın Almanya'da bulunduğu tarih aralığı.

1933

SERĞİ SARAYI YARIŞMA PROJESİ

ANKARA

“Millî İktisat ve Tasarruf cemiyeti tarafından, Ankarada Hariciye Vekâleti binası karşısında park ittihaz edilen geniş sahanın münasip bir kısmına, daimî bir sergi binası inşasına karar verilmiş ve bu binanın projesinin tanzimi için memleket mimarları ile hariçten ecnebi mimarların iştirak edebileceği bir müsabaka açılmıştı.

Müsabakaya, konulan müddetin az olmasına rağmen birçok Türk mimarları ile hariçten de 10 kadar ecnebi girmiştir. İştirak eden projelerin adedi 26’dır.

Kısa bir müddeten beri; memleket büyüklerinin ve idarecilerinin, Türk mimarlığına karşı onların, lâyük olduğu itimadı tekrar göstermeğe başlamaları neticesinde açılan bu ikinci proje konkuru, mimarlarımızın, kıymet ve ehliyetlerini göstermelerine yarıyan hareketlerden biridir.

İnkılâpla beraber, iş sahasına atılan, fakat büyük harbin ve onu müteakip memlekette, ilim, ve teknik noksanının o zamanlar iyi teşkilâtlandıramadığı Türk mimarının devlet merkezinde yaptığı muvaffakiyetsiz ilk binaların aksülameli; yeni Ankaranın inşasında ecnebî mimarlarının iş yapabilmelerine sebebiyet vermiştir.

Millî İktisat ve Tasarruf cemiyetinin, çok akıllı bir hareketle diğer bazı müesseseler gibi inşa ettireceği sergi binasını bir ecnebî mimara ısmarlamıyarak, konkur açarak memleket mimarisinin ecnebiler ile boy ölçüşmesini temin etmesi bütün mimarlık zümresini minnettar kılmıştır.

Yerli malı gibi, yerli san’atkâr mefhumunu çok iyi kavıyan Millî Tasarruf ve İktisat cemiyetinin konkuruna iştirak eden projeler, müntehap bir jüri heyeti tarafından üç gün mütemadî bir mesai ile tetkik edilmiştir, tetkiklere bazı günler gece de devam mecburiyeti hasıl olmuştur.

Konkur jüri heyetine, Türk mimarlar birliği namına, Ankara mimarlar birliği reisî mimar Bedri ve Maarif Vekâleti fen heyetinden şehirci mimar Burhanettin Arif Beyler iştirak etmiştir.

Umumî jüri heyeti aşağıda yazılı zatlardan ibaretti:

Millî İktisat ve Tasarruf cemiyeti reisî, Kastamonu meb’usu Tahsin B.

Ziraat Umum müdürü Sabri B.

İktisat Umum müdürü Recai B.

Ankara imar müdür vekili mühendis İrfan B.

Ankara Mimarlar Birliği reisi mimar Bedri B.

Maarif Vekâleti mimarlarından Burhan Arif B.

İktisat Vekâleti fen müşaviri mühendis Mithat B.

Millî İktisat ve Tasarruf cemiyeti umumî kâtibi Vedat Nedim B.

Devlet Demiryolları inşaat şubesi reisî mühendis Fuat B.

Nafia Vekâleti betonarme şubesinden Fuat B.

Mimar Gross Röll B.

Aşağıda dercettiğimiz program dahilinde ve bilhassa keşiflere dikkat edilerek projelerin mimarî, inşai ve iktisadî kıymetleri araştırılmıştır. Neticede ilk tasnif yapılarak zayıf projeler çıkarılmış ve ikinci bir tetkikte diğer projeler arasında mimar Balmumcuoğlu Şevki Beyin eseri ile, İtalyan mimar M. Paola Violi'nin eserleri intihap edilmiştir. Bu iki eser bina için aranan ve istenilen şeraite en yakın olanlarıdır. Neticede bunların san'at ve haricî te'sir noktaî nazarından aynı derecede olduklarına ve mükâfatın her ikisi arasında taksimine karar verilmiş ve zaten İtalyan mimarının projesinin; inşaata tahsisi edilen 250.000 lira ile yapılamayacağı anlaşılmıştır. Jüri heyeti bir komisyona bu projenin ilk keşfini hazırlatmış, bu binanın ancak 350,400 bin liraya mal olabileceği anlaşıldığından, neticede mimar Şevki Beyin eseri gerek mimarî kıymet, gerek şeraite en muvafık olmak itibarıyla tercih edilmiştir.

Bu suretle bir Türk mimarının yabancı meslektaşlarına karşı memlekette faîk bir netice almasını temin eden Millî İktisat ve Tasarruf cemiyetine teşekkür ediyoruz ve diğer resmî makamlardan, inşa ettirecekleri binaların bilhassa devlet teşkilâtına ait Vekâlet binalarının projelerinin umumî bir müsabaka ile yaptırılmasını temennî ediyoruz. Zaten bu, memleket mimarlarının öz hakkıdır.

Bu suretle, Türk kültürüne yabancı eserler yerine, hakikî Türk san'atkârları, duyarak, hissederek Türk mimarîsini yaratacaklardır.

Müsabaka şeraitini aşağıda yazıyoruz:

Ankara’da yapılacak sergi binası için plân müsabakası

Maksatlar:

1— Sergi binası millî ve beynelmilel yapılacak sergilerde sınaî mamulât, ziraî mahsulât ve hayvanat ile güzel san’atlar eserlerinin teşhirine ve aynı zamanda kitap, çocuk bakımı, sarî hastalıklarla mücadele gibi içtimaî maksatlarla yapılacak sergilere elverişli olacaktır.

2— Bina beher katı (2.200) iki bin iki yüz metro murabbai olmak üzere iki ana kattan ve bir de takriben (200) iki yüz metro murabbalık bir büro katından ibaret olacaktır.

Kat satırları üzerinde tadilât yapılabilir.

Bunun için:

A— Binanın alt katı, kısmen depo vazifesini görecektir, kısmen de otomobil, ziraat aletleri, büyük makinalar ile hayvanatın teşhirine müsait olacaktır.

B— Üst katı diğer maksatlara yapılacak sergiler için elverişli en aşağı üç salona tefrik edilmiş olacaktır.

C— Salonlar birbirine yine teşhir maksadile kullanılabilecek koridorlarla heyeti umumiyesi birbirlerine o şekilde bağlanacaktır ki, giriş kapısından içeriye giren her ziyaretçi otomatik bir tarzda serginin her tarafını görerek çıkış kapısından çıkmağa mecbur kalsın.

D— Üst katın üstünde takriben (200) iki yüz metro murabbai dahilinde bir müdüriyet, bir kitabet, bir daktilo, bir muhasebe, bir içtima odasından, bir tuvaletten mürekkep bir büro dairesi bulunacaktır.

E— Alt ve üst katlarda sergi idaresine tahsis olunabilecek bir iki oda ve ayrıca alt katta hademeler için ikişer odalık (beşer kişilik) banyo ve tuvaleti havi iki daire bulunacaktır.

F— Binanın üst katı dört, alt katı üç cepheli olacaktır. Ana cepheler parka bakan kısımla Cumhuriyet caddesine bakan kısım olacaktır. Bu iki cephenin de güzel olması şarttır.

G— Bina, mail bir satır üzerinde inşa edileceğinden üst katın ana giriş yeri Cumhuriyet caddesine açılacaktır.

Alt katın methalleri de arka cephede park dahilinde olacaktır.

H— Bina içinde gazino ve lokanta olmağa elverişli takriben 100 kişilik bir yer bulunacaktır.

İ— Üst kattaki salonlardan biri sinema göstermeğe ve diğeri kapalı spor (güreş, boks vesaire gibi) faaliyete de müsait bulunacaktır.

J— Her katta sıhhi tesisat, fazla miktarda prizli elektrik, su tesisatı ve lokanta kısmında da havagazı tesisatı bulunacaktır.

Şartlar:

A— Bina modern mimarî tarzında olacaktır.

B— Binanın aslî kısımları ve iskeleti betonarme ve araları tuğla olacaktır.

C— Toprakla temas eden zemin katında Ankara taşı kullanılacaktır.

D— Yer katının döşemesi en aşağı 10 santim beton üzerine iki kat normal dozaj şap, üst katın ve büro katının döşemeleri mozayık olacaktır.

E— İç sıvalar mala perdah kireç sıva olacaktır.

F— Dış sıva, kapı, pencere söveleriyle münasip görülen noktaları Ankara taşı (Piyer Artifişiyel) diğerkısımlar (Edelpytz) sıva olacaktır.

G— Kapı ve pencereler demirden olacaktır. Pencereler tek olacaktır.

H— Bu bina için an çok 225 bin lira sarfedilecektir.

İ— Binanın 1: 100 mikyasında har kata ait plânlarile dört umumî maktai, dört cephesi, çatı teşkilâtı, esas cephelere nazaran ufak mikyasta menazırı ve temeller inşaatın park dahilindeki zemin seviyesinden iki metro aşağıda betonarme sömel kontinü veya radiye jeneral olduğuna göre ve drenaj tertibatı dahil olmak üzere binanın keşfi 10 nisan 1933 saat 15 şe kadar Ankara (Millî İktisat ve Tasarruf cemiyeti) merkezine sergi komisyonu riyasetine bir rümuza gönderilecek ve rümuza ait izahat ve muvazzah adreste kapalı zarf içinde bildirilecektir.

J— Plânlar mütehassıs bir heyet tarafından tetkik olunacak ve birinci gelene 2000 lira, ikinci gelene 500 lira mükâfat verilecektir.

Kabul edilen projenin tafsılâtlı resimleri ve büyük mikyasta plânlarının üç hafta içinde tanzim ve temel ve betonarme hesabâtı için ayrıca 2000 lira verilecektir.

Sergi komisyon reisi

Kastomonu meb'usu

Tahsin

Müşabakayı kazanamıyan projelerin rûmuz zarfları açılmayıp talep vukuunda bir ay zarfında hâmilllerine iade edilecektir.

Fazla malûmat istiyenler Ankarada Millî İktisat ve Tasarruf cemiyetinde sergi komisyonu riyasetine müracaat edebilirler.”

İlk olarak Mimar dergisinde 1933 senesi 5.sayısında “Sergi binası müşabakası – Ankara”, başlığı ile yayınlanmıştır. Aynı derginin 1933 senesi, 3. sayısında yarışmanın son başvuru tarihi hakkında bilgi verilmiştir: “Ankara Milli İktisat ve Tasarruf cemiyeti tarafından, Ankarada inşa edilecek sergi binası konkrura konmuş ve müddeti 20 nisanda bitmiştir.” Buna göre yarışmanın sonucu iki ay gibi bir süre içinde belli olmuştur. Aynı derginin, 1933 senesi 4. sayısında verilen bir habere göre; “Ankara’da İktisat ve Tasarruf cemiyeti tarafından tertip edilen, sergi müşabakasına 22 eser iştirak etmiş neticede Mimar Şevki Beyin eseri ile İtalya’dan iştirak eden mimar Sinyor Paolo Viyali’nin eserleri sona kalarak aynı rey almışlardır.”

Yarışma şartnamesi ve yarışma sonucunun bir arada verildiği metinde birinciliği alan iki projeden söz edilir: Mimar Şevki ve Mimar Paolo Vietti Violi. Metnin devamında projeler, rumuzları ve hangi ödülü aldıkları belirtilmeksizin sahiplerinin isimleri ile yayımlanmakta, yayım sıralamasının neye göre yapıldığı da bilinmemektedir. Sırasıyla Mimar Şevki, Mimar Paolo Vietti Violi, Mimar Sedat Hakkı, (iki tip projesi ile birlikte), Mimar Hüsnü, Mimar Apdullah Ziya, Mimar Nizamettin Hüsnü ve son olarak Mimar Seyfettin Nasih’in projeleri yayınlanır.

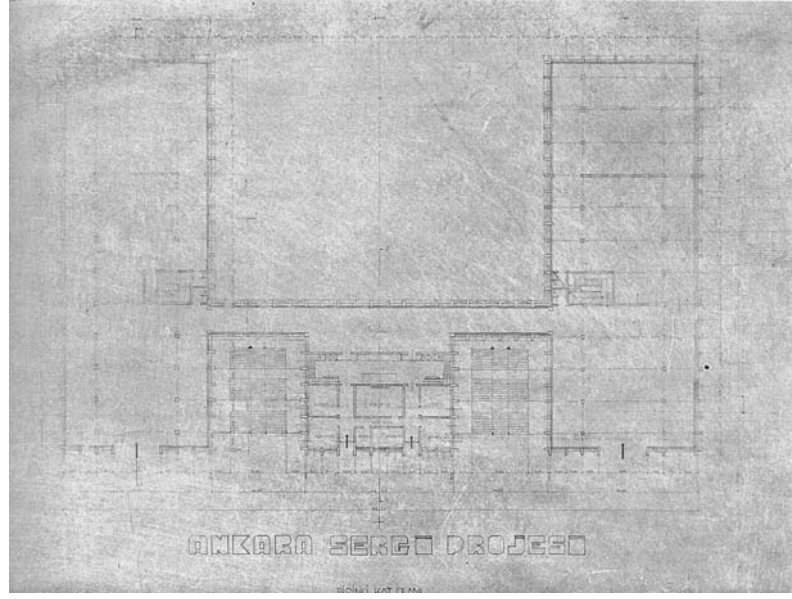
Söz konusu proje, mimari proje yarışmalarına meslek hayatı boyunca katılacak Arkan’ın girdiği ilk proje yarışması olma özelliğini taşımaktadır.

Derginin aynı sayı ve sayfa numarasında verilen bir “münakasa” haberinde, “Sergi Evi binasının” inşasına hemen girişileceği anlaşılr: “Sergi evi inşaat komisyonu riyasetinden: Ankara’da yaptırılacak segi evi binasının inşaatı kapalı zarf usulü ile münakasaya konmuştur. Münakasa müddeti 21/5/933 Pazar gününden başlayarak 30/5/933 Salı günü saat 15 e kadar teklif mektuplarının yukarıda yazılı saat ve tarihe kadar Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyetinde toplanacak komisyon riyasetine teslim edilmesi şarttır.

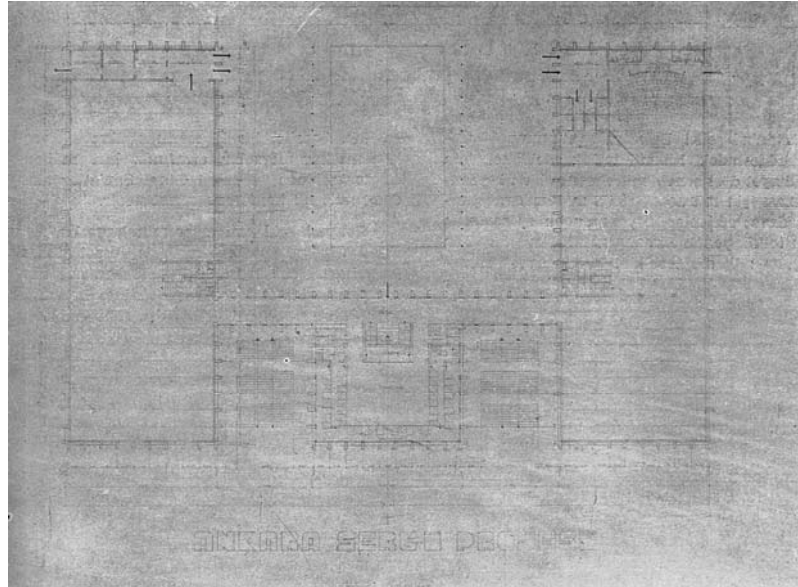
Münakasaya iştirak etmek isteyenler münakasa şartnamelerini ve planlarını mukavelename suretlerini 25 lira mukabilinde Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyetinde toplanacak komisyon riyaasetine teslim edilmesi şarttır.

Münakasaya iştirak edecek firmaların şimdiye kadar Türkiyede en aşağı 250 bin lira kıymetinde yalnız bir binayı muvaffakiyetle yapmış olmaları şarttır.”

Şekil 3. 7 “Birinci kat plânı”

Şekil 3. 8 “Zeminkat plânı”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1933/5, s. 131-153

MİMAR, 1933/3, s. 96

MİMAR, 1933/4, s.127

1933

POLİS VE JANDARMA MEKTEBİ YARIŞMA PROJESİ

ANKARA

“Ankarada yaptırılacak olan polis ve jandarma mektebi için bir plân müsabakası açılmıştır.

Her iki mektep bir çatı altında, fakat ayrı ayrı bulunacaklardır.

Polis mektebi 300 kişilik keyfî bir mektep olacak ve aşağıda yazılı müstemilât havî bulunacaktır.

Dershane. Ellişer kişilik beş, yirmi beş kişilik iki salon.

Yatakhane: Ellişer kişilik beş, yirmi beşer kişilik oda, ...ve banyo daireleri.

Sıhhî kısım: Revir, eczane, muayene odası, hastabakıcı ve doktor daireleri.

Fennî kısım: Daktiloskopi, ...,iamet, mulâj, fotoğrafane, « karanlık oda beraber » laboratuar, seyrüsefer, telli ve telsiz telgraf, kıyafet değıştirme daireleri.

Yemek kısmı: Mutfak, kiler, bulaşık yeri, büfe ve yemek salonu.

Müdürlük: Müdiriyet bürosu, hususî daire « dört oda, bir banyo, bir mutfak, halâ »

Dahiliye müdürlüğü: Büro ve hususî daire « üç oda, bir banyo, bir mutfak, halâ ».

Kapı karakolu ve bekleme odası.

İdare: Dosya, yazı, işleri ve yazı işleri âmiri odaları.

Muallimler odası.

Kütüpane.

Umumî salon

Depolar: Eşya, elbidse, teçhizat, evrak.

Hademeler odası «20 hademe için ».

Jandarma mektebi aşağıda yazılı taksimatı havî olacaktır:

Mektep şeref salonu « avîa », 1 Mektep müzesi,

Kumandanlık odası, hususî daire « dört oda, banyo, mutfak, halâ»

kumandan muavinliğı odası, 3 mûlhak odası, 1 kalem odası, 1 levazım heyeti odası, 1 levazım yazıcı neferleri odası, 1 hekim odası, 1 eczane ve eczacı odası, 3 revir « biri zabitan bölüğü için » 1 sıhhiye efradı odası, 3 muallimler odası, 1 nöbetçi zabiti odası, 1 kütüpanei 1 mütelea salonui 1 depo, 1 kiler, 1 mutfak, 1 hamam, 1 ot ve samanlık.

Kabahatli efradın hapisleri için 1 oda, Kumandanlık kısmı için halâ ve 1 el yüz yıkama yeri.

4. Zabıtlar kısmı:

Bölük kumandanı odası, 1 Taksim K. odası, Zabıtlar kısmı. 1 Kalem odası, 1 Emirber ve hademe odası, 1 Yemekhane «elli zabıt için» , 1 Dershane «elli zabıt için», 6 Zabıt halâları «12 el, yüz yıkayacak yer, altı küçük aptes bozacak yer, bunun yarısı üst kattai 1 Zabıtlar için tıraş salonu, 1 Gazino, 1 Mutfak.

5. Küçükzabıtlar kısmı:

Küçükzabıt bölük kumandanalr odası, 4 Küçükzabıt takım kumanlar odası, 4 Kalem odası, 4 Küçükzabıtlar mıntıkasına birer halâ ile el, yüz yıkayacak yer, 4 Hademe ve emirler odası, 8 Dershane «her bölüğe ellışerden sekiz dershane», 4 Yemekhaneler «her biri yüz talebeye mahsus», 9 Koğuş, «her biri elli talebe için, karyolalar iki katlı, birisi kumandanlık kadro ve efradı için, 32 Küçükzabıt talebeleri için halâ «yarısı üst katta koğuşlara yakın olacaktır », 1 120 beygir istiap eder ahır, 1 100 neferlik bir koğuş, Kapalı manej yeri «hayvana göre »

Aşağıdaki kısımlar polis ve jandarma mekteplerinde müşterek olup binanın ortasında ve her iki cihetle irtibatı bulunmak üzere yapılacaktır.

Konferans salonu «Talebe alacak kadar büyük ve projeksiyon tertibatını havî»

İdman ve iskrım salonu.

Kantin.

Umumî gazino.

Çamaşır yıkama ve kurutma yerleri.

Otomobil ve araba konacak sundurma.

Şufaj tesisatı: Kalorifer dairesi, kömür deposu, kaloriferci, odası.

Elektrik dairesi.

Telefon santral dairesi.

Müşterek iki bina için en çok «600.000» lira sarfedilecektir.

Binanın 1/100 mikyasında her kata ait plânlarile umumî maktâi cephelere nazaran ufak mikyasta manazarı niarkan2hayet 933 senesi eylülünün on beşine kadar «Ankarada Dahiliye Vekâletinde inşaat komisyonuna» bir rumuzla gönderilecek ve rumuza ait izahat ve muvazzah adres kapalı zarf içinde bildirilecektir.

Plânlar mütehassıs bir heyet tarafından tetkik olunacak ve birinci gelene 3000 lira, ikinciye 500 lira mükâfat verilecektir.

Arsanın plânı ve fazla malûmat için « Ankarada Dahiliye Vekâletinde inşaat komisyonuna» müracaat olunabilir.”

Mimar dergisinde “Polis ve Jandarma mektebi proje müsabakası – Ankara” başlığıyla yayınlanan ve açıkça yarışmanın şartnamesi olduğu anlaşılan sözkonusu metin, Arkan’ın Türkiye’ye dönüşünden muhtemelen 5 ay sonra yayınlanmıştır. Derginin daha önceki sayılarında hiç bahsi geçmeyen proje yarışması için bu şartname, bir nevi “duyuru” niteliğindedir: “Birlik tarafından vaki olan müracaat üzerine Polis ve Jandarma mektebi konkur müddeti 15 eylûlden 1 teşrinievvele (*ekim*) kadar temdit olunmuştur. Ancak binanın vaziyet plânı yoktur. Bunun için mimarlarımız etütlere başlayamamaktadırlar. Dahiliye Vekâleti inşaat komisyonuna arsa vaziyeti bulunmamasından dolayı konkura iştirak edemediklerini bir çok mimarlar bildirmiştir. Bunun için, temdidin, çalışma müddetine hiçbir faidesi olmamıştır. Vaziyet plânının ilânından sonra, konkur müddetinin yenide temdit ve ilân olunması lâzım gelmektedir.” Ya da; “Ankara Polis ve Jandarma mektebi proje müsabakası müddeti, Birlik tarafından yapılan müracaat üzerine 1 teşrinisaniye (*kasım*) kadar, uzatılmıştır. Birlikçe yapılan tetkikat neticesinde bu müsabakaya memleket mimarları ve yabancı mimarlar dahil olduğu halde kırk kadar proje iştirak edecektir.

Bir seneden beri, açılan birkaç proje müsabakası memleket mimarları arasında büyük bir alâka uyandırmıştır. Bundan sonraki müsabakalara daha çok miktarda iştirak edileceği muhakkaktır. Yakın bir zaman sonra, Avrupa memleketlerinde olduğu gibi, müsabakaların yalnız Türk mimarlarının iştirakine hasredilmesi lazım gelmektedir.” Yarışmanın sonucu; “Bir çok ecnebi ve Türk mimarlarının iştirak ettiği Ankara Polis, Jandarma mektebi proje müsabakasını genç arkadaşlarımızdan mimar Edip Hikmet ve

Reşat beylerin müşterek eserleri kazandı. Müsabaka hakkında gelecek sayımızda tafsilât vereceğiz. Yalnız bu neticenin tahmin ve temennilerimize uygun olarak genç Türk mimarlarının lehine çıkması ilk sayılarımızdanberi ileri sürdüğümüz iddialarımıza hak ve kuvvet vermektedir.” şeklinde duyurulur. Bir sonraki sayıda ; “Geçen nüshamızda Ankara polis, jandarma mektebi proje müsabakası neticesini bildirmiştik. Ancak bu netice el’an resmen ilân edilmemiş, jüri raporu neşrolunmamış ve birinci, ikinci gelen arkadaşlarımızın da mükâfatları bugüne kadar tediye olunmamıştır. Meselenin böyle karışık bir safhaya düşmesi esbabı henüz resmen malûm olmamakla beraber ciddiyetle karşılanamayacak muhtelif şaiyaların saygı değer jüri heyeti riyasetince tekzip edilerek kat’i neticenin tesbit edilmesini bekleriz.” şeklinde bazı şikayetler belirtilirken Mimar Şevki (Balmumcu), “Ankara polis jandarma mektebi proje müsabakası münasebetile” başlığıyla, “mimarlık camiasını meşgul eden” yarışma ve yalnız rumuzları ile betimlenen katılımcıların kimler olduğu belirtilmeksizin projeleri hakkında yorumda bulunur. Ödül alan iki mimarın açıklanması dışında katılımcıların kimler olduğu ve Arkan’ın da aralarında olduğu şüpheli görünse de yıllar sonra, 1936 senesinde, yine Arkitekt dergisinde yayınlanan “Meslek okulu projesi”nin altına düşülmüş notta, söz konusu projenin, “Evvelce polis, jandarma okulu müsabakası için hazırlanan bu proje tadil edilerek bu şekli almıştır” ibaresine yer verilir. Arkan’ın hazırladığı “Polis, Jandarma mektebi projesi”nin revize edilmiş hali olduğu bilgisinden Arkan’ın proje yarışmasına katıldığı sonucu çıkar.

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1933/7, s.228-230

MİMAR, 1933/12, s.375

ARKİTEKT, 1936/2, s.43-44

1933

T.C. ONUNCU YIL GEÇİCİ ANIT SÜTUNLARI

SULTANAHMET, İSTANBUL

“Cümhuriyetin onuncu yıl dönümünü memleketin her köşesi candan kutluladı. Şehirlerde yükselen muhtelif taklar ve sütunlar şenlik duygularına şekil verdi. Bu muvakkat abidelerin ekseriyetini amatör zevkler tertip, tanzim ve tadil etti. Mahdut bir kısmı da mimarlar tarafından şekillendirildi. Bu meyanda bir kaç genç Türk mimarı da vazife aldı.

Vaktin azlığına, evvelden hazırlanılamamasına ve projelerin aynen tatbik imkânı bulunamamasına rağmen mimar düşüncesi ile vücut bulan mahdut eserler sade fakat vakari taşıyan güzellikleriyle şenlik günlerini daha bilerek temsil etmekte idiler.”

Dergi, fotoğraflarına ulaşabildiği Mimar Seyfettin Nasıh, Mimar Abidin, Mimar Behçet ve Rebiî, Mimar Nizamettin ve Mimar Bedrettin Hamdi’nin yaptığı dört anıt-sütunu yayınlatabilmiştir. Seyfi Arkan’a ayrılan paragrafta, yaptığı anıt-sütun hakkında bilgi verilir:

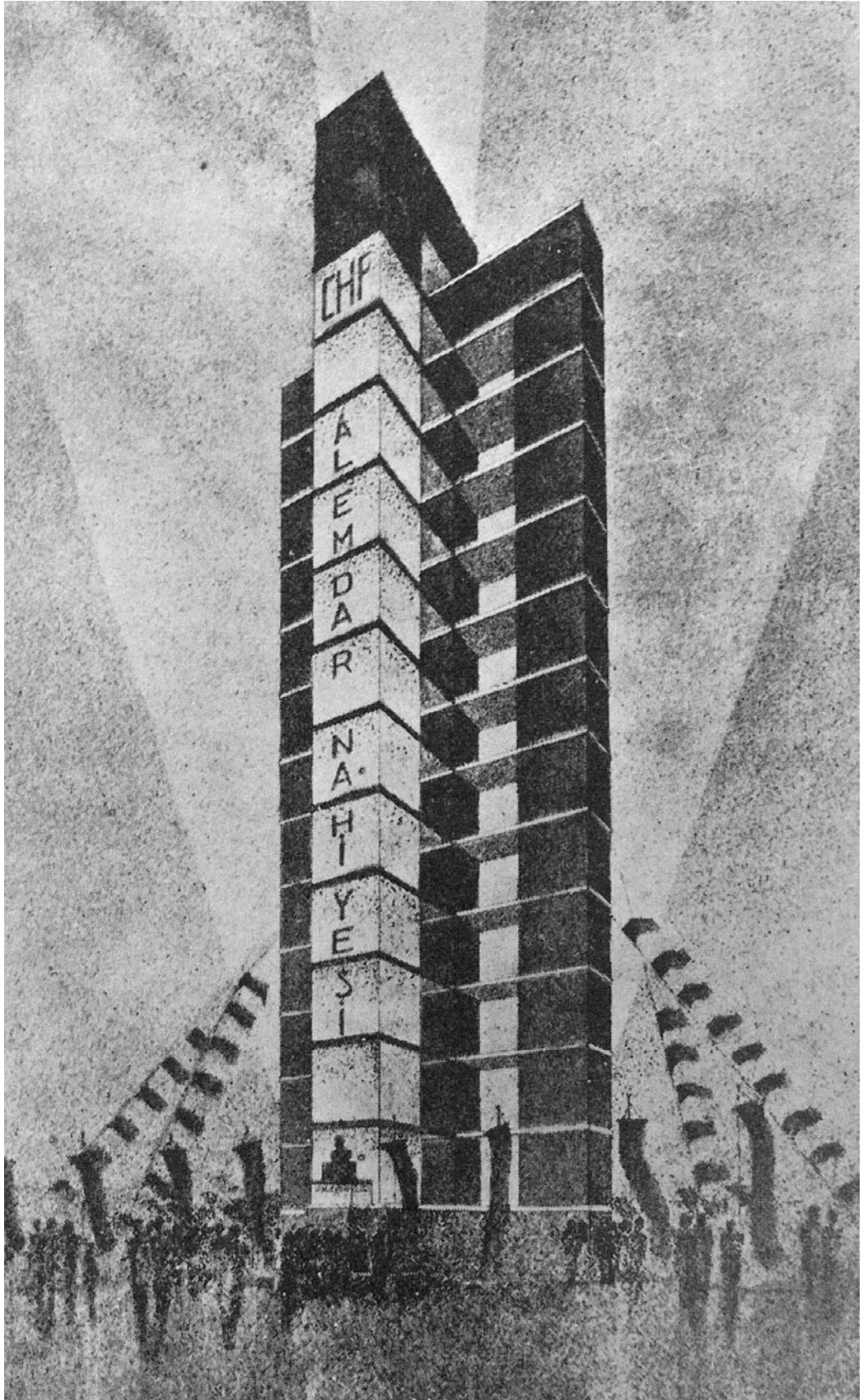
“Sultanahmet meydanında yeni tanzim edilen parkın köşesinde, Divanyolu ve Alemdar caddelerinden görülecek bir tarzda mimar Seyfettin Nasıhın yaptığı Halk fırkası sütunu çok müsait bir tesir yapmakta idi. Bu muvakkat sütun ahşap bir iskelet üzerine kırmızı kumaş gerilmek ve mesafe mesafe beyaz kuşaklarla ve tenvirat şeritlerle kuşatılmak suretile 25 metre kadar yükseklikte geniş bir kaide üzerine kurulmuştu.

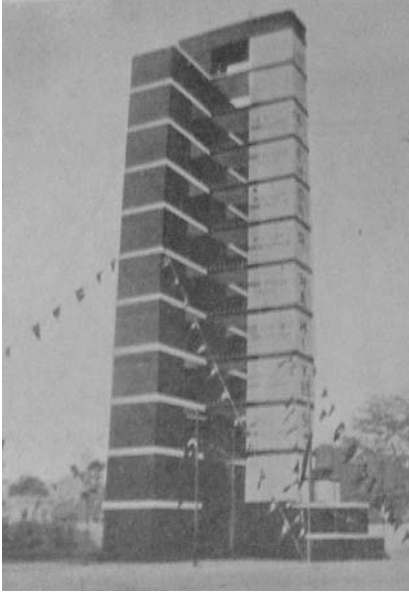
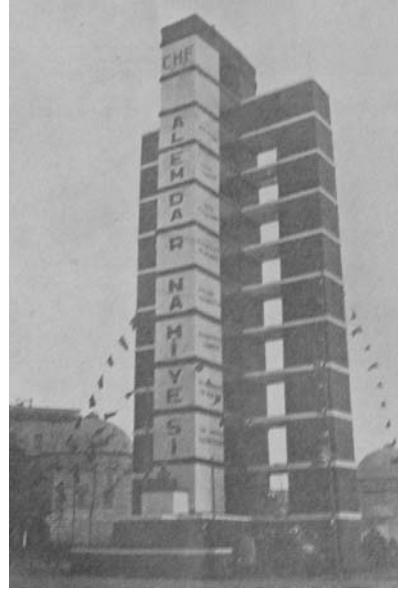
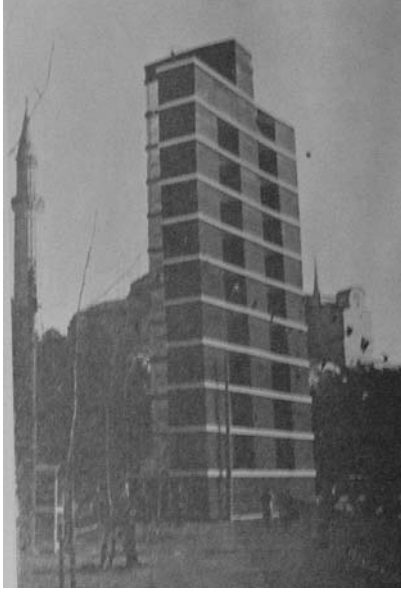
....

Bütün bu eserler asgarî zaman zarfında asgarî para sarfile meydana getirilmiştir.”

İlk defa Mimar dergisinde “Onuncu yıl tak ve sütunları” başlığıyla yayınlanmıştır.

Sibel Bozdoğan, “CHP kulesi” ve “Işık Kulesi” olarak isimlendirdiği geçici-anıt sütunlarının, cumhuriyetin onuncu yıldönümünde Cumhuriyet Halk Partisi için yapıldığını belirtmektedir.

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1933/11, s.351-353

YÜREKLİ, 1995, s.110

BOZDOĞAN, 2002, s.111

GÜREL, 2005, s.220, 226

SAYI, 2006, s.47

1933

DR. İHSAN SAMİ EVİ

SUADIYE, İSTANBUL

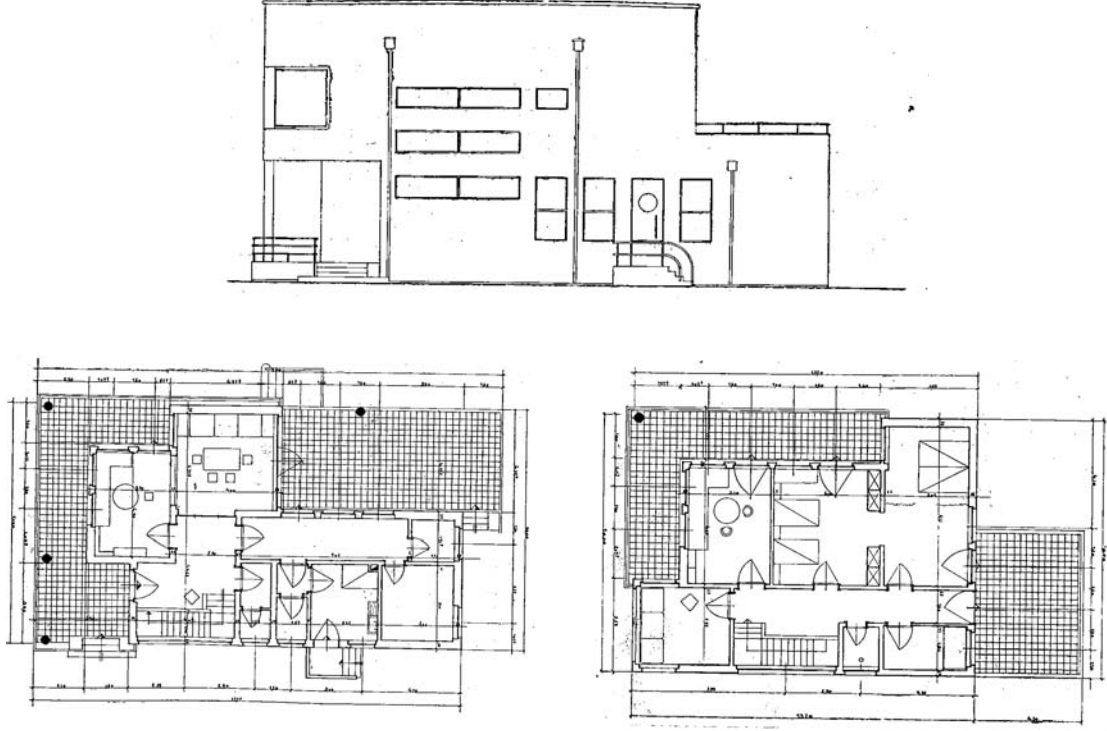
“Suadiye tramvay durağında Bağdad caddesi üzerinde geniş bir bahçe içerisine yerleştirilen ve 155 metremurabbaı bir sahayı dolduran bu binada malsahibinin de istekleri gözönünde bulundurularak yer katında iki oda, mutfak, kiler, duş ve hizmetçi odasile terasa tamamilе açılan ve binanın cenubundan istifade eden bir güneş salonu yapılmıştır. Birinci katda banyo, yatak odaları ve manzarayı kucaklıyan geniş teraslarla muhitden ve tabiatdan tamamilе odalar faydalandırılmışdır. Çamaşırılık ayrıca bahçe, içerisinde ilâve olarak yapılmaktadır. Bu ev bütün konforu modern ve bir doktor ihtiyacını karşılamak üzere düşünülmüştür. Binanın haricî cebheleri teranova sıva ile sıvanmış, iskelet betonarme duvarlar kâgirdir.”

İlk olarak, Mimar dergisinde “Dr. İhsan Sami evi” başlığı ve “Mimar Seyfettin Erkan” ismi ile yayınlanmıştır. Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “villâlar” başlığı adı altında sınıflandırılmış, “Dr. İhsan Sami Garan Villâsı” olarak adlandırılmıştır. Tanyeli, Arkan’ın Türkiye’ye döndüğünde yaptığı bilinen ilk yapısı olduğunu belirtirken düzeyli bir Uluslararası Üslûp ürünü olmasının dışında önemli bir özelliği olmadığını ama ilk önemli yapısı olan Hariciye Köşkü’nü de aynı yılda tasarladığına dikkat çekmektedir. Yasemin Gürel ve Öznur Sayı yapının günümüzde mevcut olmadığını belirtmektedir.

Şekil 3. 9 “Muhtelif görünüşler”

Şekil 3. 10 “Sağ yan görünüş ve kat plânları.”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1934/12, s.335-338

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s.90

SOLAK, 2000, s.77-78

SAYI, 2006, s.50-51, 89

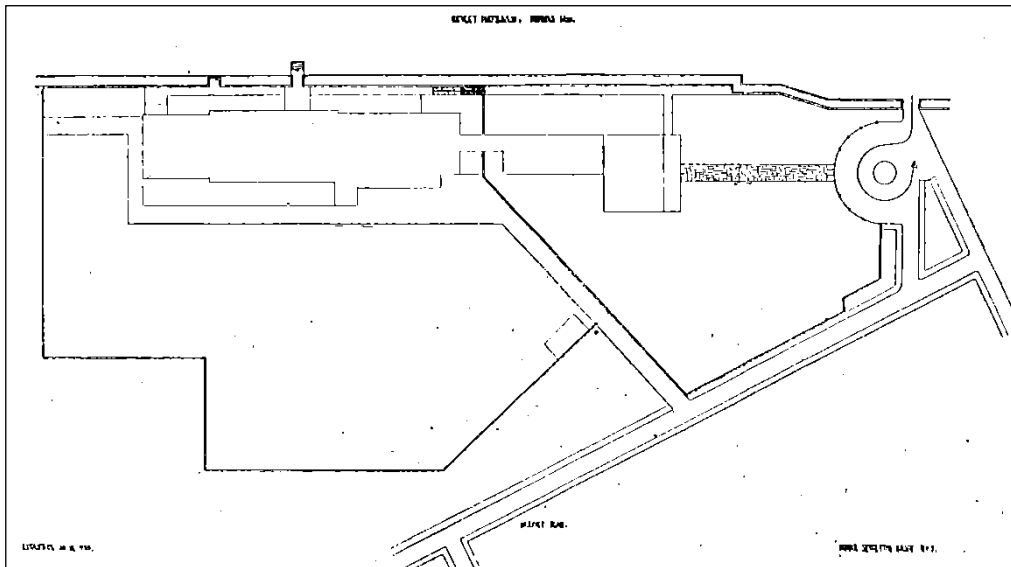
1933

DEVLET MATBAASI PROJESİ

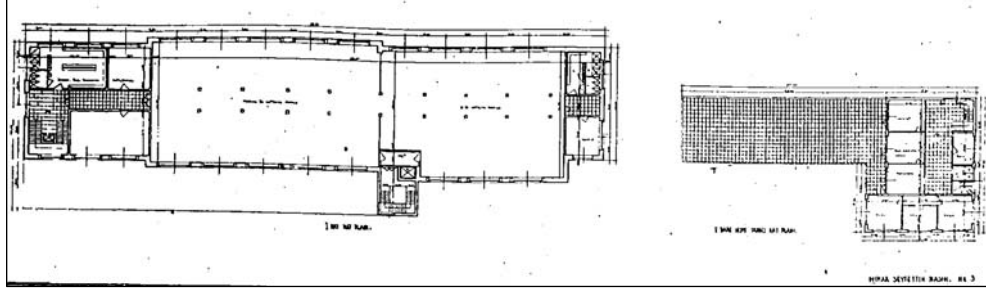
İSTANBUL

“Adliye yangınından sonra, Adliye sarayına çok yakın olan Devlet matbaası binasının bugünkü harap vaziyeti içindeki makine ve birçok kitap depolarile büyük bir servetin korunmasına çok dikkat edilmesi bir defa daha anlaşılmıştır. Bu münasebetle matbaa müdüriyeti tarafından mimar Seyfettine yaptırılan ve Maarif Vekâletince kabul edilen projeyi dercediyoruz. Mevcut binaların kârgir kısımlarını muhafaza ederek tadil ve tanzim edilen bu proje İstanbulun denizden görülen bu çok mühim kısmında iyi bir profil teşkil etmektedir. İçindeki tesisat ve yangın tertibatı itina ile tanzim edilmiştir. Amelelerin giriş ve çıkış yerleri, kontrol mahalli, idare binası heyeti umumiyesile modern bir teşkilâtı bir araya getirmiştir. Devlet matbaası için yeni bir bina yapılmasına mukabil bu tarzda ilâvelerle yenileşen bu eserin esas projeleri de hazırlanmış olduğundan İstanbulun ve hattâ bütün Türkiyenin maarifine büyük hizmetleri dokunan Devlet matbaasının asrî vasıtalarla mücehhez yeni bir müessese halinde ve daha verimli olarak çalışması temin edilmiş olacaktır.”

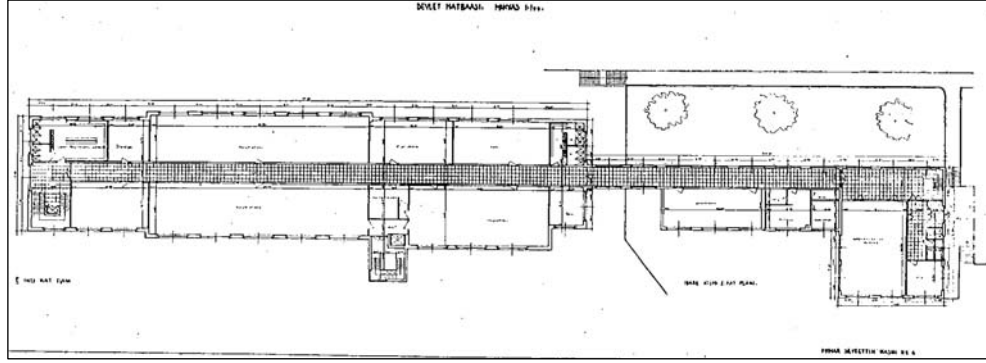
Proje, ilk olarak Mimar dergisinde “Devlet matbaası projesi” başlığı ve “Mimar Seyfettin Nasih” ismiyle yayınlanmıştır. İstanbul, 24 Aralık 1933 yılına ait proje paftalarında Seyfi Arkan, “Mimar Seyfettin Nasih” imzasını kullanmaktadır.

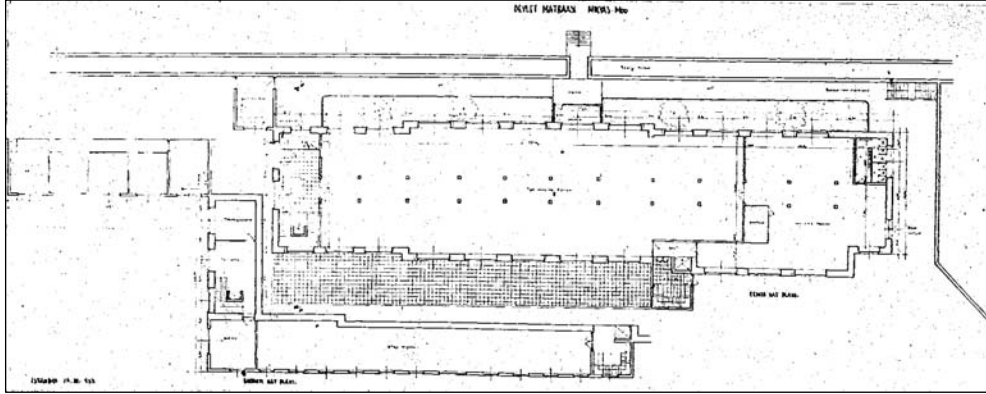
Şekil 3. 11 “Vaziyet plânı”

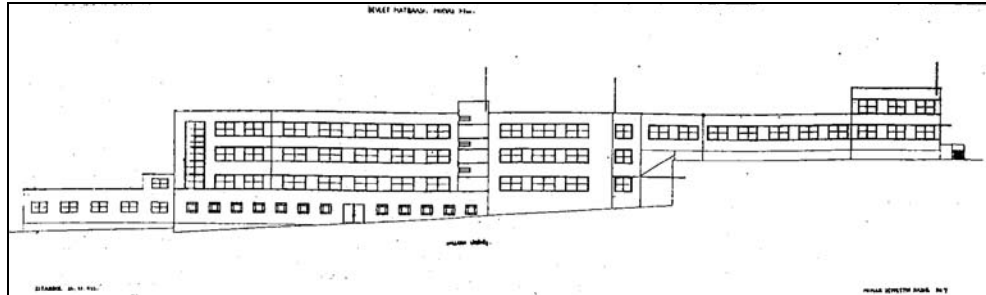
Şekil 3. 12 “Birinci kat ve idare kısmı”

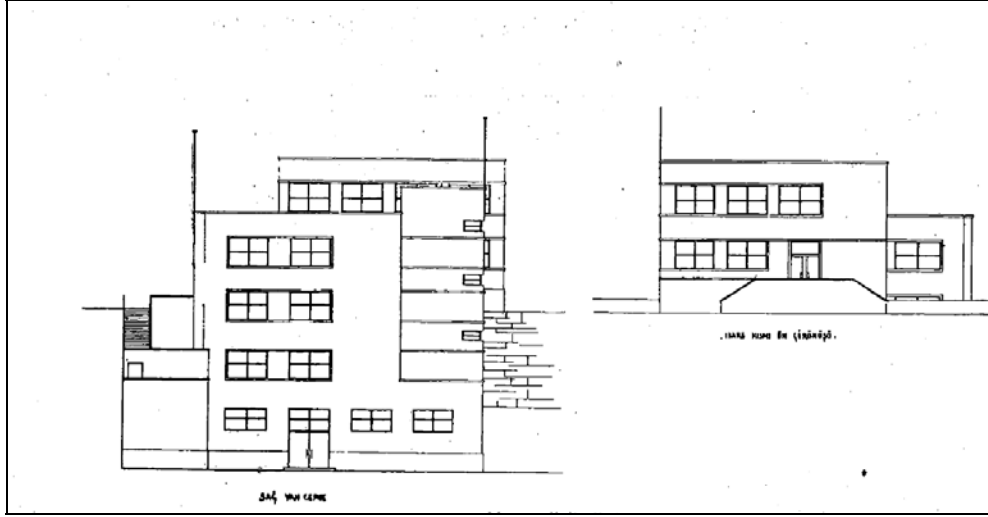
Şekil 3. 13 “Zemin kat ve idare kısmı”

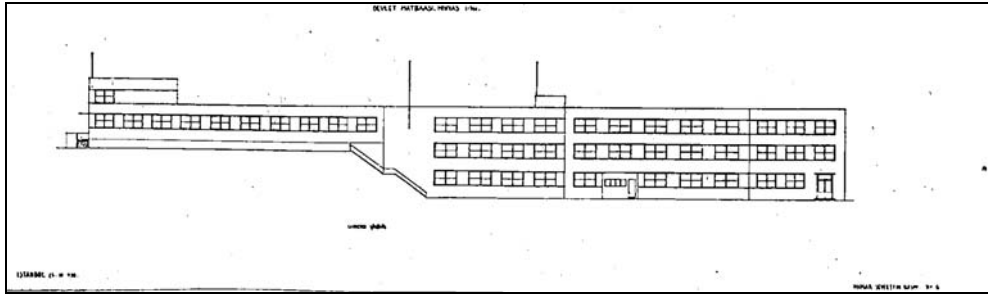
Şekil 3. 14 “Bodrum kat plânı”

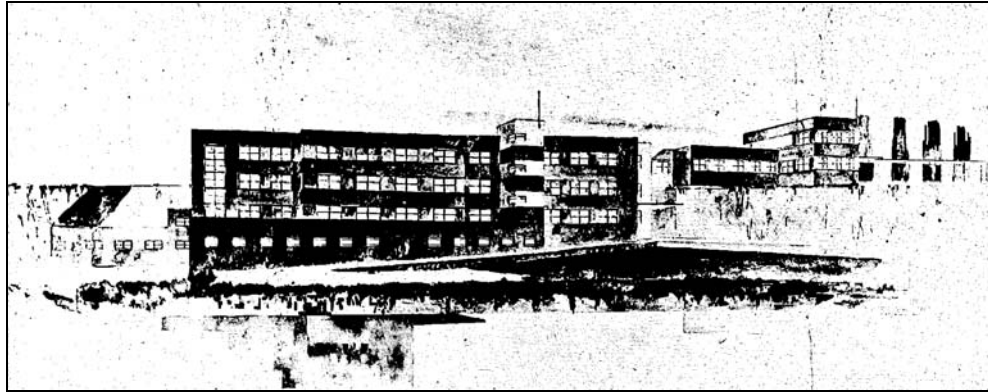
Şekil 3. 15 “Bahçeden görünüş”

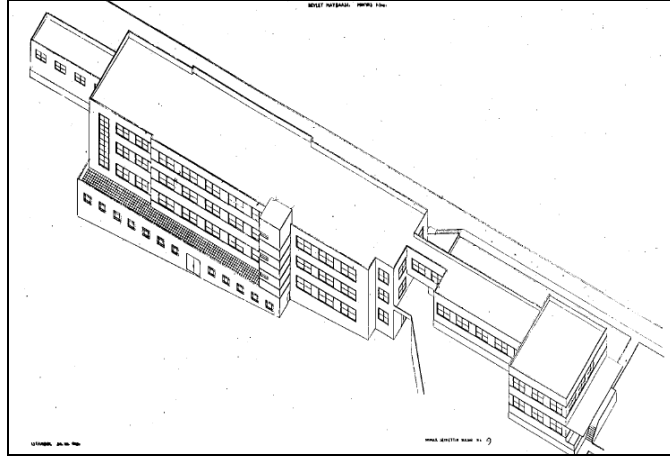
Şekil 3.16 “Yan görüşler”

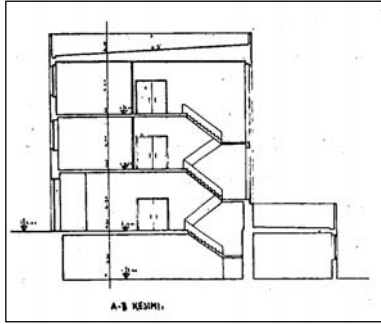
Şekil 3.17 “Caddeden görüş”

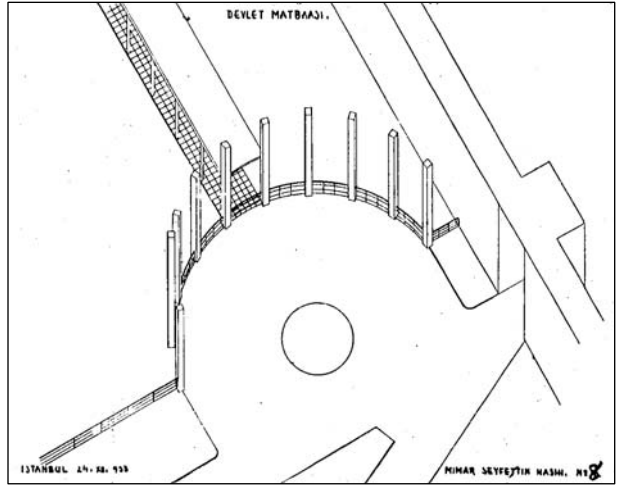
Şekil 3.18 “Denizden görüş”

Şekil 3.19 “Menazır görüşü”

Şekil 3. 20 “Enine kesim”

Şekil 3. 21 “Antre”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1934/ 9-10, s.294-298

1933-1934*

ÜÇLER APARTMANI

AYAZPAŞA, İSTANBUL

“Ayazpaşa caddesi üzerinde denize bakan sırtta 2 yıl önce yapılan Müh. İ. Galip Kira evinin üstüne ve yanına bu yıl yeni kira katları ek olarak yapılmıştır.

Yeni bölümün önceki kısımla uygun olması, bir topluluk ve bir karakter göstermesi istenmiş ve temin edilmiştir.

Yapı yerinde caddeden denizin ve karşı yakanın görünüşü çok güzel olduğundan iki bölüm ortası, direkler üzerinde yapılarak açık bırakılmıştır. Bu parçanın değerini arttırmak için önüne bir bahçe ve bir havuz yapılmış ve bunların üstü de geniş bir saçakla örtülmüştür.

Plân taksiminde eski bölümün katlarına yeni parçadan birer buçuk oda eklenmiştir. Giriş kısmı da genişletilmiş, yeni elektrik ve su tesisatı ile havuzlar ve ışık oyunları yapılmıştır.

Eski bölüme eklenen son katlarda yapı sahibinin oturmasına göre büyük değişiklikler yapılmıştır.

Bu katlardaki yenilikler yapı sahibi Müh. İ. Galibin isteklerine göre ve yerli malzeme ile yapılmıştır. Desenli ksilolit döşemeler, nikel çerçeveli cam bölmeler, plântaj ve akvaryum gibi salon motifleri bu katların hususiyetlerindendir.

İkinci bölmede bodrum, zemin kat, birinci ve en üst katlar ayrı ayrı kiraya verilebilir müstakil altışar odalı dairelerdir.

Arada kalan 4 kat ikişer katlı iki lüks dairedir. Bu dairelerin hâl kısımları iki katı birden ihtiva etmek üzere yüksek yapılmış, alt kısım salonlara, üst kısım yatak odalarına ayırılmıştır. İki katı dışarıdaki esas merdivenden başka hususî, iç merdivenler bağlamaktadır.

Genel bakımdan bu kira evi zengin ve konfor arıyan aileler için düşünülmüş, içeride ve dışarıda ilerlemiş günün zengin rahatlıkları ifade edilmiştir.”

İlk olarak Arkitekt dergisinde “Kira evi – Ayazpaşa” başlığı ve “Mimar Seyfi Erkan” ismi ile yayınlanmıştır. Dergide yayınlanan yapıya ait fotoğrafların “Foto: İskender” tarafından çekildiği belirtilmiştir.

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “apartımanlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde, yapının fotoğrafı söz konusu bölümün kapağında kullanılmıştır. Arkitekt dergisinde yayınlanmış fotoğrafla kıyaslandığında yapının bulunduğu çevrenin değişmiş olduğu ve broşürün hazırlandığı olası tarih düşünüldüğünde broşürde kullanılan fotoğrafın 50’li yıllara ait olduğu çıkarsanabilir. İnci Aslanoğlu, yapıyı, özel sektör eliyle yapılmış konutlar sınıfında, “apartmanlar” başlığı altında, “İstanbul Apartmanları” şeklinde gruplandırmıştır. Yapının eski adının Fesci Zade İ. Galip Bey Apartmanı ve adres bilgisinin “İnönü Cad. No: 20, Gümüşsuyu-İstanbul” olduğu bilgisini vermektedir. Tanyeli, yapının kimi dairelerinin iki kat yüksekliğinde hacimler içeren tasarımı ile gerçek bir çok-boyutlu mekân kurma denemesi olduğunu, çağdaşlarının çoğunlukla iki boyutlu plân çözümleri düzeyinde kalan mekan çözümlerine karşın Arkan yapılarında mekan çözümlerinin, Modernist mekânı yaratan anlayışa uygun olan bir yaşantı zenginliği düzeyine ulaştığını belirtmektedir.

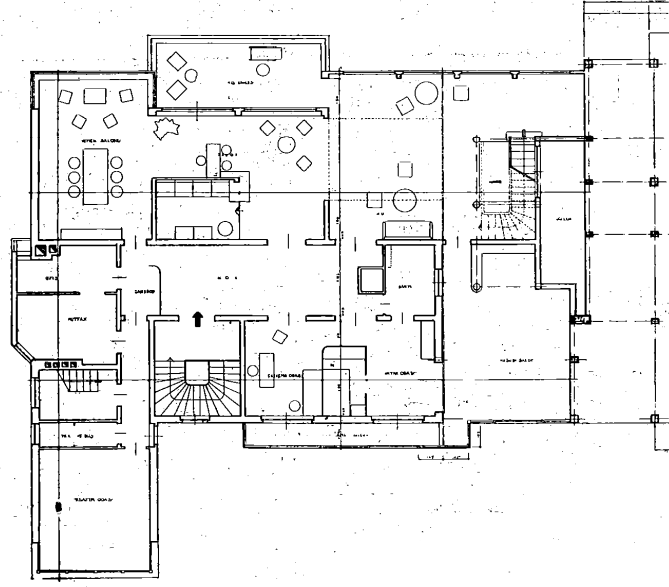

Şekil 3. 22 Broşürde kullanılan kapak fotoğrafı

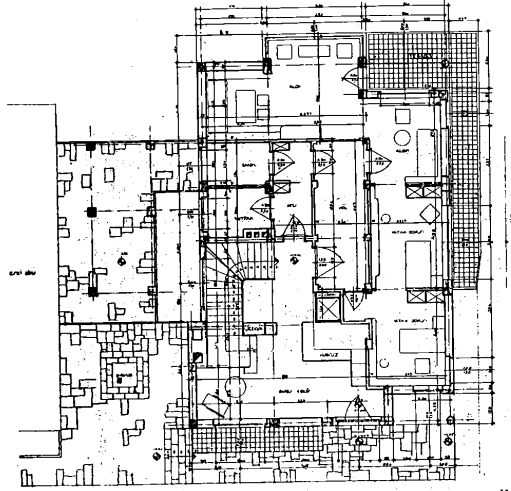
Şekil 3. 23 “Gece görünüşü”

Mevcut kısma eklenen beşinci kat planı.

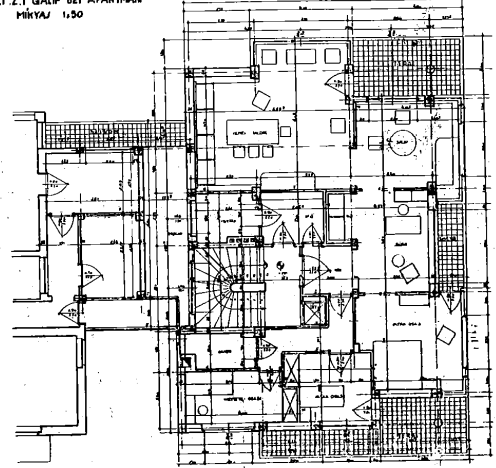

Yeni kısmın kat planı.

Yeni kısmın yer kat planı.

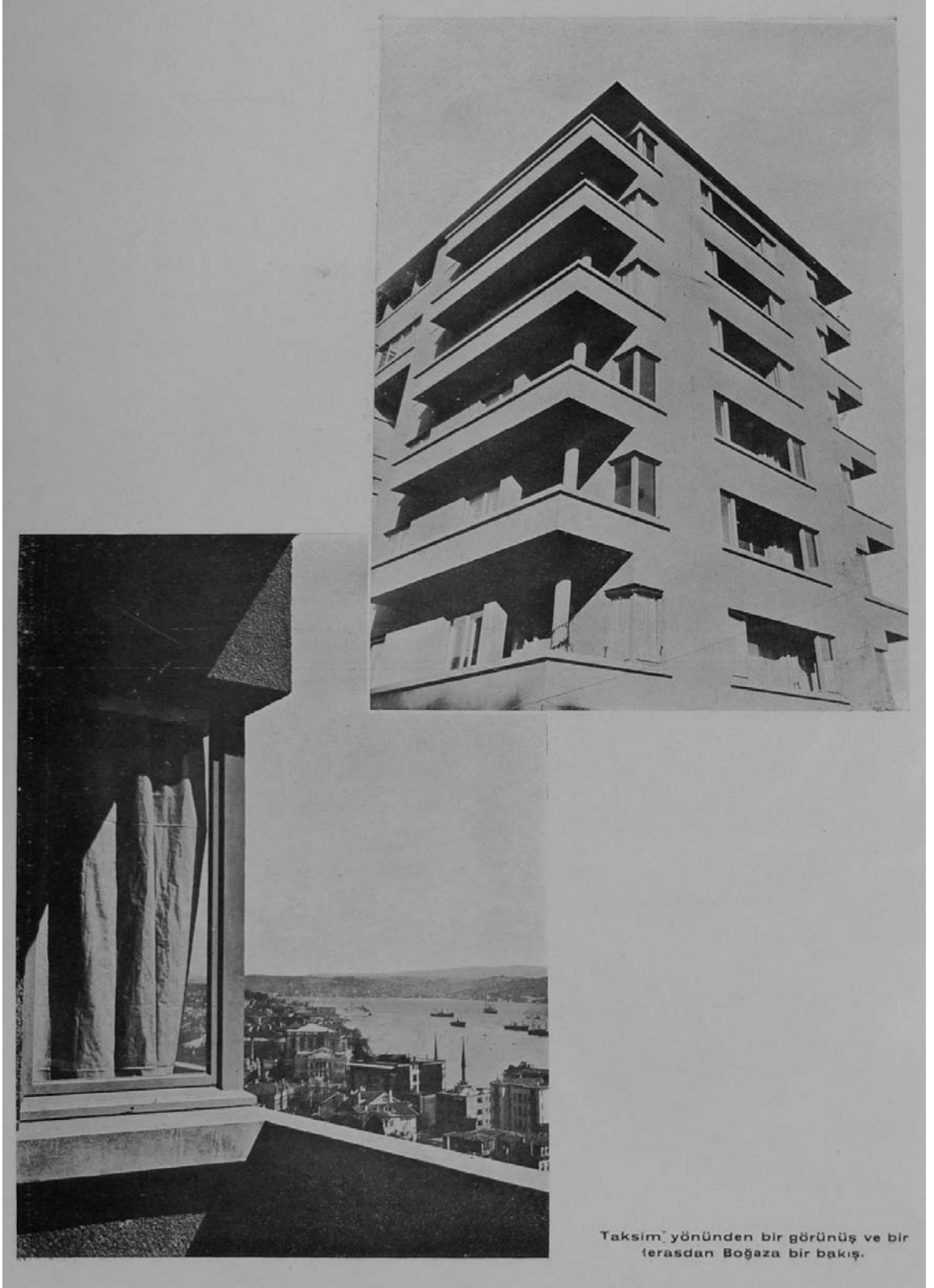
FEVCI Z.İ. GALİP BEY APARTMANI
MİKYAJ 1:50

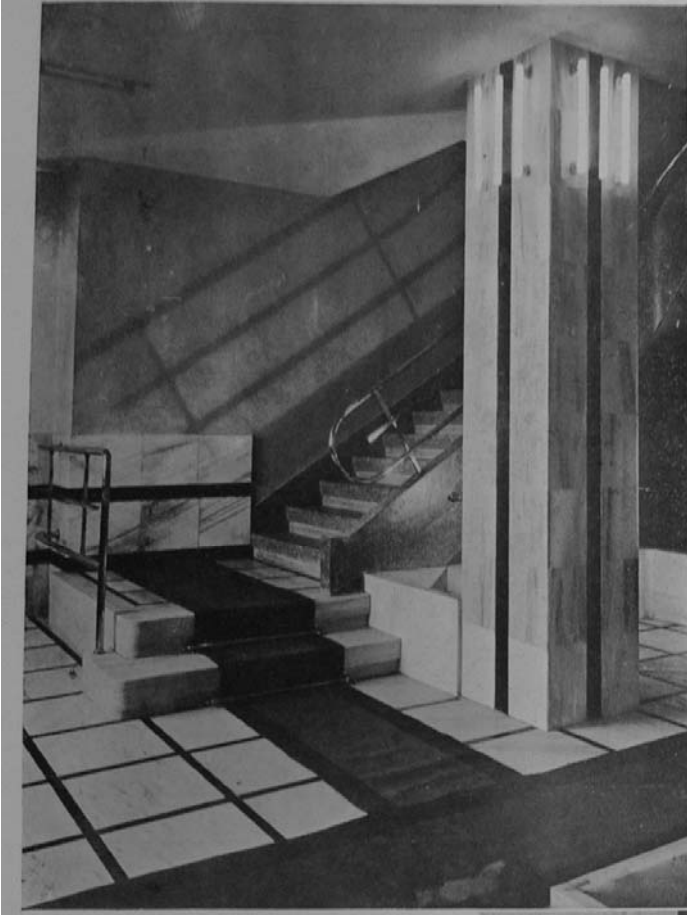

Ölçü 1:300

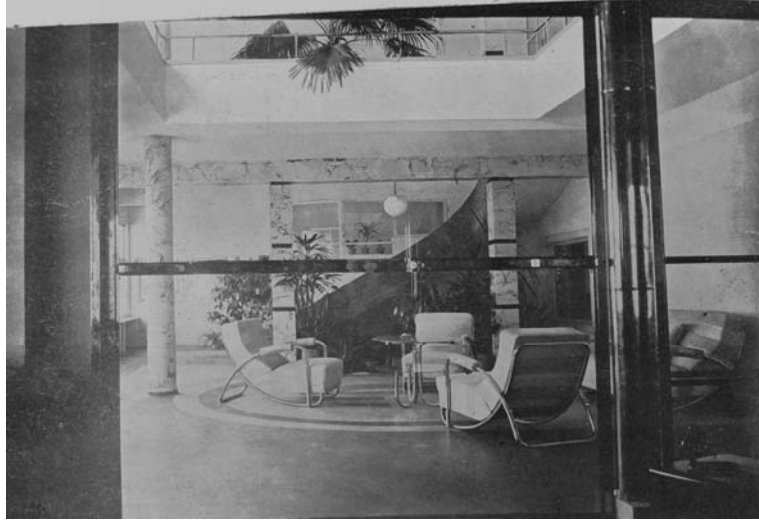

Şekil 3. 24 “Giriş”

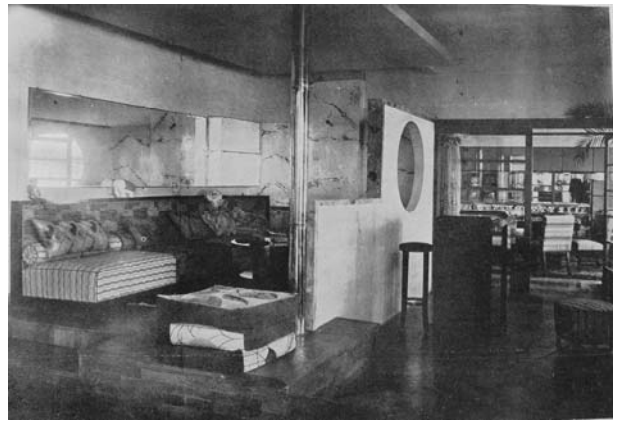
Giriş holü, (siyah ve beyaz mermer)
B. Y. Z. katında bayan odasından bir
köşe. (Krem lâke, nikel profilli)

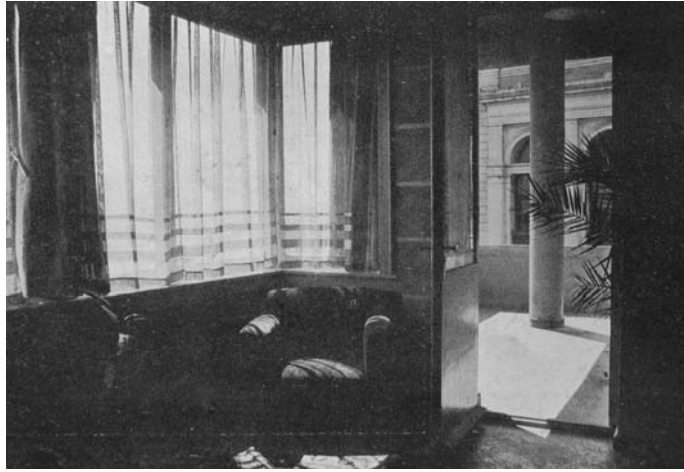
Şekil 3. 25 “B.I.G. katında hõlden görünüşler.
(Dõşeme siyah – bej ksilõlit. Koltuklar açık mavi ve beyaz sırma. Yerli kumaş.)”

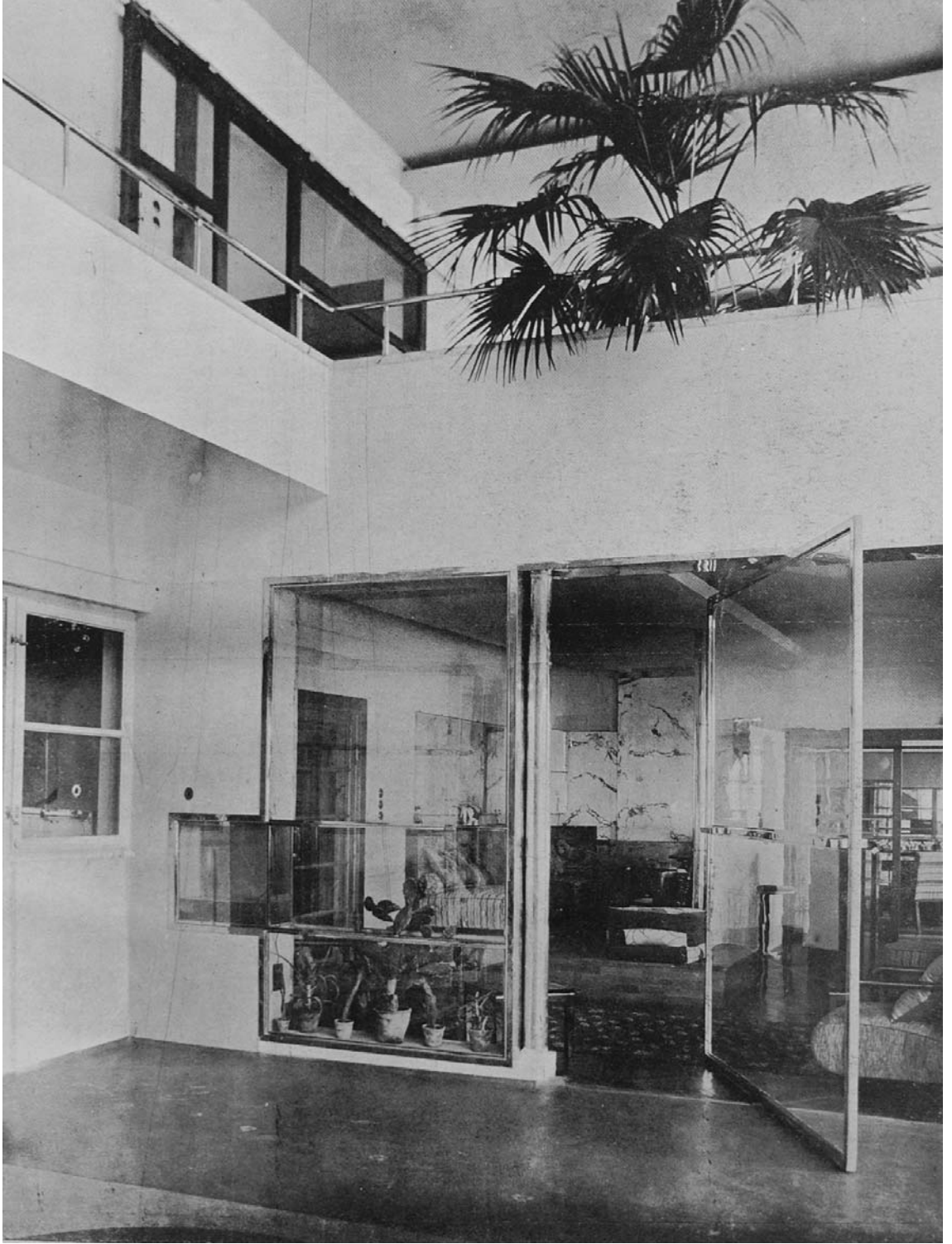
Şekil 3. 26 “B.Y.Z katında büro odasından iki köşe.
(Yazı masası krem lake vepalisandr cilâlı)

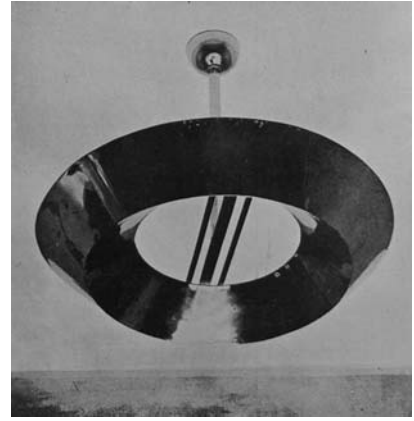
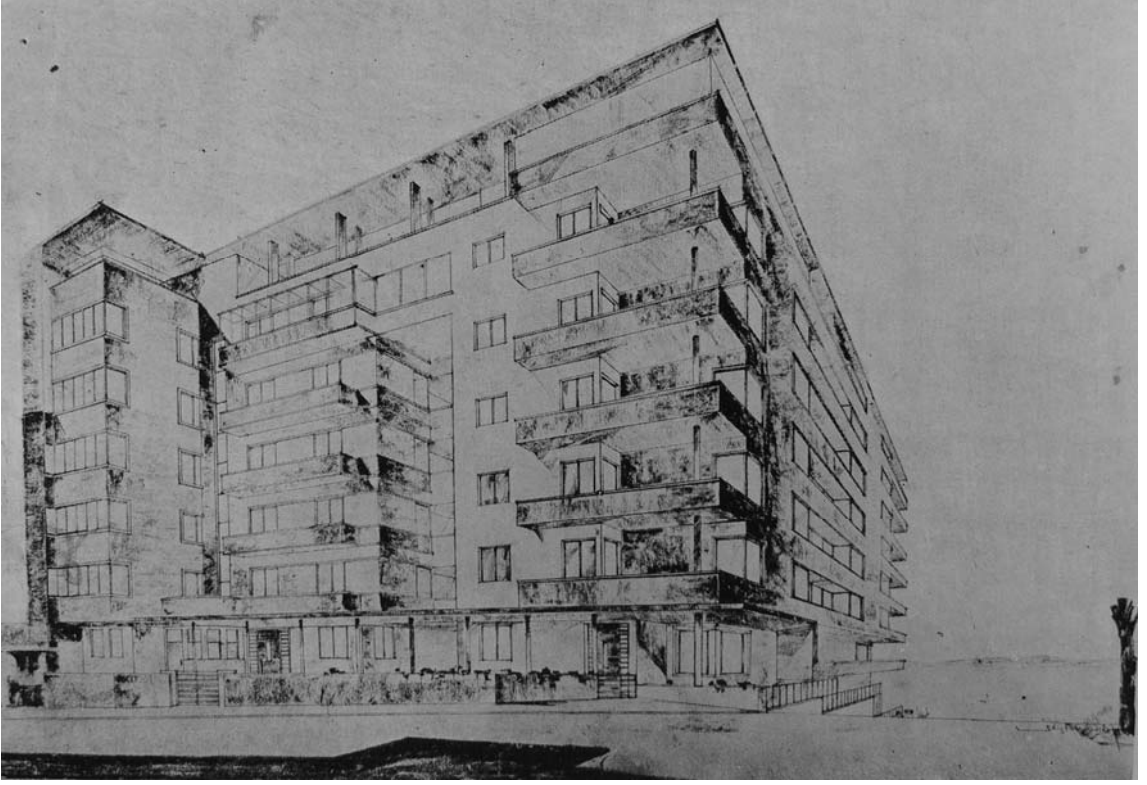
Şekil 3. 27 “B.Y.Z katında hâl ve merdiven altı. B.İ.G katında bar odası.”

Şekil 3. 28 “B.Y.Z katında iç merdiven (cilâlı meşe) ve yemek odasından balkonlu köşe.”

Şekil 3. 29 “B.I.G. katında h lden salonların görünüşü.”

Şekil 3. 30 “Desen ve foto halinde ön görüşler. Bir nikel lâmba etüdü”

Şekil 3. 31 Broşürde kullanılmış, 1950’li yıllara ait olduğu sanılan fotoğraf.

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1935/ 5, s.129-140

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

ARSLANOĞLU, 2001, s.354-355

OMAY, 2002, s.114-119

SAYI, 2006, s.55-57, 90

UZUNARSLAN, 2002, s.107, 144, 158, 164

1933-1935*

HARİCİYE KÖŞKÜ

ÇANKAYA, ANKARA

“Çankayada eskiden mevcut Hariciye Köşkü yerine yeni yapılan Hariciye Köşkü Ankara civarında yeşil bir tepe üzerinde inşa edilmiştir. Eski Ankara evleri gibi geniş saçaklı ve diğer yeni yapılan Ankara evlerine benzemiyen bu tip Ankara havası için uygun olarak yapılmıştır.

Köşkün umumî mesahası istenilen büyük programa göre biraz küçük olmakla beraber resmî ziyafetler için geniş bir yemek salonu, resmî ve müzikli toplantılar için fümuar ve salonlar birbirine uyan renklerle bağlandırılmıştır.

Zemin katta iki giriş vardır: Birinci giriş resmî misafirler içindir. Burada bir rüzgârlık, bir vestibül, vestibüle bakan gardrop tuvaletleri konfor kısmını temin etmektedir. Vestibülden sonra gelen hâl, Dış Bakanın bürosu karşısında fümuar ve diğer kabul salonları, kış bahçesini de araya alarak yer katını zengin bir kat yapmaktadır. Yer katının küçük bir yerini alan ikinci giriş ikamet kısmına aittir. Dış Bakanın ailesi ile oturmasına imkân veren bu köşkte misafir kabul sahaları, ikamet sahalarından böylece ayrılmış ve aynı zamanda birbirine bağlanmıştır.

Birinci katta Dış Bakanın hususî çalışma odası ve terasta geniş camlıklı bir kış bahçesinden gayri diğer odalar, yatak odaları olarak yapılmıştır. Proje ileride genişletilmek üzere düşünülmüştür. Şimdilik bu sene için yapılan kısma ait plân ve görüşleri koyuyoruz.

Türk mimarı bu köşkte ilk defa olarak bir binanın heyeti umumiyesi üzerinde çalışma imkânını bulmuştur. Bu münasebetle, bahçesi, binası ve mobilyesi bir arada mimarın projesine göre yapılmıştır”

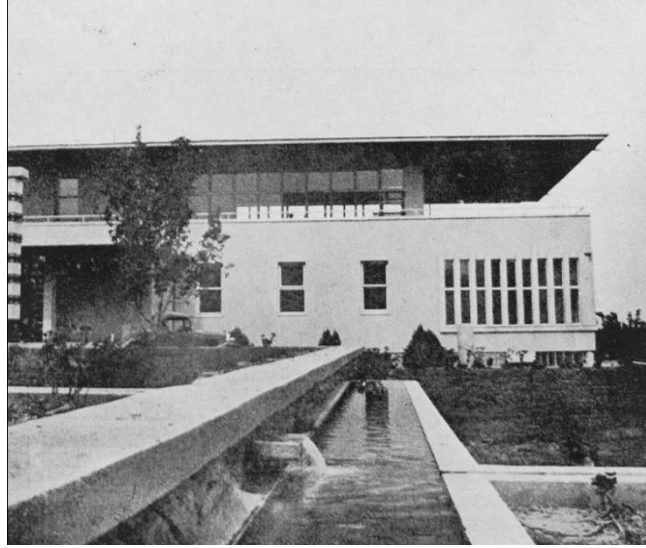
İlk defa Mimar dergisinde “Hariciye köşkü.- Ankara” başlığı ve “Mimar Seyfi Arkan” ismiyle yayınlanmış, yapının fotoğraflarının “Foto Sender- Ressam Veli Demir” tarafından çekildiği belirtilmiştir.

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “resmi, yarı resmi binalar” ve “konkurlar/ Seyfi Arkan’ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” başlıkları altında iki ayrı bölümde sınıflandırılmıştır. Her iki bölümde, proje ve yapının tarihi eş verilmektedir.

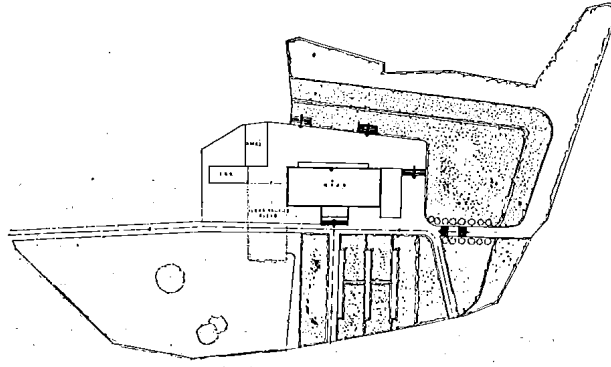
Broşürde, projeye ait bilgi, “Hariciye Köşkü, Ankara – Çankaya (Hususî müsabaka) birinci mükâfat 1933-1934” şeklinde ifade edilmiştir. Basım tarihi belirtilmeyen, fakat, tanıtımı yapılan binaların ilişkilendirildiği tarihler dikkate alındığında 1956 yılına at olduğu düşünülen broşürün “resmi ve yarı resmi binalar” bölümünün kapağında, 1935 yılında inşaatı tamamlanmış olan yapının henüz tamamlanmadığı zamana ait giriş cephesinin fotoğrafı ile yapının maket fotoğrafını kullanmayı tercih etmiştir.

Tanyeli, söz konusu yapı için birkaç mimardan öneri projeleri istendiğini ve işin Arkan’a verildiğini, ayrıca, Hariciye Köşkü’nün, Türkiye’de yerel ve Modernist söylemleri uzlaştırmayı deneyen ilk inşa edilmiş ürünlerden biri olduğunu, bu uzlaşma çabasının Arkan’ın projeyi takdim yazısındaki çekingen ifadesinden anlaşılabilir gibi yapının dış görünümünde de belirgin olduğunu, belirtmektedir. Arkan’ın kendi ifadesiyle yukarıdaki metinde belirttiği üzere “Köşkün eski Ankara evleri gibi geniş saçaklı ve diğer yeni yapılan Ankara evlerine benzemeyen” bir yapı olduğu düşüncesine katılan Tanyeli; “Gerçekten de, hafif eğimli çatısı, saçakları ve ½ oranlı giyotin pencereleriyle halk konut geleneğine borçluluk duyan bir tasarım” olduğunu ve “Uluslararası Üslûp çizgisinin egemen olduğu ve her tür yerel ya da ulusal endişenin tamamen dışlandığı 1930’lar dünyasında bu küçük gibi gözükken denemelerin bile önemli bir ‘cüret’ eseri olduğunu” ifade etmektedir. Fakat, “Mimarın, kendi gösterdiği cüreti ileriki yıllarda ne yazık ki sorgulayıp geliştirmeyeceğini, Hariciye Köşkü’nün, mimarın hep Batılı ve Modernist olarak kalan çizgisindeki denemelerden yalnızca biri olarak kalacağını” belirtmektedir. Diğer taraftan Esra Akcan, “Seyfi Arkan’ın Türkiye’deki ilk önemli ‘görevinin’ Hariciye Köşkü’nü tasarlamak” olduğunu, yapının genel kütle ve cephesi, büyük terasları ve geniş saçakları ile Almanya’da tasarladığı “Yalı” (Suadiyede bir villâ) projesine çok benzediğini belirtmektedir. Yasemin Gürel’in ifadesine göre de “Hariciye Köşkü, Berlin’de tasarladığı “Suadiye’de bir villa” projesinin daha yetkin bir anlatımıdır.” Süha Özkan ve Şebnem Uzunalsan yapının tüm mobilyalarının Arkan tarafından tasarlandığını belirtmektedirler.

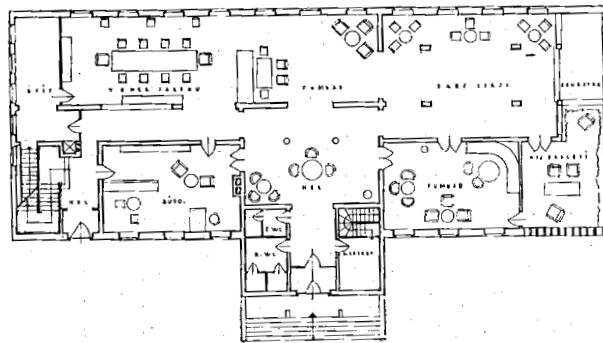

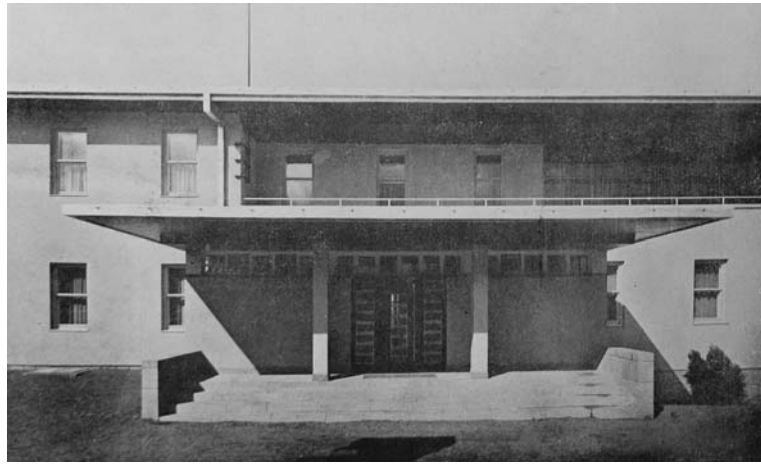
Şekil 3.32 “Görünüş detayı”

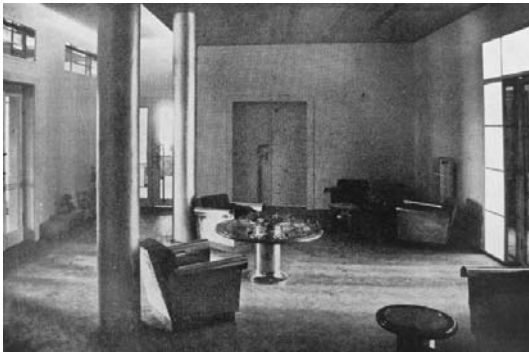
Şekil 3.33 “Vaziyet plânı.1 : 3000”

Şekil 3.34 “Yer katı plânı. 1: 400”

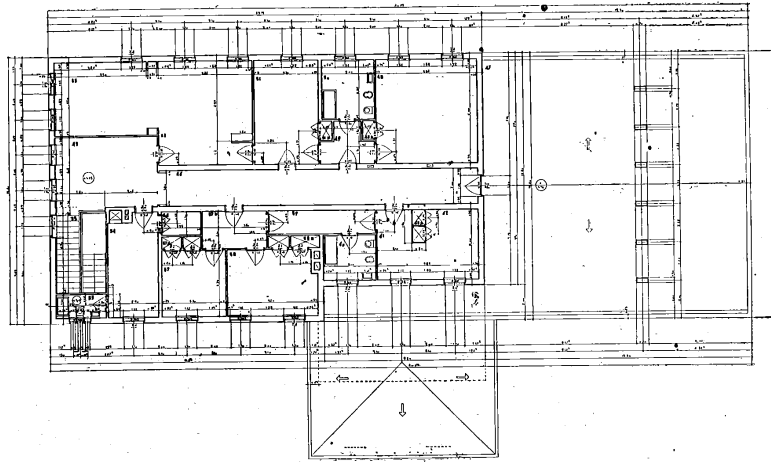
Şekil 3.35 “Yoldan görünüş ve ante detayı”

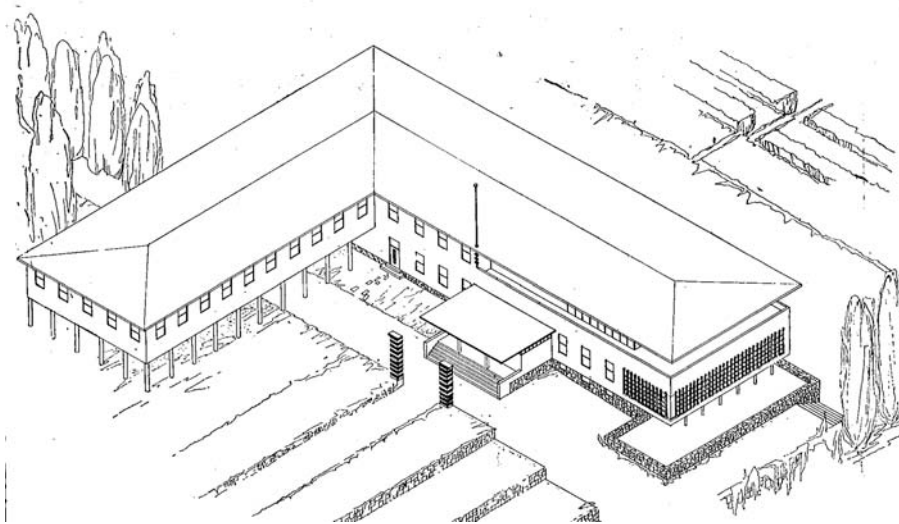
Şekil 3.36 “Höl ve dans salonu”

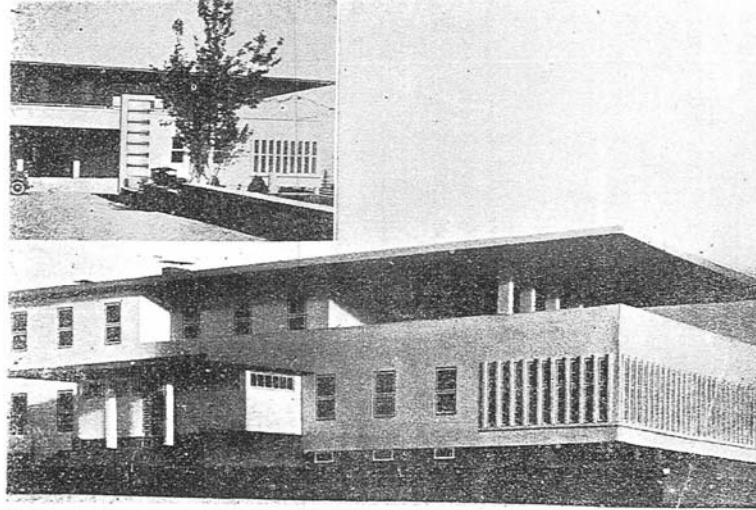
Şekil 3.37 “Büro, fümuar ve yemek salonu”

Dış Bakanın İkametine mahsus Üst kat 1 : 300

Şekil 3.38 “Hariciye köşkünün tamamlandığı zaman alacağı şekil.”

Çankayada Hariciye Köşkü giriş cephesinin inşaat -tamamlandıktan sonraki görünüşü (yukarıda) ve maketi (aşağıda).

Şekil 3.39 Broşür’de “konkurlar” bölümünün kapağında kullanılan fotoğraf.

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1935/ 11-12, 311-316

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

ALSAÇ, 1976, s. 298

TANYELİ, 1992, s.90

ÖZKAN, 1992, s.86,87

SOLAK, 2000, s. 87-89

BOZDOĞAN, 2002, s.246

UZUNASLAN, 2002, s.128

İMAMOĞLU, 2003, S.79

AKCAN, 2005, s.108

GÜREL, 2005, s. 210, 213, 228

SAYI, 2006, s.51-52, 89

* 1933-1934, BROŞÜR

1933, SOLAK

1935 GÜREL, SAYI

1934

GÜNDÜZ VİLLASI

SUADIYE, İSTANBUL

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “villalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bilgiye ulaşılmamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1934

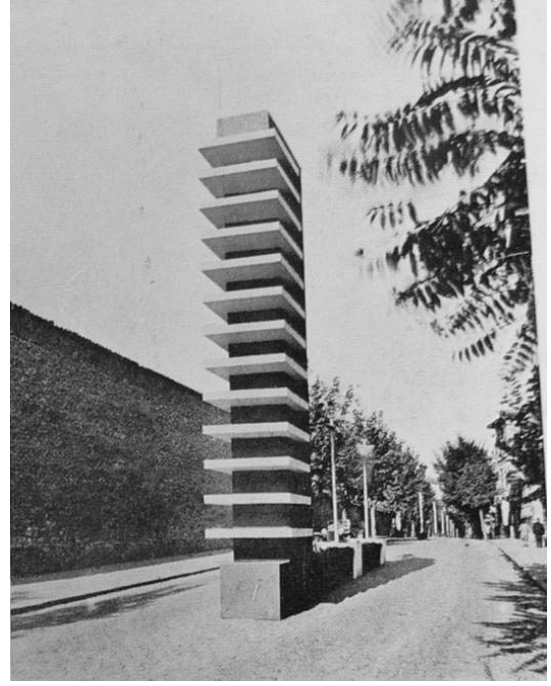
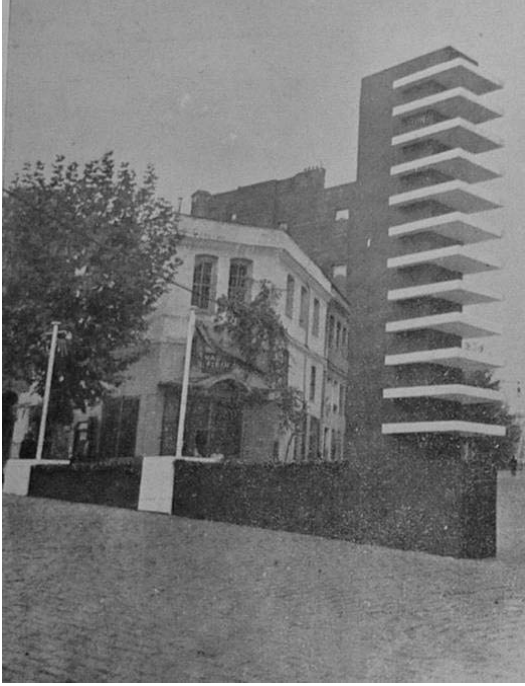
T. C. 11. YIL GEÇİCİ ANIT SÜTUNLARI

İSTANBUL

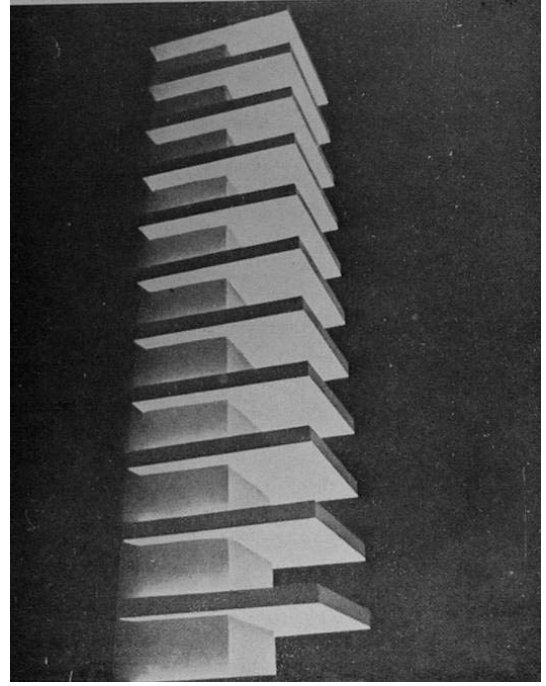
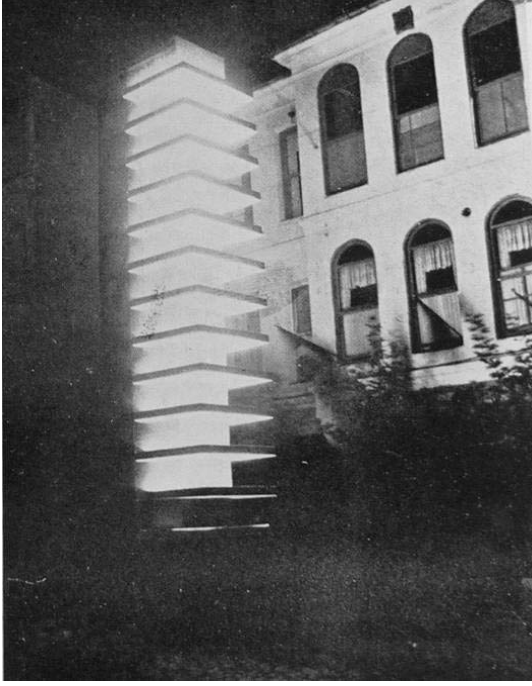
“Cumhuriyetin on birinci yılı memleketimizin her köşesinde sevinçle kutlulandı. Ankarada ve İstanbulda güzel taklar, sütunlar ve ışık tertibatı yapıldı. Bunlardan bazılarının resimlerini neşrediyoruz.

Bu münasebetle böyle sevinçli günleri kutkularken ulusal şerefimizi lâyıkile temsil edebilmek kaygusunu göz önüne tutmamızı ve gelecek kutlu günler için şehrimizi süslerken mimarın sanat ve salâhiyetine yer vermemizi dileriz.”

İlk defa Mimar dergisinde “Cumhuriyetin onbirinci yılı takları” başlığıyla yayınlanmıştır.

Şekil 3. 40 “Halkevleri ışık sütunu. İstanbul. Gündüz ve [...] görüşleri.”

Şekil 3. 41 “Halkevleri ışık sütunu. İstanbul. [...] ve gece görünüşleri.”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1934/11, s.301-302

YÜREKLİ, 1995, s.118-119

SOLAK, 2000, s.35

SAYI, 2006, s.47, 89

1934

KONUT PROJESİ

GÖZTEPE, İSTANBUL

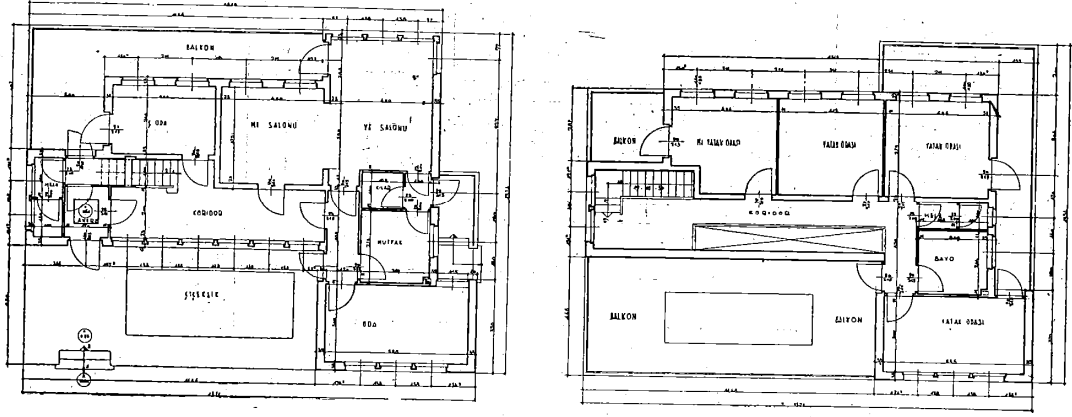
“Bu villâ, Göztepe istasyon caddesinde inşasına başlanmak üzeredir. Denize bakan arka cebhesi memkûn olduğu kadar uzun getirilmiş buna mukabil yan cebheler ensiz yapılmıştır. Yerine uyan bu proje sakin hatlarla gözü yormıyan ve yeşillik arasında yerini bulmuş olan bir çalışmadır. İlk yer katındaki giriş (antre) geniş ve ferahdır. Pencere ve kapıların vaziyeti içerde oturanları her iki taraftan manzaradan istifade etmelerine imkân bırakır.

Yer katında bir çiçek galerisi üstünde bir büro, salon, yemek odası ve diğer bir misafir odası vardır. Pencere, kapılar bir tipde aynı sadeliktedir. Mutfak ve servis bu kattadır. Servis için ayrı iki antre vardır. Üst katda aynı şekilde yatak odaları sıralanmıştır. Balkon ve teraslar yerine ve lüzumuna göre konmuştur.”

İlk olarak Mimar dergisinde “Ev projesi” başlığı ve “Mimar Seyfettin Erkan” ismi ile yayınlanmıştır. Öznur Sayı, konutun, “gerçekleşmiş” olduğunu belirtmektedir. Projenin tanıtım metninde “inşasına başlanmak üzere” olduğu belirtilmiş olsa da bunun dışında başka bilgi yoktur.

Şekil 3. 42 “Yan görünüşler”

Şekil 3. 43 “Kat plânları”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1934/12, s.339-340

SAYI, 2006, s.45, 87

1934

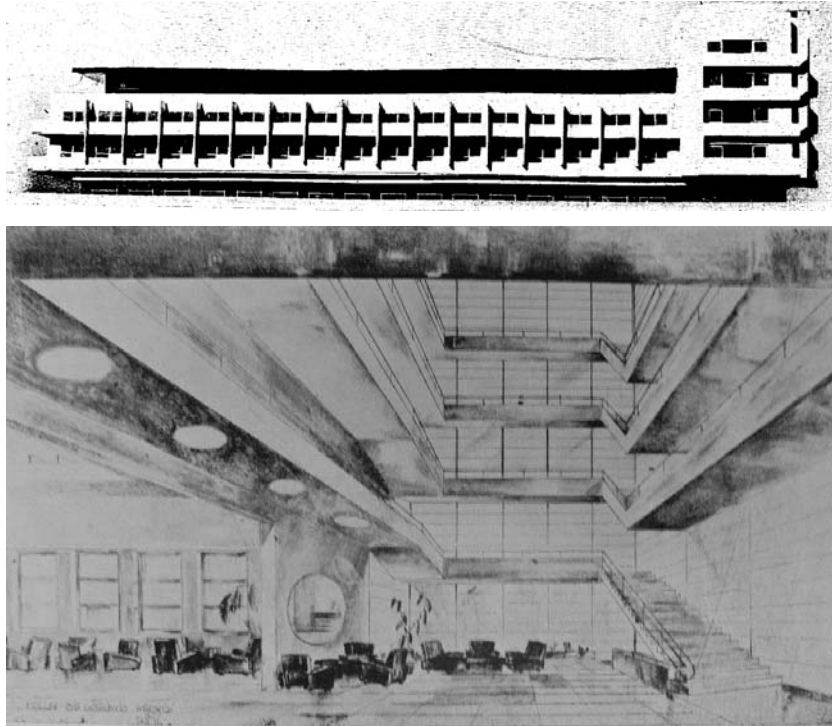
KAPLICA OTELİ YARIŞMA PROJESİ

YALOVA

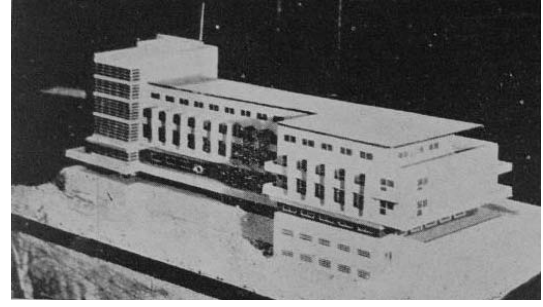
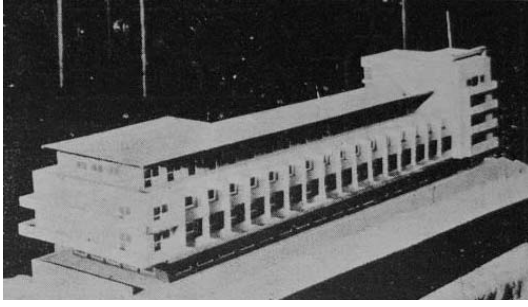
“Akay İdaresi tarafından Yalovada yaptırılacak bir kaplıca otelinin projesi müsabakaya konmuştu. Bu müsabakaya 21 eser iştirak etti. Projelerden birçoğu iyi etüt edilmiş, bazılarının maketleri yaptırılmıştı. Jüri heyetinde Akayın idare adamlarından başka Akademi mimarî profesörü mimar Ernst Egli ve Belediye Fen heyeti müdürü mühendis Ziya Beyler vardı. Jüri heyeti mimar Sedat Hakkının T rümuzlu projesini birinci, mimar Hüsnünün Zümrüt rümuzlu projesini ikinci seçmiştir.

Bu sayımızda, müsabakaya iştirak eden başlıca projelerden, asıllarını ve kısmen izah notlarını elde edebildiğimiz 8 eseri neşrediyoruz.”

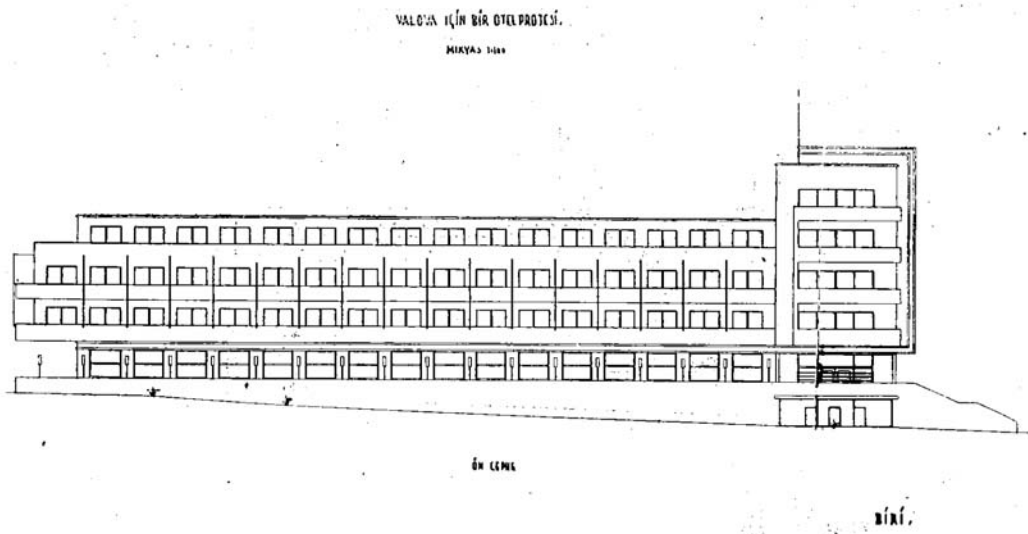
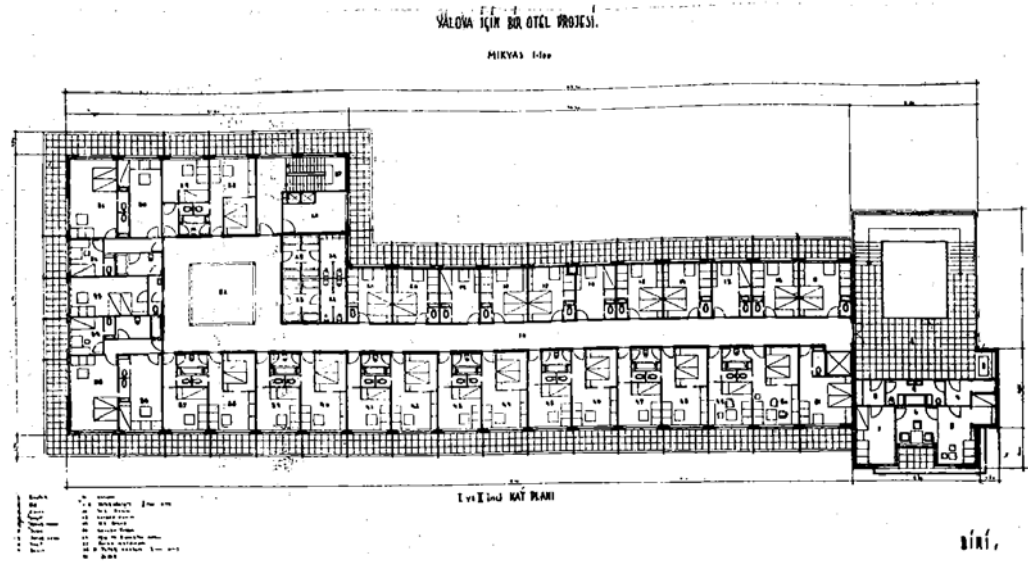
İlk defa Mimar dergisinde “Yalova’da bir otel müsabakası” başlığı ile yayınlanmıştır. Dergide sözü edilen ve yayınlanan sekiz proje arasında Arkan’ın “Biri” rumuzlu projesi de yer almaktadır. Proje çizimleri yayınlansa da proje raporu mevcut değildir. Arkan, kendi hazırladığı broşürde söz konusu yarışma projesine yer vermemiştir.

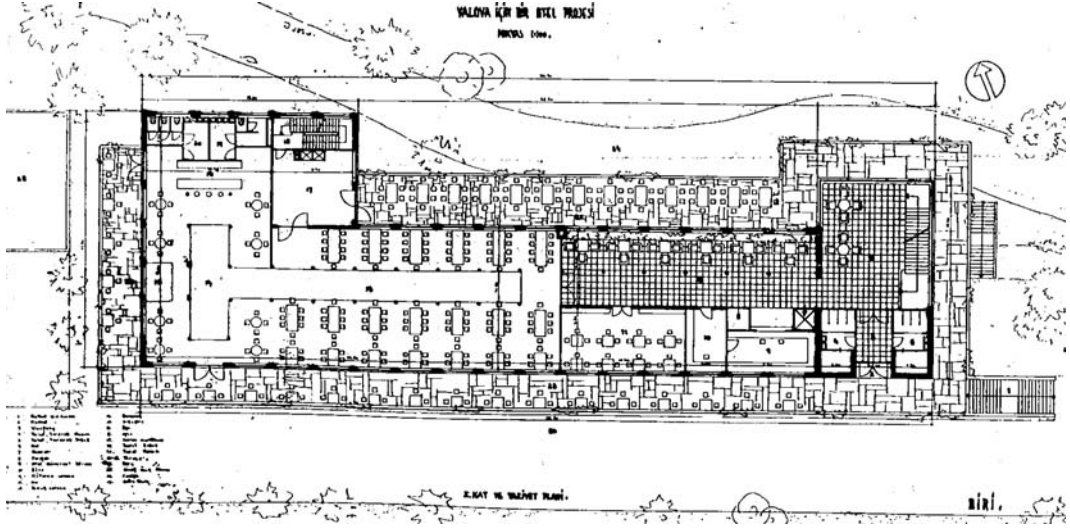

Şekil 3. 44 “Biri projesi. [...]merdiven holü. Mimar Seyfettin Nasih”

Şekil 3. 45 “Biri projesi. Maketin muhtelif görünüşleri [...] Mimar Seyfettin Nasıh”

Biri rümuzlu proje. Mimar Seyfettin Nasih. Mikyas 1:600

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1934/4, s.105-120

1934-1935*

GÜMRÜKLER VE İNHİSARLAR VEKÂLETİ YARIŞMA PROJESİ

ANKARA

“Maliye Vekâleti tarafından, birkaç ay evvel tanzim edilen Gümrükler ve İnhisarlar Vekâleti bina projesi müsabakasına 18 eser iştirak etmiştir. Müsabaka beynelmilel olduğu için hariçten de iştirak edenler olmuştur. Ayrıca şartname mucibince kanunî formaliteleri tamamen ikmal edilmemiş olan bazı projeler, seçmeye iştirak ettirilmemiştir.

Muntazam bir şartname ile müsabakaya konulan Gümrükler ve İnhisarlar Vekâleti binasının projesini neticede tamamen Türk mimarları kazanmışlardır. Memnuniyetle kaydediyoruz ki, ecnebi mimarların da iştirak ettikleri bu müsabakada beş mükâfatın kâffesini Türk mimarları kazanmıştır. Memleket mimarları, evvelki müsabakalarda olduğu gibi bu muvaffakiyetle, tekrar memleketimizde mimarî bir varlık mevcut olduğu, yabancı mimarlara muhtaç olmadığımızı bir kere daha ispat ettiler. Son senelerde, gerek devlet büyüklerinin gerek halkın, itimadına mazhar olan mimarlarımız, bu itimada lâıyk olduklarını bu vesile ile bir daha göstermiş oluyorlar. Bu suretle memleket mimarlığı gayesine vâsıl olacaktır. Ve gene bu sayede memleket (Türk eser) elde etmiş olacaktır. Bu vesile ile; müsabakayı hazırlayan makama ve bu iş için çalışanlara teşekkür ve minnetlerimizi bildiririz.

Müsabakanın jüri heyeti aşağıdaki zevattan ibaretti.

Maliye Vekâleti Fen heyeti müdiri mühendis Hasan Hâdi.

Ankara İmar müdiri mimar Semih Rüstem.

Türk Mimarlar cemiyeti mümessili mimar asım.

Türk Mühendisler birliği mümessili mühendis Fuat ile Maliye Vekâleti erkânı.

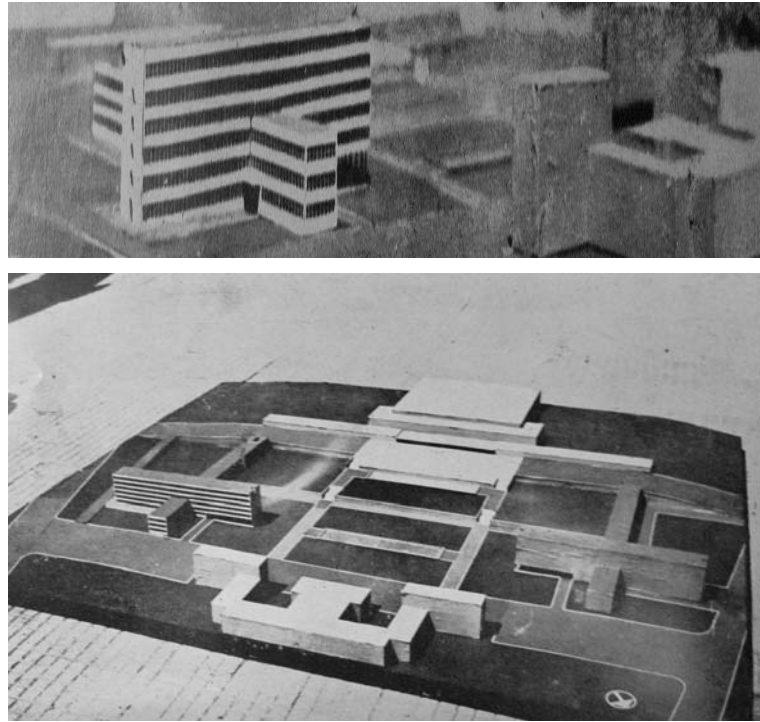
Jüri heyeti; iştirak eden eserleri sıkı bir tetkik ve murakabeden sonra tasnif etmiş, şartnameye en muvafık olan eserlere reyini vermiştir.

Reylerin tasfinin neticesinde birinciliği muallim mimar Sedat Hakkının projesi, ikinciliği mimar İhsanın projesi, üçüncülüğü mimar Hüsnünün projesi, dördüncülüğü mimar Nizamettin ve Affanın projesi, beşinciliği mimar Seyfettin Nasihın projesi kazanmıştır.

Müsabaka şartnamesinin maddei mahsusasında yazılı olmasına rağmen yeni Nafia teşkilât kanunu dolayısıyla Maliye Vekâleti Fen heyeti lâğvedilmiş olduğundan, jüri heyeti raporunumeçbuanızda neşretmek kabil olamamıştır. Aynı zamanda gerek mükâfat kazanan ve gerek iştirak eden bazı projeleri de temin etmek kabil olamamıştır.”

İlk defa, Mimar dergisinde “Gümrükler ve inhisarlar vekâleti binası proje müsabakası” başlığıyla yayınlanmıştır. Arkan’ın beşinci ödülü aldığı projenin sadece maket fotoğraflarına, “Mimar Seyfettin Nasıh” ismiyle yer verilmiştir.

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde proje, “konkurlar/ Seyfi Arkan’ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde proje, “konkurlar/ Seyfi Arkan’ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde proje, “Gümrük ve inhisarlar vekâleti binası, Ankara – Bakanlıklar (Milletlerarası müsabaka) dördüncü mükâfat 1934 – 1935” şeklinde listelenmiştir. Mimar dergisi, Arkan’ın beşinci ödülü aldığını beyan ederken broşürde, projenin dördüncü ödülü aldığını belirtmektedir.

Şekil 3. 46 “5. Mükâfat. Maket. Mimar Seyfettin Nasıh”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1934/7, s.195-202

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde proje, belirtilen tarih aralığı ile ilişkilendirilmiştir. Mimar dergisinde belirtildiği üzere yarışma, projelerin yayınlandığı tarihten “birkaç ay evvel” düzenlenmiştir. Metinde “birkaç ay evvel tanzim edildiği yazıldığına göre, yarışma, 1934 senesinin nisan, mayıs ayında “düzenlenmiş” olmalı.

1934-1936*

CUMHURBAŞKANLIĞI FLORYA KÖŞKÜ

FLORYA, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “KONKURLAR/ SEYFİ ARKAN'ın Kazandığı (Konkur) Proje Müsabakaları” ve “Cumhurreisi Deniz Köşkü” ismiyle “resmî, yarı resmî binalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Arkan, “konkurlar” kısmında, “müsabaka”nın “hususî” olduğunu ve kendisinin birinci ödülü aldığını belirtmiştir.

Arkan'ın birçok projesini yayınlayan dönemin tek mimarlık dergisi olan Arkitekt'te, yapıya dair her hangi bir bilgi yer almaz.

Afife Batur, “Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nün tasarımının, Hariciye Köşkü'nün yapımı sırasında çalışmasını beğenen Atatürk'ün görevlendirmesiyle Arkan'a verildiğini belirtmektedir. Yapıyı, “Florya Halk Plâjı yanında Atatürk'ün yazları kalabilmesi amacıyla yaptırılmış olan deniz köşkü” olarak tanımlarken, “ana bina dışında başyaverlik, genel kâtiplik ve bazı servis yapılarından oluşan küçük bir kompleks” olarak nitelendirmektedir. Adı geçen diğer yapılar, yine Arkan tarafından Florya Deniz Köşkü ile aynı tarih aralığında yapılmıştır. Batur'un ifadesiyle; “Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü, karaya yaklaşık 90 m'lik bir köprü ile bağlanan ve deniz üzerinde, direklerle oturtularak inşa edilmiş tek katlı bir yapıdır. Köşk, birbirini kesen iki dikdörtgen kitlenin kompozisyonu olarak tanımlanabilir. Dikdörtgenlerden biri, yaklaşık 46 m x 9 m ölçülerinde, kıyıya dik olarak yerleştirilmiş, personel ve servis hacimlerine ayrılmıştır. Buna dik durumda yerleştirilmiş olan 50 m x 11,25 m'lik diğer dikdörtgen kitlede ise, Atatürk'ün özel dairesi ile salon, çalışma odası ve misafir odaları bulunmaktadır.

Manzaraya yönlendirilmiş bu bölümün oda ve salonlarının önünde geniş teras alanları vardır. Kabul salonunun önündeki terastan denize uzatılmış iskeleye geçilmektedir.

Mimarlık alanında erken Cumhuriyet döneminin modernizasyon çabalarına eşlik eden ve düşünsel olarak Cumhuriyet'in yenilikçi söylemi ile örtüşen modern mimari akımının Türkiye'deki en tanınmış temsilcilerinden biri olan Arkan'ın Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü, modernist rasyonalist anlayışının küçük fakat seçkin örneklerinden biridir.

Seyfi Arkan'ın yalnızca Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nde değil, diğerlerinde de kullandığı teras çatılı yatay prizmatik kitleler, düz yüzeyler, yatay bant etkisi veren teras düzenlemeleri, planın işlevsel ayrışması ve nihayet tasarıma egemen olan yalınlık ve geometri, rasyonalist anlayışa işaret eden betimlemelerdir Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü, tüm ayrıntıları düşünülmüş, iç düzeni mimarisi ile bütünleşmiş ve küçüklüğüne karşın dönemin anlayışını yansıtan seçkin bir yapı olmuştur.”

Akcan, yapı için, “Atatürk’ün, Almanya’dan yeni gelmiş olan Martin Wagner ve Seyfi Arkan arasında 1935 yılında bir yarışma düzenlediğini” belirtmektedir. Akcan’ın ifadesiyle; “Wagner Florya’yı Almanya’dakilere benzer bir bahçeşehre dönüştürmeyi, bahçeler içinde müstakil evler ve kıyıda Atatürk’ün evini inşa etmeyi önerdi. Arkan ise, Atatürk’ün evini tam anlamıyla denizin üstünde, kıyıya köprüyle bağlanan yüzen bir kütle olarak tasarladı. Kıyı ise halk plajına ayrılacaktı. Wagner’in tersine Arkan, buranın eğlence merkezi, Atatürk’ün boş zamanını geçireceği ve halkla kaynaşacağı bir yer haline getirmek istendiğini anlamıştı. Gazeteler, Atatürk’ün Arkan’ı hayat tarzını anladığı ve evi ile halk plajı arasında kurmak istediği ilişkiyi doğru tanımladığı için seçtiğini yazdı [...]Atatürk’ün doktorundan, Florya’daki iklim ve denizin sağlığına iyi geleceğini duyan Arkan, yoğun çalışarak binanın çizim ve inşasını kırk üç gün gibi imkansız bir sürede yetiştirdi. Arkan’ın gözünde bu ev Cumhuriyet devriminin halkın devrimi olduğunu gösterecek bir yapıydı. Burada devlet başkanı kitlelerle bir araya gelecek, onlarla denize girip, kürek çekecek, birkaç adım ötelerinde duran bir evde yaşayacak, gemiye benzeyen evinin güverteyi andıran balkonundan el sallayacaktı. Florya Köşkü, Osmanlı aristokrasinin, yöneten ile yönetilen arasındaki hiyerarşinin kalktığı izlenimi verecekti halka.” Akcan, köşkün inşasından on yedi yıl sonra Arkan’ın düşüncelerini aktarır: “ [Atatürk,] halkın arasında yaşamakla, mes’ut ve bahtiyar olduğunu her zaman söylerdi. Florya gibi tabiatın bu müstesna yerinde bulunan köşküdeki yatağında yatar ve altındaki birkaç metrekarelik denizden faydalanırken bile milletin sağlığını, neşesini düşünürdü.[...] Florya’nın imarı ile bütün Trakya kalkındı.”

Akcan’a göre yapı, “beyaz sıvanmış duvarları, herhangi bir süsleme ya da tarihselciliğin yükünden arındırılmış cepheleriyle, Arkan’ın “kübik evi” bu sağlıklı, temiz ve biçimli bedenlerin bir mecazı olarak tasarlanmıştı adeta. Evin bir gemi gibi suyun üstüne yerleştirilmesi, balkonların güverteye benzemesi de buna katkıda bulunuyordu. O

dönemlerde endüstri devrimini simgeleyen gemi mecazı modern mimarlığın en bilinen ilhamlarından biri haline gelmiş, Le Corbusier “Yeni Mimarlığa Doğru” kitabında, modern çağa yakışan mimari tarzın, gemiler ve uçaklar gibi endüstri nesnelerinde görülebileceğini önermişti.

Florya Köşkü gemiye benzeyen biçimiyle kendi çevresinde toplanan sağlıklı ve temiz bedenlere atıfta bulunmalı, endüstri nesnelerini hatırlatmalı, ancak bir yandan da eğlencenin, ciddiyetten bir parça uzaklaşması, gemi gibi yüzen bir bina uygun bir imge yarattı. İngiliz bir eleştirmenin de söylediği gibi, denizin ortasına “uluslar arası stilde” bir kutu koymak, genç ve yaratıcı mimarların “genellikle kağıt üzerinde eğlendikleri ama pek hayata geçirmedikleri” bir fanteziydi. Arkan’ın olağandışı karakteriyle ilgi çeken *avangard* evi, hem eğlencenin, hem de makine estetiğinin dramatik bir resmini çiziyordu. Ancak bu noktada açıkça ifade edilmeyen, bu evin Osmanlı deniz hamamlarına olan benzerliği idi. Boğaz’da denize girilmesini sağlayan, sezon başında kurulup sonunda sökülen İstanbul deniz hamamları o dönemde yavaş yavaş yok olmaktaydı. Dönemin Osmanlı karşıtı ideolojisi içinde, Florya Köşkü’nden bahsederken bu deniz hamamlarına açıkça atıfta bulunmak yadırganmış olmalı.

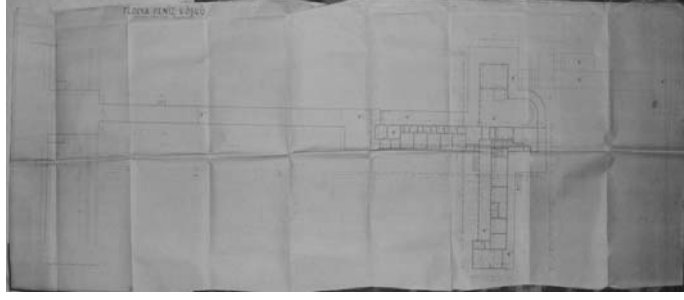
Florya Köşkü kısa sürede Türk modernleşmesinin bir ikonu haline geldi.

....

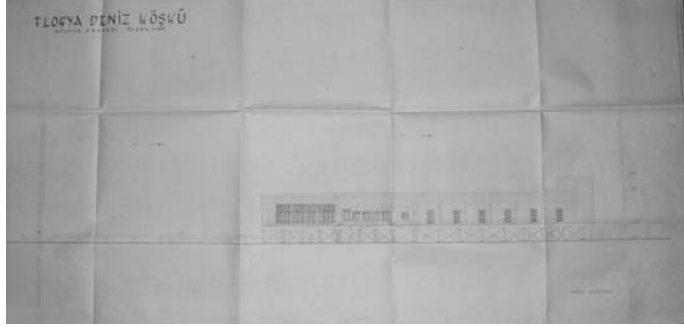
Yarışmayı kaybeden Wagner, Gropius’a yazdığı bir mektupta, Arkan’ı, “Le Corbusier ve Mies’in bir çorbasını” denizin üstüne koymak ve Avrupa’daki “işlevsel konutları” arkalarındaki işlevsel mantığı anlamadan kopyalamakla eleştirdir. Wagner’in kendisi, Florya isini görememişti. Tarihçi Bernd Nicolai, bu olayın Martin Wagner ve Alman meslektaşlarını Türkiye için daha yerel ve kültüre-özel bir yaklaşımı aramaya ittiğini önermiştir. Diğer bir deyişle, Arkan’ın evi Türkiye’de “kübik mimarinin” zaferiydi.”

Tanyeli’ye göre, “tümüyle Bauhaus esiniyle biçimlenmiş yapı, geniş yatay bantları derin fugalarla bezenmiş, teras balkonların ve tüm saydam yüzeylerin birlikte ele alındığı Ayazpaşa’daki Üçler Apartmanı,(1935) daha sonra 1937’de gerçekleştirdiği dairesel ve dik açılı biçimlerin, beton, taş, bronz ve pirincin yalın ve som olarak kullanıldığı Belediyeler (İller) Bankası, Türk yapı sanatında “Batı”nın yadsınamayacağı bir olgunluğun varlığını kanıtlamıştır.”

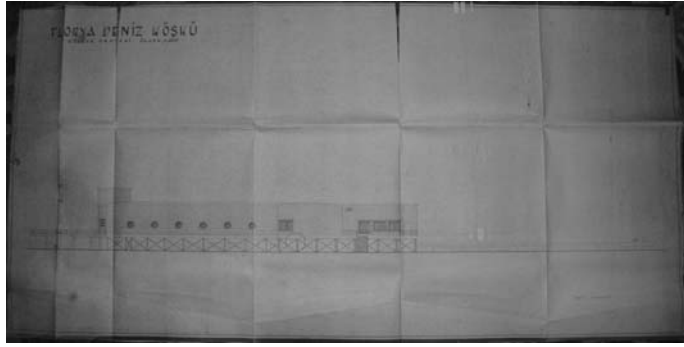

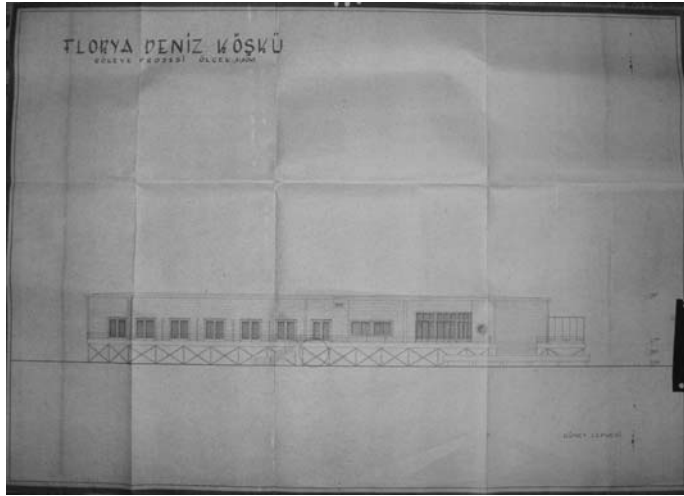
Şekil 3.50 “Rölave Projesi - Kat Plânı”

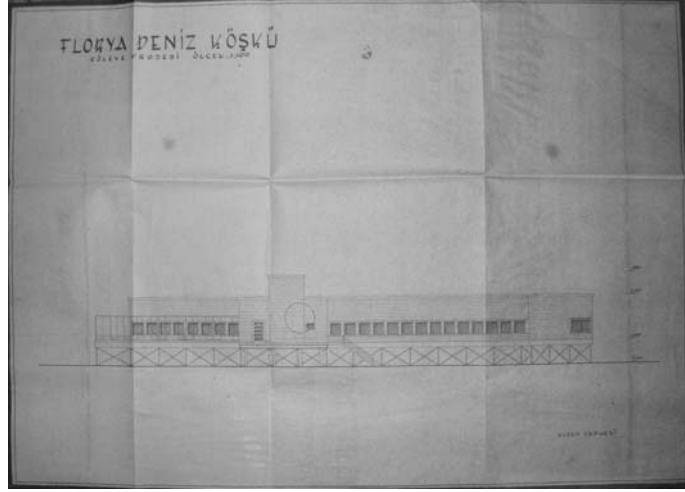
Şekil 3.51 “Rölave Projesi - Doğu Cephesi”

Şekil 3.52 “Rölave Projesi - Batı Cephesi”

Şekil 3.53 “Rölave Projesi - Güney Cephesi”

Şekil 3.54 “Röleve Projesi - Kuzey Cephesi”

KAYNAKÇA:

BATUR, 1992, s.325-326

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

KAYA, 2000 (Sayfa numarası yok.)

SOLAK, 2000, s.90,91

UZUNASLAN, 2002, s.201

SAYI, 2006, s.53,54

AKCAN, 2005, s.42,43

GÜREL, 2005, s.231

AKCAN, 2009, s.124-128

*1934, TANYELİ, SOLAK, UZUNASLAN

1935-1936, BROŞÜR (Konkurlar kısmında yer alan projeler inşa edildikleri tarih aralığı ile gösterilmiş, yarışmanın düzenlendiği tarihe dair özel bir bilgi verilmemiştir.)

1935, KAYA, AKCAN, SAYI

1934-1936*

MEVZİ İMAR PLANI

ÜZÜLMEZ, ZONGULDAK

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde kompleks, “işçi siteleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

Broşürde, proje, “450 evlik Üzülmöz Kömür Havzasına ait mevziî imar plânının tanzim ve tatbiki, Üzülmöz sitesinde : 30 mûmendis, 60 evli işçi evi. 65 memur evi, 8 bekâr amele blok evlerinin inşası” şeklinde ifade etmektedir. Projenin ilk defa, Arkitekt dergisinde “Amele evleri, ilk okul, mutfak ve çamaşırlık binası – Zonguldak” başlığı ile yayınlandığı söylenebilir. Söz konusu proje, Arkan'ın yapı ve projelerinden oluşan katalogda “ Kömür Havzası Türk İş Yerleşimi ” başlığı ile tanıtılmıştır.

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1935/9, s.253-258

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1934-1936*

KÖMÜR HAVZASI TÜRK İŞ YERLEŞİMİ

ÜZÜLMEZ, ZONGULDAK

“Memleketimizin çok verimli bir köşesi olan Zonguldakta yapıcılık bakımından büyük bir çalışma başlamıştır. Cumhuriyet rejimine kadar yabancı ellerin menfaatine yarayan, dolayısıyla Türk kültür ve karakterine hiç uymamış olan bu yurt köşesi çok bakımsız kalmıştır. İçinde çalışan Türk halkına, mühendisine ve amelesine uygunsuz olarak yapılmış olan bir takım barakalar arasında şimdi bilgi ve teknik esaslarına uygun eserler inşa edilmeğe başlanmıştır. Halk evinden başlayan ilk Türk mimarlık hareketi şehir içinde ve civarında yeni ve modern Türk mahallesi ortaya çıkarmıştır. Bu arada Sömikok fabrikası civarında büyük bir amele ve mühendisler mahallesi de yeşil ağaçlar içinde ve etüdlü bir plân dahilinde doğmaya başlamıştır. Beş sene içinde tamamlanacak olan bu önemli çalışmanın programı dikkatle çizilmiş ve ilk olarak Sömikokta çalışacak olan bekâr işçi evleri, bunlara ait duş, çamaşırhane, aş evi ve yemekhaneler, bir okul, ustabaşı ve evli işçi evlerinin birkaç tipi yükselmeğe başlamıştır.

Bu sene yapılan inşaat mahallerinin ancak bir kısımdan ibarettir. Arazi çok apik olduğundan yerin durumuna uygun iki ana yol bu mahalleyi şehire bağlamaktadır. Evler ikinci derede patika yollarla bu ana yollara bağlanmıştır. Bu plâna nazaran yollar tamamen açılmıştır.”

İlk olarak Arkitekt dergisinde “Amele evleri, ilk okul, mutfak ve çamaşırlık binası – Zonguldak” başlığı ve “Mimar Seyfettin Arkan” ismi ile yayınlanmıştır. Çizim üzerinden “Mimar: Seyfettin” ismi ve “İstanbul 1.9.1934” tarihi okunabilmektedir.

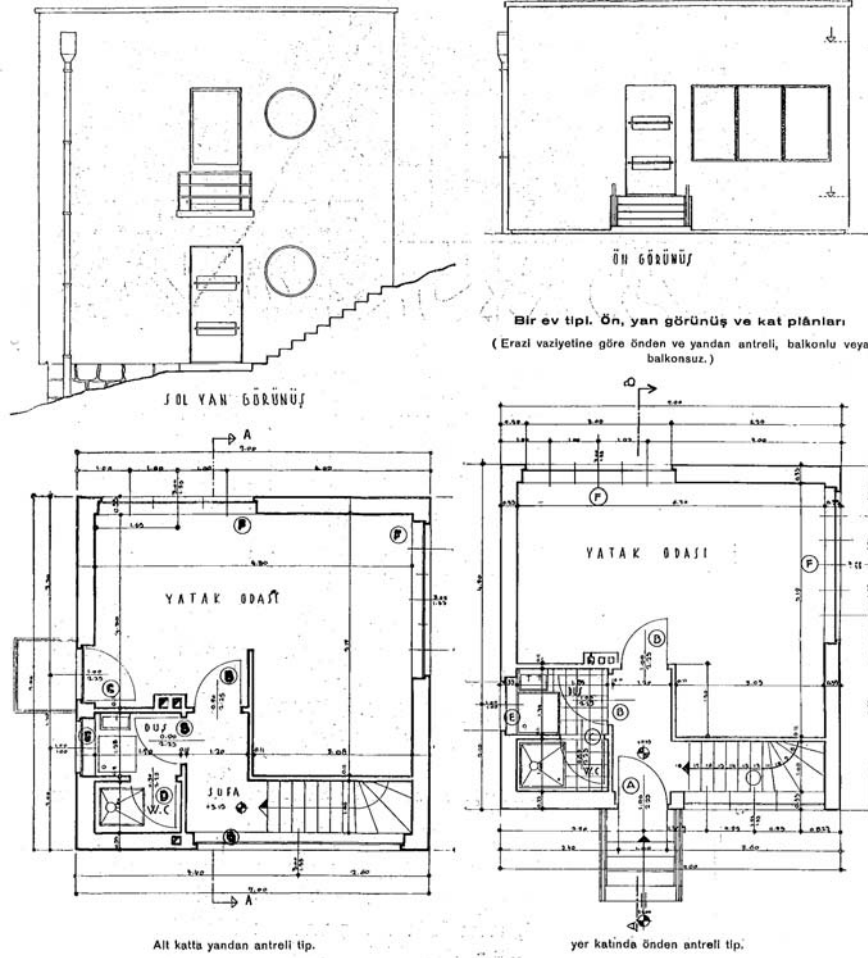
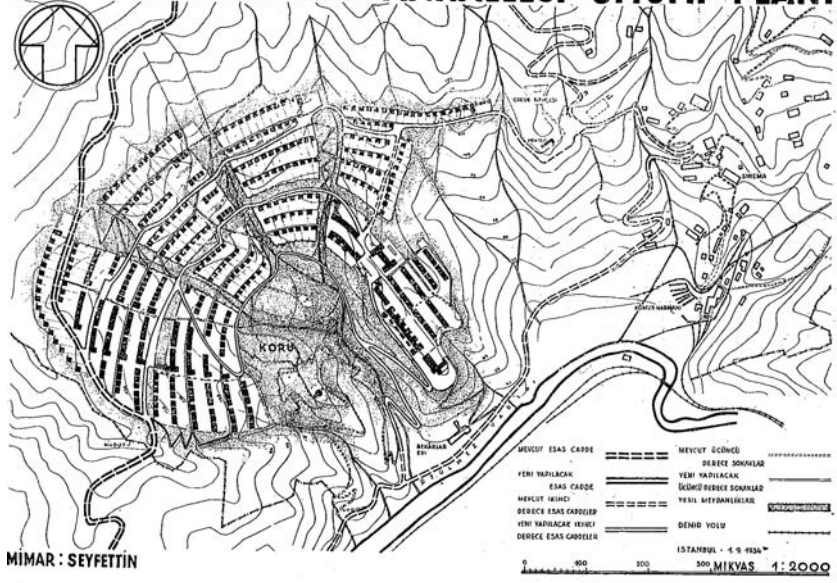
Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde kompleks, “işçi siteleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

Broşürde, Arkan, projeyi, “450 evlik Üzülmaz Kömür Havzasına ait mevziî imar plânının tanzim ve tatbiki, Üzülmaz sitesinde: 30 mümendis, 60 evli işçi evi. 65 memur evi, 8 bekâr amele blok evlerinin inşası” şeklinde ifade etmektedir. İşçi siteleri bölümünün kapağına yerleştirilmiş fotoğrafta “Üzülmaz kömür havzası bekâr işçi paviyon ve pansiyonları”nı gösteren maket aynı zamanda Arkitekt dergisinde 1935 tarihinde yayınlanan “Amele evleri, ilk okul, mutfak ve çamaşırlık binası – Zonguldak” başlıklı projede “Amele mahallesi genel görünüş maketi” olarak

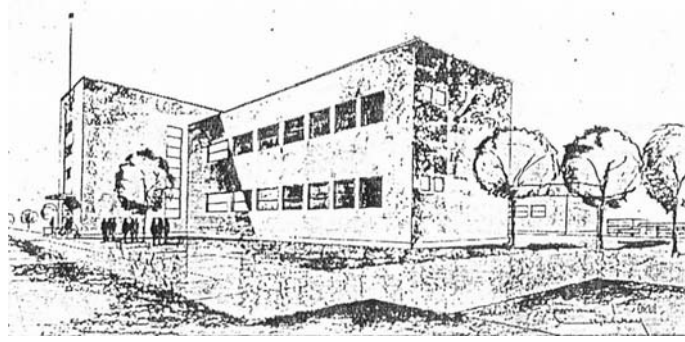
yayınlanmıştır. Tanyeli, Arkan tarafından tasarlanan “Zonguldak-Üzülmez, Kozlu-Kılıç ve Kozlu-İncirhamamı” işçi sitelerinin Türkiye’nin ilk sosyal konut siteleri sayılabileceğini” belirtmektedir.

Bilge İmamoğlu, Arkan tarafından Zonguldak’ta 1934-1936 yılları arasında tasarlanan projelerden ilkinin M.K.İ (Maden ve Kömür İşleri A.Ş. ya da Türk-İş) için Üzülmez köyü yakınlarındaki 450 aileyi barındıracak şekilde Üzülmez’deki fabrikada çalışan işçiler için tasarlanmış olan ve Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde belirttiği gibi, beş yıl içinde tamamlanması düşünülen proje olduğunu belirtmektedir. Diğeri ise, K.İ.A.Ş. (Kömür-İşleri A.Ş. ya da Kömür-İş çalışanları için 1935-1936 yılları arasında Kozlu kasabası yakınlarında Kılıç bölgesinde inşa edilmek üzere tasarlanan projedir. İmamoğlu, söz konusu projelerin, mimarın, Türkiye İş Bankası’nın sahibi olduğu iki maden şirketinin işçileri için tasarladığı “büyük ölçekli konut kompleksleri” olduğunu vurgular ve küçük bir kısmı inşa edilen projelerin erken cumhuriyet döneminde işçinin barınması sorununa getirilmiş ilk büyük ölçekli, kapsamlı ve uzun vadeli çözüm önerileri arasında yer aldığını belirtir. İmamoğlu’na göre, proje her ne kadar özel statülü bir şirketin çalışanlarının ihtiyaçlarına yönelik olsa da, getirdiği müdahale, boyut ve hedef açısından kentseldir. Bu anlamda Arkan’ın vaziyet planlarının 1930’ların Zonguldak ve yakın çevresi bağlamına yerleştirildiğinde oluşturulabilecek haritadan, ne etkide bir yapılaşma programı “öngördüğü” okunabilir. İmamoğlu, 2003 yılına ait çalışmasında söz konusu yerleşimdeki konutların ve ilkokulun inşa tarihini 1937 olarak tespit ederken, 2009 yılındaki çalışmasında 1934 -1936 yılları arasında inşaatın tamamlandığını belirtmektedir.

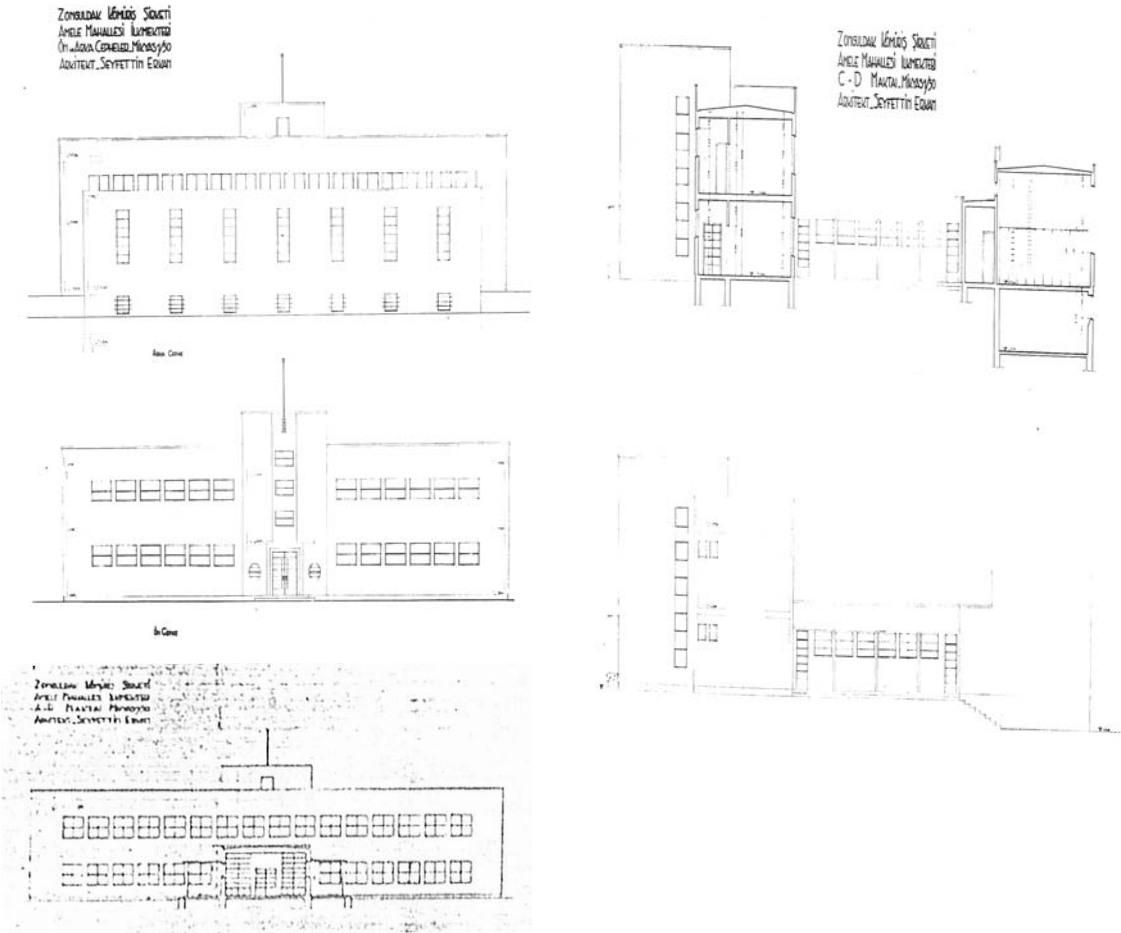
ZONGULDAK M.K.I. AMELE EVLERİ MAHALLESİ UMUMİ PLANI

Şekil 3. 55 Görünüş ve kat plânları

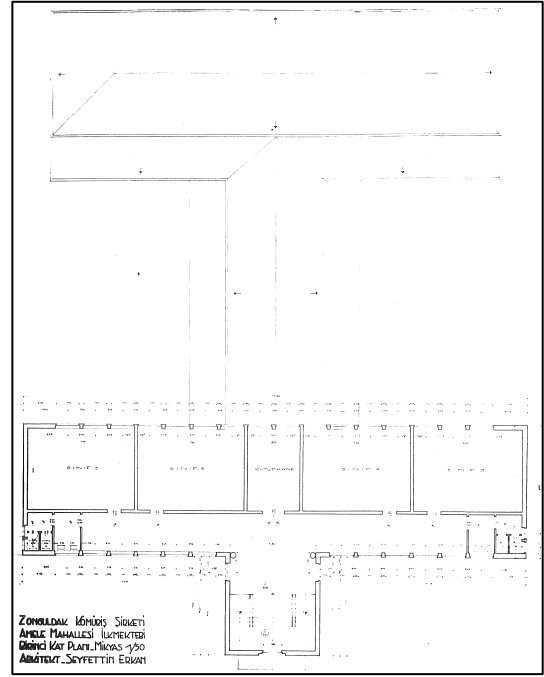
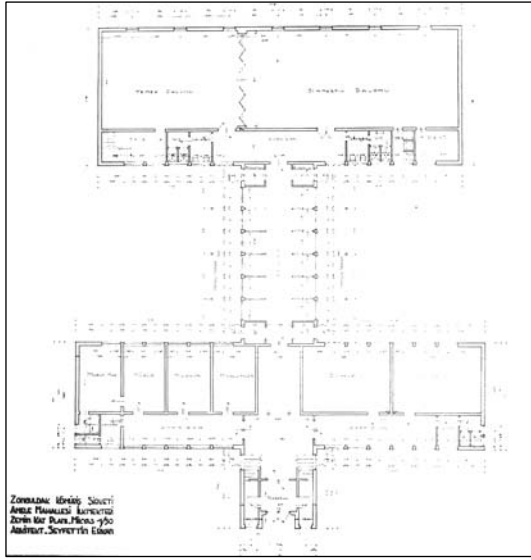

Şekil 3. 54 İlkokul Binası-Perspektif

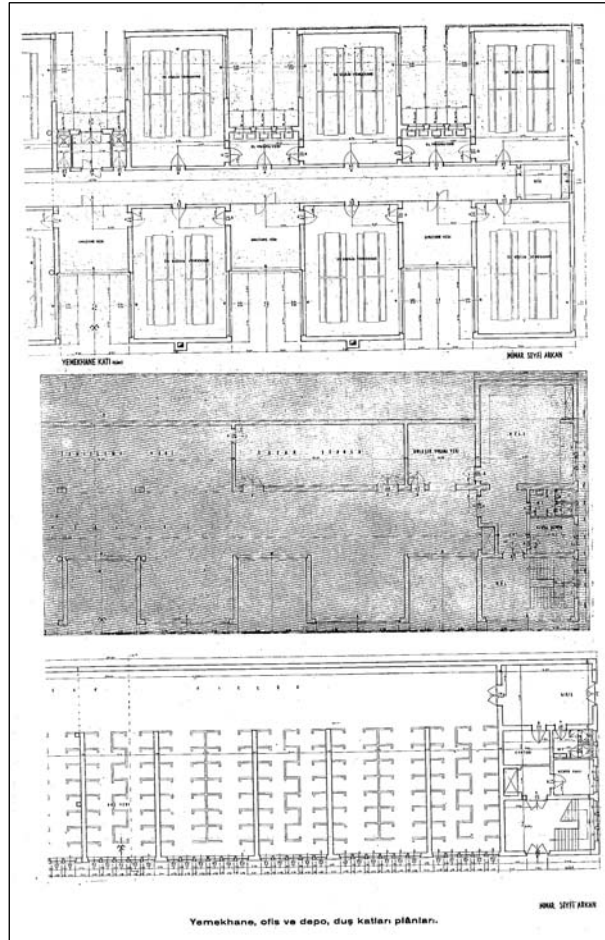

Şekil 3. 56 “İlkokul binası. Görünüşler ve kesim.” (A-B ve C-D kesitleri)

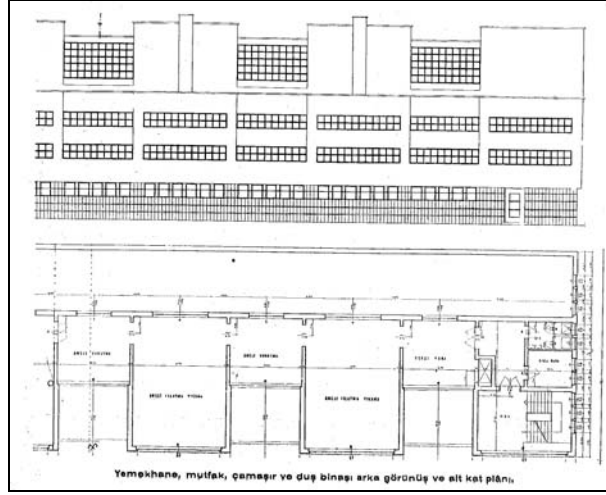
“Okul 5 dersanelidir. Ayrıca kütüphane jimnastik salonu, yemek salonu ve gardroblu koridorlar yapılmıştır.” şeklinde bir not düşülmüştür. C-D kesiti Arkitekt dergisinde yayınlanmamış olup, TBMM Milli Saraylar arşivinden alınmıştır.

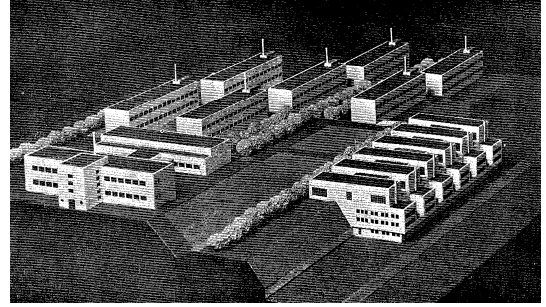
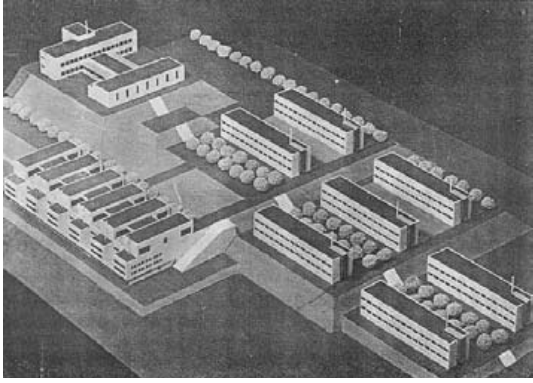
Şekil 3. 57 “İlkokul kat plânları”

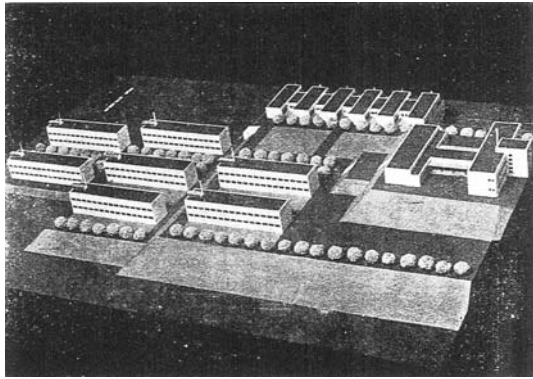
Şekil 3. 58 “Yemekhane, ofis ve depo, düş katları plânları”

Şekil 3.59 “Yemekhane, mutfak, çamaşır ve duş binası arka görünüş ve alt kat plânı”

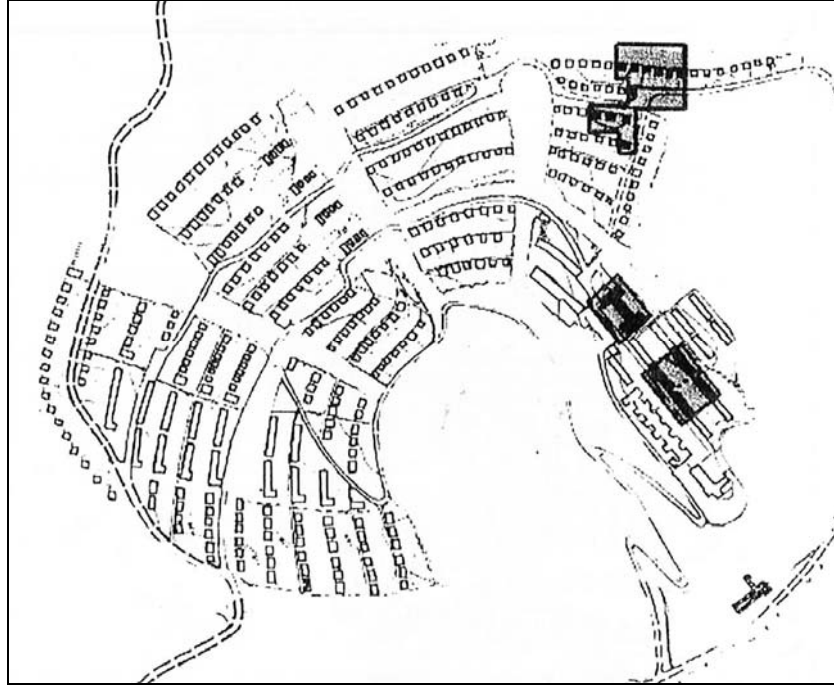
Şekil 3.60 “Amele mahallesi genel görünüş maketi”

Şekil 3. 61 Broşürde yer alan: fotoğraf
“Üzülmüş kömür havzası bekâr işçi
pavyon ve pansiyonları-Zonguldak.
«Maket» (1936 da inşaatı tamamlanmıştır.)

Şekil 3.62 Aydıntepe mahallesi,
Üzülmüş İlkokulu ve işçi yurtları. (1937)

Şekil 3.63 Türk-İş Yerleşiminin Gerçekleşen Bölümü

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1935/9, s.253-258

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

ASLANOĞLU, 2001, s.397, 398

TANYELİ, 1992, s.91

İMAMOĞLU, 2003, s.6-11, 46

SAYI, 2006, s.61, 91

İMAMOĞLU, 2009, s.131-133

*1934, ASLANOĞLU (Tasarlandığı yıl olarak belirtmiştir.)

1934-1936, BROŞÜR, TANYELİ, İMAMOĞLU

1937, İMAMOĞLU

1934-1937*

BÜRO BİNASI

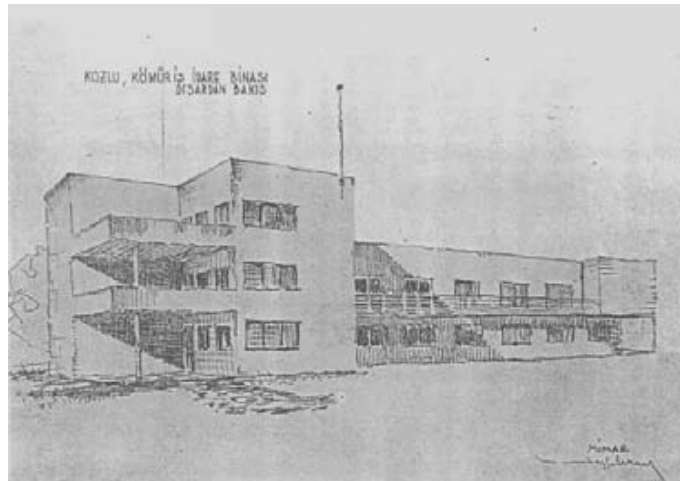
KOZLU, ZONGULDAK

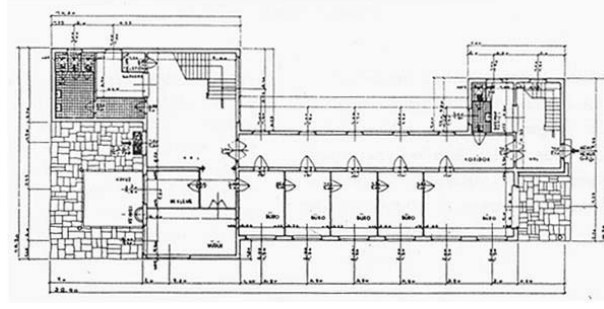
“Kozluda geniş ve açık bir arsa üzerine düşünülen bu idare binası iki esas kattan bir de üst yarım kattan ibarettir. Bir köşeden, havuzlu ve üstü örtülü geniş bir taşlıktan genel giriş yapılmıştır. Karşılık köşede memurlar için ayrı küçük bir giriş vardır. Katlarda kömür iş idaresinin verdiği programa göre bürolar yapılmış, ekonomik çerçeveden dışarı çıkmamak şartile bu büroların münasebetleri temin edilmiş, modern bir idare binasına lâzım konfor da ihmal edilmemiştir. Büroların önleri memurlara dinlenme saatlerinde rahat edebilecek bir yer olmak üzere teraslıdır. Büyük köşe terasının ortası aşağıdaki havuzun görünmesini temin için açık bırakılmıştır.”

İlk defa, Mimar dergisinde “İdare binası – Kozlu” başlığı ve “Mimar Seyfi Erkan” ismi ile yayınlanmıştır. Proje paftasında, “Kozlu, Kömür İş İdare Binası” başlığı ve “Mimar Seyfi Erkan” imzası okunabilmektedir.

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “büro binaları, çarşılar ve depolar” ana başlığı altında “büro binaları” başlığıyla sınıflandırılmıştır. Broşürde, yapı ismi ve yer bilgisi, “Zonguldak Kömür İşleri Büro Binası (Zonguldak)” şeklinde ifade edilmiştir. Projenin 1934-1935 yılları arasında inşa edildiği, Arkan’ın broşürün ön kapağında yer alan ve broşür içinde tanıtılan tüm yapı ve projeleri kapsayan, “Alfabe sırasına göre broşürde yer almış olan eserler müddetleri içinde inşa edilmiştir. Projeleri hazırlanmakta olan eserler hakkında ayrıca not verilmiştir” şeklindeki ifadesinden anlaşılmaktadır.

İmamoğlu, söz konusu yapının 1937’de inşa edildiğini belirtmektedir.

Şekil 3.64 “Kozlu, Kömüriş İdare Binası Zemin Kat Planı, m.1/100”

Şekil 3.65 Yapımı tamamlanan Kömür-İş idare binası

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1935/5, s.147-149

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

İMAMOĞLU, 2003, s.45

SAYI, 2006, s.60

*1934-1935, BROŞÜR

1935, SAYI

1937, İMAMOĞLU

1934-1937*

SÜMERBANK YARIŞMA PROJESİ

ULUS, ANKARA

“Sümer Bank tarafından müsabakaya konulan, Ankara’da Cumhuriyet alanında yapılacak, Sümer Bank Binası taslak müsabakasına iştirak eden mimar ve mühendislerin eserleri Ankara’da Sergi Evi binasında İç İşler Bakanı Şükrü Kayanın başkanlığı altında toplanan Sümer Bank Umum Müdürü Nurullah Sümer, Bolu Saylavı Falih Atay, Emlâk Bankası İdare Meclisi azasından Raufl, Ankara şehri imar müdürü Mimar Semih Rüstem, Mühendis Cemal, Ankara mimarlar birliği namına mimar Asım Kömürcüoğlu, Güzel San’atlar birliği mimarî şubesi namına mimar Zühtü, Sümer Bank inşaat servisi şefi Reşattan müteşekkil Jüri:

Bu musabakaya, ilişik listede isim ve rumuzları yazılı 21 adet taslak geldiğini ve bunların musabaka şartlarına uygun olarak tayin edilen müddetler zarfında Bankaya verildiklerini tesbit etmiş ve,

Birinci iş olmak üzere taslakların her birini büyük bir dikkatle gözden geçirerek içinden ayırdığı bir seçme komisyonuna bu taslaklardan en değerli olanlarını seçmek işini vermiştir.

Taslakları seçme komisyonunun üyeleri şunlardır:

- A) Sümer Bank İnşaat Servisi Şefi Bay Reşat,
- B) Ankara şehri İmar Müdürü Mimar Semih Rüstem,
- C) Mühendis Cemal,
- D) Mimar Asım Kömürcüoğlu, Türk Mimarlar Birliği Mürahhası.
- E) Mimar Zühtü, Güzel San’atlar Birliği Mimarlık şubesi mürahhası.

Yukarıda isimleri yazılı olan zevattan teşekkül eden seçme komisyonu taslakların seçilmesi işine her gün çalışmak şartile bir hafta devam etmiş ve aşağıda isim ve remizleri alfabe sırasile yazılı olan eserleri ayırmıştır:

1 — Profesör Breuhaus

2 — Mimar Hüsnü

3 — S. B.

4 — S.B.777

5 — Mimar Şevki

6 — Yerli malı

Yukarıda yazılı taslaklarla birlikte, musabaka taslaklarının hepsi 9. 12. 1934 de toplanan Jüri Hey’eti tarafından ayrı ayrı bir daha tetkik edilmiş ve seçme komisyonu görüşlerinin doğruluğu hakkında ittifak hasıl olmuştur.

Seçilen bu altı taslaktan arta kalan diğer taslaklar Jüri talimatnamesi 3 üncü maddesinin (b) fıkrası mucibince tasfiye edilmişlerdir. Talimatnamenin bu fıkrası aşağıya çıkarılmıştır:

(Madde 3, Fıkra – İlk toplantılar müsabaka şartlarının uymayan projelerle estetik veya teknik noksanları olan projelerin tasfiyesine hasredilir.)

İlk seçimin dışında bırakılan taslaklardan artan altı taslak üzerinde üyeler reylerini gizli olarak ve her kes kendi kanaati mucibince numara esasına istinaden rey pusulaları üzerine yazmış ve pusulalar zarflara konarak kapanmıştır.

Azamî not 3 itibariyle Jüri azası tarafından her altı proje için 1 – 2 – 3 numaralarından biri verilmiştir.

İçtimada bulunmayan iç işler Bakanı ve Jüri Hey’eti Başkanı not vermemiştir.

Rey pusulaları Sergi Evinde 10/1/1934 tarihinde İç İşleri Bakanı Şükrü Kaya, Dış İşleri müsteşarı Numan Rifat, Sümer Bank Umum Müdürü Nurullah Sümer, Bolu Saylavı Falih Atay ve Ankara İmar Müdürü Semih Rüstemin hazır bulunduğu içtimada açılmış ve aşağıdaki netice tespit edilmiştir:

1 - Yerli Malı	17 numara
2 - Profesör Breuhaus	16 »
3 - S. B 777	13 »
S. B	13 »
4 - Mimar Şevki	11 »
» Hüsnü	11 »

Yukarıdaki rey neticelerine göre Yerli Malı remizli proje birinci ve Profesör Breuhaus'un projesi musabakada ikinciliği kazanmıştır.

Son reye konan projelerin muhtelif noktalardan bazı kabili tashih işlenecek yerleri olduğu görülmekle beraber mevzuun güçlüğü nazarı itibare alınır sa sureti umumiyede gösterilen gayretlerden ve çalışma tarzlarından dolayı Jüri Hey'eti takdirini yazmağı bir vazife bilmiştir.

Jüri heyeti üyeleri imzaları”

14 — Mühendis Schweickert

18 — Sayılı

15 — Mimar Behçet Sabri

19 — Mimar Burhan Arif

16 — Mimar Şevki

20 — Ahmet ve Koryo

17 — Mimar Hüsnü

21 — Profesör Breuhaus”

Yerli malı rumuzu, Mimar Seyfettin Erkan'a aittir:

“Birinci. İzah notu. Mimar Seyfettin Erkan

Binanın mevkii Sümer Bank tarafından Ankarada Hakimiyeti Milliye meydanına nazır Taş han binası arsası olarak intihap edilmiştir.

Şehircilik noktai nazarından izahat:

Yeni Ankara şehrinin methalini teşkil eden ve Ankara istasyonundan başlayarak Hakimiyeti Milliye meydanına kadar imtidat eden şimdilik Büyük Millet Meclisi ve Ankara palas gibi iki mühim binanın önünden geçen oldukça geniş bir caddeden ibaret olan bu yol Hakimiyeti Milliye meydanında ufak bir duraklamadan sonra iki istikamette Zafer âbidesini ortalayarak tarihî büyük bir kıymeti olan Ankara kalesine kadar uzanan Anafartalar caddesi teşkil eder.

Şehir methali, Anafartalar, Bankalar, Vekâletler caddesi gibi beş mühim yolun telâkisinden hâsıl olan Hakimiyeti Milliye meydanının gösterişli bir noktasında inşa edilecek olan bina şehrin müstakbel hayatı üzerinde çok mühim bir rol oynaması dolayısıyla buraya konulacak olan binaya verilecek şekil de çok mühimdir. Bütün bu düşünceler ve binanın ticarî bir müessese olması ve şehir ile olan münasebeti gibi mühim sebepler binanın karakterini az çok tayin etmiş ise de bugün için düşünülecek

yegâne esas yalnız binanın göreceği hizmete göre binaya karakter vermekle kalmayıp bundan evvel şehircilik esaslarını göz önünde bulundurarak düşünülmüş ve İstasyondan Ankaraya doğru giren şehir methalini teşkil eden caddenin Hakimiyeti Milliye meydanından Anafartalar caddesine geçen kısmı hissedilecek suretle olması için gayet hafif ve tatlı bir münhani olarak çevrilmiş ve bu suretle oradan geçen caddenin de ehemmiyeti hissettirilmiş oluyor. Ve binanın bu dönüşü Millî Zafer âbidemize de kuvvetli bir kavis teşkil etmiş oluyor.

Taksimât:

Bina taksimât itibarile iki kısımdan ibarettir. Birinci kısım Sümer Bank fabrikalarının mallarını tanıtmak üzere düşünülen mağaza kısmı diğeri ise bankaya ait bürolardır. Bu her iki kısım da ticarî müessese olmaları hasebile halk ile ve dolayısıyla siti ile olan münasebetlerinin en güzel bir şekilde olması için binanın umumî methali Anafartalar caddesi üzerinde sitiye yakın bir kısımdan verilmiş ve zemin katı mağazalarla beraber Bankanın Ankara şubesine tahsis edilmiştir. Bundan başka binanın iki girişi daha vardır. Birisi Anafartalar caddesi üzerinde binanın son kısımlarında olup bu giriş sitiye daha yakın olduğu için kasa daireleri girişi buradan verilmiştir. Aynı zamanda yapılan hususî tertibatla memurların dahi buradan girmesine imkân verilmiştir. Diğer giriş bugünkü Vekâletler binalarına giden cadde üzerindedir ve memurların girmesine tahsis edilmiştir. Bu üç giriş sayesinde gayet kolaylıkla binanın servisleri birbirine bağlanmıştır. Bodrum katta kasa daireleri vardır. Zemin kattan hususî bir merdivenle buraya inilir. Herhangi bir tehlikeye karşı bodrum katı için hususî tertibat yapılmıştır. Bu tertibat Veznedar Umum Müdür ve Umum müdür muavini odalarına merbuttur. Tehlike vukuunda bu tertibata basıldığı zaman bankanın bütün kapıları aynı zamanda kapanmaktadır. Birinci, ikinci ve üçüncü katlar da bürolara tahsis edilmiştir. Hakimiyeti Milliye meydanı ile Anafartalar caddesi üzerine tesadüf eden kısımlara Müdüriyet, İdare meclisi ve içtima salonları gibi mühim odalar konmuş ve arka taraflar servislere tahsis edilmiştir. Dördüncü kat yalnız Vekâletler tarafından gelen kolun üzerinde yapılmış ve ön kısma doğru bir lokanta düşünülmüştür ki bu kısımdan İstasyon ve Çan kayay kadar olan bütün manzaraya hâkim olan bir teras yapılmıştır.

Bina betonarme iskelet, tuğla dolgu olarak yapılacak ve haricî kısımları Ankaranın tabiî taşından yapılacak, uzun band olarak modelde de görülen beyaz kısımlar Hacı Bektaş

mermer taşından yapılacaktır. Bu suretle bütün bina İnkılâp Ankarasının karakterini taşıyan bir bina olacaktır.”

İlk defa Arkitekt dergisinde “Sümer bank proje müsabakası Jüri heyeti raporu” başlığında yayınlanmıştır. Yarışmaya “Yerli Malı” ve “Anahtar” rumuzlu iki ayrı projeyle ve “Mimar Seyfettin Erkan” ismi ile katılmıştır. Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde proje, “konkurlar/ seyfi arkan’ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde yarışmanın, uluslararası olduğu ve Arkan’ın birinci ödülü aldığı belirtilmiştir.

“Ankarada yapılacak Sümer Bank merkez binası için açılan müsabakada birinciliği kazanan proje” haberi dönemin gazetelerinde yer bulur : “Sümer Bankın merkez binası için Ankarada Taşhan denilen otelin satın aldığını ve oraya yaptıracığı büyük bina için mimarlar arasında bir müsabaka açtığını yazmıştık.

Bu müsabakaya iştirak eden yerli ve ecnebi mimarların projeleri tetkik edilmiş ve birinciliği mimar Seyfeddin Erkanın, ikinciliği de profesör Breuhausun kazanmıştır.

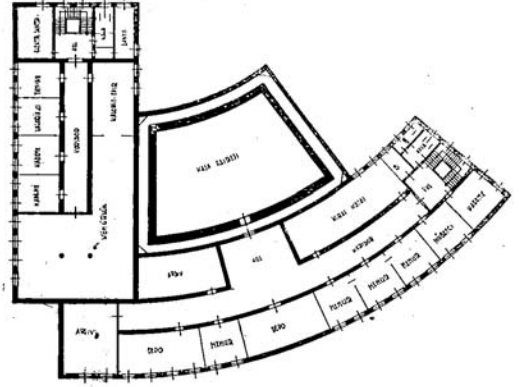
Mimar Seyfeddin Erkan, Güzel San’atler Akademisi mimarî şubesinde tahsil etmiş, sonra dört sene Berlinde Teknik Hohşulede çalışarak tahsilini ikmal etmiştir. Seyfeddin Erkan, Güzel San’atler Akademisi şehircilik dersi profesör muavinidir. Ankaradaki Hariciye Vekilinin oturmasına ve elçilerin kabulüne mahsus olan hariciye köşkü binasını da bu kıymetli Türk genci yapmıştır.

Sümer Bank merkez binası gibi büyük yapının projesi için açılan ve ecnebi mimarların da iştirak ettiği bir müsabakayı bir Türk gencinin kazanması iftihara değer bir muvaffakiyettir. Mimar Seyfeddin Erkanı tebrik ederiz.”

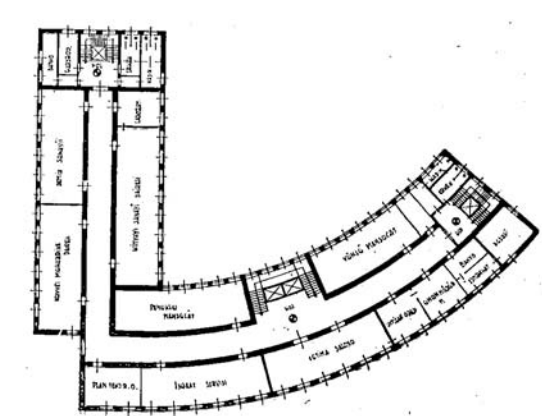
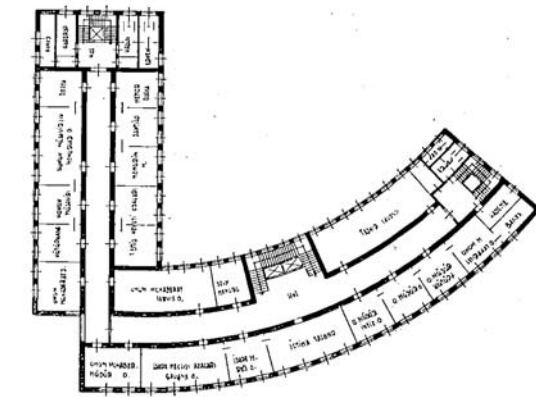
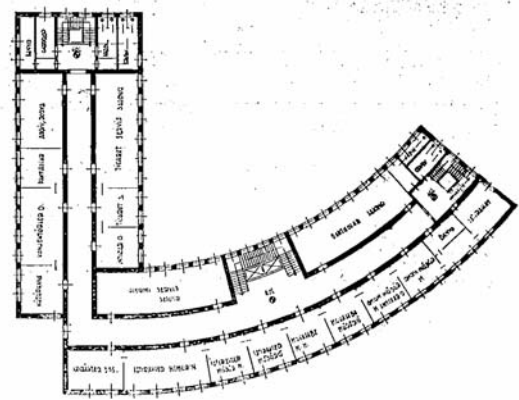
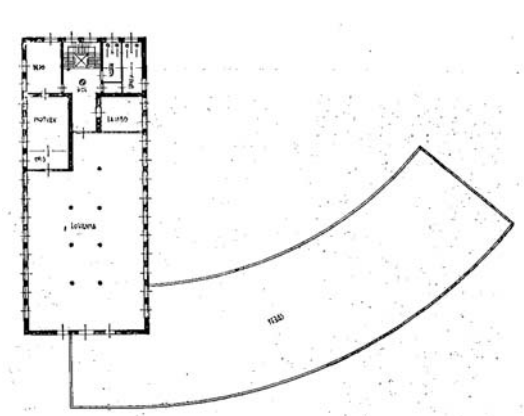
Sibel Bozdoğan, ilk ödülün Arkan’ın projesine verildiği halde, ihalenin sonuçta Alman mimar Martin Elsaesser’e gittiğini belirtir. Arkitekt’de yayınlanan metinde yarışmaya katılanlar arasında Martin Elsaesser’in adı geçmemektedir; rumuzlardan birinin ona ait olup olmadığı bilinmemektedir. “<http://www.mimarlarodasiankara.org>” adresinde Elsaesser’in yarışmaya katılmadığı bilgisi vardır. Aynı kaynakta, projenin 1936 yılında ihaleye çıkartıldığı bilgisi verilmiştir. Ankara Enstitüsü Vakfı’nın, <http://aev.org.tr/ankaranın-tarihi-arkeolojisi-ve-mimarisi/ulus-cankiri-caddesi/iv09-sumerbank-genel-mudurlugu-binasi/> adresinde binanın yapım yılı “1937-1938 tarihini göstermektedir.

Şekil 3. 66 “Birinci. Maket”

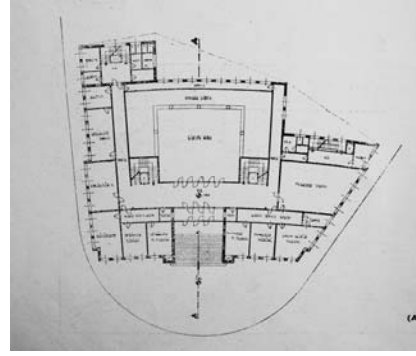
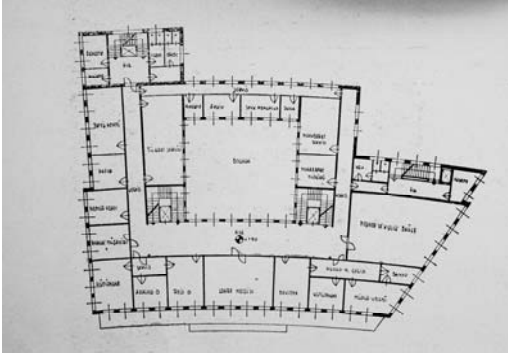

Şekil 3. 67 “Bodrum kat planı”

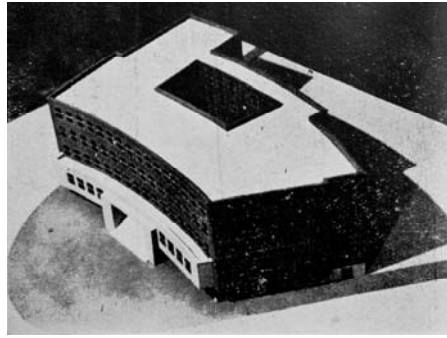

Şekil 3. 68 “Kat plânları”

Arkan'ın “Anahtar” rumuzlu ikinci projesi:

Şekil 3. 69 “(Anahtar). Mimar Seyfettin Erkan, Maket ve kat plânları”

Şekil 3. 70 “(Anahtar). Mimar Seyfettin Erkan, Maket”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1935/3, s.68-83

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

ALSAÇ, 1976, s.301

ASLANOĞLU, 2001, s.261

BOZDOĞAN, 2002, s.150

SOLAK, 2000, s.68

SAYI, 2006, s.58

AKAN, 2009, s.107

*1934, BOZDOĞAN (Yarışmanın açıldığını belirtir.)

1934-1935, ARKİTEKT

1936-1937, BROŞÜR

1934-1939*

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ELÇİLİĞİ

TAHRAN, İRAN

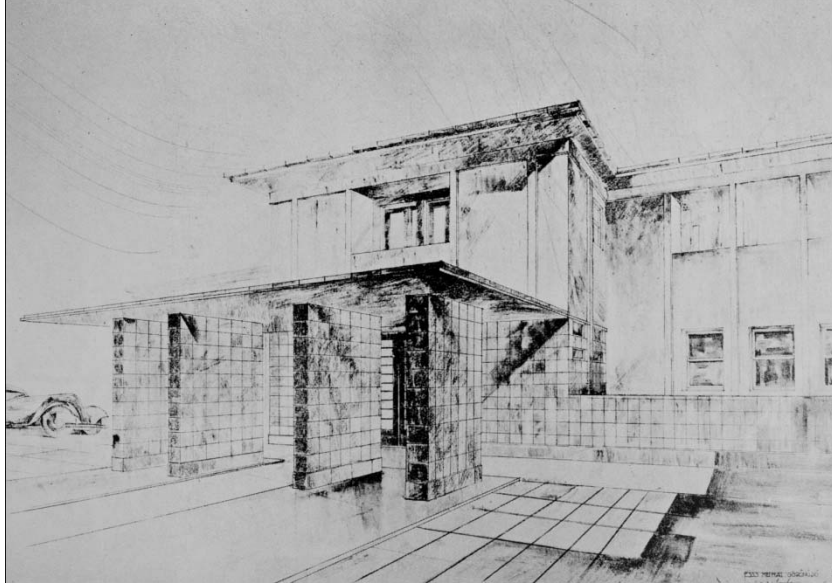
“Bu proje Tahranın en işlek iki caddesi arasında Türk seferathanesine ait büyük bir parkta

yapılmak üzere düşünülmüştür. Esasen caddelerden birisine bakan sefaretin ön cephesi caddeye yakın getirilmiştir.

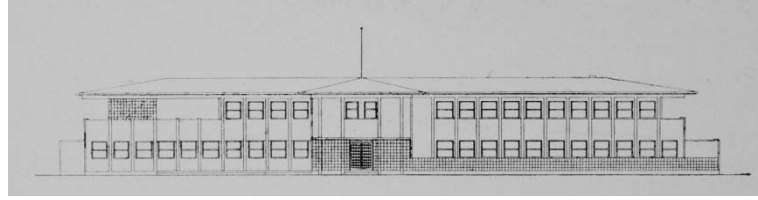
Önü şark üslûbunda iki tarafı havuzlu ve taş döşemeli bir havludur. Yaya ve otomobillerin giriş ve çıkışları için merkezî bir yer olan bu taşlık bina ile ahenkleştirilmiştir. Binanın inşaatı yerli İran malzemesinden düşünülmüştür. Cephe sıvasız mozayik tuğla olacaktır. Methal düz renkle kapanmıştır. Çatı ahşap ve İran kiremidi ile örtülecektir. Bir çok salonlar, Tahranın mevsimlerine uygun verandalı ve bunların içinde havuzlar vardır. Sefarethane kısmı merasim dairesi ve konsolosluk zemin katında istenilmiştir. Birinci kat yalnız sefir ve siyasî misafirlere ikametgâh olacaktır.”

İlk defa Mimar dergisinde, “Tahran’da Türkiye Cumhuriyeti elçilik binası projesi” başlığı ve “Mimar Seyfettin Erkan” ismi ile yayınlanmıştır. 1939’da yine aynı dergide, inşası gerçekleştirilmiş olan yapı, güncel fotoğraflarının yanında çizimleri ve maketi ile birlikte “Türkiye Cumhuriyeti sefarethanesi (Tahran)” başlığı ve “Y. Mimar muallim Seyfi Arkan” ismi ile tanıtılır. Yapının, 1934’de yayınlanan, “hususî müsabaka”da birinci olan projeden farklı olduğu görülmektedir.

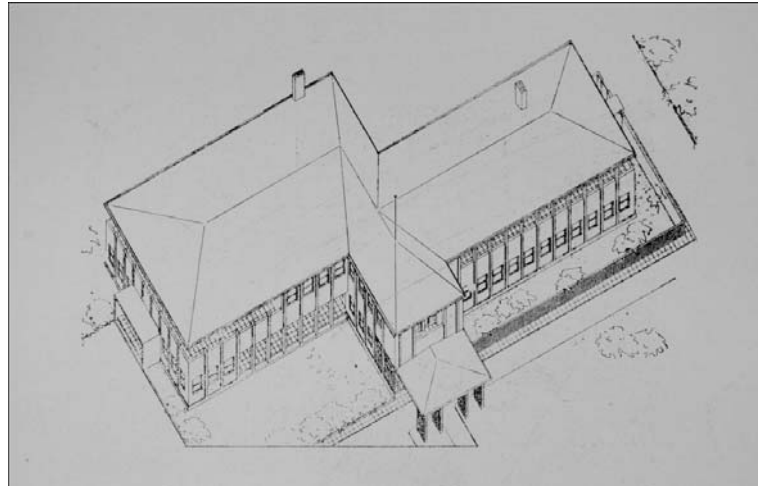
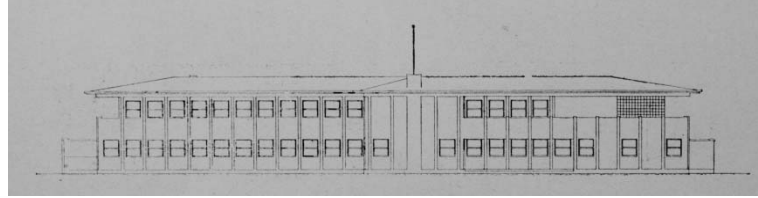
Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “konkurlar/ Seyfi Arkan’ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” ve “Büyük Elçilik Binaları, Taran – Şimran” adı ile “resmî, yarı resmî binalar” başlıkları adı altında sınıflandırılmıştır. Arkan’ın ifadesiyle “Tahran ve Şimranda Kışlık ve Yazlık Türkiye Büyük Elçilik binaları ve iç tefrişatı, (Hususî müsabaka), birinci mükâfat” alan projedir. Arkan’ın projesi, mimarı olduğu diğer iki kamusal yapı; Hariciye Köşkü ve Florya Deniz Köşkü gibi, birkaç öneri projesi arasından seçilmiş olmalıdır. 1934’de yayınlanan çizimlerden birine düşülmüş notta, imzası yanında “İstanbul 20/.../1934” şeklindeki silikleşmiş ifade yer almakta, mimarın proje üzerinde çalıştığı tarih hakkında bilgi vermektedir. Yarışmanın da 1934’de düzenlenmiş olması silik olarak okunan tarihi doğrular niteliktedir.

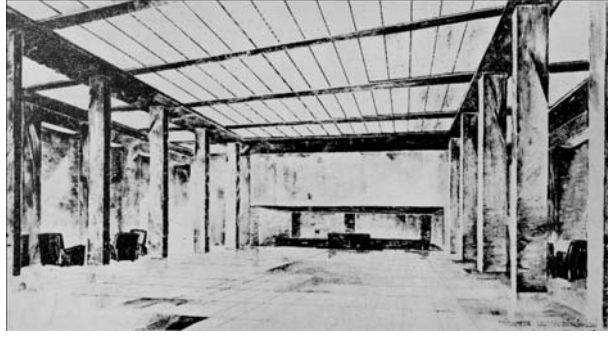
Şekil 3. 71 “Önden görünüş”

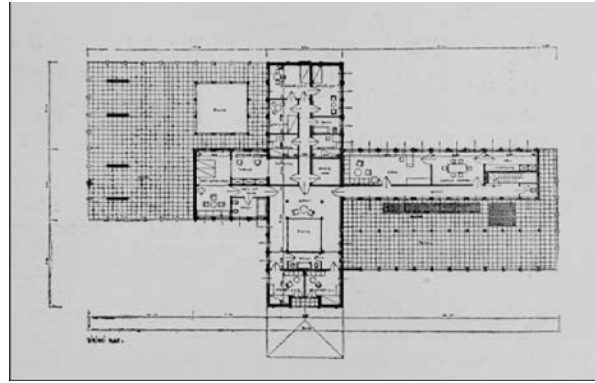
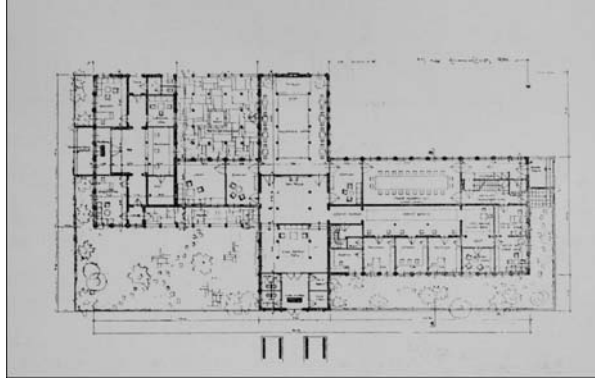
Şekil 3. 72 “Arkadan görünüş”

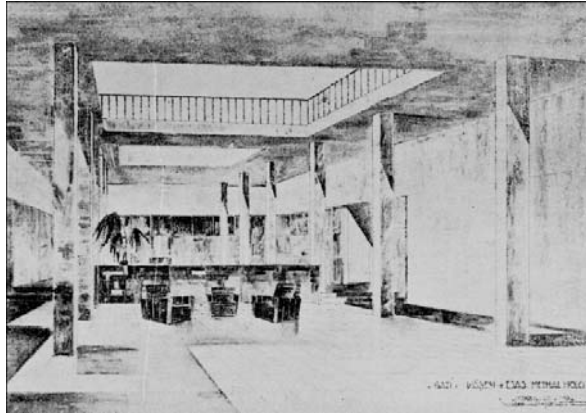
Şekil 3. 73 “Üstten görünüş”

Şekil 3. 74 “Merasim salonu”

Şekil 3. 75 Birinci kat plânı

Şekil 3. 76 “İç avlu”

1939'da "Türkiye Cumhuriyeti sefarethanesi (Tahran)" başlığı ve "Y. Mimar muallim Seyfi Arkan" ismi ile yayınlanan proje artık inşa edilmiştir. Yalnız, inşa edilmiş olan yapının, 1934'de tasarlandığı ilk şekliyle olmadığı görülmektedir. Sayı'ya göre de inşa edilen yapı, 1934'de yayınlanan projeden farklıdır. Dergide yayınlandığı şekliyle:

"Tahranda biri yazlık diğeri kışlık olmak üzere iki ayrı binadan tereküb edecek Türk sefarethanesi inşası takarrür etmiş, birkaç Türk ve ecnebi mimara avan proje tanzim ettirilmiş ve bunlar arasında mimar Seyfi Arkanın projesi kabul edilmiştir.

Seyfi Arkan proje işini deruhte ettikten sonra, Tahrana gitmiş, mahallinde her iki inşaatın yerlerini tetkik etmiş ve İrandaki inşaat tekniğini ve malzemesinin hususiyetlerini ve rayicilerini tesbit ettikten sonra projesini tanzim etmiştir. Her iki binanın da haricen taşıdığı karakter eski Türk mimarisile modern yapıcılığın ahenktar bir tarzda mezcedilmiş olmasıdır. Cephelerde İranın güzel bir malzemesi olan ve renkli beyaza bakan prese tuğla kullanılmıştır. Tuğlalar, eski Türk desenlerinden ilham alınmak suretile sıralar halinde ve karakteristik birşekilde kullanılmıştır.

Sefaret binası, Tahranın en işlek mevkii olan (Alâeddevle) ve (İstanbul) caddelerinin arasında, Alman sefarethanenin yanındadır. İyi kattan ibaret olan binanı irtifai 9 metredir.

Binaya yedi arkadı olan bir kolonaddan girilmektedir. Burası sefir ve merasim antresidir. Plân bu antreyi amuden kateden bir aks üzerinde mütenazır bir şekilde tanzim edilmiştir. Sağ cephede, konsolosluk, sol cephede sefaret memurları antreleri vardır.

Merasim methalinden girilince bir vestibül gelmekte buradan geniş bir hole geçilmektedir. Hol üzerinde kat merdiveni ve gardroblar bulunmaktadır. Holün irtifai iki katı birden almaktadır.

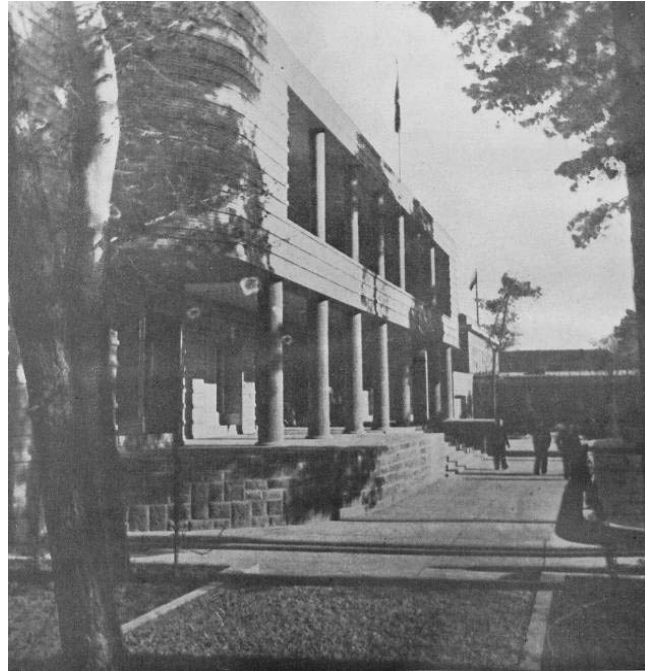
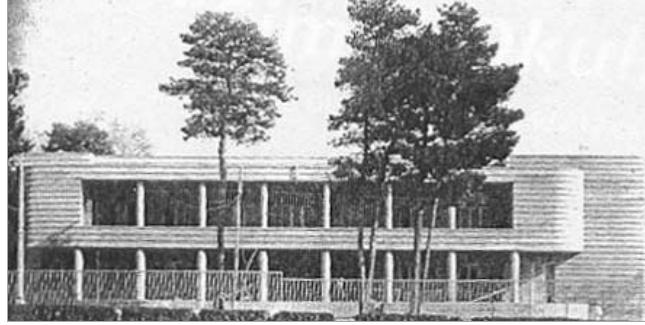
Holden merasim salonuna geçilmektedir. Merasim salonu 11X15 eb'adında iki kısımdan ibarettir. Sağ tarafında büyük yemek salonu ve buna bitişik servis kısmı vardır. Sol tarafında sefir odası ve fümuar vardır. Sefaret memurları antresi tarafında, bürolar toplanmıştır. Keza sol tarafta konsolosluk- tarafında büro odaları vardır.

Üst kat tamamen sefirin ikametne tahsis edilmiştir. Burada, aks üzerinde geniş bir salon, sağ tarafta sefir yatak odası, tuvalet ve banyosu, çocuk ve mürebbiye odaları vardır. Sol tarafta, yemek salonu, kış bahçesi, misafir yatak odaları bulunmaktadır. Binanın dahilen ihtişam ve tesir yapması için salonlara müteaddit kolonlar konulmuştur. Dahilî tezyinatta eski Türk motiflerinden istifade edilmiştir. Duvarlar sefarethaneye

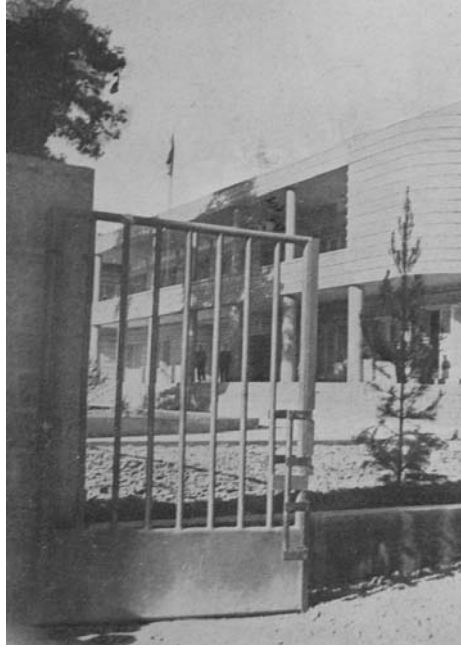
muvafık renk ve desende ipek kumaşlar ile kaplanmıştır. Binanın eşya ve tezyinatı Seyfi Arkan tarafından yapılmıştır. Bina 350.000 Türk lirasına mal olmuştur.”

Arkan'ın, “ 9/7/ 936” tarihli “Reisicumhur K Atatürk” ün imzasını taşıyan belgede, projenin inşası için ön hazırlık yapmak üzere 1939 ‘da Arkan’ın bir kongre için gittiği Stockholm’e gittiğinde büyükelçi olarak görev yapan dönemin bakanlarından Agâh Aksel’le birlikte Tahran’a gittiği anlaşılmaktadır.

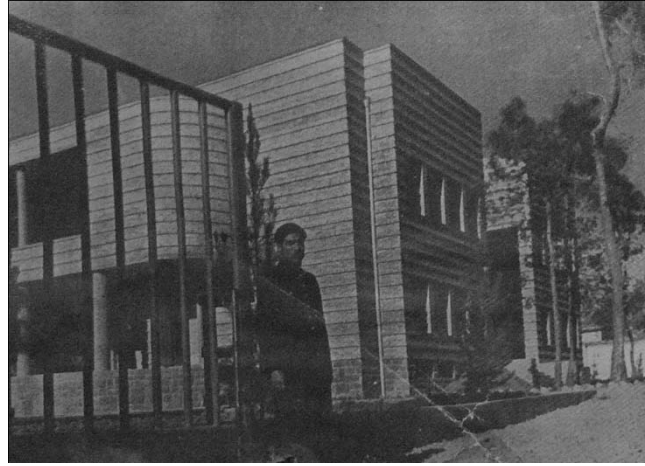
Solak, yapının, çalışmasını yaptığı 2000 yılında mevcut durumunun “proje” olduğunu belirtirken, inşa edilmemiş olduğunu belirtmek istemiş olmalı. Gürel ve Sayı çalışmalarında, “Bağdat’ta Türk Elçiliği Binası” projeyi söz konusu proje ile benzerlikleri üzerinden Arkan’a atfetseler de söz konusu proje, 1934 yılı Akademi öğrencilerinin diploma projesi olup “Seyfi (Es)” adındaki bir öğrenciye aittir.

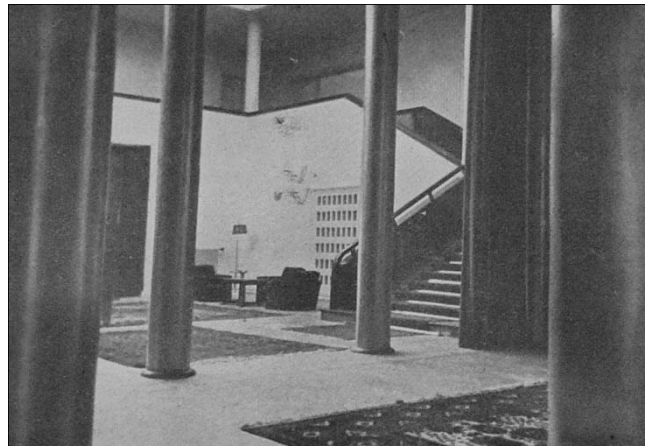
Şekil 3. 77 “Ön görünüş”

Şekil 3. 78 “Önden başka bir görünüş”

Şekil 3. 79 “Başka bir menazır görünüş”

Şekil 3. 80 “Kat merdiveni”

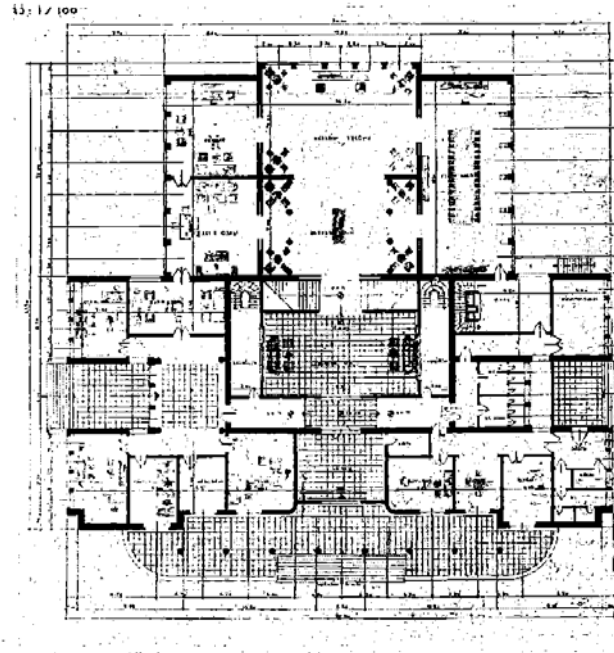

Şekil 3. 81 “Merasim salonu”

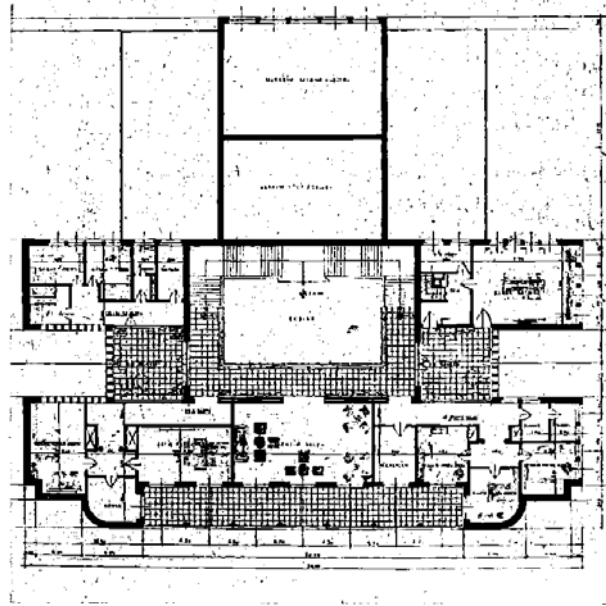
Şekil 3. 82 “Merasim salonundan bir görünüş”

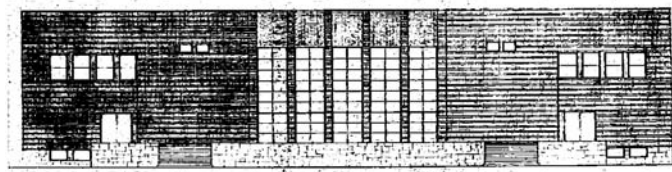
Şekil 3. 83 “Merasim salonundan bir görünüş”

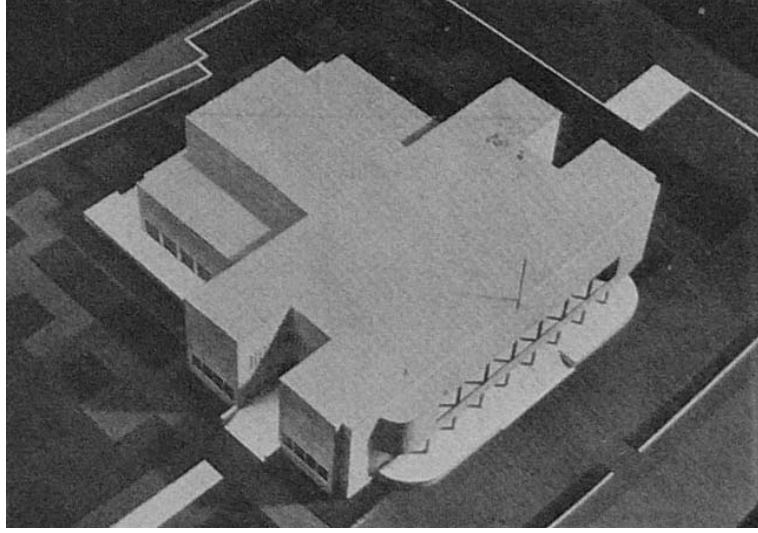
Şekil 3. 84 “Zemin kat plâni”

Şekil 3. 85 “Birinci kat plâni”

Şekil 3. 86 “Arka cephe”

Şekil 3. 87 “Maket”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1934/11, s.309-311

ARKİTEKT, 1939/ 7-8, s.145-149

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s.89

SOLAK, 2000, s.95-97

GÜREL, 2005, s.232

SAYI, 2006, s. 76-77

*1934, MİMAR (“Hususi müsabakâ”nın düzenlenmesi ve projenin yayınlanması aynı senede gerçekleşmiştir.)

1937, SOLAK

1937-1938, BROŞÜR (Arkan, yapının projelendirilmesi ve inşasını aynı tarihle ilişkilendirmiştir.), TANYELİ, GÜREL

1939, SAYI

1934- 1939*

TÜRKİYE CUMHURİYETİ YAZLIK SEFARETİ

ŞİMRAN, TAHRAN, İRAN

“Bu bina Tahranın sayfiyesinde ağaçlıklar arasında tek katlı olarak inşa edilmiştir. Binaya ön cephede yan tarafa düşen bir antreden girilmektedir. Bir hol üzerinde sağda, salonlar ve bunların ittisalinde, sefirin yatak odaları, çocuk yatak odaları bulunmaktadır. Arka tarafta, servis kısmı bulunmaktadır. Sol tarafta misafirlere mahsus kısım vardır.

Binanın arka cephelerinde, kolon ile çevrilmiş, bir atrium vardır. Kolonlar büyük ve geniş bir terası bu suretle örtmektedirler.

Bina ağaçlıklar arasında çok güzel bir tesir yapmaktadır.”

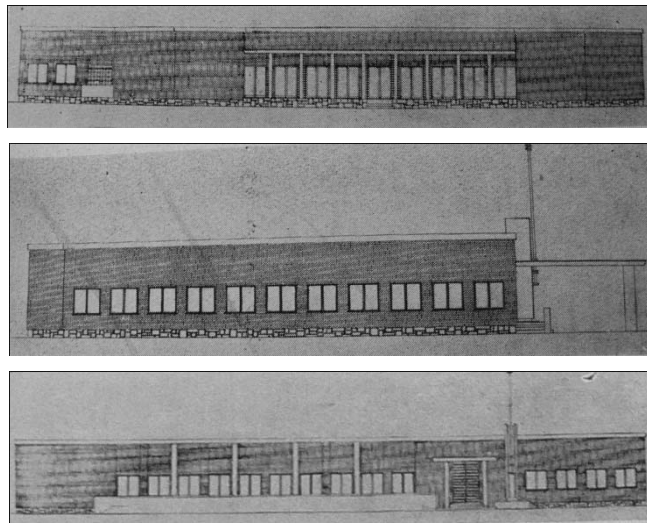
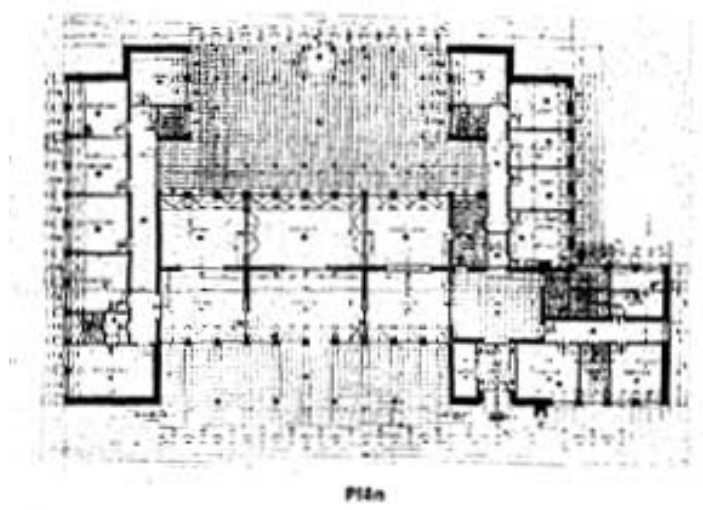
İlk defa, Arkitekt dergisinde, “Türkiye Cumhuriyeti yazlık sefaret binası” başlığı ve “Y. Mimar muallim Seyfi Arkan” ismi ile yayınlanmıştır. 1939 yılında yine aynı sayıda “Türkiye Cumhuriyeti sefarethanesi (Tahran)” başlığı ve “Y. Mimar muallim Seyfi Arkan” ismi ile yayınlanan ve öncelikle “kışlık” olan elçilik binasının tanıtımının yapıldığı yazıda “yazlık” elçilik binasının da “kışlık” ile aynı zamanda düşünölmeye başladığı sonucunu getirmektedir: “Tahranda biri yazlık diğeri kışlık olmak üzere iki ayrı binadan tereküb edecek Türk sefarethanesi inşası takarrür etmiş, birkaç Türk ve ecnebi mimara avan proje tanzim ettirilmiş ve bunlar arasında mimar Seyfi Arkanın projesi kabul edilmiştir.”

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “konkurlar/ Seyfi Arkan’ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” ile “resmi, yarı resmi binalar” başlıkları altında sınıflandırılmıştır

Konkurlar başlığı altında sınıflandırılan projenin adı ve tarihi “Tahran ve Şimrandaki Kışlık ve Yazlık Türkiye Büyük Elçilik binaları ve iç tefrişatı, (Hususî Müsabaka), birinci mükâfat 1937 – 1938” olarak ifade edilmiştir.

Şekil 3. 88 “Ön cephe”

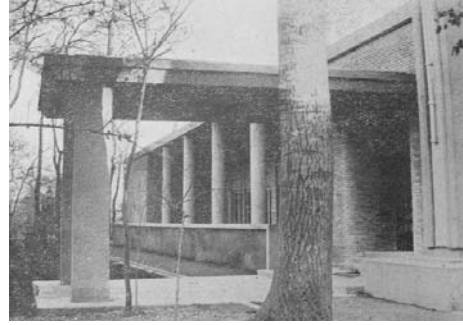
Şekil 3. 89 “Cephe resimler

Şekil 3. 90 “Arka görünüş”

Şekil 3. 91 “Beton arme pergole”

Şekil 3. 92 “Arka cephe”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1939/7-8, s.150-152

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

SOLAK, 2000, s.93,94

*1934, ARKİTEKT

1937, SOLAK

1937-1938, BROŞÜR

1939, SAYI

1934-1941*

AYHAN APARTMANI

TALİMHANE, İSTANBUL

“Taksimde Talimhane meydanı üzerindeki köşebaşı arsalarından biri üzerine; Mimar Seyfi Ankaranın projesine göre yapılan bu kira evi plân tekniği itibarı ile muvaffak olmuş bir eserdir.

Her katta çift daireli olarak düşünülen binaya, geniş bir antreden girilmektedir. Antre tamamen mermer kaplanmıştır. Buradan geniş bir kat merdiveni ile dairelere çıkılmaktadır. Köşe başına tesadüf eden daireler beşer odalı, diğerleri dörder odalı olarak düşünülmüştür. Dairelerde odalardan başka birer mutfak, ofis, banyo ve helâ vardır.

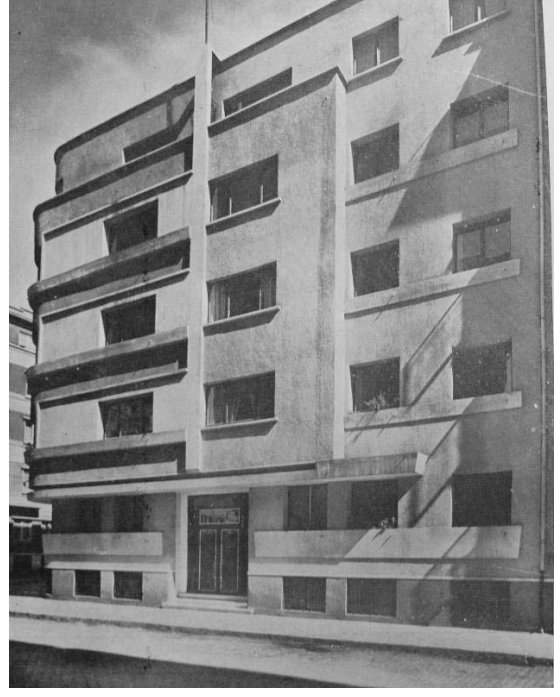
Bina haricî mimarîsi ile orijinal bir tesir yapmaktadır.

Taksimde Mimar olmıyan kimseler tarafından yapılan binalar arasında bu kira evinin hususiyetleri yeknazarda tebarüz etmektedir.”

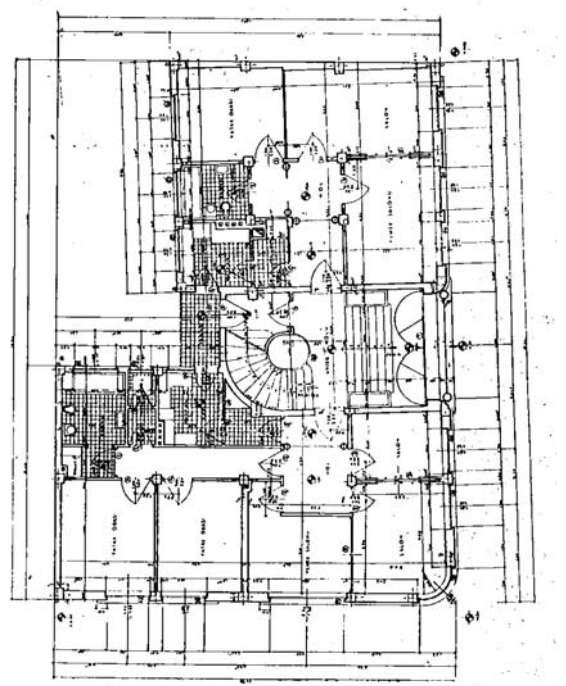
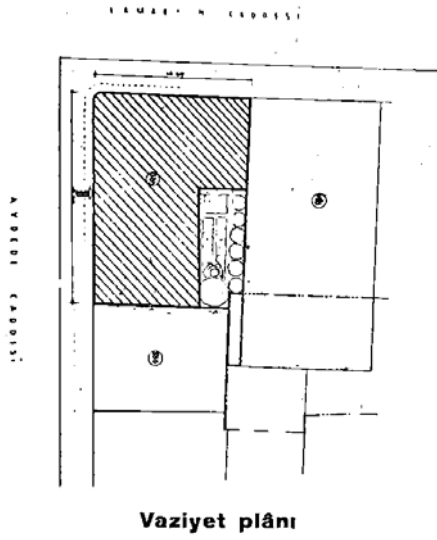
İlk defa, Arkitekt dergisinde “Taksimde bir kira evi” başlığı ve “Y. Mimar Seyfi Arkan” ismiyle yayınlanmıştır.

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “apartımanlar” başlığı adı altında sınıflandırılmış, “General Fahrettin, Ayhan apartımanı” adı ile ifade edilmiştir.

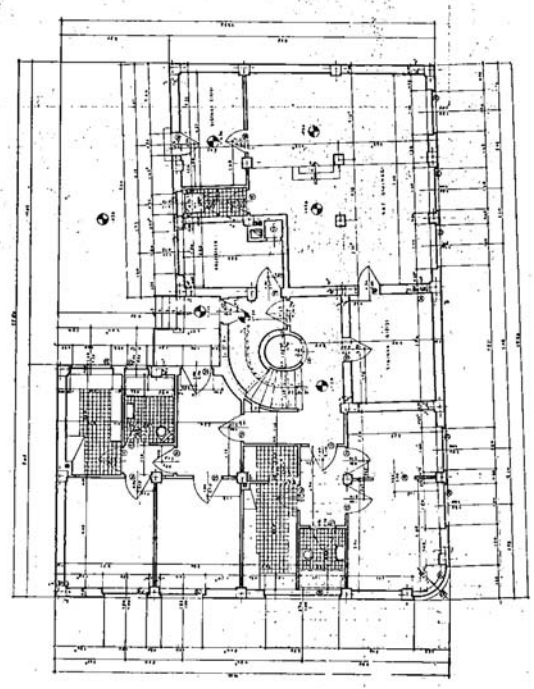
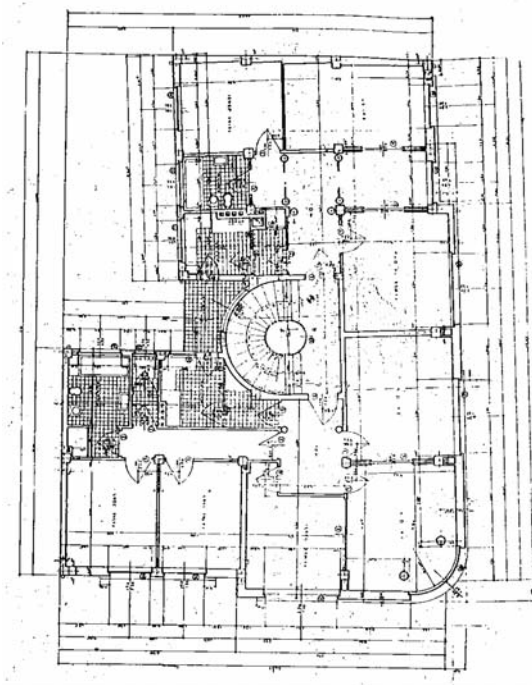
Ebru Omay Polat ve Murat Polat, 2004 yılında Beyoğlu Belediyesi tarafından hayata geçirilen “Beyoğlu İlçesi Talimhane Bölgesi Yayalaştırma Projesi” kapsamında Seyfi Arkan tarafından tasarlanan, Talimhane’nin ve modern mimarlık mirasının nitelikli konut örneklerinden biri olan Ayhan Apartmanı’nın tescil kararına rağmen Anıtlar Kurulu tarafından cephesi aynen korunarak restore edilmesi kararının alınmasından kısa bir süre sonra yıkıldığını belirtmektedirler. Yapının yerine “aslına uygun rekonstrüksiyon” adı altında bir yapı inşa edilmiştir.

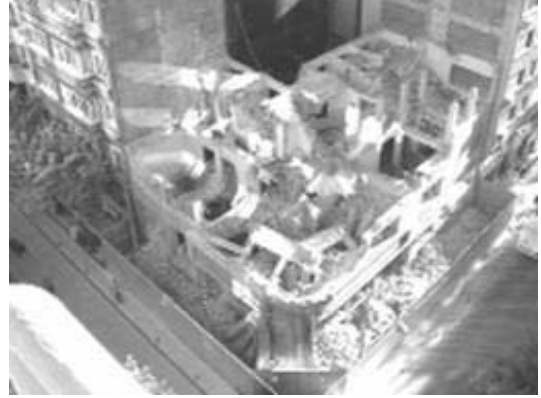
Şekil 3. 93 “Ön görünüş”

Şekil 3. 94 “Kat plânı”

Şekil 3. 95 “Kat plânları”

Şekil 3. 97 Ayhan Apartmanı’nın yıkımı, 2004
(Fotoğraf: Ebru Omay Polat)

Şekil 3. 96 1943 tarihli, 1/500 ölçekli Pervititch haritasında Talimhane dokusu ve Ayhan Apartmanı

Şekil 3. 98 Ayhan Apartmanı “rekonstrüksiyon”u, 2006
(Fotoğraf: Ebru Omay Polat)

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1939/5-6, s.101-103

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ,1992, s.88

SOLAK, 2000, s.73

BOZDOĞAN, 2002, s.205

SAYI, 2006, s.75

POLAT, 2006, s.6

* 1934-1935, BROŞÜR

1941, BOZDOĞAN

1935

TİYATRO VE KONSERVATUAR YARIŞMA PROJESİ

ŞEHZADEBAŞI, İSTANBUL

“İstanbul belediyesi Şehzadebaşında tramvay yolu üzerinde istimplâk ettiği bir arsaya, önu 16 Mart şehitleri âbide meydanı olmak üzere inşa edilecek tiyatro ve konservatuar binası için uluslararası bir proje müsabakası açtı. Buna muhtelif memleketlerden 81 proje iştirak etti.

Bunlardan derece alanları sırasile, almıyanların elde edebileceğimiz kadarını, sıra gözetmiyerek 1 inci ve 2 inci sayılarımızda neşrediyoruz.”

Kazanan dört proje, izah notları ile, diğer katılımcıların projeleri ise katılanların isimleri ve izah notları olmaksızın, kullandıkları rumuzları ile yayınlanır.

“1. Mükâfat. Prof. H. Poelzig. Berlin2.Mükâfat. Rûmuz: Austria. Mimar Heilmayr ve Müh. Gangl ... 3.Mükâfat. Mimar Muallim Arif Hikmet ...4.Mükâfat. Mimar Rûknettın Güney ve Elektrik ve tesisat mühendisi Raşit. Ankara ...

Rûmuz: İstanbul (Mükafat aldı), Rûmuz: Schwenicke. Berlin.(Mükafat aldı), Rûmuz: Sinan (Mükafat aldı), Rûmuz: Ak, Rûmuz: A B C., Rûmuz: Tan. Mimar Seyfettin Erkan., Rûmuz: Ko 333. Mimar A. Sabri. İstanbul...”

Proje, ilk defa Mimar dergisinde “İstanbul tiyatro ve konservatuarına ait uluslararası proje müsabakası” başlığıyla yayınlanmıştır. Ayrıca, söz onusu projenin yayınlandığı sayıda, “Mimar” dergisinin bundan böyle, -1935 senesi 2. sayısından itibaren- “Arkitekt” olarak yayınlanacağı duyurulmuş ve dergi, “Mimar” ve “Arkitekt” isimlerini aynı kapakta kullanmıştır.

“Tan” rumuzunu kullanan Arkan’ın projesi, proje açıklama notu olmaksızın 1.sayı, 27 ve 28 numaralı sayfalarda yayınlanmıştır.

Derginin 2. sayısı da 1. Sayı gibi söz konusu yarışmaya ayrılmıştır: “Geçen sayıda neşrettiğimiz projelere bu sayımızda devam ediyoruz. Bu müsabakaya iştirak eden eserleri gözden geçirdiğimiz zaman Türk eserlerinin en kuvvetli eserler arasında yer aldığını, ve yabancı eserler arasında da çok zayıf projeler bulunduğunu vazih olarak görürüz.”

Dergi, İstanbul'da bir konservatuar yapılması konusunu daha önceki senelerdeki yayınlarında da “haber” yapmıştır. Neredeyse dört yıl önce, 1931 senesinin 1. sayısı “haberler” bölümünde “İstanbul Konservatuar binası” başlığıyla, bir kaç senedir inşası düşünülen bu yapı için bir nevi talep özelliği taşıyan “dilekler” bildirilir: “İstanbul'da bir Şehir tiyatrosu ve bir Konservatuar binası inşası birkaç senedir düşünülüyor. Bu fikrin tahakkuku tahsisat meselesi ve bizce ikinci derecede sayılır. Esas mesele projenin hazırlanmasıdır. Belediyece ecnebi bir mütehasşsın celbi hususunda bir temayül olduğu söyleniyor. Hakikatse yazık. Bu binaları Türk mimarları hiçbir ecnebi eserinden aşağı kalmıyacak mükemmeliyette yapabilir. Belediyece teşkil ve tayin olunacak bir mimari çalışma heyeti veya Türk mimarları arasında açılacak bir proje müsabakası bize bütün memleketin iftihar edebileceği bir eser kazandırmaya kafidir.

Türk mimarına – projesini görmiye lüzum kalmadan – itimat edemiyerek her hangi bir ecnebiye bu işi tevdi etmekle mes’uliyetten sıyrılmayı düşünenler kendi bilgi ve san’at salâhiyetlerine itimat edemiyor demek olacaktır. Bu gibi müsait fırsatlarda Türk mimarına da çalışma ve tekâmül imkânı verilmeis temenni edilir.”

Bu “haberden” üç yıl sonra, derginin 1934 senesi 3. sayısı “Haberler” bölümünde; “Koserva

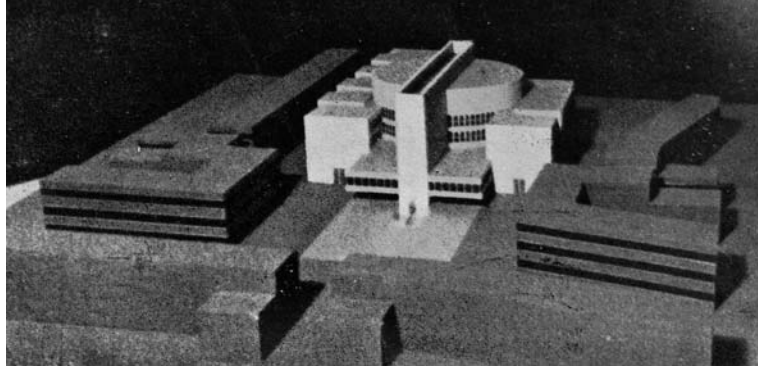
tuar binası” başlığıyla; “İstanbul belediyesi şehrin yaptıracığı konservatuar binası için müsabaka programını tanzim etmiştir. Hazırlanan şarların yakında mimarlara ilân edileceği haber alınmıştır.

Belediye bu proje jürisinde bulunmak üzere birlikten bir mümessil davet etmiştir.” şeklinde yarışmanın duyurusu yapılır.

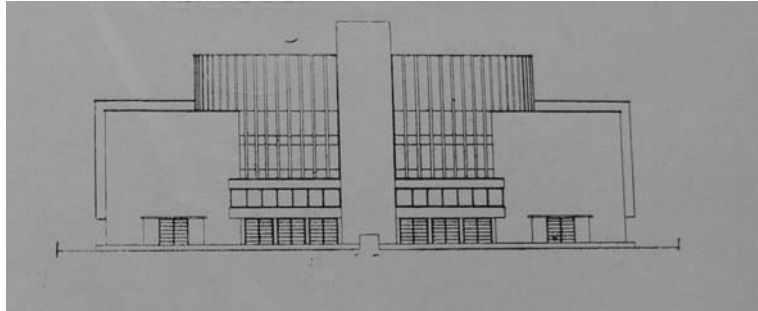
Derginin 5. sayısında da “Yakında ilân edilecek olan konservatuar binası müsabakası şartları; belediye tarafından dört lisanda bastırılmıştır. Müsabaka beynelmilel olacaktır.”, bilgisi verilir.

Konservatuar binasının inşası ile ilgili haberlere mimarlık dergisi dışında dönemin gazetelerinden Akşam gazetesinde de yer verilir. 2 Teşrinievvel 1935 tarihli gazetede ki haber; “Belediye bu sene inşaata başlamak niyetindedir. İstanbulda yapılacak konservatuar binası için açılan proje müsabakasında kazanan Berlin mimarlarından B. Pölzik in inşaat plânını da yapması ve inşaata nezaret etmesi kararlaştırılmış ve iç işleri bakanlığının da muvafakatı alınmıştı. Belediye, konservatuarın tahsisatını

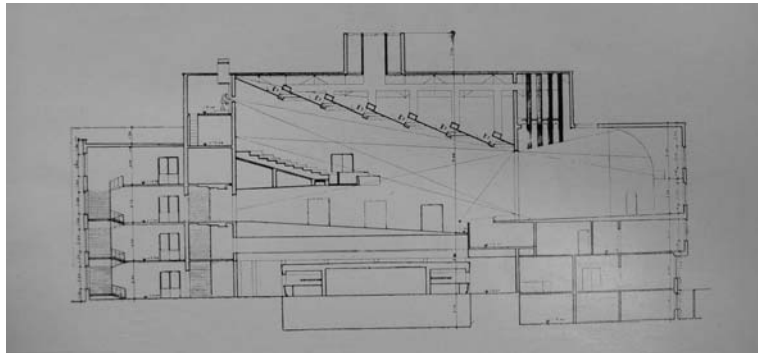
hazırladığından bu sene hemen inşaata başlamak fikrindedir. Bu itibarla Alman mimarı yakında şehrimize gelecek ve kendisile bir mukavele yapıldıktan sonra konservatuvar inşaatı münakasaya konacaktır. Binanın gayet mükemmel bir sanat eseri olmasına son derece ehemmiyet verildiğinden münakasaya girecek olan müesseselerin bilhassa bu gibi işlerde ehil olmalarına dikkat edilecektir. Alman mimarı, inşaat bitinceye kadar şehrimizde kalacaktır.” şeklindedir.

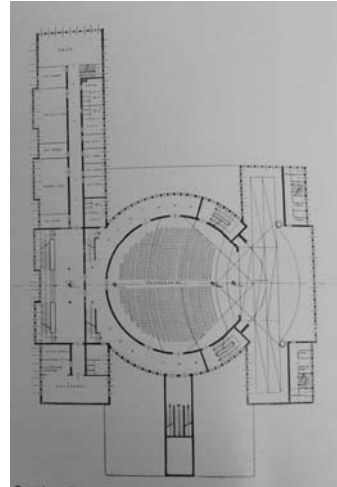
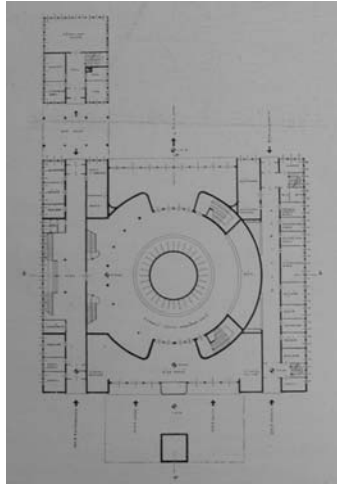
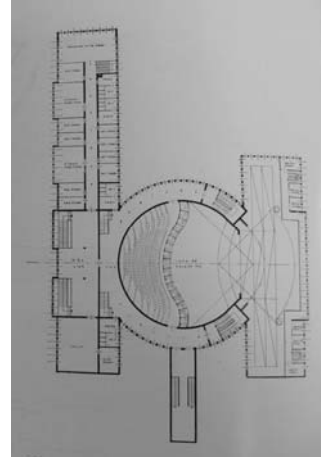
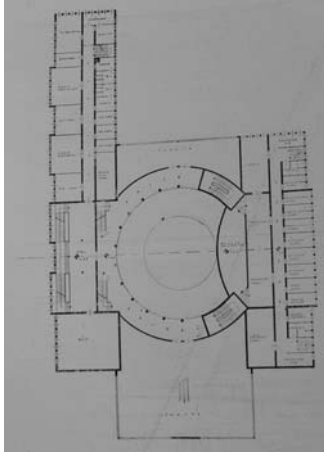
Şekil 3.99 Maket

Şekil 3.100 Görünüş

Şekil 3.101 “Rûmuz: Tan. Mimar Seyfettin Erkan. Maket. Ön görünüş ve boyuna kesim”

Şekil 3.102 “Rümuze Tan. Mimar Seyfettin Erkan. yer katı, 1 inci 2 inci ve 3 üncü kat plânları.”

KAYNAKÇA:

MİMAR, 1931/1, s.30

MİMAR /ARKİTEKT, 1935/1, s.1-32

MİMAR, 1934/3, s.97

MİMAR, 1934/5, s.158

ARKİTEKT, 1935/2, s.33-61

AKŞAM, 1935/Teşrinievvel (Sayfa numarası yok)

ALSAÇ, 1976, s.301

SAYI, 2006, s.57, 90

AKCAN, 2009, s.107

1935

TÜTÜNCÜLER BANKASI PROJESİ

AKHİSAR

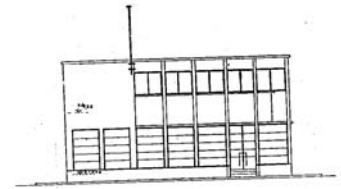
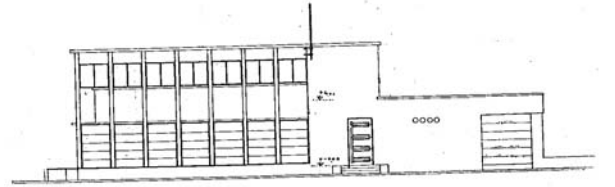
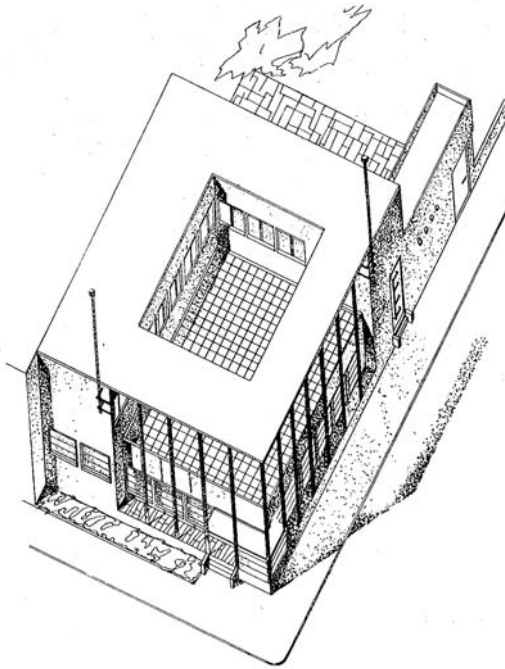
“Akhisar tütün tüccarları birliği için tasarlanan bu küçük banka projesi iki ana yolun köşesindedir. Bina gösterişli olmakla beraber sade ve az masraflı istenmiştir. Bunun için köşe direkler üstünde ve üstü geniş saçaklı yapılmış, üst katın büyük bir parçası teras bırakılmıştır.

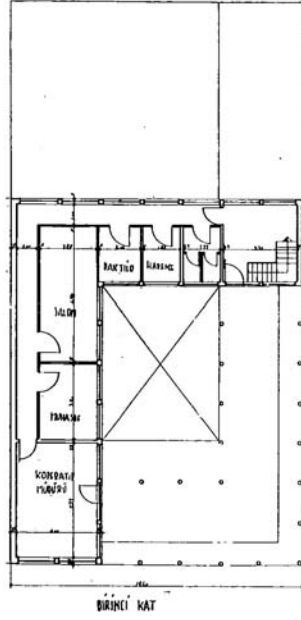
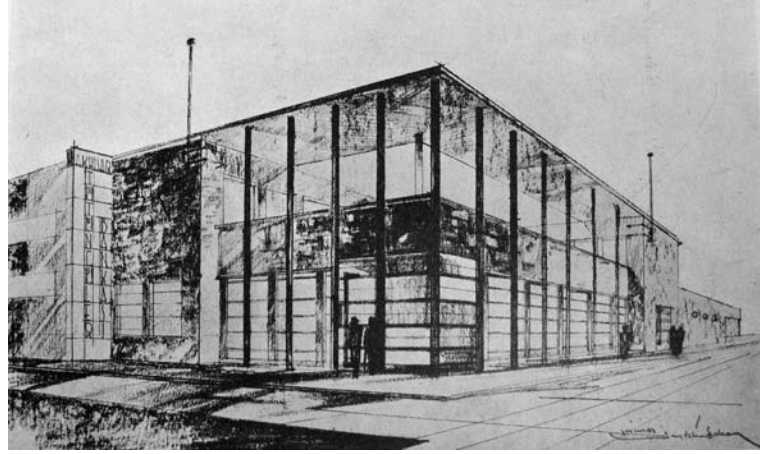
Yer katında banka holü, memur çalışma yerleri, çevirgen odası, toplantı salonu ve bekleme odası vardır. Yukarı çıkan merdiven yerinde memurlar için ayrı bir giriş yapılmış, girişin yanına gardrop ve helâ konmuştur.

Üst katta muhasebe ve daktilo odaları ile kooperatif çevirgeni için odalar vardır.”

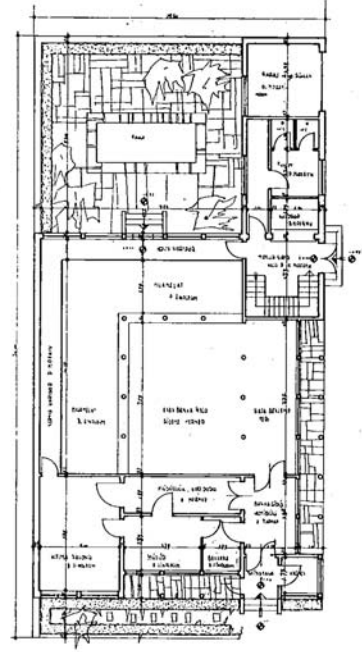
İlk olarak Arkitekt’de “Akhisar tütüncüler bankası” başlığı ve “Arkitekt Seyfi Arkan” ismi ile yayınlanmıştır. Arkan, projesinde, “Mimar Seyfettin” imzasını kullanmıştır.

Tanyeli göre, “dönemi için yalnız Türkiye’de değil, belki dünyada da bir atılım sayılabilecek olan ama ne yazık ki, gerçekleştirilmemiş Tütüncüler Bankası, yapı iç mekânlarıyla kısmen çakışan yarı açık-yarı kapalı mekanları açısından önemli bir üründür.

Görünüş ve kat plânları.

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1935/4, s.112,113

TANYELİ,1992, s.89,90

SOLAK, 2000, s.86

SAYI, 2006, 59,50

TANYELİ, 2007, s.120

AKCAN, 2009, s.107

1935- 1936*

BAY ŞÜKRÜ KAYA VİLLASI

FENERBAHÇE, İSTANBUL

Sadece Arkan’ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Arkan yapının adını belirtirken sahibinin ünvanı hakkında bilgi vermektedir: “E. Dahiliye Vekili Bay Şükrü Kaya Villâsı.”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1935-1936*

CUMHURBAŞKANLIK YAVERLİK DAİRESİ

FLORYA, İSTANBUL

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “resmi, yarı resmi binalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Batur, yapının, Florya Deniz Köşkü’nün merkez olduğu, genel kâtiplik ve bazı servis yapılarıyla birlikte “küçük bir kompleks” meydana getirdiğini belirtmektedir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

BATUR, 1992, s.325-326

SOLAK, 2000, s.100

* BROŞÜR, SOLAK

1935-1936*

CUMHURBAŞKANLIK U. KATIPLİK DAİRESİ

FLORYA, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “resmi, yarı resmi binalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Afife Batur, yapının, Florya Deniz Köşkü'nün merkez olduğu, “başyaverlik” ve bazı servis yapılarıyla birlikte “küçük bir kompleks” meydana getirdiğini belirtmektedir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

BATUR, 1992, s.325-326

* BROŞÜR

1935-1936*

SOYUNMA KABİNLERİ

FLORYA, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde proje, “plajlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Batur, Florya Deniz Köşkü'nü “Ana bina dışında başyaverlik, genel kâtiplik ve bazı servis yapılarından oluşan küçük bir kompleks” olarak nitelendirirken, söz ettiği “bazı servis yapıları”nın “soyunma kabinleri” olması muhtemeldir. Bu durumda, yapı, Batur'a göre “küçük kompleks”in bir parçasıdır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı ve sayfa numarası olmaksızın.)

BATUR, 1992, s.325-326

* BROŞÜR

1935-1936*

ÇARŞI

FLORYA, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde proje, “çarşılar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı ve sayfa numarası olmaksızın.)

* BROŞÜR

1935-1936*

MEVZİ İMAR PLANI

KILIÇ, KOZLU, ZONGULDAK

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde proje, “işçi siteleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

Broşürde proje, “85 evlik Kozlu- kılıç Kömür Havzasına ait mevziî imar planının tanzim ve tatbiki” şeklinde ifade edilmektedir. Projenin ilk defa, Arkitekt dergisinde “Kömür – iş işçi uramı . Zonguldak” başlığı ile yayınlandığı söylenebilir. Söz konusu proje, Arkan'ın yapı ve projelerinden oluşan katalogda “ Kömür Havzası Kömür-İş Yerleşimi” başlığı ile tanıtılmıştır.

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1936/1, s.9-10

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1935-1937 *

KÖMÜR HAVZASI KÖMÜR-İŞ YERLEŞİMİ

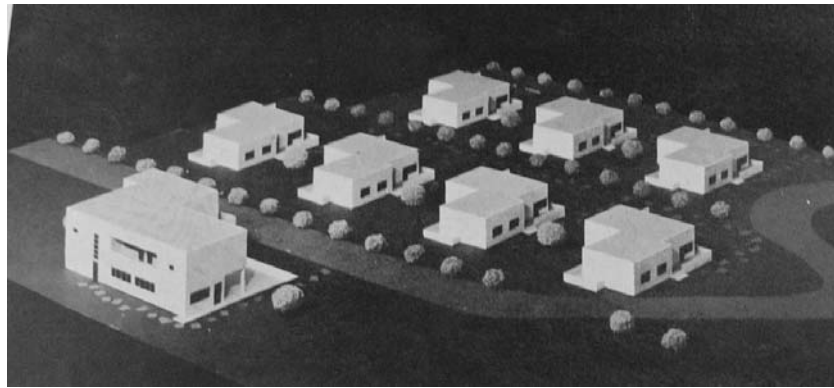
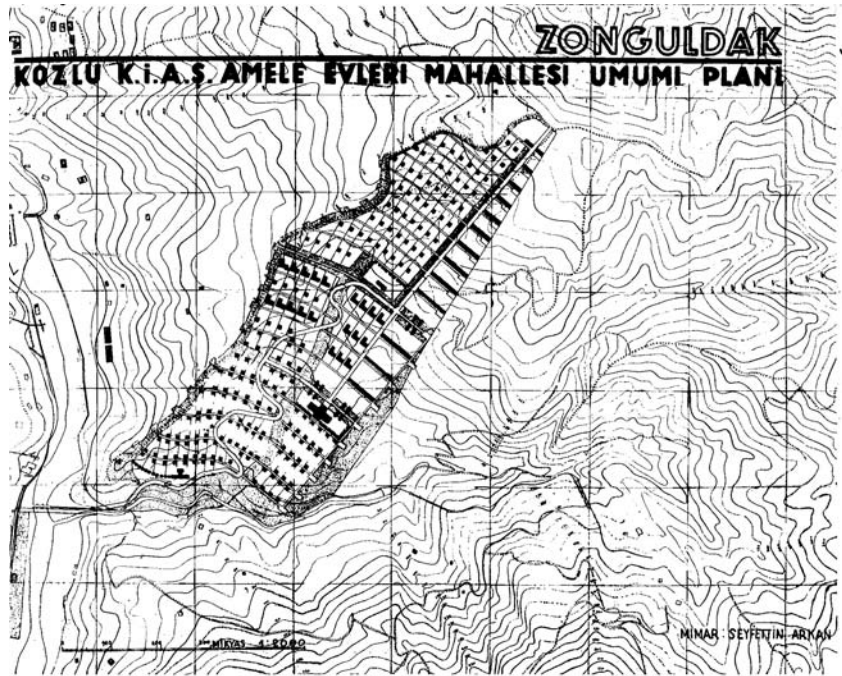
KILIÇ, KOZLU, ZONGULDAK

“Türk devriminin büyük yapıcısı ve yaratıcısı «Türk ülkesi içinde köylere varıncaya kadar küçük, büyük bütün şehirlerimizin birer genlik ve bayındırlık görevi olması önde tuttuğumuz amaçlardandır.» Kamutayı açış söylevleriyle devrimin yapıcı çocuklarını ve uraylarını bu güdüş ve düşünüşle çalışmaları için ödevlendirdiler. Ülkümüzün çok verimli bir köşesi olan Zonguldak Türk mimarını ödevlendiren ilk uray olmuştur. Yabancıların ürbaniç çalışmaları kadar çalışmaya başlayan ve yabancı ilim ve fenden faydalanarak yürümeye alışan Türk mimarı devrime lâıyk olmıya çalışıyor. Cumhuriyet rejimine kadar yabancı ellerde bulunan maden ocaklarımız ve bu ocaklarda çalışan işçilerimiz hep yabancı çıkarına yarıyan, dolayısıyla Türk kültür ve karakterine hiç uymamış olan bu yurd köşesi çok bakımsız kamıştır. Ekonomi devrimimizle Türk sermayesine geçen sosyeterlerden Zonguldakta «Türkiş» in kurduğı işçi uramının ürbaniç projeleri ve ev plânlarını iki sayı evvel basmıştık. Bu sayımızda «Kömür – iş»in işçi evlerinin ürbaniç projeleriyle bir kısım mühendis evlerinin ve direktör evinin maket fotoğraflarını basıyoruz. Sosyetenin Kozluda kendi kömür ocaklarının işçileri için yurtlandırmağa elverişli olan Kılıçta kurmağa başladığı sitenin ürbaniç bakımından projesini düzenleyerek, işçi, mühendis, işyar evlerle köy ve işçi çocukları için ilkokul, tenis alanı, ve ayrıca da ergen işçi yatak evi ve idare kurağı yapıları inşasına başlanmıştır. Kılıç yolu ile başlayan uramın anayolu yukarılara kadar devam diyor. Direktör evi bu yolun sonunda arazinin eğemen tepesine yerleştirilmiştir. İşçi, işyar, ve mühendis evleri birer katlı gayet ekonomik olarak düşünölmüş, arazinin apik olduğına göre manzaradan ve denizden faydalandırılmıştır.

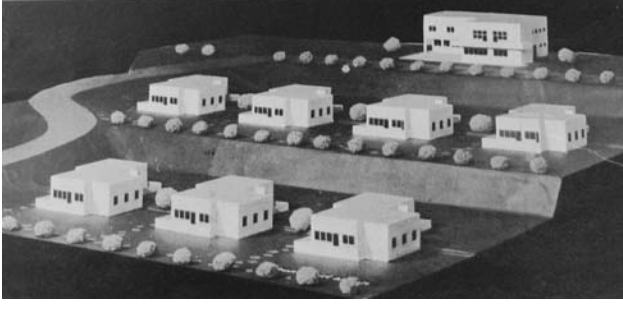
Teknik ve bilgi plânlarına göre inkişaf ederek kültürle bir gidecek olan işçi uramı bu düşüncelerle hazırlanan memleket plânlarında köylölerin değeri çok önemlidir. Köyler insanlığın sağlığı, kuvveti üreni bakımından pek büyük değeri olmakla beraber görünüş, giyiniş ve bulunduğı mevki ve yaptıkları iş bakımından yapısı da farklıdır. Burada anane, iklim, yerli malzeme, apik arazi dolayısıyla ve istenilen ihtiyaç teklifine ve şekline usal sınırlar çizilmesi düşünölmüştür.

Bu plânda genel yol diğer ikinci derecede kalan ve evlere giden yollar bağlanarak arazinin meyline tâbi olarak normal bir meyil kabul edilmesi düşünülmüştür. Kılıç yolunun başlangıcında yol kenarına konan ilkokuldan Kozlu halkının da faydalandırılması düşünülmüş köye yakın bırakılmıştır. Anayol arazi dolayısıyla meylin fazla olmaması için münhaniler yapmaktadır. Mimarın site için yapacağı ve düşündüğü bu projenin uygulamakta tam başarılmasını dileriz.”

İlk olarak Arkitekt dergisinde “Kömür – iş işçi uramı. Zonguldak” başlığı ve “Mimar Seyfi Arkan” ismi ile yayınlanmıştır. Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde kompleks, “işçi siteleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde, kompleksin adı ve tarihi “Kozlu –Kılıç işçi sitesinde 85 evin inşası 1953-1937” şeklinde ifade edilmektedir.

Şekil 3. 103 “Maket görünüşü”

Şekil 3. 104 “Maket görünüşü”

Şekil 3. 105 Kömür-İş Yerleşimi, 1940

KAYNAKÇA

ARKİTEKT, 1936/1, s.9-10

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s.89

ASLANOĞLU, 2001, s.399-340

BOZDOĞAN, 2002, s.240

İMAMOĞLU, 2003, s.12-13, 47

SAYI, 2006, s.61, 92

İMAMOĞLU, 2009, s.133-134

* 1935-1936, ASLANOĞLU, İMAMOĞLU

1935-1937, BROŞÜR (Kompleksin ilişkilendirildiği tarih aralığı basım hatası sonucu “1953- 1937” olarak belirtilirken bu durum, projenin “1935-1937” yılları arasında tasarlandığı ve inşa edildiğini düşündürmektedir.)

1935-1937*

CEMAL BEY (FOTO) APARTMANI

ATATÜRK BULVARI, YENİŞEHİR, ANKARA

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “apartımanlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

İnci Aslanoglu'nun ifadesine göre;

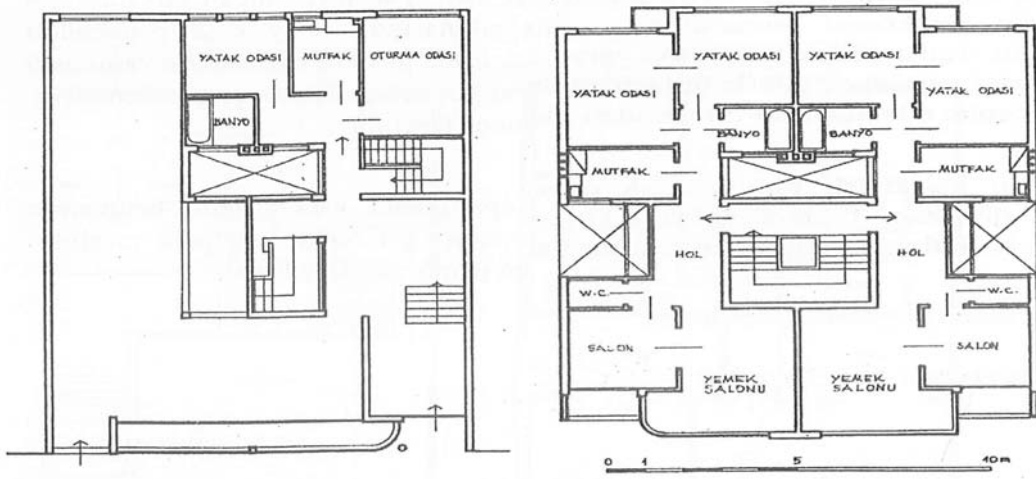
“Sıhhiye'ye giden yönde Bulvar apartmanlarının sağdaki yapılardan biri olan bina bodrum, zemin, ikişer daireli dört kat ve çatıdan oluşmuştur. Biri apartman girişi olmak üzere iki kapısı vardır. Bodrumda kalorifer dairesi, zemin katta öne pastane, arkaya bir daire yerleştirilmiştir. Bitişik nizamda yapılan binada mutfak, banyo, tuvalet, holler ve merdiven sahanlıkları aydınlıklara bakmaktadır. Tip dairede oturma ve yemek alanları öne, yatak odaları arkaya yerleştirilmiş, küçük de olsa bu mekânlara balkonlar sağlanmıştır.

Bulvarda aynı sıradaki apartmanların içinde bu yapı, kapalı-açık yüzeylerin oranlarının ve ayrıntılarının tutarlılığı ile mimarlık değeri ilk bakışta kestirilebilen örneklerden biriydi. Ön kütlenin birisi yuvarlatılmış köşe pencereleri ve ana girişe yön verici eğri hat dönemin ortak cephe özellikleri olarak görülüyor.

Betonarme iskeletin yapı sistemini oluşturduğu apartmanda duvarlar tuğla ile örülmüştür. Doğramalar demir, ön cephe kaplaması gri edelputz sıvadır.

Ulus gazetesi foto muhabiri Cemal Bey'e ait olan bu apartmana 1936 yılında bir çatı eklenmiş, 1977 yılı sonlarında daha yüksek bir bina yaptırılmak üzere yıktırılmıştır.”

Şekil 3. 106 “Kat Plânları”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

SOLAK, 2000, s.74

ASLANOĞLU, 2001, s.362-363

* 1935, ASLANOĞLU

1936, SOLAK

1936-1937, BROŞÜR

1935-1937*

İLLER BANKASI

BANKALAR CADDESİ, KIZILAY, ANKARA

Yapı, Arkitekt dergisinde 1935, 1936 ve 1938 senelerinde “Belediyeler bankası. Ankara” başlığı ve “Mimar Seyfi Arkan” ismiyle üç kez yayınlanmıştır. İlk yayınlandığı 1935 senesinde, birincilik ödülü alan bir yarışma projesi olarak tanıtılmıştır. Farklı projelerin de tanıtıldığı dergide Arkan’ın iki ayrı tip projeye yarışmaya katıldığı anlaşılmaktadır. Arkan’ın seçtiği “Sur” isimli rumuz, Atatürk tarafından Arkan’ın kızına verilen isimdir. 1936’da ikinci defa yayınlanan ve kat plânları, tek cephesi ve perspektif çizimleri ile tanıtılan yapının henüz inşa edilmemiş olduğu anlaşılmakta, 1935’deki tasarlandığı ilk şekliyle projede bazı değişiklikler yapıldığı görülmektedir. Üçüncü defa yayınlandığı 1938’de artık inşa edilmiş olan yapı, zemin kat ve birinci kat plânları ve güncel fotoğrafları ile tanıtılmaktadır:

“Ankara Belediyeler Bankası tarafından bu yıl açılan banka merkez binası proje müsabakası neticelendi. Jüri heyeti raporunu, henüz neşredilmediği için elde edemedik. Ancak alınan neticeyi ve müsabakanın genel gidişini öğrendiklerimize göre yazıyoruz:

Yapı programı, aynı bina içinde belediyeler bankası merkez kısmını, Ankara İmar Direktörlüğü için bir kısmı, ayrıca da kiralık daireleri ihtiva etmek üzere hazırlanmıştı.

Müsabakaya Türk ve ecnebi sanatkârlardan 18 mimar iştirak etti. Jüri heyetinde banka idarecilerinden başka mimar Prof. E. Egli, İmar direktörü mimar Semih Rüstem, mimar Bedri, Bayındırlık Yapı ve Köprüler şefi mühendis Kâzım ve mühendis Ali Haydar vardı. İncelemeler neticesinde birinci mükâfatı Mimar Seyfi Arkanın Sur rümüzlü projesi, ikinciliği Mimar İrfan ve Nizamettinin projesi, üçüncü mükâfatı müsavi derecede olmak üzere Mimar Celâl ve Reşadın Baykuş rümuzlu projesi ile Viyanalı iki mimarın ayrı tipte iki projesi kazanmıştır.”

“Sur,, rumuzlu proje izah notu

Mimar Seyfi Arkan

Bu proje yapılırken göz önünde tutulan gaye Ankara şehircilik plânındaki esaslardan ayrılmamaktır. Yansen plânının bu kısmında halen mevcut Emlâk Bankasile park ve Opera vardır. Bu inşaat birliğinin en mühim olması icabeden uzvu şüphesiz Opera binasıdır. Onun tesirini kuvvetlendirmek için civarındaki binaların düz ve sade olması lâzımdır.

Bu bakımdan yapılacak binaya çok basit ve sade bir şekil verilmiştir. Cephedeki umumî hatların düzlüğü zemin katında Ankarada az görülen ve gözü okşıyan münhanilerle zenginleştirilmiştir. Köşede Banka ve İmar antresi ayrı ayrı olarak cadde tarafında pasajlı dört dükân ve bunların bitiminde büro gidiş gelişlerinden uzak apartman girişi yapılmıştır.

Verilen programa göre caddeler tarafında hiç bir oda ziyan edilmemiştir. Merdivenler binanın sağır kısımlarına getirilmiştir. Esas merdivene birleşen iki koridor her katta güzel bir holle bağlanmıştır. Bu suretle uzun koridorların bıktırıcı manzarası giderilmiştir. Bu hollerdeki yuvarlak boşluklar ise zemin hatında bir şeref holü olan Bankanın bu önemli köşesindeki Atatürkün heykeline bakmaktadır.

Binanın cephesi Ankara taşı kaplanmıştır. Fakat bu kaplama şekli Ankarada şimdiye kadar görülmemiş bir biçimdedir. Binanın içi ve dışı yerli ve yeni ortaya çıkarılan muhtelif malzemelerle yapılacaktır.”

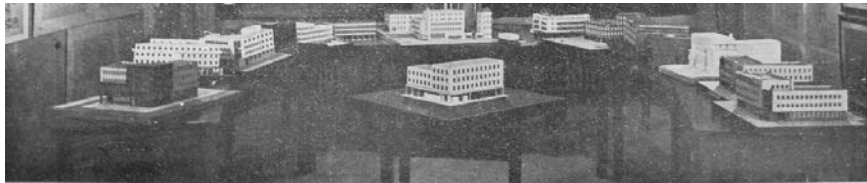
Plânlarına erişilememiş Mimar Asım Kömürcüoğlu, Rumuz 0012 ve Mimar Seyfi Arkan’ın “ikinci tip”ine ait üç maketin fotoğrafı metnin sonuna eklenmiştir.

Fotoğrafları “Foto Meraklı – Ankara”nın çektiği bilgisine yer verilmiştir.

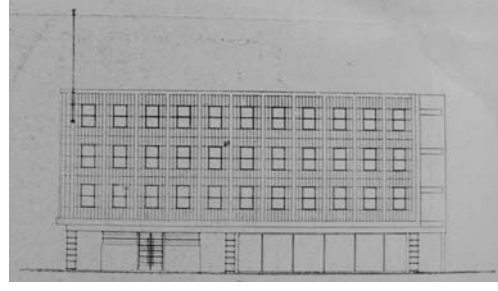
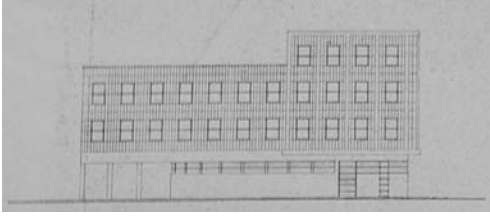
Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde proje, hem “konkurlar/ seyfi arkan’ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” başlığı altında “Milletlerarası müsabaka” da birincilik mükâfatı aldığı bilgisiyle hem de “bankalar” başlığı adı altında aynı tarih aralığı verilerek sınıflandırmıştır. Broşürdeki kapak fotoğrafında, bankanın, İller Bankası U.Müdürlüğü” olarak adlandırıldığı görülmektedir. 1945 ‘de “Belediyeler Bankası”nın hizmet alanı genişletilerek, “İller bankası adını almıştır.

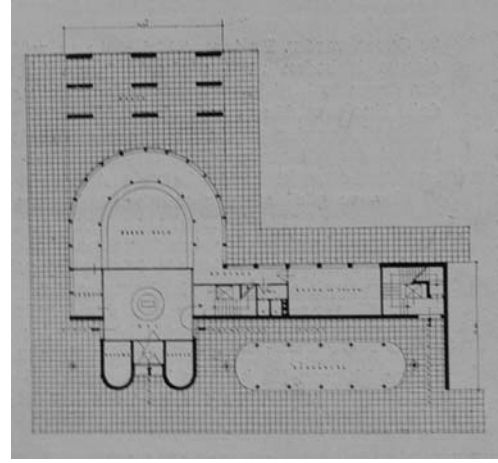
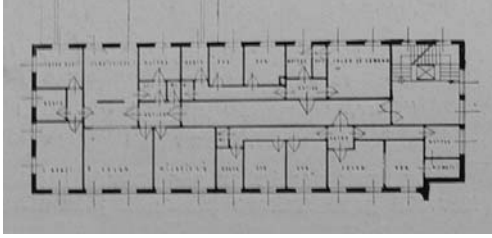
Şekil 3. 107 “1. Mükâfat. “Sur, rumuzlu proje. Maket. Mimar Seyfi Arkan.”

Şekil 3. 108 “Müsabakaya iştirak eden eserlerin maketleri bir arada.”

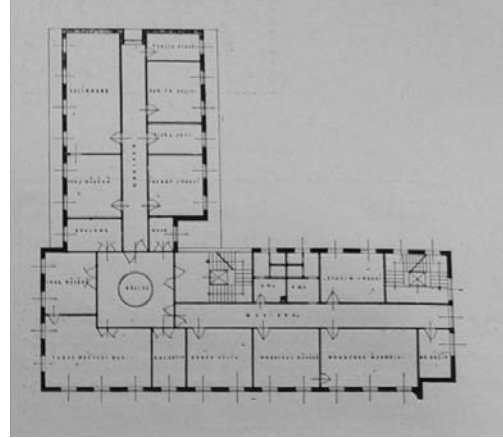
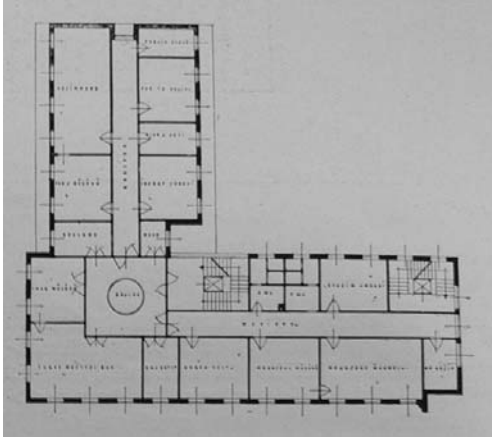

Şekil 3. 109 “1. Mükâfat. Görünüşler ve kat plânları. Mimar Seyfi Arkan”

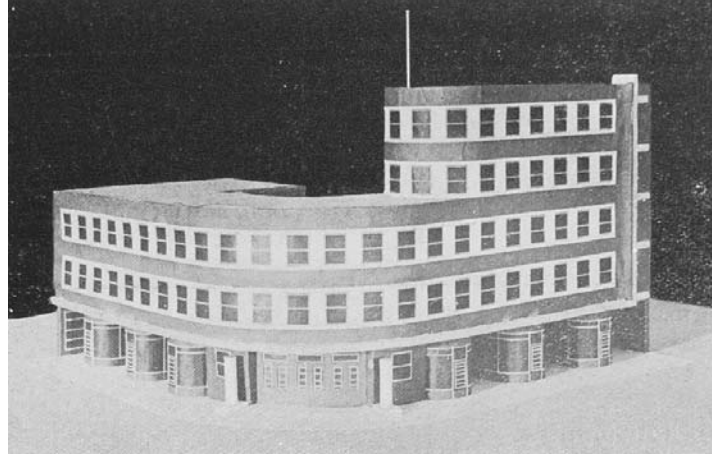

Şekil 3. 110 Bodrum kat plânı

Şekil 3. 111 Zemin kat plânı

Şekil 3. 112 Kat plânları

Şekil 3. 113 “Mimar Seyfi Arkan. 2 nci tip”

Söz konusu yapının derginin 1936 senesindeki tanıtımı, yapıya dair detaylı bir anlatımı içerir: “Belediyeler Bankası tarafından arsiulusal müsabakaya konularak seçilen bu projede Ankara şehrinin müstakbel Urbanik vaziyetiyle mevcut araziye göre istekler göz önünde bulundurulmuş dört katlı olarak düşünülmüştür. İnşaatına başlanarak 323,000 liraya ihale edilen bu binanın iskeleti betonarme, ön cephe yerli kaplama taşı, arka cepheler Pier artifisiyel, döşemeler Asmolen, esas hol döşemeleri ve esas merdivenler mermer, birinci ve ikinci kat iç sıvası alçı (Stük) dür. Bodrum kat kasa daireleri kalorifer, kömürlük ve müştemilâtıyla işyarlar gardrop ve W. C lerine, apartımanlar deposu ve Banka arşivleriyle gaz sığınağına ayrılmıştır. Zemin katla birinci kat Banka muamelâtına ve ihtiyacına hasredilmiş, ikinci kat İmar direktörlüğüne, Üçüncü kat irad getirmek için 4 daireli apartımanlara tahsis edilmiştir.

Bodrum katında: Birisi müşteriye diğeri Bankaya ait olmak üzere 2 büyük kasa dairelerinin bütün teknik kısmı nazarı itibare alınarak yerleştirilmiş, kadınlı erkekli işyarlar için gardroplar W. C. Ler münasip mahallere konmuştur.

Kiralık kasa dairelerinin müşterilere mahsus para sayma mahalleriyle kasa dairesi Banka kasa dairesinden tamamen ayrılmış ve zemin kattaki Vezne kısmından hususî bir merdivenle kasa dairesi irtibatlandırılmıştır. Esas kasa dairesinin yarım metroluk kontrol geçitlerinin köşebaşlarına aynalar vazedilerek kasa kapıları çelik konstruksyonla hususiyetli olarak düşünülmüştür. Kasa dairesinin 50 cm. kalınlığındaki duvarları vantilâsyonlu ve 60° derece hararetle çalışır otomatik (Spring) yangın tertibatını hâvi olacaktır. Binanın buharla teshini için bodrum döşemelerinden 1.70 metre aşağıya konulan kalorifer ve kömürlük dairesiyle kalorifere ait tamir, ikamet odası ve müştemilâtı arka kısma yerleştirilmiştir.

Apartımanlar ve İmar, Banka katlarından nen müstakil merdivenlere yakın bir yerde zehirli gazlar için arazi mesahai sathiyesinin onda biri vüs'atinde gaz sığınağı merkezi bir mahale müştetilâtiyle birlikte yerleştirilerek Apartımanlar için müteaddit depolar ve müstahdem için büyük bir yatakhane, banyo duşları, miktarı kâfi W. C. ler konulmuştur.

Bodrumdan dışarıya mahreç vermek için hususî bir merdivenle asansör makine dairesi, banka ihtiyacına kâfi gelecek kadar demir konstrüksyonlu müteaddit arşivler münasip mahallere yerleştirilmiştir.

Zemin kat: Ön kısmında pasajlı 2 büyük mağaza ile apartımanlar, İmar ve Banka için müstakil girişler vazedilmiş, arka kısmında bina kolonlar üzerine alınarak geçid bırakılmıştır. Apartımanlar için zemin kattan doğrudan doğruya 4 üncü kata çıkan bir asansörle bodrumdan birinci ve ikinci kata kadar çıkan 4 kişilik diğer bir asansör Banka muamelâtı tesri için bir mont letr vazedilmiştir.

Banka girişinde esas hol madenî konstrüksyonla çerçevelenerek kolonlanmış ve hole açılan kapılar ait olduğu bölmelerle hemahenk ve banka mevzuuna göre halledilmiştir. Esas banka holünde muamelât şefi ve muamelât servisiyle vezne servis kısımları hol etrafına sıralanmış sigorta, evrak, dosya kısımları her kısım şefinin kontrolünde bulunmasını temin edebilmek üzere münasip mahallere yekdiğeriyle ilgili olan kısımlar yerleştirilmiştir. Esas antrede Levazım müdürü odasıyla esas merdiven karşısında gardrop vazedilmiştir.

Birinci katta: Banka muamelâtına tahsis edilerek daha sakın kalacak mühim kısımlarla Muhasebe, Sicil ve murakipler büroları yerleştirilmiş büyük toplantı salonlarıyla Genel direktör ve İdare Meclisi Reisi odaları irtibatlandırılmıştır.

Direktör odasının bekleme ve istirahat odalarıyla ilgili olmasına göre hususî bir koridorla ayrılmış, istirahat odasının yanbaşıda bütün konforu ihtiva eden bir banyosu, hole yakın bir mahalde hademe odası, ve bu kattaki İşyarlar ihtiyacına göre ve W. C ler münasip mahallere yerleştirilmiştir.

Bu katta Belediyeler Dergisi için Dergi odası, hususî koridorla hole irtibatlandırılan İdare ve toplantı salonları daha hususiyetli olarak düşünülmüştür.

Toplantı salonları kolonlandırılarak sese karşı İzoleli çift kapılarile duvarları kapı yüksekliğine kadar Lâmbri, döşemeleri parke yapılmıştır.

Büro tekniğine ve her odanın ehemmiyetine göre odalar eb'atlandırılarak koridorların ziyası kapıların üzerindeki penierelerden temin edilmiştir.

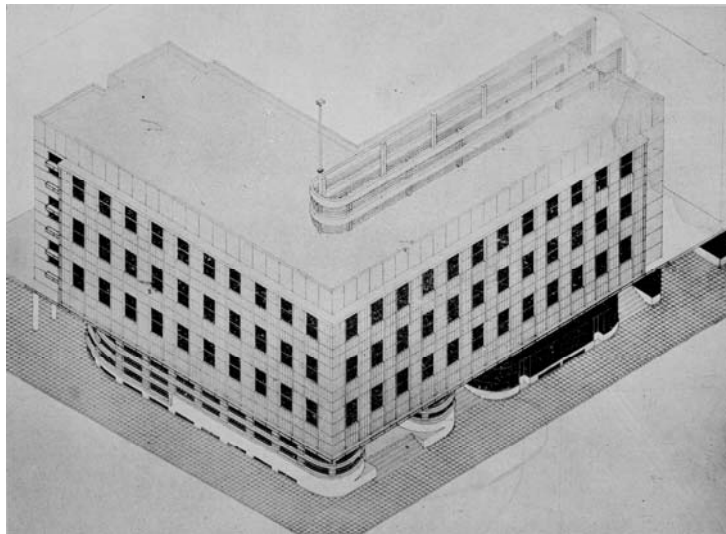
İkinci katta: İmar direktörlüğüne tahsis edilen bu kat birinci katın mütenazırı hol ve taksimatı ve Büro aksamı daha şümullü teknik ihtiyaçlarına göre tertip edilmiştir.

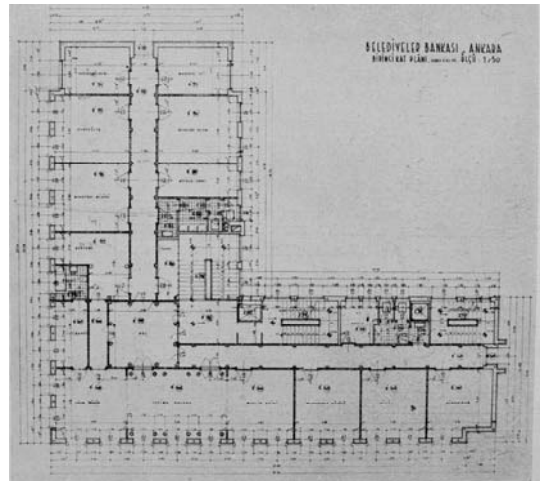
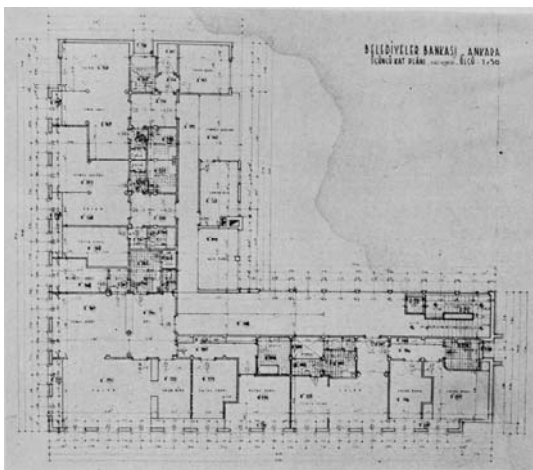
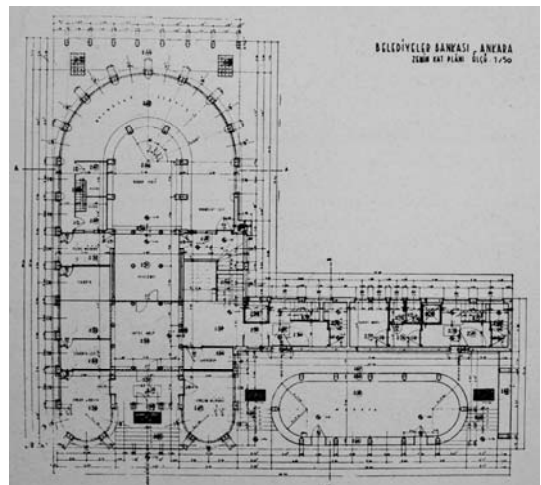
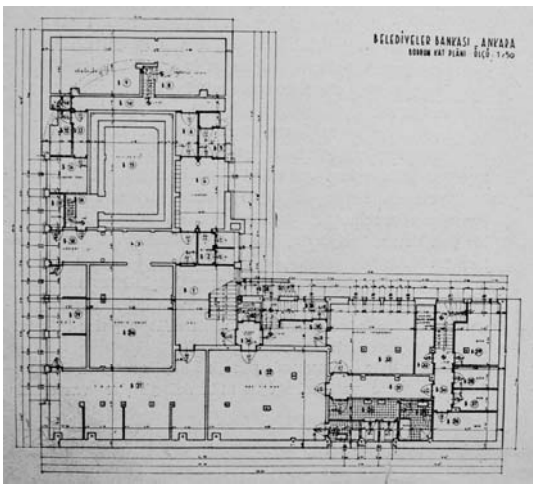
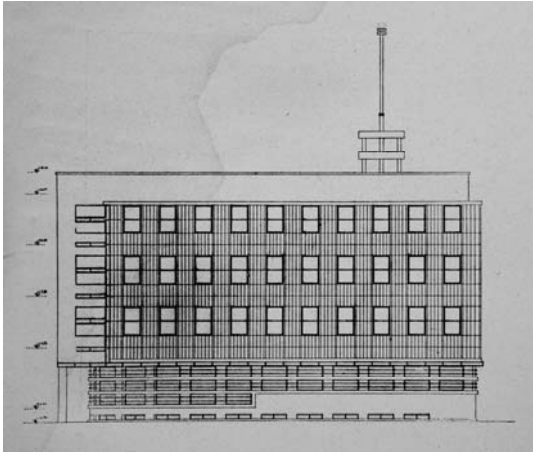
Holle münasebettar mahallerde bulunan İmar direktörlüğü odasıyla toplantı salonu irtibatlandırılarak Direktör odası bekleme, Fen işleri şef odasıyla ilgili bulunmasına göre hususî bir koridorla ayrılmış büyük bir resimhane, İnşaat şubesi, Harita arşivi, Levazım, Plân şubesi odaları bir koridor etrafında toplanarak diğе tarafa evrak, dosya, muhasebe kısımları yerleştirilmekle fen kısımlarıyla İdarî kısım birbirinden tefrik edilmiştir. Bu kattaki kadınlı erkekli işyarların ihtiyaçlarına göre W. C tuvalet mahalleri bırakılmıştır.

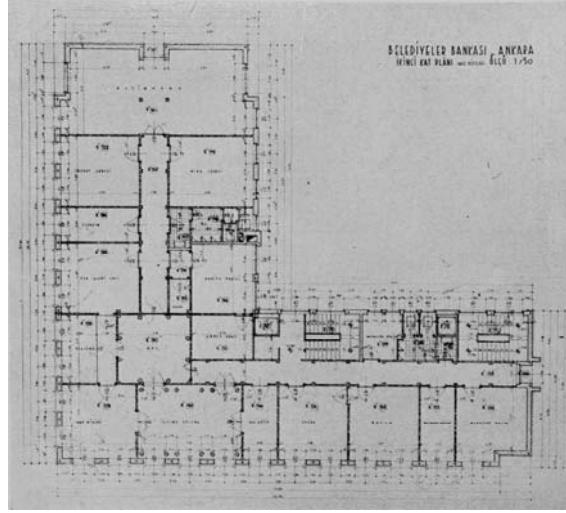
Üçüncü kat: Daha hususiyetli 2 ve 3 odalı salonlu, mutfaklı ve banyolu 4 büyük apartımanla çamaşırlık, çamaşır kurutma mahalleriyle apartımanların asrî konforu ve bilcümle teferrüatı göz önünde bulundurularak salonlar ve odalar manzaradan faydalandırılmıştır.

Asrî bir şekilde zamanımızın yaşayışına ve ihtiyacına tekabül edecek olan bu apartımanlarda servis kısımları istirahat ve kabul kısımlarından tamamen ayrılmış ve her apartımanın istifade edebilmesi için müşterek büyük bir çamaşırlıkla açık ve kapalı havalarda kullanılabilcek çamaşır kurutma mahalleri düşünülmüş, apartımanlara giriş koridorları gayet ferah bırakılmıştır.

Katlardan ve gerekse apartımanlar katından gelen ve giden sıhhî tesisat ufkî boruları Bürolar katında koridorlar tavanından geçirilmekle bu teferruat kısmen gizlenmiştir. Banyo ve mutfakta izolasyona ehemmiyet verilerek banyo mutfakların tavanındaki aydınlık tertibatıyla aydınlık ve vantilâsyon meselesi halledilmiştir. Dam örtüsü olarak ahşap çatıya izolâsyondan sonra kurşun kaplanmış reklâm ve tenvirat için damda ve cephelerde donanma tesisatına ehemmiyet verilmiştir.” şeklindedir.

En son yayınlandığı 1936 senesinden iki yıl sonra, bina artık inşa edilmiş şekliyle tanıtılır: “Belediyeler Bankası, Belediyelerimizin plânlı imar işlerini finanse etmek ve lâzım olan parayı ikraz ve bu işlere tavassut ve kefalet etmek gayesile kurulmuştur. Bu bankanın merkez binası için bir proje müsabakası açılarak birinci gelen proje tatbik edilmiştir.

Sergievi karşısında düz bir arsaya 4 katlı olarak inşa edilen bu binanın bodrum, zemin ve birinci katları bankaya tahsis edilmiş, 2 incikat İmar Fen heyetine, son kat da dört daireli bir ikamet katına tahsis edilmiştir.

Bodrum katta Banka kasa dairesile kiralık kasa dairesi, arşiv, gardrob ve tuvaletler yerleştirilmiştir. Kasa dairesinin duvarları ve tavanı 50 santim kalınlığında betonarme yapılmış, tavana 60 derece hararete çalışan otomatik yangın söndürme tertibatı konmuştur. Ayrıca çelik vantilâsyon tertibatı yapılmıştır. Hususî bir demir merdivenle veznedar kasa dairesine inebilir. Kiralık kasalar yanında müşterilere mahsus para sayma ve telefon yerleri vardır.

Bodrumda bunlardan başka sığınak yeri, kalorifer dairesi, hademe yatakhane ve tuvaletleri ve depolar yerleştirilmiştir.

Zemin katta banka holü ve müştamlâtı, kiralık mağaza ile imar ve ikamet katlarına ait antreler vardır. Banka giriş ve hol kısmı bronz parmaklıklı kristal camekânlarla, kartonpiyer tavan ve mermer döşemelerle ve ışıklı kitabelerle gayet zengin düşünülmüştür.

Birinci kat muhasebe, muhabere, sigorta, Belediye mecmuası, Hukuk işleri büroları, kütüphane, İdare meclisi toplantı salonu, Genel direktör ve İdare meclisi reisi odalarile hademe ve tuvalet kısımlarını ihtiva etmektedir. Salonlar parke döşemeli, lüks ceviz kaplama lâmbri ve izoleli kapılar yapılmıştır. Hol ve koridor döşemeleri mermer kaplıdır.

İkinci kat İmar Fen heyeti direktörlüğüne ait salon ve bürolar, resimhane, harita ve projeler arşivi, fen memurları ve kopya odası ve servis yerleri yapılmıştır.

Üçüncü katta ikişer ve üçer odalı, mutfak ve banyolu 4 ikamet dairesi tertib edilmiştir. Ayrıca müşterek çamaşırlık ve kurutma yerleri düşünülmüştür.

Binanın iskeleti betonarme, duvarları tuğla, ön ve yan cepheleri Ankara taşı kaplama, arka cephesi Piyer Artifişyel, çatısı ahşap üzerine Tekuta kaplıdır.

Banka arsası dolma ve çürük olduğundan bina betonarme kazıklar üstüne inşa edilmiştir. Betonarme kazıkların beton düzağı 450 kilogram olmuş ve çubuk çakılabilmek üzere Süper Siman istimalile kazıkların betonları dökülerek 9 – 10 gün sonra kazık çakılmağa başlanmıştır. Kazıklar takriben kazık tulünün beşte biri açıklıkla 2 mesnedli olarak yerlerine taşınmıştır. Kazıkların çakma işinde buharlı şahmerdan kullanılmış irtifa sukutu 1,00 m. ve Buton ağırlığı 800 kilogram olmak ve dakikada arızasız 30 darbe vurmak üzere 5-7 metre tuldeki kazıklardan günde vasatî olarak 7 kazık çakılabilmektedir. Ve kazıklar brix formülüne ve 2,5 emniyet emsaline göre yükletilmiş ve azamî olarak bir kazığa tahmil edilen sıklet 50 tondur.

Tecrübe kazıklarının çakılmasından sonra kazık boyları vasatî olarak 5 – 6 metre ve maktai da 0.35 X 0.35 eb'adında tesbit edilmiştir. Kazıklardaki toprağa nüfuzu 4.50—6.00 metre arasında tebeddül etmiş, kazıklar çakılıp sıklaştıkça toprağın sıkışmasile refürler azalabilmiş ve 208 kazık çakılmıştır.

Döşemeler:

Beher direğe vasatî 3 kazık isabet etmek üzere kazık başlık betonları bodrum döşemesi betonlarile birlikte dökülmüştür. Zemin kat döşemesinin bir kısmı ile birinci, ikinci ve üçüncü kat döşemeleri asmulen olarak yapılmıştır.

Tavanlar kamış üzerine alçı Ştok sıvadır. Zemin, birinci ve ikinci kattaki dahilî sıva ve tavanlar alçı Ştok sıvadır. Tavanlara raptedilen 8 milimlik çubuk demirler 20 cm. den aşağı omamak üzere murabba taksimatla asmulende bırakılan tellere esaslı surette raptedilerek bu tellerin üzerine 8 lik kamışlar 2 kat olarak bağlanmış ve üzerine kireç ile karışık bir kat alçı kaba sıva olarak sıvanıp masterlandıktan 10 gün sonra son kata ince alçı sıva yapılmıştır.

Binanın şimal ve ön cephesindeki dış pencereleri çift ve konturpuvalı yapılmıştır. Çatıda izolasyon ve çatı örtüsü olarak ahşap iskelet üzerine tahta kaplanarak 2 cm. lik çeloteks üzerine 2 kat Roberoid çivilenerek 0.4 milimetre kalınlığında sert Tekuta

kaplanmıştır. Çatı üzerine donanım tesisatı olarak betonarme iskelet üzerine demir lâmalarla neonlar konmuştur.

Binada alçak tazyikli, Kondansatörlü buharla teshin sistemi tatbik edilmiştir. Buharın normal tazyikı 0.05 atmosferi aşmıyacak şekilde ve kazandaki emniyet valfi 0.10 atmosferde açılmak üzere ayâr edilmiştir. Bütün tesisat Ankastre olarak yapılmıştır. Duvar kalınlığı müsait olan yerlerde yarım tuğla derinliğinde radyatör boşlukları amyant tabakası ile izole edilip gizli tip radyatörler vazedilmiştir. Tesisat bodrum katının bir kısmı hariç olmak üzere ve diğer katlarda tamamen gizlenmiştir ve tesisatın mühim kısmı asmulen döşemelerden geçirilerek izolesi icab eden borular mantarla ve mantar üzeri bandajlarla tecrid edilmiştir.

Sıcak su tesisatı:

Apartımanlar katındaki banyo, mutfak, çamaşırlık ve katlarda bilûmum lâvabolar için 1.000 litrelik su istiap edecek büyüklükle Serpantinli bir Boylar vazedilerek binanın daimî sıcak su ihtiyacı temin edilmiştir. Sıcak su tevziatı gerek kalorifer kazanlarındaki buhar vasıtasile ve gerekse 24.000 kalori verebilecek 2.5 m² metre murabbalık hacmindeki sıcak su kazanı vasıtasile temin edilmiştir.

Kasa dairesi:

Esas kasa dairesinin tek katlı kapısı 30 milimetre kalınlığında yüksek emniyetli sert döküm çelikten zırh levha ile kaplı olup Perfore içine dökme Simens Marten çelik levhaları ile şiddetli tahrip teşebbüslerine karşı mücehhez olarak yapılmıştır. 40 cm. kalınlığında olan bu kapının üç anahtarı birleşip kapıyı ancak açabilecekleri şekilde tertip edilmiştir. Bu kapının ağırlığı 2500 kilogramdır.

Havalandırma tertibatı kaas dairesinin 50 santimetre kalınlığında betonarme duvarlarına biri zemine yakın diğeri tavana yakın duvara gömülü olarak kuğukuuş boynu şeklinde 12 aded borulu olarak içerisi zırh sürgülü ve kapak Perfore saç ile kaplanmıştır.

Elektrik tesisatı ankastre olarak peşel borularile yapılmıştır. 220/380 tevettür volt ve 50 periyot olmak üzere teller N. G. A. cinsinden ve en asgarî tel kutru lâmbalar için 1.5 mm², prizler için 2.5 m² maktan küçük eb'adda bulunmamak üzere hesap edilmiştir.

Ana tevziat tablosu bodrum katta bulunmaktadır. Tâli tablolar her katta münasip mahallere ve madenî mahfazalar içerisinde bulunmak üzere duvarlara ankastre olarak raptedilmişlerdir. Bina 382 sureti, 220 priz ve 55 endirekt tenviratı ihtiva etmektedir.

Binanın çatı kısmındaki reklâm yazısı ile haricî kontourunu tebarüz ettirmek üzere 610 metre tul kadar mavi renkte neon kullanılmıştır.

Binada muhtelif yedi yerde düğmesi bulunan ve müşterek ekümülâtör bataryası ile çalışan alarm tesisatı yapılmıştır. Ruhastrom prensibinde ve Sirenler kuvvetli cereyan şebekesine tâbi olmyarak bir röle üzerinde çalışmak üzere tertip edilmiştir.

Telefon tesisatı 9 merkez hatlı telefon santrali olup şehir merkezile haricî görüşmeler fişsiz ve numara levhasız olarak müteaddit sıralı numara klavyesi ile temin edilmiştir. Sinyalli zil tesisatına bütün binada ehemmiyet verilmiştir.

Merkezî bir saat tarafından elektrikle kumanda edilen bürolardaki ve koridorlardaki saatler yarım dakikada bir kutub değiştirici bir röle ile çalıştırılmaktadır. Cereyan kesildiği zaman saat tesisatı telefon tesisatının ekümülâtör bataryasından tağdiye edilecek surette saatlerin daimî surette çalışabilmeleri temin edilmiştir.”

Yasemin Gürel, söz konusu yapının üzerinde konumlandığı parsellerin 1930’lardaki mevcut plana göre güneye doğru daralan üçgen bir yapı adası üzerinde olduğunu belirtmektedir. Gürel,’in ifadesiyle, “Üçgen adanın kenarının caddeye paralel olup bugün Atatürk Bulvarı üzerindeki Şevki Balmumcu’nun Sergi evi bugünkü Opera’nın tam karşısında konumlanmıştır.”

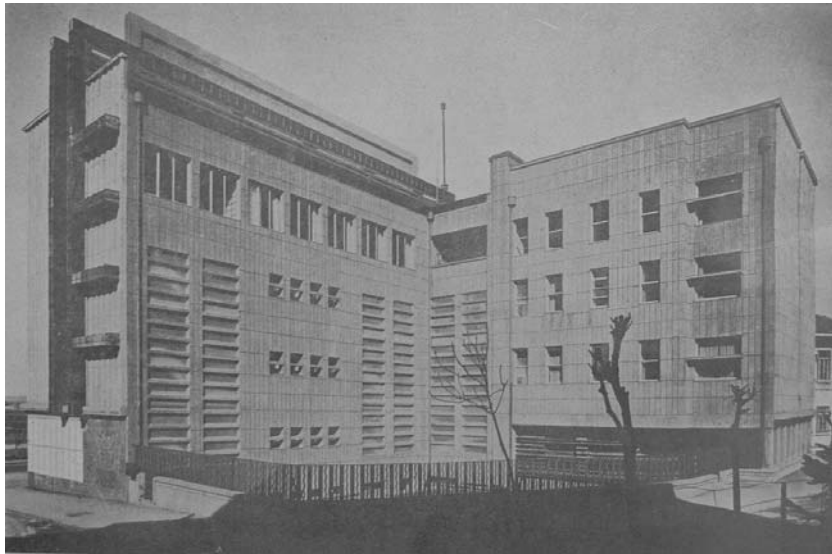
Şekil 3. 114 “Ön görünüş”

Şekil 3. 115 “Arka cephe”

Şekil 3. 116 “Ön cephe”

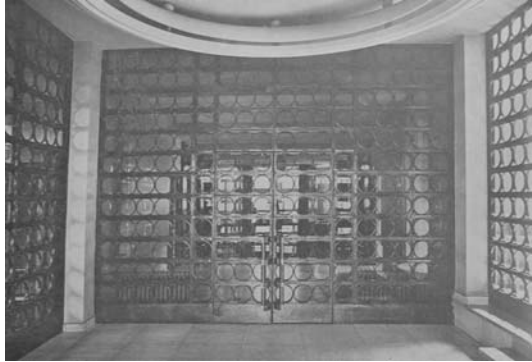
Şekil 3. 117 “Arka iç köşe görünüşü.”

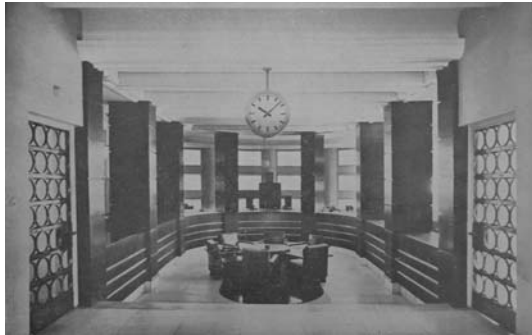
Şekil 3. 118 “Esas atreler ”

Şekil 3. 119 “Dükkân kısmı”

Şekil 3. 120 “Antre camakân”

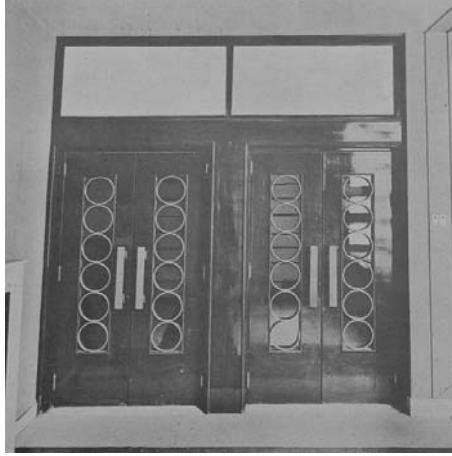
Şekil 3. 121 “Giriş holü”

Şekil 3. 122 “İdare meclisi salonu”

Şekil 3. 123 “İdare meclisi salonu”

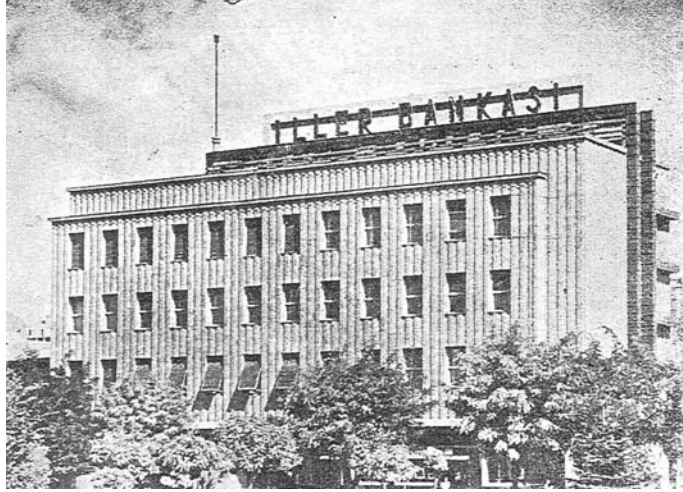
Şekil 3. 124 “Birinci kat hol kapısı.”

Şekil 3. 125 “Antre holü”

Şekil 3. 126 “Esas merdiven ve banka katı koridoru”

Şekil 3. 127 Broşürde “bankalar” bölümünün kapağında kullanılan fotoğraf: “İller Bankası Umum Müdürlük Binası”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1935/ 10, s.287- 289

ARKİTEKT, 1936/5- 6, s.143-148

ARKİTEKT, 1938/1, s.1- 9

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

ALSAÇ, 1976, s.298

TANYELİ, 1992, s.90-91

SOLAK, 2000, s.83-85

ASLANOĞLU, 2001, s.258-260

GÜREL, 2005, s.234-235, 239-240, 243-246, 252, 254-258

SAYI, 2006, s.70-73

GÜREL, YÜCEL, 2007, s.54

* 1935, ARKİTEKT (Belediyeler Bankası proje yarışması, söz konusu tarih içinde açılmış ve sonuçlandırılmıştır.)

1935-1937, ASLANOĞLU

1936-1937, BROŞÜR, TANYELİ

1937, SOLAK, SAYI

1935-1956*

HALK PLAĞ EVLERİ

FLORYA, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “plajlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşür’de söz konusu yapının inşasının sürmekte olduğu bilgisi verilmektedir. MGSÜ Arşivi’nde yerleşimin maket fotoğrafı mevcuttur.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* 1935, MİMARLAR ODASI/SERĞİ

1955-1956, BROŞÜR

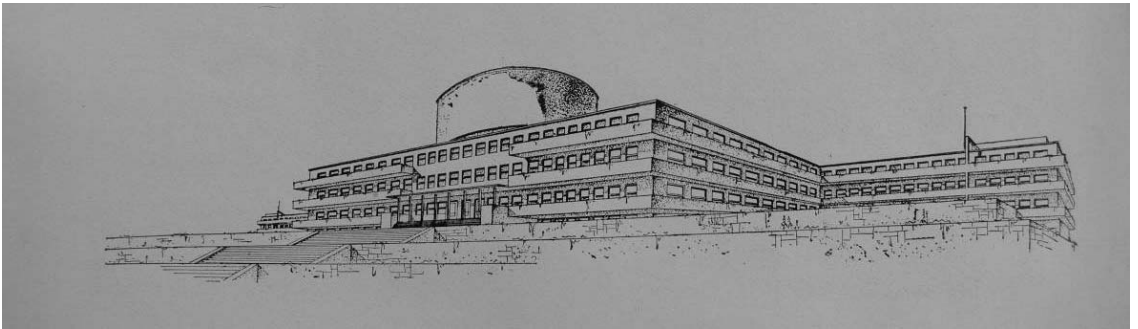
1936

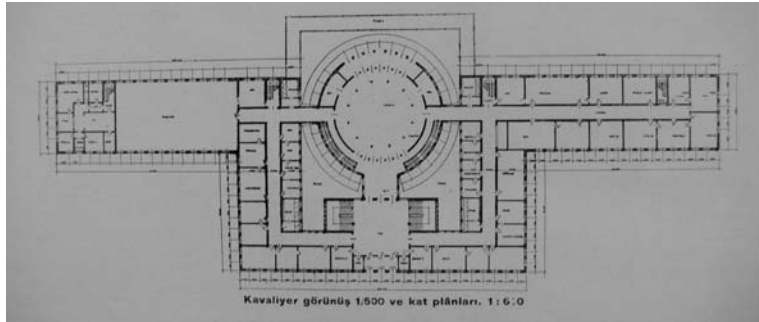
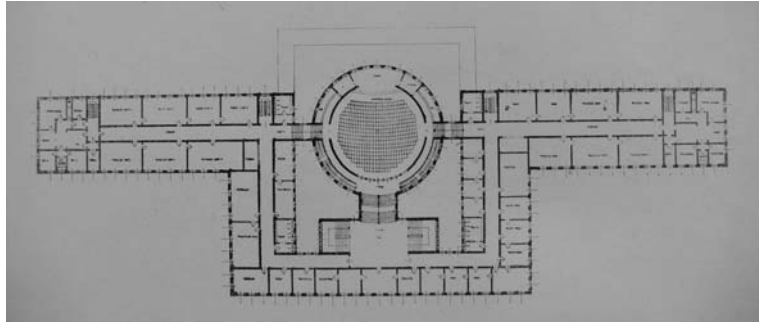
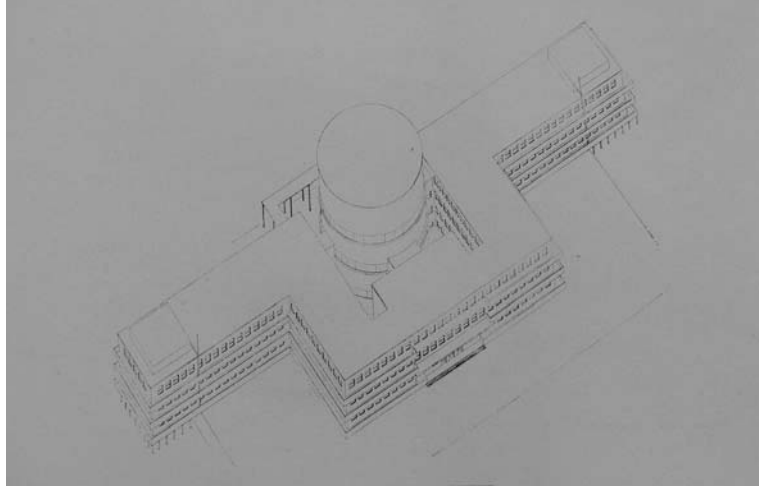
OKUL PROJESİ

ANKARA

“Büyük teşkilâtlı ve yatılı bir Meslek okulu olarak yapılan bu proje Ankara Üniversiteler uramı için düşünülmüş, geniş spor holü, jimnastik ve konferans salonlarile 50 şer kişilik 10 büyük sınıfla daha küçük sınıfları ihtiva etmektedir. Projenin yer katında geniş bir hol ile yuvarlak spor holü ve jimnastik salonuna bağlanan ve mütenazır ikiye ayrılan kısımların bir bölüsünde büyük bir yemekhane ve müştemilâtile müteaddit laboratuarlardan tefrik edilen okul direktörlüğü ikamet kısmı, tuvalet ve servis kısımları vardır. Diğer ikinci bölüde direktörlük, idare odalarile talim heyeti istirahat odaları ve yemekhane ile kütüphaneler, tuvalet mahalleri bulunmaktadır. Esas sınıflar birinci katta caddeden ve gürültüden uzak ve sakin kalabilmeleri için arazi vaziyetine tâbi olarak iki kollara yerleştirilmiş, ön kısımlar yine idare kısmına terk edilmiştir. Ders ve tatbikatta meslekî kısımlar dolayisile her zaman bütün sınıfların istifadelerini kolaylaştırmak için konferans ve projeksiyon salonu ihtiyaca tekabül edecek büyüklükte düşünülerak merkezî bir yere yerleştirilmiştir. Aynı katta öğretmenlerle okurların birlikte tetebbü edebilmeleri için büyük bir kütüphane ve müstakil direktörler ikametgâhı düşünülerak münasip yerlere konulmuştur.”

İlk defa Arkitekt dergisinde, “Meslek okulu projesi” başlığı ve “Mimar Seyfettin Arkan” ismiyle yayınlanmıştır. Dergide, söz konusu projeye eklenen dipnotta, projenin, Arkan’ın 1933 yılında düzenlenen “Polis Jandarma Mektebi Proje Yarışması” için hazırladığı projenin yeniden tasarlanması ile oluşturulduğu anlaşılmaktadır: “Evvelce polis, jandarma okulu müsabakası için hazırlanan bu proje tadil edilerek bu şekli almıştır.”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1936/2, s. 43-44

SAYI, 2006, s.66, 91

AKCAN, 2009, s.107

1936

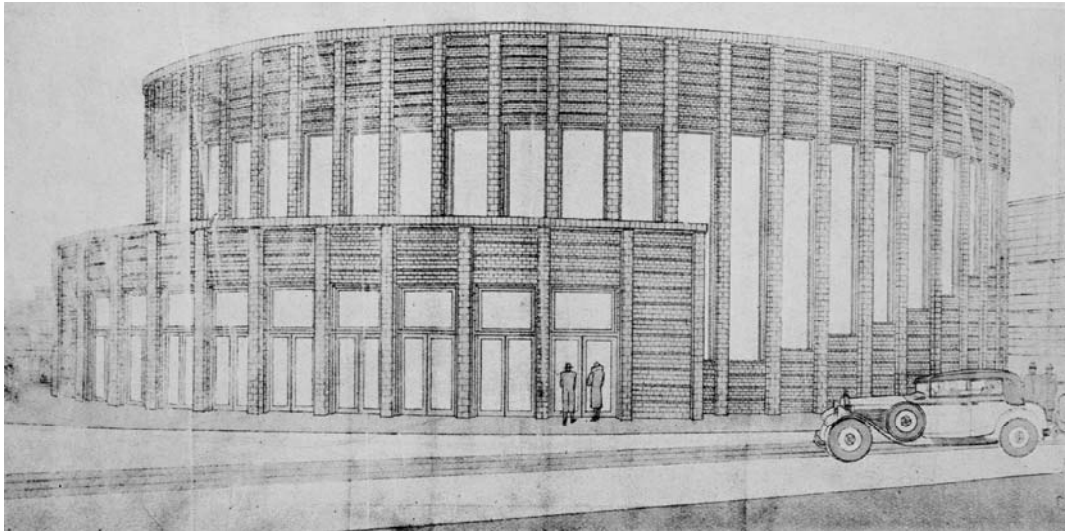
SİNEMA PROJESİ

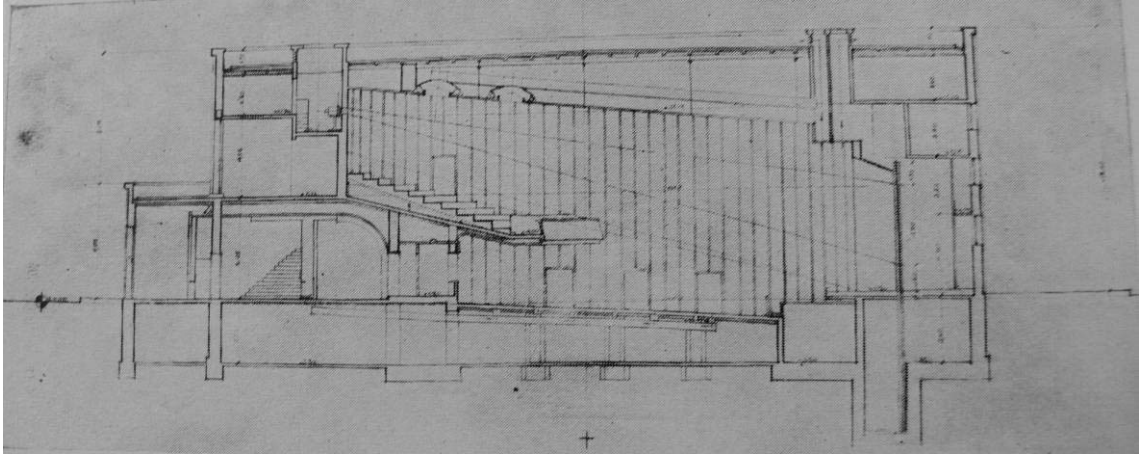
ANKARA

“Ankara için düşünölen bu 900 kişilik sinema projesi arazi vaziyeti, ve tesviye münhanilerine uygunluk göz önünde bulundurulmuş ve projenin hususiyetlerine göre yuvarlak olarak düşünölmüşür. Yer katında geniş bir antrede bilet gişelerile telefon mahalleri bırakılmışür.

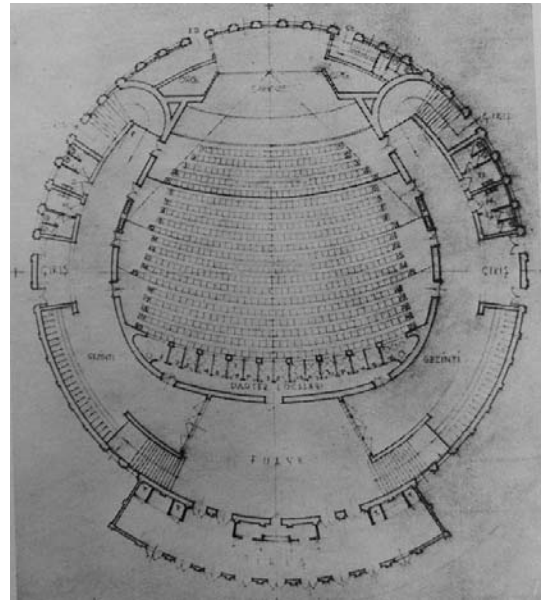
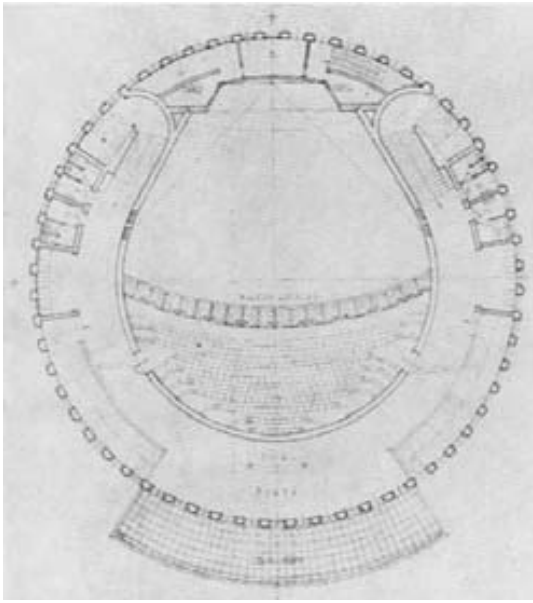
Fuayede balkon katına 2 kolla çıkan büyük merdivenle fuayeden iki kola ayrılan kısımlarda vestiyerlerden halk geçirilerek esas sinema salonuna rahatça girilebilecek surette girişleri ve izdihama mahal bırakılmamak üzere çıkışlar için kâfi miktarda kapılar bırakılmışür. Yer katındaki esas sinema salonu 736 istiabla 15 locayı ihtiva etmektedir. Balkon katı 160 kişilik ve 15 localı olarak düşünölmüş, bu katta geniş bir fuaye ile bir büfe ve fuayeden geniş açık bir balkona kapılar bırakılarak ferahlık temin edilmişür. Aynı katta ayrı vestiyer ve yangın merdivenleriyle ihtiyaca göre tuvalet mahalleri düşünölmüşür. Sinema operatörü için ayrı bir giriş ve merdivenle makine dairesi için hususî bir yer bırakılmışür. Ses ve görüşler için fennî tertibat göz önünde bulundurularak akustik meselesi halledilmişür.”

İlk defa Arkitekt dergisinde, “Sinema projesi” başlığı ve “Mimar Seyfi Arkan” ismiyle yayınlanmışür.

Şekil 3. 128 “Boyuna kesim”

Şekil 3. 129 “Kat plânları 1: 600”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1936/2, s. 41-42

TANYELİ, 1992, s.88

SOLAK, 2000, s.104

SAYI, 2006, s.67, 92

1936-1937*

DAHİLİYE VEKİLİ KÖŞKÜ

FLORYA, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “resmi, yarı resmi binalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1936-1937*

MAKBULE ATADAN EVİ (CAMLI KÖŞK)

ÇANKAYA, ANKARA

“Çankayanın hâkim bir tepesinde inşa edilmiş olan bu villa muhitinde bulunan binalardan haricî hususiyeti ve dahilî taksimatı dolayısıyla kültürel bir vasfı haiz olarak ayrılmaktadır. Binanın bütün teferruatı, mobilyalar, halı, kumaş, desen ve renklerine kadar bütün konforu tamamen mimarın zevkine bırakılmıştır. Bu villa esas itibarıyla bir kattan ibarettir. İskelet betonarme, duvarlar tuğla, dış sıvalar Edelputz, pencere ve kapılar kâmilan hususî tertibatlı, teraslara açılan demir kapılar da altından makaralı ve yana sürmelidir.

Binanın subasman ve dış merdivenleri Ankara tabîî taşından yapılmıştır. Villaya döşemesi yerli mermer olan esas antreden girilir. Bu holün ziyası ve vantilasyonu tavandaki yuvarlak pencereden temin edilmiştir. Bu hôlden çalışma odasına ve büyük salona geçilir. Salonda bulunan mobilyeler salon tertibine göre yerleştirilerek koltuklar renkli ve desenli kumaşlarla kaplanarak tezyin edilmiş ve döşemeleri parke kaplanmıştır. Salondan yemek salonuna bir basamakla inilerek odaların ehemmiyetine göre döşemelere irtifa verilmiştir. Salonla yemek salonu arası bölme camekân krome madenden yapılmıştır. Yemek salonundan kış bahçesine açılan demir konstrüksyonu kromajlı camekânlarla mermer döşemeli bu hava bahçesinde bulunan 3X2 metre eb’adında ve mermer kaplı hususî elektrik tenviratını haiz havuzdan yemek salonu faydalandırılmıştır. Yemek salonunun münasip bir mahallinde yukarıya çıkan ve yemek salonunu tezyin eden cevizden mamul cilalı kaplama merdiven yemek salonuna bir hususiyet vermekle beraber bu merdivenin altında entim bir köşede hususî bir bar yeri tertip edilmiştir. Yemek salonundan oturma odasına bir kaç ahşap basamakla çıkılır. Aynı zamanda yemek salonundan çalışma odasına, bayan oturma odasına, kışlık bahçeye geçilir. Çalışma odasında yerli kütüphane ve radyatörler sade desenlerle şekillendirilmiştir.

Bayan oturma odasından küçük bir hól ile nihayetlenen ferah, hususî bir koridorla müşterek banyolu 2 odalık misafir yatak odalarına geçilir. Koridorla nihayetlenen, servis hólüne açılan binanın servis kısımları binadan tamamen ayrılarak hizmetçi yatak odası, mutfak, çamaşır, ütü odası ve bodrumda kalorifer dairesine inen merdiven,

tuvalet kısımlarile ayrıca çamaşır kurutma mahalleri bir koridorla servis h l nden itibaren tamamen ayrılmıştır. Her iki koridorla birleşen servis h l n n tavanı aydınlık ve vantilâsyon için yuvarlak yekpara bir pencere ile aydınlatılmıştır. Bu servis h l nden esas yatak odasına, soyunma ve daha hususiyetli mahallere geçen ifte camlı ve dış yüzden kolonadlı görünen bir geçitten entim odaya ve yatak odasına irtibat temin edilmiştir. Çift yataklı yatak odası binanın sakin bir yerine yerleştirilmekle beraber soyunma odası ve banyoya ehemmiyet verilmiş, banyonun döşeme ve tavanı Tokat mermeri olan Onniks yerli ve renkli mermerle kaplanmış ve tam konforlu banyo ile oda irtibatlandırılmıştır. Bu yatak odasının manzara ve tabiatten istifadesini temin eden küçük bir teras odanın daha geniş olmasına saik olmuştur.

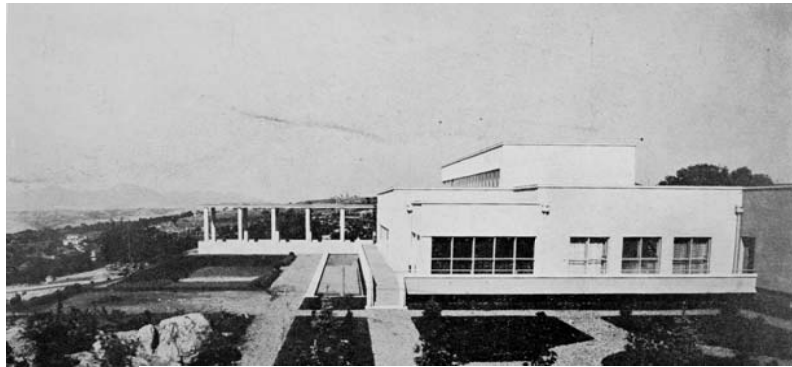
Binanın Ankara'ya bakan cepheleri teraslandırılmış ve esas büyük terasın altında r fleler yapan ve cephe boyunca devam eden Ankara taşı kaplı havuzla esas girişte Ankara'ya doğru uzanan kolonatlı geçit Ankaranın manzarasını kucaklamakta ve binanın esas karakterini teşkil etmektedir. Bu binada sakinlik, sadelik ve muhitine uygunluk mimarın başlıca düşüncesi olmuştur.”

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'ndeki belgelere göre 1958 'de dönemin başbakanı Adnan Menderes tarafından Ankara'ya davet edilen Arkan'dan söz konusu yapının “tadil, tevsi ve onarım projeleri” istenir. “şifahî emir üzerine” özel olarak Arkan tarafından hazırlanan projenin bedeli Bayındırlık Bakanlığınca belirlenmiş birim fiyat esasına göre ve aynı bakanlığın onayıyla 249.970.90 lira olarak belirlenir. Hazineye ait söz konusu yapı için Başbakanlık bütçesinde onarım  deneği bulunmadığı gerekçesiyle ihaleye çıkarılan iş, M teahhid Kemal Taner'e 174.843.49 liraya verilir. Müteahhit'in Arkan'ın projeleri üzerinden “tadil, tevsi ve onarım” işini yürüttüğü uygulama iki yıl sürer. Arkan'ın bu süre zarfında proje bedellerini almadığı anlaşılmaktadır. Danıştay'a taşınan dava sonucu 18 Mart 1966'da Arkan'ın proje bedeli olan 29.730.01 lirayı almasına karar verildiği anlaşılmaktadır. İlk defa Arkitekt dergisinde “ankayada bir villâ – Ankara” başlığı ve “Mimar Seyfi Arkan” ismiyle yayınlanmış, fotoğrafların “Foto Sender – Artist ressam Veli Demir” tarafından çekildiği belirtilmiştir. Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “resmi, yarı resmi binalar” başlığı adı altında sınıflandırılmış, Arkan'ın ifadesiyle “Misafir ve Başvekil Köşkü (Camlı Köşk) olarak belirtilmiştir. Broşürde, villaların tanıtıldığı bölümün kapağında söz konusu yapının fotoğrafı, bölüm içinde adı geçmemesine rağmen

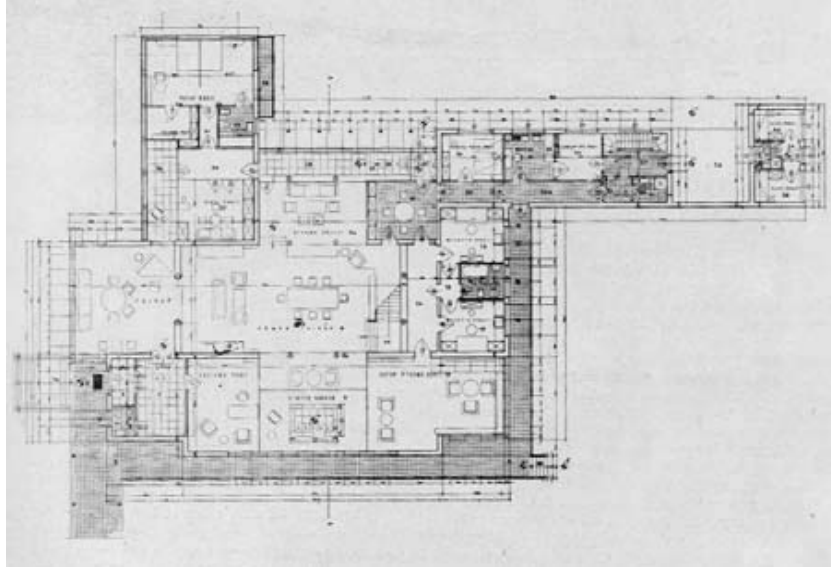
“Başvekil Köşkü (Camlı Köşk) adı ile kullanılmıştır. Esra Akcan, yapının adını “Makbule Atadan Evi” olarak ifade etmektedir. Tanyeliye göre, “...yapı iç mekânlarıyla kısmen çakışan yarı açık-yarı kapalı mekânları açısından önemli bir ‘ürün’” olan Tütüncüler Bankası’nda sözü edilen bu mekan anlayışı Makbule Atadan Evi ile ilk defa uygulanma olanağı bulur: “...yapı duvarların sınırladığı bir kapalı kutu değildir. Örtülü ve yarı-örtülü teraslarla doğaya doğru yayılır. Bu teraslar hem içe, hem de dış mekana ait olan ortak alanlar oluşturarak, Arkan’ın çok sevdiği bir mekan “trük”ünün ilk somut örnekleri olurlar. Sonraki çoğu Arkan yapısında bu “trük” sürekli geliştirilecektir...”. Tanyeli ve Uzunaslan, yapının mobilya ve aydınlatma elemanlarının Arkan tarafından tasarlandığını belirtmektedir.

Şekil 3. 130 “Ön görünüş”

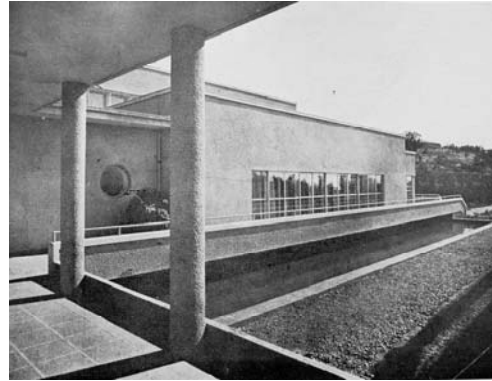
Şekil 3. 131 “Yan görünüş”

Şekil 3. 132 “Kat plânı 1/300”

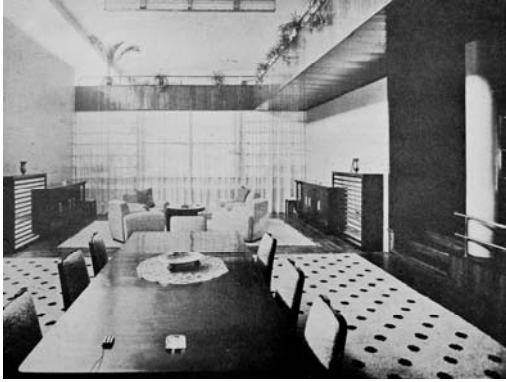
Şekil 3. 133 “Umumî görünüş”

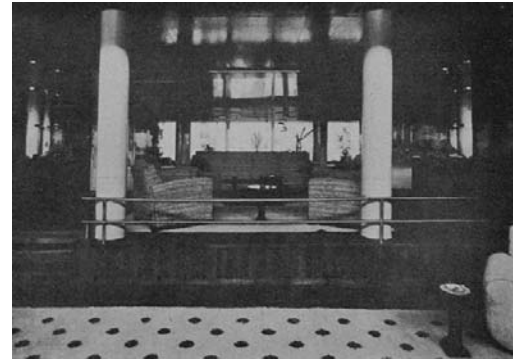
Şekil 3. 134 “Pergolalı geçit ve havuzlu ön görünüş.”

Şekil 3. 135 “Yemek salonu ve kış bahçesi”

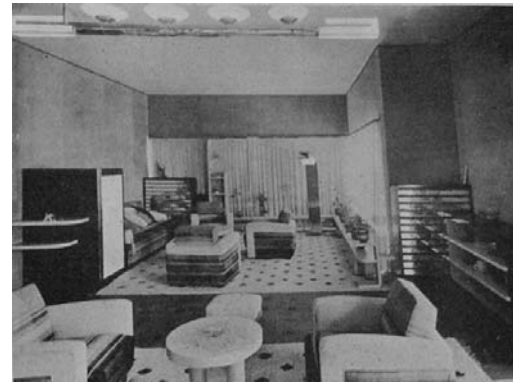
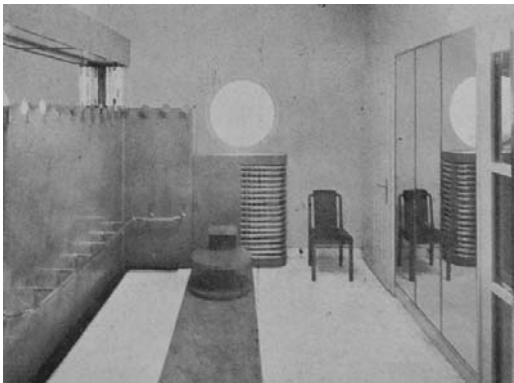

Şekil 3. 136 “Yemek salonu ve entim köşe”

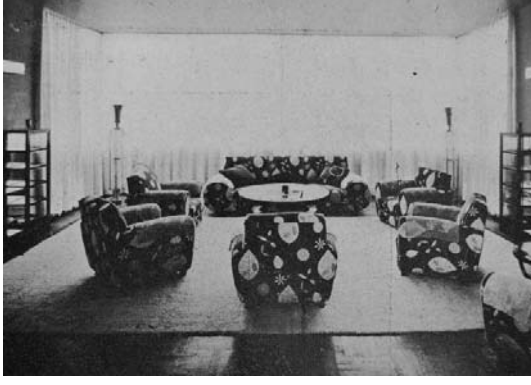
Şekil 3. 137 “Çalışma odası”

Şekil 3. 138 “Yemek salonunda entim köşe”

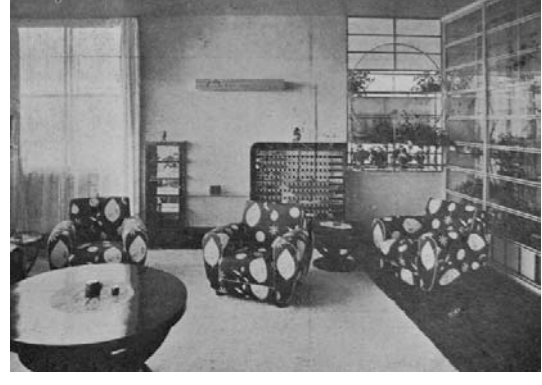

Şekil 3. 139 “Vestiyer”

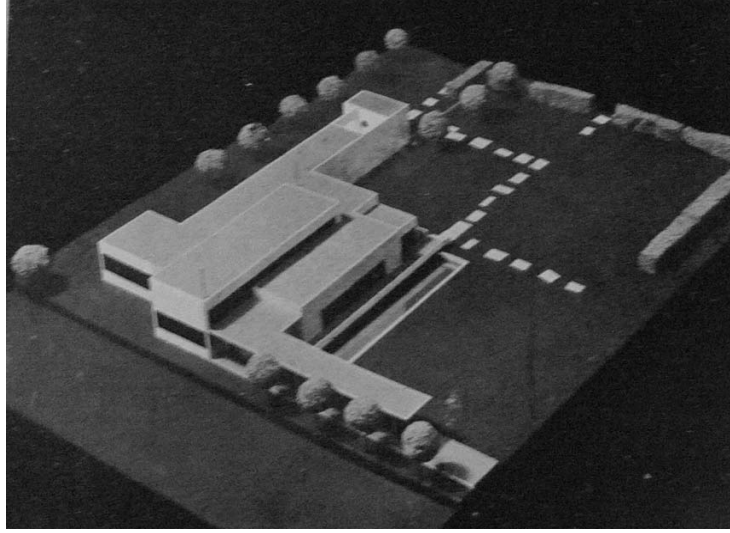
Şekil 3. 140 “Bayan odası”

Şekil 3. 141 “Müzik odası”

Şekil 3. 142 “Müzik odasında

Şekil 3. 143 “Maket”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1936/7, s.179-186

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s. 89, 90

SOLAK, 2000, s.101-103

UZUNASLAN, 2001, s.128,184, 209-213

GÜREL, 2005, s.233

SAYI, 2006, s.63, 65, 90

AKCAN, 2009, s. 112-114,116-121

* 1936, SAYI, UZUNASLAN, SOLAK

1936-1937, TANYELİ

1936-1940*

SALİH BOZOK VİLLASI

SUADİYE, İSTANBUL

“Suadiye vapur iskelesi civarında yeni inşa edilen bu villa mimar Seyfi Arkanın eseridir. Bina sahile doğru çok hafif meyilli bir arazi üzerine kurulmuştur. Arsa takriben 25 metre genişliğinde mustatil bir şekildedir.

Bina iki kattır. Küçük bir bodrumu vardır. Zemin kat ikametgâhlarda daima olduğu gibi kabul ve servis kısımlarına tahsis edilmiştir.

Vaziyet plândan da anlaşılacağı veçhile binaya dar sokak cephesinden girilir. Antreden hole geçilir. Holde, kat merdiveni sahil cephesinde de, kabul, yemek ve oturma salonları vardır. Deniz cephesinde teras ve her iki katı alan bir kolonat vardır. Aynı kolonat sokak cephesinde de yapılmıştır.

Sağ tarafta servis toplanmıştır. Buraya, mutbah, ofis, hizmetçi odası ve bodrum merdiveni yerleştirilmiştir.

Holün üzerinde üst katı alan küçük bir boşluk bulunmaktadır. Birinci kat yatak odalarına tahsis edilmiştir. Yatak odalarının her iki cephe üzerine ve kolonların tuttuğu saçağın altına tesadüf eden uzun müşterek balkonları vardır. Banyolar, servis kısmının üzerine tesadüf ettirilmiştir.

Mimar Seyfi projeyi etüt ederken mütenazır bir plân esası almıştır. Bina haricen gerek kolonları ve gerek umumî heyeti itibarile mütenasip ve ciddi bir ifade veriyor.

Binanın stili modern olmakla beraber haiz olduğu mütenazır şekiller dolayısıyla ağır ve medenî bir tesir yapıyor.

Haricen binanın dolu ve boş kısımları, ahenklidir. Proporsiyon iyi etüd edilmiştir. Saçakların gölgelediği balkonlara verilen şekiller binanın hususiyetlerindendir.

Deniz cephesindeki beton pergolalar, balkonların yanındaki borular ve kapılardaki körük parmaklıklardan başka binanın diğer detayları çok güzeldir. Villâ halen kapalı olduğu için iç fotoğraflarını çıkartmak kabil olamamıştır. Halbuki zemin katta güzel bir havuz ve şömine mevcuttur. Bunları neşre demedğimiz için özür dileriz. Bu eserden dolayı mimar Seyfi Arkan'ı tebrik ederiz.”

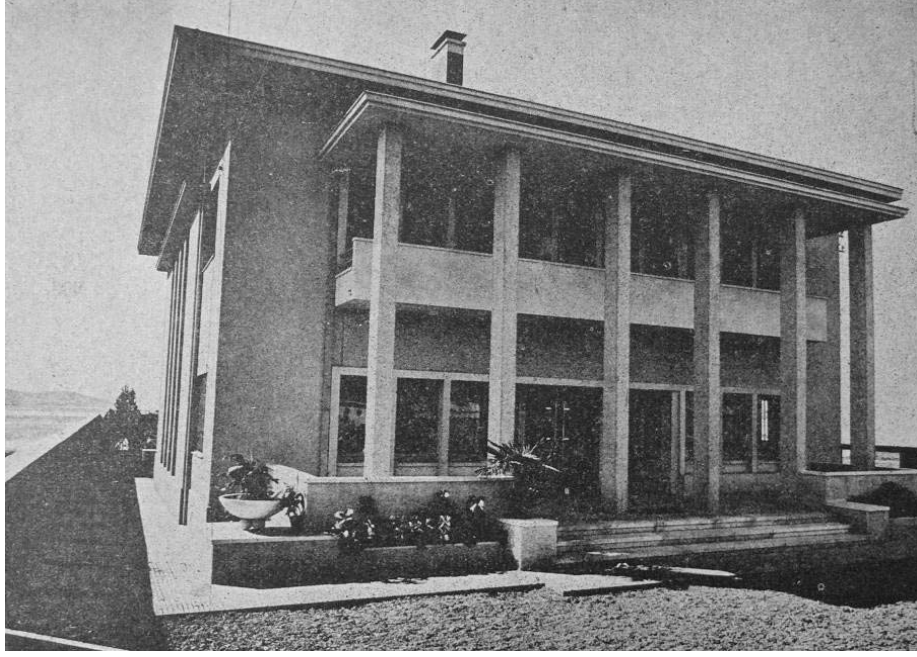
İlk defa Arkitekt dergisinde, “Suadiyede bir villa” başlığı ve “ Y. Mimar Muallim Seyfi Arkan” ismiyle yayınlanmıştır.

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

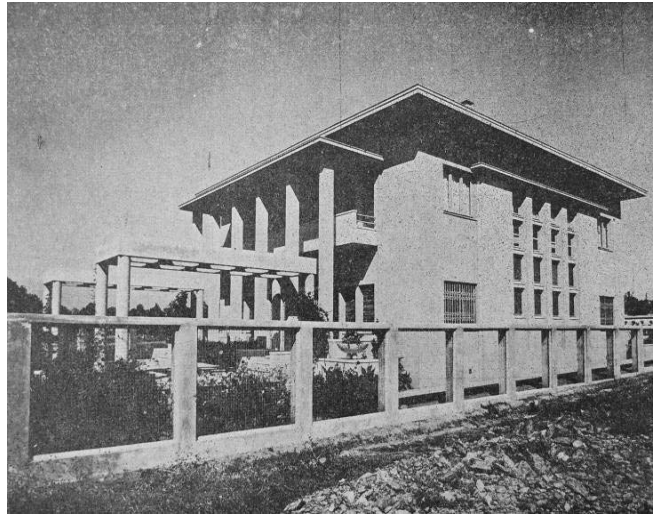
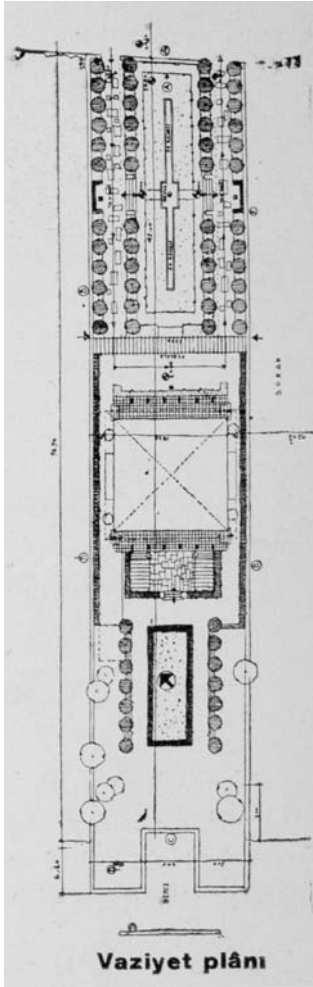
TBMM Milli Saraylar arşivinde, Arkan’ın, “Çok yüksek ve kıymetli genç mimarlarımızdan Bay Seyfi’ye saygılarımla” ifadesiyle Salih Bozok imzalı, yapının inşa edildiği aynı tarihli fotoğrafı bulunmaktadır.

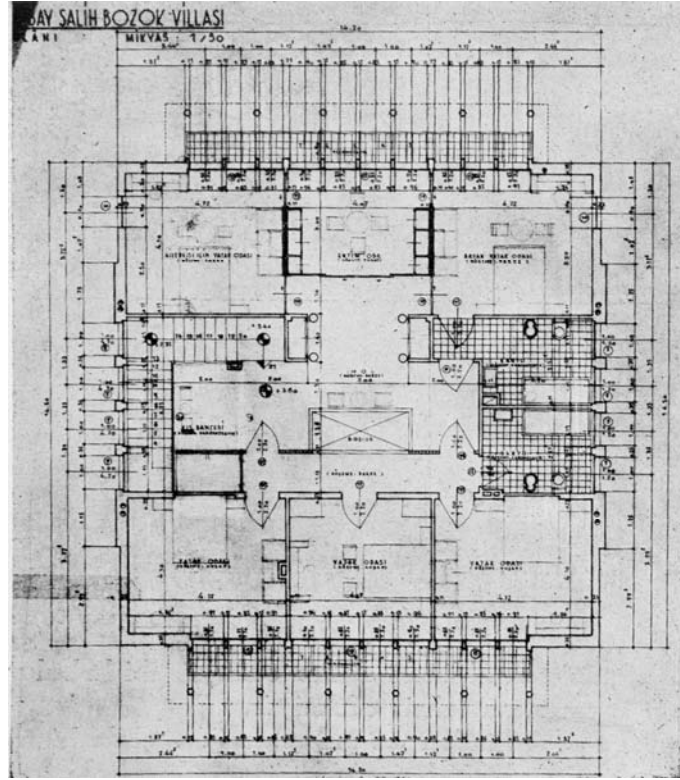
Şekil 3. 144 “Deniz cephesi”

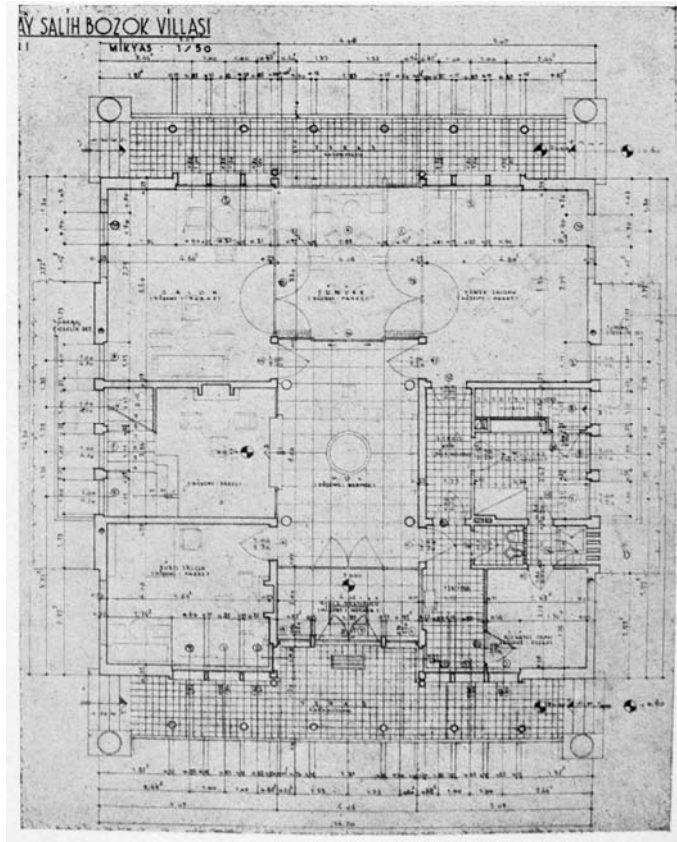
Şekil 3. 145 “Ön cepheden görünüş”

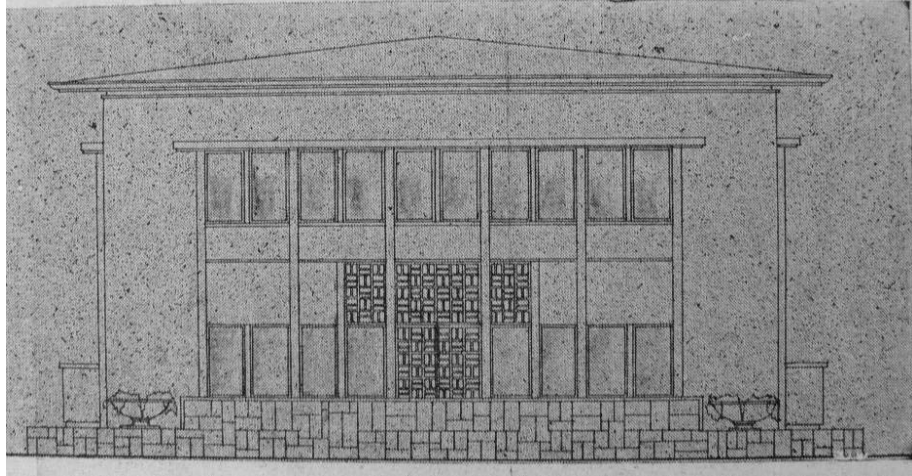
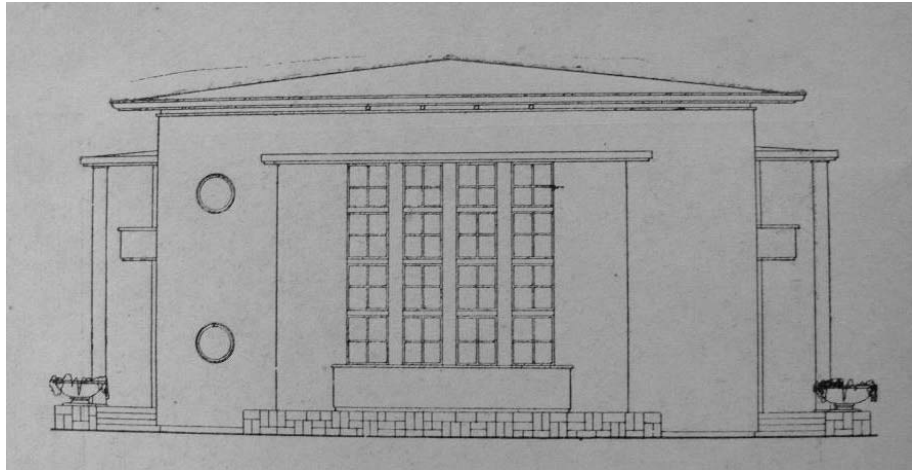
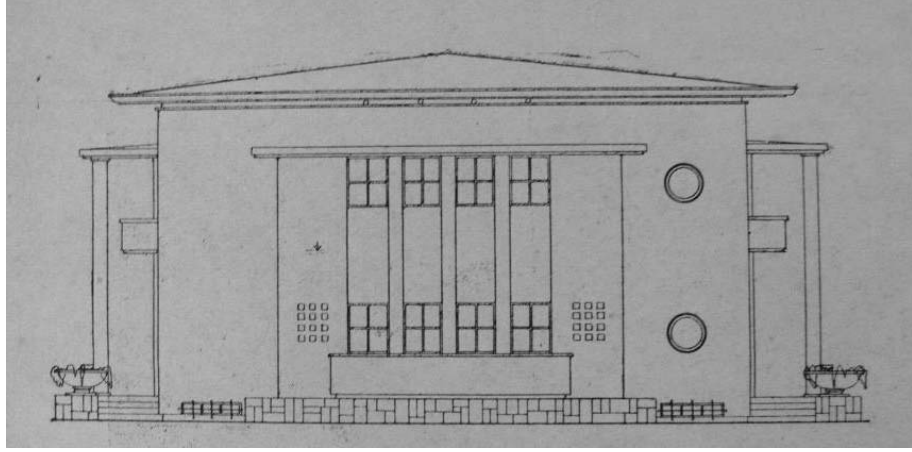
Şekil 3. 146 “Ön cepheden bir görünüş”

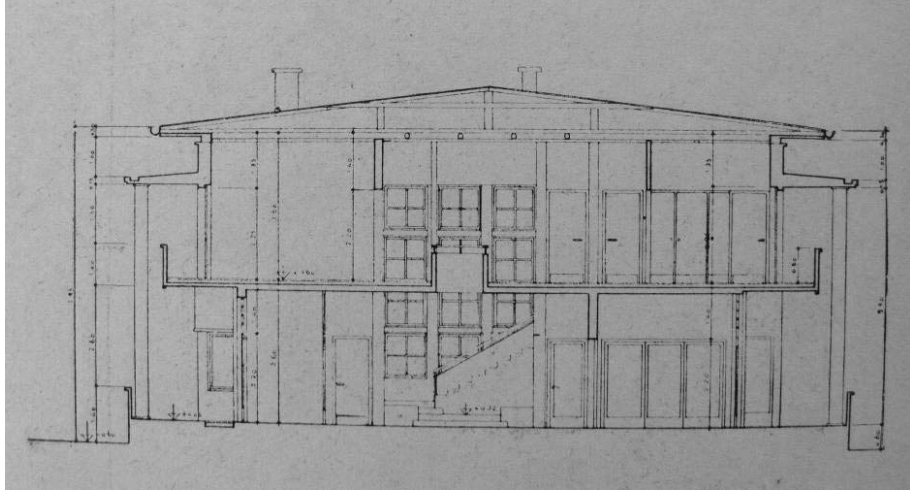
Şekil 3. 147 “Zemin kat plâni”

Şekil 3. 148 “Birinci kat plâni”

Şekil 3. 149 “Cepheler”

Şekil 3. 150 “Makta”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1940/5-6, s.101-104

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s.90

SOLAK, 2000, s.79-81

SAYI, 2006, s.79

*1936-1937, BROŞÜR (Yapı, belirtilen tarih aralığında inşa edilmiştir.), TANYELİ

1936, SOLAK

1940, SAYI

1937

MEVZİ İMAR PLANI VE İŞÇİ KONUTLARI

İNCİR HARMANI, KOZLU, ZONGULDAK

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “işçi siteleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s.91

1937

DR. ŞEVKET PEK SAĞLIK YURDU ve KİRA EVİ

ANKARA

“İstasyon asfalt caddesi üzerinde nümune hastanesi karşısında geniş bir arsa üzerine 4 katlı olarak düşünülen bu binanın zemin ve birinci katı 10 yataklık hususî bir hastane ihtiyacına göre tertip edilmiştir.

Zemin katı kapıcı odası, mermer döşemeli geniş bir hol, hasta kabul ve muayene odaları ve ayrıca hasta kabul ve muayene odaları ve ayrıca hasta kabul kısımları tamamen ayrı, hastane ihtiyacını karşılayan hasta mutfağı, ve çamaşırılığı, kalorifer dairesini, ayrıca da Otopsi mahallerini ve ön cephede de 2 küçük mağazayı ihtiva etmektedir.

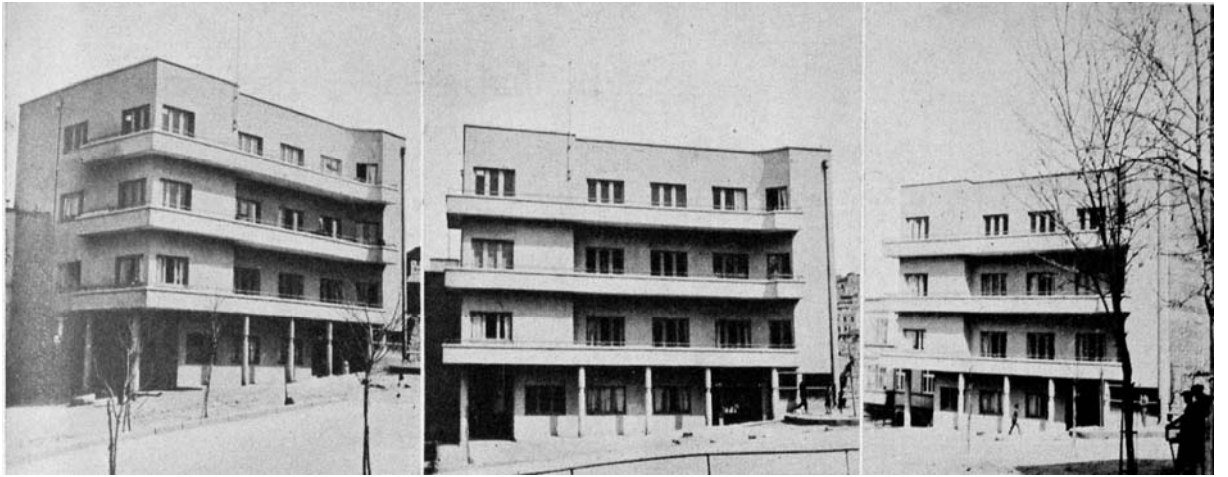
Birinci kat iki daireli bir kira evi tertibinden ziyade hasta yatak odalarını, icabında güneş banyosunu temin için geniş teraslı hususî hasta kısımlarını, ameliyat odası ve teçhizatını hâvi bulunarak modern bir hastane şeklinde tertip edilmiştir. 2 inci ve 3 üncü kat ikişer daireli dörder ve üçer odalık kiralık ikametgâhlara tahsis edilmiştir.

Dairelerde şimal cihetine kâmil servis kısımları ve cenup cihetine de yatak odaları yerleştirilerek ön odalar geniş teraslarla manzaradan ve güneşten faydalandırılmıştır.

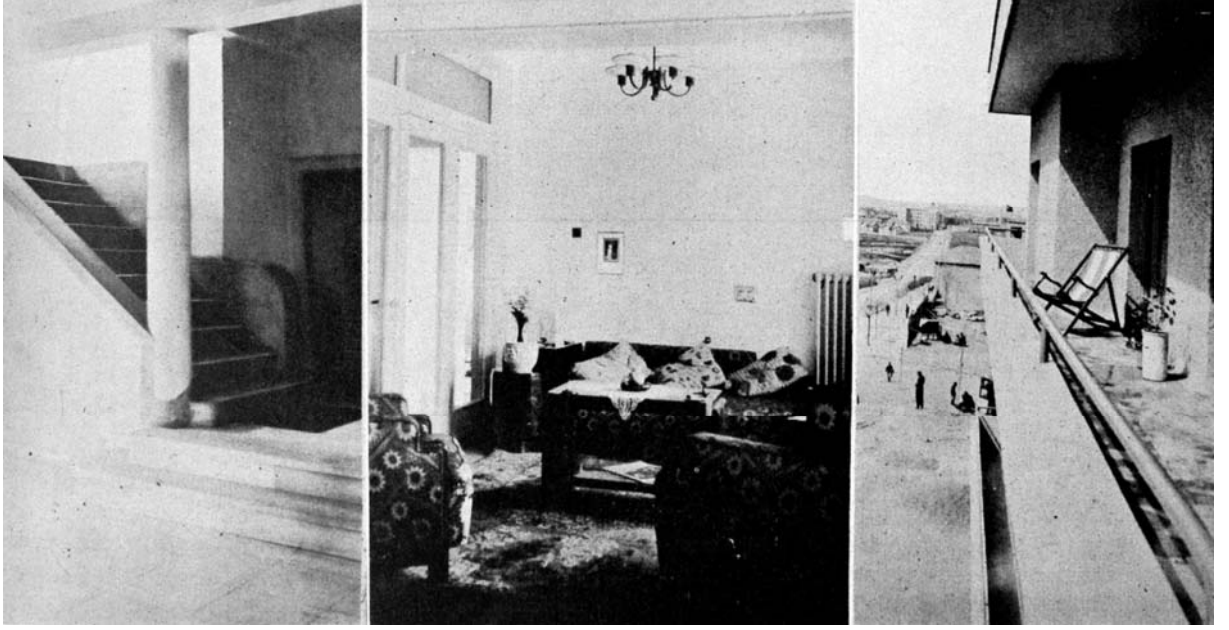
Binanın asansör ihtiyacı ve hasta asansörü için icap eden büyüklükte münasip ve merkezî bir mahal bırakılmış ve bilâhare yapılması için tesisatı da düşünülmüştür. Binanın iskeleti betonarme, duvarlar tuğla, çatı ahşap, ön, arka cephesi Edelputz sıvadır.”

İlk defa, Arkitekt dergisinde, “Dr. Şevket Pek sağlık yurdu ve kira evi” başlığı ve “Mimar Seyfi Arkan” ismiyle yayınlanmıştır.

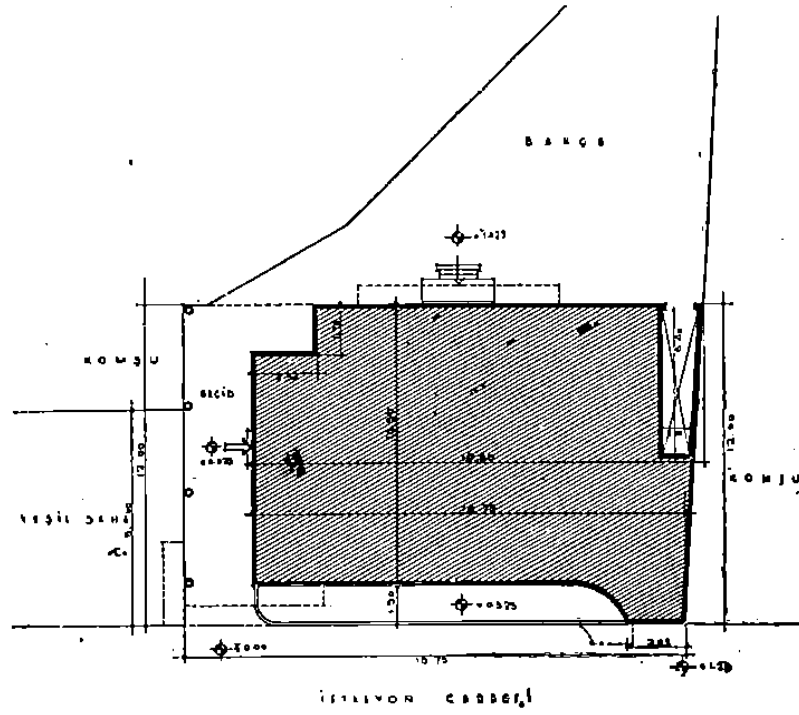
Solak, yapının mevcut olmadığını belirtmektedir.

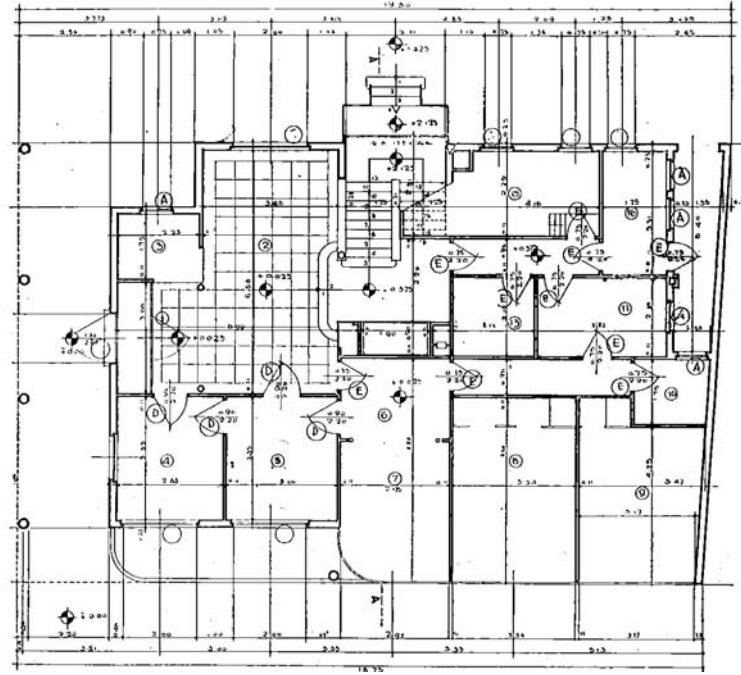
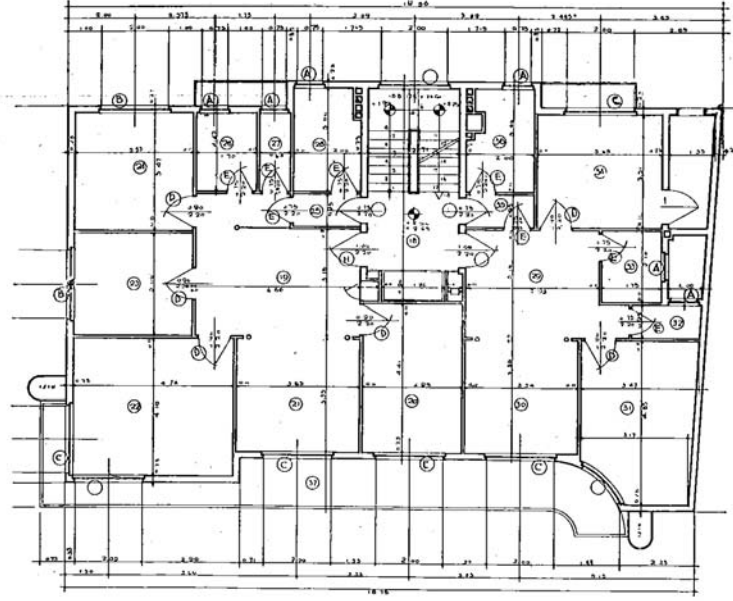
Şekil 3. 151 “Cadde görünüşleri.”

Şekil 3. 152 “Antre merdiven başlangıcı; bir salon; ön teras görünüşü”

Şekil 3. 153 “Vaziyet plânı. 1 : 500”

Şekil 3. 154 “Kat plânları, 1: 200”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1937/ 4, s.97-99

SOLAK, 2000, s.75-76

ASLANOĞLU, 2001, s.370-372

1937

İ. TAŞÇIOĞLU VİLLÂSİ

ERENKÖY, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bilgiye ulaşılammıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

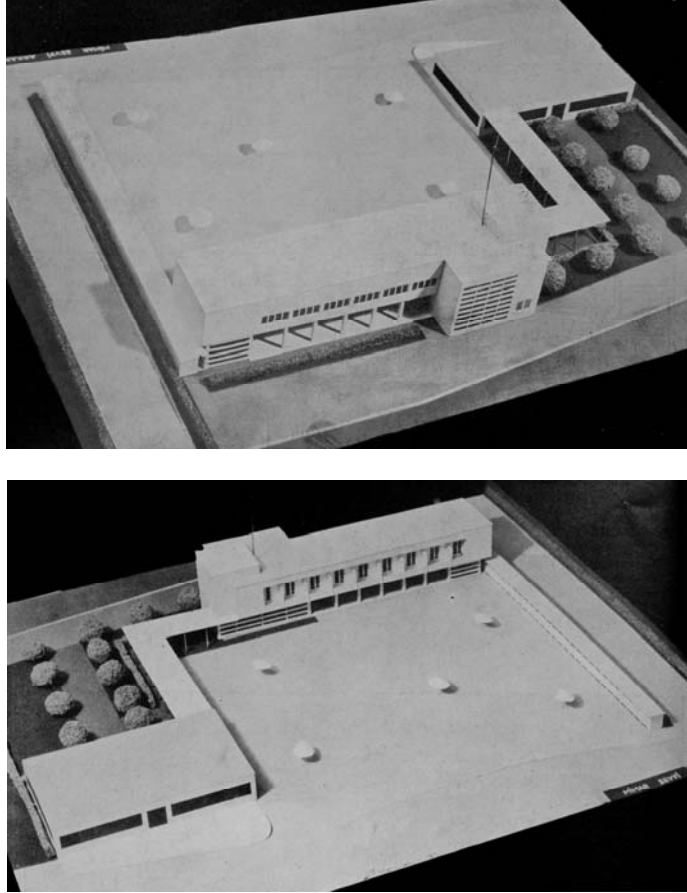
1937

YAZLIK OTEL PROJESİ

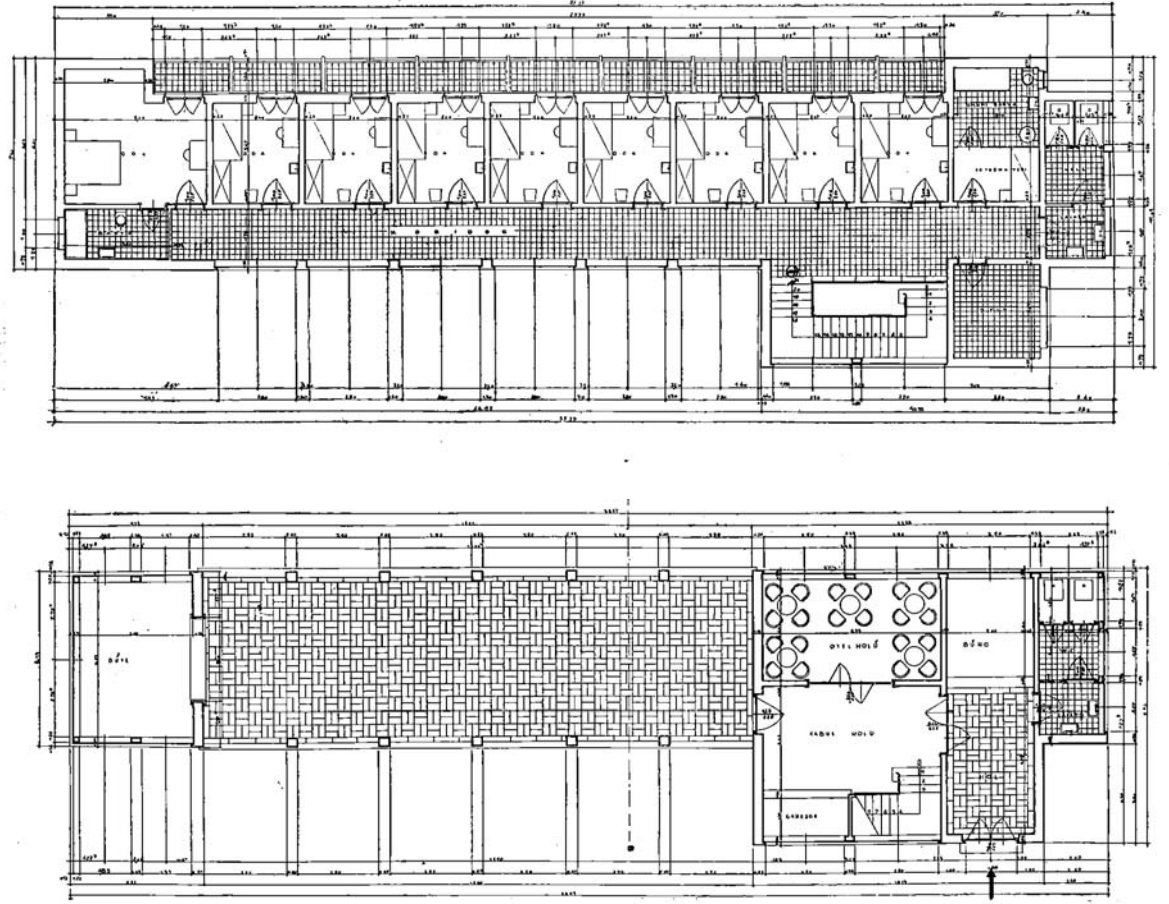
SAPANCA, SAKARYA

“Sapanca gölü sahilinde, kumsal bir sahaya yapılması düşünülen bu yazlık otel şimdilik 20 yataklı ve iki katlı olarak kabul edilmiştir. Alt kat giriş holü, salon ve yemek salonuna; üst kat da yatak odalarına tahsis edilmiştir. Tabiî bir plâj olan sahilden otelin salon ve yatak odalarının azamî istifadesini temin için bina sahile muvazi olarak uzun yapılmış, ön cepheye kolon ve teraslar konmuştur. Otelin bütçesi mahdud olması lâzım geldiğinden eb’ad iktisadi tutulmuştur. Memleketimizin sayısız güzel köşelerini lâayık olduğı ehemmiyette göze gösterebilmek gayesile binanın haricî tesirine sevimli ve davetkâr bir ifade verilmiştir. Plâjdan istifade imkânı için otelin etrafına soyunma kabinleri düşünülmüştür.”

İlk defa Arkitekt dergisinde “Sapanca oteli projesi” başlığı ve “Mimar Seyfi Arkan” ismi ile yayınlanmıştır.

Şekil 3. 155 “Maket”

Şekil 3. 156 “Kat plânları”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1937/7, s.191-192

SOLAK, 2000, s.111

SAYI, 2006, s.70

1937- 1938*

ÇEMBERLİTAŞ PALAS

ÇEMBERLİTAŞ, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde bilgisine ulaşılan yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Yapı günümüzde mevcuttur.

Şekil 3. 157 Çemberlitaş Palas, 2010

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1937-1938*

SÜMERBANK PAVYONU

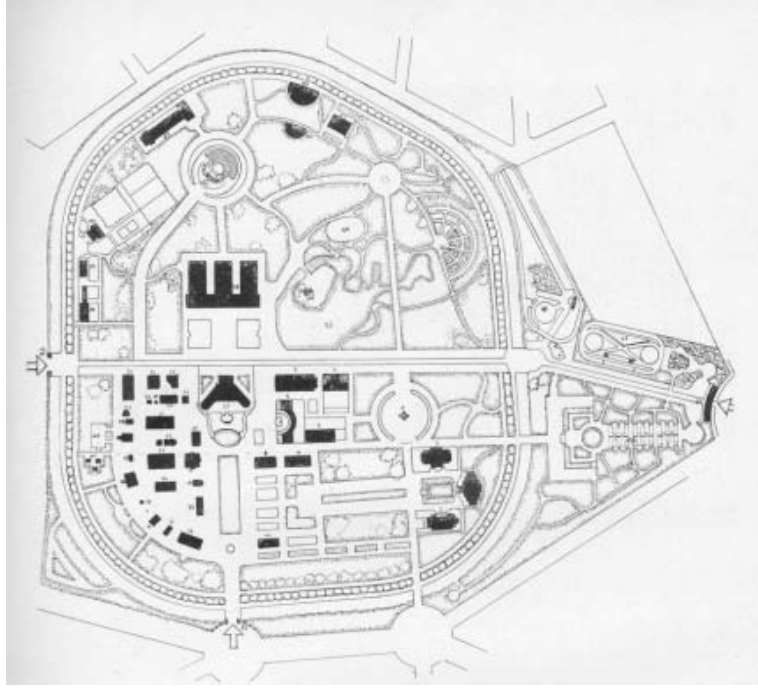
İZMİR

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı, “fuar işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde, “İzmir Milletlerarası Fuarında Sümerbank Pavyon binası ve iç dekorlarının inşası” şeklinde ifade edilmektedir.

Söz konusu yapı, 1944-1945’ de Arkan’ın ifadesiyle “ikinci defa” uygulanacaktır.

Şekil 3. 158 Sümerbank Pavyonu

Şekil 3. 159 Sümerbank Pavyonu'nun da içinde bulunduğu 'Kültürpark', 1939

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

ARKİTEKT, 1939/ 9-10, s.198-207

APİKAM

* BROŞÜR

1937-1939*

YOLCU SALONU PROJESİ

GALATA, İSTANBUL

“Bundan bir müddet evvel Galatada, Merkez ve Rıhtım Hanları arasındaki sahaya yapılmak üzere bir deniz garı binasının projesi müsabakaya konulmuştu. İktisat Bakanlığı ve İstanbul Liman Direktörlüğü tarafından tertip edilen bu müsabaka; Türk mimarları arasında çok iyi bir tesir yapmış ve neticede 21 proje iştirak etmiştir. Bunlardan yalnız dört tanesi Avrupadan gelmiştir.

Projenin hazırlanması için konulan müddet kâfi derecede uzundu. Müsabakada iki derece tayin edilmiş, birinciye 2500 lira, ikinciye de 1000 lira mükâfata karar verilmiştir. Bundan başka bir kaç proje de Liman Direktörlüğü tarafından satın alınacaktı.

Müsabakanın her şeyi tabî bir surette cereyan etmiş ve neticede projelerin tetkikine başlanmıştır. Bundan evvel Türk Mimarlar Cemiyeti tarafından müsabaka jürisinde murahhas olarak bulunmak üzere iki mimarın alınması teklif edilmiştir. Buna evvelce Liman Direktörlüğü itiraz etmişse de, bilâhara İktisat Vekâleti, Mimarlar Cemiyeti namına bir delegenin jüride bulunmasını kabul etmiştir.

Müsabakaya giren projeleri tetkik eden jüri aşağıdaki şekilde teşekkül etmiştir:

Muhittin Üstündağ : İstanbul Vali ve Belediye Reisi

Yunus Nadi : Menteşe Saylavı ve Cumhuriyet Gazetesi sahibi

Reşit Safvet Atabinen : Sabak Kocaeli Saylavı Turing K. U. Reisi

Bruno Taut : Güzel San’atlar Akademisi Profesörü

Cevat Nizamî : Ticaret Odası Umumî Kâtibî

Profesör Debs : Yüksek Mühendis Mektebi Mimarî Profesörü

Hasan Kaper : Muhafaza Başmüdürü

Samih Akkaynak : Türk Mimarlar Cemiyeti delegesi

Loran Rebul : Ecnebi Vapur Kumpanyası Odası Reisi ve Menajeri Pake Kumpanyaları Acentesi

Mustafa Nuri Anıl : Gümrükler Başmüdürü

Suphi Ziya Özbekkan : İstanbul Türkofis Müdürü

Sadettin Serin : Devlet Denizyolları Müdürü

Şükrü : Emniyet Müdiriyeti 5 nci Ş. Müdürü

Raufi Manyas : Liman İşletme İdaresi Müdürü

Jüri ilk toplantıdan sonra projelerin esaslı bir surette tetkiki için tâli bir teknik komite vücade getirmiştir. Bu komite aşağıdaki zevattan teşekkül etmiştir. Bu komiteye maalesef İktisat Vekâleti ile yapılan muhaberatın uzamasından dolayı Mimarlar Cemiyeti delegesı Mimar Samih Akkaynak iştirak edememiştir.

Mimar Bruno Taut : Güzel San'atlar Akademisi Profesörü

Mimar Debs : Yüksek Mühendis Mektebi Mimarî Profesörü

Mimar Fatih Köprülü : Liman İşletme İdaresi Fen Heyeti Başmimarı

Mustafa Nuri Anıl : Gümrükler Başmüdürü

Salih Kılıç namına : İstanbul Emniyet Müdiriyeti 5 nci Ş. M. Bay Şükrü

Raufi Manyas : Liman İşletme İdaresi Müdürü

Mühen. Ziya Kocainan : İstanbul Belediye İmar Müdürü

Mimar Sırrı Bilen : Güzel San'atlar Akademisi Profesörlerinden.

Tâli komisyon bir kaç toplantı yapmış ve elde ettiğı neticeleri esas komisyona bildirmiş ve jüri heyeti yaptığı son bir toplantıda kararını vermiştir.

Bu karara nazaran müsabakaya iştirak eden projelerin hiç biri matlûba kâfi derecede muvafık görülmediğı öğrenilmiştir. Jüri iştirak eden projelerden 7 tanesini kabili istifade görmüş, bu projelerin ifade ettikleri fikirlerden bilâhara yapılacak esas projede istifade etmek üzere bunları satın almağa karar vermiştir.

Neticede bir birinci yerine üç, bir ikinci yerine dört adet ikinci seçilmiştir. Mükâfatlar da bu projeler arasında taksim edilmiştir.

Birinci olarak seçilen projeler: Mimar Seyfi Arkan'ın, Mimar Rebii Refik'in ve bir de Budapeşteli mimarın eserleridir. İkinci olarak seçilen projeler: Mimar Nazif Asal,

Mimar Emin Onad, Ahmet Sabri, Mimar Şevki Balmumcu, Mimar Celâl Reşad'ın projeleridir.

Gerek teknik komisyonun raporu ve gerek jüri heyeti raporunun neşrine muvaffak olamadığımız için seçimin bu suretle yapılmasına hangi sâiklerin sebep olduğu malûm değildir. Liman İdaresi Direktörlüğüne jüri heyeti raporunun neşri için tarafımızdan müteaddit defalar müracaat edildiği halde raporun neşrine müsaade edilmemiştir.

Halbuki Avrupada jüri heyeti raporları değı meslekî mecmualarda neşredilmemek bilâkis projelerin halka teşhiri esnasında bile bir broşür halinde neşredilerek efkârı umumiye tatmin edilir.

Jüri heyeti raporunun muhteviyatı bir sır değildir. Bilâkis müsabakaya iştirak edenlerin projelerinin yekdiğerine tefevvukunu ve teklif edilen fikirlerin farklarını mukayese edecek olan ve bunlardan en muvafık ve en güzelinin intihap sebebini tespit edecek olan jüri heyeti raporudur.

Jüri azalarının sureti intihabında, mimar ve mühendis gibi meslek adamlarının bulunmasında pek hasis davranan Liman Direktörlüğü jüri heyeti raporunu neşretmemekle büsbütün münakasaya yol açmaktadır. Memleketimizde mimarî müsabakaların yeni başladığı bir sırada muhtelif devlet makamları ve sair müesseseler tarafından büyük hüsnü niyetlerle açılan müsabakaları daima alkışlamaktayız. Fakat müsabakaların sureti cereyanı hakkında vazedilmiş usulleri ve nizamları da vardır. Bunlar Avrupa memleketlerinde tespit edilmiş ve tecrübe edilmiş en güzel şekillerdir. Müsabakalar yapılırken bu usul ve nizamların tatbikini istemek te bizim hakkımızdır.

Binaenaleyh bizi tatmin edecek olan jüri heyeti raporunun Liman direktörlüğü tarafından mutlaka neşredilmesini bir defa daha burada temenni ediyoruz. Aksi takdirde; projelerin ne için istenilen şartlara tamamen uymadığı, ne için birer, birinci ve ikinci yerine 7 projenin seçildikleri daima herkesin kafasında bir istifham yaratacaktır. Halbuki jüri raporu bu şüpheyi dağıtacağı için herkes tatmin edilmiş olacaktır.”

Arkan'ın “N. 1777 H”. Rumuzlu projesi seçilen üç birinci proje arasındadır:

“N. 1777 H. Rumuzlu projeye ait izah notu

A. Şehircilik bakımından:

Bina şeklinin yuvarlaklığı iki yandaki binaların görüş imkânını azaltmamak, onlardan tefrik edilmek, ve denize uygun hatlar elde etmek için düşünülmüştür.

Büro kısmı arkaya konulmakla ileride vücutta gelecek olan meydana fon teşkil edilmiştir.

Köprüden gelen yol bir yeşillik bandı ile geliş ve gidiş olmak üzere ikiye ayrılmış ve yolun döndüğü yerde bir reklâm kulesi ve parmaklık veya tek katlı bir büro kısmı konarak ritim başlangıcı tefrik ve işaret edilmiştir.

B. Kullanış bakımından:

Muayene salonları aynı zamanda gelen ve giden yolculara ait olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu salonlar icabında birleşerek 180 kişiyi muayeneye elverişli bir salon olur.

Vapurdan bir pasörel ile birinci kata çıkan yolcular monümantal merdivenle salonun orta kısmına inerek orada muhtelif işlerini hallederek giderler. Aynı zamanda kalkacak bir vapur için gelen yolcular umumî holde pasaport, vize ve muhtelif işlerini hallettikten sonra yan salonlarda muayene olunarak vapura giderler.

Teşyi ve istikbale gelenler umumî holden çıkan iki merdivenle birinci kat salonlarına giderler, ve yine bu merdivenlerden dönerler.

Salonda azamî ziya, azamî hava ve azamî sür'atle hareket imkânı temin edilmiştir.

C. Malzeme bakımından:

Bina betonarme iskelet ve tuğla dolgu olarak düşünülmüştür.

Resepsyonel kısım döşemesi, monümantal merdiven ve umumî holdeki merdivenler mermer, duvarlar alçı ştuk, bölmeler ve gişeler bronz veya krome çerçeveli kristal camdır.

Bu kısımda elektrik endirekt ziya tertibatı yapılacaktır. Memleketin giriş kapısı olan bu salonda canlı bir hareket temin etmek üzere elektrikle işliyen grafik reklâm levhaları bu meydana düşünülecektir. Umumî bekleme salonları ve koridorlar döşemesi mermer ve duvarları taneli alçı ştuk olacaktır.

Memur büroları kaba ksilolit üzerine linoleum olacaktır. Tesisat her yerde ankastredir. Tuvalet ve diğer servis kısımlarında duvarlar marbrit cam, döşemeler karo olacaktır.

Haricen sıva yapılmayıp beyaza yakın renkte tabii taş kaplama yapılacaktır. Çerçeveler demir ve teferruatı olan ince aksam kromajlıdır.

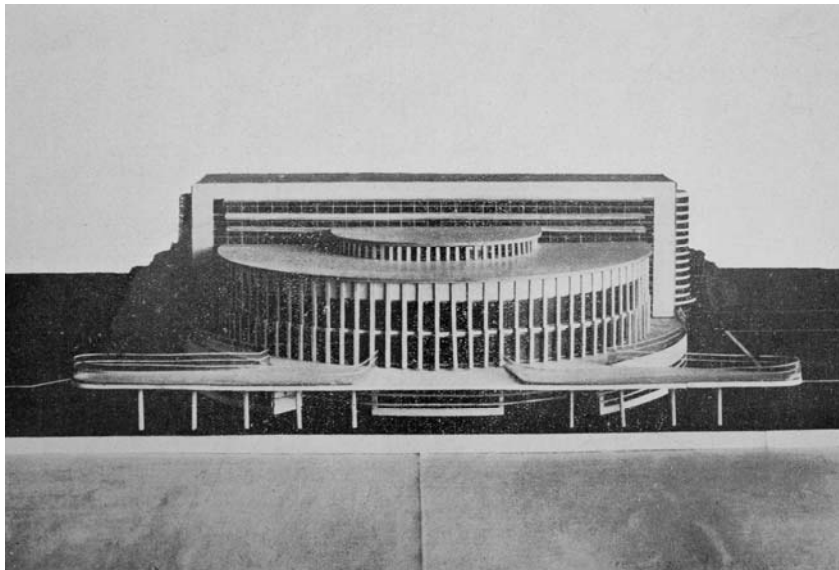
Çatı: Salonların üstü teras olarak düşünülmüştür. İstenilirse Tekuta kaplanacaktır. Geride olan kiralık bürolar için bu çatının reverbarasyon yapmaması için teras kısmı koyu renkte karo kaplanacaktır. Bu sebeptendir ki, pencereler önüne ayrıca saçaklar getirilmiştir.

D. Abide bakımından:

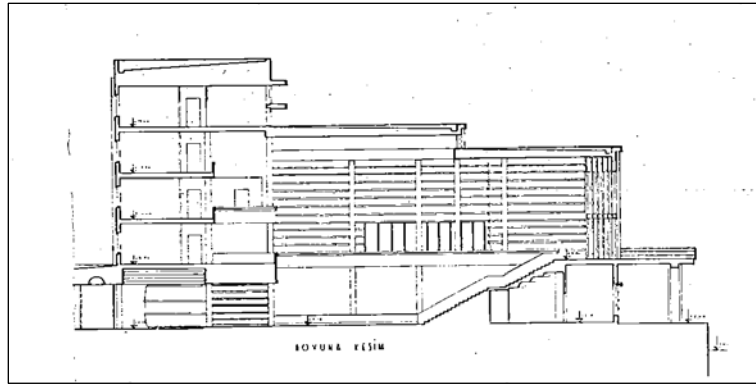
Esas abide arkada meydana düşünülmüştür. Bundan başka gene arka cephede sağ ve sol dolu kısımları üzerine (bas-relief) ler konacaktır.

Dahilde ise memleketin antresini teşkil edecek olan bu salonda monümantal merdiven karşısına gelmek üzere abide, Avrupada bir çok yolcu salonlarında olduğu gibi bir (bas-relief) olarak düşünülmüştür.”

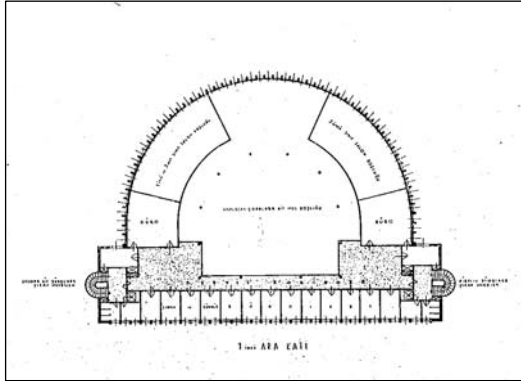
İlk defa Arkitekt dergisinde, “İstanbul limanı yolcu salonu proje müsabakası” başlığı ile yayınlanmıştır. Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde proje, “konkurlar/ Seyfi Arkan’ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde, “İstanbul (Gare Maritime) Yolcu Salonu” başlığıyla, projenin, milletlerarası müsabakada birincilik ödülü aldığı belirtilmiştir. Broşürde ilgili bölümün kapağında kullanılan fotoğrafın altına ‘projenin satın alındığı’ notu düşülmüştür.

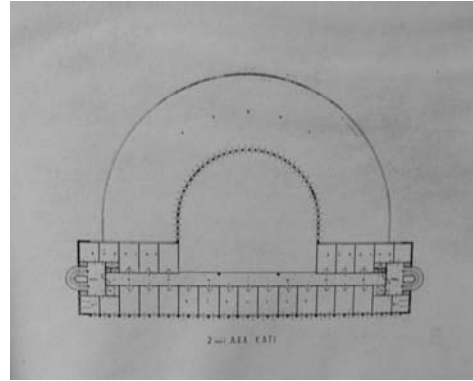
Şekil 3. 160 Broşürde kullanılan fotoğraf:
“Gar Maritim - İstanbul Yolcu Salonu (Maket). Proje satın alınmıştır”

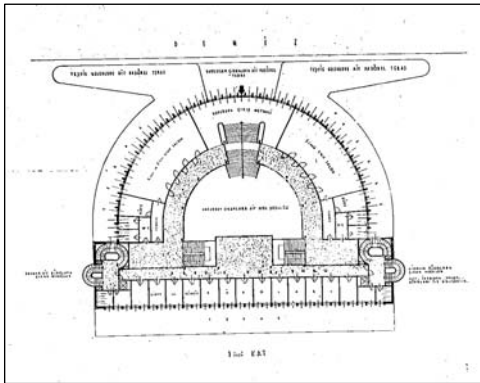
Şekil 3. 161 "Boyuna kesim"

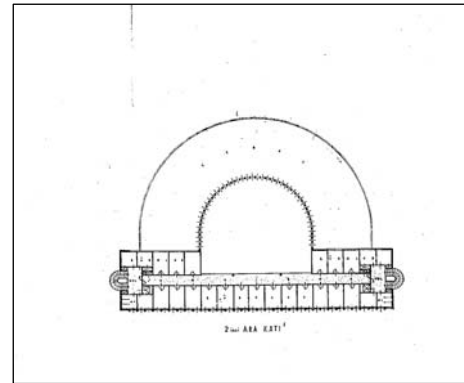
Şekil 3. 162 "1 inci ara kat"

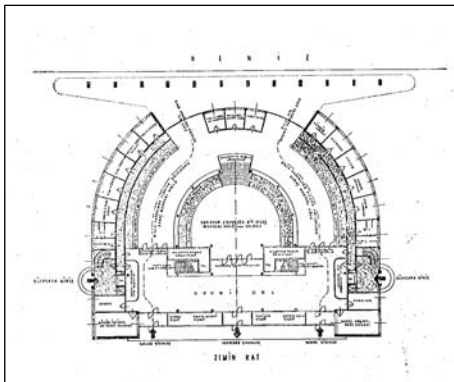
Şekil 3. 163 "2 inci kat"

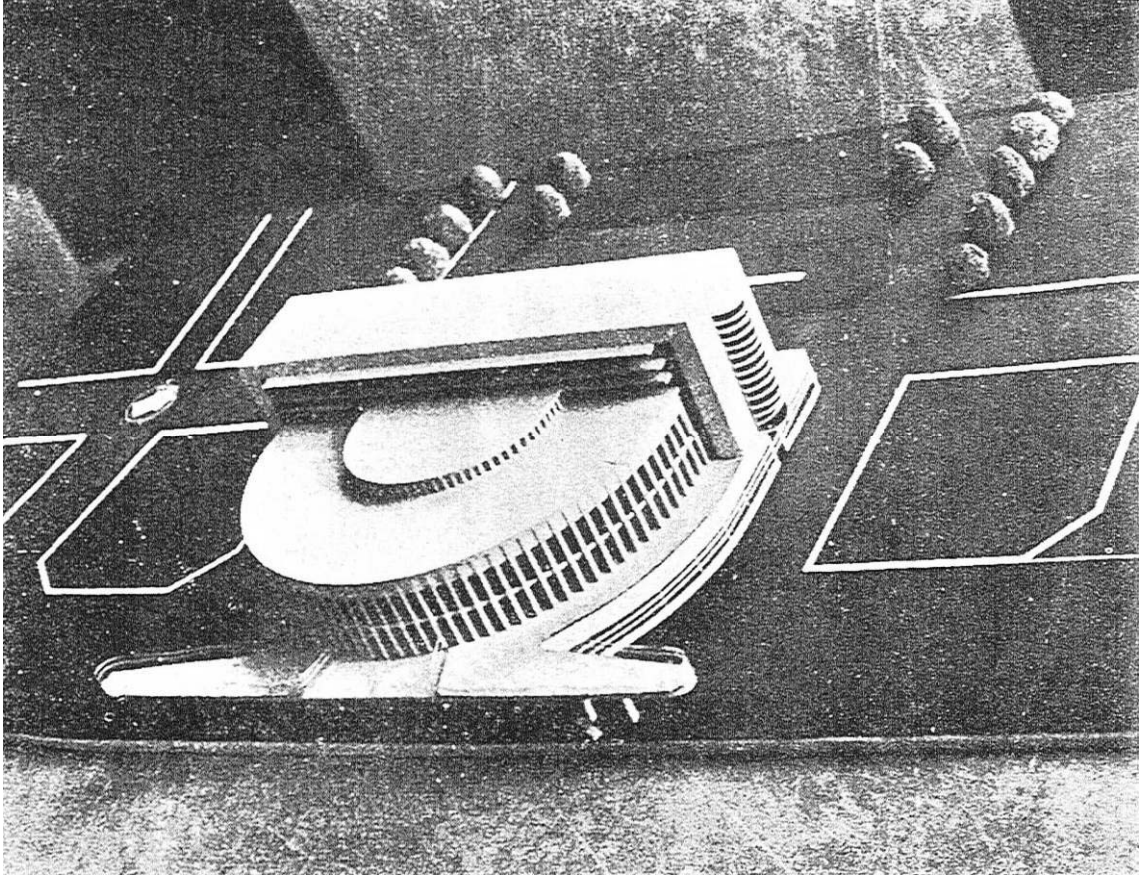
Şekil 3. 163 "1 inci kat"

Şekil 3. 164 "2 inci ara kat"

Şekil 3. 165 "Zemin kat"

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1937/2, s. 41-43

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1937, ARKİTEKT (Yarışmanın düzenlendiği tarih)

* Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde “konkurlar” başlığı adı altındaki bu projenin tarihi 1938- 1939 verilirken, Arkitekt dergisinde yarışmanın “bir müddet evvel düzenlendiği bilgisi verilmiştir. Yarışma sonuçlarının yayınlanması 1937 yılının başlarına; şubat ya da mart ayına denk düşmektedir. Bu durumda Arkan'ın broşürde belirttiği tarihin, yapının inşa edilmediği düşünülürse, neye dayandırılarak verildiği bilinmemektedir.

1937-1940*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ YARIŞMA PROJESİ

ANKARA

“ 1 — Türkiye Büyük Millet Meclisi, 11 Kânunusani 937 tarihinde kabul ettiği kanunla Ankarada bir Büyük Millet Meclisi binası inşasına karar vermiştir.

2 — Meclis reis vekili evvelâ bir meb’us hukukçunun reisliğinde, biri hukukçu, biri askerî diğeri tabip olan 3 meb’us idare emrinden mürekkep bir inşaat komisyonu teşkil etmiş.

3 — Bu binanın inşası için riyaset divanının karare, teşekkül etmiş olan (inşaat komisyonu) tarafından beynelmilel bir müsabaka açılmıştır.

4 — Komisyon yapmış olduğu müsabakanın umumî izahat faslında; aynen şu cümleler (Binanın, meclisin teşkilâtı dahiliyesi noktasından pratik olarak çalışması için lüzumlu olan bütün teferruatın tamam olmasının göz önünde tutulmasını değil; aynı zamanda uslûbunun da mükemmeliyetini, temizliğini, haricî hututunun âhengini ve yirminci asrın icabatını ve Türkiye cumhuriyetinin varlığını ve temsil ve tecessüm ettirecek bir âbidenin inşasını istemektedir.) ve (Türkiye Büyük Millet Meclisi sarayının inşa edileceği arsa Ankara şehrinin (Hükûmet mahallesi) olan kısmının arkasındaki tepe üzerindedir.) ve diğeri bir mahallede (Arsanın bulunduğu yerden gözle görülebilmesi kabil olan bir saha dahilinde bütün eski ve yeni Ankarayı teşkil eden güzel bir manzara görülmektedir; pek tabîî olarak bu arsa üzerinden yapılacak olan âbide de, eski ve yeni şehir kısımlarından çok güzel görülebilecektir.) ve (Müsabıklar, plânda görülen ve arsanın hükûmet mahallesinin tam arkasına isabet eden kısımlarında T.B.M M. Binasile beraber bu müsabakaya dahil olmıyan ve sonradan yapılacak olan başvekâlet ve hariciye vekâleti binaları için yer ayırmağı unutmamalıdır.)

Müsabakaya iştirak edeceklerle verilecek vesikalar:

1 — Ankara şehrinin umumî imar plânı;

2 — Bir milimetre, bir metreyi gösterir mikyasında arsanın plânı;

3 — Jeolojik maktalar ve sondaj plânı;

4 — Program mukaddeme, (programlar numara 1, 2, 3) ,

5 — Malzemei inşaiye fiat listesi;

6 — Vahit fiat listesi.

Beynelmilel müsabakanın mevzuu ve inşaat

Programda yazılı olmıyan şeref antresi ve sair teferruatile beraber riyaseticumhur dairesini (program numara 1) ihtiva etmek üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi binasını (Prog. No. 2. 3. 4.) teşkil edecek olan inşaat; müştemilât dahil olmıyarak tek bir binadan ibaret olacaktır.

Müştemilât

F. 1 (Prog. No. 2. 3. 4.) de gösterilen esas bina haricinde yapılacak olan servis binalarile (F.8) de tarif edilen ikametgâhlar müştemilâtı teşil ederler.

Bu müştemilât kısmı esas bina için açılmış olan müsabakaya dahil değildir. Yalnız müsabakaya girenler bu kısımların mahallerini de arsa plânı üzerinde tesbit edebilirler.

İnşaat bedeli

İnşaat bedeli, bu müsabakaya dahil olmıyan müştemilât kısmı hariç olarak mimarın ücreti de dahil olduğu halde hiç bir suretle dört milyon Türk lirasını geçemez.

Musabıkların verecekleri resim ve vesaik

10 sıralı bir cetvel halinde ve not; resimlerin yapılacağı şekle dairdir.

MÜSABAKA TALİMATNAMESİ

Bu fasılda aynen şu cümle:

(Muayyen olan inşaat bedelini geçen veyahut inşaat programlarına uymayan veya başka bir fikri kabul ettirmek maksadına müsteniden tanzim edilmiş olan plân ve projeler müsabakaya dahil edilmezler.)

Müsabakanın gizli olduğuna dair fıkralarda:

Gönderilecek projelerin ve her nevi evrakın her birinin alt sağ köşesinde musabıklar tarafından intihap edilmiş bir hüviyet numarasından başka hiçbir isim veya adres olmıyacak veya başka bir yazı veya fark alâmeti veya işareti haiz bulunmıyacaktır. Ve bu hüviyet numaraları sadece yazılmış dört santim boyunda altı haneli bir rakım olacaktır. Keşifname hulâsasile izahname de bir tek zarf içine konularak zarfın üzerine

hâviyet numarasile yalnız (keşifname) kelimesi yazılarak mühürle kapatılacaktır. İsim, memleket, unvan ve hüviyetlerini tayin edecek vesika ile musabıklar hazırlayacakları keşifname hulâsasile, kendi isim, memleket unvanlarile birlikte kabul edecektir. Hüviyet numarasını havi vesikalar ayrı ayrı zarflar içine konarak kapanacak bir zarfın üzerine yalnız keşifname ve diğer zarfın üzerine yalnız beyanname kelimesi ve bir tarafına da aynı hüviyet numarasını aynı büyüklükte sadece yazacaklardır. Bu suretle hazırlanacak proje bir ambalâj halinde üzerinde Ankarada Büyük Millet Meclisi inşaat komisyonuna göndereceklerdir. Ambalâjın üzerinde mimarî müsabaka ibaresi ve gideceği adresten başka hiçbir yazı veya bir işaret bulunmayacaktır. Her hangi şehir ve mahalde olursa olsun projeyi yapan bizzat getiremez.

Projeler, inşaat komisyonu reisliğine; duhulüne göre bir (duhul kayıt numarası) verilecektir. Bu kayıt numarası münferit ambalâjın üzerine konacaktır. Paketler açıldıktan sonra, aynı kayıt numarası gönderilen bütün evrakın resim ve projelerin üzerine yapıştırılacaktır. Dört köşe kaymaklı bir kâğıt üzerine tabedilmiş olan bu kayıt numaraları hüviyet numaralarının üzerine yapıştırılarak ve hüviyet numaraları kapatılacaktır.

Şeklinde hulâsa edilmiştir.

Müsabakadan ihraç şartları faslındadır.

(1 — Ambalaj ve zarflar da dahil olmak üzere müsabakaya iştirak eden kimsenin şahsını veya hüviyetini ifşa edecek bir isim ve parolayı veya bilvasıta ve bilâ vasıta her hangi menşe işaretini ihtiva eden projeler;)

(Müsabakaya iştirak etmek keyfiyeti, daha aşağıda iştirak edenler tarafından bu nizamname ve programların kabul edilmiş olduğunu tazammun eden;)

(Müsabakanın beynelmilel mahiyeti itibarile bu müsabakaya iştirak edenler tarafından sorulacak suallere vaktinde cevap vermek imkânsızlığına mebni bu talimatname ve programlarda münderiç olanlarında maada hiçbir vesika veya malûmat verilemeyecektir.)

Hakem

(Hakem beynelmilel şöhreti haiz bir mimardır. Bu zatın ismi komisyon tarafından müsabakaya davet edilmiş olan zevata yazılacak bir (sikülerle) ayrı ayrı bildirilecektir.

Hakem vazifesi

a — Müsabaka programını hazırlamak ve komisyona vermek;

b — Projeleri tetkik ederek programların icabatına en iyi tekabül eden ve artistik ve pratik noktai nazardan en ziyade muvafık addedilebilecek olan üç adedini seçmek.

c — İcabında T. B. M. M. inşaat komisyonu tarafından neşredilmek hakkı da baki kalmak şartile verdiği üç plânın kayıt numaralarını da havi olmak üzere komisyona bir rapor vermek;

Mükafatlar, mansiyonlar, kabul edilecek projelerin tatbikine ait şartlar

Hakemin en iyi addedeceği üç projeden birisinin intihabı keyfiyeti doğrudan doğruya Türkiye Cumhuriyeti hükûmetine aittir. Bu suretle hükûmetçe kabul edilen projenin sahibine yapılacak binanın inşaatını kontrol etmek hakkı verilecektir. Bu hak, vergiler dahil olmadığı halde inşaat bedeli üzerinden % 3,5.

Bundan maada T. B. M. M. binasile beraber yaptırılması kanunla tasvip edilmiş olan başvekâlet ve hariciye vekâleti binalarının ve meclis binası haricinde yapılacak mahallâtın projelerini ihzar etmek ve inşaatı kontrol etmek hakkı da bu zata verilecektir.

Bu şartlarla mükâfatlar şöyledir:

Birinci mükâfatkontrol hakkı

İkinci mükâfat3.000 Türk lirası.

Tekrar ikinci mükâfat3.000 Türk lirası.

Türkiye Büyük Millet Meclisi inşaat komisyonu mükâfat ve mansiyon kazanmış olan projeleri neşretmek hakkını haizdir.

25 Haziran 1937

Müsabaka müddeti hakkında komisyon reisliğinden gönderilen bir sirküler

1 — Beynelmilel müsabakanın kapanma müddeti olan 10 Kânunuevvel 937 tarihinde her musabıkın talimatname mucibince sevkedeceği evraklar Ankarada bulunması lâzımdeğildir.

Yalnız her musabık tam o tarihte veya daha evvel Ankarada (Türkiye Büyük Millet Meclisi inşaat komisyonu) adresine sevkedilmek üzere bütün evrakı muhtevi ambalâjı

bir şimendifer idaresine veya bir nakliye şirketine tevdi ettiğini isbat eden bir vesikayı kendi imzasını havi bir mektuba melfuf olarak komisyona göndermesi kâfidir.

İnşaat Komisyonu Reisi

Musabıklara gönderilen hakem raporu ve projelerin iadesi hakkında sirküler

Müşabaka talimatnamesi ahkâmına tevfikân hakem heyetinin komisyonumuza verdiği raporun matbu bir nüshasını bu mektubumla beraber size gönderilmiştir.

Bu raporda, müşabakaya iştirak eden 14 plân hakkındaki tetkik ve mütalâaları; her bir plân üzerine komisyonumuz tarafından konulmuş olan ve altı haneli bir rakamdan müteşekkil bulunan (matrikül) numaralarının son iki hanesi rakamlar alınarak ihtisar edilmiş numaralar tahtında göreceksiniz. Bu numaralarla anonimite tamamilen muhafaza edilmiş bulunduğundan musabıklar raporda okuyacakları mütalâaların yalnız kendi numaralarına ait olanlar ile alâkadar olacaklar diğerlerini tanımayacaklardır.

..... Plânlarınızın adresinize isimli olarak veya matrikül numaraları tahtında anonim olarak sevki şıklarından hangisini tercih ettiğinizi bildiriniz.

İnşaat Komisyonu Reisi

Hulâsa:

1 — Kanun tarihi 11 Kânunuevvel 1937

2 — Müsabaka talimatnamesi ve umumî izahat ve şartnamesi tarihi 25 Haziran 1937

3 — Türk mimarlarının müşabakaya iştirakleri hakkında program ve talimatname Ağustos ve Eylûl 1937 tarihlerinde verilmiştir.

4 — Müsabakanın kapanma tarihi 10 Kânunuevvel 1937

5 — Hakemlerin raporu tarihi 28 Kânunusani 1938

6 — Hakemlerin raporunun neşir tarihi 23 Şubat 1938 (Ulus gazetesi)

Yukarıdaki hulâsa edilen müşabaka program ve şartnamelerine göre:

a - Jüri bir olacak yerde üç kişi olmuştur.

b - Jüri müşabaka şartnamesini ve programları tanzim edecek yerde onların yapmadıkları anlaşılmıştır.

c - Beynelmilel müşabaka umumî değil davetli birkaç mimara inhisar ettirilmiştir.

d - Tetkik ve kabul edilecek projelerin dört milyon Türk lirasını geçmemesi kat'î ve bunun haricine çıkacak projelerin müsabakadan ihraç edilecekleri kat'î olarak talimatnamede tesbit olunduğu halde jüri heyeti bunu nazarı itibare alarak raporunu ona göre tanzim etmemiştir.

1 — Bu suretle tarafeynin muta oldukları şartnamenin bu kısmı ihlâl edilmiştir.

2 — Bu suretle projelerin iyi mukayese edilemeyecekleri meydandadır.

e - Müsabaka gizli olacak yerde yukarıdaki tamimde okunacağı veçhile gönderilen projelerin kimler tarafından yapıldıkları anlaşılmış ve binnetice gizli tutulması keyfiyeti ihlâl olunmuştur. Projelerin iadeleri hakkındaki sirküler de bu ciheti müeyyittir.

f - Jüri, tetkik ettiği projelerin umumunu tenkit etmiş olduğu görülmektedir.

En ufak müsabakalarda dahi, nerede kaldı ki Türkiye'nin beynelmilel büyük bir müsabakası olan bu projeler halka ve mimarlık âlemine teşhir edilmemiştir. Bahasus jüri heyetinin kıymetli tenkitleri ancak projelerin herkes tarafından görülmesi halinde anlaşılacaktır.

Büyük Millet Meclisi Sarayı proje müsabakası için altı ay müddet tayin olunmuştur.

Ve bu müsabakaya birçok ecnebi mimarları ve bilhassa davetle iştirak edildikleri halde Türk mimarları iştirak ettirilmiyordu. Bu hususta vukubulan müracaatlar üzerine Türk mimarında iştiraki komisyon tarafından kararlaştırılmıştır.

Bu suretle Türk mimarlarının çalışma müddeti programın geç verilmesinden aşağı yukarı yarıya indirilmiştir.

Jüri raporunda da zikrolunduğu veçhile çok büyük ve şümüllü olan ve Türkiye'nin en büyük müsabakası bulunan bu işte uzun tetkikat ve etüd yapmak ve çok çalışmak icap ettiğinden bu müddetin mecmuu dahi kâfi değildi.

Hakemlerin raporu:

Methal, program, projeler (umumî izahat) karar fasıllarını muhtevidir.

Hakemlerin raporunda yazıldığı veçhile 14 proje müsabakaya iştirak etmiştir.

Hakemlerin raporu

Methal:

İnşaat komisyonu tarafından, Ankarada yapılacak Büyük Millet Meclisi binası için açılan beynelmilel müsabakaya ait kararlarını vermek üzere davet edilen hakemler, evveleminde, Ankarada gördükleri cemilekârane ve dostane kabulden ve lüzumu olan malûmatın kendilerine verilmesinde gösterilen ihtimamdan dolayı minnettarlıklarını bilhassa kaydederler.

Türk resmî mahfellerile olan görüşmelerinde hâkim olan samimî açıklık, meslekî vazifelerinin mahiyeti itibarile tahaddüs eden bir çok meselelerin aydınlanmasına pek ziyade hâdim olmuştur.

Hakemler, binanın inşasına ait 14 projenin teşhir edildiği salona geldikleri vakit, muhtelif resim, keşifname ve izahnameler açılmış ve her proje bu hususta tesis edilen muvakkat bölmeler üzerinde tamamen vazih bir surette teşhir edilmiş bulunuyordu. Keza, müsabaka talimatnamesi mucibince her projeye ve müsabıkların muhtelif keşifname ve izahnamelerine ait her sahife veya vesikaya altı rakamdan mürekkep bir seri numarası verilmiş olduğunu görmüşlerdir.

Hakemlerin, projelerin tetkikinden önce, ilk vazifeleri, Ankarada büyük inşaatta takip edlimiş olan usuller üzerinde müessir olabilecek bazı teknik meselelerle istinas etmek, arsayı ve civarını ziyaret ve buna taallûk edecek imar meselelerini tetkik eylemek olmuştur. Aynî zamanda hakemler, birlikte olarak müsabaka programını ihtimamla tetkik etmişlerdir.

Program :

Hakemler, programla merbutu bulunan vesikaların daha derin bir surette tetkiki neticesi olarak, on dört müsabıkın proje ve raporlarının tetkikinden sonra, bazı mülâhazalar arzını faydalı bulmaktadırlar.

Evvelâ, hakemler, programın fevkalâde şuurlu ve müdekkikane tanzim edilmiş olduğunu bilhassa kayıd ve işaret ederler. Bu keyfiyet, müsabakaya iştirâk edenlere müsabakanın şumulünü ve teferruatını umumiyet itibarile kavramak imkânını vermiştir. Tahdidat asgarî bir dereceye indirilmiş ve bu hususta program büyük kıymette vasıfları haiz bulunmuştur.

Bununla beraber, programda, müsabıklara bazı esaslı unsurlar hakkında verilmesi belki de faydalı olabilecek umumî mahiyette malûmat eksiktir. Bu malûmat, İnşaat

komisyonunun hakikî maksadı hakkında müsabıkları tenvir edebilecek ve meseleyi kendilerine ana hatları itibarile verebilecek malûmattır. Hakemler, programı tetkik ederken, kısmen bu programın yapılmaya müheyya bir binaya ait keşifname mahiyetini aldığı ve fakat aynı zamanda da bir

«Fikir Müsbakası» ve yahut bir ön – proje için esas teşkiline müsait bir program serbestisini de muhafaza ettiği intibamı edinmişlerdir.

Bir misal olarak şunu zikredebiliriz : Program, istenen antre adedini çok sabit bir şekilde bildirmekte ve har bir antre için, istenen bazı teferruatı, ve bilhassa, kompozisyonda çok mühim bir servis unsuru teşkil eden vestiyerleri tafsilâtı surette kaydetmektedir. Fakat, «Teşfirat Antresi» verilirken bunun nasıl kullanılacağı hakkında hiçbir izahat mevcut değildir. Hakemlerin fikri şudur ki, bu derece mühim olan bir binada, teşrifat antresi çok mikdarda ziyaretçi ve davetli için antre olarak kullanılacağından mühim merasimler münasebetile gerek dış gerek iç yolların hem vekarlı ve hem de âbidevi (monümantal) bir şekilde tasavvur edilmesi lâzımdır. bu fikir doğru bulunursa, «Teşrifat Antresi» hem geniş hem de kolaylıkla kullanılan vestiyerlerle ve muhtelif elzem teferruatla mücehhez bulunmalıdır. Bu hususta tafsilâtı izahat yoktur ve, hiçbir proje bu mühim unsur için tatmin edici bir tarzıhal göstermediğinden, müsabıklar arasında az çok bir fikir karışıklığı mevcut bulunmuş olduğu âşikârdır.

Diğer bir misal daha : «Cumhur Başkanlığı» kısmı hakkındaki malûmat da, bilhassa esas bina ile sıkı münasebeti bakımından sureti istimalinde olduğu gibi kabul salonlarının ve müsamere salonlarının mesahai sathiyesi hususunda da sarahatten mahrumdur. Bu unsur için, hiç olmazsa derpiş edilecek davetli adedi hakkında bazı malûmat verilmesi faydalı olurdu. Bu meselede de müsabıklar vaziyeti vuzuhla görememişlerdir. Nasıl ki, müsabıklar mesahai sathiyeleri büyük farklarla derpiş etmişler ve aynı zamanda da mezkûr Başkanlık binasının sureti istimalini de başka başka tasavvur eylemişlerdir.

Hakemler, başkanlık kabul ve merasim salonlarının yer ve taksimatını derpiş ederken, büyük merasimlerde bu salonların, mimarî (arşitektüral) bir kül teşkil edecek veçhile asamblenin büyük hollerile vekarlı ve abidevî irtibatları bulunması şayanı arzu olacağı fikrindedirler.

Projeler (Umumî mülâhazat)

Program hakkında yukarıki birkaç mülâhazanın serdinden sonra, hakemler tetkik edilmek üzere kendilerine verilen on dört proje hakkında bazı mülâhazalar dermeyeran etmişlerdir:

Bu projelerin teşhirinden, müsabıkların sarfettikleri muazzam gayret ve aynı zamanda bu projelerden bir çoğunun arzındaki yüksek seviye meydana çıkmaktadır. Bu cihet, böyle fevkalâde mudil ve büyük ehemmiyette bir meselenin halline matuf bir projenin tasavvur ve icrası için müsabıklara verilen mühletin nisbeten kısa olduğu göz önüne alınca bilhassa kaydedilmeğe şayandır.

Projelerin daha derin bir tetkiki neticesinde, bir çok müsabıkın programı çok iyi tâmik etmemiş olduklarının, bu mahiyetteki bir binanın tipik unsurlarının ve bu unsurları vekarlı ve temiz bir mimarî terimlerle ifade edebilecek derecede anlamamış bulunduklarının sabit olması, hiç şüphesiz mühletin bu mahdudiyeti ile izah edilebilir.

Hakemler, 12 ve 13 numaralı müsabıkların, verilecek resim adedi bahsinde talimatnameleri takip etmediklerini esefle görmüşlerdir. Hakemler, talimatnameleri kendi tefsir tarzlarına göre, bu müsabıkları bu yüzden ihraç mecburiyetinde olduklarını zannetmemişler, istenmemiş olan resimleri kaldırarak kararlarında bu resimleri nazarı itibare almamışlardır.

Diğer taraftan, alıkonan projelerden bir kaçında, programda istenen şeylere nazaran nisyan ve boşluklar mevcut ise de bunlar, hakemleri bu projeleri müsabakadan ihraca sevkedecek kadar vahim mahiyette görülmemiştir.

Karar :

Hakemler, programın malî cihetine büyük bir ehemmiyet atfederek, muhtelif projeleri kontrol ve mukayese için bitaraf bir esas bulmağa çalışmışlardır. Müsabıklar tarafından verilen keşifnamelerdeki hesapları derin bir kontrolden geçirmenin hakemler için imkânsız bulunduğu beyandan müstağnidir. Buna binaen hakemler, Ankarada son yıllarda yapılmış olan inşaatın metre mikâbı üzerine fiatını nazarı itibare almışlardır.

Bu hususta, kendlerine, talepleri üzerine, aşağıdaki rakamlar verilmiştir.

CETVEL «A»

Türk lirası	Metre mikâ -	Metre mikâbı olarak
olarak fiat	bının fiatı	hacim
1.138.000 Dahliye Vekâleti	18.70	60.300
600.000 Temyiz Mahkemesi	16.00	39.250
1.600.000 Millî Müdafaa Vekâleti	24.60	65.000
(duvarlar ve bahçe kapıları ve saire ile)		
650.000 Erkânı Harbiye	20.30	32.000
1.750.000 Harbiye mektebi	20.30	86.000
600.000 Nafia Vekâleti	16.00	37.000
750.000 İktisat ve Ziraat Vekâleti	16.00	47.000
— Fransa Büyük Elçiliği	22.00	—
— Emlâk ve Eytam Bankası	18.00	—
7.088.000 Yekûn		367.000

Metre mikâbı başına vasatî fiat 7 088 000/ 367 000 =19.30 Türk lirası.

Bundan sonra, hakemler en enteresan projelerin hacimlerini ehemmiyetle tetkik ve inşaat fiatının programdaki 4.000.000 Türk lirası mikdarını geçmiyeceğini farzederek, bu muhtelif projeler için metre mikâbı başına bir fiat hesap etmişlerdir. Netice şudur:

CETVEL «B»

Proje numarası	Metre mikâbı olarak hâcim	Metre mikâbı başına fiat Türk lirası
4	538.000	7.40
7	224.000	17.80
8	387.000	10.30
10	567.000	7.00

11	229.000	15.40
13	303.000	13.20
14	297.000	13.50

Hakemler, (A) cetvelinde bildirilen neticelere göre mevzu bahis inşaat gibi bir inşaatın 18 ilâ 19 Türk lirasından aşağı başarılamıyacağına kanidir. Bununla beraber, 7 ve 11 numaralı projeler programın hududu dahilinde kabili icra olamayacağından, bunları münhasıran kâfi evsafı haiz olmamaları sebebiyle «programın icabatına en ziyade uyan ve artistik ve pratik noktai nazardan en ziyade tatmin edici» ad edememişlerdir. Bu böyle olmasaydı bu projeleri intihaba mütemayıl olacaklarını katî bir şekilde inkâr edemiyceklerdi.

Vaziyet şudur ki, aşağı yukarı malî hudut dahilinde kalan iki proje tatmin edici değildir ve diğerlerinin de, bu hududu tecavüz ettikleri için, bertaraf edilmesi icab eder.

Bu tesbit yapıldıktan sonra dahi, hakemler vazifelerine, pratik evsaf, mimarî evsaf... ilâh gibi malî evsaf... kadar mühim olan diğer mümeyyiz evsafını göz önüne alarak, yani malî meseleye hâkim bir mevki vermeksizin, tetkikine devam edilmesini vazifeleri iktizasından addetmektedirler. Bahusus ki, bütün projeler muhtemel tatbiklerinden önce mühim tadillere maruz kalacaklarından, bu değişiklikler gerek teferruat ve gerek pratik ve artistik ıslâhatı da temin edebilir.

Hakemler, derin bir tetkikten sonra, inşaat komisyonuna tavsiye edilecek projelerin liyakat sırasına göre şunlar olduğu fikrindedir: 13, 14 ve 8.

Numara 8, numara 4 ü akaliyetle bırakan bir ekseriyetle kabul edilmiştir.”

Ödül sıralaması, birinci, ikinci ve üçüncü olan projeler; 13, 14 ve 8 üzerinden yapılırken, iki birinci mükafatın projeleri yayınlanır: Birinci ödülü alan projelerden 13 ve 14 numaralı projeler hakkında jüri raporuna yer verilir. 14 numaralı proje Mimar C. Holzmeister’a aitken 13 numaralı projenin kime ait olduğu belirtilmemesine rağmen, projesi yayınlanan Mimar Albert Laprade’ye ait olmalıdır. Jüri bu iki karardan emin olmasına rağmen üçüncü sıraya yerleştirdiği 8 numaralı proje konusunda çoğunluk sağlanamamış, söz konusu proje yerine kimi jüri üyeleri uygulanmasının maddi açıdan güçlüğü ama yine de mimari vasıflarının uygunluğu nedeniyle 4 no’lu proje yani Mimar Seyfi Arkan’ın projesinin üçüncü olması istenmiştir:

“Hakemler, 13 ve 14 numaralı projelerin iradesinde müttefik oldukları halde üçüncü projenin iradesinde bu ittifak mevcut değildir. Ekseriyet, vasıfların heyeti mecmuası olarak, mimarisini ve çok mübalâgalı olmayan bedelini göz önünde tutmak suretile 8 numaralı projeyi tervic etmektedir. Ekalliyet ise, ebadın büyük ve bundan dolayı da bedelin pek yüksek olduğunu teslim etmekle beraber, 4 numaralı plânın mimarî vasıflarını tercih ve bu projeyi üçüncü olarak tasnif etmenin yerinde olacağını zannetmektedir.”

Kararsız kalınan iki projenin jüri raporu:

“Proje No. 8

Plân ve taksimat : Büyük bir parperdü salonuna açılan iki büyük içtima salonu iyi konulmuştur. Ancak 600 kişilik salona tahsis edilen yerin 300 kişilik bir salona tahsis edilen mesafeye muadil olarak telâkkisi icabeder ki, bu tarzı hal pek az mantıkidir. Ses (akustik) meselesi ehemmiyetle tetkik edilmiştir.

3ve 4 numaralı iki küçük salonun yerleri, bu salonlar plânın merkezinden uzaklaştığından, zaten çok mütenazır (simetrik) olan bu kompozisyonda pek o kadar iyi konulmamıştır.

İleride tevsî imkânı derpiş edilmiştir.

Mimarî: Zarîf fakat mimarî şekiller için hususî karakteri olmıyan tarzı haller. Esas cephedeki birlik ve büyüklük, oldukça bayağı gözüken yan cephelerde bir akis bulmamaktadır.

Ekonomi cephesi : Fiat oldukça yüksektir. Bununla beraber bu proje bu bakımdan en mübalâgalı olanlar arasında değildir.

Vaziyet plânı : Dış mimaride görülen aynı ruh ve fikir dairesinde iyi tetkik edilmiş ve fakat tezyinî (dekoratif) unsurlara fazla yer verilmiştir.

Proje No. 4

Plân ve taksimat : İki büyük içtima salonu ve bunların aksamı için orijinal vaziyet. Fakat muhtelif seviyede tutulmuşlardır. Bununla beraber bu şahsî tarzı hal daha derin bir tetkiki istilzam eder. Mustadil şeklindeki yan bloklar ve katı nakıs şeklindeki merkezî büyük kitle ile nafi bir irtibat teşkil eden 3 ve 4 numaralı salonlar için pratik vaziyet. Mustadil şeklindeki iki yan bloku, bilhassa aşağı kısımları, müphem ve çok garip bir şekildedir ve bünye (strüktür) unsurlarında mutabakat yoktur.

Mimarî: Vüsatli, kuvvetli ve büyük (muhteşem) tarzdadır. O suretle ki, bina bütün Devlet mahallesinde, gayesile tamamen hemahenk olarak, hâkim bir unsur teşkil edecektir.

Cenup cephesinin antresi, hem fikir hem de resim itibarile pek az tetkik edilmiştir.

Vaziyet plânı: İhtişam unsurları. Fakat tetkik gayrikâfidir.”

Yazı, jürinin yalnız en iyi üç projeye yer verdiğini ama sıralamanın birincilik, ikincilik ve üçüncülük esasına dayanıp dayanmadığı ya da üç birincinin olduğu, net olarak açıklanmadan ve ayrıca dört projeden hangisinin ilk üç olduğu belirtilmeden devam etmektedir.. Bunun yanında, “dikkate lââyık” olan ama kazanamayan beş proje hakkında daha açıklama yapılmıştır:

“Karar lâhika :

Mukaddimedeki «Hakem» faslı yalnız en iyi üç proje hakkında bir rapor derpiş etmekte ise de, hakemler, müsabakanın ehemmiyetine binaen, dikkate lââyık diğer birkaç proje hakkında da bazı mülâhazalarda bulunmanın hakkaniyetli olacağını zannetmişlerdi.”

“Hakemler”, kazanan projeler dışında 1, 9, 10, 11, 12 numaralı projeler hakkında düşüncelerini belirtirler. Üç jüri üyesinin imzalarıyla birlikte bir nevi “ara son” verilen jüri raporunda, büyük puntolarıyla Arkan’ın projesine geniş yer verilir. Belki, bu da, üç değil de dört birinci ödül olduğu anlamına gelmektedir:

“Ankarada 28 kânunusani 1938 tarihinde imzalanmıştır.

Ivar Tengbom W. M. Dudok Howard Robertson

4 No. lu Projeye ait Malumat

4 nolu projede :

Arazinin topografik arızalarına tamamilen uyan ve normal bir toprak tesviyesile yerine tatbik edilen bir teklif.

Bu münasebetle arazinin binaya verdiği zenginlik, yükseklik ve kademelerle Bakanlıklar mahallesinin esas mihverile, Ankaranın bilhassa en kuvvetli bir artesi olan, Atatürk Bulvarına karşı cazip bir cephe ve şekil.

Sade ağır başlı fakat büyüklüğü olan bir kompozisyonla şehrin her tarafından görülebilecek ve her zaman için ölmeyecek ihtişamlı bir siluhet ve bu siluhetin civarındaki binalarla uygun gidecek hatları göz önünde tutulmuştur.

Girişler :

Verilen program veçhile girişler ehemmiyet ve rollerine göre 4 nolu projede yer almıştır. Girişler, binanın dört cephesini ayrı ayrı kıymetlendirmiştir.

Cumhur Reisliğine ait giriş doğrudan doğruya Atatürk bulvarı tarafındadır. Bütün Bakanlık binalarının şehrin en mühim bir arterine karşı kapalı kalmış olan böyle bir giriş ve perspektifi bu projede yer almıştır.

Cumhur Reisliğine ait giriş doğrudan doğruya Atatürk bulvarı tarafındadır. Bütün Bakanlık binalarının şehrin en mühim bir arterine karşı kapalı kalmış olan böyle bir giriş ve perspektifi bu projede yer almıştır.

Cumhur Reisliğine ait daireler şarka Atatürk bulvarına bakmakta, ve bu bulvarı zenginleştirmektedirler.

Meclisin merasim girişi Bakanlık Sitesinin esas orta mihverindedir.

Mebus ve yüksek misafirlere ait esas giriş merasim girişinin altındadır.

Otolar bu girişe kadar nizamlı bir trafik sisteminde gelip gidebilirler. Merasim girişi Meclis önünde düşünülen geniş bir foruma nazırdır.

Korkulukları Bas-relief'lerle süslü geniş ve kuvvetli tesir brakan merdivenlerle, merasim girişi azametlendirilmiştir.

Mebuslarla temas edip görüşmek üzere ikinci misafir girişi binanın garp cephesindedir.

Bu suretle 4 nolu projede Harbiye ve Genel Kurmaya bakan cephede kıymet peyda etmiştir.

Meclisin toplantılarında bulunmak isteyen 1000 – 1500 kişilik misafir halk ve presse için arazinin gerisi çok geniş bir saha olması dolayısıyla, 4 nolu projede bu girişler arkaya alınmıştır. Bu girişler doğrudan doğruya Atatürk bulvarı ve Dikmen yoluyla irtibatlandırılmıştır. Bu münasebetle 4 nolu projenin cenup cephesi doğrudan doğruya 1, 2, 3, 4, nolu toplantı salonlarıyla ilgilendirilmiştir, öyle ki Cumhur Reisi, Mebuslar yüksek misafir vekiller, presse Halk, 4 nolu projenin bu cephesi önündeki tanzim edilen etrafı anfilî geniş bir halk meydanında bir araya gelebilirler.

Ankara gibi bir baş şehrimizde mevcut olamayan bir meydan burada bütün güzellikler ve fennî kaidelerle tanzim edilmiş olacaktır. Halk meydanının etrafı geniş bir nısıf dairedir. Topografik vaziyetlerden istifade edilerek programda istenilen servis kısımları

bu meydana ait anfinin altıdır. Servis binalarının üstü sütunla müdevver bir terastır. Bu sütunlar arasında devrimin büyükleri için heykel yerleri vardır. Meydan geniş bir çimenliğin orta mihverine isabet eden ve arazinin en yüksek rakımına bir devrin âbidesi düşünülmüştür. Bu âbidenin içi su deposudur. Abidenin önünde bir meçhul asker yatmaktadır, âbidenin üstü projeksiyonla semayı altı ok halinde aydınlatmaktadır.

Memurlara ait, giriş ve servis girişi 4 nolu bu projenin münasip yerlerine konmuştur.

4 nolu projenin dahili teşkilâtına ait muhtasar malûmat.

1,2 nolu büyük toplantı salonları binanın orta mihverinde yay yana fakat muhtelif seviyede yapılarak birbirinden ayrı ve rollerine göre müstakil düşünülmüştür. Her iki salonun etrafı geniş kolonatlalı galöridir.

Cumhur Reisi vekiller ve yüksek misafirler şeref holünden geçerek, geniş azametli bir merdivenden sonra bu iki salondaki yerlerine localarına geçerler. Mebuslar, Halk presse ayrı ayrı ve biribirlerine hiç temas etmeden yerlerini işgal ederler.

Pek mühim bir cihet olarak programda tebarüz ettirilen izdiham ve intizama karşı tertipler 4 nolu projede çok ince bir düşünce ile halledilmiştir.

3-4 nolu salonlarda 1, 2 nolu salonlar civarında, bilhassa bürolarla işe yarar bir surette irtibatlandırılmıştır.

Birinci nivo plânında programda çok kıymet verilen mebus ve yüksek misafirlere ait gardrop, lokanta, servis kısımları, arşivler vardır.

İkinci nivo plânında Cumhur Reisi dairesi Şeref Holü, Paperdü, Mebuslara ait istirahat salonları, radyo, postahane, telefon zil çağırma, kontrol santralı.

Üçüncü, nivo plânında Baş Vekâlet ve Meclise ait bürolar.

Dördüncü nivo plânında Vekiller katı ve kütüphaneye ait salonlar.

Beş ve altıncı nivo plânında Encümenlere ait salon ve bürolar.

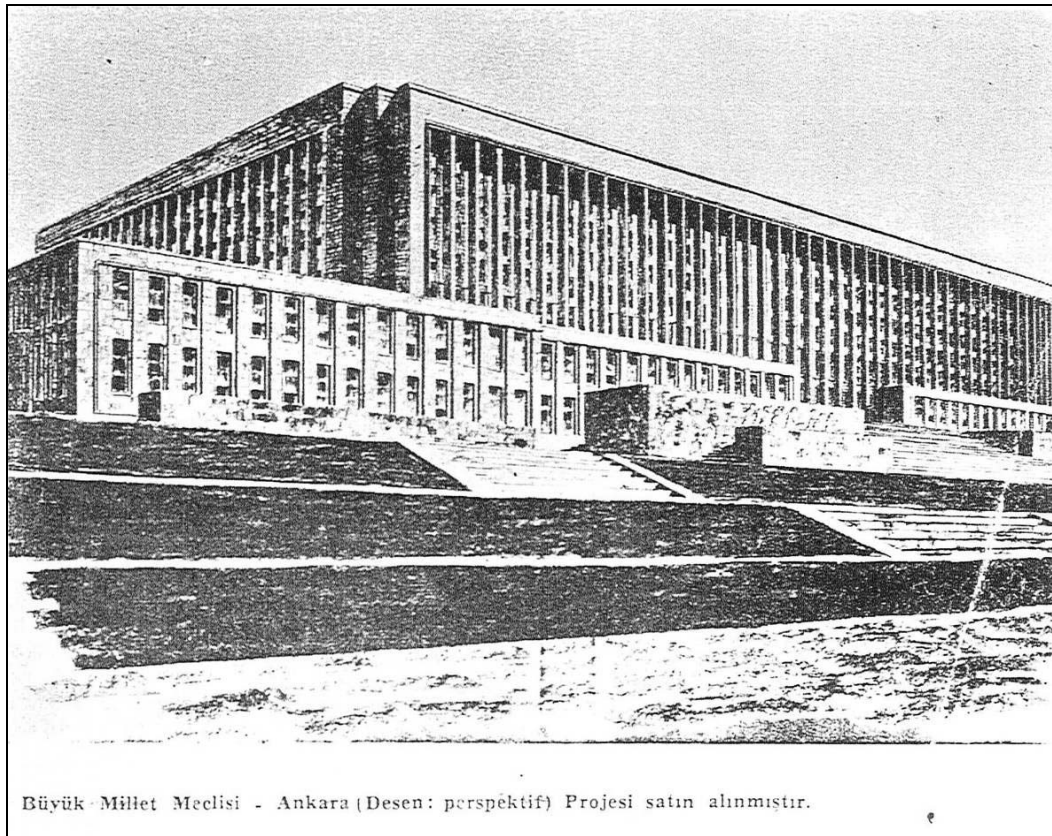
Yedinci nivo plânında kütüphane arşivi ve kütüphanenin birinci nivo plânından gelen asansör ve merdiveni vardır.”

İlk defa, Arkitekt dergisinde, “Kamutay müsabakası programı hulâsası”, başlığıyla yayınlanmıştır.

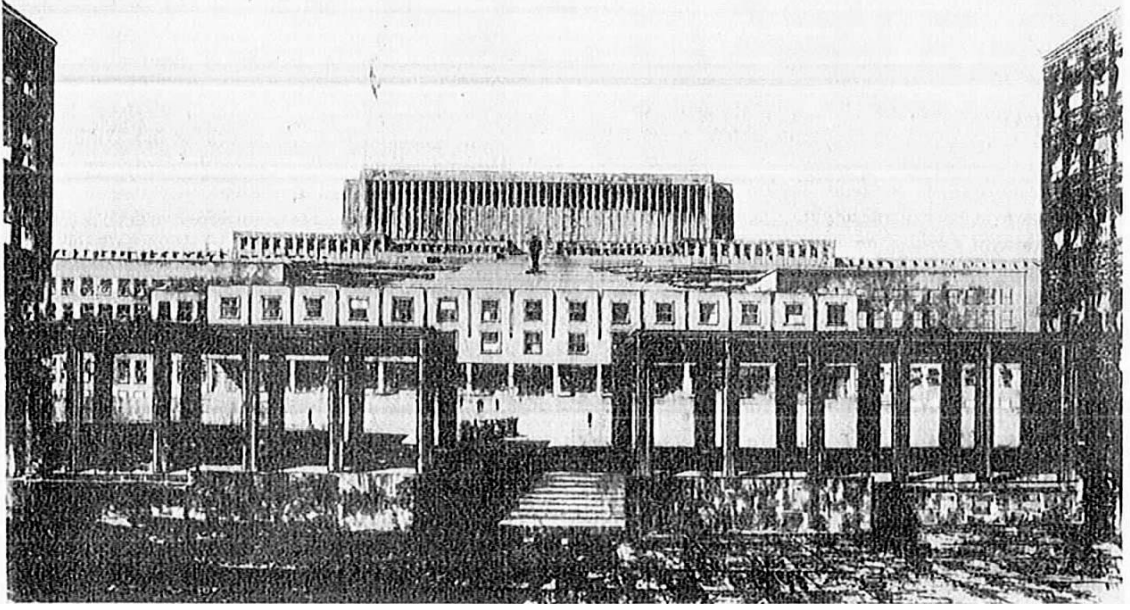
Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde proje, “konkurlar/ seyfi arkan’ ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Arkan, “Büyük Millet Meclisi

binası” adı ile “Milletlerarası Müsabaka”da “seçilen dört birinci projelerden dört numaralı proje olduğu” ve “projesinin satın alındığı” bilgisini vermiştir. 1938’de Arkitekt dergisinde yayınlanan söz konusu yarışma için yayınlanan yazıda, jüri üyelerinin üç birinci seçtiği ama seçilen projeler arasındaki bir proje hakkında oy birliği sağlanamadığı, kimi jüri üyelerinin Arkan’ın projesini yöneldiği bilinmektedir. Bu durum, “Hakem raporunda” kesin olarak açıklanmadığı için belirsiz kalmıştır. Sonuç olarak yarışma raporunda, ne üç birinci projeden ne de dört birinci projeden bahsedilmektedir. Bu konuda Sibel Bozdoğan, Hollanda’dan Willem M. Dudok, İsveç’ten Ivar Tengbom ve İngiltere’den Howard Robertson’un da aralarında bulunduğu uluslararası jüri tarafından, yarışmaya katılan on dört proje arasından birincilik ödülünün üç projeye verildiğini belirtmektedir: Avusturya’lı Clemenz Holzmeister, Fransız Albert Laprade ve Macar Alois Mezara. Ayrıca, birincilik ödülünü kazanan üç proje arasından en sonunda Holzmeister’inki inşa edildiğini; inşaatın 1950’lere kadar sürdüğünü, eklemektedir.

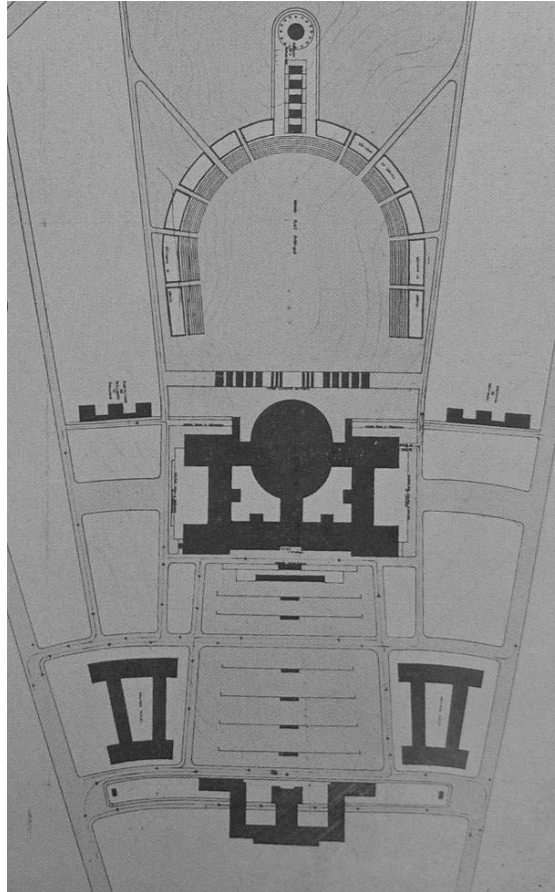
Tanyeli, projenin, “TBMM binası için açılan yarışmaya sunulan, birincilik ödülllerinden birini alan ve ‘ne yazık ki’ uygulanmadığını” belirtmektedir.

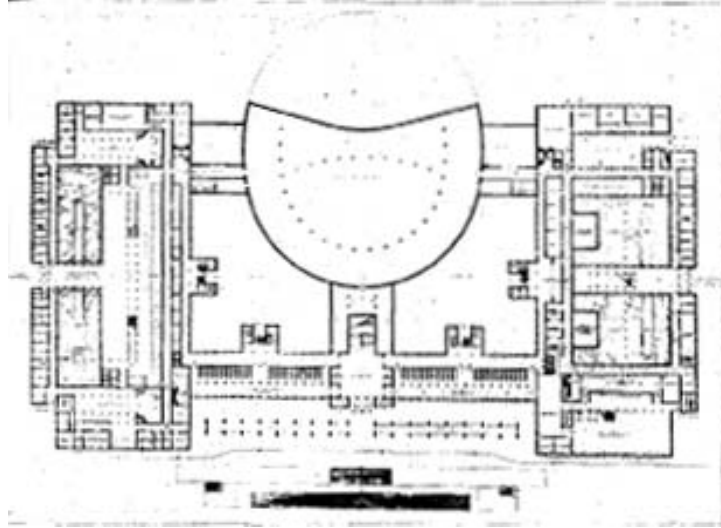
Şekil 3. 166 Arkitekt ve ‘broşür’de kullanılan “Desen: perspektif”

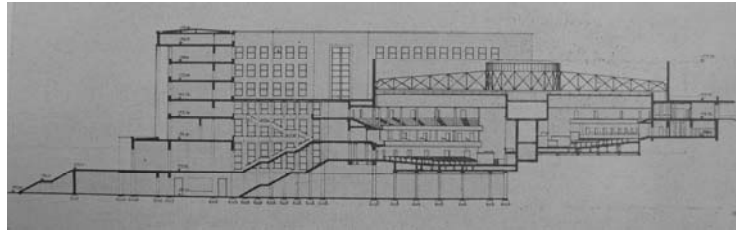
Şekil 3. 167 “4 No’lu proje”

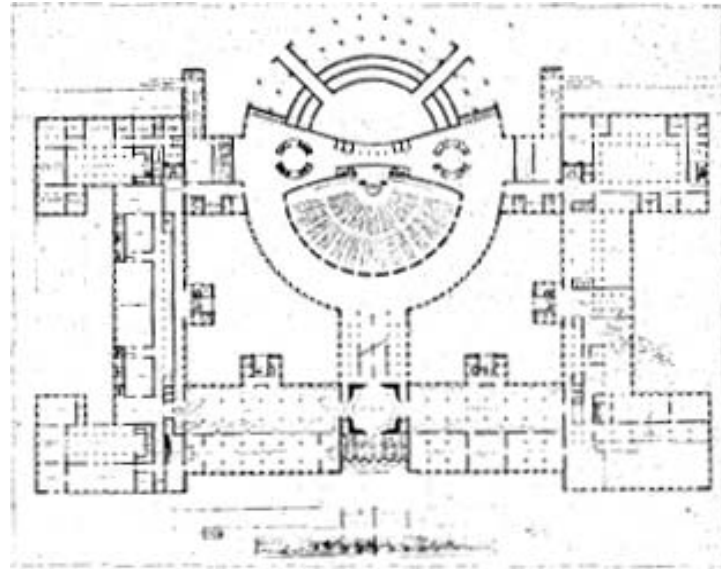
Şekil 3. 168 "Vaziyet plâni”

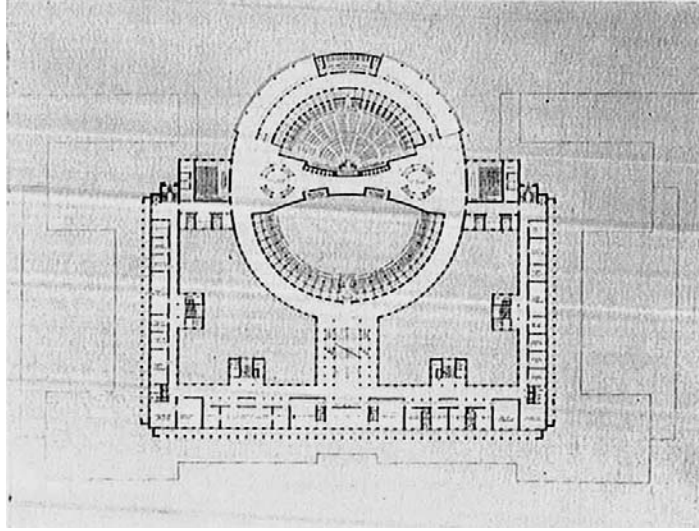
Şekil 3. 169 “1 inci nivo plânı”

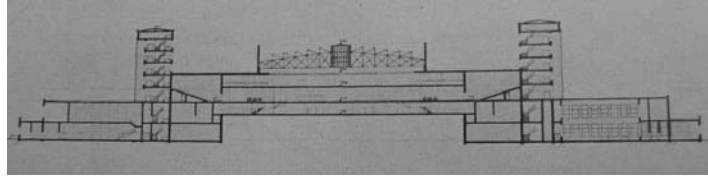
Şekil 3. 170 “Makta”

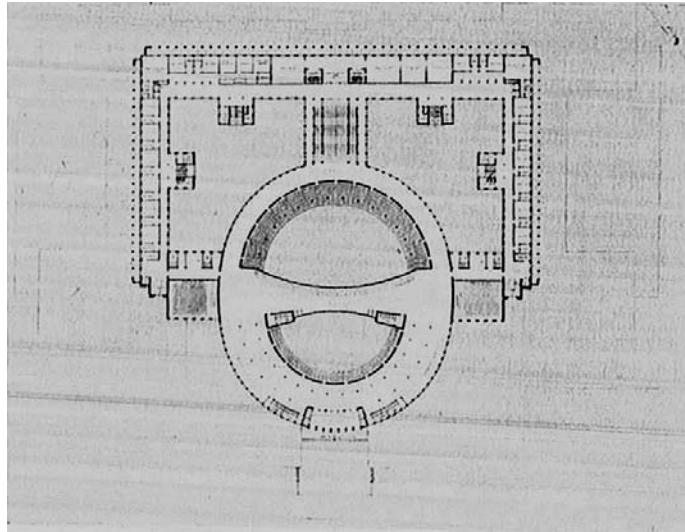
Şekil 3. 171 “2 inci nivo plânı”

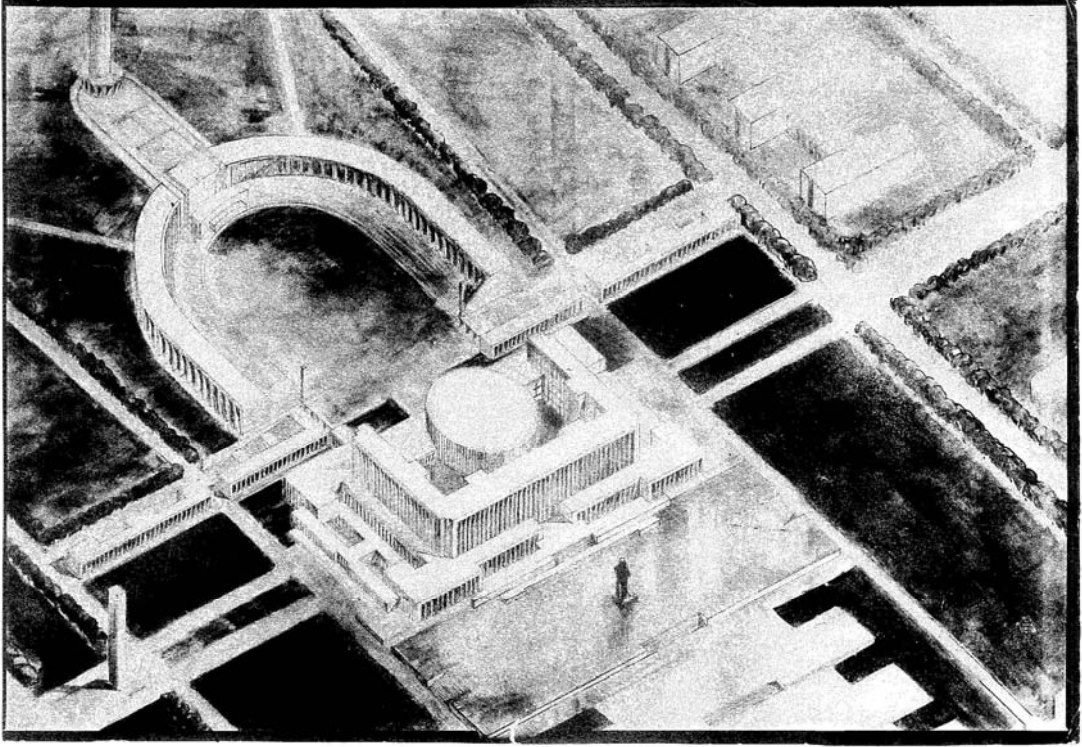
Şekil 3. 172 “3 üncü nivo plânı”

Şekil 3. 173 “Makta”

Şekil 3. 174 “4 üncü nivo plânı”

Şekil 3. 175 “Manazir görünüş”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1938 /4, s.99-132

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s.92

ASLANOĞLU, 1992, s.95

SOLAK, 2000, s.92

BOZDOĞAN, 2001, s.301

SAYI, 2006, s. 73,93

*1937-1938, ARKİTEKT [Yarışmanın son başvuru tarihi,10 Kânunuevvel (Aralık) 1937’dir.]

1938, ASLANOĞLU, SAYI

1939, SOLAK

1939-1940, TANYELİ

1938

O. TAŞÇIOĞLU VİLLASI

BOSTANCI, İSTANBUL

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde bilgisine ulaşılan yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1938-1939*

İMAR PLANI

AKSARAY

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz plan, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde planın adı, “Konya Aksaray, İmar Plânı”, şeklinde ifade edilmiştir. Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

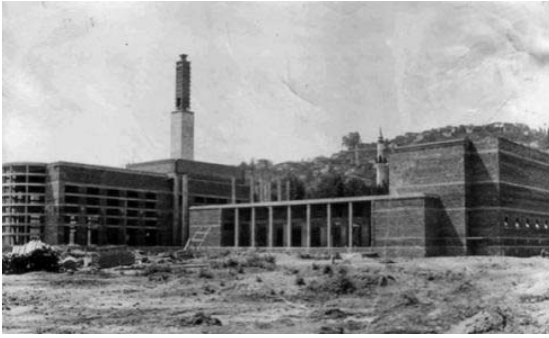
* BROŞÜR

1938-1939*

HALKEVİ

İZMİT, KOCAELİ

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “fuar işleri,garajlar, halkevleri/ halkevleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Günümüzde, “İzmit Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü” olarak kullanılmaktadır. Söz konusu yapının çizimleri, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi’nde mevcuttur.

Şekil 3. 176 Halkevi, 1939

Şekil 3. 177 Halkevi (inşaatı ‘henüz’ tamamlandığı dönemde olmalı)

Şekil 3. 178 Halkevi, 1959

Şekil 3. 179 2000'lere ait uydu görüntüsünde “Halkevi”

Şekil 3. 180 Halkevi, ‘günümüzde’

Şekil 3. 181 Halkevi, detay

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

ATAMAN DEMİR ARŞİVİ

ARKİTERA.COM

GOOGLE.COM/İZMİTHALKEVİ/GÖRSELLER

* BROŞÜR

1938-1939*

UCUZ EVLER MAHALLESİ PROJESİ

ADANA

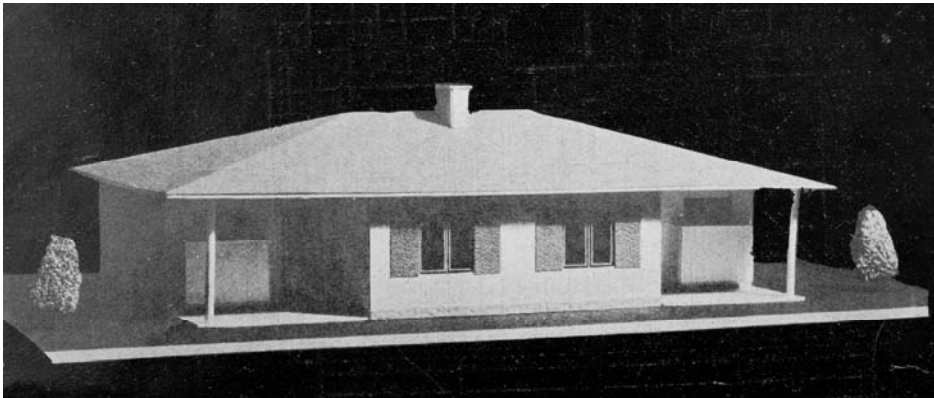
“Adanaya ait şehir plânının tatbik edilen bir kısmı olan ucuz evler mahallesi projelerini bilhassa iki cihetten mühim olmaları dolayısıyla neşrediyoruz. Adana belediyesinin halkla alâkasına ait teknik görüşü tebarüz ettirmek, yapılacak binalar ne kadar küçük tipte olursa olsun şehrin umumî ahengine uygun bir inşaat sistemini daima esas gaye bilmek prensibinin git gide memleketimizde yer bulmasına bir msal göstermektedir.

Memleketin her tarafında iyice anlaşılmış olan şehircilik ilminin nasıl taammüm etmekte olduğunu tebarüz ettirmek, herhangi bir ecnebî mütehasssının çizdiği bir şehir plânının nasıl tatbikî bir şekilde detaylandırıldığını anlatmaktadır.

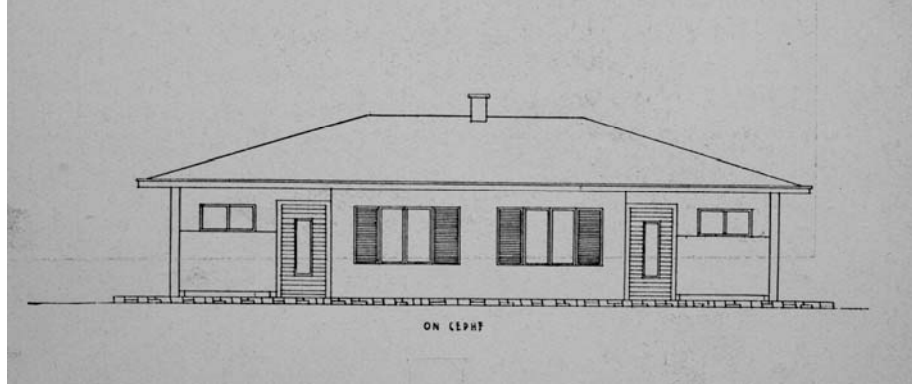
Bir şehir plânında tafsîlâtlandırılmasını icabeden kısımlar, muhtelif memleket mimarlarına dağıtılıp böylece tatbik edilirse hem nazım plânın genel hatları bozulmaz ve hem de tahakkuk eden parçalar, bu küçük şehircilik çalışması gibi ahenkli bir eser olur kanaatindeyiz.

Adananın şehir plânında bu kısma ait hudutlar içine girmiş olan yollar, arsalar, evler Adananın ilkim şartlarına göre uydurulmuş, rüzgâr istikametlerine göre ev tiplerinin dahilî taksimatı inşâî bir surette tertip edilmiştir.”

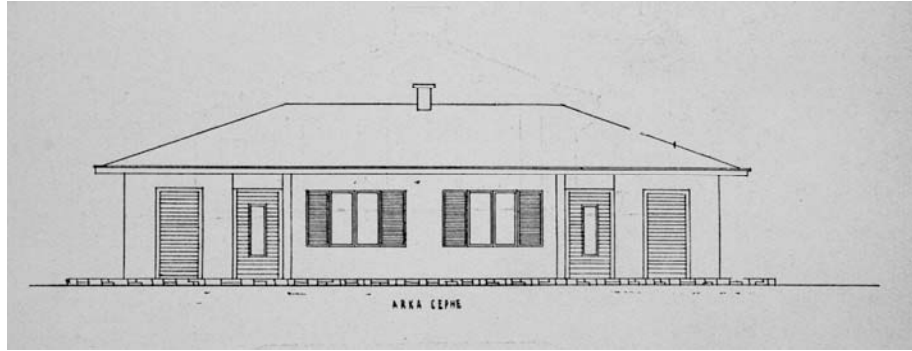
İlk defa, Arkitekt dergisinde “Adanada ucuz evler mahallesi” başlığı ve “Y. Mimar Seyfi Arkan” ismi ile yayınlanmıştır.

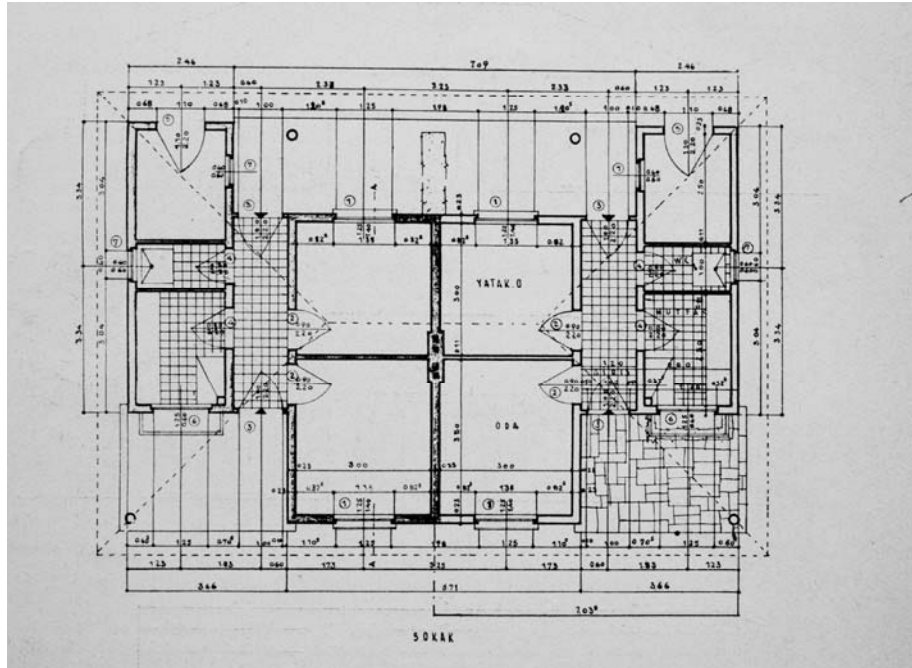
Şekil 3. 182 “Tip A. Model”

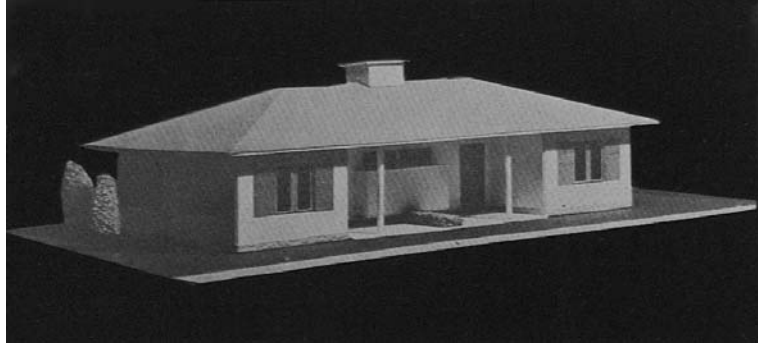
Şekil 3. 183 “Tip A. Ön cephe”

Şekil 3. 184 “Tip A. Arka cephe”

Şekil 3. 185 “Tip A. Plân”

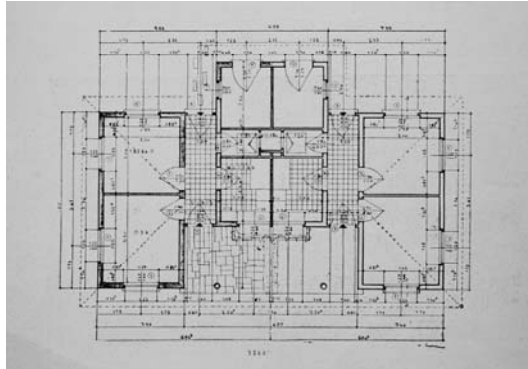
Şekil 3. 186 “B.tipi bitişik evler. Model”

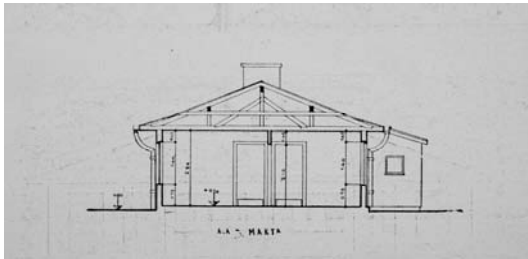
Şekil 3. 187 “B.tipi bitişik evler. Ön cephe”

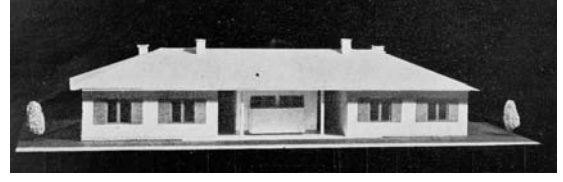
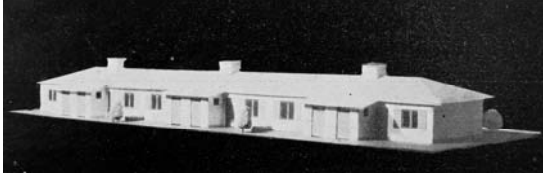
Şekil 3. 188 “B.tipi bitişik evler. Arka cephe”

Şekil 3. 189 “B.tipi bitişik evler. Plân”

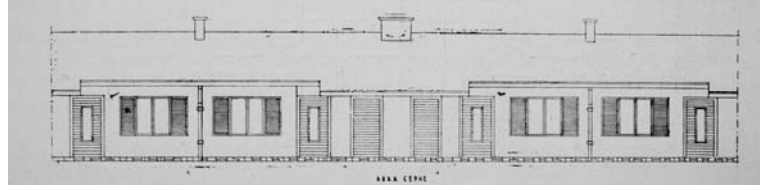
Şekil 3. 190 “B.tipi bitişik evler. A-A Makta”

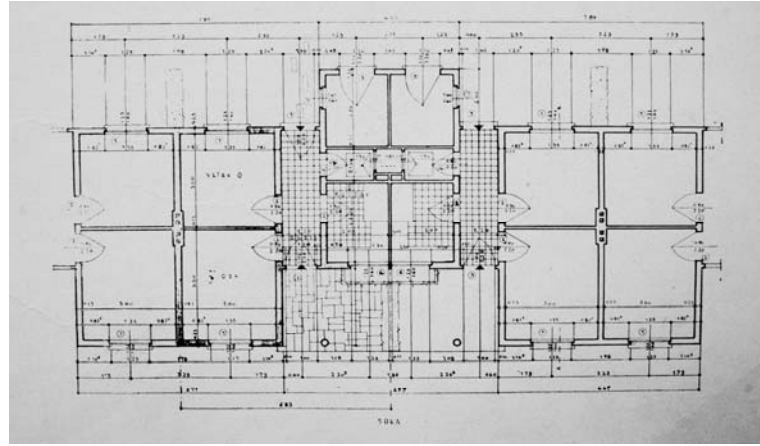
Şekil 3. 191 Sıra evler. Model. Mikyas 1/200”

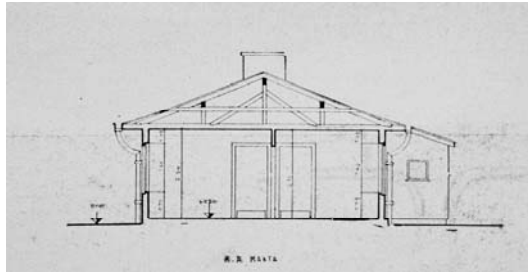
Şekil 3. 192 “Sıra evler. Ön cephe Mikyas 1/200”

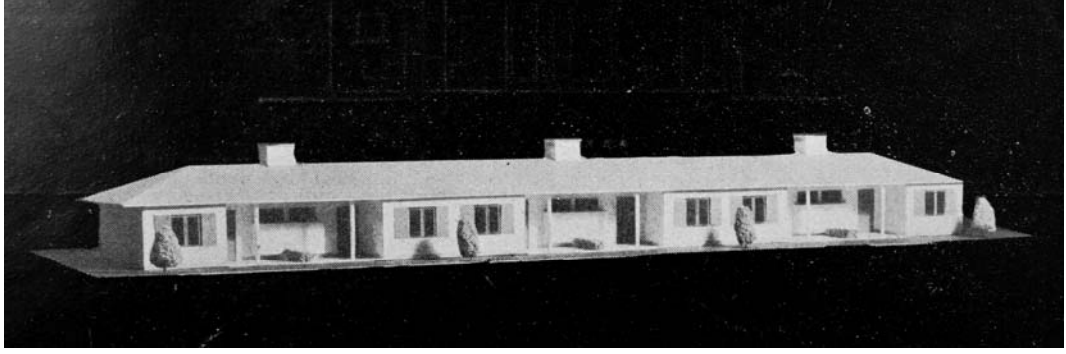
Şekil 3. 193 “Sıra evler. Arka cephe Mikyas 1/200”

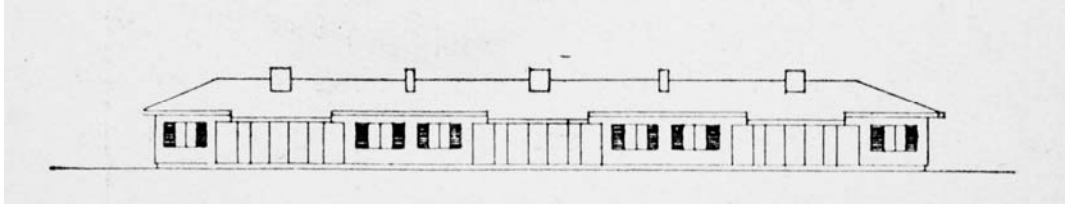
Şekil 3. 194 “Sıra evler. Plân Mikyas 1/200”

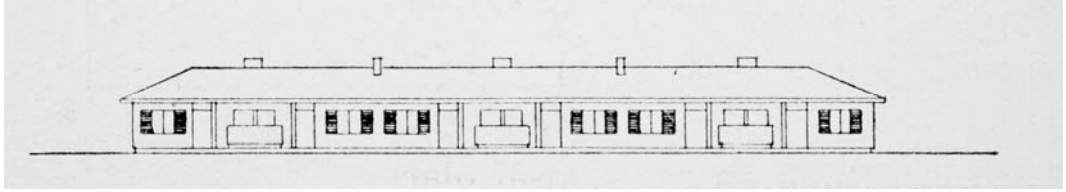
Şekil 3. 195 “Sıra evler. A-A Makta. Mikyas 1/200”

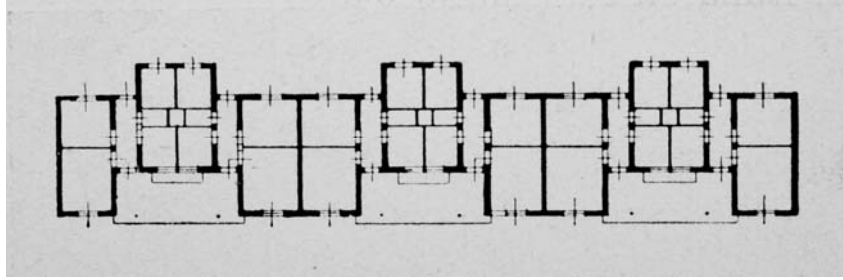
Şekil 3. 196 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Model. Mikyas 1/200”

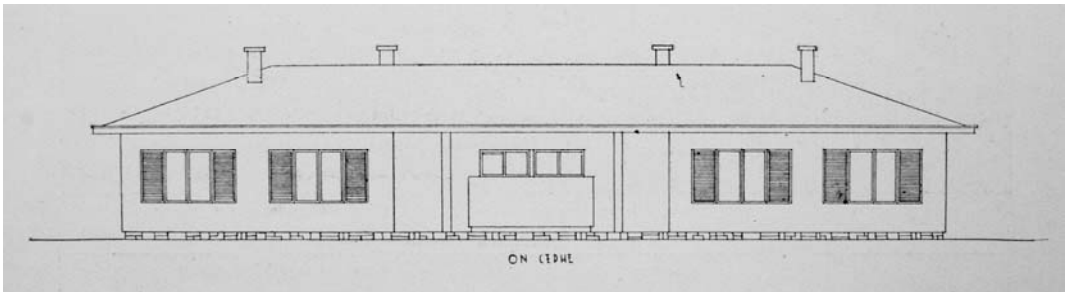
Şekil 3. 197 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Görünüş. Mikyas 1/200”

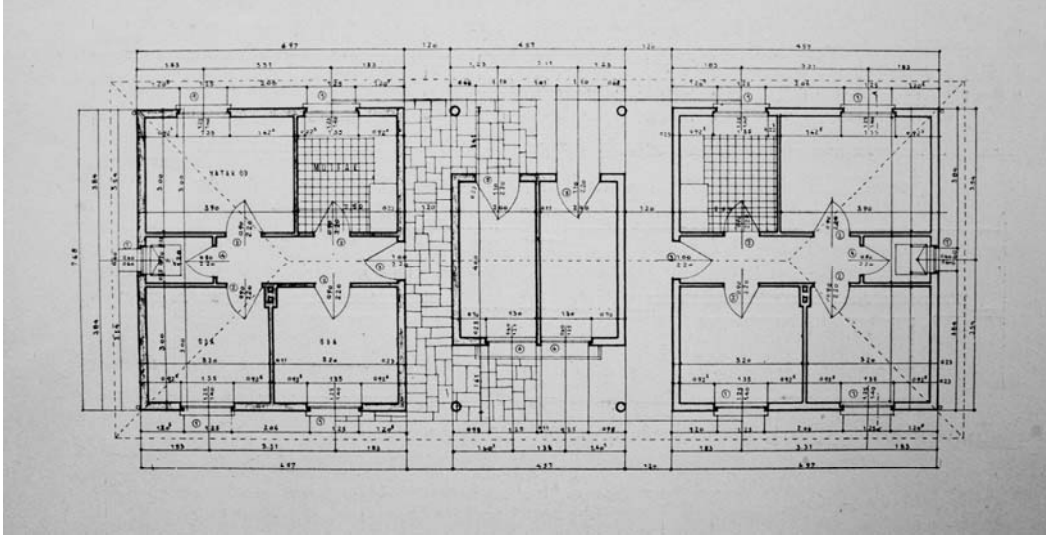
Şekil 3. 198 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Görünüş. Mikyas 1/200”

Şekil 3. 199 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Plân. Mikyas 1/200”

Şekil 3. 200 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Ön cephe. Mikyas 1/200”

Şekil 3. 201 “Tip C Üç odalı bitişik çift evler. Plân. Mikyasa 1/200”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1939/1-2, s.33-36

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

SOLAK, 2000, s.112-114

SAYI, 2006, s. 63

AKCAN, 2009, s.325

*1938, SOLAK

1939, ARKİTEKT (Projenin yayınlandığı tarih.), SAYI, AKCAN

1938-1940*

İMAR PLANI

BİRECİK, URFA

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde planın adı, “Birecik (Urfa Vilâyeti) İmar Plânı”, şeklinde ifade edilmiştir. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1939

AVUKAT HAMİT KARAORMAN VİLLASI

ÇİFTEHAVUZLAR, İSTANBUL

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde bilgisine ulaşılan yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1939

OTEL PROJESİ

ADANA

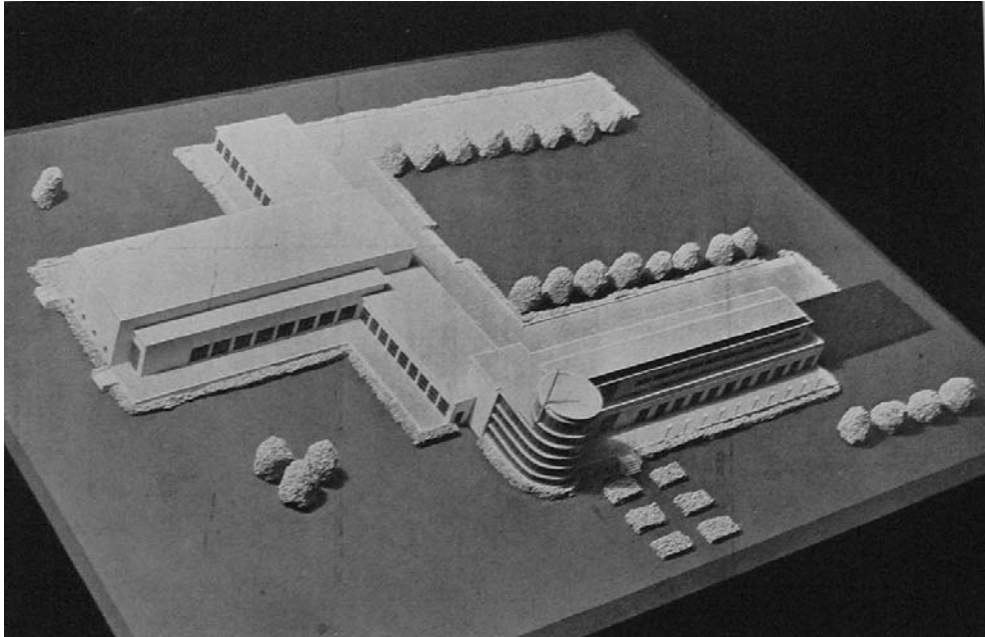
“Adana Belediyesi tarafından hazırlattırılmış olan, şehir plânı esasları dahilinde, daha şimdiden şehrin girişini değiştirmiş olan Atatürk parkı yanında inşa edilecek olan bu otel, şehrin en büyük bir ihtiyacını karşılayacaktır.

Yurdumuzun mühim bir şehri olan Adana’da, her gün artan inşaat faaliyetlerinden güzel ve canlı bir misal olmak üzere bu projeyi bu sayımızda neşrediyoruz. Plân ve maket şehir plânına uygun bir şekilde yapılmıştır.

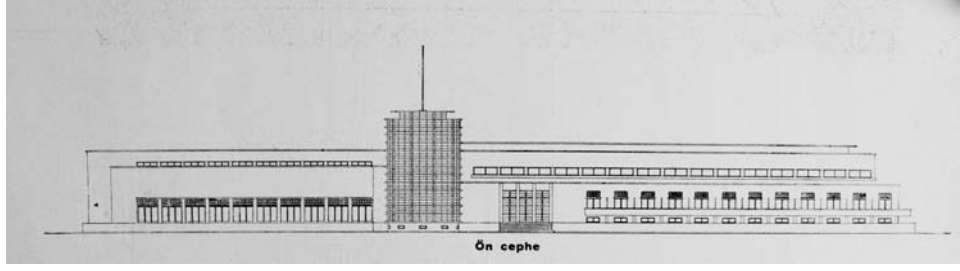
Proje, otel kısmından başka Atatürk parkı ve otel ile ilgili olan gazino, oyun salonları ve konser holü, bir arada olarak tanzim edilmiştir. Bu sayede bir ve iki katlı ve hatları birbirine bağlı olan ahenkli bir eser ortaya çıkmıştır. Okalıptüs ve palmiye ağaçları arasında bu eserde gözetilen karakter sâkin ve caziptir.

Adana’nın sıcak iklimine uyan saçak, verandaları ve pencereler üzerinde güzel bir Türk motifi olan ajurlu vantilasyon kısımları binada görülen bu karakteri zenginleştirmektedir.”

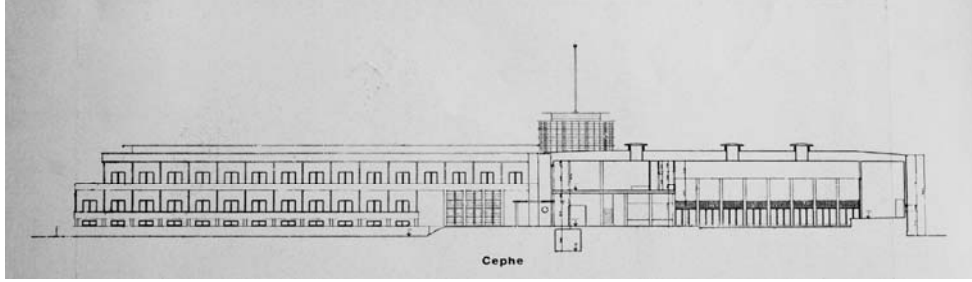
İlk defa Arkitekt dergisinde, “Adana Belesiyesi Otelı” başlığı ve “Y.Mimar Seyfettin Arkan” ismiyle yayınlanmıştır.

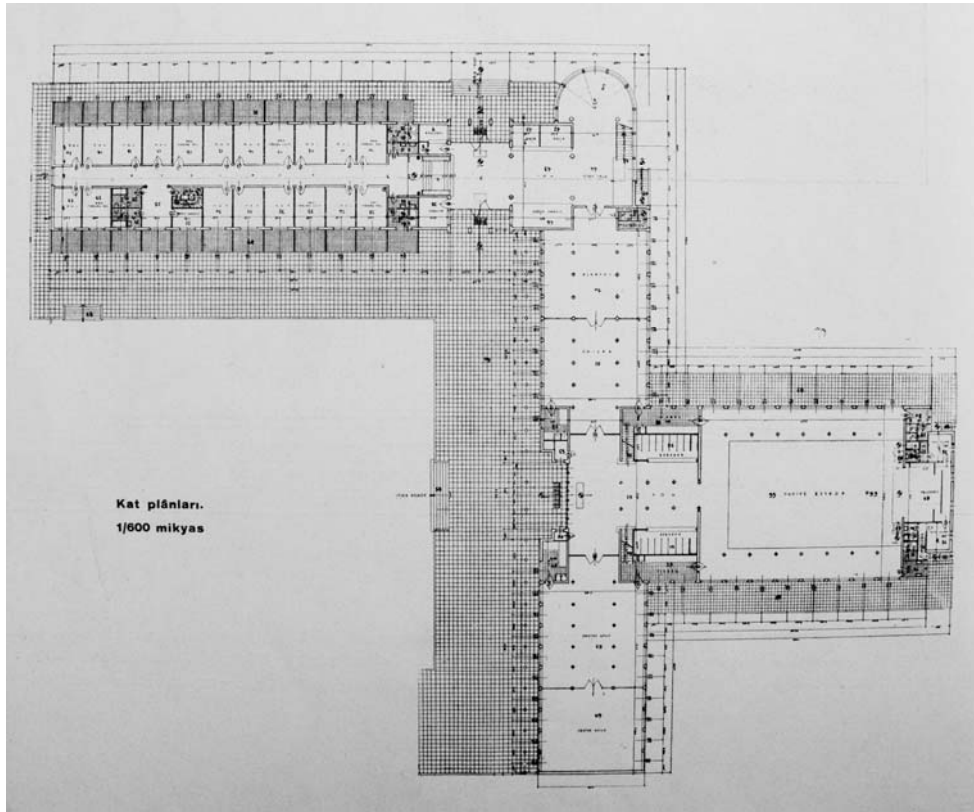
Şekil 3. 202 “Maket”

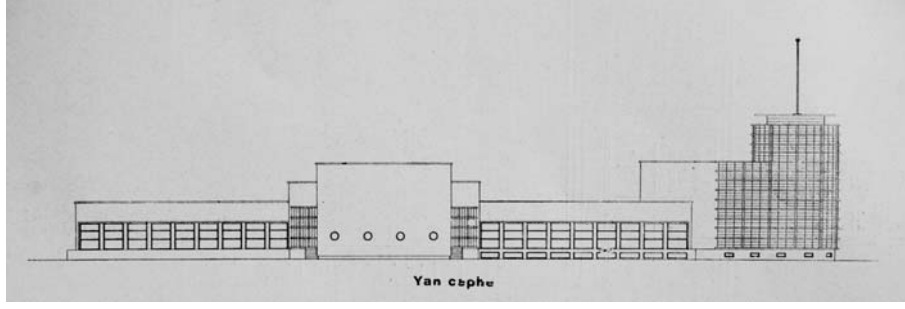
Şekil 3. 203 “Ön cephe”

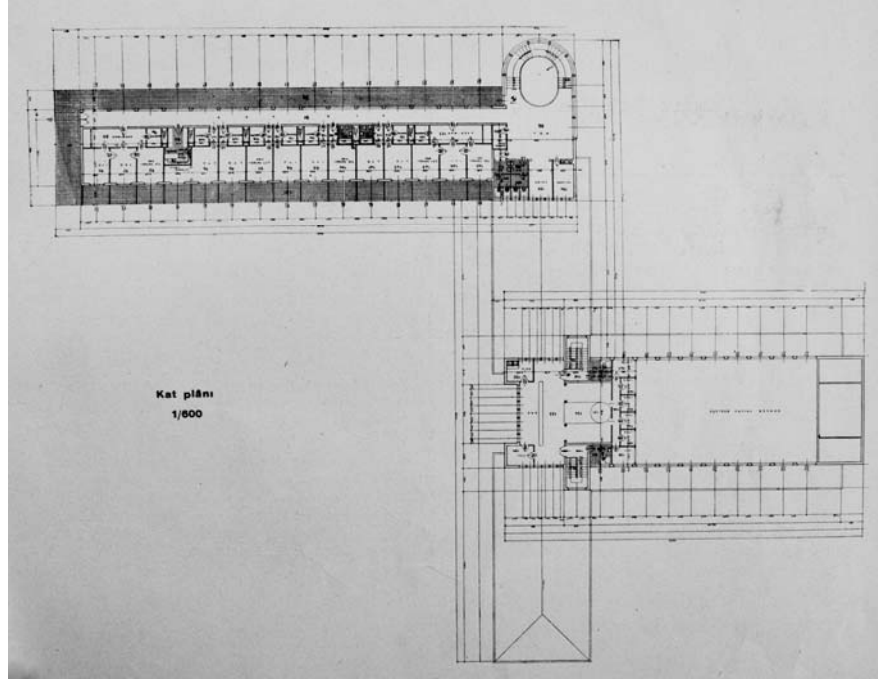
Şekil 3. 204 “Cephe”

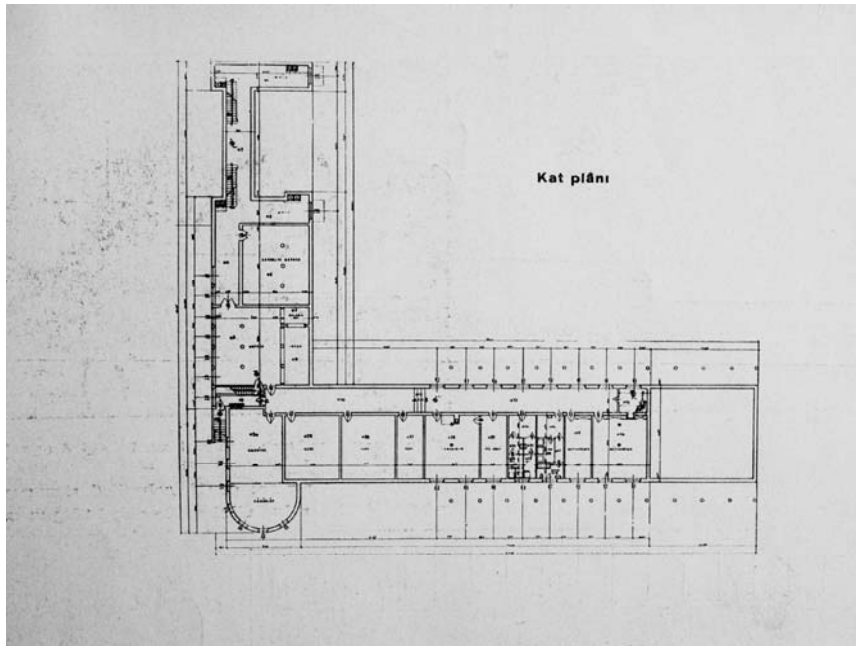
Şekil 3. 205 “Kat plânları 1/600 mikyas”

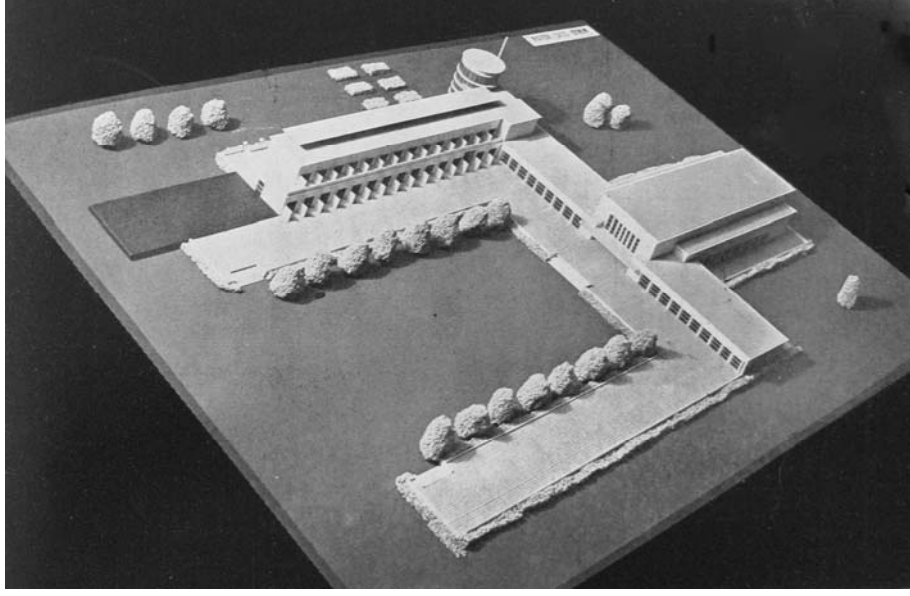
Şekil 3. 206 “Yan cephe”

Şekil 3. 207 “Kat plânı 1/600”

Şekil 3. 208 “Kat plânı”

Şekil 3. 209 “Maket”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1939/ 3-4, s.76-80

TANYELİ, 1992, s.92

SAYI, 2006, s.76, 93

1939-1940*

MUHLİS ERDENER VİLLASI

EMİRGÂN, İSTANBUL

Bilgisine Arredamento Dekorasyon dergisinden ulaşılan yapı, halen mevcuttur.

Şekil 3. 210 Muhlîs Erdener Vîllası (Fotoğraf: Uğur Tanyeli)

KAYNAKÇA:

TANYELİ, 1992, s.92

SOLAK, 2000, s74

* 1939, SOLAK

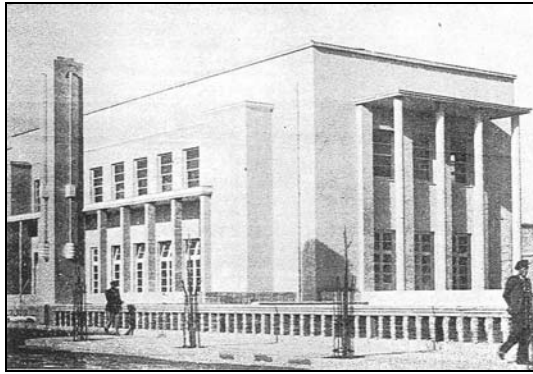
1939-1940, TANYELİ

1939-1940*

HALKEVİ

ADANA

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “fuar işleri, garajlar, halkevleri/ halkevleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde kullanılan fotoğrafın altına -1950’li yılların ortaları olmalı, “hâlen Adana Belediyesi olarak kullanılmaktadır.” ibaresi düşülmüştür. Günümüzde Adana Halkevi” olarak etkinliği sürmektedir. Söz kobusu yapının çizimleri TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi’nde mevcuttur.

Şekil 3. 211 Halkevi, broşürde kullanılan fotoğraf

Şekil 3. 212 Halkevi, ‘günümüzde’

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

SOLAK, 2000, s.105

ARKİV.ARKİTERA.COM

* 1939-1940, BROŞÜR

1940, SOLAK

1939-1943*

İMAR PLANI

SİVEREK, URFA

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz plân, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

*BROŞÜR

1940

SİNEMA

ADANA

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “Spor tesisleri ve sinemalar” başlığı adı altında, “Sinema ve spor tesisleri” olarak sınıflandırılmıştır. Arkan'ın ifadesiyle, “Adana Halk Sineması, Adana Halkevine bağlı” şeklinde belirtilmektedir. Söz konusu proje muhtemelen “Halkevi Projesi”nin ihtiyaç programı dahilinde çözülmüştür.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1940

SİNEMA

İZMİT

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “Spor tesisleri ve sinemalar” başlığı adı altında, “”Sinema ve spor tesisleri” olarak sınıflandırılmıştır. Arkan'ın ifadesiyle, “İzmit Halk Sineması, İzmit Halkevine bağlı” şeklinde belirtilmektedir. Söz konusu proje muhtemelen “Halkevi Projesi”nin ihtiyaç programı dahilinde çözülmüştür.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1940

CEMAL NEVROL VİLLASI

GÖZTEPE, İSTANBUL

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “villâlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1941

SELİM RAGİP EMEÇ VİLLASI

SUADİYE, İSTANBUL

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisinine ulaşılan yapı, “villâlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1942

MÜTEAHHİT LÜTFİ VİLLASI

GÖZTEPE, İSTANBUL

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisinine ulaşılan yapı, “villâlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1942-1943*

İMAR PLANI

NİZİP, GAZİANTEP

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz plân, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1942- 1943*

KÖY ENSTİTÜSÜ YARIŞMA PROJESİ

ESKİŞEHİR

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz proje, “konkurlar/ Seyfi Arkan'ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde,projenin ikinci ödülü aldığı ve “Prof. Y. Mimar Ali Saim Ülgenle birlikte çalışılmış” olduğu bilgisi verilmektedir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1942-1944*

İMAR PLANI

KARADENİZ EREĞLİSİ, ZONGULDAK

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz plân, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Söz konusu plân, Murat Gür arşivinde mevcuttur.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

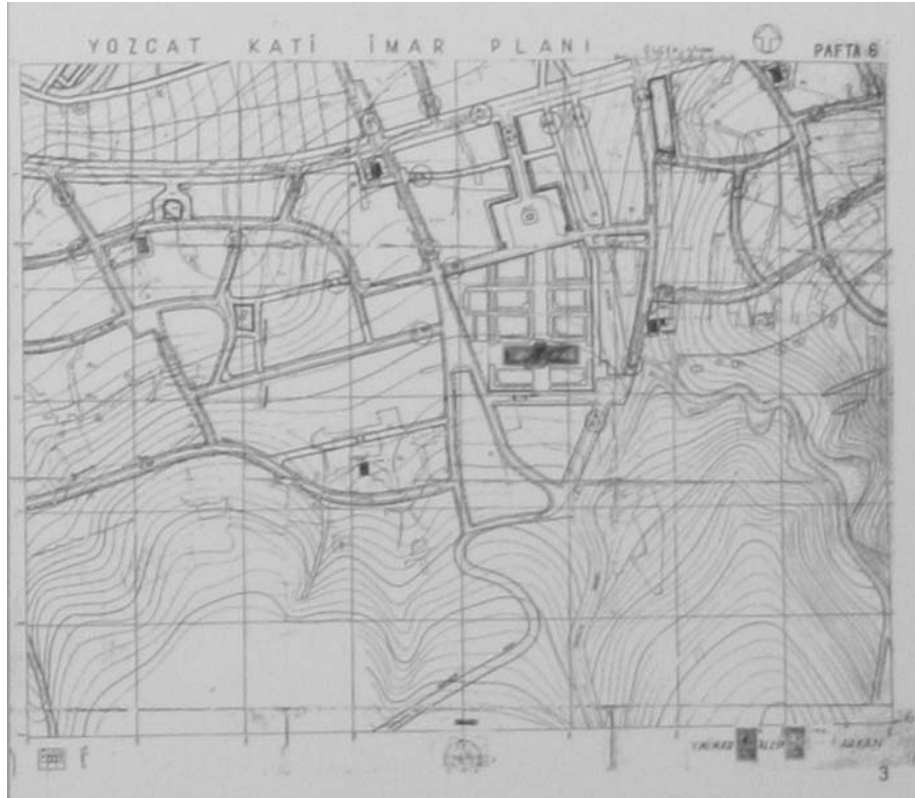
* BROŞÜR

1943-1946*

İMAR PLANI

YOZGAT

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz plân, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Söz konusu plân, mevcuttur.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

YOZGAT BELEDİYESİ ARŞİVİ

* BROŞÜR

1943-1946*

İMAR PLANI

KIRKLARELİ

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1943-1944*

SANTRAL BİNASI EKİ

SİLAHTARAĞA, EYÜP, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “elektrik santral ve transformatör binaları” başlığı adı altında başlığı ile sınıflandırılmıştır. Arkan'ın ifadesine göre, “Transformatör binalarına ait projeler, Elektrik, Tramvay, Tünel İdaresi Teknik Bürosunun Teknik Plânları esas tutularak yapılmıştır.” Söz konusu yapılar, Arkan'ın ifadesiyle; “Silahtarağa İlave Santral binası, Beyazıt Transformatör binası, Kadıköy Transformatör binası, Zeytinburnu Transformatör binası”dır.

Şekil 3. 213 Santral Binası Eki (Arkadaki yapı)

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

MIMARIZM.COM

* BROŞÜR

1944-1945*

SÜMERBANK PAVYONU

İZMİR

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı, “fuar işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde, “İzmir Milletlerarası Fuarında Sümerbank Pavyon binası ve iç dekorlarının inşası” şeklinde ifade edilmektedir.

Söz konusu yapı, 1944-1945 ‘de Arkan’ın ifadesiyle “ikinci defa” uygulanacaktır.

Şekil 3. 214 Sümerbank Pavyonu

Şekil 3. 215 Sümerbank Pavyonu’nun da içinde bulunduğu “Kültürpark”, 1943

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT,1943/ 11-12, s.198-207

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

APİKAM

* BROŞÜR

1944-1946*

SERGİ SARAYI YARIŞMA PROJESİ

TRABZON

“Trabzon şehrinde yeniden yapılacak Sergievi binası için açılan proje müsabakası süresi sona ermiş ve müsabakaya katılarak jüriye teslim edilen (19) proje: 11/10/1946 günü Ankarada Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği binasının alt katındaki salonda toplanan, isim ve imzaları aşağıda yazılı heyetimiz tarafından, projelerin teslim sıra numraları üzerinden incelenmelerine başlanmıştır.”

1. ödülün “Y. Mimar Harbi Hotan ve İlhan Ağan”a, 2. ödülün “Y. Mühendis Niyazi Duman”a verildiği yarışmada 32211 rumuzlu projesiyle Arkan, 3. ödülün sahibi olmuştur.

“3 ÜNCÜ MÜKÂFAT:

Y. Mimar, Muallim SEYFİ ARKAN G.S.A.

Bu proje son elemelerde terk edildi.

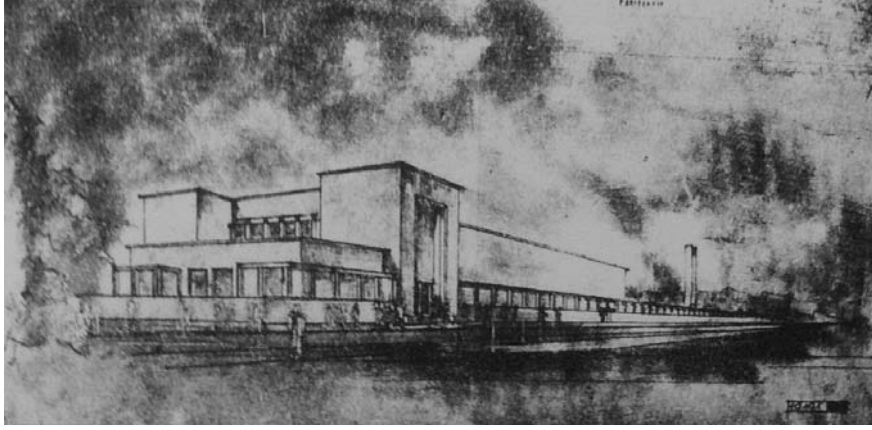
17 –32211 Rümuzlu proje:

Sergi salonu küçük, lüzumsuz kapılar yüzünden teşhir imkânı azalmış, cenup girişi lüzumsuz, mimarî tesir de mevzu ile telif edilemeyecek kadar hafif malzeme ile inşa olunmuş hissi var.

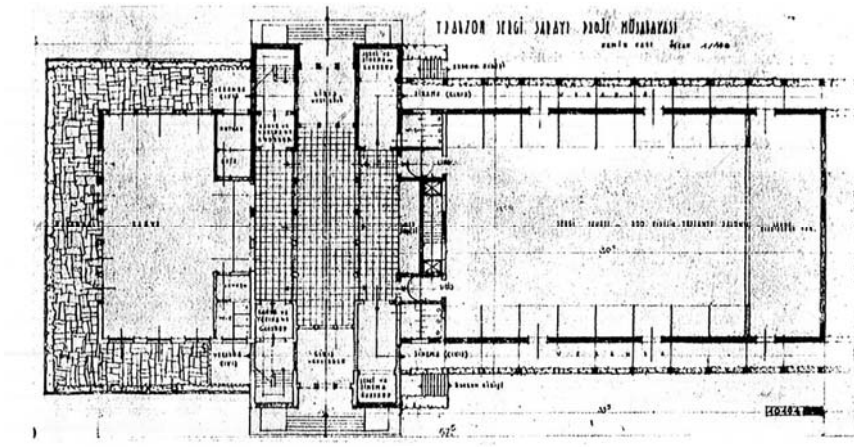
Bu proje son elemelerde terk edildi.”

İlk defa Arkitekt dergisinde, “TRABZONDA SERGİEVİ PROJE MÜSABAKASI JÜRİ RAPORU” başlığı ile yayınlanmıştır. Arkan’ın dergide yayınlanan “Zemin kat plânı” çiziminde Arkan’ın el yazısı ile attığı tarih mevcutsa da “10/10/...” ibaresi dışında okunamamaktadır.

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde proje, “KONKURLAR/ SEYFİ ARKAN’ın Kazandığı (Konkur) Proje Müsabakaları” , “konkurlar (devam)” başlığı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde, “Millî müsabakada ikinci mükâfatı alan projedir.” bilgisi verilmektedir.

Şekil 3. 216 Trabzon Sergi Sarayı, Perspektif

Şekil 3. 217 Zemin kat plânı

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1947/3-4, s.66-69

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* 1944-1945, BROŞÜR

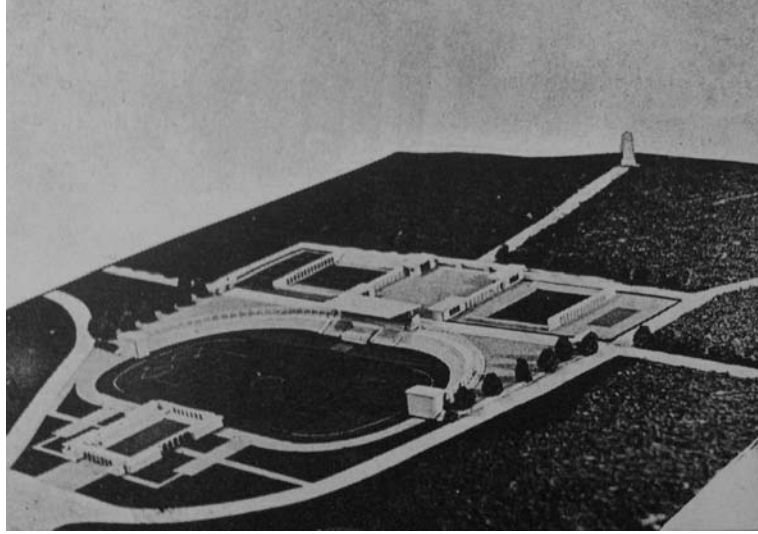
1946, ARKİTEKT (Yarışmanın düzenlenmesi)

1945

STADYUM

MENEMEN, İZMİR

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde proje, “SPOR TESİSLERİ VE SİNEMALAR/SİNEMA VE SPOR TESİSLERİ” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.. Arkan, broşürün ön kapağının arkasına, tarihleri verili eserlerin, söz konusu tarih aralığında inşa edildiği, bunların dışında, “henüz” inşasına başlanmayan projelerin yanına not düşüldüğünü belirtmektedir. Broşürde, söz konusu projenin “inşasının başlamadığı” bilgisi verilmiştir. Yine broşürde kullanılan fotoğrafın altına, “Projeleri Menemen Belediyesi tarafından satın alınmıştır” notu düşülmesi, yapının inşa edileceği ama henüz inşaata başlanmadığını düşündürmektedir. Ayrıca, Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği “Modernist Açılımda Bir Öncü/ Seyfi Arkan” sempozyumu kapsamında hazırladığı sergide, projenin uygulandığı ve mevcut durumunun bilinmediği bilgisine vermiştir.

Şekil 3. 218 Broşürde ilgili bölümün kapağında kullanılan fotoğraf: “Menemen Stadyumu (maket)”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

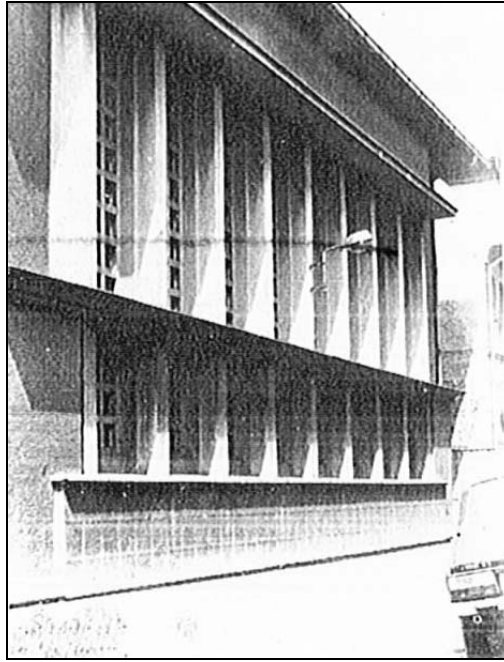
MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

1945-1947*

TRANSFORMATÖR

BEYAZIT, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “elektrik santral ve transformatör binaları” başlığı adı altında başlığı ile sınıflandırılmıştır Arkan'ın ifadesine göre, “Transformatör binalarına ait projeler, Elektrik, Tramvay, Tünel İdaresi Teknik Bürosunun Teknik Plânları esas tutularak yapılmıştır.”

Şekil 3. 219 Beyazıt Transformatör Binası. (Fotoğraf: Uğur Tanyeli)

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s.93, 94

* 1945-1946, BROŞÜR

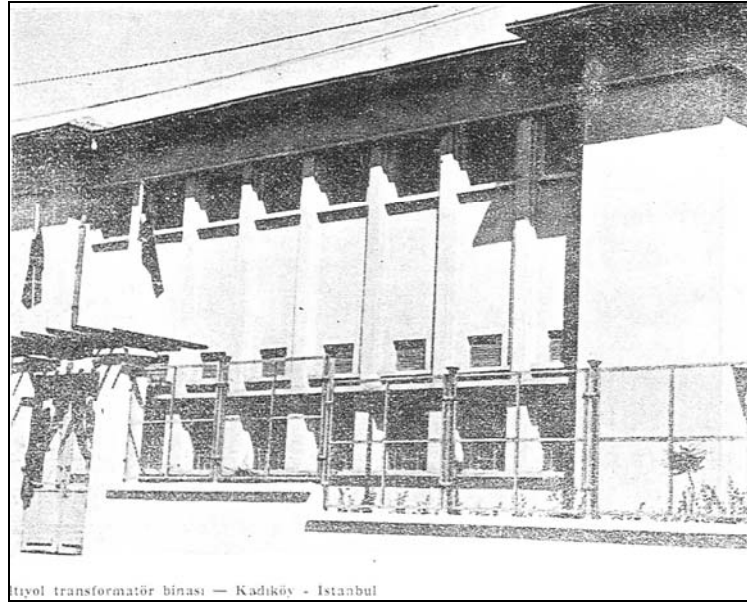
1945-1947, TANYELİ

1945-1947*

TRANSFORMATÖR

KADIKÖY, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “elektrik santral ve transformatör binaları” başlığı adı altında başlığı ile sınıflandırılmıştır Arkan'ın ifadesine göre, “Transformatör binalarına ait projeler, Elektrik, Tramvay, Tünel İdaresi Teknik Bürosunun Teknik Plânları esas tutularak yapılmıştır.”

Şekil 3. 220 Broşürde kullanılan fotoğraf:

“Altıyol transformatör binası – Kadıköy – İstanbul”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s.93, 94

* 1945-1946, BROŞÜR

1945-1947, TANYELİ

1945-1947*

TRANSFORMATÖR

ZEYTİNBURNU, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “elektrik santral ve transformatör binaları” başlığı adı altında başlığı ile sınıflandırılmıştır. Arkan'ın broşürdeki ifadesine göre, “Transformatör binalarına ait projeler, Elektrik, Tramvay, Tünel İdaresi Teknik Bürosunun Teknik Plânları esas tutularak yapılmıştır.” Yapı mevcuttur.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TANYELİ, 1992, s. 93, 94

* 1945-1946, BROŞÜR

1945-1947, TANYELİ

1946- 1947*

ÖĞRETMEN YURTLARI YARIŞMA PROJESİ

...

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “konkurlar: (devam)” başlığı adı altında başlığı sınıflandırılmıştır. Broşürde proje, Arkan'ın ifadesine göre; “Öğretmen Yurtları, (Millî Müsabaka), birinci mükâfat” şeklinde yer almaktadır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1946-1947*

İBRAHİM SENCER APARTMANI

SAMSUN

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “apartımanlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

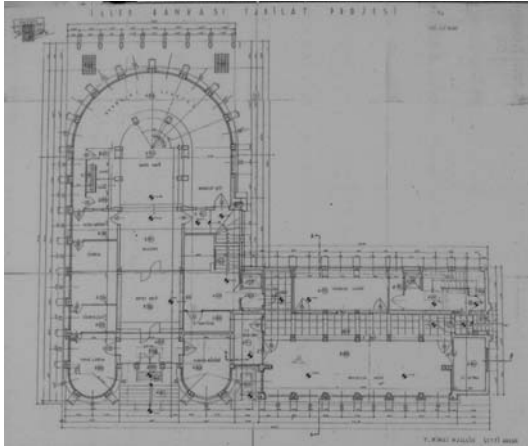
*BROŞÜR

1947

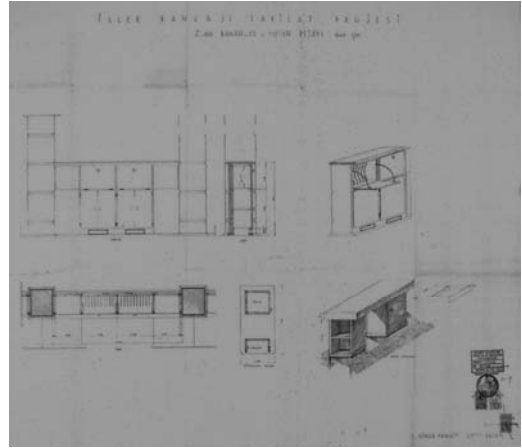
İLLER BANKASI TADİLAT PROJESİ

ANKARA

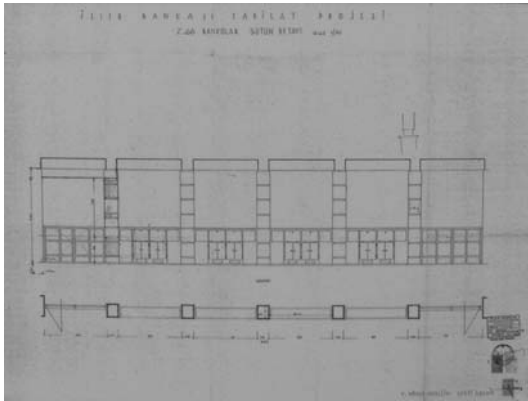
Bilgisine, Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği "Modernist Açılımda Bir Öncü / Seyfi Arkan" sempozyumu kapsamında hazırladığı sergiden ulaşılan proje, "İller bankası teknik işler müdürlüğü yapı servisi" mührünü taşımaktadır. Y. Mimar Muallim Seyfi Arkan imzasını taşımaktadır.

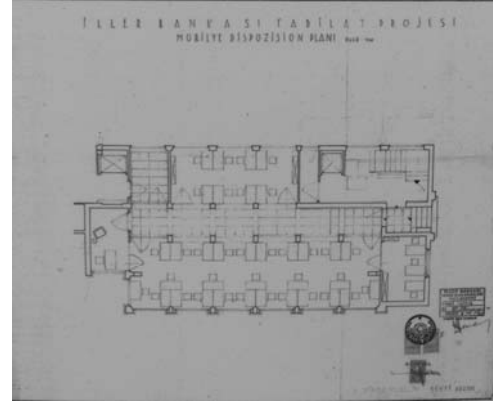
Şekil 3. 221 "Zemin kat plânı Ölçü 1/50"

Şekil 3. 222 "Z.66 Bankolar ve sütun detayı Ölçü 1/10"

Şekil 3. 223 "Z.66 Bankolar ve sütun detayı Ölçü 1/20"

Şekil 3. 224 "Mobilya dispozisyon planı Ölçü 1/50"

KAYNAKÇA:

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

1948- 1949*

BAYAN EMİN ÇİFTÇİ VİLLASI

CADDEBOSTAN, İSTANBUL

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı, “villâlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1948-1949*

TÜRK PAVYONU

BARİ, İTALYA

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “fuar işleri,garajlar, halkevleri/fuarlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

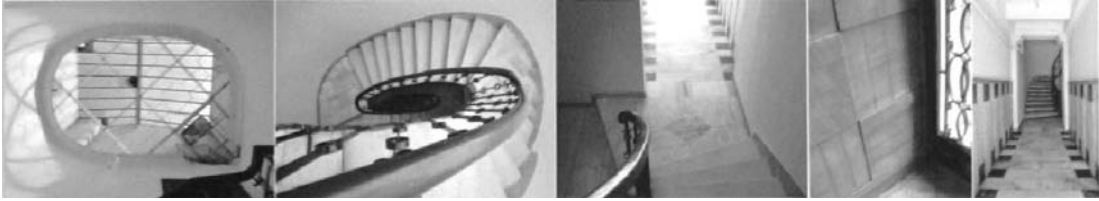
* BROŞÜR

1948-1949*

ARMATÖR FERİT İNAL APARTMANI

BÜYÜKDERE, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “apartmanlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Söz konusu yapı mevcuttur.

Şekil 3. 225 Armatör Ferit İnal Apartmanı, 2009 (Fotoğraf: Cemal Emden)

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

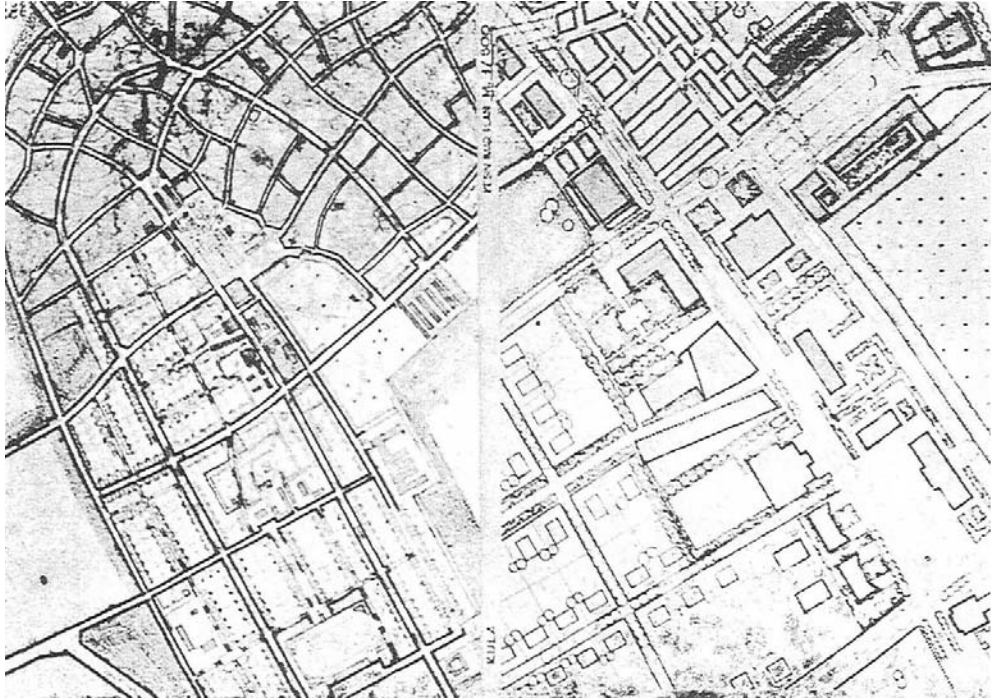
1948-1949*

İMAR PLANI

KULA, MANİSA

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Broşürde,” imar programı gereğince tatbik edilmekte olduğu” bilgisi verilmiştir.

Şekil 3. 226 Broşürde, ilgili bölümde kullanılan kapak fotoğrafı

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1949-1950*

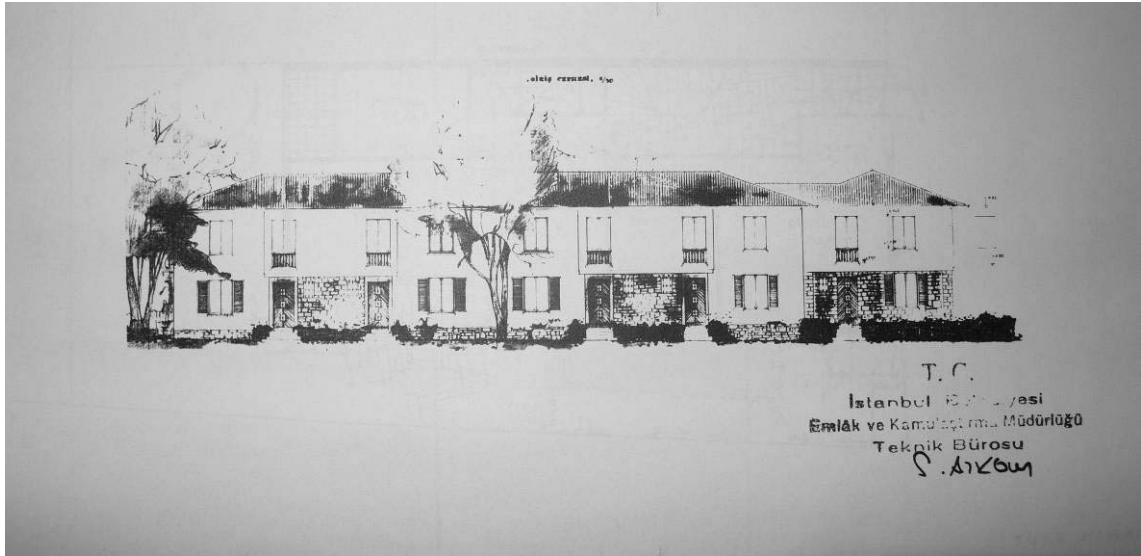
TÜRK TİCARET BANKASI İKRAMİYE EVLERİ

ŞİŞLİ, İSTANBUL

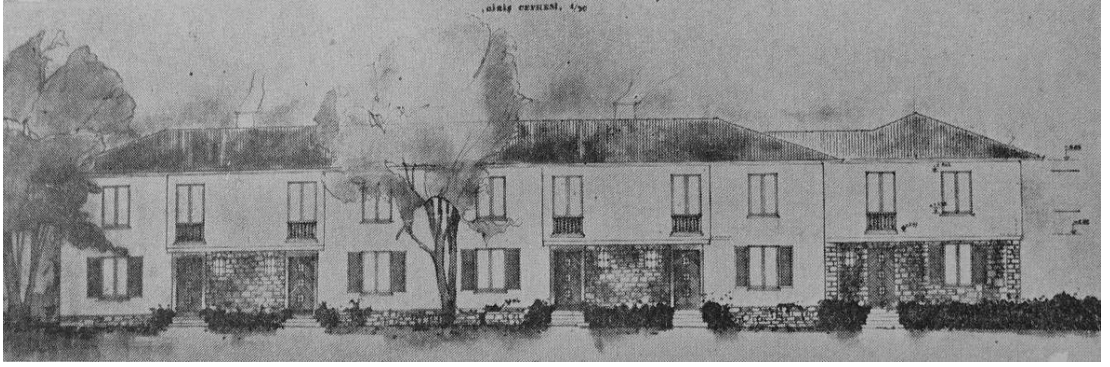
“Türk Ticaret Bankası için Y. Mimar Seyfî Arkan’ın tanzim ettiği projelere göre inşa edilen bu ikiz ikramiye evleri ikişer katlı ve beşer odalıdır. Evlerin inşaatı yığma taş ve tuğla usulüne göre yapılmıştır. Plânın tertip tarzı muvaffakiyetli olup, dış mimarî itibarıyla nisbetli ve güzel bir eserdir.”

İlk defa Arkitekt dergisinde “Türk Ticaret Bankası İkrâmiye Evleri” başlığı ve “Y. Mimar Muallim Seyfî Arkan” ismi ile yayınlanmıştır. Söz konusu proje, Arkan’ın Arkitekt’te yayınlanan son işi olmuştur. Ayrıca, Arkan’ın artık T.B.M.M Milli Saraylar Arşivi’nde bulunan az sayıda Arkan belgelerinden biridir.

Arkan’ın kendi hazırladığı broşürde yapı “villalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Yapı kısmen mevcuttur.

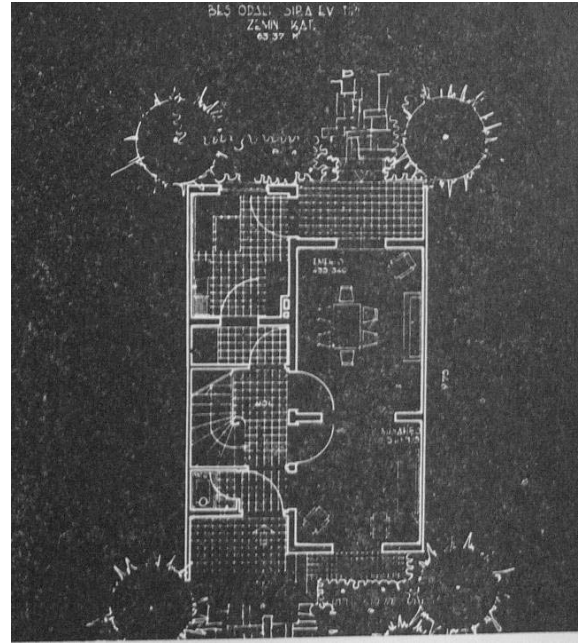
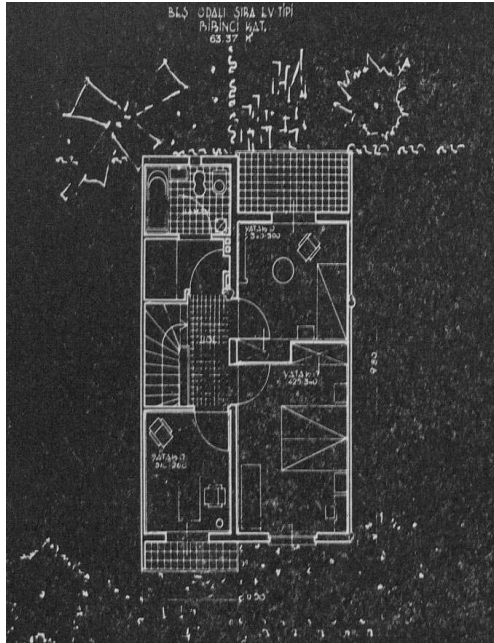
Şekil 3. 227 TBMM Milli Saraylar Arşivi’nde bulunan Arkan’ın kendi arşivindeki az sayıda belgelerden olan cephe çizimi

Şekil 3. 228 TBMM Milli Saraylar Arşivi'nde bulunan Arkan'ın kendi arşivindeki az sayıda belgelerden olan cephe çizimi

Şekil 3. 229 TBMM Milli Saraylar Arşivi'nde bulunan Arkan'ın kendi arşivindeki az sayıda belgelerden olan cephe çizimi

Şekil 3. 230 “Kat plânları”

Şekil 3. 231 “Cephe”

KAYNAKÇA:

ARKİTEKT, 1954 / 7-8, s.109-110

TBMM MİLLİ SARAYLAR ARŞİVİ

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1949-1950*

TÜRK TİCARET BANKASI ŞUBESİ

ADAPAZARI

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır

Arkan, 1949-1955 yılları arasında Türk Ticaret Bankası için çeşitlilik gösteren projeler yapmıştır. Broşürde, kendisinin yaptığı sıralamayla Adapazarı, Adana, Gaziantep, Ankara şubeleri ile İstanbul'da Beyoğlu (Parmakkapı), Bebek, Altınbakkal, Beşiktaş şubeleri ve Beşiktaş şubesinin arşiv binası ile yeri hakkında bilgi verilmeyen bir genel müdürlüğün tadilatı, bu projeler arasındadır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1949-1950*

TÜRK TİCARET BANKASI ŞUBESİ

ADANA

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1949-1950*

UMUMİ MAĞAZALAR DEPOSU

SAMSUN

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı, “depo işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1949-1950*

HAL BİNASI

TORBALI, İZMİR

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı, “Büro binaları, çarşılar ve depolar/ çarşılar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

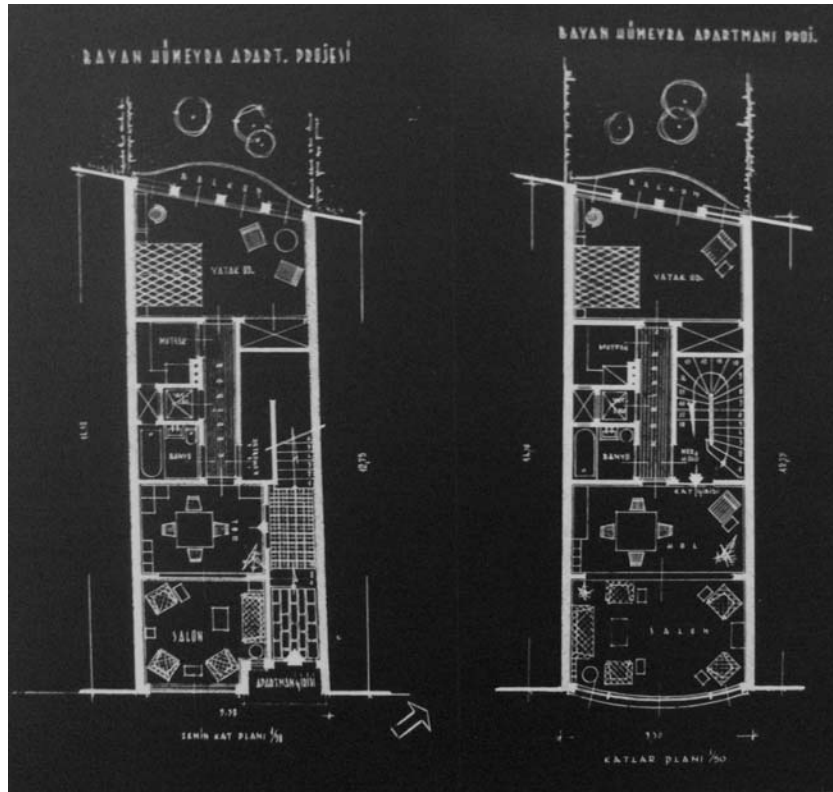
*BROŞÜR

1950*

BAYAN HÜMEYRA APARTMANI

ŞİŞLİ, İSTANBUL

TBMM Milli Saraylar Arşiv’inde bulunan, Arkan’ın üvey oğlu tarafından söz konusu kuruma verilen az sayıda belgeden biridir. Mimarlar Odasının düzenlendiği sempozyum kapsamındaki sergide yer alan yapının günümüzde mevcut olmadığı belirtilmektedir. İlişkilendirildiği tarih, “1950’li yılların başı”dır.

Şekil 3. 232 Kat plânları

KAYNAKÇA:

TBMM MİLLİ SARAYLAR ARŞİVİ

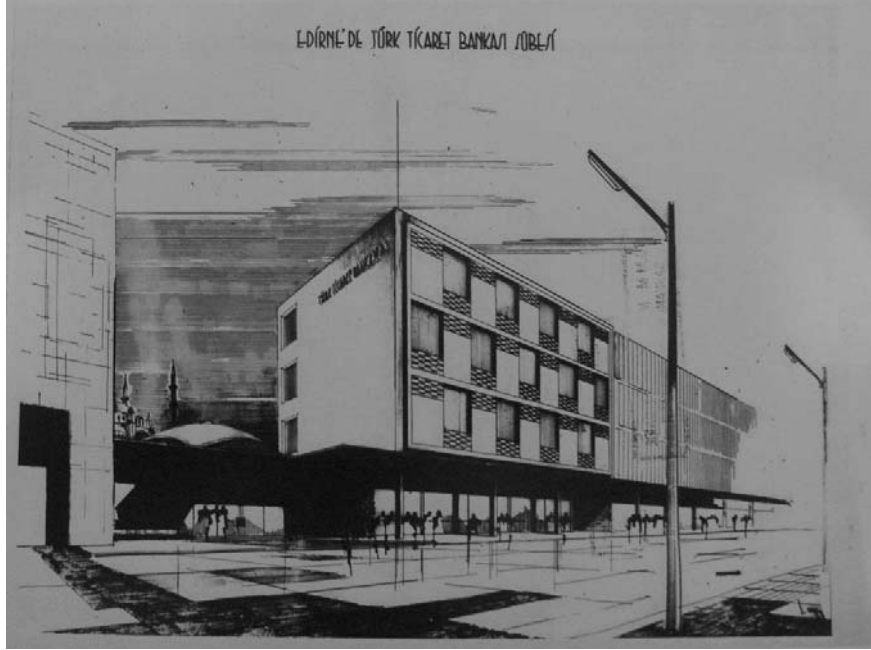
* 1950’li yılların başı.

1950

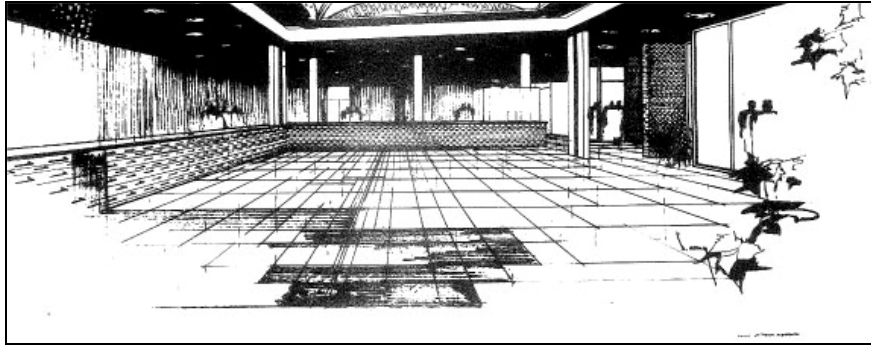
TÜRK TİCARET BANKASI ŞUBESİ

EDİRNE

TBMM Milli Saraylar Arşiv’inde bulunan, Arkan’ın üvey oğlu tarafından söz konusu kurumaverilen az sayıda belgeden biridir.

Şekil 3. 233 “Edirne’de Türk Ticaret Bankası Şubesi”

KAYNAKÇA:

TBMM MİLLÎ SARAYLAR ARŞİVİ

TANYELİ, 1992, s.93

1950-1951*

FERGUSON MÜESSESESİ PAVYONU

İZMİR

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı, “fuar işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1950-1951*

TÜRK TİCARET BANKASI ŞUBESİ

GAZİANTEP

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır

KAYNAKÇA:

BROŞÜR Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1950-1951*

TÜRK TİCARET BANKASI ŞUBESİ

ANKARA

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır

KAYNAKÇA:

BROŞÜR Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1950-1951*

OSMANLI BANKASI DEPO BİNASI EKİ

İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı, “depo binaları” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1951

TÜRK TİCARET BANKASI ŞUBESİ YARIŞMA PROJESİ

İZMİR

Bilgisine, Mimarlar Odası web sayfasından ulaşılan yarışma projesinin jüri üyeleri arasında Arkan'ın kardeşi Necmettin Arkan da bulunmaktadır. Arkan, dereceye girememiştir.

KAYNAKÇA:

MO.ORG.TR

ARKİTEKT, 1952/ 1-2, s. 8-19

MİMARLIK, 1951/ 5-6, s.38

1951– 1952*

OSMANLI BANKASI ŞUBESİ TADİLATI

İSKENDERUN

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Arkan, 1951-1955 yılları arasında, Osmanlı Bankası için şube ve depo binası yapmıştır. Broşürdeki sıralama dahilinde, İskenderun'da, İstanbul'da Çemberlitaş, Taksim, Beyoğlu şubeleri ile İskenderun ve İstanbul'da hangi şubeye ait olduğu belirtilmemiş depo binaları inşa etmiştir.

Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği sempozyum kapsamında hazırladığı sergide, projenin uygulandığı ve yıkıldığı bilgisine vermiştir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

* BROŞÜR

1951– 1952*

TÜRK TİCARET BANKASI PARMAKKAPI ŞUBESİ

BEYOĞLU, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1952-1953*

DOKTOR HÜSAMETTİN APARTMANI

ŞEHZADEBAŞI, İSTANBUL

Sadece Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “apartımanlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1952 – 1953*

OSMANLI BANKASI ŞUBESİ

ÇEMBERLİTAŞ, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1952 – 1953*

TÜRK TİCARET BANKASI ŞUBESİ

BEBEK, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1953-1954*

İSTANBUL BANKASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KARAKÖY, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisini edindiğimiz yapı, “konkurlar/ Seyfi Arkan'ın kazandığı (konkur) proje müsabakaları” ile “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Arkan, “İstanbul Bankası Umum Müdürlük binası'nın hususî müsabakada birinci mükâfatı aldığını, belirtmiştir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* 1953, BROŞÜR (Konkurlar, başlığı altında bilgisi verilen projenin tarihi)

1953-1954, BROŞÜR (Bankalar başlığı altında bilgisi verilen projenin tarihi)

1953-1954*

OSMANLI BANKASI DEPOSU

İSKENDERUN

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “depo binaları” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Arkan'ın 1951-1952 yıllarında tadilatını yaptığı şubeye aittir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1953 – 1954*

OSMANLI BANKASI ŞUBESİ

TAKSİM, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1953-1954*

TÜRK TİCARET BANKASI ŞUBESİ

ALTINBAKKAL, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1954

PROF. ŞEVKET TEZEL VİLLASI

YEŞİLKÖY, İSTANBUL

Sadece, Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1954-1955*

OSMANLI BANKASI SERVİS GARAJI

TAKSİM, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “fuar işleri,garajlar, halkevleri/garajlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1954-1955*

TÜRK TİCARET BANKASI ŞUBESİ VE ARŞİVİ

BEŞİKTAŞ, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1954-1955*

TÜRK TİCARET BANKASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TADİLATI

...

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1954-1955*

SOVYETLER BİRLİĞİ PAVYONU

İZMİR

Arkan'ın kendi hazırladığı Broşür'de yapı, “fuar işleri” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Arkan, Broşür'de yapının yalnızca montajı ve inşasını gerçekleştirdiğini belirtmiştir.

TBMM Milli Saraylar Arşivi'nde bulunan 11 Temmuz 1958 tarihli dönemin CCCP Hükümeti'nin Arkan'a “vesika talebi” ile verdiği belgede belirtildiği üzere; “Türk Himark Müessesesi sahibi Y. Mimar Profesör Seyfi Arkan 954 senesi Milletlerarası İzmir Fuarında 2800 m2lik ve 350.000 lira mâliyetinde olan Pavyonumuzun inşaat, montaj ve dekor işlerini 21günlük müddeti içinde inşa ve ikmâl etmiş Fuar açılış gününe muvaffakiyetle yetiştirmiştir.” bilgisi mevcuttur.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* 1954, T.B.M.M. MİLLÎ SARAYLAR ARŞİVİ

1954-1955, BROŞÜR

1954-1955*

1700 EVLİK SIRA EVLER

İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “işçi siteleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

Arkan'ın 1950'lerin ikinci yarısında, “İstanbul Belediyesi Mesken Plânlaştırma Müdürlüğü” nden çeşitli işler aldığı görülmektedir: “1700 Evlik Sıra Ev Projelerinin İhzarı, Zeytinburnu ucuz blok apartımanları”, İstanbul Oto Sanatkarları Sitesi Mevzi Plan ve 350 adet atölye ve garaj projelerinin hazırlanması, “Kadıköy Koşuyolu, Üsküdar Selamsız, Üsküdar Nakkaşbaba, Beyoğlu Darülaceze, Emirgan üstü İstinye, Florya, Paşabahçe ucuz evler sitelerine ait mevziî İmar plânlarının tanzimi” .

1700 Evlik Sıraevler'in, broşür hazırlandığı sırada inşa halinde olduğu bilgisi verilmiştir. Arkan'ın ifadesiyle, projenin “fennî mes'uliyet ve kontrol işleri müdürlük fen elemanları tarafından yapılmaktadır.”

Yapının yer bilgisi verilmemesine rağmen İstanbul Belediyesi sınırları içinde olduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1954-1955*

UCUZ EVLER SİTESİ MEVZİ İMAR PLANI

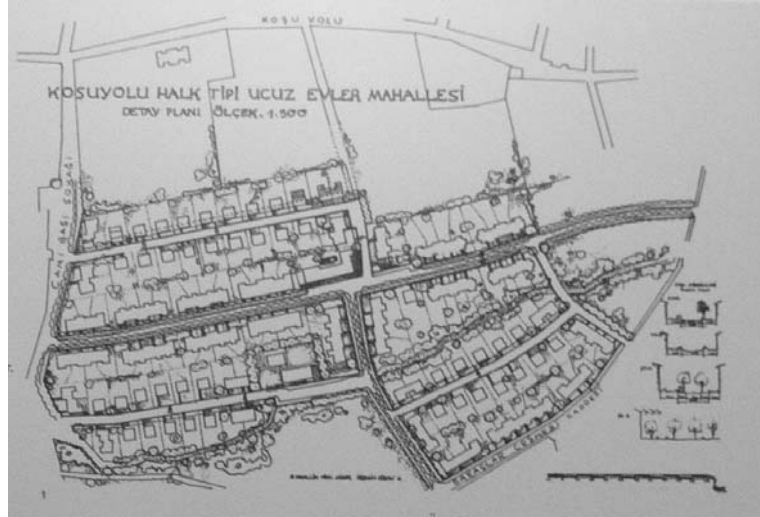
KOŞUYOLU, KADIKÖY, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan bilgisinin edinildiği proje, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

Arkan'ın 1950'lerin ikinci yarısında, “İstanbul Belediyesi Mesken Plânlaştırma Müdürlüğü”nden çeşitli işler aldığı görülmektedir. Aynı tarih aralığında yaptığı “Kadıköy Koşuyolu, Üsküdar Selamsız, Üsküdar Nakkaşbaba, Beyoğlu Darülaceze, Emirgan üstü İstinye, Florya, Paşabahçe ucuz evler sitelerine ait mevziî İmar plânlarının tanzimi” ile “1700 Evlik Sıra Ev Projelerinin İhzarı”, İstanbul Oto Sanatkarları Sitesi Mevzi Planı ve 350 adet atölye ve garaj projeleri, broşürde adı geçen işlerdir.

Arkan, mevzi imar planlarının tanziminin, müdürlüğün teknik elemanları ile birlikte yapıldığı bilgisini vermektedir.

Mimarlar Odası, Ankara Seyfi Arkan için hazırlanmış sergilerinde, Koşuyolu, Ucuz Evler Sitesi Mevzi İmar Planı'nın kısmen uygulandığı ve mevcut olduğu bilgisine verir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

* BROŞÜR

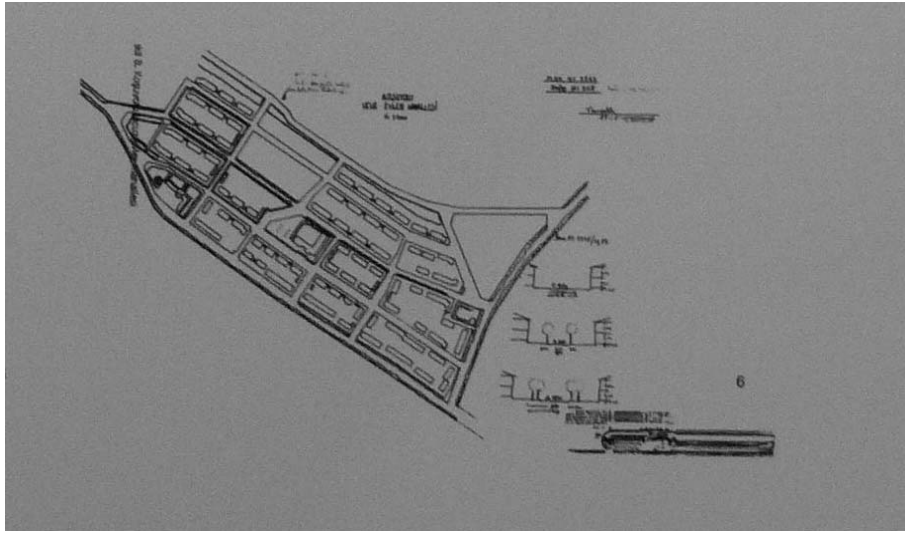
1954-1955*

UCUZ EVLER SİTESİ ÇARŞISI

KADIKÖY, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “büro binaları, çarşılar ve depolar” ana başlığında “çarşılar” alt başlığı altında sınıflandırılmıştır.

Broşürde verilen bilgiye göre, yapının, broşür hazırlandığı sırada ihaleye çıkarılmakta olduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

*, BROŞÜR

1954-1955*

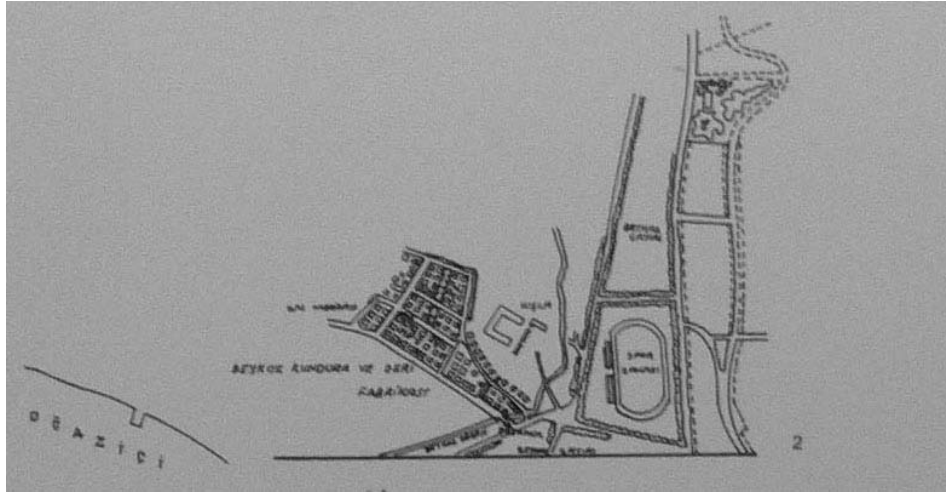
UCUZ EVLER SİTESİ MEVZİ İMAR PLANI

PAŞABAĞÇE, BEYKOZ, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan bilgisinin edinildiği plan, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

“İstanbul Belediyesi Mesken Plânlaştırma Müdürlüğü”ne yapılan işlerden biri olan plan, Arkan'ın ifadesiyle, “müdürlüğün teknik üyelerinin yardımlarıyla yapılmıştır.”

Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği sempozyum kapsamında hazırladığı sergide, planın uygulandığı ve izlerinin kısmen mevcut olduğu bilgisine vermiştir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

* BROŞÜR

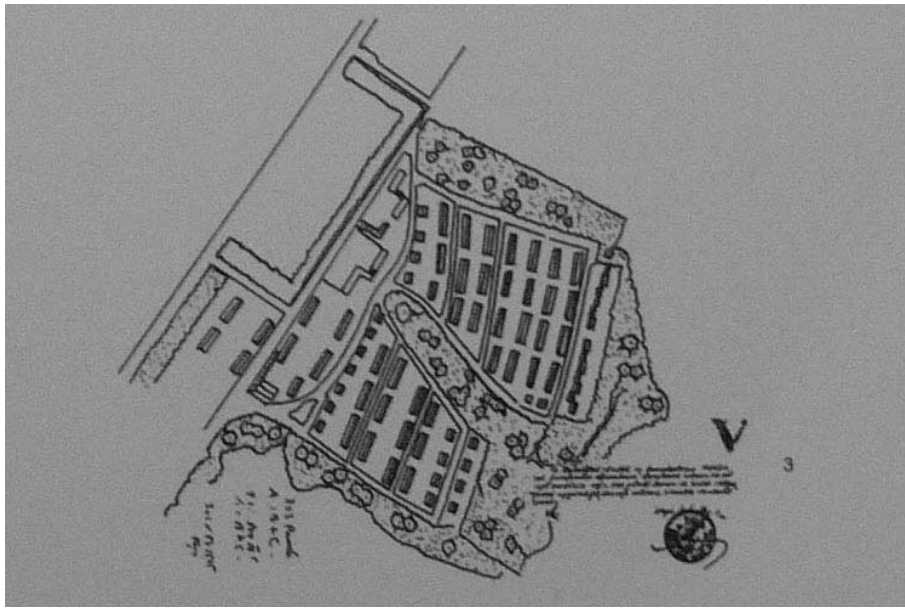
1954-1955*

UCUZ EVLER SİTESİ MEVZİ İMAR PLANI

DARÜLACEZE, BEYOĞLU, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan bilgisinin edinildiği proje, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

“İstanbul Belediyesi Mesken Plânlaştırma Müdürlüğü”ne yapılan işlerden biri olan plan, Arkan'ın ifadesiyle, “müdürlüğün teknik üyelerinin yardımlarıyla yapılmıştır.”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* 1954-1955, BROŞÜR

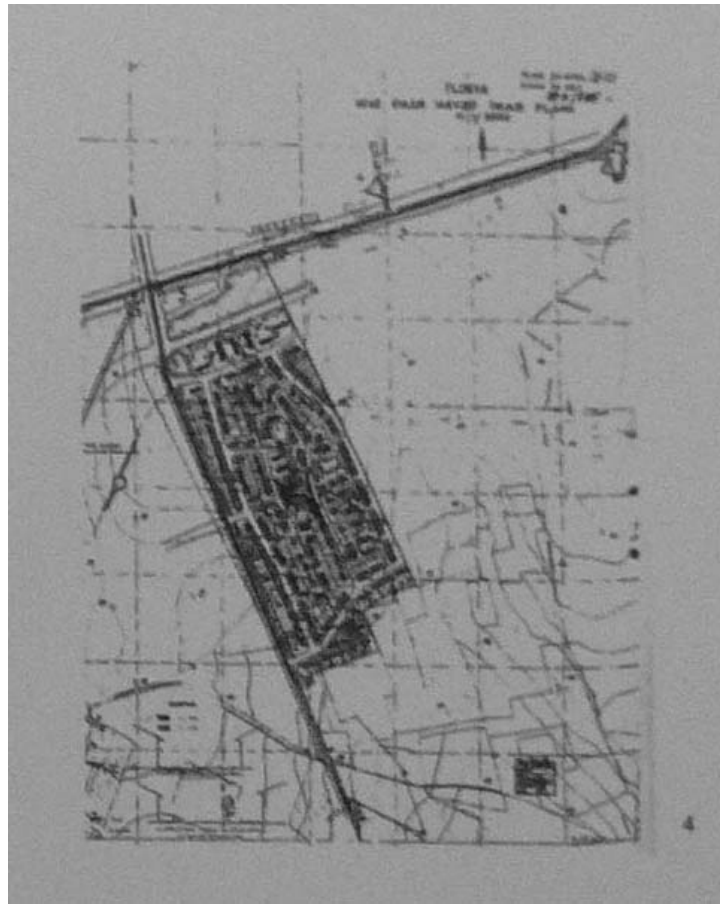
1954-1955*

UCUZ EVLER SİTESİ MEVZİ İMAR PLANI

FLORYA, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan bilgisinin edinildiği proje, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

“İstanbul Belediyesi Mesken Plânlaştırma Müdürlüğü”ne yapılan işlerden biri olan plan, Arkan'ın ifadesiyle, “müdürlüğün teknik üyelerinin yardımlarıyla yapılmıştır.”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

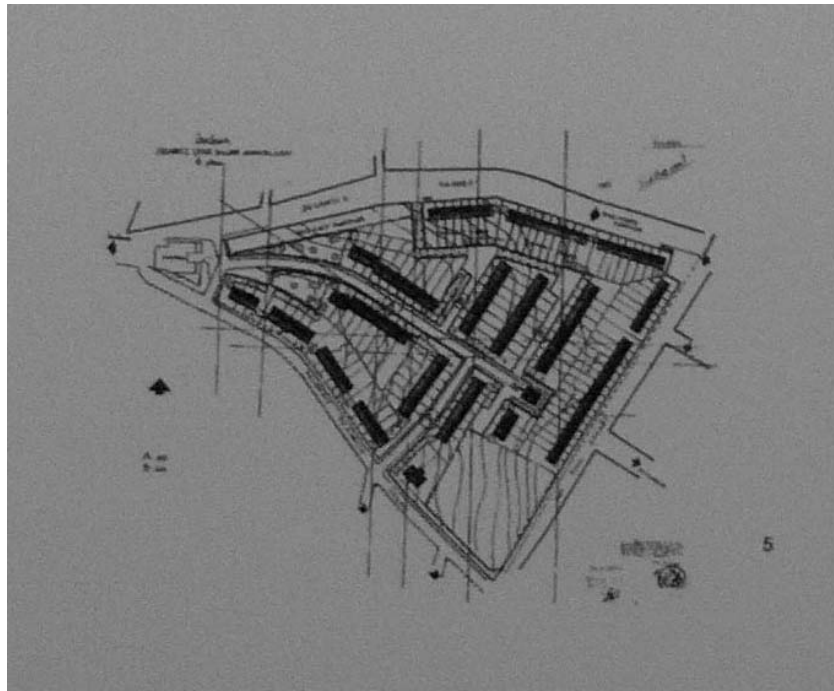
1954-1955*

UCUZ EVLER SİTESİ MEVZİ İMAR PLANI

SELAMSIZ, ÜSKÜDAR, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan bilgisinin edinildiği proje, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

“İstanbul Belediyesi Mesken Plânlaştırma Müdürlüğü”ne yapılan işlerden biri olan plan, Arkan'ın ifadesiyle, “müdürlüğün teknik üyelerinin yardımlarıyla yapılmıştır.”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

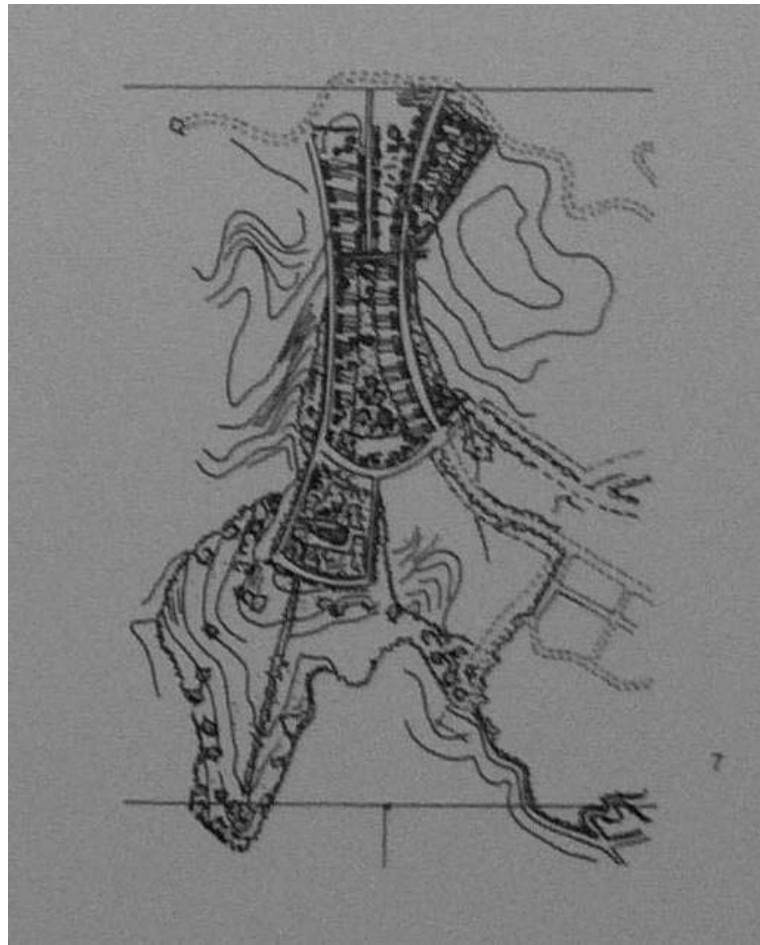
1954-1955*

UCUZ EVLER SİTESİ MEVZİ İMAR PLANI

EMİRGAN ÜSTÜ, İSTİNYE, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan bilginin edinildiği proje, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

“İstanbul Belediyesi Mesken Plânlaştırma Müdürlüğü”ne yapılan işlerden biri olan plan, Arkan'ın ifadesiyle, “müdürlüğün teknik üyelerinin yardımlarıyla yapılmıştır.”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1954-1955*

UCUZ EVLER SİTESİ MEVZİ İMAR PLANI

NAKKAŞBABA, ÜSKÜDAR, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan bilgisinin edinildiği proje, “imar plânları/ imar plânlarının tanzim ve tatbiki işleri” başlığı altında sınıflandırılmıştır

“İstanbul Belediyesi Mesken Plânlaştırma Müdürlüğü”ne yapılan işlerden biri olan plan, Arkan'ın ifadesiyle, “müdürlüğün teknik üyelerinin yardımlarıyla yapılmıştır.”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1954 – 1955*

OSMANLI BANKASI BEYOĞLU ŞUBESİ

İSTİKLAL CADDESİ, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “bankalar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Şekil 3. 234 Osmanlı Bankası Beyoğlu Şubesi, Ön Görünüş

Şekil 3. 235 Osmanlı Bankası Beyoğlu Şubesi, İçeriden Görünüş

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

TBMM MİLLİ SARAYLAR ARŞİVİ

* BROŞÜR

1954 – 1955*

SANAYİ SİTESİ

KIZILIRMAK, KARGI, ÇORUM

Sadece, Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan 'kompleks', "Büro binaları, çarşılar ve depolar / Depo binaları" başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır. Broşürde, "Kızılırmak depo, çeltik fabrika ve garajları sanayi sitesi (Kargı)" şeklinde isimlendirilmiştir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1955

TURİSTİK OTEL VE SİNEMA YARIŞMA PROJESİ

ULUS MEYDANI, ANKARA

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan proje, "konkurlar: (devam)" başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Broşürde projenin adı "İş Bankası şube binası, Turistik Otel ve Sinema (Millî Müsabaka), Mansion – Ankara Ulus Meydanı 1955 -" şeklinde ifade edilmiştir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1955

BAYAN NECLA SİNOPLU VİLLASI

ÇİFTEHAVUZLAR, GÖZTEPE, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Broşürde yapının, Arkan'ın ifadesiyle, “apartıman tipi” olduğu bilgisi verilmiştir. Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1955

BAYAN BARUH VE BAYAN MİZRAHİ VİLLALARI

CADDEBOSTAN, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1955

BAY EMİN SAZAK VİLLASI

GÖZTEPE, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1955

BAYAN KEMAL GÜÇSAV VİLLASI

LEVENT, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Broşürde, yapının konumunun, “İstanbul – Levent – Şişli” olduğu bilgisi verilmiştir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

1955

TÜRKİYE İŞ BANKASI ANAFARTALAR İŞ HANI YARIŞMA PROJESİ

(BANKA OTELVE SİNEMA) YARIŞMA PROJESİ

Türkiye İş Bankası tarafından düzenlenen yarışmada Arkan, 5. Mansiyon almıştır.

Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA:

ARKIV.ARKITERA.COM

1955-1956*

UCUZ BLOK APARTMANLARI

ZEYTİNBURNU, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı “apartımanlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Arkan'ın ifadesine göre; “İst. Belediyesi Mesken Plânlama Müdürlüğüne yapılan Zeytinburnu ucuz blok apartımanları ihale edilmiştir.” Yapı halen mevcuttur.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

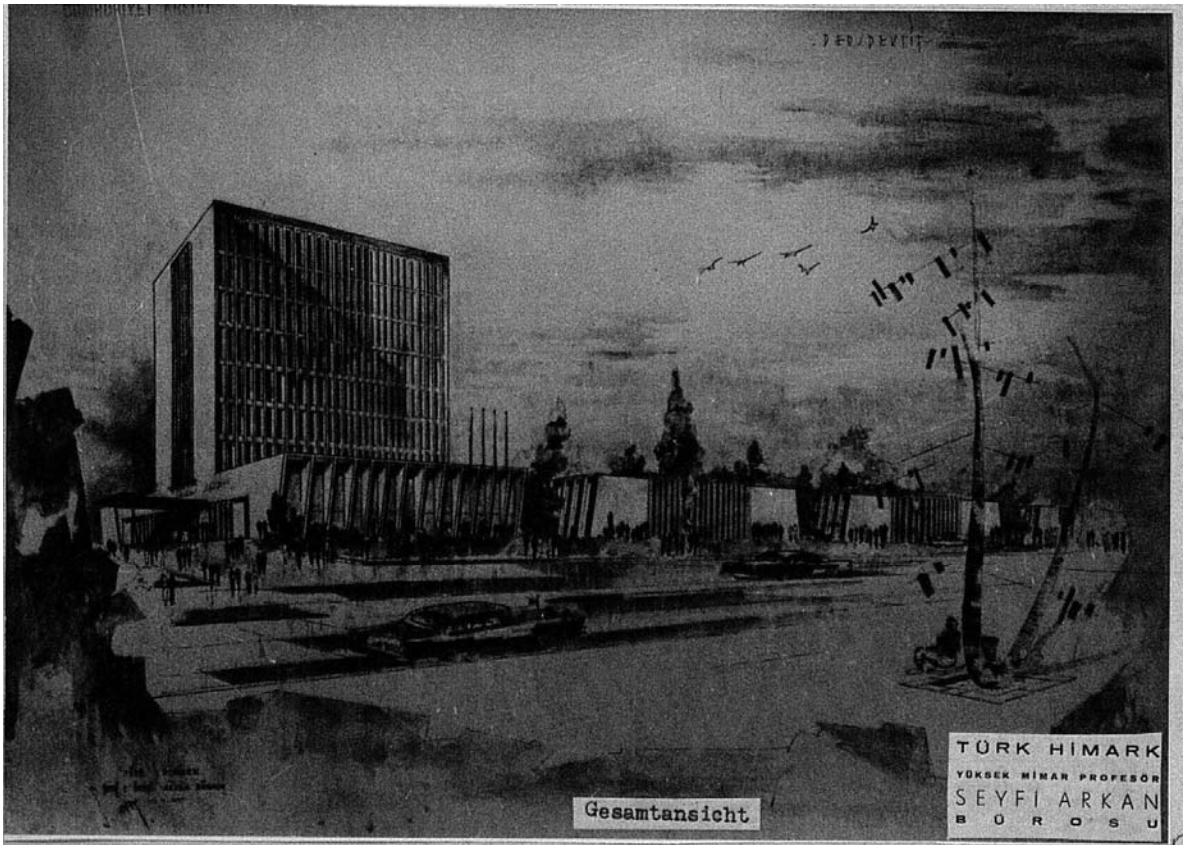
1955-1956*

BÜRO VE OTO SERGİ SARAYI

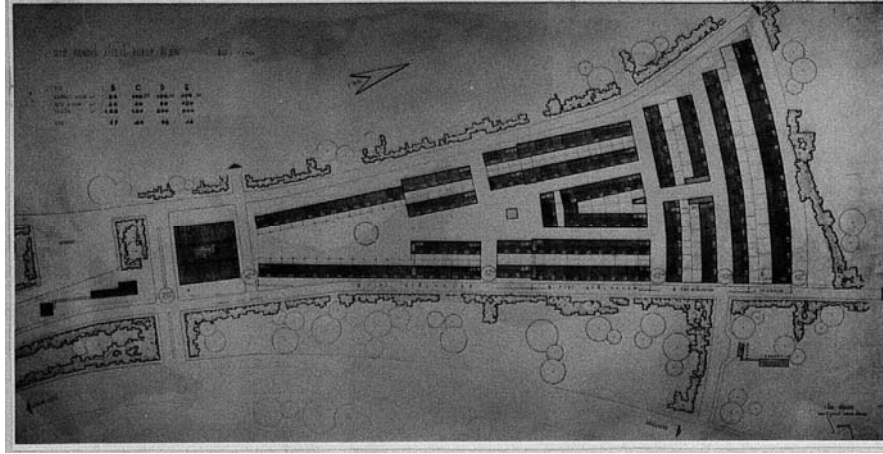
AYAZAĞA, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “büro binaları, çarşılar ve depolar/ büro binaları” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

Broşürde verilen bilgiye göre proje, broşür hazırlandığı sırada olmalı ki “ihaleye çıkarılmaktadır.” Bu bölümü içeren kapakta da yapının “desen perspektifi”ne yer verilerek, 1956 senesi mart ayında inşaat başlanacağı bildirilmektedir. Bu, alt metnin hazırlandığı sırada henüz ihale aşamasında olan projenin, broşürün yayına hazırladığı son taslağında ihalenin alındığı, inşasının karara bağlandığı, broşürün de bu aralıkta; 1956 yılı mart ayından önce basıldığını düşündürmektedir.

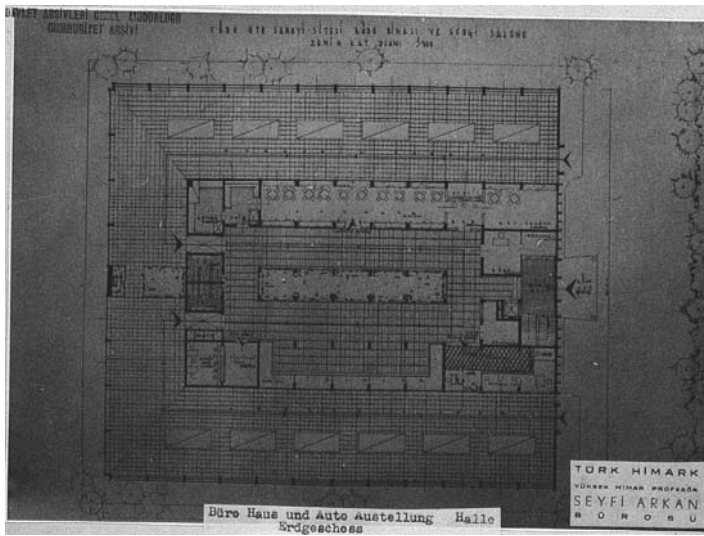
Şekil 3. 236 “Oto Sanayi Sitesi- Ayazağa, Perspektif”

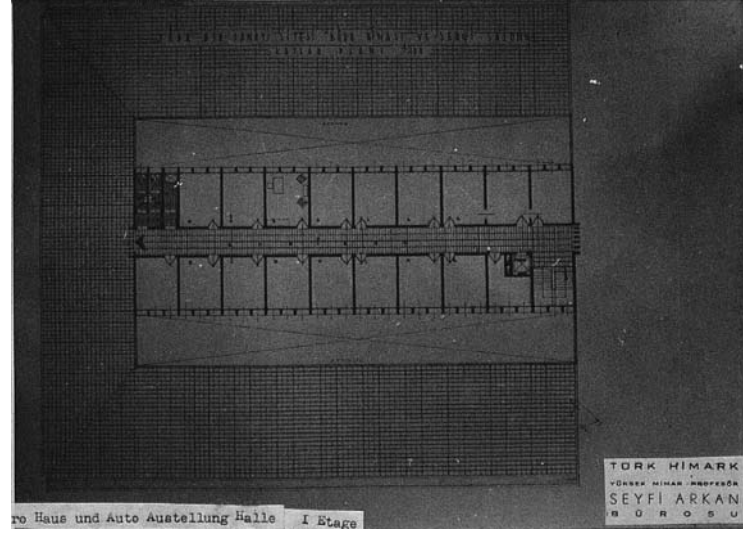
Şekil 3. 237 “Oto Sanayi Sitesi Durum Plânı”

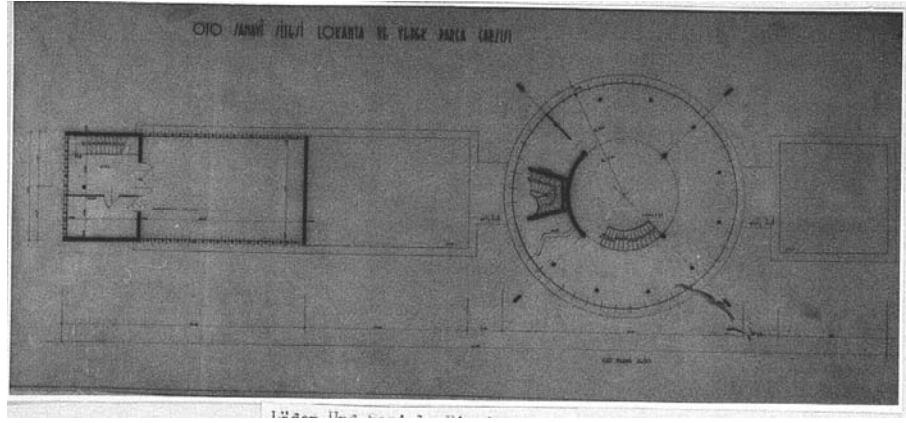
Şekil 3. 238 “Oto Sanayi Sitesi- Ayazağa, Mevzi İmar Tatbikat Plânı 1/ 500”

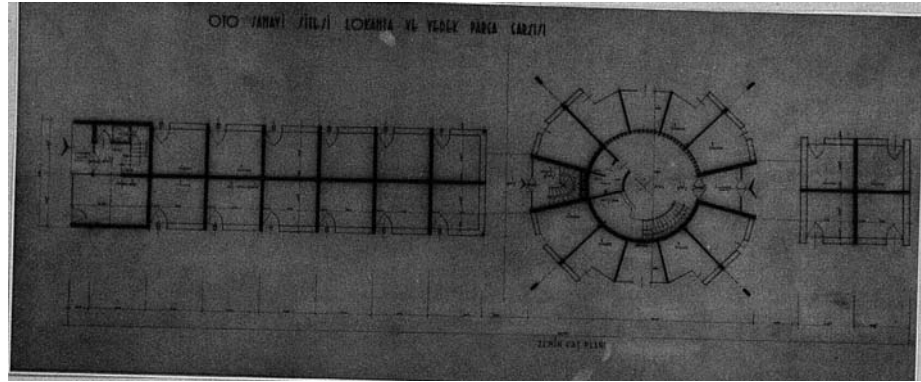
Şekil 3. 239 “Oto Sanayi Sitesi Büro Binası ve Sergi Salonu Zemin Kat Plânı 1/100”

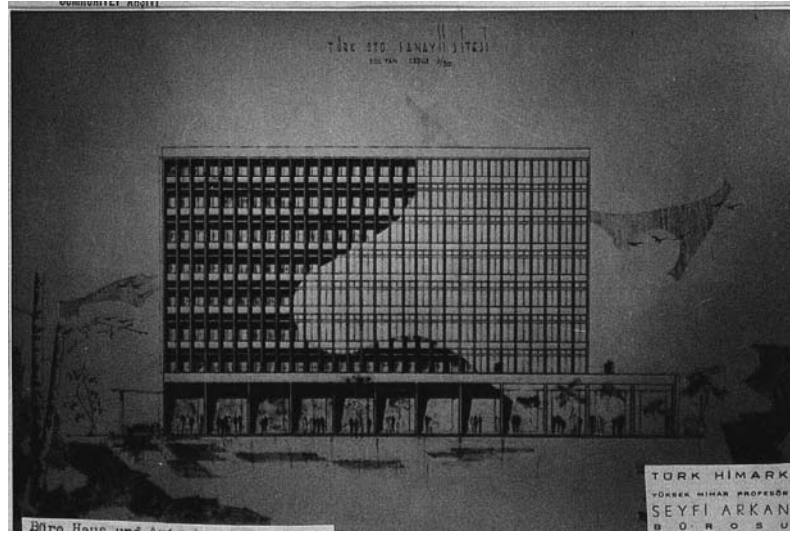
Şekil 3. 240 “Oto Sanayi Sitesi Büro Binası ve Sergi Salonu Katlar Plânı 1/100”

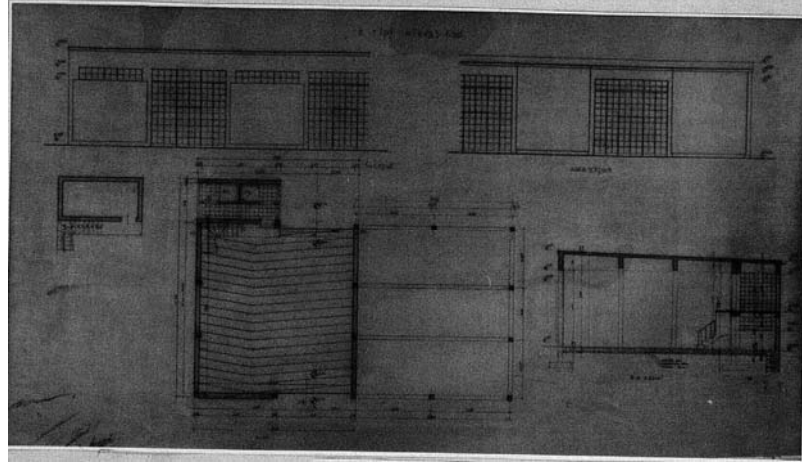
Şekil 3. 241 Oto Sanayi Sitesi ve Yedek Parça Çarşısı, kat plânı 1 / 50

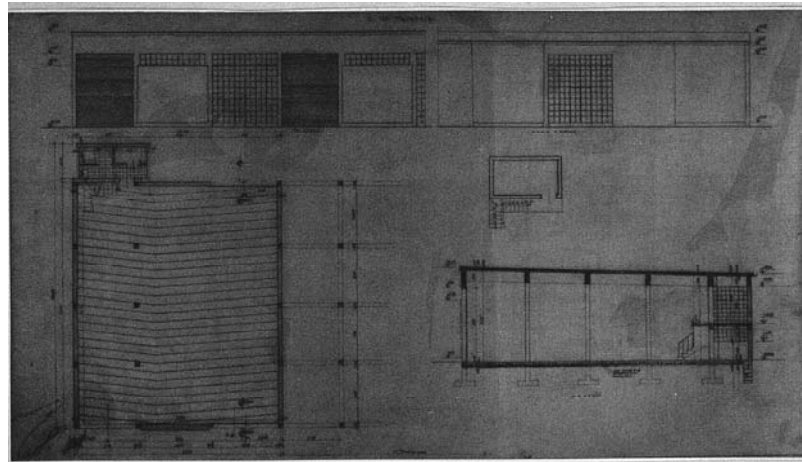
Şekil 3. 242 Oto Sanayi Sitesi ve Yedek Parça Çarşısı, Zemin kat plânı

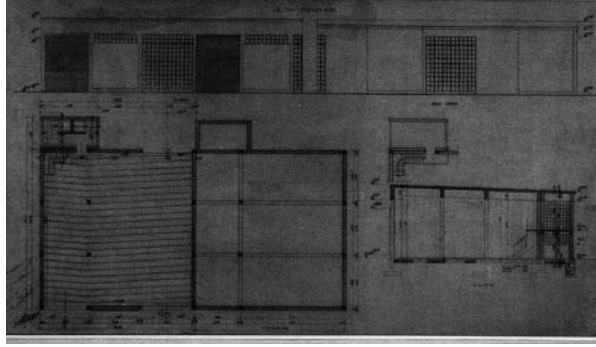
Şekil 3. 243 “Türk Oto Sanayi Sitesi Sol Yan Cephe 1/100”

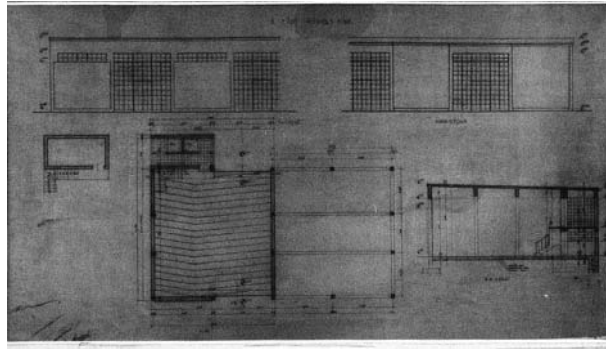
Şekil 3. 244 “Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, B Tipi Projesi”

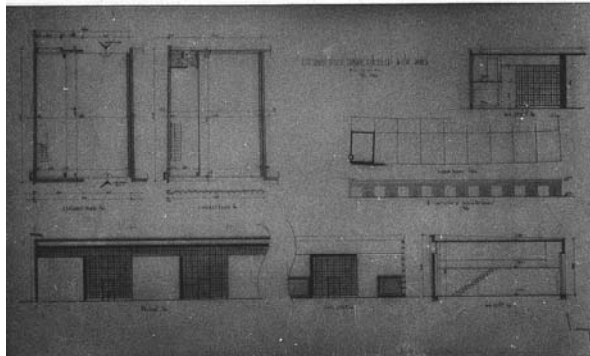
Şekil 3. 245 Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, C Tipi Projesi

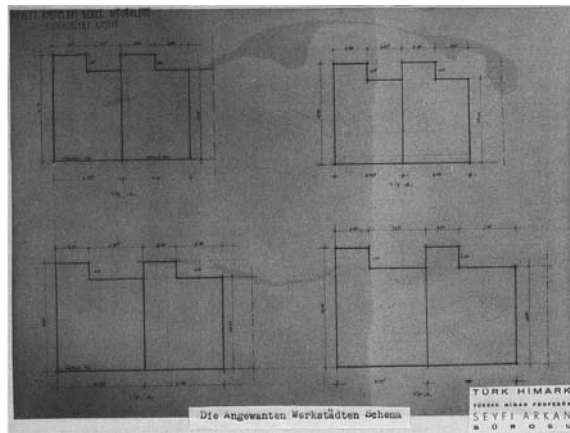
Şekil 3. 246 “Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, D Tipi Projesi”

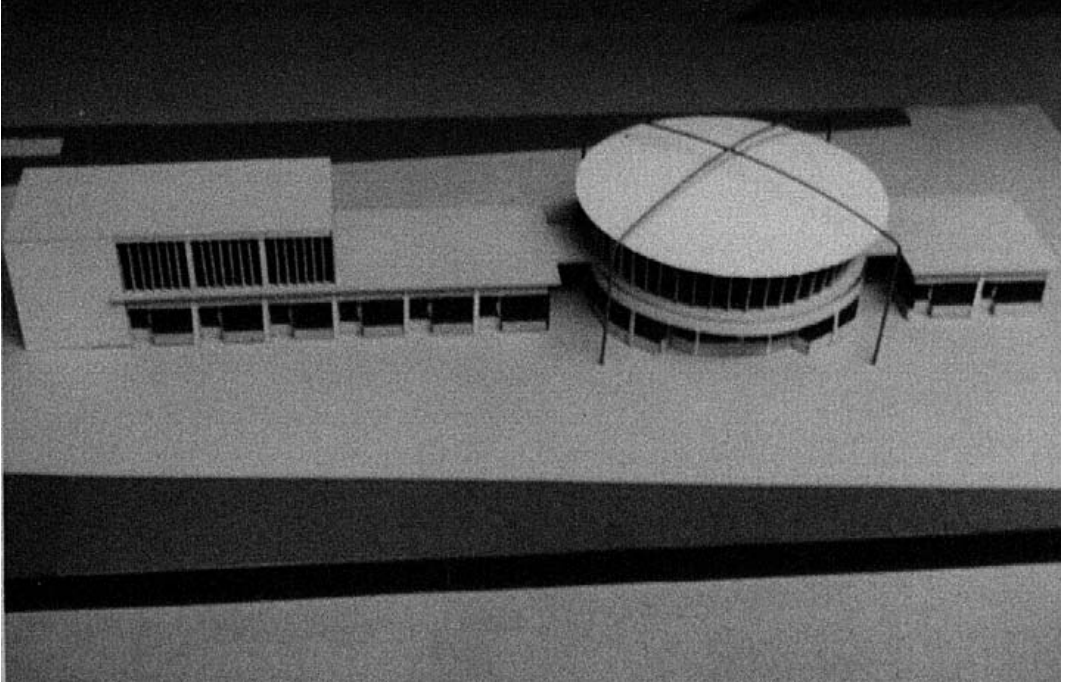

Şekil 3. 247 Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, E Tipi Projesi

Şekil 3. 248 “Oto Sanayi Sitesi Tamirat Atölyeleri, ...Tipi Projesi”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

BAŞBAKANLIK CUMHURİYET ARŞİVİ

* BROŞÜR

1955-1956*

GARAJ

AYAZAĞA, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı, “fuar işleri,garajlar, halkevleri/fuarlar” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır.

Proje, Arkan'ın ifadesiyle,”Oto Sanatkarlar Sitesi altında” planlanan 350 atölye ve garajını içermektedir. Garaj projesi, Arkan'ın adlandırdığı şekilde, oto sanatkarlar sitesi olarak planlanan alanın alt kotunda yer alan 350 atölye ve atölyelere ait garajları içermektedir.

Broşürde, adı geçen site, “işçi siteleri, büro binaları ve garajlar” başlıkları altında detaylandırılmış ve katalogda bu başlıklar altında yer verilmiştir.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

BAŞBAKANLIK CUMHURİYET ARŞİVİ

* BROŞÜR

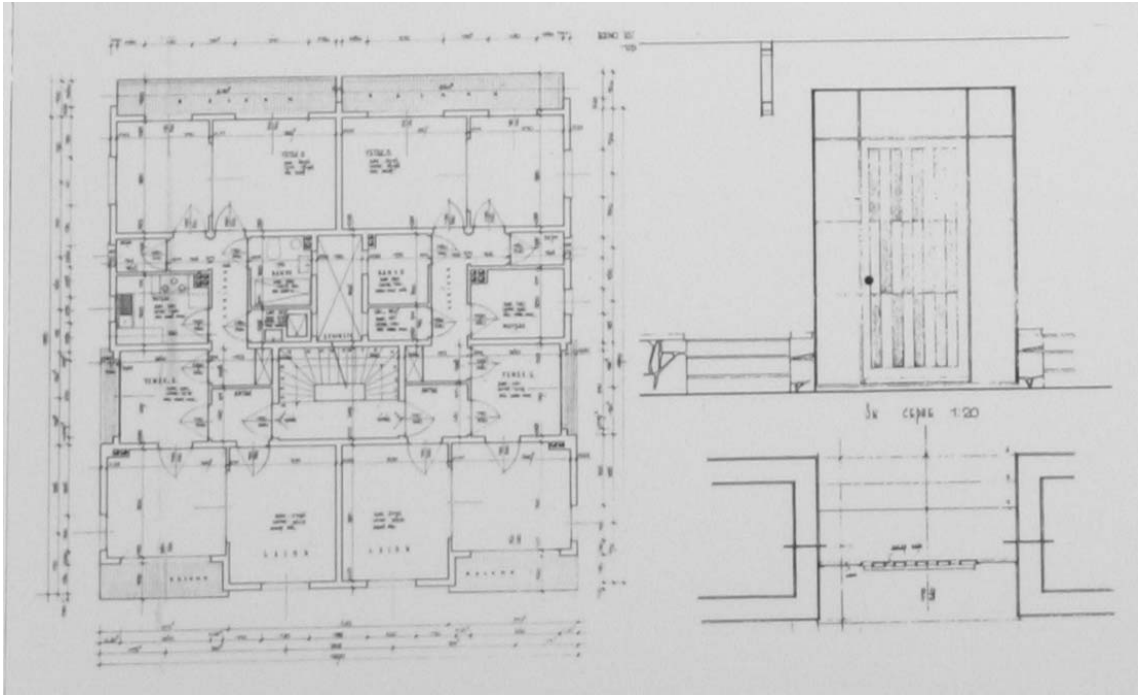
1955-1956*

İŞÇİ SİGORTALARI MEMUR EVLERİ SİTESİ

ERENKÖY, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürden bilgisine ulaşılan yapı “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Broşürde yapının, 70 adet ikiz villadan oluştuğunu belirtilmiştir. Arkan'ın ifadesine göre; “ihaleye çıkarılmaktadır.”

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1955-1956*

BAY NEVZAT EREN VİLLASI

FENERBAHÇE, İSTANBUL

Arkan'ın kendi hazırladığı broşürde yapı, “villalâr” başlığı adı altında sınıflandırılmıştır. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

BROŞÜR (Yayın yılı bilinmemektedir ve sayfa numarası yoktur.)

* BROŞÜR

1957

STADYUM YARIŞMA PROJESİ

CEBECİ, ANKARA

ARKİV'den bilgisine ulaşılmıştır. Yarışma, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenmiştir. Arkan 2. ödülün sahibi olduğu belirtilmektedir. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

ARKIV.ARKITERA.COM

1958-1960*

GÜZEL KONUTLAR SİTESİ

BALMUMCU, İSTANBUL

Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği "Modernist Açılımda Bir Öncü/ Seyfi Arkan" sempozyumu kapsamında hazırladığı sergiden bilgisi edinilen proje hakkında başka bir bilgiye ulaşılamamıştır. Yapı, günümüzde mevcuttur.

Şekil 3. 249 Güzel Konutlar Sitesi, 2009 (Fotoğraf: Cemal Emden)

KAYNAKÇA:

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

* MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

1959

BAY İSKENDER EVİ YENİLEMESİ

...

Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği "Modernist Açılımda Bir Öncü/ Seyfi Arkan" sempozyumu kapsamında hazırladığı sergiden bilgisi edinilen proje hakkında başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

1960

TÜRK HAVA YOLLARI (THY) YÖNETİM BİNASI

...

Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği "Modernist Açılımda Bir Öncü/ Seyfi Arkan" sempozyumu kapsamında hazırladığı sergiden bilgisi edinilen proje hakkında başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

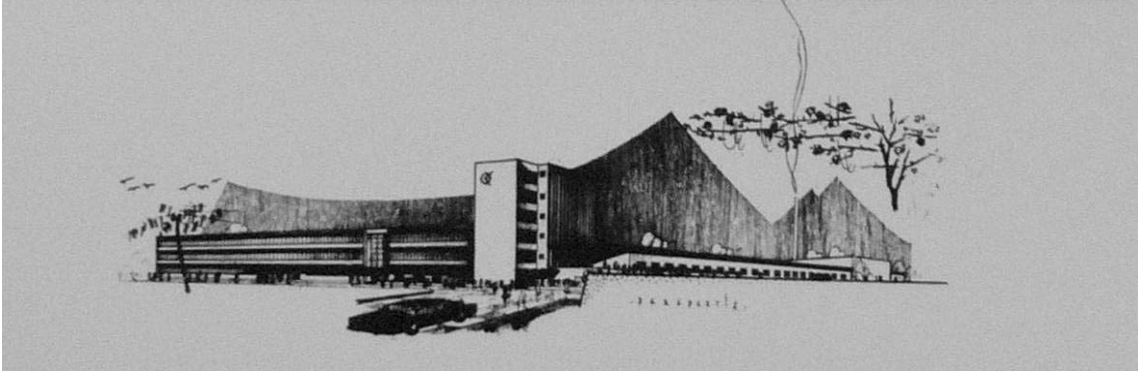
MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

1960-1962*

İSTANBUL PORSELEN SANAYİ GENEL MERKEZİ VE FABRİKASI

TUZLA, İSTANBUL

TBMM Milli Saraylar Arşiv’inde bulunan, Arkan’ın üvey oğlu tarafından söz konusu kuruma verilen az sayıda belgeden biridir.

Şekil 3. 250 İstanbul Porselen Sanayi Genel Merkezi ve Fabrikası

KAYNAKÇA:

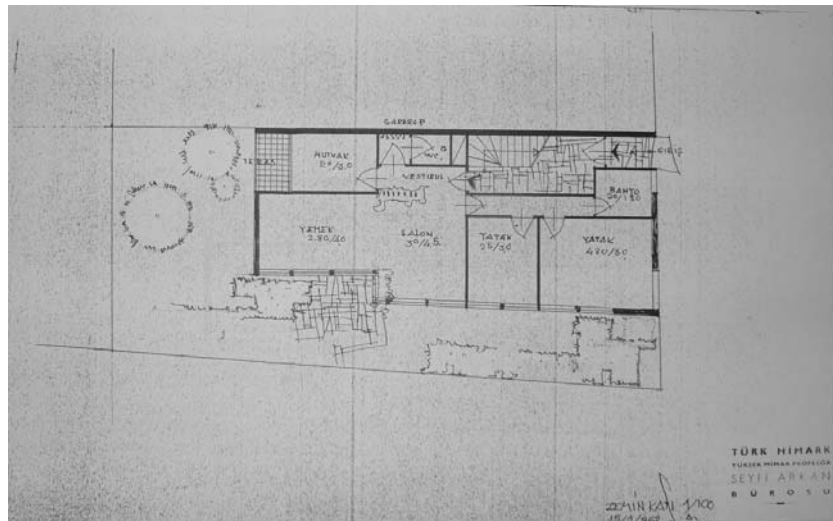
TBMM MİLLÎ SARAYLAR ARŞİVİ

1962

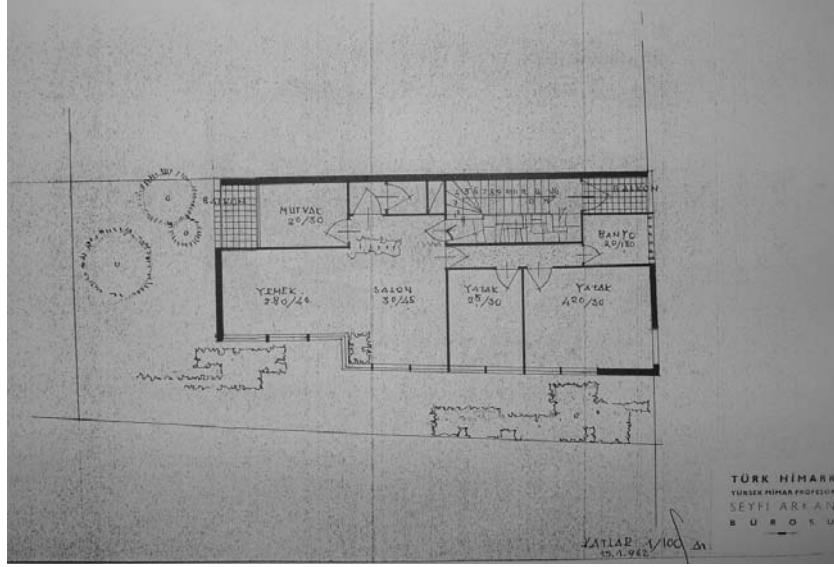
KONUT VE DÜKKAN PROJESİ

...

TBMM Milli Saraylar Arşiv’inde bulunan, Arkan’ın üvey oğlu tarafından söz konusu kuruma verilen az sayıda belgeden biridir.

Şekil 3. 251 “Zemin Katı 1/100”

Şekil 3. 252 “Katlar 1/100”

KAYNAKÇA:

TBMM MİLLÎ SARAYLAR ARŞİVİ

1962-1963*

PE-RE-JA KOLONİYA FABRİKASI

BAHÇELİEVLER, İSTANBUL

Bilgisine, Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği "Modernist Açılımda Bir Öncü/Seyfi Arkan" sempozyumu kapsamında hazırladığı sergiden ulaşılmıştır. Yapı günümüzde mevcuttur.

Şekil 3. 253 PE-RE-JA Kolonya Fabrikası, tarihi bilinmiyor

KAYNAKÇA:

PE-RE-JA ARŞİVİ

1962-1963*

PİRİNÇİOĞLU KONUTU YENİLEMESİ

ESENTEPE, İSTANBUL

Bilgisine, Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği "Modernist Açılımda Bir Öncü/Seyfi Arkan" sempozyumu kapsamında hazırladığı sergiden ulaşılmıştır. Yapı günümüzde mevcuttur.

Şekil 3. 254 Pirinçioğlu Konutu, tarih bilinmiyor.

KAYNAKÇA:

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

1964

VOLVO-MEHMET KAVALA OFİS BİNASI

...

Bilgisine, Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği "Modernist Açılımda Bir Öncü/ Seyfi Arkan" sempozyumu kapsamında hazırladığı sergiden edinilmiştir. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

1964

MEHMET KAVALA VİLLASI

...

Bilgisine, Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği "Modernist Açılımda Bir Öncü/ Seyfi Arkan" sempozyumu kapsamında hazırladığı sergiden edinilmiştir. Başka bir bilgiye ulaşılamamıştır.

KAYNAKÇA:

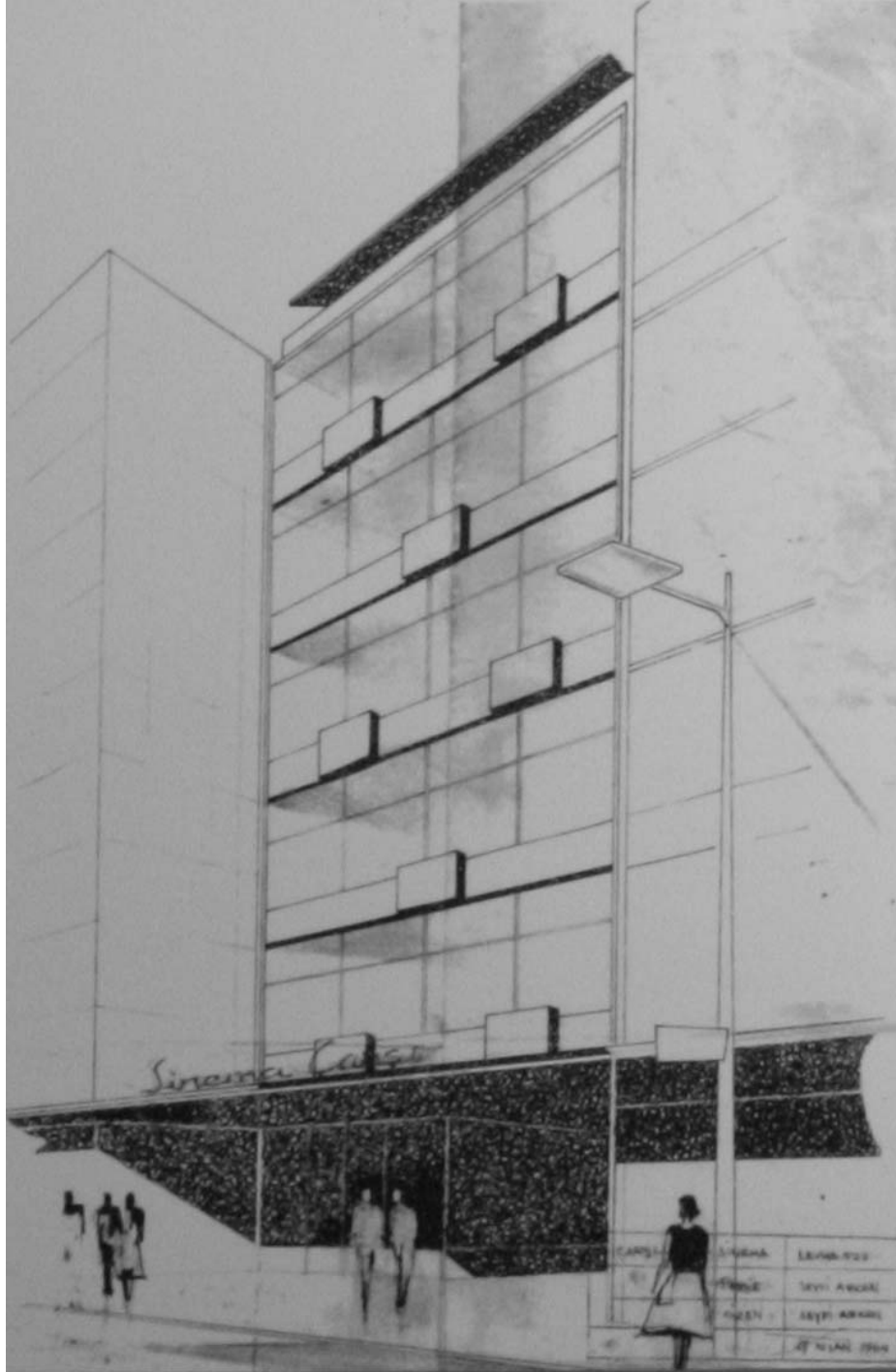
MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

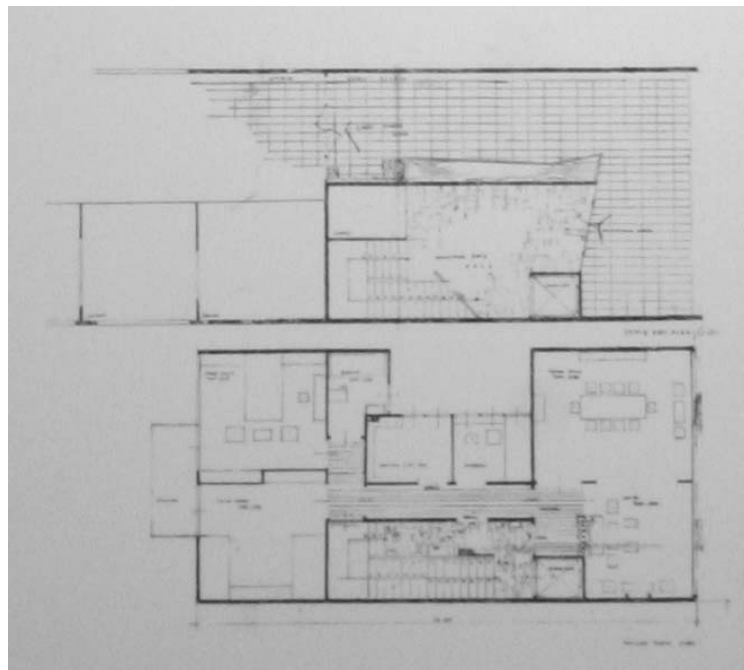
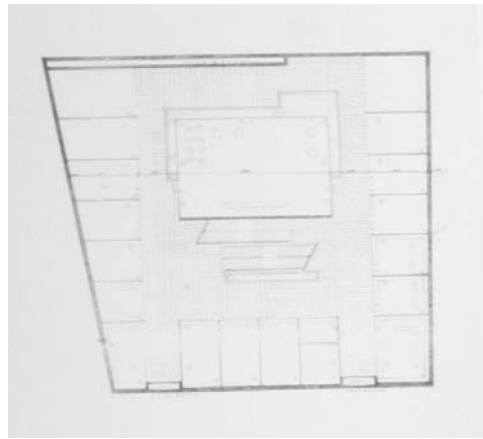
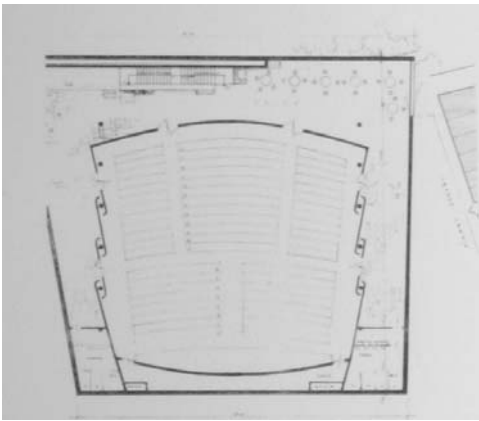
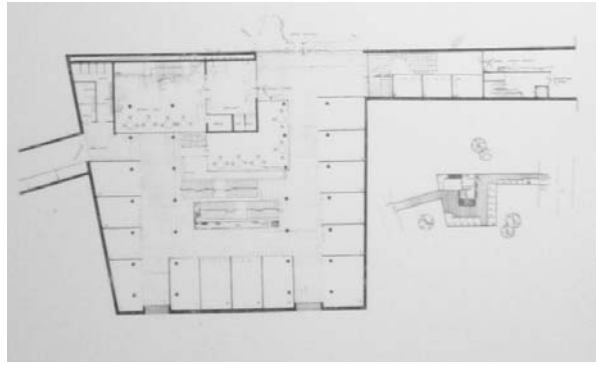
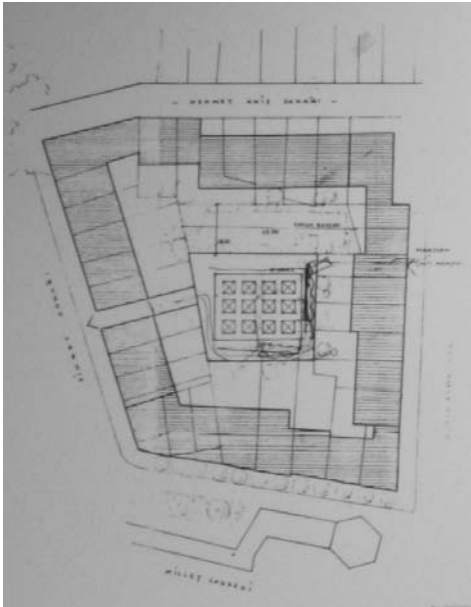
1964

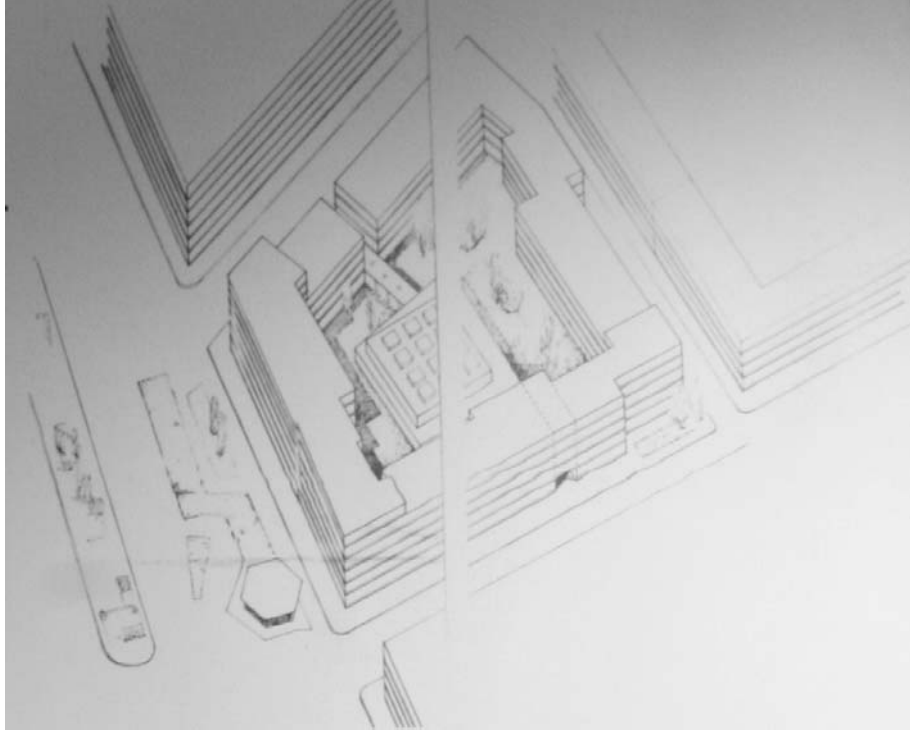
SİNEMA, ÇARŞI ve APARTMAN

FINDIKZADE, İSTANBUL

Bilgisine TBMM Milli Saraylar Arşivi'nde ulaşılan yapı günümüzde mevcut değildir.

KAYNAKÇA:

TBMM MİLLİ SARAYLAR ARŞİVİ

1965

CEVHER ÖZEN VİLLASI

...

Bilgisine, Mimarlar Odası'nın Ocak 2010'da düzenlediği "Modernist Açılımda Bir Öncü/

Seyfi Arkan" sempozyumu kapsamında hazırladığı sergiden edinilmiştir. Başka bir bilgiye ulaşılammıştır.

KAYNAKÇA:

MİMARLAR ODASI/ SERGİ, 2010

1966

ANADOLU HİSARI SPOR SİTESİ

KÜÇÜKSU, ANADOLU HİSARI, İSTANBUL

Bilgisine Atama Demir Arşivi'nden edinilen yapı günümüzde mevcuttur.

KAYNAKÇA:

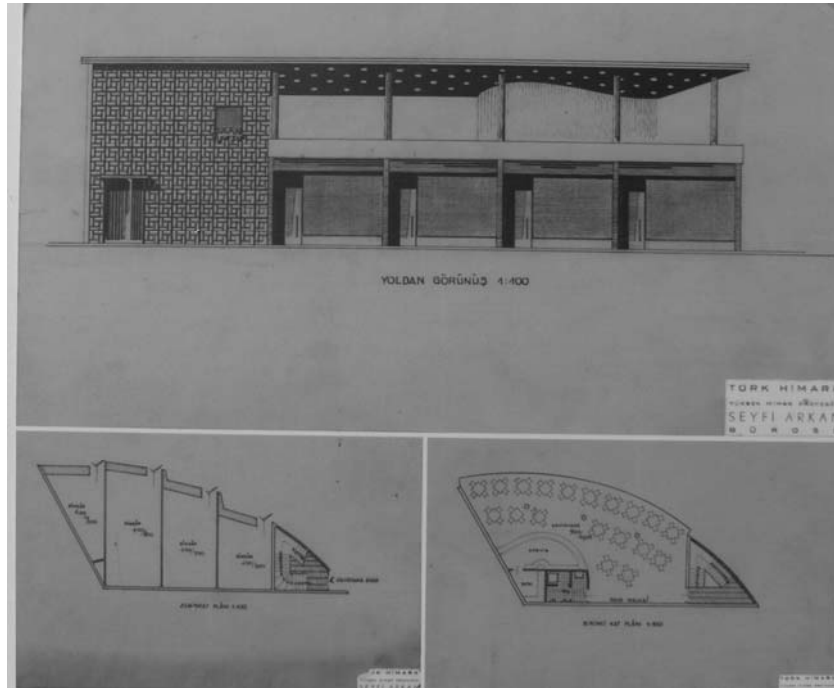
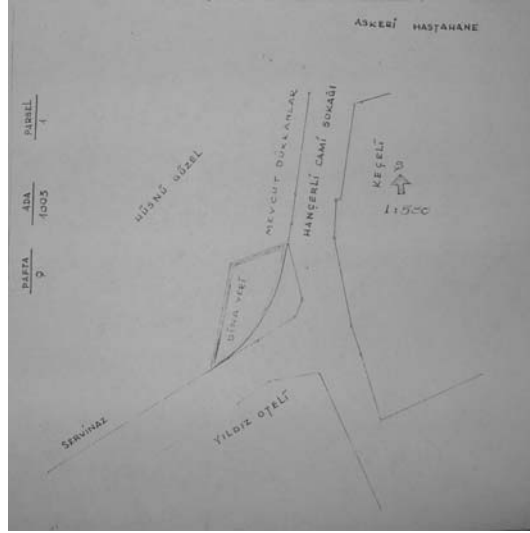
ATAMAN DEMİR ARŞİVİ

....

KAHVEHANE ve DÜKKAN (PROJESİ)

BURSA

TBMM Milli Saraylar Arşiv’inde bulunan, Arkan’ın üvey oğlu tarafından söz konusu kuruma verilen az sayıda belgeden biridir. İnşa edildiği hakkında bilgi yoktur.

KAYNAKÇA:

TBMM MİLLİ SARAYLAR ARŞİVİ

BİBLİYOGRAFYA

4.1 Seyfi Arkan Yayınları

Stadyumlar

İlk defa 1933 yılında Mimar deşisinde “Stadyumlar/ Almanya Stadyumları hakkında bir tetkik raporu”başığı ve “Mimar Seyfettin Nasıh” ismi ile yayınlanmıştır. Dergi, Arkan’ın, Berlin’de “öğrenciliğı” sırasında Maarif Vekâleti’nin “görevlendirmesi” ile söz konusu makaleyi yazdığı belirtmektedir. Makalede Arkan’ın kendi çizimleri de mevcuttur. Arkan’ın örneklendirdiğı stadyumları yerinde görmüş olması da olasıdır.

Derginin “rapor” hakkında giriş yazısı:

“Mimar Seyfettin Nasıh, Maarif Vekaleti tarafından Avrupa spor mimarisi hakkında tetkikat yapmak üzere vazifelendirilmişti. Arkadaşlarımızın hazırladığı esaslı tetkik raporunu dikkate ve istifadeye değer bulduğumuzdan mecbuamızda neşrediyoruz.” şeklindedir.

STADYUMLAR

Almanya Stadyumları hakkında bir tetkik raporu

Mimar Seyfettin Nasih

«Mimar Seyfettin Nasih, Maarif Vekâleti tarafından Avrupa spor mimarisi hakkında tetkikat yapmak üzere vazifelendirilmişti. Arkadaşımızın hazırladığı esaslı tetkik raporunu dikkate ve istifadeye değer bulduğumuzdan mecmuamızda neşrediyoruz.»

Stadyumlar, Almanyada, spor mimarisinin en asri ve sıhhi eserleri olarak kabul edilmiştir. Stadyumları tetkik ederken, Alman spor mimarisinin, mükemmel eserlerindeki şayanı dikkat malûmatı tesbit ve Almanya stadyumları tetkikatına ait raporumu, şu suretle tanzim ettim:

1 — Almanyada spor mimarisinin esası, vaziyeti ve gayesi.

2 — Almanya spor mimarisinden, Stadyumların plânları ve inşaatlarındaki teknik tafsîlât.

3 — Almanya spor mimarisinde muvaffakiyetle yer almış Alman stadyumları üzerinde görüşler.

1 — Birinci kısımda, yani sporlarla, Almanyada halkın alâkası, bunların eskidenberi kurmuş oldukları spor teşkilâtının tarihçesi ve oynadıkları roller anlatılmıştır.

Alman gençliğinin yeni sporlardaki kabiliyetlerini, asri ve sıhhi olarak yükseltmek için, stadyumların inşası hakkında hissedilen ihtiyaçlar araştırılmış ve bu asri spor mekteplerinin Almanyada yer bulabilmelerinde esas olmuş ilmi mesai, neşriyat ve propagandalar vaki oldukları gibi, bu kısımda bahsedilmiştir. Çok şayanı dikkat olan bu mesai tafsîlâtında ise, Almanya spor mimarisinin büyük harpten evvel ve sonraki vaziyeti ve gayesi zikredilmiştir.

2 — İkinci kısımda, Almanya spor mimarisinden, stadyumların, Almanyadaki plân ve şekillerine göre, tarrifi yapılmış, bu münasebetle eski Yunan stadyum ve Olimpiya şehirlerinden kısaca bahsedilmiştir. Almanya stadyumlarının tesisinde kaynak olmuş Yunan stadyumundan sonra, Almanyada inşa edilmiş bir çok küçük ve büyük stadyumların inşaatından, teknik cihetlerinden malûmat verilmiştir.

3 — Üçüncü kısımda ise, Almanya spor mimarisinde muvaffakiyetle yer almış, tetkiklerinde bulunduğum Alman stadyumları üzerindeki görüşlerin tafsîlâtı veril-

miş ve bunların bulundukları şehirlere göre vaziyet ve plânlarındaki teknik cihetleri mukayeselerle bahsedilmiştir.

BİRİNCİ KISIM

Almanyada spor mimarisinin esası, vaziyeti ve gayesi

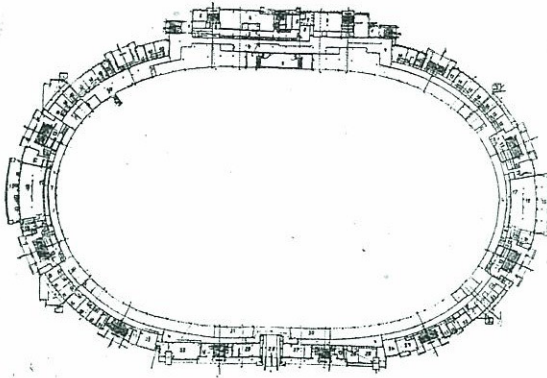
1900-1901 seneleri arasında beden terbiyesi, Almanyada büyük bir sür'atle inkişafa başlamıştır. İhtiyar, genç, bütün Alman halkı, kadını erkekli olarak, yeni sporun muhtelif oyunlarıyla meşgul olmuşlar ve bilhassa Büyük Harpten sonra beynelmileleşmiş sporda, milletler arasında iyi bir yer edinmişlerdir. Ayrıca, bütün bir Alman milletinin, yeni sporlarla böylece alâkadar olması ve severek çalışması, şüphe yok ki Almanyayı, yalnız beden terbiyesinde iyi yetişmiş kabiliyetlerle bırakmamış, diğer fen ve ilim sahalarında, dinç ve sağlam kafalar çoğaltmağa âmil olmuş, Almanyayı, spordan gayri, diğer mühim mesailerde de tanınmış yapmıştır.

Almanyadaki beden terbiyesinin, bu kadar çabuk ilerileyişinin sebeplerini araştırdığımızda, şu iki esaslı nokta görülmektedir:

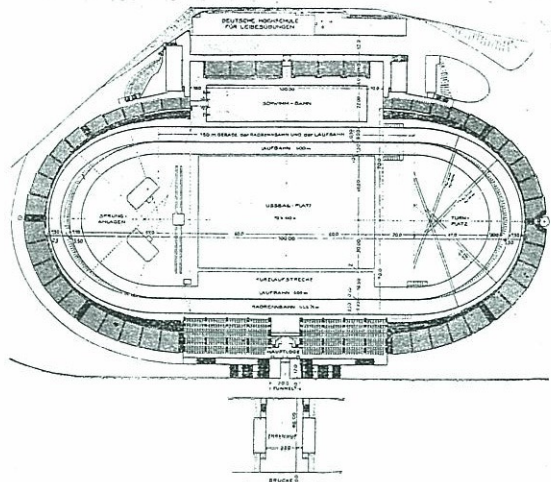
1 — Pek eskidenberi halkın beden terbiyesine alâkası dolayısıyla, hükûmetin müzahareti altında, Almanyanın her şehrinde yapılmış spor teşkilât ve cemiyetleri ve bunların iktisadi varlıklarını tekevvün ve kudretlerini tezyit ettiren bankaya benzer bir resmi müessesenin tesis edilmiş olması, ve bu bütün muhtelif spor teşkilât ve cemiyetlerinin birbirleriyle merbut olması ve bunlara hükûmetin her zaman müzaheret etmesi.

2 — Spor tatbikat yerleri (stadyum ve spor parkları) nın, fenni ve sıhhi bir şekilde inşası ve bu yerlerin halka her zaman açık olması.

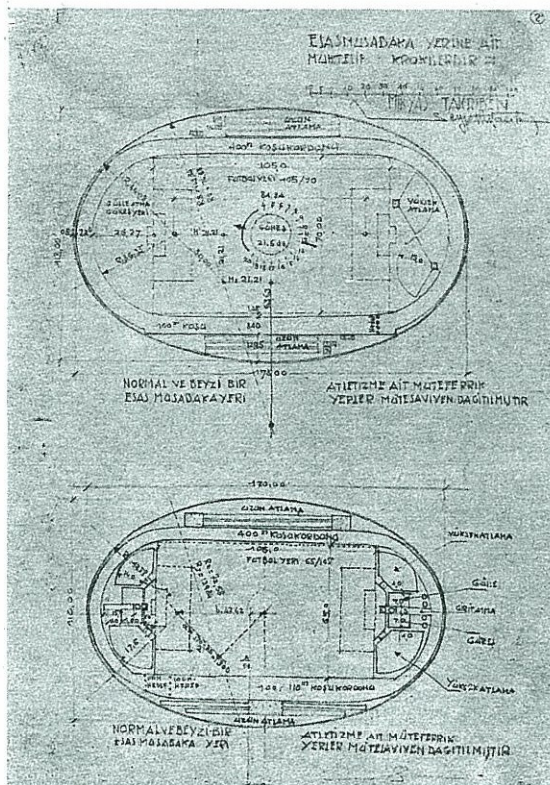
Almanya stadyumlarının asıl yaradıcı kuvveti sayılabilen bu spor teşkilât ve cemiyetlerinden, kısaca bu raporda anlatmağı faydalı gördüm.

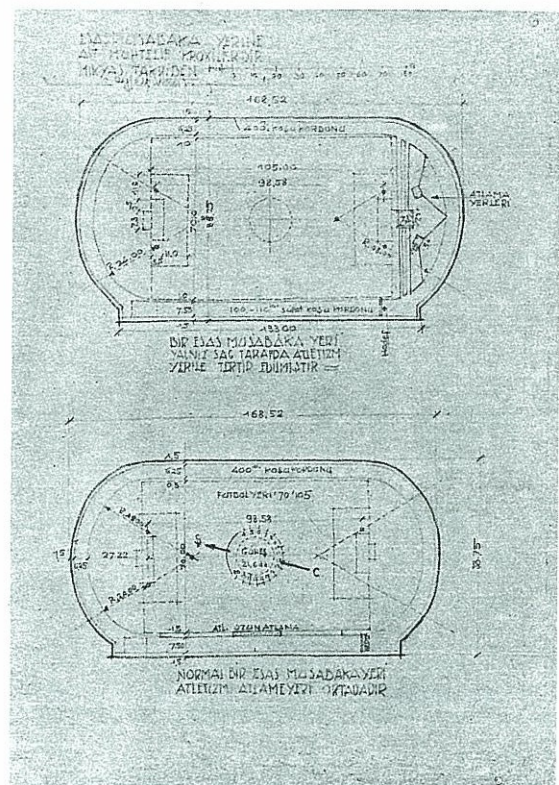
Amsterdam Stadyumu asıl müsabaka yeri

 Berlin Büyük Stadyumu asıl müsabaka yeri

Esas musabaka yerleri tetknik tafsilâtı

7 — Bisiklet ve motörsiklet yarış yeri:

ğim mülahazat, büyüklerde de nazarı itibare alınmış olduğu görülmektedir.

Büyük stadyumlardaki yüzme havuzlarında görülen yegâne farklar, halk tribünlerinin daha çok olması ve esas binasında gardrop, lokanta, kahve gibi konfor teferuatının daha geniş olarak tesis edilmiş olmasıdır.

Büyük stadyumlarda bu yer, küçük stadyumlardaki alaka ve tekâmülü daha haiz bir halde dir. Yalnız burada, bir esas bina nazarı dikkati celbetmektedir. Bu sonuncusu ise, asıl müsabaka yerindeki esas binanın programını azok ihtiva etmektedir. Hiç şüphe yok ki,

bu yerde de halk tribünleri şehrinin kesafetine göre daha çoğaltılmıştır.

8 — Jimnastikhane

9 — Kadınlar için bedii dans yeri

10 — At talim sahası

11 — Güneş ve hava banyo yerleri

Gibi muhtelif spor sahaları, stadyumu yapan mimarının zevkine ve şehir halkının sporlara karşı alâkasına göre, bunlar gibi bir takım spor konforları, büyük stadyumların Almanyadaki modellerini ve plânlarını zenginleştirerek tamamlamaktadır.

Bilhassa, (marathon) koşu yolu ve asıl müsabaka yerine gelen kapısı ve yabancı oyuncularını misafir etmek için, stadyum yanındaki (Olimpiya) köyü namı altındaki küçük evler mahallesi, büyük stadyumları, Olimpiyat stadyumu olarak beynelmileleşmiş eser yapmaktadır.

Mühim, gerek küçük ve gerek büyük Alman stadyumlarında, bütün sporlara ait tafsilatını verdiğim bu yerlerin ebat ve tarzı tertipleri aynıdır. Her iki tip stadyumda değişen cihetler, görüldüğü gibi, konfor, teferuatına ait aksam ve bilhassa şehir halkı nisbetleri farkı dolayısıyla, halk tribünleri gibi cihetlerdir. Bundan dolayı, her iki tipteki oyun sahaları ebat ve şekilleri, beynelmilel ölçülerde aynen tatbik edilmiştir.

Her iki tip stadyumların plânlarını tetkik ettiğimizde, görülmüyor ki, Almanyada stadyumlar, iki kısım teşkil eden bir plânla her zaman tertip edilmişlerdir:

1 — Asıl müsabaka yerleri.

2 — Temrin ve diğer sporların oyun yerleri.

Birincisi, stadyumun esas ruhunu teşkil eden (asıl müsabaka yeri) dir. Burasını Almanlar bir şeref yeri bilmişler ve ona göre, her iki tip stadyumdaki asıl müsabaka yerini tanzim ve inşa etmişlerdir.

Bu cihetlerle, asıl müsabaka yerinde:

a — Esas bina,

b — Tribünler,

c — Oyun sahası,

gibi esaslı kısımlar tetkike çok değer noktalar. Bunların fenni inşaatını tekemmül ettiren güneşe nazaran aldıkları mevki ve istikamete ait tafsilat bu yerin bütün teknik kısımlarını teşkil etmektedir.

İkincisinde ise, gerek temrin ve gerek diğer spor oyun yerlerinin ayrı ayrı teşkil ve tafsilatı gelir. Stadyumların, her iki tipteki plânlarında spor yapmak için, Almanyada istenilen spor konforunda bu yerlerin büyük roller oynamakta oldukları görülür.

Binaenaleyh, küçük ve büyük stadyumların plânlarında yapılmış olan tetkiklerde birbirlerini tamamlamayı bir çok oyun yerleri, yukarıda ayırdığım iki kısımlık teşkilâtla bunların rolleri dolayısıyla inşalarında alınması lâzım olan esaslı mülâhazalar, Almanya stadyumları plânlarında, Almanların yapmış oldukları bu aynı tasnifle, daha kolay bir tarzda gözetilmiştir.

Birincisinde, hiç şüphe yok ki daha mütekâmil bir inşaat, daha çok emek, Almanlarca nazarı itibare alınmıştır.

Onun için bu kısma ait bazı teknik görüşleri, Almanlarca gözetildiği gibi bu raporda anlatılmıştır.

İkinci kısım spor oyun yerleri, asıl müsabaka yerinin inşaat tekniğinden nisbeten daha çok hafif olarak, Alman stadyumlarında yer bulmuşlardır. Asıl müsabaka yerinde gözetilen bir çok husus, buralarda da aynen gözetilmiş bulunduğundan, asıl müsabaka yerine ait vereceğim teknik tafsilat, dolayısıyla temrin ve diğer spor oyun yerlerine de aittir.

1 — Asıl müsabaka yerinin esas binası

Bu yer asıl müsabaka yerinin beyzi olan plânına nazaran, beyzi şeklin tulâni mihverinin herhangi bir ucunda ve bazan da arzani mihverinin bir tarafındadır.

Bu tertiplerin ikincisi, Almanyada daha şayanı tercih addedilmiştir. Çünkü, asıl müsabaka yerinin esas motifi sayılan bu bina, futboldan gayri atletizm, koşu, yüzme gibi müsabakalara daha hâkim bir yerde bu suretle bulunmuş oluyor.

Esas binanın alabileceği bu iki tertiple, esas müsabaka yeri sahasındaki koşu kordonu (pisti), atletizm oyun yerleri, yüzme havuzu mahalli azçok tehalüf etmektedir. Meselâ, esas bina ve bundaki makam locaları asıl müsabaka yerinin tulâni mihverinde, (Breslau stadyumunda olduğu gibi) olursa, asıl müsabaka oyun sahasını bunlara yakın getirebilmek için, asıl müsabaka yeri plânı tamamen müdevver beyzi oluyor.

Bu binanın, Frankfurt am Main'da, Berlinde olduğu gibi, orta arzani mihverde olmasa, asıl müsabaka yeri oyun sahası, daha iyi ve daha samimi oluyor ve bu şekilde, bilumum müsabakalar, her iki kavisli uca müsavi ve orta makam localarına yakın olmuş oluyor. Bu şekilde asıl müsabaka yerinde inşa edilen esas binanın, Almanya stadyumlarında çok tatbik edilmiş olduğu, görülmektedir. Burasının gösterişli olması gözetilmiş ve aynı zamanda stadyum işine yarar konforlar, kabil olduğu kadar burada temerküz ettirilmiştir.

Almanyada bu binanın inşai rolü de, şayanı dikkat dercede büyüktür. Almanlar, böyle bir bina asıl müsabaka yerlerinde inşa etmekle, Hollanda stadyumlarında olduğu gibi bu yerin çepeçevre beyzi plânında, bir yüksek inşaat yaparak stadyumların maliyet fiatlarını yükseltmemişlerdir. Bilâkis, böyle bir bina yapmakla, bütün konforları buraya getirerek, diğer halk oturacak yerleri (tribünler) in altlarını, arazisinin tabii profilinde dolu olarak inşa etmişlerdir. Bu suretle de hiç şüphe yok ki, Almanlar, kendi stadyumlarında bir çok yeşillik kazanmış olmaktadır ve hem de bu inşaatı, yazdığım gibi bu suretle daha ucuza malettirmişlerdir.

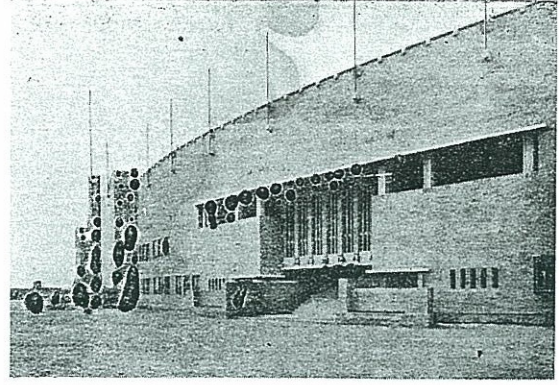
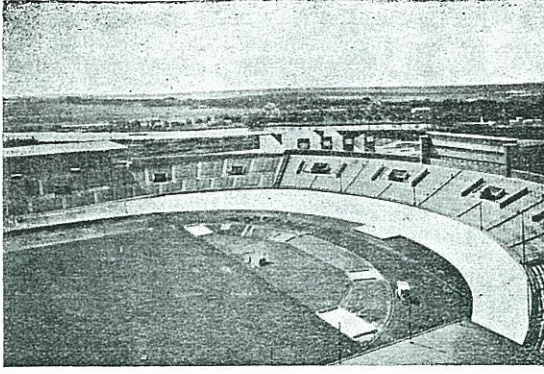
2 — Asıl müsabaka yerinin halk oturacak yerleri (tribünler)

Yukarıdaki mülâhazat ile, mevzuu bahsolan halk tribünleri, kendiliğinden şu cihetlerle iki kısma ayrılmaktadır:

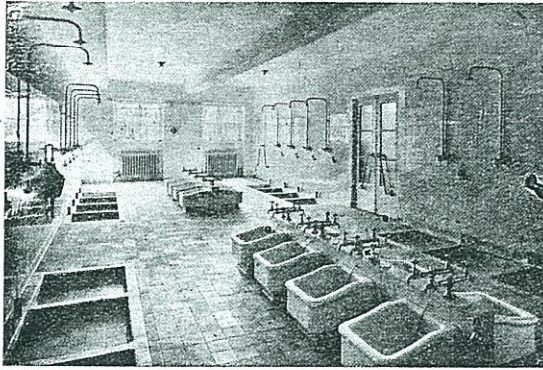
1 — Altıları dolu, yalnız toprağı meyillendirip tesviye edilmiş arazi üstünde inşa edilmiş halk tribünleri.

2 — Altıları boş, oyuncuların ve halkın (gardrop, banyo, lokanta, geçit kapıları) gibi konforlarını ihtiva eder yüksek inşaat üzerine konulmuş, halk tribünleri.

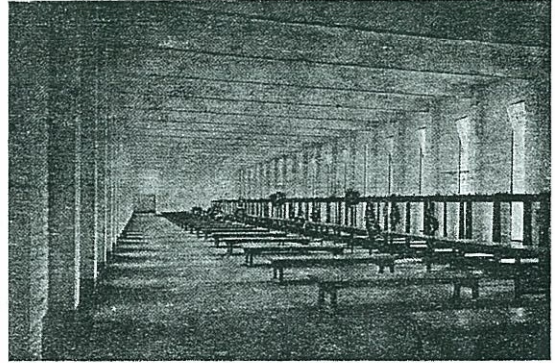
1 — Birincisinde, inşaat basittir. İyi bir tesviye türabiye, öyle bir derecede meyillendirilmiştir ki, halk

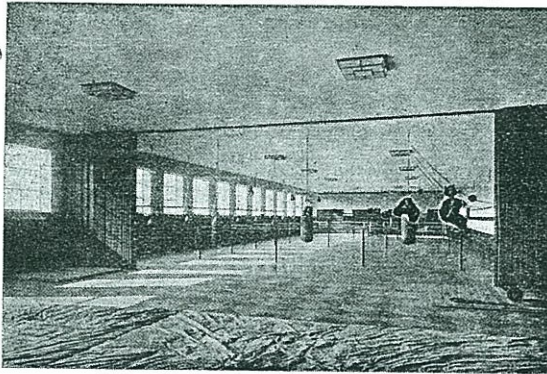
Amsterdam stadyumu iç ve dış görünüşleri

Berlin büyük stadyumu banyo daresi

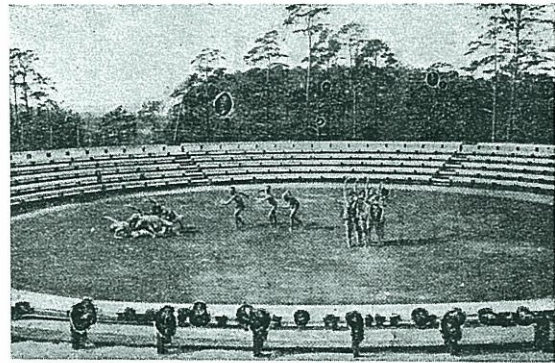

Köln stadyumu gardrop binası içi

Boks salonları

Yüksek beden terbiyesi mektebinde

Açık hava kadın dans dershanesi

oturacak kademeleri, üstüste yükseldikçe, halkın müsabakaları iyi görebilmelerine imkân verdirmiştir.

Küçük ve bütçesi az olan Alman şehirlerinde, tribünler veya kademeler, bu meyilli arazi üzerinde, fazla derinliklere gidilmeden, çok muhtelif tarz ve inşaatla kolaylıkla tesis edilmektedir.

Bu gibi stadyumlarda, halk oturacak kademeleri,

35 cm. irtifaında ve 77-80 cm. genişliğindedirler. Bu kademelerin irtifalarını tesbit eden cidarlar 15 cm. dolu betondandır ve bu genişlik 80 cm. genişliğine dahildir.

Bu suretle betonsuz kalan kısımlara, çimen dikilmiş ve bu şekilde en ucuz olarak, halk tribünleri inşa edilmiştir.

Yeşilliklerle ziynetlenmiş halk oturacak yerleri, her

nekadar bu tarzda fena bir inşaat değilse de, yağmurlu havalarda oturmağa mahzurlu olduğu pek tabiidir.

Büyük stadyumlarda bu mahzurlar kaldırılmıştır. Aynı meyillendirilmiş arazi üzerinde inşa edilmiş olan bu kademeler, tamamen beton olup, bunların oturulacak kısımları, ızgaralı tahta ile örtülmüştür.

Bu verdiğim tafsillattan anlaşıldığı veçhile, bu gibi altları dolu halk oturacak yerleri, ancak halkın bu gibi ihtiyacını tamamlamaktadır.

2 — İkinci sekil halk tribünleri ise, haricen birinci sekildeki gibidir. Bu tarz kademeler de, aynı ebat ve inşaatla, şehrine göre teşkil edilmiştir.

Ancak bunların, altı dolu toprak olmayıp boştur. Bu tribünleri tutan direkler ve tertibatı altta olan bir yüksek inşaatın temellerine dayanmaktadır. İşte tribünlerin altlarında kalan geniş ve yüksek yerlerde, asıl müsabaka yerinin beyzî plânı imtidadınca, halkın ve oyuncuların ihtiyaçları olan konforlara tahsis edilmiştir.

Almanya'da hemen hemen pek az görülen, tribünlerdeki bu tarz inşaat, son zamanlarda, bilhassa tetkikinde bulunmuş olduğum Amsterdam stadyumunda tatbik edilmiş ve bu suretle bu tarzda halk oturacak yerlerine malik stadyumların daha işe yarar oldukları son yapılan bu stadyumla teyit edilmiştir.

Ayrıca, esas binada mütemerkiz olan mevzuu bahs konforlar, dolayısıyla, büyük müsabakalardaki izdiham, bu gibi altları boş olan tribünlere malik stadyumlarda hiç vukua gelmemekte olduğu görülmüştür. Onun içindir ki, bu tarz tribünlere malik stadyumlar, Almanya'da da Olimpiyatlar oyunları için daha salih görülmeye başlanmıştır.

Bu tarz tribünlere malik olan stadyumlarda esas bina yavaş yavaş kaldırılmıştır. Buradan da anlaşılır ki, Olimpiyat oyunları için tesis edilmesi istenilen stadyumların asıl müsabaka yeri, bu tarz halk tribünleriyle inşa edilmeleri, her ne kadar pahalı olsa da, daha yerinde bir inşaat olarak Almanya'da kabul edilmiştir.

Halkın asıl müsabaka yerine girip çıkmasına bol bol yer veren bu tarz, Berlin stadyumunda olduğu gibi, bir iki çıkacak ve girecek methallerle bu günlerde görülen izdihamları tamamen kaldırmıştır. Bunun içindir ki, bu tarz tribünlere malik stadyumlar, Almanya'da asıl müsabaka yerinin çepeçevre harici muhiti geniş ve temiz yol olarak açık bırakılmıştır.

3 — Asıl müsabaka yeri oyun sahası

Spor yapan gençliğin bir çarpışma ve dolayısıyla bir şeref meydanı olan bu beyzî geniş sahada,

a — Koşu kordonu veya pisti.

b — Atletizm müsabaka yerleri.

c — Futbol hokey ve bunlara benzer diğer oyun müsabaka yerleri mevcuttur.

Almanlar her iki tip stadyumlarında, bu yerleri beynelmilel olmuş ölçülerle, aynen tesis etmişlerdir. Bu cihetlerle, şehir nüfusu 50.000 den az veya çok Alman şehirlerinde bu asıl müsabaka yerinin yukarıda işaret ettiğim oyun sahalarında bir fazlalık ve değişiklik yoktur.

a — Koşu pisti, asıl müsabaka yerinin beyzî olan plânı şeklindedir ve halk oturacak yerlerinin dairenma-

dar, yanbaşındadır. Bunun Almanya stadyumlarındaki tülü, 350 metreden 600 metreye kadar çıkar. Almanya'daki bütün stadyumlar, Berlin stadyumundan gayri, 450 metrelik koşu yolu veya pistine maliktirler ve bu miktar, stadyumların beynelmilel pistleri için kabul edilmiş ölçü veya miktardır.

Bunun genişliği 7,50 metro genişliğinde bir kordon halinde olarak asıl müsabaka yerinin harici kısmında (futbol sahası ve tribünler arası) tesis edilmiştir.

Bu pistte, şayanı dikkat fenni noktalar, düzlük ve kavislik kısımlarda kale alınan hesap ve tertiplerdir. Düzlük kısımlarda hesap basit olup, esas binaya nazaran, bu bina esas müsabaka yerinin arzani mihverinde ise, pistin bu kısmı daha genişletilmektedir. Diğer düzlük kısımlarda ise, beynelmilel nizamla tevafuk eden her koşucuya, bu pistte, 1,25 metre yer verilmiştir ve bu suretle, 6 koşucu koşmak şartile, pistin heyeti umumiyesi 7,50 metrelik genişlik isabet ettirilmiştir.

Beyzî kavislerdeki pistte, düzlük yerlerindeki koşuculara gelen aynı koşu hakkı ve zamanını vermek için bir metrelik tulde, 1 cm. kadar yükseklikte meyiller verilmiştir. Bu koşu kordonunda bundan başka şayanı dikkat yeri de hedefidir. Bu sonuncusu daima, esas binanın sağına doğru her tarftan görülebilecek surette getirilmiştir.

b — Atletizm müsabaka yerleri, bilhassa kavisli kısımlarda koşu pistleriyle, futbol sahası arasında kalan boş ve munasip yerlerde tesis edilmiştir. Yine, esas müsabaka yerinin esas binası buranın arzani mihverinde olursa, atletizme ait bazı şayanı dikkat atlama ve gülle atma gibi sporların müsabaka oyun yerleri ortaya getirilmiştir.

Atletizme ait tefrik edilmiş bulunan yerlerde çimen kaldırılmış ve buraları, kum havuzları gibi tefrik edilmiştir.

c — Futbol, hokey ve bunlara benzer muhtelif sporlar sahası, asıl müsabaka yerini en geniş ve yeşillikle göz alıcı noktasıdır.

Bu yerin inşai en büyük hususiyeti çimenliği ve bunu daima iyi muhafaza ettirmeğe saik olan altının kaulizasyonudur. Fazla yağmurlarda, gelen sular bu tertibat sayesinde çimenliği sulayarak, çarçabuk çekilmekte ve bu suretle, her zaman kurak bir sahada müsabaka yapmak imkânlarını kolaylıkla vermektedir.

Oyun sahasının güneşe nazaran istikameti

Asıl müsabaka yerinin krokilerinde görüldüğü veçhile tam merkezinde bulunan bu husustaki bir hesap grafiki, güneşin oyun zamanlarına nazaran en müsait şeklindeki, asıl müsabaka yerinin alması lâzım olan istikameti bize göstermektedir.

Buna nazaran, asıl müsabaka yeri bilhassa oyun sahası, daima beyzî plânın tulâni mihverini, şimal ve cenup hattı mihveri istikametinde olmasını icap ettirmektedir. Bu suretle, müsabık gençler, her iki taraflı olarak, güneşin göz alıcı şuaatından korunmuş olmakta ve bu sayede müsabaka kabiliyetleri kısmen artmış bulunmaktadır.

Bu mülâhazat, Almanya'daki stadyumların her oyun yerlerinde aynen tatbik edilmektedir. Bunun içindir ki, stadyumların bulundukları her şehire nazaran vaziyet-

leri umumi şekilde şimal ve cenup mihveri hattı istikametine te'sis edilmiştir.

Breslau stadyumunda olduğu gibi, şehirden gelen cadde buna müsait olmayıp stadyuma düşen araziye şark ve garp mihveri hattı istikametinde bırakırsa mimarının ufak ve yerinde bir müdahalesile stadyum oyun yerleri sahaları yine şimal ve cenup mihveri hattı istikametine getirilmiş olmaktadır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Alman spor mimarisinde muvaffakiyetle yer almış stadyumlar

Tetkiklerinde bulunduğum, Almanya stadyumlarındaki ilmi ve fenni malûmatı, mümkün mertebe, ikinci kısımda anlatmıştım. Bu kısımda ise, gezdiğim aynı stadyumlardaki, plân ve hususiyetlerinde bize yarayacak tafsilâtı veriyorum.

Berlinde büyük Alman stadyumu

1913 senesinde inşasına başlanmış ve Büyük harpten sonra tamamlanmıştır. Stadyumdaki, müsabakaları seyre gelen halkı istiap miktarı 45,000-50,000 kişidir.

Almanyanın bu ilk stadyumuna, hükümet, Berlin şehri belediyesi ve spor teşkilâtından (Reichsausschuss für Leibesübungen) inşaat tahsisatı olarak, senede 180,000 Rm. yani 90,000 küsur lira ayırmışlardır. Bu para yerine her sene muntazaman verilerek, Büyük harbin niheyetine kadar, bu stadyumun inşası ve tamamlanmasına 2,520,000 Rm. yani 1,250,000 küsur lira gitmiştir. Büyük harp dolayısıyla, büyük Alman stadyumunun inşaatı uzamıştır.

Yedi sene kadar süren bu inşaatın tahakkuna, paraca diğer Alman şehirleri spor teşkilâtları delâletleriyle yardım etmişlerdir.

Bu stadyumun umumi plânını, Amerikaya tetkike giden heyet arasında, mimar Otto Marsch yapmış ve buna bilhassa Dr. Diem, ayrıca fikirlerle muavenette bulunmuştur.

Bu suretle de görülüyor ki, Almanlar memleketlerinde bu stadyumla yaptıkları ilk eserde, her şeyden evvel beraber çalışmağı esas kabul etmişlerdir. Halen büyük Alman stadyumunun yanında ayrıca tesis edilmiş olan, Yüksek Beden Terbiyesi mektebi veya forumu, bu eseri daha tamamlamış ve bilhassa, daha asri-leştirmiştir. Bunun projesini yapan, Otto Marschın oğlu, mimar Ernst Otto Marsch'dır.

Berlindeki, büyük Alman stadyumu, ilk Alman stadyumu olması münasebetile, umumi plânında göze çarpan büyük bir eksikliği vardır.

Muhtelif temrin yerleri ve diğer spor yerleri bu stadyumda yoktur. Asıl müsabaka yerinin etrafında her ne kadar geniş arazi varsa da, stadyumun 1913 de ilk tesisinde hükûmetin ve bilhassa Kaiser Wilhelm alâkasını uyandırmak ve bu husustaki arzusunu yapmak için, bu civardaki geniş araziye, at yarış yerleri olarak kullanmışlardır.

Bunun içindir ki, bu stadyum, gömülü ve mahdut kalmış ve bu cihetle, halkın girip çıkması için, methal yerine kaim olan tüneller açılmıştır. 1936 snesi Olimpiyat oyunlarında bu mahzurları kaldıracak bir proje, şimdiden hazırlanmaktadır.

Berlindeki büyük Alman stadyumu, eski Yunan tarzı mimarisindedir.

Yüzme havuzu, bu stadyumda ilk defa yer bulduğu halde, çok iyi bir surette plânda yerini bulmuştur. Asıl müsabaka yeri veya (Arenası) ndan ibaret olan, Alman stadyumunda, bisiklet ve koşu yeri için de, beton-dan Almanyada ilk defa bir yol tesis edilmiştir. Bundan dolayıdır ki Halk, müsabakaların yapıldıkları asıl spor sahalarından uzakta kalmaktadırlar. Fazla olarak ta, bu yarış yolu içinde, Atletizm koşu pisti bilmeceburiye bu stadyumda büyük olarak 650 metre olmuştur.

Bu mülâhazata iyi bir surette cevap verir bir takım tadilat ve ilâveler yapılırsa, bu eser Almanyanın diğer stadyumları kadar asri ve kullanışlı olur.

Frankfurt a. d. Oderdeki Ostmark stadyumu

1916 senesinde Ostmark stadyumu, Rus esirlerine yaptırılmağa başlanmıştır ve keza Berlin stadyumu gibi harp nihayeti tamamlanmıştır. Stadyumdaki müsabakalara seyirci olarak gelen halkın miktarı 35,000 kişidir. Bu stadyumun inşasında, spor teşkilâtı ve bilhassa, Frankfurt a. d. Oder şehri belediyesi, paraca esas men-baları teşkil etmişlerdir. Bu cihetle, Rus esirleri ve sırasında askerler ve gençler stadyumun inşasında çalışarak mümkün mertebe buranın maliyet fiatındaki aşalığa âmil olmuşlardır. Buna rağmen, bura için sarfedilen para, Berlindeki gibi 2,000,000 Rm. tan aşağı olamamıştır. Berlin stadyumunda eksik olan bir çok fazlalıklara rağmen, bu miktar cidden pek az sayılabilir.

Frankfurt a. d. Oderdeki Ostmark stadyumunu, bu şehir belediyesi fen reisi mimar Dr. Morgenschweiss yapmıştır.

Stadyum, şehrin şimalindedir ve şehire tramvayla bağlanmıştır. Burası bu suretle halkın daima ziyaret ettiği bir yer olmuştur. Etrafındaki orman ve göl, halkı buraya çekmekte daha ziyade âmil olmaktadır.

Frankfurt a. d. Oderdeki Ostmark stadyumu, plân itibarile Berlin stadyumundan çok farklı ve çok kullanışlıdır. Arazisinin arızalarından iyi istifade edilmiştir. Bunun içindir ki, bu stadyumun ilk esas kısmını teşkil eden, asıl müsabaka yeri, diğer ikinci kısımlık temrin ve spor yerlerinden yüksek olarak inşa edilmiş ve bu sayede diğer Alman stadyumlarında olmanın ayrı bir güzellik ve azamet, burada temin edilmiştir.

Asıl müsabaka kısmı, diğer kısma hâkim olarak gelmekte ve esas kemerli binasile, ormanın yeşilliklerine karşı iyi bir perspektif vermektedir. Yalnız, asıl müsabaka yerindeki halk tribünleri kavisleri, sağ taraftaki yüzme havuzuna karşı eksik kalmış gibi bitmiş olarak gelmesi bu güzel yerin, hem zevkini bozmuş ve hem de halkın daha çok miktarda oturabileceği yerleri gasbetmiştir. Buradaki yüzme havuzu yeri Berlin stadyumundan fikir alınarak, tesis edilmişse de, gerek halkın tribünlerinden ve gerek esas binanın tarasalarından çok uzakta kalmıştır. Bu plândaki tertibi havi bir stadyum, Almanyada bir kere daha yapılmış ve bir daha tekrar edilmiştir. Asıl müsabaka yerinin methalleri muhtelif olup, halkın girip çıkacak yerleri bu sayede iyi düşünülmüştür.

Bu stadyumun ikinci kısım temrin ve spor yerleri, tam asıl müsabaka yerinin merdivenli methalinden ge-

çebilen mihver üzerinde iyi tertip edilmiş olduğu görülmektedir.

Dört adet temrin yeri, ikinci derece müsabaka yeri, bisiklet ve motörsiklet yarış yerleri, tenis talim ve müsabaka yeri ve klübü, bu stadyumda aranabilen bütün konforları vermiş, ayrıca bütün bu teferriat, ortası havuzlu, sayedar yollarla birbirlerine bağlanmışlardır.

Gardrop, lokanta, banyolar asıl müsabaka yerini esas binasında ve diğer oyun yerlerinin kendilerine ait binalarında çok iyi olarak nazarı itibare alınmıştır.

Stadyumun binalarında ve heyeti umumiyesinde görülen tarzı mimari, eski Yunan tarzına pek az yaklaşmakta ve daha çok Alman ruhunu taşımaktadır. Malzeme olarak, çok tesviye edilmemiş yontma taş bilhassa esas binasında kullanılmıştır.

Frankfurt a. d. Oderdeki Ostmark stadyumu, Almanyanın küçük stadyumları tipindedir. Burada beynelmilel oyunlar oynanmaktadır.

Breslau'da Leerbeutel stadyumu

Bu stadyum, son senelerde yapılmıştır (1925). Buradaki müsabakaları seyre gelen halkı istiap miktarı 50,000 kişidir. Diğer Alman stadyumlarında olduğu gibi, bu stadyumda da, spor teşkilâtı ve bilhassa Breslau belediyesi, tesisinde esas âmil olmuşlardır. Breslau stadyumuna bu suretle, takriben 3,550,000 Rm. kadar bir para sarfedilmiştir.

Breslau stadyumu, şehrin en ağaçlıklı ve en havadar bir yerinde tesis edilmiştir. Leerbuteldeki yeni yapılmış olan bir çok yeni evler ve mahalleler, Breslau stadyumunun etrafını ve stadyuma giden esas caddesini de çok sayan dikkat yapmıştır.

Breslau belediyesi fen reisi mimar Dr. Konwiarz, bu stadyumun plânını yapmış ve bu güzel eserile, Almanyaya asri ve sihi bir eser kazandırmıştır.

Breslau stadyumunun umumi plânı, sade ve zariftir. Bir zaviyei kaime halinde, stadyumu, şehre bağlayan iki esas yol, stadyumun her iki caddedeki methallerini 40 metre genişliğinde olarak, gayet iyi bir şekilde tesis ettirmeğe yaramıştır.

Binaenaleyh, Breslau stadyumunun plânında, ana hatları teşkil eden bu methallere açılmış iki dahili esas geçidi, asıl müsabaka yerinin ön methalinde bulundurulmuş ve bu sayede çok zarif bir mimaride, yuvarlak olan şeref meydanı tesis edilmiştir.

Bu yollardan stadyuma gelen halk oyun ve temrin yerlerini kolaylıkla bulmaktadırlar. Zira asıl müsabaka yeri, ikinci derecede müsabaka yeri hockey, atletizm, tenis yerleri, yüzme havuzu gibi esaslı teferriat, hep bu dahili yollar üstünde pek iyi olarak yerleştirilmiştir.

Breslau stadyumu, bu iyi plân ve konforu sayesinde, halkın tam bir dinlenme ve vücut çalıştırma yeri olmaktadır. Bu stadyumda beynelmilel oyun ve müsabakalar oynanabilmektedir.

Nürnbergteki Volkspark stadyumu

Almanyada son zamanlarda inşa edilmiştir (1928).

Bu stadyumdaki müsabakalara seyirci olarak gelen halk için, stadyumun asıl müsabaka tribünlerinde 50,000 kişilik yer yapılmıştır.

Burasını spor teşkilâtından (Reichsausschuss für

Leibestübungen) ve Nürnberg belediyesi, birlikte olarak inşa etmişlerdir.

65 hektarlık bu geniş sahada, bu münasebetle, Nürnberg belediyesi tarafından, halk için, hem spor yapılmaları imkânı verilmiş ve hem de, her gün serbestçe gezilip hava almak imkânlarını veren, bir park halinde teşkil edilmiştir.

Bir çok Alman stadyumlarının sahasından büyük olan Nürnberg stadyumuna 4,500,000 Rm. kadar bir para sarfedilmiştir.

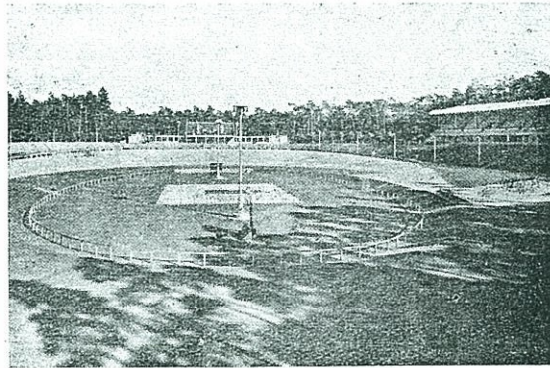
1918 senelerinde, bu şehrin belediye reisi, bu stadyum için bir ufak tahsisat her sene ayırmakta bulunmuştur. Mimar Henselin daha o zamanlarda yapmış olduğu esas projesi, bu suretle nihayet tatbik edilmiş, mimar Schweizerin aynı esas proje üzerine yaptığı stadyumun konforlarını ihtiva eden bir çok yüksek inşaatla ait projeleri, bu eseri daha revnaklandırmıştır.

Plân itibarile, Nürnberg stadyumu, tesis edildiği park ve civarındaki göl itibarile, çok ideal bir yer teşkil etmektedir. Kanaatimce, İstanbulumuz için deniz kenarında, böyle bir stadyum tesis edilirse, hiç şüphe yok ki İstanbuldaki tabiat güzellikleriyle, beynelmilel bir şöhret kazanır.

Nürnberg stadyumunda, asıl müsabaka yeri, kıymet ve ehemmiyetini iyi ifade eder bir tarzda, plânında yerini bulmuştur. Almanların stadyumlarında her zaman tefrik edilen iki kısımlık teşkilât, bu stadyumda daha anlaşılmalıdır. Diğer temrin müsabaka ve spor oyun yerleri ve bilhassa yüzme havuzu, Breslau stadyumunda olduğu gibi, ayrı ayrı güzelliklerde tesis edilmiştir. Halk stadyumun her tarafından girip çıkabilmektedir.

Frankfurt am Main'da Wald stadyumu:

Dr. Max Ostrop'a göre, Frankfurt am Main'daki bu stadyum, tam bir Alman ruhile tesis edilmiş, Almanyanın belki en iyi stadyumudur. Bu büyük spor yurdu-

Frankfurt a. M. Wald stadyumu

daki umumi plânı, Almanya spor hocaları çok yerinde bulmaktalar ve bir stadyum yapılacak olursa, bu kadar yapılabilir demektedirler. Tetkikinde, benimle tesadüfen bulunan, (Reichsausschuss für Leibesübungen) spor teşkilâtının Frankfurt'taki mimarı, Herr Renner, bu stadyum için, Almanların meşhur spor mütehassısı Dr. Diem'in kendi eserlerinde, en çok Almanlığı ifade eden bir stadyumdur diye işaret ettiğini söyledi.

Hakikatte tam bir Alman zevkinin ağırbaşlılığını taşıyan bütün bu spor heyeti, binaları ve yeşil meydanlarla, Alman ruhunu iyi okşayacak bir hava teşkil etmektedir. Çok güzel bir orman, bu stadyumu görmek için gelenleri, ilk cezbedecek methal ziynetidir. Buradan birdenbire spor yerlerinin tatlı kavisleri ve tertemiz meydanlarıyla karşılaşıldıkta, Frankfurt am Main'daki bu stadyumun kıymetini yabancı gözlerle kabul ettiriyor.

Frankfurt am Main stadyumunun ikinci güzelliğini teşkil eden nokta ise, yine bu ormanın ufku suyunun akisli mevcelerini yaldızlayan yüzme havuzu ve yeridir.

Yanımda bulunan mimar Renner, burası için Dr. Diem'in kullandığı lisanı aynen tekrarladı:

«Kendimde büyük bir kuvvet buluyorum ve diyorum-ki, (Sanssouci) sarayının - Berlin, Potsdam'dadır - dünyaca maruf, merdivenli ve havuzlu methal ve meydana, buranın yanında hiçtir. Bu yüzme yeri ve havuzuna cazip bir dekor teşkil eden, lokanta, gardrop ve sair binalar bu bedii cennetin içinde zevkle oturacağım bir saraydır.»

Stadyumun üçüncü ve sayanı dikkat ziyneti de, yeşil ve samimi meydanile, ve bu meydanın yeşil ağaçlarla teşkil edilmiş dehlizli, tabii bir açık tiyatrosudur. Burada bedii danslar ve buna ait kademeli ve tabii sahne ve dekorlar, yine bu yeşilliklerle tesis edilmiştir.

İki sanatkar mütefennin, mimar ve belediye müte-hassısı, Bromme, ve, Schumann, bu eseri meydana getirmişlerdir. Bromme, bahçelerdeki ihtisasile, yeşilliklerdeki güzelliği, ve Schumann ise, stadyumun umumi plânındaki muvaffakiyetli tertibatı vücuda getirmiştir.

Stadyumun tam merkezini teşkil eden kısma, yan yana iki kısımdan mürekkep, geniş bayram yerleri ve bunların düz kademeli halk oturacak yerleri tesis edilmiş ve bunların aynı hizasında, biraz ilerde, esas müsabaka yeri getirilmiştir. Bu sonuncunun esas binası, hem bu bayram yerine ve hemde, asıl müsabaka yerine hakim ve ortalarında olduğundan, bunun her iki cepheside (yan cepheler) balkon ve taraçalarla teşkil edilmiş, ve bu suretle, esas binanın ifade kabiliyetini çoğaltılmıştır. Bu suretle iki taraflı kullanılan bu binada, gerek esas müsabaka yeri, ve gerek bayram yerine karşı, Almanyanın diğer şehir stadyumlarında olmayan, bu his edilen ifade, bayram yerini de esas müsabaka yeri gibi, kıymetlendirilmiştir.

Stadyumun esas kapısından giren halk, oldukça büyük bir meydana biraz geçince, müdevver, pergolalı ve ağaçlıklı (Ehrenplatz) şeref meydanını kolaylıkla buluyor. Buradan ise stadyumun esas müsabaka yerini çerçeveleyen kavis şeklindeki esas binası bayram yerini ve buranın münasip yerine konmuş sahnesi kürsüsü, bütün sa'hasını insan hayret ve takdirle karşılıyor. Yetişmiş ağaçlar ise, bu persepektifi daha süslemiş oluyor.

Yüzme yeri ve havuzu, yine bu şekildeki güzel perspektifler teşkil edecek bir plân tahtında muvaffakiyetle tanzim edilmiştir. Bütün bunlar, yalnız güzel olsun diye kasdi ve şekli değil, güzellikle beraber, konfor ve inşaat kolaylığı gözetilerek vücut bulmuştur.

Arada şunu kendi kanaatim olarak yazmak isterim ki, bu stadyumun, gardropları, lokanta, banyoları ve saire.. si gibi programlarını ihtiva eden, yüksek inşaa-

atı, plânlarındaki bahçe güzelliği ve konfor derecesi kadar cazip ve sayanı dikkat değildir. Nürnberg'deki, ve Breslau'daki, binaların hatları tarz ve konforları buranınkinden daha çok üstündür. Ve bilhassa asrıdır. Fakat bu cihet, plânın ve tabiatının müteveffik güzelliğiyle artık kale alınamaz, ve belki de, Alman ruhunu okşadığı için, Almanlarca mevzubahs bile edilmemektedir.

Frankfurt am Main stadyumundaki esas müsabaka yeri ve diğer spor talim yerlerine ait bütün spor yerleri, hiç bir fazlalık ve israf edilmiş gibi yer göstermemekte, bilâkis, birbirlerinin mevcudiyetlerini büyük bir muvaffakiyetle tamamlamaktadırlar. Plânın umumî şeklindeki ahenkli hatlar bu mülâhazata kuvvet verebilecek belâgattadır. Halbuki mevzubahs bu iki tertipteki spor yerleri diğer bazı Alman stadyumlarında fazla yerler imişler gibi bir tertipte konmuştur.

Yüzme havuzu ve yeri, Frankfurt am Main stadyumunda, en iyi bir yüksek inşaat halindedir. Asri ve pratik bir mimari tarzile, bu iki taraflı kanat germiş güzel bina, tuğla ve üstü beton sıvadır.

Bununla bir hizayı bulan esas binanın ve biraz daha ilerdeki büyük jimnastikhanesi, her ne kadar birbirile ayrı tarz ve malzeme ile inşa edilmişler ise de, yetişmiş ağaçların yardımlarile mestur kalan ufki ve sakin: hatları göze pek fazla çarpmamaktadır.

Tenis yerleri, bisiklet ve motosiklet yerleri, stadyumun çok münasip yerlerini bulmuşlar ve bilhassa bunlar, esas müsabaka yeri yüksek binası ve bayram yerleri arasından geçen geniş yolun iki kolunda biten iyi motifleri olarak getirilmişlerdir.

Bu stadyum, Breslau ve Köln stadyumlarile aynı tarihlerde yapılmıştır ve bu üçü, Almanyanın şayanı dikkat stadyumlarını teşkil etmektedirler.

Köln stadyumu

Seyyahların çok uğradıkları, bu milyonluk ve tarihi Alman hudut şehrinde, 1925 seneierinde inşa edilen stadyumla, kıymetini daha hissettirmekte olan Köln şehrinin bu müessesesi, parlak bir eseri olarak gelmektedir. Son büyük harpten sonra bu şehirde yapılan imar faaliyetinde bu stadyum, bir yarım daire olan plânının muhitini en süslüyen bir eserdir. Yine bu civarda yapılmakta olan Köln Darülfünunu ve asri Siedlunglar, bu stadyumu, daha tamamlayıcı âmillerdir. Köln'ün ikinci ve Büyük Ring caddesi stadyum ve sair mahallere açık tarafları, sporla yeni ve asri bir hayat bulmakta olduğu görülmekte, Köln stadyumunun tesirli varlığı, daha buralarda hissedilmektedir. Bu eseri yapmış olan mimar Abel'in stadyumun yüksek inşaatındaki göze çarpan zarif ve sakuli hatlarıyla, gösterdiği ilk muvaffakiyettir. Şüphe yok ki, Abel'in bu mimarisi, Köln şehrinin eski şehirdeki meşhur abide ve kilisesindeki gotik tarzının şakullerile iyi imtizaç etmiş bulunmaktadır. Bu cihetle, stadyumu görmeğe gelenler de, bu şehre has, hususi ve iyi intibalarla buradan ayrılmaktadırlar.

Stadyum ve civarındaki yeni tanzim edilmiş yeşillikler ve ağaçlar daha henüz lâyıki veçhile büyümüşlerdir. Bunların neşvü neması, stadyumu ve civarını daha çok şenlendirecektir. Köln valisi ve belediye reisi, Adenauer, çok büyük bir dirayetle, bu müessesenin etraf mahallesinin tesisinde çalışmış ve bilhassa, stadyum inşaatını, temin edecek mali imkânları hazırlamıştır.

55 Ha. bir sahadaki bu stadyum plânı sade bir şekilde tanzim edilmiş, gelen halka her oyun yeri çok selis bir surette gösterilmiştir.

1 — Asıl çarpışma yeri, tam methal mihverinde olup, buraya gelen gözlerin dikkatini üstüne çeken, garderop ve saire.. gibi stadyum konforlarını havi iki taraflı binası, asıl müsabaka yerinin nerede olduğunu iyi tesbit ediyor. Bu sonuncuya giden yine iki taraflı kârgir pergola bu esas caddenin veya güzergâhın iyi ve zarif çerçeveleridir. Bunların teşkil ettikleri mimari perspektif burayı, Frankfurt am Main'daki stadyumda olduğu gibi, sayanı dikkat yapmıştır.

Esas müsabaka yerindeki, esas bina, ve, tatlı kavışli balkon ve tribün halk oturacak kademelerile iyi bir ahenktedir. 500 metrelük koşu yolu veya kordonu, bu müsabaka yerinin beyzi muhitini teşkil etmektedir. Breslau, Nürnberg, Frankfurt am Main stadyumlarındaki bu miktar aynı yerlerde, 400-450 metre kadardır. Bu esas müsabaka yerinin halk istiap miktarı, 50,000 kişiliktir. Diğer bahislerini ettiğim stad'larda bu miktar pek az farkla aynıdır, yalnız küçük stadyumlar tipinde olan Frankfurt a. d. Oder'deki stadyum, bu miktardan daha aşağıdır.

2 — Temrin ve diğer oyun yerleri, bu esas müsabaka yerinin sağında veya solundadır. Stadyumun esas dahili yolunun sağ ve solundaki temrin yerleri bu meydana mevzuu bahs edilmiştir. Bilhassa otomobil ve bisiklet koşu yeri, ve teferruatı, stadyuma para temin etmek üzere vasi bir teşkilâtta yapılmış ve bu suretle şehire gelen otomobilli ve motosikletli misafirlerin arabalarının tamir ve vikayesinde bu teşkilât ucuz bir garaj teşkil etmektedir.

Tenis, jimnastik yerleri, hepsi ayrı ayrı güzelliklerde bu şöhretli stadyumu tamamlamaktadır. Toprak tesviye ameliyesi, bu stadyumun heyeti umumiyesinde, sayanı dikkat bir şekilde fazlaca olduğu görülür. Yüksek inşaa-

tı iyi pışmış tuğladır. Sıvaya bu suretle hacet kalmıyarak Köln şehrindeki umumi tarzı inşaata tevafuk ettirilmiştir. Burada beynelmilel oyunlar çok iyi şeraitte yapılabilmektedir. Almanyanın hudut şehrindeki bu eser ise, bugün, şehir halkınca, meşhur katedralları arkasından, iftiharla gösterdikleri ilk eserlerden olmuştur.

Gerek Frankfurt am Main, gerek Köln stadyumları, Breslau'daki Leerbeutel stadyumu gibi aynı tarihlerde inşa edilmişlerdir. (1925)

Bu üç stadyum, Almanların en iyi stadyumlarından telâkki edilmektedir. Bunların maliyet fiatları da, aşağı yukarı aynıdır.

Almanya stadyumlarında çalışma teşkilâtı

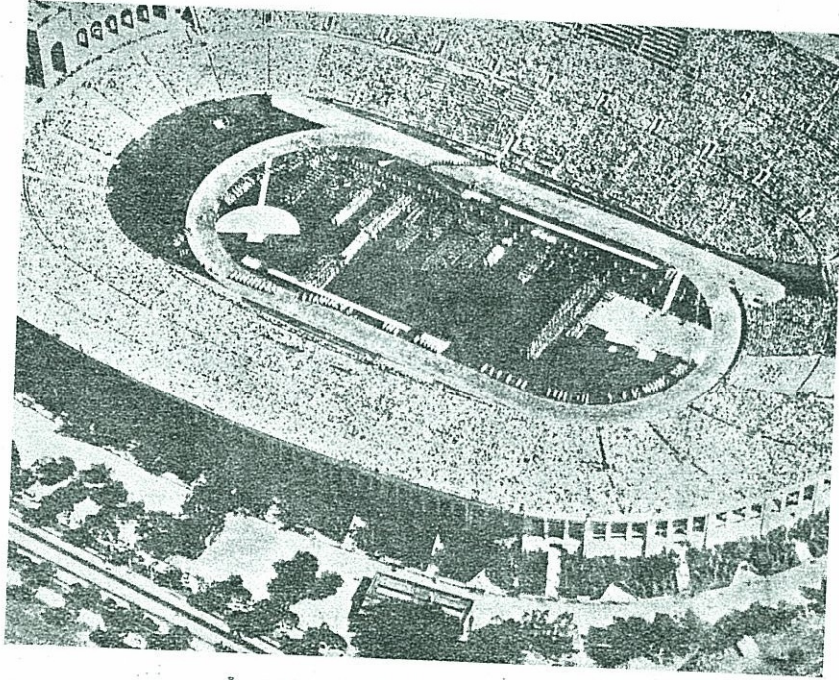
Her Alman şehrindeki stadyumlar, halkın bir spor ve aynı zamanda istirahat yeri olmuşlardır. Her gün kadın ve erkeklere ayrı ayrı zamanlarda açık bulundurulan, stadyumlar bu suretle halka ve gençliğe yaramaktadır. Bu faydaları halka verebilmek için spor teşkilâtları, kendi stadyumlarında, halka ucuz yemekler, stadyumların lokantalarında her gün yaptırmaktadırlar.

Spor yapan halk ve teşkilât, stadyumları bu tarzda kullandıkları halde bunların tesislerinde çok hizmetleri geçmiş olan belediyelerin, bayram ve siyasi günlerde ter-tip ettikleri halk toplanmalarında stadyumlar, belediyelerin emirlerine açık bırakılmaktadır.

Son zamanlarda Almanyada görülen bu çeşit toplantılarda, stadyumların, gitgide büyük rollerde de işe yarar müesseseler oldukları bir kere daha teeyyüt etmiştir.

Bu suretle, Almanların spor mütehassısı, Dr. Diemin dediği gibi:

Stadyumlardaki tekâmül, bu eserlere malik olan milletlerin yüksek kültür ve kabiliyetlerine canlı bir misâldir.

Los Angeles stadı

Almanyada spor teşkilâtı ve cemiyetlerinin tarihçesi

Büyük harpten evvel, Almanyada oldukça geniş bir mikyasta, yeni spor faaliyeti görülmekte iken, 47 jimnastik ve spor ittiadı, 40,000 cemiyet şubesi ve bunların da 2,850,000 azası varmış. (Sene 1914)

Halen Almanyada bir çok buhranlı vaziyetlere rağmen yolunu şaşmamış sporun ve teşkilâtının 65 kadar muhtelif beden terbiyesi ittiadının 89,000 cemiyet şubesi ve 9,000,000 azası vardır. Son zamanlarda, bu gibi teşkilâtı bir araya toplayan ve ittiadın merkezi olan (Deutsche Turnerschaft) tın bütün Almanyadaki şubelerinde aza adedi 13,863,000 miktarına çıkmıştır. Bu ittiatlardan, Almanyada ikinci derecede sayılan (Deutscher Fussballbund) 990,000 aza ve 6897 cemiyet şubesine maliktir.

Mühim bir yekûn tutan bu müesseselerin faaliyeti yanında, mekteplerdeki beden tedrisatı ayrıdır.

Berlindeki büyük Alman stadyumunu asrileştiren ve zengin yapan Yüksek beden terbiyesi mektebi ise, Almanyada spor tekniğinde icatçı bir eser olarak ayrıca gelmektedir.

Alman spor teşkilâtının oynadığı faydalı roller

Hükûmetin müsaade ve yardımlarıyla, Alman halkını ve bilhassa gençliğini yukarıdanberi hulâsasını yaptığım bu teşkilâtı eline almış, evvelâ onlara lâzım olan jimnastikhane ve diğer beden terbiyesine yarıyan müesseseleri vermiş ve bilâhare daha asri ve sıhhi olan tetkiklerinde bulunduğu stadyumları temin etmiştir.

Azalarının bu spor teşkilâtına yapmakta oldukları tediya ve bu spor teşkilâtının stadyumlarında yapılan müsabakalara gelen halkın duhuliyeleri epey bir yekûn tutmaktadır. Bunların hepsi, yukarıda bahsettiğim banka gibi bir müessesede saklanmakta ve kabil olduğu nisbette bu para işletilmekte ve bu suretle para miktarı tezyit edilmektedir.

Hükûmetin, maarif vekâleti bütçesi arasında verdiği senelik tahsisat, her şehir belediyesi bütçesinden yapılan senelik yardımlar, bu aynı müessesede toplanarak Almanyadaki bütün spor teşkilât ve cemiyetlerinin bu verimli faaliyetinde esas kuvvet membalarını teşkil etmektedir.

Bu hususlarda Alman spor teşkilâtının oynadığı bu inşai rollerden başka yine bu varidatla, ellerindeki gençliği korumak ve birbirlerine tanıtmak ve ısıdırmak için, tertip ettikleri parasız, şayanı dikkat seyahatlerdir. 10-15 gün süren, yemekli pansiyon misafirlikler, senenin en iyi mevsimlerinde yapılmakta ve bu suretle de muhtelif cemiyetlere mensup Alman gençliği, otomatik bir şekilde, teşkilât hekimlerinin kontroluna verilmektedir. Temiz hava, bol yemek ve istirahatle, iyi spor yapmaları imkânlarını, gençlik bu seyahat fırsatlarıyla ayrıca bulmaktadır.

Almanyada stadyumların tesisi seyri

Almanların spordaki muvaffakiyetlerine âmil olmuş olan bu ikinci nokta, (Almanyada stadyumlar ve spor parkları tesisi) yeknazarda pek kolay olmamıştır. Biraz evvel bahsettiğim spor teşkilâtı ve bunlara mensup spor hocaları, mimarları, çok ilmi ve esash bir surette çalışmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Bunun için, Alman spor teşkilâtına mensup beden terbiyesi mütehassısları, 1900 senesinde evvelâ kendi memleketlerindeki yeni sporun vaziyetini tetkik ve tesbit etmişlerdir. Ancak, bu esas üzerinden, yeni Alman beden terbiyesi tedrisatına, ilmi ve sıhhi bir istikamet vermişlerdir.

Burada, vaktile Alman spor mütehassıslarının yaptıkları tetkikat ve müşahedatı kısaca yazıyorum:

1900 senesinde, eski beden terbiyesi oyunları, Alman jimnastiğinden, cephesini ani olarak, yeni spor oyunlarına çevirmiş gençlik, bilhassa akşamları, işlerinden kurtulunca, yeni sporlardaki heveslerini almak için, mensup oldukları jimnastikhanelerine gideceklerine, mahalle aralarındaki boş sahalarda, veya fabrikaların kömür tozlu tahmil ve tahliye meydanlarında, her gün muntazam bir şekilde, toplanmakta ve oynamakta oldukları görülmüştür. Başbozuk bir spor kütlesi olan bu gibi gençler, Almanyanın hemen hemen her şehrinde gitgide çoğalmıştır. Gayri sıhhi yerlerde, gündelik elbiselerle düşüp kalkan bu gençliği, yaptıkları gayri fenni ve sıhhi sporlarıyla, spor hocaları bu vaziyette daha fazla bırakmıyarak, pek muzır olmağa başlayan bu spor faaliyetini ellerine almışlardır ve bunun için de eski spor teşkilâtlarında, yeni sporlara yer vermişlerdir.

Yapılacak olan bu ilk işten sonra, spor hocaları ve bunlarla alâkadar mimarlar ve şehir belediyeleri, yeni sporun aynanabılacak yerlerini de tesbit etmişler ve neticede, şimdiye kadar malik oldukları jimnastikhane gibi, üstleri kapalı spor eserlerinin, yeni spor oyunları karşısında, işe yaramaz olduklarını anlamışlardır. Güneş, hava, yeşillik, meydan gibi sıhhi ve tabii program ve plânlarını haiz yeni spor müesseselerinin inşası zarureti artık hissedilmiş ve bu konforları haiz stadyum ve spor parklarının tesisi elzem addedilmiştir. Bu fikirlerle Almanyanın her tarafında tesisleri istenilen stadyumların, halkı ve gençliği, buralara cezbedebilecek derecede güzel olmaları çareleri düşünülmüştür.

Bu mülâhazaların tabii bir neticesi olarak, ancak 1913 senesinde, Alman spor teşkilâtından (Reichsausschuss für Leibesübungen) ilk defa olarak, Berlinde (Büyük alman stadyum) unu inşa etmeğe başlamıştır.

İlk Alman stadyumunun bidayeti tesisindeki ilmi mesai

Almanyada birinci defa olarak yeni bir Alman spor mimarisinin yaratılması, çok mühim mesele olarak karışanmıştır. Bu münasebetle, bu spor teşkilâtına mensup spor mütehassıslarından (Dr. Diem, Waitzer, Berner, von Reichnau) evvelâ Yunan Olimpiyat oyunlarına ve bunlara sahne olan, eski Yunan stadyumunu tetkik etmişler ve yine bu Yunan stadyumundaki esaslarla inşa edilmiş bir kaç Amerika stadyumlarında da, tetkikatta bulunmak için, Amerikaya seyahat etmişlerdir. Amerikadaki stadyumların tetkikinde stadyumların plânları, inşaat tarzı ve oyun yerlerine ait ölçüler, bu heyetçe gözden geçirilmiş ve avdetlerinde, bu gibi spor müesseselerinde lâzım olan bir takım şerait, nizamata, inşaat tatbikatı ve muhtelif sporların oyun sahalarna ait tafsilat ve hususiyetleri tesbit etmişlerdir. Bilhassa Dr. Diem delâletile, Alman spor teşkilâtı (Reichsausschuss für Leibesübungen) bu ilmi mesaiyi neşre başlamıştır.

Stadyumların tesislerinde lazım olan en aşağı (40-55) hektarlık araziye Berlinde ucuzca elde edebilmek ve bu kadar geniş sahada ince tekniklerle, oldukça pahalıya çıkan stadyumlar inşa edebilmek için, hükümetin, hususi ve sermayeli şirketlerin, stadyumların inşa edilecekleri şehir belediyelerinin yardımlarını temin etmek maksadile, başta bu spor teşkilâtı olduğu halde, bütün Alman spor teşkilât ve cemiyetleri, Dr. Diemin, verdiği ilmi direktiflerle, bir çok neşriyat ve propagandalar yapmağa başlamışlardır.

Bu yazılarda, bir çok spor mütehassısları, Alman-yada stadyumlarla tesis edilmesi istenilen yeni ve sıhhi Alman spor mimarisinin büyük gayesini halka, hükümete tanıtmaya başlamışlardır. Bu propagandanın vechesini şöylece hulâsa edebiliriz:

(Almanya'da yapılacak stadyumlar halkın ve gençliğin ihtiyaçlarına kâfi derecede çok ve halka yakın, faydalı olmalı, halka her zaman açık bulunmalı ve her Alman şehrinde yapılacak stadyumlar, varuklarıyla, şehrin ve belediyesinin birer ziynetleri olmalıdır.)

Bu gibi feyiz verici fikirlerle, yeni Alman spor mimarisinin gayesi, her tarafta öğretimiş, stadyumların verecekleri faydaları, Almanya'da tezahür ettirilmişsen, Dr. Diem de stadyumların planlarından ve teknik kısımlarından bahis kitaplarında, stadyumlarla doğacak yeni Alman spor mimarisinin alacağı çehresini, Alman şehirlerine göre plan ve tertipleri, meslektaşları diğer Alman mimarlarına ve münendislerine ve spor mütehassıslarına tetkiklerine nazaran, öğretmeğe muvaffak olmuştur.

Stadyumların ve spor parklarının ne tarzda Almanya'da, tesis edilmeleri lazım olduğuna ait bu kıymetli neşriyattan, on madde kadar olan düşüncelerini buraya koyarak, bizlere çok şeyler öğretebileceğini umarım.

1 — Spor yerlerinin inşası, bir vazifedir. Spor yerlerinin (stadyumlar) inşaatındaki medenî tekâmül ise, bir esaslı teşkilâtın zaferidir.

2 — İstifadeli oyun yerlerinin, adam başına üç metremurabbai, asgarisini, beş metremurabbai ise, arzu edileni teşkil eder.

3 — Evvelâ spor talim yerlerini inşa ediniz, bilâhâ-re müsabaka yerlerini. Spor talim yerleri ve müesseseleri, meskûn kısma, müsabaka yerlerinden daha yakın olmalıdır.

4 — Sporda çocukları, kadın ve erkekleri ayırınız, fakat onlara kâfi derecede stadyum gibi müesseseler veriniz.

5 — Üstü örtülü jimnastik evleri, yüzme ve oyun yerleri hakları hakkındaki nizamlar, açıktakilerinde de, dikkate alınmalıdır.

6 — Bir oyun yeri, stadyum, bir tezyinat olmalıdır. Müzeyyen yesilliklere yardımcı, verici olunuz. Seyirci tribünlerinde ise, muktesit olunuz; örtücü duvarların teşkilâtını kaldırınız.

7 — Yüzme yersiz hiç bir spor yeri olmamalıdır. Yüzme yerini esas müsabaka yerine (Kampfbahn) birleştiriniz. Kabil değilse, kıymetli açık bir sahaya konmalı ve onu örtmemeli, kapamamalıdır.

8 — Oyun yerlerine tahsis edilen sahalar müstakil

kısımlara taksim edilmeli ve bir park halinde birleştirilmelidir.

9 — Bir müsabaka yeri, yüksek bir bina inşaatı değildir; kendi tabii şeklinde bir daire halinde, uzağı görür bir yer olmalıdır ve bu inşaat, kendi yerinin tabii şeklinin profilinde olmalıdır.

10 — Spor hocasız ve mimarsız yapılmış bir spor oyun yeri, stadyum, başı olmiyan bir insan gibidir.

Buraya kadar bahsini ettiğim bu ilmi mesai ve neşriyat ve propagandalar, nihayet Almanya'da lâıyk olduğu ehemmiyeti bulmuştur. Bu hareketlerle, hattâ, sabık Kayser de çok alakadar olarak, yeni Alman spor mimarisinin stadyumlarla alacağı şekli görüp tetkik etmek üzere, Berlinde açılan, büyük Alman spor mimarisi kongresinde riyaset mevknini almıştır.

Bu büyük toplantıda 300 Alman şehrinden gelen belediye fen heyetleri, mimarları, bir çok beden terbiyesi nocaları ve bunlarla alakadar dana bir çok munendisler nazır bulunmuşlar ve Almanya'da, Berlin stadyumuna ilk temeli atılacak yeni Alman spor mimarisinin bu yeniliğini tetkik etmişlerdir.

Neticede, Almanya'da yapılacak stadyumlar için, araştırılmış nizamlar, inşaat kaideleri ve planları hakkında, tekni edilen ilmi prensipler, bu kongrede çok iyi karşılanmış ve bu mesaiye büyük hizmetlerde bulunmuş olanlar takdir edilmişlerdir. Ancak bu kongrede verilen kararlardan sonra bir varlık teşkil etmiş olan yeni Alman spor mimarisi kaideleriyle, Berlinde ilk büyük Alman stadyumuna başlanmıştır. (1913)

İşte yukarıda bahsini ettiğim, Alman spor mimarisi kurultayında sağlanmış olan stadyumlar için nizam ve inşaat hususiyetlerini, bu kongreye gelen bir çok Alman şehirleri belediye fen heyetleri de, kendi bulundukları, şehirlerde yapacakları stadyumlarda aynen nazarı imare almışlar ve bünassa, Berlinde bu nizam-larla inşa edilmiş Alman stadyumunu bir model, bir mektep ittihaz etmişlerdir.

Boylece 1913-1920 senesine kadar Almanyanın muhtelif şehirlerinde, 10 stadyum inşa edilmiştir. 1920 senesindenberi ise, 103 Alman şehrinde 128 stadyum inşa edilmiştir. Stadyumlar için yapılmış, yerinde bu gayretlerledir ki, Almanya'da büyük bir sür'atle çoğalmış Stadyumlar, her Alman şehrinde ayrı ayrı güzelliğlerde, fakat aynı tarz ve tertipte, azametli birer eser olarak, bulundukları şehirlerin hakikaten ziynetleri olmuşlardır.

Bunların içinde bilhassa:

Hamburg stadyumu, mimar Laenger

Nürnberg stadyumu, mimar Hentschel

Köln stadyumu, mimar Adolf Abel

Stadyumları, cidden büyük bir zerafet ve ince tekniklerle yer bulmuşlar ve bu suretle Almanya spor mimarisini, daha tanınmış yapmışlardır. Bunları yapan mimarları ise, beynelmîlel mimari kongrelerinin Olimpiyatlar toplantısında, birer altın madalya ile takdir edilmişlerdir.

Almanya'da stadyumların tesisi seyri, anlattığım şekillerde, gitgide ilerlerken, Alman spor teşkilâtınca istenilen, (stadyumlar halka kâfi derecede çok olsun) gibi gayelerinden birini, 1913 senesindenberi, nüfusu 50,000 den fazla şehirlerde adambaşına düşen spor sa-

halarını, aşağıdaki yazdığım nisbetler dahilinde gitgide çoğaltarak, tahakkuk ettirmeğe muvaffak oldukları görülmüştür.

1914 senesinde spor sahası adambasına 1 metre-murabbai.

1925 senesinde 1,86 metremurabbai.

1927 senesinde 2,44 metremurabbai.

1928 senesinde 2,81 metremurabbai.

Buna mukabil ise, stadyumların inşasından evvel spor teşkilâtının bir çok jimnastik hallerine müdâvim halk, stadyumların bu kadar çok bir nisbette Almanya-da tesislerle, nüfusu 50,000 den fazla şehirlerde, aynı senelerde, jimnastikhanelerden ziyade, daha sıhhi ve istifadeli olan stadyumlara ve yeni spor oyunlarına müdâvim olmuş ve bunun tabii bir neticesi olarak, eskidenberi, Almanyada mevcut jimnastikhanelere gelen halkın miktarı, gitgide şu suretle azalmış olduğu görülmektedir.

1914 senesinde bir jimnastik haline gelen halkın adedi 9,494

1925 senesinde 8,820

1928 senesinde 6,793

1929-1932 senesinde 4,000.

Bu cetveldeki 1914 senesindenberi zamanımıza kadar, Almanyada jimnastikhanelere devam eden halk miktarının inışı, bize gösteriyor ki, stadyumlar, Almanya-da lâyük oldukları alâka ile, karşılanmış, jimnastikhanelerin, stadyumlara nazaran ziyasız ve havasız, üstleri örtülü hallerinden, stadyumların her spor yerindeki daha sıhhi, ziyalı ve havalı konforu halkı stadyumlara çekmiştir.

Binaenaleyh, bu hâdiseden stadyumların ne dereceye kadar faydalı ve ise yarar oldukları, bir kere daha tes-his edilmiş ve bu uğurdaki inşaat, Almanyanın her şehrinde daha büyük bir müsbet arzu ile ileri götürül-mekte bulunmuştur.

İşte 1811 de Almanların jimnastik müessisi sayılan (Jahn) ın Alman halkı arasına attığı ilk beden terbiyesi tohumları, gitgide bu suretle filizlenmiş ve meyvasını bu yolda vermişken, Alman halkına aşladığı spor yapma zevkleriyle, onları halen, üstü açık, havalı ve yeşil stadyumlarda bir araya toplamıştır.

Stadyumların Almanyada inşasile, Alman halkın-da görülen farklar ve ilerilikler, dolayısıyla iyi bir inkılâp yapmış, stadyumlarla, Alman spor mimarisi iki kısma tefrik edilmiştir.

1 — 1811-1913 seneleri arasındaki eserlerle, gayri sıhhi spor mimarisi.

2 — 1913-1932 seneleri arasındaki stadyumlarla, sıhhi ve fenni spor mimarisi.

1 — Birincisini teşkil eden jimnastikhaneler olup, bunlar da badema, şehrin herhangi bir caddesinde inşa edilmeğe başlanmış, bilâkis bunlara da sıhhi ve fenni bir şekil verilmek için, jimnastikhaneler, stadyumlar plânı meyanına konmuş ve bu sayede Alman halkının bu tarihi sporu asrileştirilmiş ve fennileştirilmiştir.

2 — İkincisi ise, stadyumlar olup, sporun her subesini, ayrı ayrı sıhhi olarak bir park halinde toplamıştır. Bu cihetle, stadyumlar, beden terbiyesine en yarar sıhhi ve fenni bir spor mimarisi olarak tefrik ve kabul

edilmişlerdir. Bunların tesis edildikleri şehirlerdeki yerleri, en havadar, sakın fakat halkın kolaylıkla uğrağı olan mevkilerine, Almanlarca dikkat edilmiş ve yerleştirilmiştir.

Bu gibi stadyumlardaki büyük ve esaslı hususiyetler, Alman halkını, Büyük harptenberi çok değiştirmiş ve ileri götürmüş mühim âmillerden olduğu hemen hemen her Alman şehrinde kolaylıkla farkedilmekte ve stadyumların, bütün bir Alman halk ve ırkını, çok güzel vücutlu, sıhhatli, çalışkan ve intizam sahibi bir küt-le yapmış olduğu Almanyanın her tarafında görülmektedir.

Bu cihetlerle, Almanyada stadyumlar, Alman spor mimarisinin en mükâmil eserleri olarak telâkki edilmişlerdir.

İKİNCİ KISIM

Stadyumların plânları ve inşaatındaki teknik tafsilâtı

Stadyumun tarifi

Stadyum, beden terbiyesi hareketâtının, spordaki her subesine sıhhi olarak fenni bir şekilde bir arada yer veren, şümüllü bir spor müessesesidir.

Atletizm, futbol, yüzme, hokey, tenis ve ilâh. gibi her türlü sporların, kendilerine mahsus nizamlı ölçülerine uygun yerleri, bu müessede, iyi bir şekilde ve toplu olarak yerleştirilmiştir.

At yarış yerleri de bu gibi stadyumların civarına ve yerine uygun olarak getirilmiştir.

Eski ve yeni sporun tam bir tekemmül evi olan stadyumların, tekraren tesisi için evvelâ Amerikalılar ve bilâhare İngilizler, İsveçliler, Almanlar eski Yunan Olimpiyatı stadyumunu ve buradaki oynanmış oyunları tetkik etmişlerdir ve bilâhare kendi memleketlerinde bu Yunan stadyumunu tekemmül ettirerek, stadyumlar inşasına başlamışlardır.

Eski Yunan stadyumuna ve olimpiyasına bir nazar

Jahn'ın kurduğu eski spora da yer veren Yunan oyunlarının oynandığı stadyum, yeni ve asri sporun istediği serraite Almanlar ve Amerikalılarca çok müsait görülmüştür.

Açık havada ve bol güneşli yerlerde, Yunanlılarca eski Olimpiyat (Olimpia) şehrinde tesis edilen stadyum ve teferruatı, bu münasebetle, Almanlar ve Amerikalılarca tetkik edilmiştir. Bu tetkikte, stadyumların yalnız sporla bir oyun yeri olarak kalmayıp, sıhhi ve fenni serraitle bir milletin ve ırkın tekevvün ve kuvvetli olarak tekessür menbaları olduğu görülmüştür. Bundan başka da, bu gibi halkı bir araya toplayan stadyumların bu münasebetle, o halkı spor zevkleriyle, dinç ve neşeli bir millet yapan en asri spor mektepleri oldukları tespit edilmiştir.

İşte Olimpiya seherine izafeten yapılan bu Yunan şehir stadyumundaki, Yunan gençliğinin cesaret ve kabiliyetini deneyen müsabaka ve karşılaşmalara eskiden olduğu gibi, bu gün de, Avrupa ve Amerika stadyumlarında yapılan müsabakalara, bu maziye hürmeten aynı unvan verilmiştir. Bunun halihazırını, Amerikadaki Los Angeles olimpiyatları teşkil etmektedir. (Sene 1932)

halarını, aşağıdaki yazdığım nisbetler dahilinde gitgide çoğaltarak, tahakkuk ettirmeğe muvaffak oldukları görülmüştür.

1914 senesinde spor sahası adambaşına 1 metre-murabbai.

1925 senesinde 1,86 metre-murabbai.

1927 senesinde 2,44 metre-murabbai.

1928 senesinde 2,81 metre-murabbai.

Buna mukabil ise, stadyumların inşasından evvel spor teşkilâtının bir çok jimnastik hallerine müdâvim halk, stadyumların bu kadar çok bir nisbette Almanya-da tesislerle, nüfusu 50,000 den fazla şehirlerde, aynı senelerde, jimnastikhanelerden ziyade, daha sıhhi ve istifadeli olan stadyumlara ve yeni spor oyunlarına müdâvim olmuş ve bunun tabii bir neticesi olarak, eskidenberi, Almanyada mevcut jimnastikhanelere gelen halkın miktarı, gitgide şu suretle azalmış olduğu görülmektedir.

1914 senesinde bir jimnastik haline gelen halkın adedi 9,494

1925 senesinde 8,820

1928 senesinde 6,793

1929-1932 senesinde 4,000.

Bu cetveldeki 1914 senesindenberi zamanımıza kadar, Almanyada jimnastikhanelere devam eden halk miktarının inişi, bize gösteriyor ki, stadyumlar, Almanya-da lâıyk oldukları alâka ile, karşılanmış, jimnastikhanelerin, stadyumlara nazaran ziyasız ve havasız, üstleri örtülü hallerinden, stadyumların her spor yerinde ki daha sıhhi, ziyalı ve havalı konforu halkı stadyumlara çekmiştir.

Binaenaleyh, bu hâdiseden stadyumların ne dereceye kadar faydalı ve işe yarar oldukları, bir kere daha teşhis edilmiş ve bu uğurdaki inşaat, Almanyanın her şehrinde daha büyük bir müsbet arzu ile ileri götürülmekte bulunmuştur.

İşte 1811 de Almanların jimnastik müessisi sayılan (Jahn) ın Alman halkı arasına attığı ilk beden terbiyesi tohumları, gitgide bu suretle filizlenmiş ve meyvâsını bu yolda vermişken, Alman halkına aşladığı spor yapma zevkleriyle, onları halen, üstü açık, havalı ve yeşil stadyumlarda bir araya toplamıştır.

Stadyumların Almanyada insasile, Alman halkında görülen farklar ve ilerilikler, dolayısıyla iyi bir inkişâp yapmış, stadyumlarla, Alman spor mimarisi iki kısma tefrik edilmiştir.

1 — 1811-1913 seneleri arasındaki eserlerle, gayri sıhhi spor mimarisi.

2 — 1913-1932 seneleri arasındaki stadyumlarla, sıhhi ve fenni spor mimarisi.

1 — Birincisini teşkil eden jimnastikhaneler olup, bunlar da badema, şehrin herhangi bir caddesinde inşa edilmeğe başlanmış, bilâkis bunlara da sıhhi ve fenni bir şekil verilmek için, jimnastikhaneler, stadyumlar plânı meyanına konmuş ve bu sayede Alman halkının bu tarihi sporu asrileştirilmiş ve fennileştirilmiştir.

2 — İkincisi ise, stadyumlar olup, sporun her şubesini, ayrı ayrı sıhhi olarak bir park halinde toplamıştır. Bu cihetle, stadyumlar, beden terbiyesine en yarar sıhhi ve fenni bir spor mimarisi olarak tefrik ve kabul

edilmişlerdir. Bunların tesis edildikleri şehirlerdeki yerleri, en havadar, sakin fakat halkın kolaylıkla uğrağı olan mevkilerine, Almanlarca dikkat edilmiş ve yerleştirilmiştir.

Bu gibi stadyumlardaki büyük ve esaslı hususiyetler, Alman halkını, Büyük harptenberi çok değiştirmiş ve ileri götürmüş mühim âmillerden olduğu hemen hemen her Alman şehrinde kolaylıkla farkedilmekte ve stadyumların, bütün bir Alman halk ve ırkını, çok güzel vücutlu, sıhhatli, çalışkan ve intizam sahibi bir kütleye yapmış olduğu Almanyanın her tarafında görülmektedir.

Bu cihetlerle, Almanyada stadyumlar, Alman spor mimarisinin en mükemmel eserleri olarak telâkki edilmişlerdir.

İKİNCİ KISIM

Stadyumların plânları ve inşaatındaki teknik tafsilatı

Stadyumun tarifi

Stadyum, beden terbiyesi harekâtının, spordaki her şubesine sıhhi olarak fenni bir şekilde bir arada yer veren, şümüllü bir spor müessesesidir.

Atletizm, futbol, yüzme, hokey, tenis ve ilâh. gibi her türlü sporların, kendilerine mahsus nizamlı ölçülerine uygun yerleri, bu müessesede, iyi bir şekilde ve toplu olarak yerleştirilmiştir.

At varış yerleri de bu gibi stadyumların civarına ve yerine uygun olarak getirilmiştir.

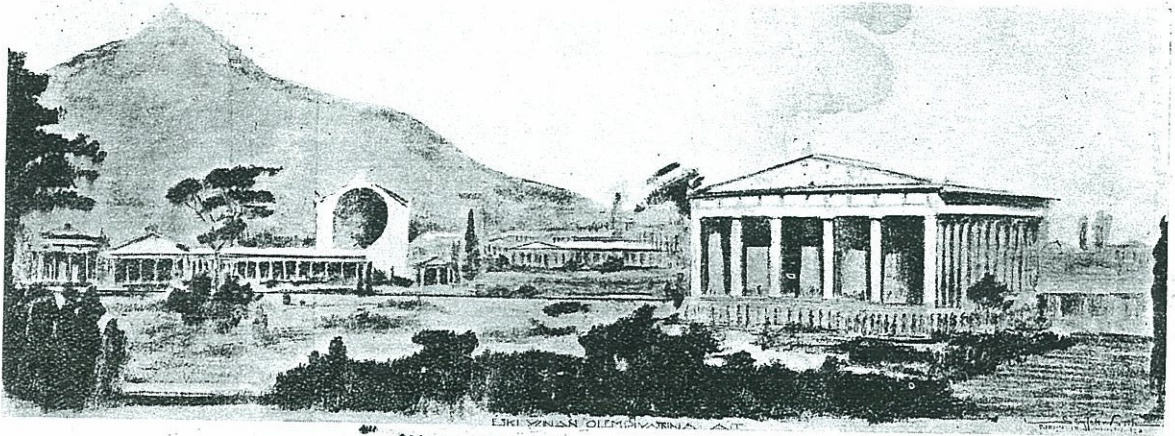
Eski ve yeni sporun tam bir tekemmül evi olan stadyumların, tekraren tesis için evvelâ Amerikalılar ve bilâhare İngilizler, İsveçliler, Almanlar eski Yunan Olimpiyatı stadyumunu ve buradaki oynanmış oyunları tetkik etmişlerdir ve bilâhare kendi memleketlerinde bu Yunan stadyumunu tekemmül ettirerek, stadyumlar inşasına başlamışlardır.

Eski Yunan stadyumuna ve olimpiyasına bir nazar

Jahn'ın kurduğu eski spora da yer veren Yunan oyunlarının oynandığı stadyum, yeni ve asri sporun istediği şeraitte Almanlar ve Amerikalılarca çok müsait görülmüştür.

Açık havada ve bol güneşli yerlerde, Yunanlılarca eski Olimpiyat (Olimpia) şehrinde tesis edilen stadyum ve teferruatı, bu münasebetle, Almanlar ve Amerikalılarca tetkik edilmiştir. Bu tetkikte, stadyumların yalnız sporla bir oyun yeri olarak kalmayıp, sıhhi ve fenni şeraitte bir milletin ve ırkın tekevvün ve kuvvetli olarak tekessür menbalağı olduğu görülmüştür. Bundan başka da, bu gibi halkı bir araya toplayan stadyumların bu münasebetle, o halkı spor zevkleriyle, dinç ve neşeli bir millet yapan en asri spor mektepleri oldukları tespit edilmiştir.

İşte Olimpiya şehrine izafeten yapılan bu Yunan şehir stadyumundaki, Yunan gençliğinin cesaret ve kabiliyetini deneyen müsabaka ve karşılaşmalara eskiden olduğu gibi, bu gün de, Avrupa ve Amerika stadyumlarında yapılan müsabakalara, bu maziye hürmeten aynı unvan verilmiştir. Bunun halihazırını, Amerikadaki Los Angeles olimpiyatları teşkil etmektedir. (Sene 1932)

ESKİ YUNAN OLİMPİYATINA

Almanlar bu eski Yunan stadyumunda yaptıkları tetkiklerde, eski ve ilk Yunan stadyumunu ve bununla alakadar şehiri Olimpiyanın mabet ve evlerini bir serpinti halinde bulmuşlardır. Her ne kadar bu gibi noksanlar, Almanlarca yazılmış telifatta bahsedilmişse de, gerek Alman ve gerek Amerika, İngiliz ve İsveç spor mütehassısları ve bunlarla alakadar mimarları, eski Yunan stadyumu ve Olimpiyasını zamanına göre çok fenni ve esaslı ve bugünlerimize göre de pek zarif bulmaktadırlar.

Almanya stadyumlarının tesislerinde istenilen ilk esaslar

Almanlar, eski Yunan stadyumları ile, Amerika stadyumlarını tetkikten sonra, kendi stadyumlarının tesislerinde şu esaslara çok ehemmiyet vermişlerdir.

A — Stadyumların bütün oyun yerlerini, müstakil oldukları halde, birbirlerine bir park halinde bağlamak ve mümkün olduğu nisbette bu oyun yerlerini bir esaslı ve muhteşem yol üzerinde birleştirmek.

B — Bu gibi stadyumların şehire uzak olmamalarına dikkat etmek, ayrıca temiz ve havadar yerlerde bunları inşa etmek ve halkın istifade edebilmesi için, yeraltı ve üstü elektrikli şimendiferler, tramvaylarla bu stadyumları şehre bağlamak.

Bu iki esas, Almanyadaki bütün stadyumlarda nazarı itibare alınmış olup, tetkiklerinde bulunduğum, üçüncü kısımda isimleri geçen stadyumlarda görülmektedir.

Not: Stadyumların tesisinde, Almanlar bu esasları ihtiva ederek yaptıkları spor yerlerinden başka, şehir içlerinde, boş ve geniş yerleri de, bu uğurda kullanmak üzere tanzim etmişlerdir. Spor parkları veya klüp oyun yerleri namı altında tesis edilmiş bu yerler, hem civar evlere bir meydanlık oluyor ve hem de, halkın ve gençliğin bir canlılık yuvası bulunuyor. Bu oyun yerleri bundan başka, bir çok para sarfile tesis edilmiş stadyumların yeşilliklerine haftada bir defa, malûm günlerde dinlendirme imkânlarını vermiş olmaktadır.

Stadyum plânları ve oyun yerleri

Tetkiklerini yaptığım bütün stadyumlarda olduğu gibi, Almanyada herhangi bir stadyum plânı ve programı, aşağı yukarı, şu tarzda tertip edilmiş görülmektedir:

- 1 — Asıl müsabaka yeri (burada futbol ve diğer atletizm oyunları oynanmaktadır).
- 2 — İkinci derecede müsabaka yeri,
- 3 — Hokey oyun yeri.
- 4 — Yüzme yeri ve havuzu
- 5 — Tenis yerleri ve klüp binası.
- 6 — Halk bayram meydanı ve jimnastik yerleri.
- 7 — Hava ve güneş banyo yeri.
- 8 — Ağır ve hafif atletizm yeri.
- 9 — Jimnastikhane gibi başlıbaşına bir takım oyun yerleri.

Bütün bunlar birbirleriyle muntazam yollar ve yeşil çimenlerle, sıhhi bir şekilde ahenkli olarak bir heyet teşkil etmektedir. Bu suretle görülüyor ki stadyum bizde telâkki edildiği gibi, bir tek spor sahası değil, sporun bir çok şubelerine bir park içinde ayrı ayrı yer veren, bir çok müstakil sahalardan mürekkeptir. Bir stadyum teşkil edilmek istendikte, bütün oyun yerlerini nazarı itibare alarak, geniş bir arazide tesis etmek ve bunların kendilerine ait ölçü ve nizamlarını vermek lâzımdır.

Almanyada stadyumların tesislerinde, şehirlerin keşafetine göre, bu muhtelif oyun yerleri adetleri büyük şehirlerde kabil olduğu kadar şümullü olarak nazarı itibare alınır ve yapılan sporun her şubesine ayrı ayrı yerler verilir. Bu şekilde ancak, nüfusu çok şehir hal-kına, adambaşına düşen oyun sahası miktarı vahidi tevsi edilmiş olunur.

Bu miktar ise, üç metremurabbайдan, beş metremurabbaina kadar bir hudutta Almanya için kâfi görülmüştür. Bu cihetle, iki miktarın arası olan (4,50) metremurabbai, Alman spor teşkilâtınca, neticede esas kabul edilmiştir. Nüfusu azca olan Alman şehirlerinde,

yine bu cihet kale alınarak, bu şehirlerde tesis edilen stadyumlarda, muhtelif sporlara lâzım olan yerlerin mümkün mertebe bir arada olabilecekleri bir iki saha da tesis edilmiştir. Bu suretle, küçük şehirlerdeki stadyumların plânları, sporun her şubesine küçük mikyasta, fakat kâfi derecede yer vermektedir.

Oyun yerlerindeki halk oturacak yerleri (tribünler) şehirlerin halk kesafetine göre bir miktar nisbetinde yapılmıştır.

Binaenaleyh, bu mülâhazat dolayısıyla, biraz yukarıda tasnif ettiğim gibi, bir stadyumun programının muhtelif oyun yer ve miktarı ile, halk tribünleri sahası, tesis edildikleri küçük ve büyük şehirlere göre değişmiş olduğu görülmektedir. İşte, Almanya stadyumlarındaki bu farklı stadyumları ikiye ayırmıştır:

- 1 — Küçük stadyumlar (küçük şehirlerde).
- 2 — Büyük stadyumlar (büyük şehirlerde).

Küçük stadyumların plânları

1 — Asıl müsabaka yeri:

Burada bir esas bina, kâfi derecede (tribün) halk oturacak yerleri vardır. Ekseriya yüzme havuzu buradadır. Esas binada, makam locası, hakem locası, (matbuat federasyonu locaları bu meyandadır). Tarasalar ve bunlarda oturan zevat için, bu localara yakın dahilde salon, büfe, sigara içme yerleri tesis edilmiştir. Esas binanın bir esas methali vardır. Buradan yalnız erkân ve yüksek misafirler değil, oyun oynayacak gençlerin geçmeleri için tertibat yapılmıştır. İşte bu münasebetle, methalin münasip yeri olarak bırakılmamış, her gün gelen ve spor yapan halkın hakiki istifadelerinde işe yarar bir eser olarak teşkil edilmiştir.

Alman stadyumlarının hemen ekserisinde oyuncular için banyo, gardrop gibi stadyumlarda lâzım olan mühim konforlar, bu esas binadadır. Bu suretle biraz masraf edilip inşa edilmiş, esas binanın rolü, yalnız zevahir için bir gösteriş yeri olarak bırakılmamış, her gün gelen ve spor yapan halkın hakiki istifadelerinde işe yarar bir eser olarak teşkil edilmiştir.

Halk tribünleri veya oturacak yerleri, müsabaka yerinin muhitindedir. Esas binanın azametli olmasına daha âmil olan güzel kavisli kısımlar, halk kademelelerini veya oturacak yerlerini teşkil etmektedir. Bu yerler, bir çok Alman stadyumlarında, üstleri açık, sade bir inşaatla tesis edilmiştir. Bilhassa bu sadelik dolayısıyla, halk tribünleri, Almanyadaki stadyumlarda iyi tesviye edilmiş ve meyillendirilmiş arazi üzerinde inşa edilmiştir.

Bu yerlerin arkasında, çepeçevre dikilmiş ağaçlar, bunların bittikleri en yüksek yerlerinde gözü zevkle üstüne çeken tabii ve cazip bir duvar olarak, asıl müsabaka yerinin hudutlarını teşkil etmektedir.

2 — Temrin yerleri

Bunlar küçük stadyumlarda dört adet kadardır. Bunlarda esas müsabaka yerinde olduğu gibi fazla bir inşaat yoktur. Küçük stadyumlarda bunların sayısını dikkat olan yegâne inşaatı, iyi ve itinalı yapılmış sahanın tesviyei tûrabiyesidir. İyi bakılan çimenlikleri ve yine etraflarını sayelendiren ağaçları, temrin yerlerinin

başlıca ziyetleridir. Bunların şekilleri murabbai ve mustatili olup, buralarda futbol, hokey, jimnastik ve atletizme ait temrinler yapılacak surette tertip edilmiştir.

3 — Tenis yerleri

Küçük stadyumlarda diğer temrin oyun yerlerinden ayrılan bir kısımdır. Şehir halkının nisbetine göre adetleri onu bulan tenis temrin yerlerinden başka, bu on sahanın merkezinde tesis edilmiş ayrıca tenis müsabaka yeri oldukça sayını dikkat bir inşaat ve plâna maliktir. Buranın dört köşe sahasını, halk tribünleri tahdit etmiştir. Bu dört köşenin herhangi hâkim bir tarafında tribünlerle ahenkleştirilmiş klüp binası ilâveten gelmekte ve bu suretle tenis yerlerine, küçük stadyumlarda da başlıbaşına bir ehemmiyet büyük stadyumlarda olduğu gibi vermektedir.

Klüp binasında, duş, gardrop, ping pong yani masa tenis oyun salonları, lokanta ve diğer konforlar yerleştirilmiş, bu binadaki oyun sahasına bakar balkonlarda erkân ve zevata lâik olan yerleri teşkil etmiştir. Tenis yerleri, küçük stadyumlarda iyi ve görünür kısımlarda tesis edilmiştir.

4 — Yüzme yeri ve havuzu:

Biraz yukarıda bahsettiğim gibi, bu yer ekseriya asıl müsabaka yeri plânının münasip bir yerinde tesis edilmektedir.

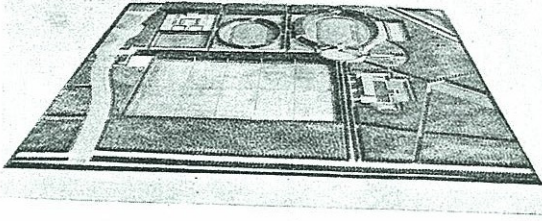
Esasen bu hususta Almanların tanınmış spor mütehassısı Dr. Diem, kendi neşriyatında yüzme havuzunun (Piscine), nerelerde tesis edilebileceğini, ilk kısımda yazdığım gibi tesbit etmiş ve buranın faydalarını iyice anlatmıştır.

a — Yüzme havuzu asıl müsabaka yerinde olursa, havuza nazır olan halk tribünleri, asıl müsabaka yerinin tribünleriyle bir seviye ve inşaattadır. Binaenaleyh burada ayrıca bir bina görülmemektedir. Asıl müsabaka yerindeki esas bina bu vazifeyi görmektedir. Bunun içindir ki, Almanyadaki stadyumlarda, yüzme havuzu, asıl müsabaka yerinde olursa, ekseriya, buna ait tertibat, beyzî olan sahanın tulâni mihverine müvazi ve bilhassa, esas bina loca ve tarasalarına karşı getirilmiştir.

b — Yüzme havuzu, asıl müsabaka yerine getirilmemişse, stadyumun heyeti umumiye plânında en göze çarpar bir saha, yüzme havuzu için tahsis edilmiştir. Bu cihetle, Almanlar, bu yeri bilhassa tabiatın güzellikleriyle uvan bir plân, yüzme havuzu ve teferruatına vermediği tercih etmişler ve bundan dolayı her Alman stadyumunda bu yer müstakilen tesis edilmişse, göz alıcı perspektifler teşkil etmişlerdir.

Yüzme havuzunun böylece müstakil bir yerde inşasında, (a) tertibinde olduğu gibi, asıl müsabaka yerinin tribünleriyle yalnız iktifa edilmiştir. Buraya lâik olan ehemmiyet verilebilmek için tribünlerden başka, ayrıca, gardrop, lokanta, kahve ve sair gibi konfor teferruatını haiz bir esas bina tesis edilmek mecburiyetlerinde kalmıştır.

Bu sâvededir ki, stadyumlardaki yüzme müsabakalarını sevre gelen erkân da, kendilerine lâik olan tarasa ve locaları, asıl müsabaka yerindeki esas binada olduğu gibi bulabilmektedirler.

Breslav Stadyumu modeli

müsabaka yerinde ayrıca tesis edilmiştir. Bundan dolayı, halk, bu stadyumda, herhangi bir diğer spor müsabakasını seyrederken, çok uzak mesafede kalmakta olduğu görülmüştür.

Bu cihetle, Almanyadaki diğer stadyumlarda, bu tertip bir daha tekrar edilmiştir. İşte, bunun içindir ki, bir çok Alman stadyumlarında, bu yarış yeri müstakilen tesis edilmiştir.

Almanlar, son zamanlarda, Avrupa ve Amerikada sevilerek taammüm etmiş olan bu çeşit yarışlara küçük stadyumlarda da yer vererek, bu yarış yerini stadyumlarda artık ihmal edilmez bir (Element) olarak saydıklarını göstermişlerdir.

Bu yerin ortasında kalan boş yeşil sahada ise, bazı stadyumlarda at talim yerindeki tertibat yapılmış ve ekseriya jimnastik yeri olarak kullanılmakta bulunmuştur.

Bisiklet ve motörsiklet yarış yerinin inşaatı, iyi tesviye edilmiş ve halk tribünlerine nazaran meyillendirilmiş bir toprak işi ve bunun üzerine yapılmış beton dan kademelerdir.

Küçük stadyumlarda, büyük stadyumlarda olduğu gibi bir esas bina ve loca ve balkonlar yoktur. Ancak üstleri örtülü tribünler yarışları seyre gelen mümtazlara, makam yeri olarak kâfi görülmüştür.

Bu yerin haricinde bisiklet ve motörsiklet depo yerleri, yarışı görmeye gelen bisikletli halkın makinalarına da yer veren sade tertibat ta yapılmıştır. Bu depoların plânları, yarışlara giren makinaların hıfzına ve bunların tamirine ait kısımlardan ibarettir.

Bir küçük stadyumda, bu kadar bir program, Almanyada kâfi görülmekte olup kabil olduğu nisbette, üstü kapalı, kış için bir jimnastikhane ayrıca tesis edilmiştir.

Büyük stadyumların plânları

Küçük şehirlerdeki küçük stadyumlara ait verdiğim malûmat, umumi bir şekilde büyük stadyumlarda da aşağı yukarı aynıdır. Bu kısımda ancak, küçük stadyumlarda olmıyan yerler tebarüz ettirilmiştir.

Büyük stadyumların plânlarını Almanyada şu esas üzerinde görürüz:

1 — Asıl müsabaka yeri:

Bu yer küçük stadyumlarda olduğu gibidir.

Büyükliğini bize farkettilen, esas binasındaki konfor ve gösterişliliğidir. Buradaki makam loca ve tarasalarında, daha çok dahilen de salon lokanta ve saire gibi konforlar nazarı itibare alınmıştır.

Bu esas binaya ulaşan ve esas caddeden gelen makam geçidi ve şeref meydanı, büyük stadyumlarda görülen mükemmel hususiyetlerdir. Halk yerleri (tribünler), küçük stadyumlarda olduğu gibi aynen yapılmıştır. Buralar için büyük stadyumlarda görülen fark ancak, halk oturacak yerlerinin adetçe çokluğudur.

2 — İkinci derecede müsabaka yeri:

Küçük stadyumlarda olmıyan bu yer, büyük stadyumlarda tesis edilerek, bir günde muhtelif ve ehemmiyetli müsabakaların yapılmasına imkân vermekte ve bilhassa esas müsabaka yerinin sırasında iyi muhafaza edilmesine yaramaktadır.

Buradaki inşai tafsîlât, tribünler, esas bina, hemen hemen asıl müsabaka yerindeki gibidir, yalnız tribünlerde ve daha bir takım konfor tefferruatında sadelik vardır.

3 — Hafif ve ağır atletizm oyun yerleri:

Küçük stadyumlarda olmıyan bu yerler, küçük stadyumlarda temrin yerlerinde yapılmakta, büyük stadyumlarda ise, bu sporlara, ayrı ayrı yerler verilmiş bulunmaktadır.

Bunlar herhangi beynelmîlel spor temaslarında atletizmde birer müsabaka yeri olarak kullanıldıklarından, bu sahalarda, halk tribünleri tesis edilmiş ve bu suretle, Almanyada atletizme lâyık olan ehemmiyetin verilmiş olduğu her büyük stadyumda gösterilmiştir. Bu yerlerin umumi plâna nazaran mevkileri, sakın yerlerde ve dahili makam geçidine bakmaktadır. Şekilleri, ölçüleri nisbetinde mustatili olup, halk oturacak yerleri de buna inkiyat etmektedir.

4 — Temrin yerleri:

Bunlar büyük stadyumlarda on kadardır. Almanyada bu yerler, bidayette bir takım tali yollarla tefrik edilmişken, bilâhare bir arada olmaları tercih edilmiştir. Bu suretle ki Breslau, Frankfurt am Main gibi şehirlerin stadyumlarında, temrin yerleri bir arada tesis edilmiş ve bu sayede buraları halk toplantı ve bayram yerleri olark ta istimal edilmek imkânları elde edilmiştir. Temiz tutulmakta olan çimenlikler ise buraların en zarif süsünü teşkil etmektedir.

5 — Tenis yerleri:

Küçük stadyumlardakinin aynıdır. Ancak tenis temrin yerleri büyük stadyumlarda daha çoktur. Bu ilk farktan sonra, tenis müsabaka yerinde bulunan tribünlerin adetçe daha çok olması büyük stadyumdaki tenis yerlerinin ikinci farkını teşkil eder.

Bu yerdeki klüp binasındaki konforun büyük stadyumlarda daha çok gözetilmiş olduğunu yazmak doğru olur.

6 — Yüzme yeri ve havuzu:

Küçük stadyumlardakinin aynıdır. Her iki (a) ve (b) tertiplerinde de, küçük stadyumlarda bahşini etti-

Broşür: Seyfi Arkan ve Eserleri 1933 – 1956, Türk Himark – Proje, Keşif ve Taahhüt İşleri, Türkiye Ticaret Postası Matbaası, İstanbul.

1933—1956

SEYFİ ARKAN

VE

E SERLERİ

İ S T A N B U L

T Ü R K - H İ M A R K

P L A N - Y A P I

M Ü S S E S E S İ S A H İ B İ

G Ü Z E L S A N A T L A R

A K A D E M İ S İ Y Ü K S E K M İ M A R L İ K

B Ö L Ü M Ü M U A L L İ M L E R İ N D E N

Büro : TÜRK — HİMARK : AYHAN, İSTİKLÂL CAD. 354/21 BEYOĞLU
TELEFONLAR: BÜRO 445963, AKADEMİ: 441356. HUSUSİ : 636733

Türkiye Cumhuriyeti sayın Celâl Bayar 1955 d. Ankara'da toplanan İşçi Sigortaları Kurumu
Kongresinde Akademisyen heyetinden Seyfi Arkan'la görüşürken

Prof. Sayın Bâkır
Çarşamba'dan arz ederim
22.11.57
15.11.57

ALFABE SIRASINA GÖRE BROŞÜRDE
YER ALMIŞ OLAN ESERLER MÜD-
DETLEİ İÇİNDE İNŞA EDİLMİŞTİR.
PROJELERİ HAZIRLANMAKTA OLAN
ESERLER HAKKINDA AYRICA NOT
VERİLMİŞTİR.

M.S. Güzel Sanatlar Üniversitesi
Merkez Kütüphanesi

0031646

255.07.02.01.06.00/07/0031646

Mimal

Demirbaş

Konu No

ATATÜRK

1933 de Almanya'dan tahsilden dö-
nen Seyfi Arkan Çankaya Hariciye Köş-
ü (hususî müsabakasını) kazanması ile
rojelerini arzetmek üzere Cumhurreisli-
i Köşküne çağırılmış ve Atatürk'ün hu-
uruna ilk defa kabul edilmiştir.

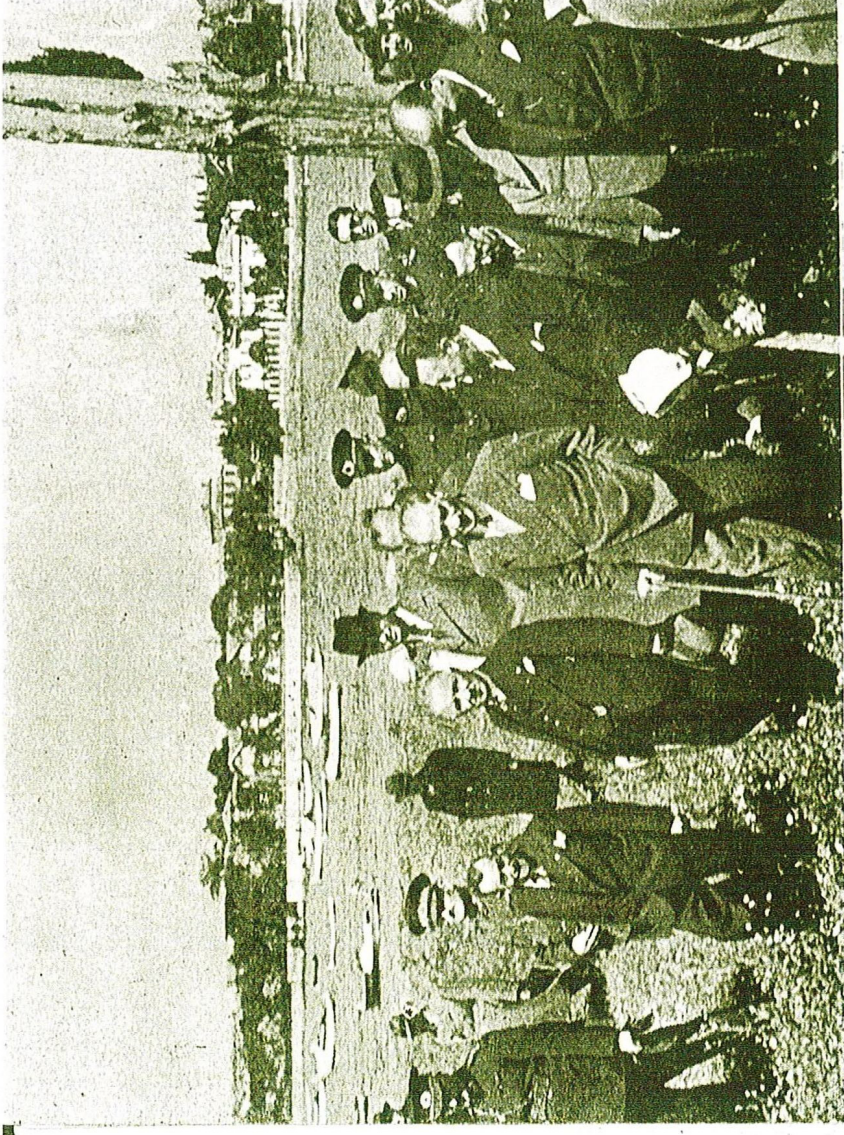
Köşkün inşaatından memnun ka-
ın Atatürk Seyfi Arkan'ın hususî mi-
nari olarak, Florya Deniz Köşkü, Umu-
u Kâtiplik, Yâverlik Köşkleri, Çanka-
a Camlı Köşk vesair yapılarla vazife-
ndirmiştir.

Atatürk, Florya Deniz Köşkü ve
iştimalâtının bittiği günlerde dünyaya
elen Seyfi Arkan'ın kızına (isim) ver-
iş ve kendisine de (Arkan) soyadını el
azıları ve imzaları ile ithaf etmiştir.

Atatürk'ü Seyfi Arkan büyük saygı
e derin sevgi ile anar.

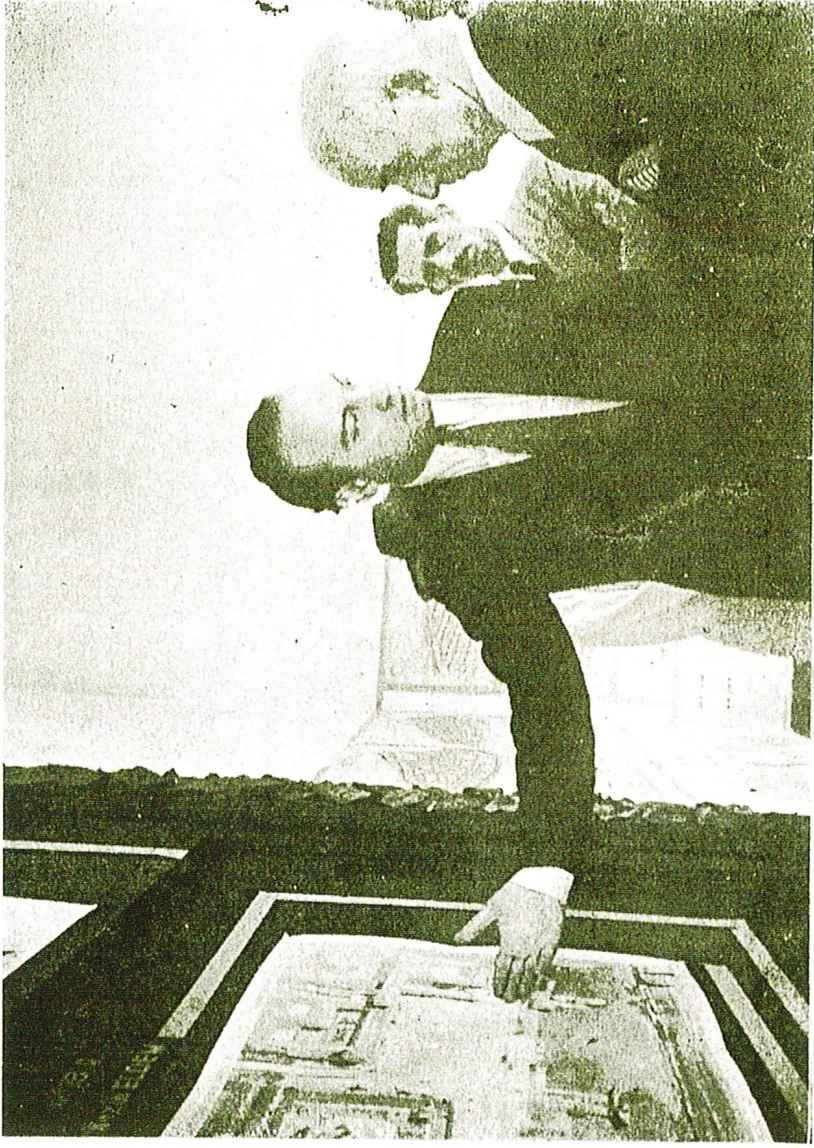
Florya Deniz Köşkünün inşaatı esnasında Atatürk incelemeler yaparken (Seyfi Arkan arka
plânda görülmektedir.)

Atatürk, Fenerbahçenin kalkınması hakkında, mahallinde direktifler verirken. Seyfi Arkan bu etüdlere ait projelerle Atatürk ve Salih Bozok arasında görülmektedir.

AKADEMİ

Güzel Sanatlar Akademisi 1928 senesi mezunu birincileri arasında Maarif Tekaleti tarafından açılan Avrupa mübâhakasını kazanarak Almanya'da tahsil ve ihtisasını yapan ve 1933 senesinde murda dönen Seyfi Arkan 1933 senesinde beri Akademinin Yüksek Mimarlık bölümünde «Şehircilik» dersini vermektedir.

İkinci Cümhurreisi savın İnönü'nü Akademinin 65inci yıldönümü münasebetiyle hazırlanan büyük sergide Seyfi Arkan'ın verdiği izahatı dinlerken görüyorsunuz

SEYFİ ARKAN'IN HAZIRLADIĞI TELİF ESERLERİNE AİT ÇALIŞMALARI

Şehircilik Elemanları

1933 — 1937

Şehircilik

1937 — 1948

Bugünkü ve Yarınki Türk Köyleri ve Gelişmeleri

1940 — 1953

Spor Binaları ve Mimarisi

1933 — 1950

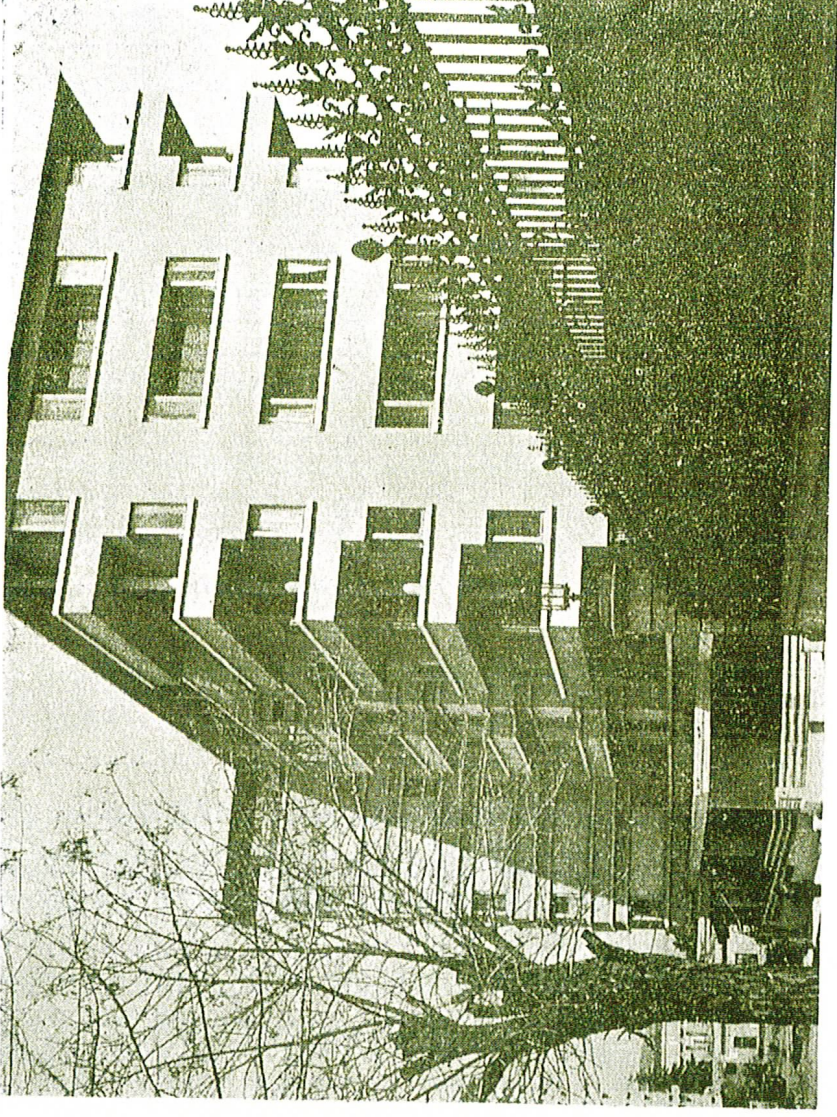
Banka Binaları ve Mimarisi

1948 — 1955

Şehir Plânlarında Ucuz Mesken Siteleri ve Evleri

1953 — 1955

APARTMANLAR

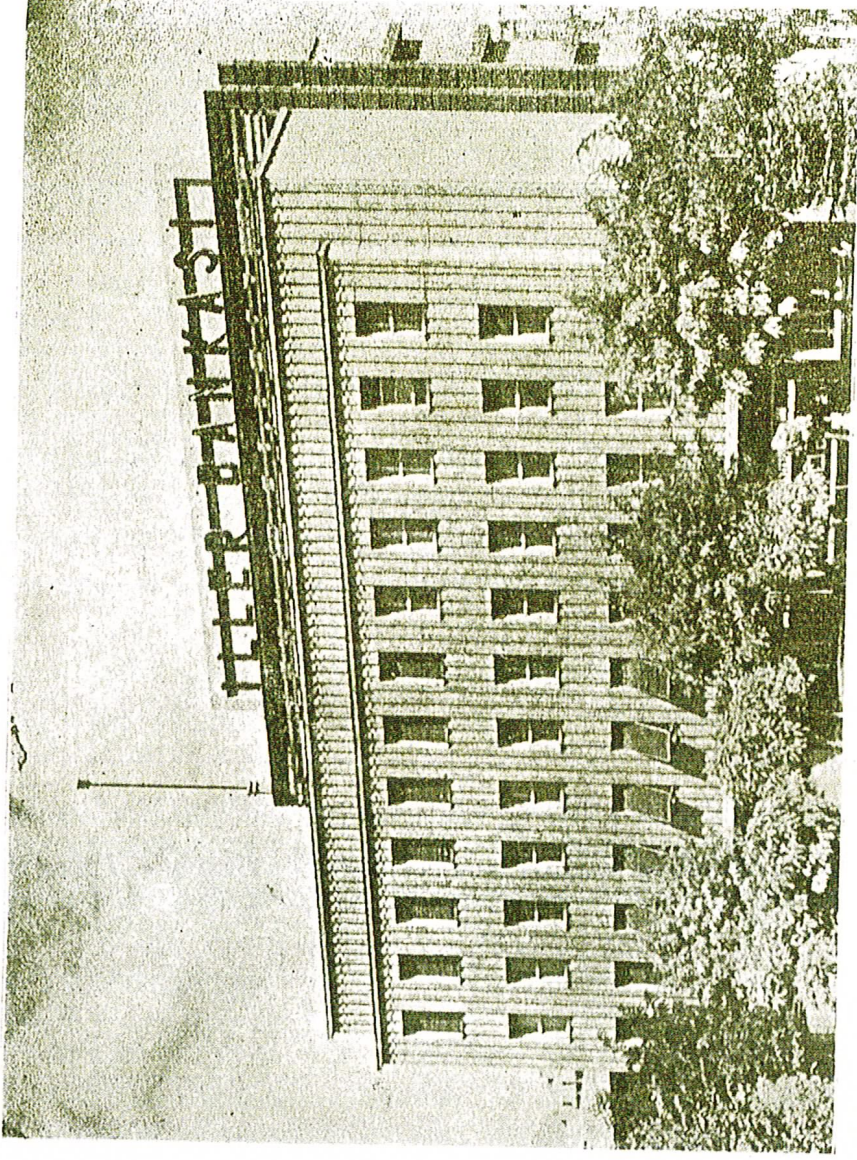

Üçler Apartmanı. Ayazpaşa — İstanbul

A P A R T I M A N L A R :

Üçler apartmanı, İstanbul - Ayazpaşa	1933	—	1934
General Fahrettin, Ayhan apartmanı, İstanbul - Taksim	1934	—	1935
Bay Naşit apartmanı (C. Keisi yâverlerinden), Yenişehir - Ankara	1935	—	1936
Avukat Selim Bey apartmanı, İstanbul - Nişantaşı	1936	—	1937
Prof. Selim Sırrı Tarcan, Villâ apartmanı, İstanbul - Teşvikiye	1936	—	1937
Cemal Bey apartmanı, Yenişehir - Ankara	1936	—	1937
Çemberitaş Palas, İstanbul - Tübbe	1937	—	1938
Bay Muhlis Erdener, Villâ apartmanı, İstanbul - Emirgân	1939	—	1940
Ekrem Usaklıgil, Villâ apartmanı, İstanbul - Talimhane	1941	—	1942
Hüseyin Kara apartmanı, İstanbul - Talimhane	1943	—	1944
Bay Hakkı apartmanı, Samsun	1945	—	1946
İbrahim Sencer apartmanı, Samsun	1946	—	1947
Armatör Ferit İnal apartmanı, İstanbul - Büyükdere	1948	—	1949
Doktor Hüsamettin apartmanı, İstanbul - Şehzadebaşı	1952	—	1953
İst. Belediyesi Mesken Planlama Müdürlüğüne yapılan Zeytinburnu ucuz blok apartmanları (ihale edilmiştir).	1955	—	1956

BANKALAR

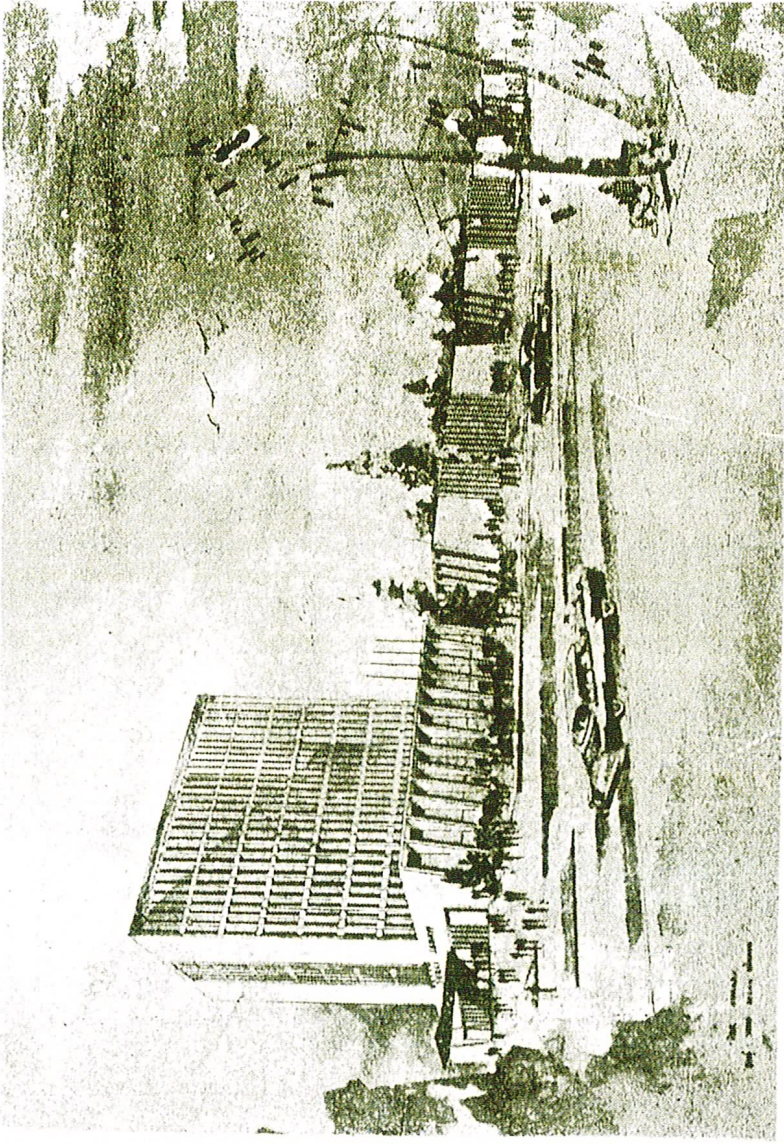
İller Bankası Umum Müdürlük Binası - Ankara

EANKALAR:

İller Bankası U. Müdürlüğü, Bankalar Cad., Ankara
Türk Ticaret Bankası, Adapazarı Şubesi
Türk Ticaret Bankası, Adana Şubesi
Türk Ticaret Bankası, G. Antep Şubesi
Türk Ticaret Bankası, Ankara Şubesi
Türk Ticaret Bankası, Beyoğlu - Parmakkapı Şubesi
Osmanlı Bankası, İskenderun Şubesi tadilatı
Osmanlı Bankası, Çemberlitaş Ajansı
Türk Ticaret Bankası, Bebek Ajansı
Osmanlı Bankası, Taksim Ajansı
Türk Ticaret Bankası, Altınbakkal Ajansı
İstanbul Bankası U. Müdürlük binası, Karaköy
Osmanlı Bankası, İstiklâl Cad. Beyoğlu subesi iç ve dış tadilatı
Türk Ticaret Bankası, Beşiktaş Ajansı ve arşiv binası
Türk Ticaret Bankası, Umum Müdürlük binası tadilatı

1936 — 1937
1949 — 1950
1949 — 1950
1950 — 1951
1950 — 1951
1951 — 1952
1951 — 1952
1952 — 1953
1952 — 1953
1953 — 1954
1953 — 1954
1954 — 1955
1954 — 1955
1954 — 1955
1954 — 1955

BÜRO BİNALARI ÇARŞILAR VE DEPOLAR

İstanbul Oto Sanayi Sitesine ait büro binası ve oto sergi sarayı, oto yedek parçaları çarşısı,
İstanbul - Ayazaga «Desen perspektif» (1956 senesi Martında inşaatla başlanacaktır.)

BÜRO BİNALARI :

Zonguldak Kömür İşleri Büro binası (Zonguldak)
İstanbul Oto Sanayii sitesine ait Büro ve Oto Sergi Sarayı binası (ihaleye
çıkartılmaktadır.)

1934 — 1935
1955 — 1956

ÇARŞILAR :

Florya plâjları sitesine ait çarşı, İstanbul — Florya
Torbalı Hal Binası
Koşuyolu ucuz evleri sitesi çarşısı (ihaleye çıkartılmaktadır.)

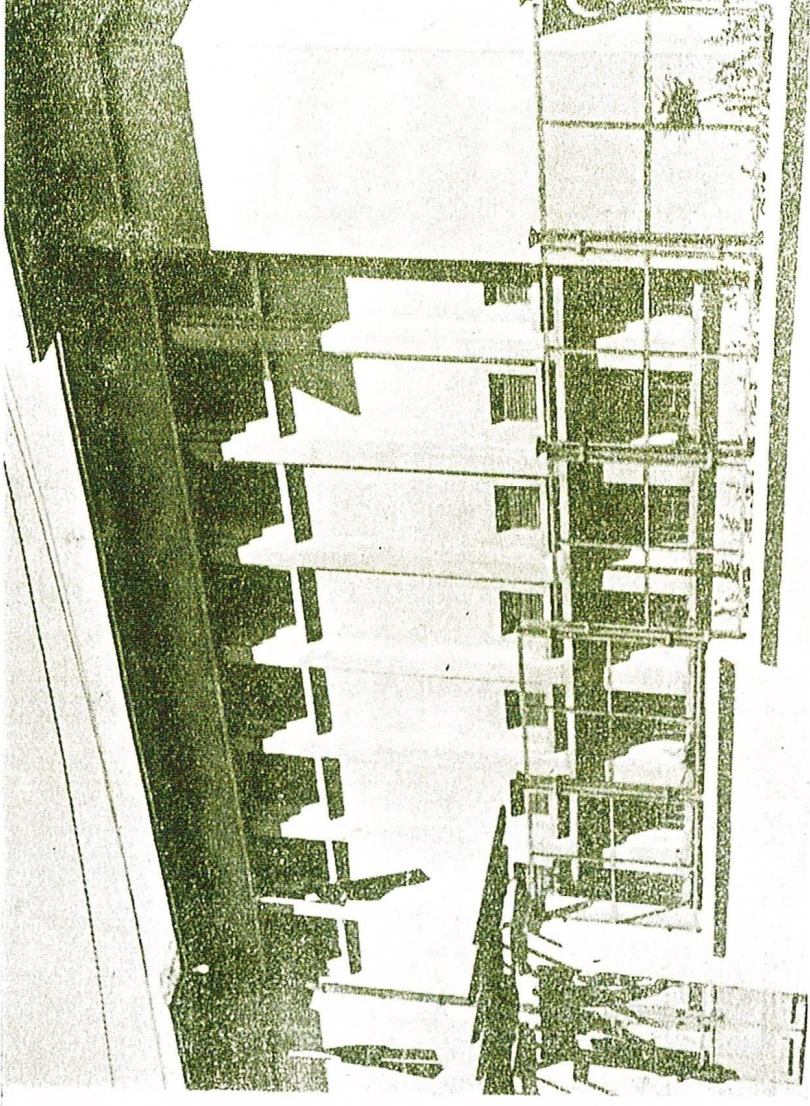
1935 — 1936
1949 — 1950
1954 — 1955

DEPO BİNALARI :

Umumî Mağazalar depo binası, Samsun
Osmanlı Bankası depo binası aneksi, İstanbul
Osmanlı Bankası depo binası, İskenderun
Kızılırmak depo, çeltik fabrika ve garajları sanayi sitesi (Kargı)

1949 — 1950
1950 — 1951
1953 — 1954
1954 — 1955

ELEKTRİK SANTRAL VE TRANSFORMATÖR BİNALARI

Altıyol transformatör binası — Kadıköy - İstanbul

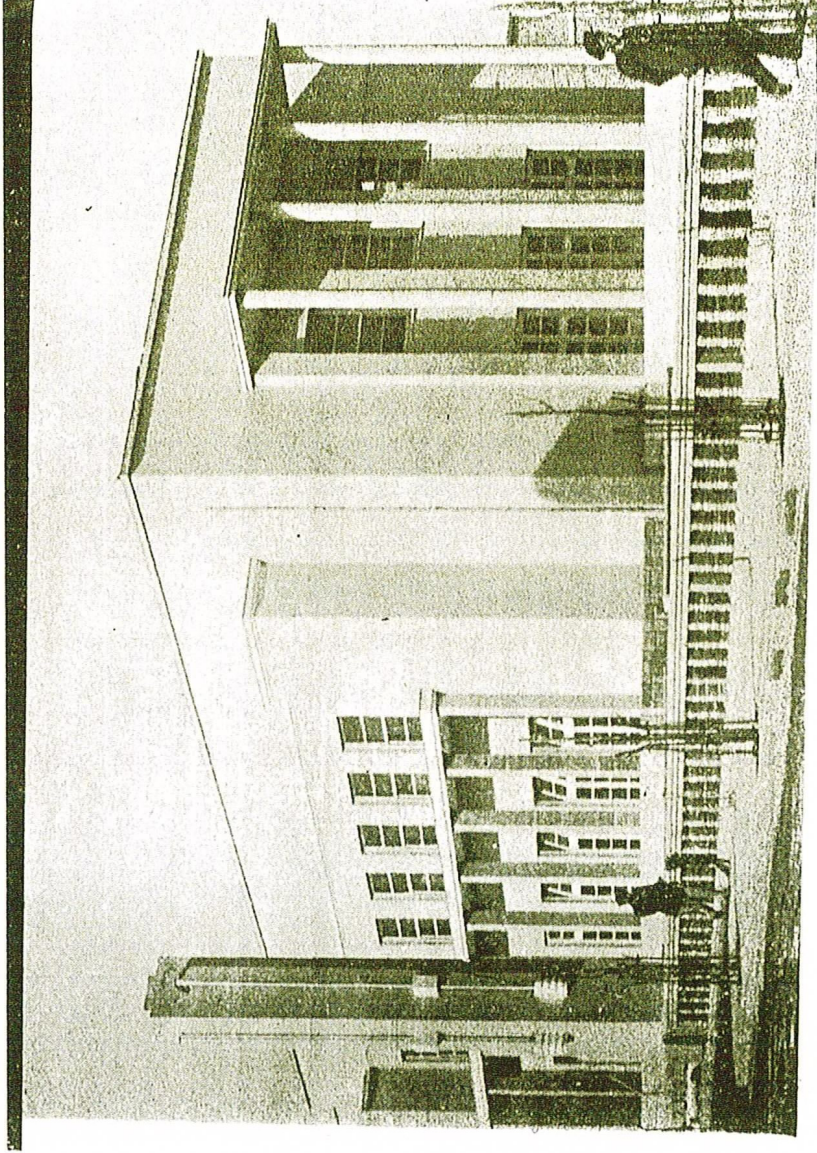
ELEKTRİK SANTRAL VE TRANSFORMATÖR BİNALARI:

Silihtarğa ilâve santral binası, İstanbul
Beyazıt Transformator binası, İstanbul
Kadıköy Transformator binası, İstanbul
Zeytinburnu transformator binası, İstanbul
Transformator binalarına ait projeler, Elektrik, Tramvay, Tünel
Bürosunun Teknik Plânları esas tutularak yapılmıştır.

1943	—	1944
1945	—	1946
1946	—	1947
1946	—	1947

İdaresi Teknik

FUAR İŞLERİ GARAJLAR HALKEVLERİ

Adana Halkevi. (Hâlen Adana Belediyesi olarak kullanılmaktadır)

F U A R İ Ş L E R İ :

İzmir Milletlerarası Fuarında Sümerbank Pavyon binası ve iç dekorlarının inşası	1937 — 1938.
İkinci defa	1944 — 1945
Bâri Milletlerarası Fuarında Türk Pavyon binası ve iç dekorlarının tanzimi	1948 — 1949
İzmir Milletlerarası Fuarında Ferguson Müessesesi Pavyon ve dekorlarının inşası	1950 — 1951
İzmir Milletlerarası Fuarında Sovyet Ünyon Hükûmetine ait büyük Pavyonun montajı ve inşası	1954 — 1955

G A R A J L A R :

Osmanlı Bankası Servis Garajı, Taksim - İstanbul	1954 — 1955
İstanbul Oto Sanatkârları sitesi altında Büyük Garaj, (projeler hazırlanmıştır)	1955 — 1956

H A L K E V L E R İ :

İzmit Halkevi binası	1938 — 1939
Adana Halkevi binası	1939 — 1940

İMAR PLANLARI

Kula İmar Planı (İmar programı gereğince tatbik edilmektedir.)

İMAR PLANLARININ TANZİM VE TATBİKİ İŞLERİ:

Konya Aksaray, İmar Plânı
Birecik (Urfa Vilâyeti) İmar plânı
Siverek (Urfa Vilâyeti) İmar plânı
Nizip (Gaziantep Vilâyeti) İmar plânı
Karadeniz Ereğlisi İmar plânı
Edincik İmar plânı
Yozgat İmar plânı
Kırklareli İmar plânı
Kula İmar plânı

İstanbul Belediyesi Mesken Plânlaştırma Müdürlüğüne ait:

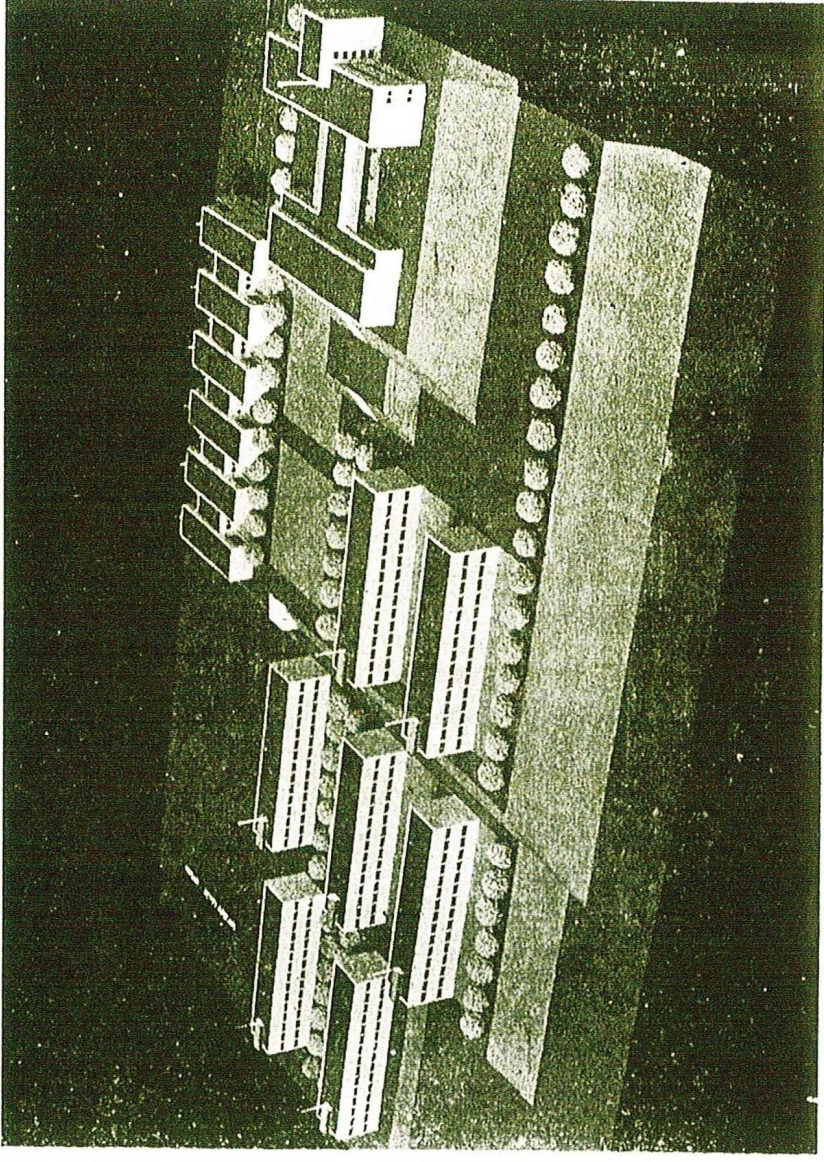
Kadıköy Koşuyolu, Üsküdar Selâmsız, Üsküdar Nakkaşbaba, Beyoğlu Darülaceze,
Emirgân üstü İstinye, Florya, Paşabahçe ucuz evler sitelerine ait mevzii İmar
Plânlarının tanzimi

Bu çalışmalar (Müdürlüğün Teknik üyelerinin yardımlarıyla yapılmıştır.)

1938 — 1939
1938 — 1940
1939 — 1943
1942 — 1943
1942 — 1944
1942 — 1945
1943 — 1946
1943 — 1946
1948 — 1949

1954 — 1955

İŞÇİ SİTELERİ

Üzülmez kömür havzası bekâr işçi pavyon ve pansiyonları — Zonguldak. «Maket» (1936 da inşaattı tamamlanmıştır.)

İŞÇİ SİTELERİ :

450 evlik Üzülmöz Kömür Havzasına ait mevzii imar plânının tanzim ve tatbiki
Üzülmöz sitesinde: 30 mûmendis, 60 evli işçi evi, 65 memur evi, 8 bekâr amele blok
evlerinin inşası

1934 — 1936

85 evlik Kozlu — Kılıç Kömür Havzasına ait mevzii imar plânının tanzim ve tatbiki

1934 — 1936

Kozlu — Kılıç işçi sitesinde 85 evin inşası

1935 — 1936

Kozlu — İncir Harmanı sitesinin mevzii imar plânının tanzim ve tatbiki ve işçi evle-
rinin inşası

1933 — 1937

İSTANBUL BELEDİYESİ MESKEN PLÂNLAŞTIRMA MÜDÜRLÜĞÜNE YAPILAN

Çalışmalardan:

1700 evlik sıra ev projelerinin ihzârı

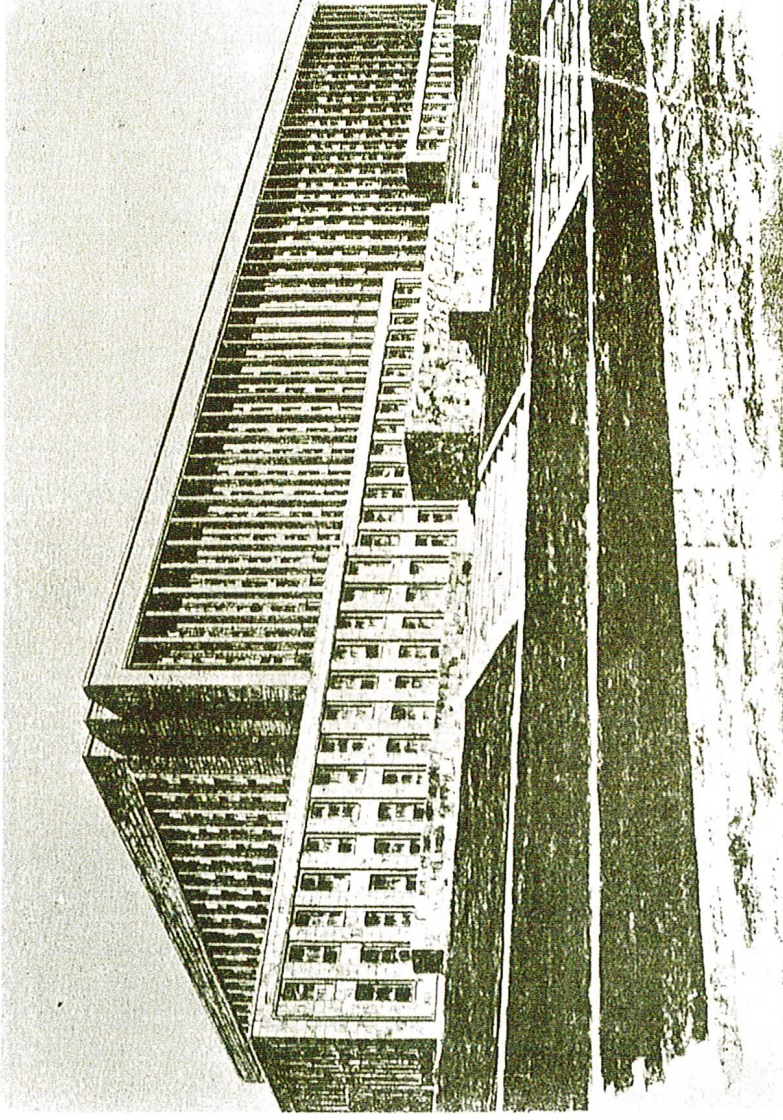
1954 — 1955

Not: Bu binalar inşa halindedir, fennî mes'uliyet ve kontrol işleri müdürlük fen ele-
manları tarafından yapılmaktadır.

Türk Otomobilini yaratmak, İstanbul Oto Sanatkârları Sitesi mevzii plân ve atölye
projelerinin hazırlanması, (350 atelye ve garaajları, İstanbul — Ayazağa, plân-
ları tamamlanmıştır).

1955 — 1956

KONKURLAR

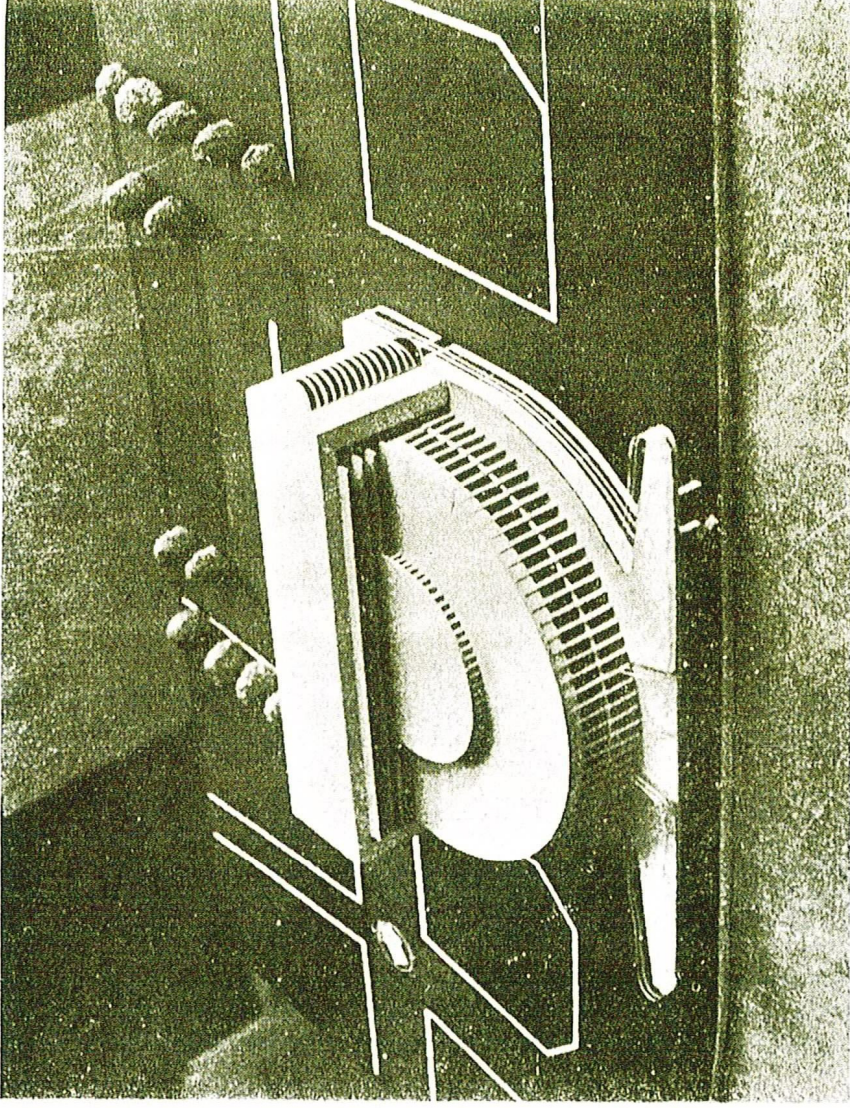

Büyük Millet Meclisi - Ankara (Desen : perspektif) Projesi satın alınmıştır.

K O N K U R L A R :

SEYFİ ARKAN'ın Kazandığı (Konkur) Proje Müsabakaları:

Hariciye Köşkü, Ankara - Çankaya (Husufi müsabaka) birinci mükâfat	1933 — 1934
Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti binası, Ankara - Bakanlıklar (Milletlerarası müsabaka) dördüncü mükâfat	1934 — 1935
Florya Deniz Köşkü (Husufi müsabaka), İstanbul - Florya, birinci mükâfat	1934 — 1935
Sümerbank Umum Müdürlük binası (Ankara — Ulus Meydanı), Milletlerarası müsabaka) birinci mükâfat	1935 — 1936
İller Bankası Umum Müdürlük binası, Ankara - Bankalar cad., (Milletlerarası müsabaka) birinci mükâfat	1936 — 1937
Tahran ve Şimrande Kışlık ve Yazlık Türkiye Büyük Elçilik binaları ve iç tefrişatı, (Husufi Müsabaka), birinci mükâfat	1937 — 1938
İstanbul (Gare Maritime) Yolcu Salonu (Milletlerarası Müsabaka), birinci mükâfat	1938 — 1939

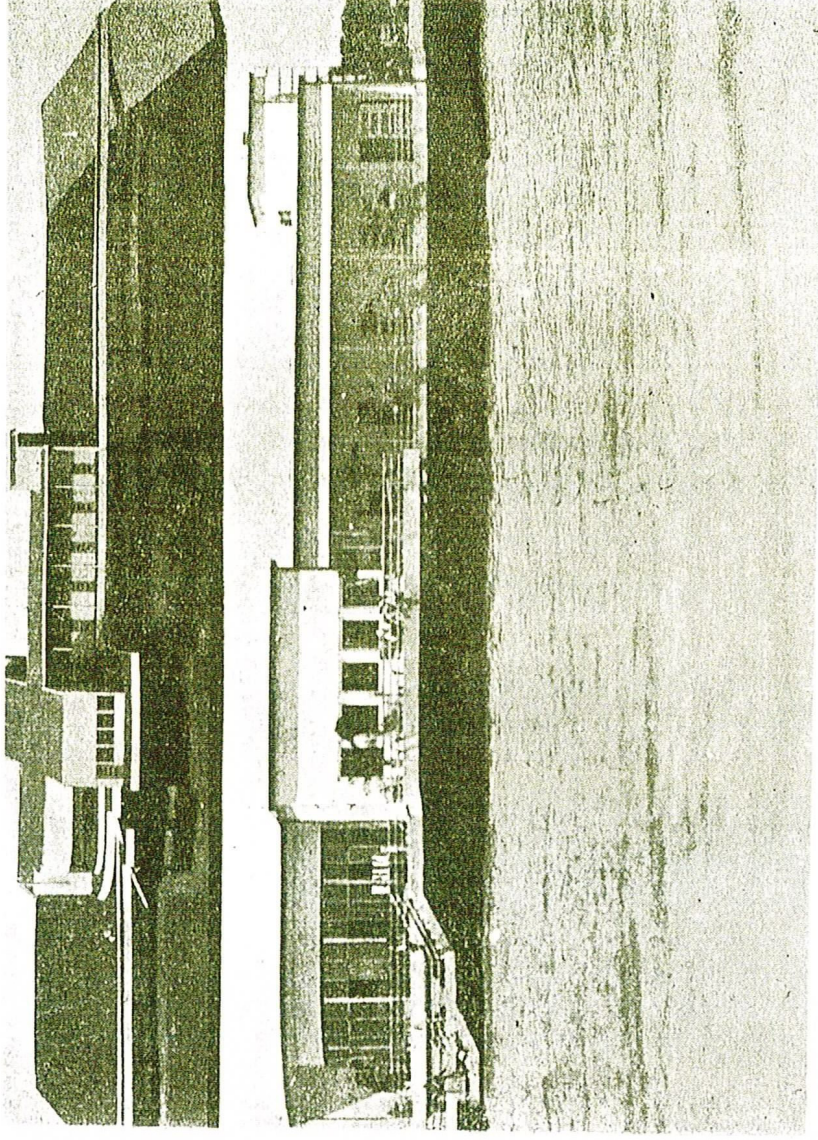

Gar Mariim - İstanbul Yolcu Salonu (Maket). Proje satın alınmıştır.

K O N K U R L A R : (Devam)

Büyük Millet Meclisi binası (Milletlerarası Müsabaka), seçilen dört birinci projelerden dört numaralı proje	1939 — 1940
Eskişehir Köy Enstitüsü, Millî Müsabaka, Prof. Y. Mimar Ali Saim Ülgenle birlikte çalışmıştır, ikinci mükâfat	1942 — 1943
Trabzon Sergi Sarayı (Millî Müsabaka), ikinci mükâfat	1944 — 1945
Öğretmen Yurtları, (Millî Müsabaka), birinci mükâfat	1946 — 1947
İstanbul Bankası Umum Müdürlük binası (Hususî Müsabaka), birinci mükâfat, İstanbul İş Bankası şube binası, Turistik Otel ve Sinema (Millî Müsabaka), Mansion - Ankara Ulus Meydanı	1953 —
	1955 —

PLAJLAR

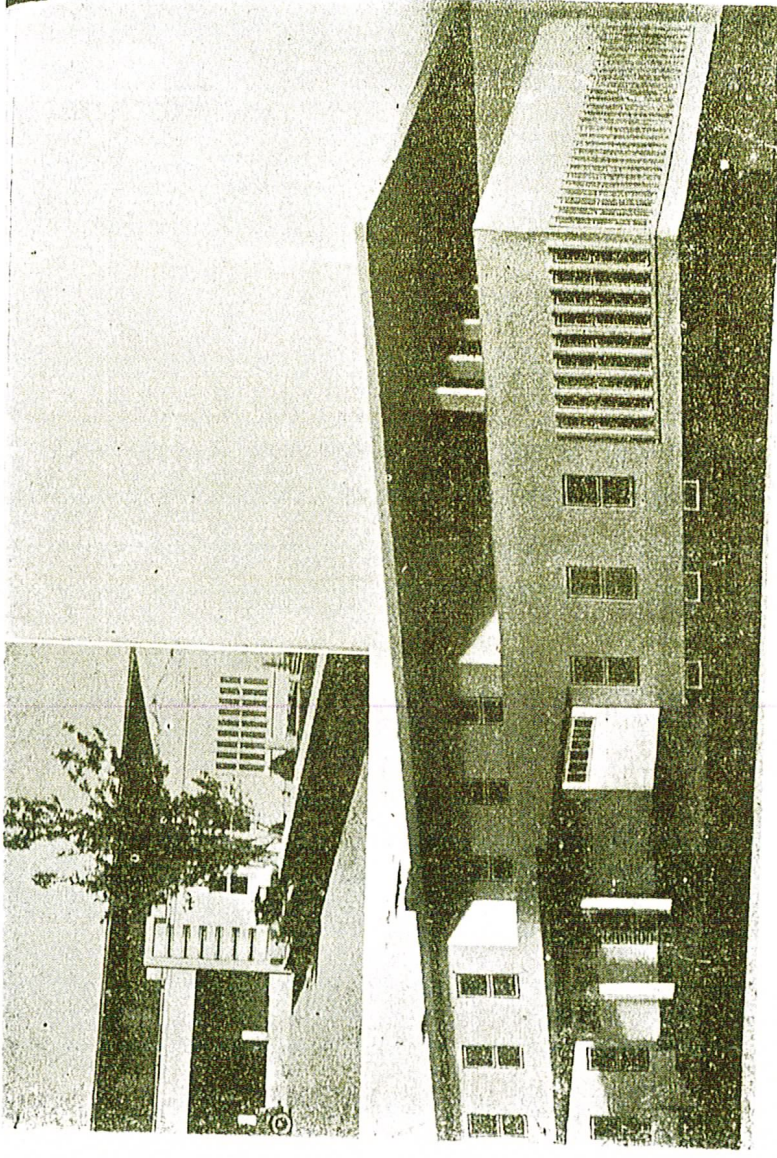
Florya Deniz Köşkünün Maketi (Yukarıda) ve inşası tamamlandıktan sonraki hali (aşağıda).

PLAJLAR :

Florya plâjı, Halk soyunma kabineleri
Halk plâj evleri hâli inşadadır

1935 — 1936
1955 — 1956

RESMİ, YARI RESMİ BİNALAR

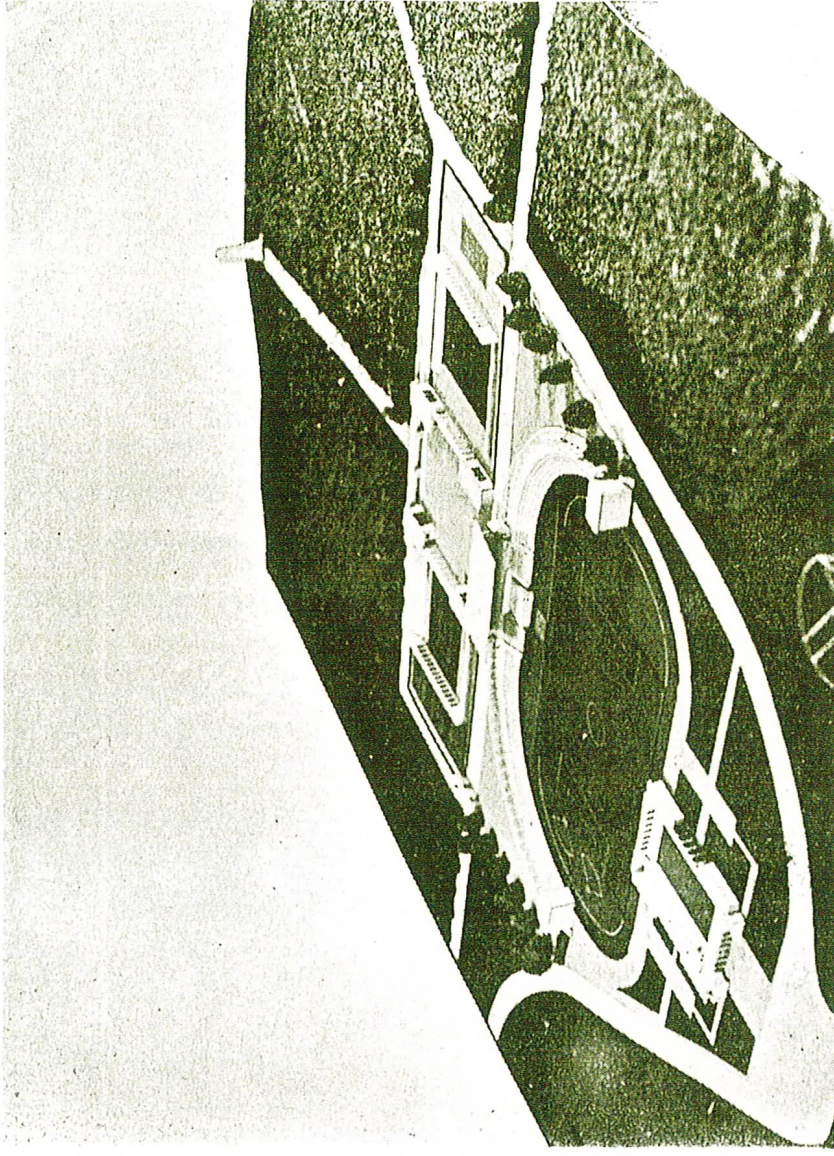
Çankayada Haricîye Kışkısı giriş cephesinin inşaat .tamamlandıktan sonraki görünüşü (yukarıda) ve maketi (aşağıda).

RESMİ, YARI RESMİ BİNALAR:

Hariciye Köşkü, Çankaya - Ankara
Cumhurreisi Deniz Köşkü, Florya - İstanbul
Cumhur Başkanlık Yâverlik Dairesi, Florya - İstanbul
Cumhur Başkanlık U. Kâtiplik Dairesi
Dahiliye Vekili Köşkü, Florya - İstanbul
Misafir ve Başvekil Köşkü (Camlı Köşk), Ankara - Çankaya
Büyük Elçilik Binaları, Tahran - Şimran

1933 — 1934
1935 — 1936
1935 — 1936
1935 — 1936
1936 — 1937
1936 — 1937
1937 — 1938

POR TESİSLERİ VE SINEMALAR

Menemen Stadyumu (maket). Projeleri Menem en Belediyesi tarafından satın alınmıştır.

SİNEMA VE SPOR TESİSLERİ:

Adana Halk Sineması, Adana Halkevine bağlı

1940

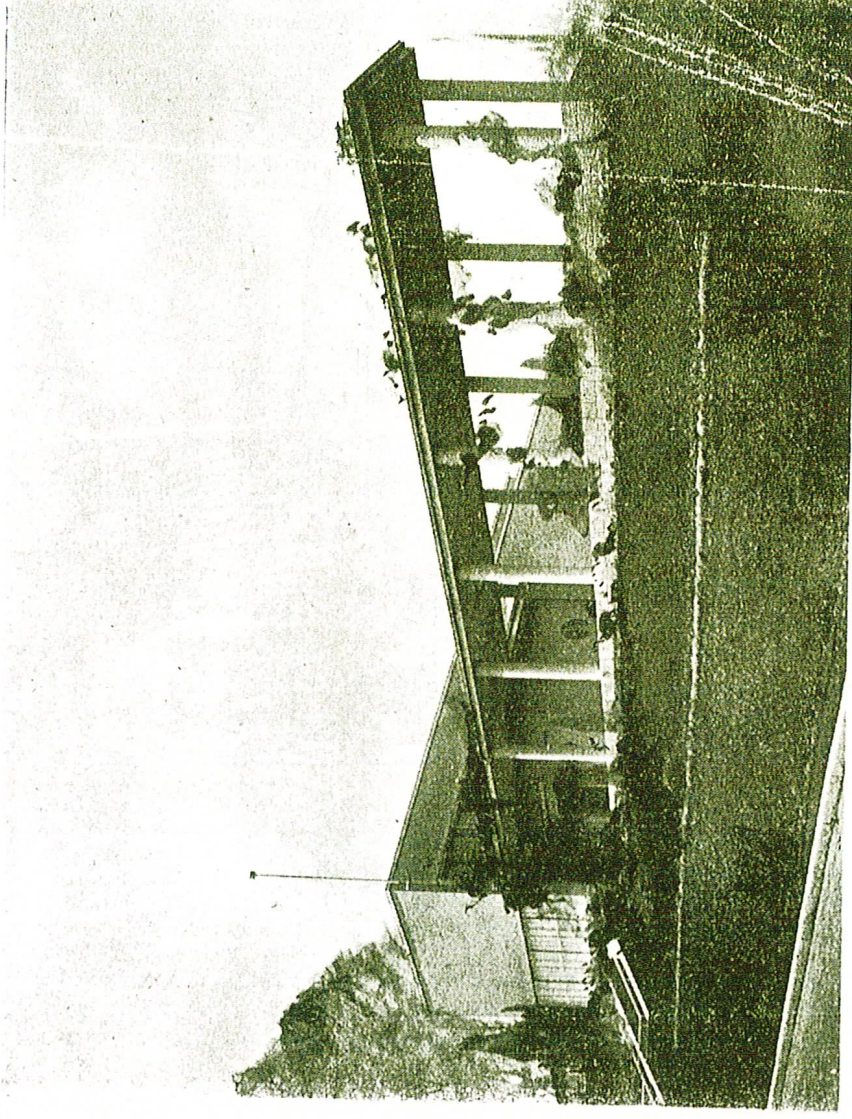
İzmit Halk Sineması, İzmit Halkevine bağlı

1940

Menemen Stadyumu, Menemen (inşası başlamamıştır)

1945

VİLLALAR

Başvekil Köşkü (camlı köşk) - Ankara, Çanay

Mimar Sinan Üniversitesi
Kütüphanesi
Demirbaş No. : E002943
Konu No. :

Mimar Sinan Üniversitesi
Kütüphanesi
Demirbaş No. : 38436
Konu No. :

V İ L L A L A R :

Doktor İhsan Sami Garan Villası, İstanbul - Suadiye	1933
Gündüz Villası, İstanbul - Suadiye	1934
E. Dahiliye Vekili Bay Şükrü Kaya Villası, İstanbul - Fenerbahçe	1935 — 1936
Salih Bozok Villası, İstanbul - Suadiye	1936 — 1937
İ. Taşcıoğlu Villası, İstanbul - Erenköy	1937
O. Taşcıoğlu Villası, İstanbul - Bostancı	1938
Avukat Hâmit Karaorman Villası, İstanbul - Çiftehavuzlar	1939
Cemal Nevrol Villası, İstanbul - Göztepe	1940
Selim Ragıp Emec Villası, İstanbul - Suadiye	1941
Müteahhit Lâtfi Villası, İstanbul - Göztepe	1942
Bayan Emin Çiftçi Villası, İstanbul - Caddebostan	1948 — 1949
Türk Ticaret Bankası İkrâmiye evleri, İstanbul/Şişli - Âbide	1949 — 1950
Prof. Şevket Tezel Villası, İstanbul - Yeşilköy	1954
Bayan Neclâ Sinoplu Villası (apartman tipi), İstanbul - Göztepe - Çiftehavuzlar	1955
Bayan Baruh ve Bayan Mizrahi Villaları, İstanbul - Caddebostan	1955
Bay Emin Sazak Villası, İstanbul - Göztepe	1955
Bayan Kemal Güçsav Villası, İstanbul - Levent - Şişli	1955
İstanbul İşçi Sigortaları Memur evleri sitesi, ikiz villalar (70 adet), İstanbul - Erenköy (ihaleye çıkarılmaktadır)	1955 — 1956
Bay Nevzat Eren Villası, İstanbul - Fenerbahçe	1955 — 1956

İç Erenköy Memurları Kooperatifi sitesine ait ikiz villalardan biri (Desen perspektif), 1956
Martında inşaat başlanacaktır.

Serbest fikirler

Millî İnşaatta ecnebiperestlik

Bir milletin terakkisi, bütün şubelerde, o millet efradının, terakkiye doğru, çalışmasıyla kabilirdir.

Bazı san'at şubeleri vardır ki, onda, mutlaka millî zekânın, millî kudretin işlenmesi icab eder. Orada, ecnebi ruhlar, estetik inceliklere nüfuz edemez; etse bile, eserdeki yabancılığı derhal göze çarpar. Bu gibi eserlerde millî tarîhin, millî zekânın, yerî pek büyüktür.

Bunlardan biri de, tarihî abide ve millî binalarımızdır. Millî ve fennî kabiliyetlerin, gençlerimizde inkişaf etmesi için, onların geniş miqyasta ve tan içinde faaliyet sahâsı bulması lâzımdır. On altı sepehlik tecrübe bize gösteriyor ki, herhangi bir şubede Tür fennî, Türk gençliği çalışırsa, onda mu'laka muvaffakiyet tezahhür ediyor. Bundan da, millî iktisadiyatımız, millî tarîhimiz müstefid olarak kıymetini arttırıyor. Her yeni bir teşebbüsü, hatasız yapmak mümkün değildir. Fakat, hatayı yapıldıkça tashih, edilerek ortadan kaldır, tecrübe sayesinde, tekâmül etmiş fikirler, ihtisasa mühter olur. Herhangi bir eserin enâlâsını (hatasız olarak yapılamıyor) diye, millî kabiliyetlerin önüne büyük bir sed çeken (ecnebiperestlik) temayülü göstermek ve onu istimal etmeye çalışmak millî kudret ve kabiliyetlerin, muvaffakiyet göstermesine büyük bir mânl teşkil eder.

Bunun içindir ki, her memleket, azami surette kendi elemanlarına kudret ve selâhiyet vermekle, arzu ettiği büyük ideal ve yüksek gayesine kavuşmaktadır.

Bu kıymetli neticeye vâsıl olabilmeniz için, ecnebilere, yurdumuzdaki umumî hareketlerin tatbikatında, yer vermektен ziyade, onları daha çok, yüksek ihtisas mekteb ve şubelerinde (organizatör) tanzim edici olarak, çalıştırmak suretile istifade etmeliyiz.

Bunun bariz misallerinden biri de, Akademimizin bilhassa bu seneki tedrisatında, mimarlık âlemine pek çok şeyler vadeden ve bu vadede yapılan yenilikler ve iyi ölçülmüş tedrisat şeklidir. Esasları en iyi temele istinad eden bu çalışış tarzı, ileride bu şubede yetişecek gençlere hayat sahâsını, daha geniş bir görüşle şimdiden açmıştır. Binaenaleyh, büyük ümid ve büyük bir şevkle çalışan bu gençlere (millî inşaatta ecnebiperestlik) ile hayat ve millî kültür sahâsını hiçbir zaman kapamamalıyız.

4.2 Seyfi Arkan Hakkında Yapılan Çalışmalar

Güner, Nihat; “Seyfi Arkan: 1904-1966”, Akademi, 6, 1966, s.9.

Güner, Nihat; “Seyfi Arkan’ın Ardından”, Mimarlık, İstanbul, 1966, 9, s.7.

Özkan, S., (1982), “Profil Seyfi Arkan (1902-1966), Bir Trajik Kişilik”, Arredamento Dekorasyon, 3:85-88.

Özkan, Süha; “Profil Seyfi Arkan (1902-1966), Bir Trajik Kişilik”, Arredamento Dekorasyon, 3, 1982, s.85-88.

Batur, Afife; “Florya Cumhurbaşkanlığı Köşkü”, İstanbul Ansiklopedisi, 1992, s.325-326.

Aslanoğlu, İnci; “Seyfettin Arkan ve Ankara’daki Yapıları”, Arredamento Dekorasyon, 3, 1992, s.95.

Özkan, Süha; “Seyfi Arkan: Bir Devlet Mimarı”, Arredamento Dekorasyon, 3, 1992, s.3-5

Tanyeli, Uğur; “Seyfi Arkan: Bir Direnme Öyküsü”, Arredamento Dekorasyon, 3, 1992, s.88-94.

Kaya, Mehmet; “Mimar Seyfi Arkan ve Florya Atatürk Köşkü”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2000.

Solak, Elif; “Seyfi Arkan: Cumhuriyet Döneminde Modernist Bir Mimar”, Mimarlık Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü., 2000.

Yürekli, Hülya ve Ferhan, Cumhuriyet’in mimarı Seyfi Arkan, Arredamento, 2002, 7, s.98-105.

İmamoğlu, Bilge; “Workers’housing projects by Seyfi Arkan: In the Zonguldak coalfield: A case of modernization in early republican Turkey (Zonguldak Kömür Havzasında Seyfi Arkan Tarafından Tasarlanmış İşçi Konutları: Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye’sinde Bir Modernleşme Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2003.

Gürel, Yasemin; “Türk Modernleşmesi ve Seyfi Arkan Özelinde 1930-40 yılları Türkiye Mimarlığı, Doktora Tezi, İ.T.Ü, 2005.

Akcan, Esra; “Ambiguities of Transparency and Privacy in Seyfi Arkan’s House For the New Turkish Republic” ,METU JFA, 2005/2, s. 25-49.

Sayı, Öznur; “Seyfi Arkan Mimarlığında Biçimin Çoğul Kaynakları”, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ, Haziran 2006.

Gürel, Yasemin; Yücel, Atilla; “Bir Erken Cumhuriyet Modernist Mimarı: Seyfi Arkan”, İTÜ Dergisi/A, Mimarlık, Planlama, Tasarım, 6/2, Eylül 2007, s.47-55.

Tanyeli, Uğur, “Seyfi Arkan (1904-1966)”, “Mimarlığın Aktörleri Türkiye 1900 – 2000, 2007, Garanti Galerisi, s.118-129.

İmamoğlu, Bilge; Fabrikada Barınmak, Erken Cumhuriyet Dönemi’nde Türkiye’de İşçi Konutları: Yaşam, Mekan ve Kent” (Derleyen: Ali Cengizkan), Arkadaş, 2009, s.130-155.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mimarlık alanında neredeyse hiç değerlendirilmeyen ya da zaten “değerlendirmelerin” çoğunlukla “kutsallık” üzerinden yürüdüğü, aslında birey olabildikleri ve böyle okundukları için sözü edilir olan ama çoğunluğun kutsallık tahayyüllerini zedelediği *insanca* vasıflar yüzünden okunamayan birçoğu gibi Arkan da Türkiye(nin) mimarlık tarihinde sadece mimari üretim alanında değil Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuna denk gelen ilk gençlik yıllarında inşa etmeğe başladığı kimliği ve bir birey olarak varoluşu ile sadece mimarların değil, “modern” Türkiye tarihiyle ilgili olan bireylerin ya da disiplinlerin ilgisini çekebilecek bir karakterdir.

Osmanlının içine doğan, bir Türk olarak ilk gençliğe adım atan, modern olanla karşılaşmasıyla bir birey olarak kendi inşasını gerçekleyen Arkan’ın aktörlüğünde, Geç Osmanlı, Erken Cumhuriyet ve sonrası dönemleriyle Türkiye sahnesinin izlenmesi bugünkü oluşların da kavranmasında önemli bir kanaldır.

Çalışmanın merkezini, Arkan’ın ürettiği yapı ve projelerin bir araya getirildiği katalog oluşturmaktadır. Katalogda yer alan proje ya da yapıların tanıtıcı metinleri ilk yayınlandıkları ‘zaman ve mekan’a bağlı kalınması isteği ve yayınlandıkları dönem hakkında bilgi verici olacağı düşüncesiyle, aynen alınmıştır. Aynı şekilde yapı veya projelerin tanıtıcı fotoğrafları, çoğu zaman kendi döneminde yerleştirildiği biçimi ve fotoğraflı metinler korunarak çalışmada yerini almıştır. Salt bu sıralama bile, Arkan üzerinden, projelerinin yayınlandığı 1933 yılından 1950’li yılların ortalarına kadar olan dönem hakkında bilgi edinilmesi ve fikir üretilmesini sağlar niteliktedir.

Arkan’a ait yapı ve projelerin yayınlandığı ve bu sayede bilgisine erişilen ilk kaynak dışında, söz konusu bilgilerin kullanıldığı diğer kaynakçalara yer verilmesi, öncelikle

Arkan üzerine yapılmış çalışmaların niteliği, çokluğu ve bu çalışmaların hangi zaman aralığında yoğunluk kazandığı hakkında bilgi vericidir.

Arkan'ın "özgeçmiş"i ikincil öneme sahip gibi görünse de söz konusu metinde yer alan bilgilerin izi sürüldüğünde bir birey olarak mimarın yaşamına dair oluşturulabilecek hikâyeler (- e yol açması umularak) üretilebilmesine olanak sağlayacağı sanılmaktadır.

Arkan'a ait ulaşılan belgeler yanında ulaşılamayan ama varlığı bilinen belgelerin kaynaklarına da yer verilmiş, bu belgeler ya ulaşılabilir oldukları bilgisi ya da zaten başlıbaşına varolmuş olmaları nedeniyle de önemsenmiştir.

Ne yazık ki Arkan'ın "yaşama" ya da "mimarlığı"na ilişkin düşüncelerinin okunabileceği ve süreklilik taşıması araştırmacılar tarafından arzu edilen kendi metinleri yoktur. Bir gazetede (Cumhuriyet) yayınlanmış makalesi, Berlin döneminde araştırdığı ve rapor haline dönüştürdüğü kapsamlı çalışması ve Mimar/Arkitekt dergisinde yayınlanmış kimi projelerin ona ait olanları veya ait olma olasılığı bir tahmin olarak kalacak tanıtıcı metinleri ile Arkan'ın "hocalığı" hakkında belki fikir verebilecek olan, Akademi'de öğrencisi olmuş Ersen Gürsel'de bulunan ve sınıf arkadaşı tarafından tutulan ders notları ve Arkan'ın çeşitli kurumlara yazdığı dilekçeler dışında onun cümlesini taşıyan herhangi bir anlatı mevcut değildir.

Arkan'ın ürettiği işler izlendiğinde, gerçekleştirilmiş ya da sadece 'proje' olarak kalmış olsa da seçilen ya da zaten "seçilme" edimi olmadan, belki de Arkan'ın mimarlığının sonucu olarak, söz konusu işlerin çeşitliliği dikkat çekicidir.

1930'lı yıllarda Berlin ve sonrasında Türkiye'de ürettiği "hesaplı konut" projeleri ve sonrasında gerçekleştirdiği işçi yerleşmeleri ve sosyal konutlar ile benzer şekilde transformatör binaları, depo binaları, banka şubeleri gibi çeşitlilik içeren uygulanmış işler, kimi adı bilinen "modern" mimarların o dönemde hiç de ilgilenmediği konular olmuştur.

Sonuç olarak, Arkan hakkında ulaşılabilen tüm verilerin bir araya getirildiği ve sadece bu biraradalıkla bile bir anlatısı olan çalışmanın amacı araştırmacıların bilimsel araştırmaları için başvurabilecekleri bir kaynak olabilmesidir.

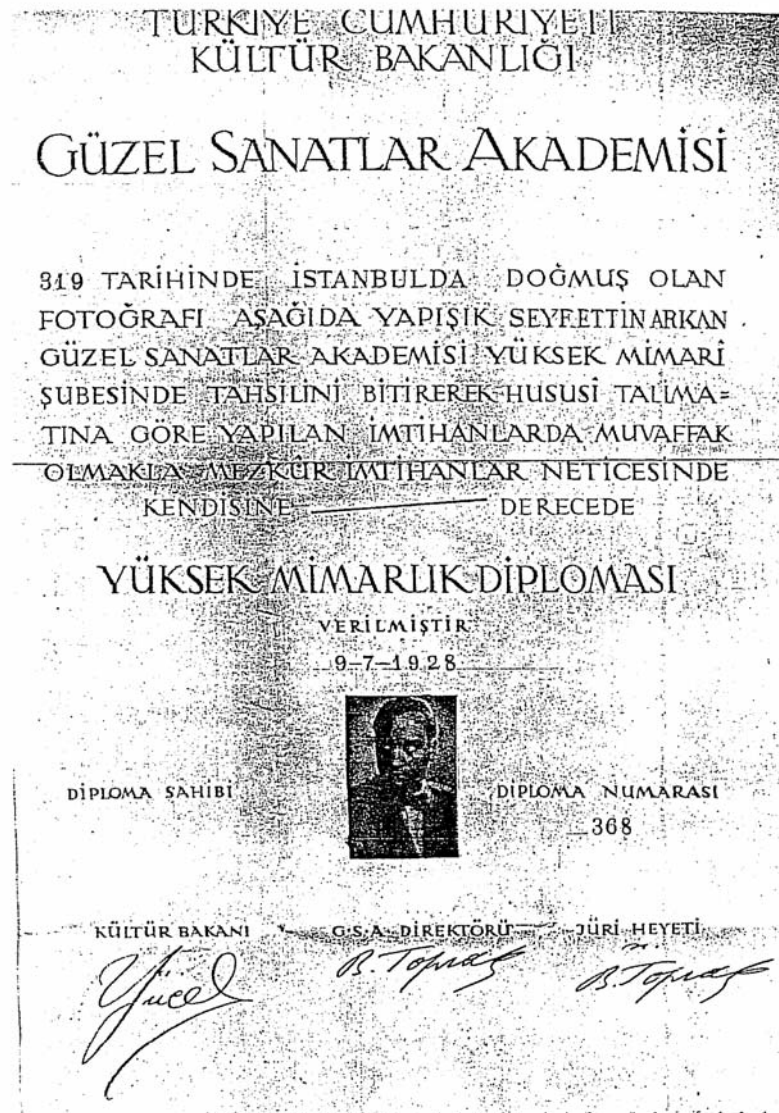
KAYNAKLAR

- [1] Gürel, Y., (2005). Türk Modernleşmesi ve Seyfi Akan Özelinde 1930-1940 Yılları Türkiye Mimarlığı, Doktora Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [2] Altuntaş, Z., (1992). “Kevâkîbizâdeler: Osmanlılarda Bir Ulema Ailesi”, Mecbua Dergisi, 92-112.
- [3] Pirinçcioğlu Ailesi’ne ait web sitesi, www.pirinccioglu.com, 20 Mart 2010.
- [4] Sanat Tarihçisi Mehmet Kaya Arşivi.
- [5] Milliyet, Dr. Baha Arkan’ın ölüm ilânı, 04.11.1973, 11.
- [6] Milliyet, Halûk Himmetoğlu’nun ölüm ilânı, 31.03.1980, 6.
- [7] Prof. Dr. Ataman Demir Arşivi.
- [8] Sayar, Z. (1992). “Anılarda Seyfi Arkan ve Dünyası”, Arredamento-Dekorasyon, (35): 96.
- [9] Tanyeli, U., (2007). Mimarlığın Aktörleri/Türkiye 1900-2000, Garanti Galerisi, İstanbul.
- [10] Mimar, (1931). “Mühendis İbrahim Galip B. Apartmanı – Ayazpaşa”, 11-12: 355-364.
- [11] Arkitekt, (1935). “Kıra Evi – Ayazpaşa”, 5: 129-140.
- [12] Mimar, (1935). “Bay İbrahim Galip apartmanı” (Üçler Apartmanı) isminin kullanıldığı “Tricosal sıvası” reklamı, 1.
- [13] Mimar, (1935). “Bay Mimar Seyfettin Erkan” isminin kullanıldığı “Torit Levhası” reklamı, 3.
- [14] Mimar, (1935). “Bay Mimar Seyfettin Erkan” isminin kullanıldığı “Torit Levhası” reklamı, 5.
- [15] Mimar, (1936). “Bay Mimar Seyfettin Erkan” isminin kullanıldığı “Torit Levhası” reklamı, 4.
- [16] Mimar, (1937). “Bay Mimar Seyfettin Erkan” isminin kullanıldığı “Torit Levhası” reklamı, 1.
- [17] Mimar, (1933). “Birlik Haberleri”, 1:31.
- [18] Mimar, (1934). “Haberler: Güzel San’atlar Birliği Kâtibi Umumiliğinden”, 3:98.

- [19] Mimar, (1932). “Akademinin Ellinci Senesi”, 1:55.
- [20] Mimar, (1931). “Haberler”, 1:27.
- [21] Vakıf, “Tahsile Giden Genç Mimarımız”, 7 Teşrinievvel 1929.
- [22] ARKİV, “25000 Kişilik Cebeci Stadi Mimari Proje Yarışması”, <http://www.arkiv.com.tr/y1468-25000-kisilik-cebeci-stadi-mimari-proje-yarismasi.html>, 10 Ocak 2010.
- [23] Akcan, E., (2009). Çeviride Modern Olan, YKY, İstanbul.
- [24] T.C Başbakanlık Arşivleri, Fon Kodu: 30..18.1.1, <http://www.devletarsivleri.gov.tr/katalog/>, 14 Ocak, 2010.
- [25] Arkitekt, (1936). “Duyumlar”, 1:32.
- [26] Arkitekt, (1936). “Duyumlar”, 2:64.
- [27] Eldem, S. H., (2008). Kendi Bakışıyla Sedat Hakkı Eldem ve Mimarlığı, MSGSÜ Yayınları, İstanbul.
- [28] Akozan, F., (2003). Akademiye Tanıklık 2 / Mimarlık, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- [29] Akşam, “Mimarlar Vergi Bakımından Dört Sınıfa Ayrıldılar”, 28 Eylül 1935, 2.
- [30] Arkitekt, (1936). “Duyumlar”, 3:96.
- [31] Arkitekt, (1937). “Duyumlar”, 7:205.
- [32] Arkitekt, (1936). “Duyumlar”, 12:352.
- [33] Arkitekt, (1939). “Haberler”, 7-8:190.
- [34] Arkitekt, (1940). “Haberler”, 1-2:46.
- [35] Milliyet, Seyfi Arkan’ın yurda dönüşünü bildiren haber, 20.04.1966, 8.
- [36] Milliyet, Seyfi Arkan’ın ölüm ilânı, 16.07.1966, 7.

SEYFİ ARKAN İLE İLGİLİ BELGELER

A-1 Güzel Sanatlar Akademisi Diploması, 1928, TBMM Milli Saraylar Arşivi

A-2 Seyfi Arkan'a Verilen Askerlik Tezkeresi, Mehmet Kaya Arşivi, 1939

7/324

Gilt Nu. (-3...)

319/619

Sıra Nu. (.....)

1076 - Nu. kanuna göre ihtiyat zabiti yetiştirilenlere ve buna göre talim ve sair suretle bazarda çağrılanlara mahsus hizmet teskeresidir

Yarın emredilmesi derecesi ve Nu.	Yine
İlk defa hizmetini gördüğü kıta ve giriş tarihi	1-II Teğ - 937 yedek subay okulu
İkinci altı aylık hizmetini mektepte hangi bölükte yaptı ve giriş tarihi	Yedek subay okulu II. TB. Top. 6. B. de 1-II Teğ - 937
Son altı aylık zabıt vekili hizmetini gördüğü kıta ve terhis tarihi	Öc. A. I. TB - Işık B/TK K. 6 - Mart - 1939
Manevre talim, konferans için iltihak ve terhis tarihleri	
Sağlam veya sakat olduğu	Sağlam
Sınıfı	Topçu Ölçme
Rütbesi	Asteğmen
İsmi babasının ismi	Nasib ef. Seyfettin
Aile ismi	Arkan
Doğduğu tarih ve nüfusuna kayıtlı olduğu mahal	1903 - 1319 Üsküdar
Mensup olduğu askerlik şubesi	Üsküdar - Nuh Kuyusu
Kayıt Nu.	46529
Tafsilatlı adresi	İtmece ayaz para naçibi oyma Pazar No 5

Yukarda künyesi yazılı Nasib oğlu Seyfettin efendi terhis edilmiştir.
6 - Mart 1939

Tastik olunur.

 K. D. C. A. S.

İmza Sicil Nu. İmza Sicil Nu. İmza Sicil Nu.
İ. A. B. K. I. TB. K. Öc. A. K.
426 46 46
927-32 R. K. T. 128-B-23
550-156 K. D. C. A. S.

**A-3 Seyfi Arkan'ın Hangi Kurum Tarafından Verildiği Bilinmeyen Kimliği,
Yasemin Gürel Arşivi**

Kimliği	
Biri ve soyadı	Seyfi Arkan
Babasının adı	Abdullah Kasıf
Anasının adı	Yatice. Mevlide
Doğduğu yer	İstanbul
Doğduğu tarih	1953/25/ Temmuz
Mesleki	T.C.

A-4 Soyağacı, S. Arkan'ın Anne Tarafı, M. Kaya Arşivi

Ebi Talib (Kadıyolları anca)
İbn el-Lüluhi Ali (Kadıyolları anca)
İbn el-Lüluhi Hüseyin
İbn el-Lüluhi Zeynelabidin
İbn el-Lüluhi Muhammed Bakir
İbn el-Lüluhi Cafer Süleyh
İbn el-Lüluhi Musa el-Kâsim
İbn el-Lüluhi Hamza
İbn Ebi el-Kâsim
İbn Ebi Muhammed el-Kâsim
İbn Ahmed el-Estâbi
İbn Muhammed
İbn Hüsnâ
İbn Muhammed
İbn Cafer
İbn Ebu Hüsn el-mulabbab bi'l-Edhem
(Ceddü'l-Edhemiyye)
İbn Muhammed el-mulabbab Sâhib
İbn Hasan el-mulabbab Bedreddin
İbn Şerif Muhammed
İbn Şerif Süleyh

İbn Muhammed Süleyh
İbn Pirâze Süleyh el-Câzi
İbn İsmâ'il el-Hâsîs
İbn Muhammed el-Hâfîz
İbn Sâlehaddin Refîd
İbn Kutbeddin el-Makki (bi Ebi Bekir)
İbn Süleyh Sâlih
İbn el-Süleyh Emineddin Cebâzîl
İbn Süleyh Safiyyeddin Ebu'l-feth İshak
İbn Süleyh Sadreddin
İbn Hâce İsmâ'il el-Edhem
İbn Burhaneddin

İbn Kutb el-Süleyh Süleyh Muhammed Serîm
el-Kavâkibi
(el-Müftî Süleyh Mesûki ve Câmî-i Kavâkibi)
Haleb'te türbe-i makbûrâda medfûndur.
İbn el-Fekhâm Yahya el-Kavâkibi
İbn el-İlâhî Hasan el-Kavâkibi
el-Müftî be Haleb
İbn el-Fâzîl Muhammed el-Kavâkibi
el-Müftî be Haleb

İbn el-İlâhî Ahmed el-Kavâkibi
İbn el-İlâhî Muhammed Ebi el-Su'ûd el-Kavâkibi
el-Müftî be Haleb
İbn Ahmed el-Kavâkibi
el-Müftî ve el-Nakib be Haleb
İbn Süleyh Muhammed el-Kavâkibi
Haleb'den Da'îşiyeye gelib İstambul
Kadîs olarak Sene 1093 tarihinde
vefat edib Karaman'da medfûndur

İbn el-Müştâk İdrîs Haydar Serreddin
İbn el-Veli el-Kâmil Ahmed
İbn el-İlâhî el-Edîbîllâh Haydar
İbn el-Veli el-İlâhî İbrahim
İbn el-İlâhî el-nikmîr Sibgatullah
İbn el-İlâhî el-Veli Abdullâh
İbn el-İlâhî Muhammed Es'ad
İbn Sibgatullah

İbn Velîyeddin el-Kavâkibi
İbn el-Hac Mustâfa el-Kavâkibi
Sene 1090 tarihinde vâfâ-i ahvâ
Sene 1115 tarihinde Mesûkiye
bâkîmün buyruğulap maktûbun
Sene 1137 tarihinde vefat
edip Karaman'da medfûndur
Bint Safiyye
Sene 1153 tarihinde
vefat edip Karaman'da
medfûndur
Bint Ayşe
Sene 1158 tarihinde
vefat edip Karaman'da
medfûndur
İbn Abdullâh el-Kavâkibi
Selâhî Kudus olup Sene 1150
tarihinde vefat edip Karaman'da
medfûndur
Bint Ayşe
Sene 1185 tarihinde vefat
edip Karaman'da medfûndur

İbn el-Müştâk İdrîs Haydar Serreddin
İbn el-Veli el-Kâmil Ahmed
İbn el-İlâhî el-Edîbîllâh Haydar
İbn el-Veli el-İlâhî İbrahim
İbn el-İlâhî el-nikmîr Sibgatullah
İbn el-İlâhî el-Veli Abdullâh
İbn el-İlâhî Muhammed Es'ad
İbn Sibgatullah

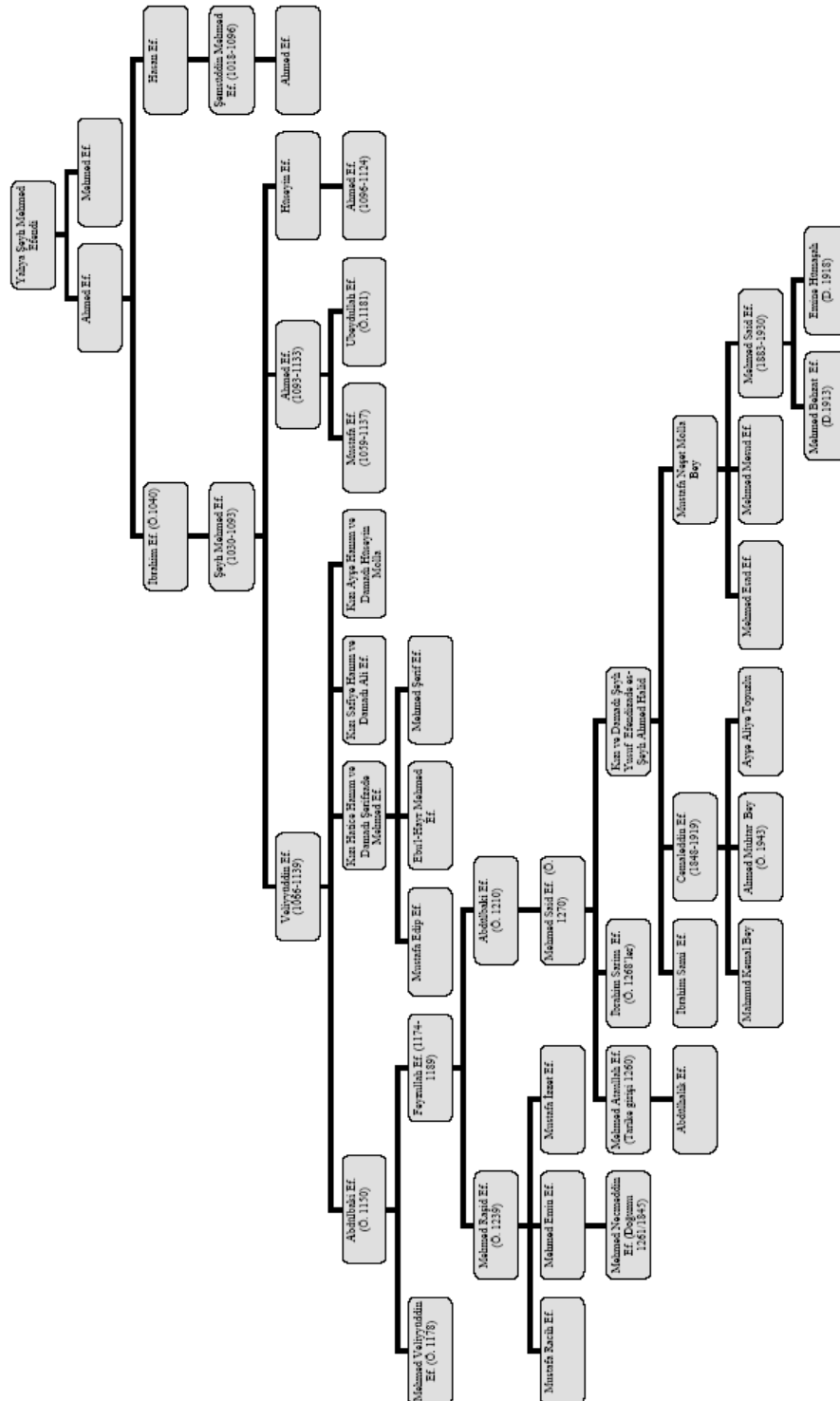
İbn el-Müştâk İdrîs Haydar Serreddin
İbn el-Veli el-Kâmil Ahmed
İbn el-İlâhî el-Edîbîllâh Haydar
İbn el-Veli el-İlâhî İbrahim
İbn el-İlâhî el-nikmîr Sibgatullah
İbn el-İlâhî el-Veli Abdullâh
İbn el-İlâhî Muhammed Es'ad
İbn Sibgatullah

İbn el-Müştâk İdrîs Haydar Serreddin
İbn el-Veli el-Kâmil Ahmed
İbn el-İlâhî el-Edîbîllâh Haydar
İbn el-Veli el-İlâhî İbrahim
İbn el-İlâhî el-nikmîr Sibgatullah
İbn el-İlâhî el-Veli Abdullâh
İbn el-İlâhî Muhammed Es'ad
İbn Sibgatullah

İbn el-Müştâk İdrîs Haydar Serreddin
İbn el-Veli el-Kâmil Ahmed
İbn el-İlâhî el-Edîbîllâh Haydar
İbn el-Veli el-İlâhî İbrahim
İbn el-İlâhî el-nikmîr Sibgatullah
İbn el-İlâhî el-Veli Abdullâh
İbn el-İlâhî Muhammed Es'ad
İbn Sibgatullah

A-5 Soyağacı, Kevâkîbizadeler, Zeynep Altuntaş

OSMANLI ULEMA AİLELERİNDEN KEVAKİBİZÂDELER

A-6 Soyağacı, S.Arkan'ın Baba Tarafı, M. Kaya Arşivi

Nisancı-i Cedid

Mehmed Paşa

Vakıf-ı Cami ve Medrese ve nice

Bint Hısnanisa

Bint Salika

Bint Ayşe

Bint Hatice

Bint Fatma

Ön Pîr Ahmed Bey

Ön Abdurrahman

1120 Misir 1122 Mekke-i Mücarreme 1082 tarihinde
Lede'l-emîn ruûs ile bekâm 1115 tarihinde Halep 1126
tarihinde İstanbul 1130 tarihinde İdradoh 1134 tarihinde
Rumeli Karzskari olup illidilli Cezirinde fener bina edip
1140 tarihinde vefat edip Karacahmedde medfudur

Bint Hatice

Ön Kârihi-zâde
Mustafa Şühürî

La mevlâ Kârdesi mahlulundan
tam tevliyet tevcihi
Sene 1197

Bint Emine

Bint İhsan Kızı
Fatma

Bint Hatice
Tam tevcihi tevliyet
Sene 1246

Ön Ahmed
Zeynelabidin
Nisf tevcihi tevliyet
Sene 1225

Bint Nesibe
Kızı
Nisf-ı tevliyet tevcihi
Sene 1225
Kardesi mahlulundan
nisf-ı diğer Sene 1236

Ön Sirac Abdulkâli
Ön Halil Öm Abdulkâli Öm Abdulkadir

Bint Derviş Kızı
Şerife Fatma
Tam tevliyet tevcihi
Sene 1270
Nisancı Camiinde medfudur

Ön Halit

Ön Ahmed
Mustafâ

Ön Mehmed
İdrî

Ön Mustafa
Resit

Ön İsmail Toprak
Tevcihi tevliyet
Nisancı be gayri
usul
Sene 348

Fatma Saide

Bint Derviş Şerife
Kızı Ayşe

Ön Kârihi-zâde
Nazmi

Bint Cemali-zâde
Mehmet İzzet
Kızı Berre

Bint Cemali-zâde
Mehmet İzzet Kızı
Tayyibe
Tam te vefatı
Sene 97
1242

Mavâlidin
Durri Ependi

Bint Ayşe

**A-7 Vedat Nedim Tör'ün Arkan ve Turizm Haberler Bürosu Hakkındaki Yazısı,
TBMM Milli Saraylar Arşivi**

Her şey güzel için Bir güzel örnek daha..

Vedat Nedim TÖR

Başın - Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü'nün Hilton'ın bahçe girişindeki Müzanesi'ne-burada açılan Haberler Bürosu, modern Türk ulusuna sanatın başarılı bir örneğidir. Mimari Seyfi Arkan, sevinçle görüyoruz ki, sanat anlayışında büyük bir değişiklik ve gelişme olmuş. Eskiden, Avrupalı küllü mimari modellerine bakarak alında kalma bu sanatkarımız, şimdi modernizm hakkında bir münada olmaya başladığını bu küçük tesriyle his ediyor.

Modern demek, standart demek değildir. Standart, yani her yerde pöçler benzerlik-moda yapıları Türkiye'ye gelmiş güzel değil, Türk sanatkarına büyük bir zarar kazandırmaz. Türk mimarları, zâmanın teknik imkanları olduğu kadar, memleketin sanat geleneklerini yeni eserler için de değerlendirmesi bilgelikleridir. Bilgi-modern vesile hak kazanır. Aksi takdirde bir uSanat Komisyonu olmaktan heri pidenler. Böyle hiçbir şah, uyulı olmayı istediği Mahir eserler ise bu memleketi çökertmekten başka bir iş yapamaz. Nitekim bütün Türkiye, tek tek şehirler içinde, bu gibi çabalarla ve çökün yapılarla baştan başlanmaktadır.

İşte, Seyfi Arkan gibi memleketimize modernizmi içilemeden sayılan bir mimarın böyle müstakbir bir işiyle geçirmesi — derin fikri modernlerin başına — üzerinde durulacak bir husustur. Bu sanatkarın son yaptığı mimari eserleri görmedim. Fakat, bu iş değerlerine ait son eser, sanat anlayışındaki inkılabın en güzel mükemmel bir işaret gibi görüldü bana. İncellah yapılmıyordur.

* * *

Başın - Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü'nde bu yeni açılan Haberler Bürosunda kumaşlar, koltuklar, sedirler, masalar, vitrinler, lambalar kısaca her şey, her şey modern ve aynı zamanda Türktür. Bu dükkandan içeriye ayak basan her yabancı, kendisini heri zevkli, güzel ve aynı zamanda modern bir Türk evi içinde hissedecektir.

Güzel isterdi ki, bütün Hilton aynı zihniyetle düşünce de yapılmış olsun.

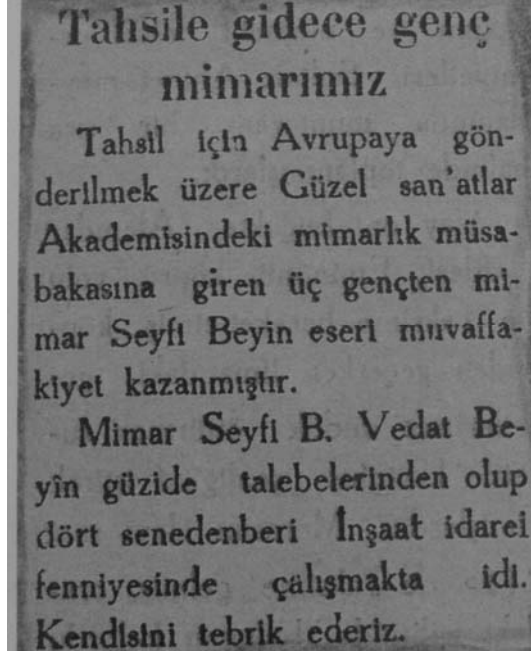
* * *

Başın - Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü'nde böyle çabaları bir eserin değeriye vesile olduğu işi takdir ederim. Aynı fikir anlayışın, bu müessesenin bütün diğer paylarına sirayet etmesini candan dilerim.

**A-8 Vedat Tek'in kızı Selime'nin S. Arkan'a Gönderdiği Vedat Tek Resmi,
Y. Gürel Arşivi**

A-9 Seyfi Arkan'ın Berlin'e Gidişine İlişkin 7.10.1929 Pazartesi Günü Vakit Gazetesi'nde Yayınlanan Haber, TBMM Milli Saraylar Arşivi

A-10 Seyfi Arkan'ın Akademi'de Öğrenciyken Çalıştığı ve Ek İnşaatını Gerçekleştirdiği Üçler Apartmanı'nı Yaptıran Şirkete Ait Bir Makbuz

İNŞAAT İDAREİ FENNİYESİ
Kiremit GALİP ve Fesici Zade İbrahim FALİP Şirketi
Erzurumlu NAFİZ ŞİR

TEDİYEMAKBUZU

İnşaatın ismi	Kiremit Hale
İşçinin ismi	Tapal Ahmet
İşçinin numarası	
Şantiye sıra No.	
İşin nevi	Kiremit makine 81 Tağla
Taksit numarası	5800 666 1329

Lira Kuruş
9 30

Yalnız Dakık _____ Lira atıg Kuruş

İnşaat İdarei Fnniyesi Kiremit veznesinden aldım.

Tediyesi

DAMGA PULU
5 LİRA 5 KURUŞ

ustummm

TORİT

Konstrüksiyon ve İzolasyonları

Torit levhaları kolayca taşınabilir

Kalınlıkları 2, 4, 6, 8 ve 10 santimetredir.
Standardize büyüklüğü 50×200 santimetredir.

Kolay ve ucuz olması dolayısıyla yeni binalarda olduğu gibi eski binaların tadilatı için de en münasib malzemedir.

Alâkadarlara hiç bir taahhüd istilzam etmeyen parasız nûmûneler, matbuatlar, teklifler ve fenni izahat verilir.

İstanbulda Ayazpaşada Bay İbrahim Galip için dahili inşaat ve tesisatta 480 murabba metre kadar TORİT LEVHASI kullanılmıştır.

İnşa eden: **Firma İnşaat idarei fenniyesi**
Proje: **Bay Mimar Seyfettin Erkan**

Fa. ING. H. ZECKER

İstanbul - Galata, Kürekciler, Ahen ve Münih Hanı, 5 inci kat
P. K. 1076 - Tel.: 40163

A-12 Hans Poelzig'den Seyfi Arkan'a yazılmış bir mektup, 1933, TBMM Milli Saraylar Arşivi

HANS POELZIG

ARCHITECT

ORD. PROFESSOR AN DER
TECHNISCHEN HOCHSCHULE
ZU BERLIN

VORSTEHER DES MEISTERATELIERS
FÜR BAUKUNST AN DER
AKADEMIE DER KUNSTE
ZU BERLIN

BERLIN-CHARLOTTENBURG 2.

HARDENBERGSTR. 33

14. Januar 1933.

TELEFON: C 1 STEINPLATZ 9377/78

N: 5054.

Zeugnis.

=====

Herr Dipl.-Ing. Seyfettin Hassih aus
Stambul hat seit Anfang 1930 bis heute in meinem Seminar
für Entwerfen von Hochbauten an der Technischen Hochschule
gearbeitet. Um ein intensives Zusammenarbeiten zu ermög-
lichen, hat er diesen Unterricht grösstenteils in meinem
Privatatelier absolviert.

Während dieser Tätigkeit, die von Studienreisen durch
Deutschland, Holland, Belgien, Frankreich unterbrochen wur-
de, hat er u.a. folgende Entwürfe durchgeführt:

türkische Wohnhäuser, Sportanlagen, Theater,
städtebauliche Aufgaben, Moscheen usw.

Alle diese Aufgaben zeigen grossen Fleiss, ausseror-
dentliches technisches Können und sehr gutes künstlerisches
Gefühl.

Besonders wertvoll erscheint mir sein Studium dadurch,
dass seine Entwürfe den modernen türkischen Verhältnissen
in technischer und formaler Weise entsprechen und Herr Seyfi
so seine nationale künstlerische Eigenart bewahrt hat.

Wie sehr mich verschiedene seiner Blätter interessie-
ren, beweist die Tatsache, dass ich sie als Anschauungsmate-
rial für meinen Lehrstuhl an der Technischen Hochschule habe
kopieren lassen.

Herr Seyfi erscheint mir als Lehrkraft für eine Aka-
demie durchaus geeignet, zumal ich ihn auch als Menschen
und Mitarbeiter äusserst schätzen gelernt habe.

Poelzig

N: 9

Serbest fikirler

Milli inşaatta ecnebiperestlik

Bir milletin terakkisi, bütün şubelerde, o millet efradının, terakkiye doğru, çalışmasıyla kabilirdir.

Bazı san'at şubeleri vardır ki, onda, mutlaka milli zekânın, milli kudretin işlenmesi icab eder. Orada, ecnebi ruhlar, estetik inceliklere nüfuz edemez; etse bile, eserdeki yabancılığı derhal göze çarpar. Bu gibi eserlerde milli tarihin, milli zekânın, yeri pek büyüktür.

Bunlardan biri de, tarihi abide ve milli binamızdır. Milli ve fenni kabiliyetlerin, gençlerimizde inkişaf edebilmesi için, onların geniş miqyasta vatan içinde faaliyet sahası bulması lâzımdır. On altı şehelik tecrübe bize gösteriyor ki, herhangi bir şubede Türk fenni, Türk gençliği çalışır, onda muvaffakiyet tezahül ediyor. Bundan da, milli iktisadiyatımız, milli tarhimiz müstefid olarak kıymetini artırıyor. Her yeni bir teşebbüs, hatasız yapmak mümkün değildir. Fakat, hata, yapıldıkça tashih edilerek ortadan kalkar, tecrübe sayesinde, tekâmül etmiş fikirler, ihtisasa müncer olur. Herhangi bir eserin enâlâsını (hatasız olarak yapılamıyor) diye, milli kabiliyetlerin önüne büyük bir sed çeken (ecnebiperestlik) temayülü göstermek ve onu istimal etmeye çalışmak milli kudret ve kabiliyetlerin, muvaffakiyet göstermesine büyük bir mâni teşkil eder.

Bunun içindir ki, her memleket, azami suretle kendi elemanlarına kudret ve salâhiyet vermekle, arzu ettiği büyük ideal ve yüksek gayesine kavuşmaktadır.

Bu kıymetli neticeye vâsıl olabilmeniz için, ecnebilere, yurdumuzdaki umumî hareketlerin tatbikatında, yer vermekten ziyade, onları daha çok, yüksek ihtisas mekteb ve şubelerinde (organizatör) tanzim edici olarak, çalıştırmak suretile istifade etmeliyiz.

Bunun bariz misallerinden biri de, Akademimizin bilhassa bu seneki tedrisatında, mimarlık âlemine pek çok şeyler vadeden ve bu vâdide yapılan yenilikler ve iyi ölçülmüş tedrisat şeklidir. Esasları en iyi temele istinad eden bu çalışma tarzı, ileride bu şubede yetişecek gençlere hayat sahasını, daha geniş bir görüşle şimdiden açmıştır. Binaenaleyh, büyük ümid ve büyük bir şevkle çalışan bu gençlere (milli inşaatta ecnebiperestlik) ile hayat ve milli kültür sahasını hiçbir zaman kapamamalıyız.

Freitag, 25. März 1966

LEVERKUSEN

IM HALLENBAD: Professor Seyfi Arkan (links) im Gespräch mit Beigeordneter Karl-Heinz Regeniter (Mitte) und Bäderverwalter Heinrich Rullmann. Arkan lobte das „sehr gut“ ausgestattete Bad.

Atatürks Architekt im Hallenbad

Städtebauer sucht in Leverkusen Anregungen für Sportschule in Istanbul

VON BERND SONNENBERG

Das Hallenbad der Stadt Leverkusen wird zunehmend zum Mekka internationaler Sportstätten-Erbauer. Am Donnerstag holte sich der türkische Städtebauer Professor Seyfi Arkan (62) aus Istanbul Anregungen in den modernen Manforter Bad.

Arkan, Professor an der Kunstakademie Istanbul und einstiger Privatarchitekt des türkischen Staatspräsidenten Kemal Atatürk, baut im Auftrage der türkischen Regierung am Bosphorus eine Sportschule für die Universität Istanbul.

Mit den Vorplänen für die erste Ausbaustufe der Schule, die vorerst für 250 Studenten bemessen sein soll, reiste er zum Institut für Sportstättenbau an der Sporthochschule Köln, um dort Kritik zu hören und neue Anregungen zu finden. Für das geplante Hallenbad der Schule

wurden ihm dabei das Leverkusener Bad und je eines in Köln und Hannover als beispielhaft genannt.

Von Beigeordnetem Karl-Heinz Regeniter und Bäderverwalter Heinrich Rullmann begleitet, besichtigte der hervorragend deutsch sprechende Türken-Professor sämtliche Einrichtungen des Bades.

Arkan, dessen Universitäts-Sportschule im ersten Bauabschnitt 10 Millionen DM kosten soll, hat vor 1933 an der Technischen Hochschule Berlin Bau und Städtebau studiert und dort promoviert. Von 1933 bis 1936 war er dann Privat-Architekt des türkischen Nationalheros Kemal Atatürk.

Der Besuch Professor Arkans verdeutlicht nicht allein das gute Ansehen, das das Leverkusener Bad genießt. Im letzten Jahr waren bereits Besucher von sechs ausländischen Instituten in Leverkusen, um sich für den Bau von Hallenbädern Anregungen zu holen.

Mittwoch: 5 Unfälle

Den 5. Verkehrstoten in diesem Jahr gab es am Mittwoch im Leverkusener Straßenverkehr; ein 16jähriger mußte nach einem schweren Unfall auf dem Siedring sein Leben lassen (R vom Donnerstag!). Außerdem wurde ein Junge schwer verletzt. Insgesamt registrierte die Polizei im Stadtgebiet 5 Unfälle.

Die „Mäzebiester“ blasen

+ namen +
nachrichten +

■ Karl Bahmenburg (44), Krimi-

Josef Mayer an den Kaufmännischen Unterrichtsanstalten. In diesen Jahren habe er mit großem pädagogischen Verständnis viele junge Menschen geführt und auf ihren weiteren Lebens-

gehen hätte. Er schloß sie alle in seinen Glückwunsch ein und ehrte in der Feier nur 211 von ihnen als besonders leistungsfähige und tüchtige junge Menschen mit Buchpreisen.

keinerlei moderne Bestrebungen gelten läßt.

Auf dem Austauschweg gelangten auch Kataloge überseischer Institute nach Morsbroich, eine hübsche Auswahl bedeckt den Schreibtisch des Museumsdirektors, darunter Kataloge aus USA und aus Israel. Wie international die Arbeit in Morsbroich zu sehen ist, zeigt weiter die Anwesenheit ausländischer Botschaftsvertreter bei Ausstellungsöffnungen, beweist der Kontakt, den Museumsdirektoren aus Amerika und Skandinavien mit Morsbroich suchen. Nicht zuletzt belegt dies auch die Tatsache, daß in der in New York erscheinenden Kunstzeitschrift Art News eine Diskussion über die neue Morsbroicher Konzeption in Gang gekommen ist. So schlägt Morsbroich Willen bis jenseits des Ozeans. Und bei uns?

Der Museumsdirektor konnte feststellen, daß Morsbroich in der Bundesrepublik eine gute Presse hat. Freilich ist ihm auch Kritik nicht verborgen geblieben, wie sie in überregionalen Blättern verschiedentlich zum Ausdruck kam. Doch immer war es Kritik, die sich bemühte, mit Argumenten zur Klärung der Begriffe beizutragen. Eine Kritik, auf die, das sei noch angemerkt, im Südbö sehr viel Wert gelegt wird.

Gestohlen — Gefunden

Ein Moped, Marke Viktoria, Kennzeichen 475 PKK, das in der Albert-Einstein-Straße stand, wurde gestohlen. Gefunden wurde ein Moped, Marke Rabenoldt, Kennzeichen 537 JZP in der Obbergstraßen.

Gast aus Atatürks Land

Türkischer Architekt beobachtete Hallenbadbau

Von Eggert Jessien

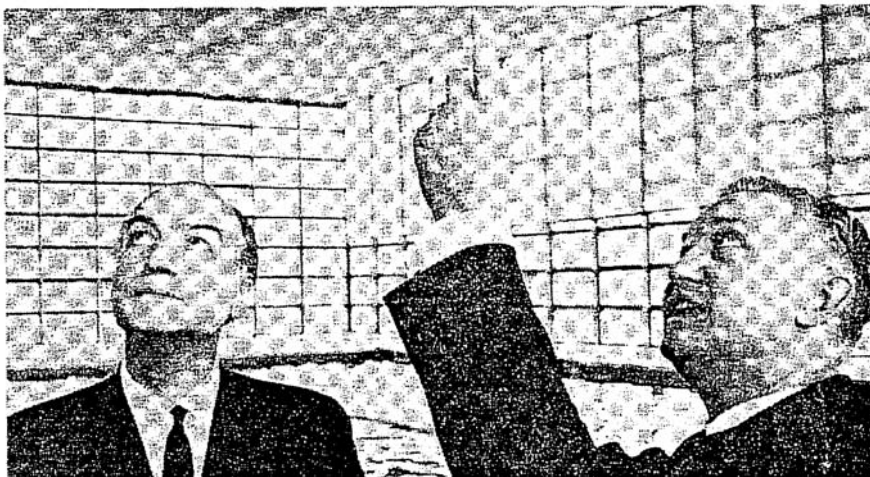
Er war von 1933 bis 1938 Privat-Architekt von Atatürk: Professor Dr. Seyfi Acram, Lehrstuhlinhaber an der Kunstakademie in Istanbul. Im Leverkusener Hallenbad war er gestern ein gern gesehener Gast. Er ist im Auftrag der türkischen Regierung in Deutschland und will hier Erfahrungen sammeln, die ihm bei der Planung einer zentralen Sportstätte in Istanbul dienlich sein sollen.

Professor Seyfi Acram hatte die Pläne für die Sportstätte gleich mitgebracht: Sie soll 250 Studenten aufnehmen und im ersten Bauabschnitt ungerundet zehn Millionen Mark kosten. An der Kölner Sporthochschule orientierte sich der 1904 geborene Architekt über Bau-Probleme. Er besichtigte das Kölner Agrippa-Bad, das Leverkusener Hallenbad und sieht sich heute ein Schwimmbad in Hannover an. Das llesige Bad bezeichnete der Professor aus dem Lande Atatürks als „besonders gut ausgestattet und sauber“.

Professor Acram spricht gut Deutsch. Fünf Jahre studierte er in der Türkei,

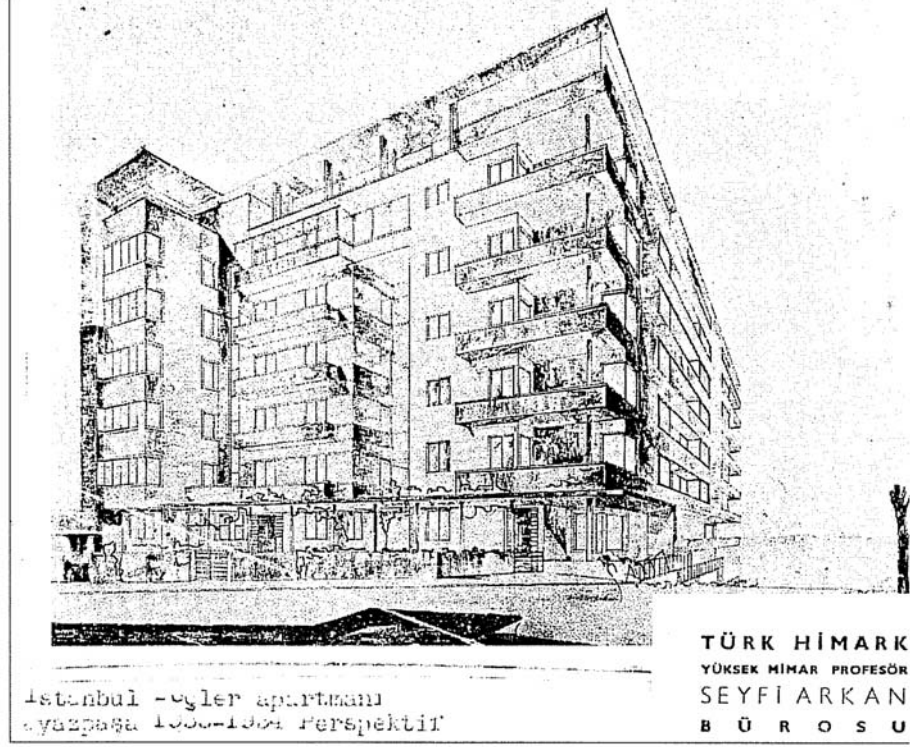
vier Jahre in Berlin, wo er auch promovierte. Sein Begleiter in Leverkusen war der 24 Jahre alte Sportstudent Heilmuth Rogolski, der eigentlich dolmetschen sollte. Das war aber kaum notwendig, denn Professor Acram konnte sich auch so ausgezeichnet verständigen. Bei seinem Rundgang durchs Hallenbad zeigte sich deutlich, wie gut es ihm gefiel. Ob es ihn für die Planung seiner Sporthochschule in Istanbul inspiriert hat, verrät er aber nicht.

Der Besuch des türkischen Architekten war für das Hallenbad keine Sensation. Schon oft waren ausländische Gäste dort. So traf dieser Tage ein Dankeschreiben von der Université Libre de Bruxelles ein: „Meine Reisebegleiter und ich bedanken uns herzlich für die außergewöhnliche Freundlichkeit, mit der Sie uns bei unserem Besuch in Leverkusen empfangen haben. Unser Besuch war sowohl in ästhetischer als auch in technischer Hinsicht ausgesprochen fruchtbar.“ Ähnlich äußerte sich gestern auch Professor Dr. Seyfi Acram von der Kunstakademie in Istanbul.

Professor Dr. Seyfi Acram, der einstige Privat-Architekt von Atatürk (links), begutachtet fachmännisch die Anlagen im städtischen Hallenbad. Bäderverwalter Heinrich Rullmann erläutert dem Gast aus Istanbul hier die technischen Einrichtungen. Bild: Schmitt

**A-16 Üçler Apartmanı perspektif, Seyfi Arkan, 1933-1934,
TBMM Milli Saraylar Arşivi**

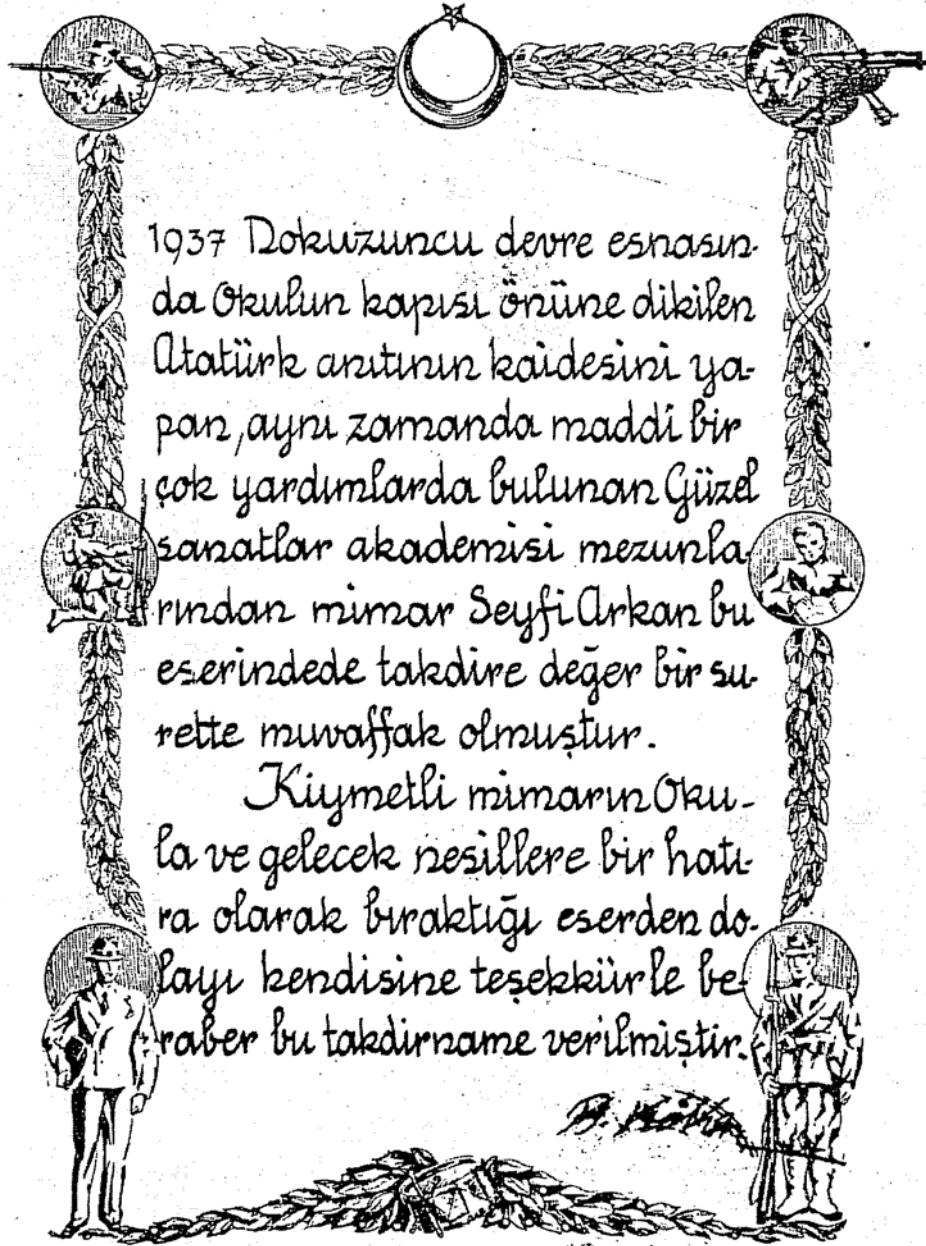

Türk mimari S
Arkan'a
Kızının adı
"Sur"^(x) dur.

6/7/VIII/1935

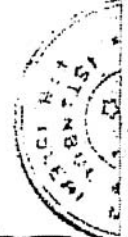
K. Atatürk

^(x) ikhal, kadery meymenex,
Şans, Serare, Talih.

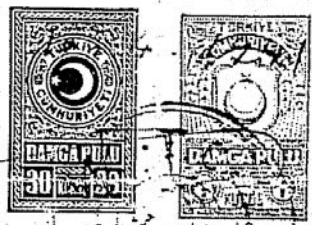
A-19 Seyfi Arkan'a İstanbul Fen İşleri Müdürlüğü'nden Verilen Belge,
M. Kaya Arşivi

T. C.
İSTANBUL BELEDİYESİ
Fen İşleri Müdürlüğü
İnşaat şubesi
Sayı

Yukarıda fotoğrafı yapışık
Yüksek Mimar Seyfi Arkan İstanbulda flor-
ya deniz köşkü, yaverlik ve umum katiblik
dairesi ve soyunma kabineleri ve teferrua
tı projelerini yapmış ve kontrol işlerini
de muvafıklaştırmış olduğunu mübey
yin işbu vesika isteği üzerine verildi.

*m. Fahri
C. Onur*
H. İnok

A-20 Seyfi Arkan'a İstanbul Fen İşleri Müdürlüğü'nden Verilen Belge, 1941,

Y. Gürel Arşivi

T. C.
NAFİA VEKÂLETİ

Yapı ve İmar İşleri Reisliği

Şube: *B. Fen*

Sayı: *96-4*

2965

İlişigi

Ankara,

Özü:

Güzel sanatlar Akademisi muallimlerinden
Y.Mimar Seyfi Arkan'ın Ankaradaki hariciye köşki
ile Tahran kışlık ve yazlık Safarethane binala-
rına ait projeleri tanzim etmiş ve Tahrandaki bina-
lar inşaatının kontrol işlerini yapmış bulunduğ-
nu mübeyyin bu vesika talebine binaen ita kılın-
mıştır.

16 Nisan 1941

**A-22 Abdullah Nasıh Bey, İkiz Oğulları Seyfettin ve Bahaettin İle Birlikte,
TBMM Milli Saraylar Arşivi**

**A-23 Seyfi Arkan Ailesiyle, Bir Kır Kahvesinde, Arredamento Dekorasyon Dergisi,
(Mart 1992)**

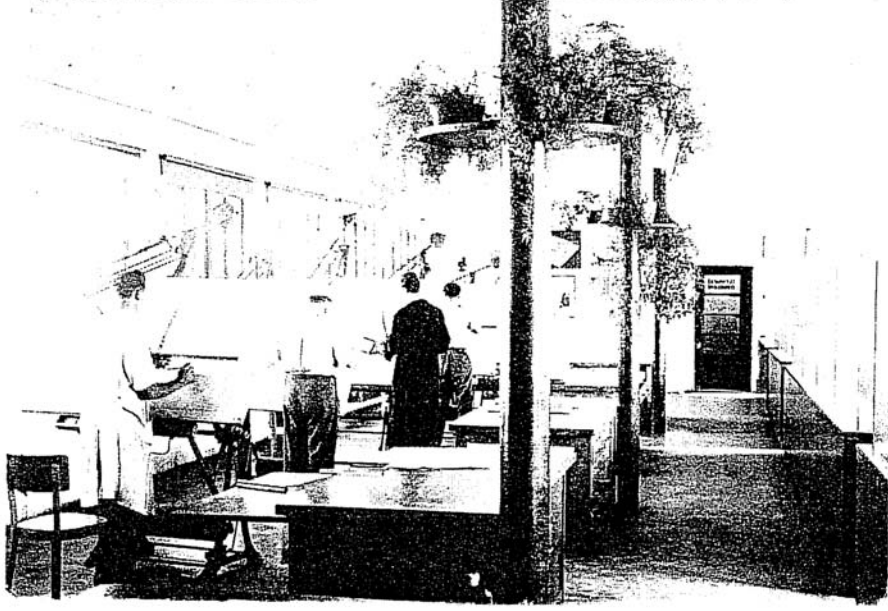
A-24 Seyfi Arkan, Aile Bireyleriyle (?) Birlikte, TBMM Milli Saraylar Arşivi

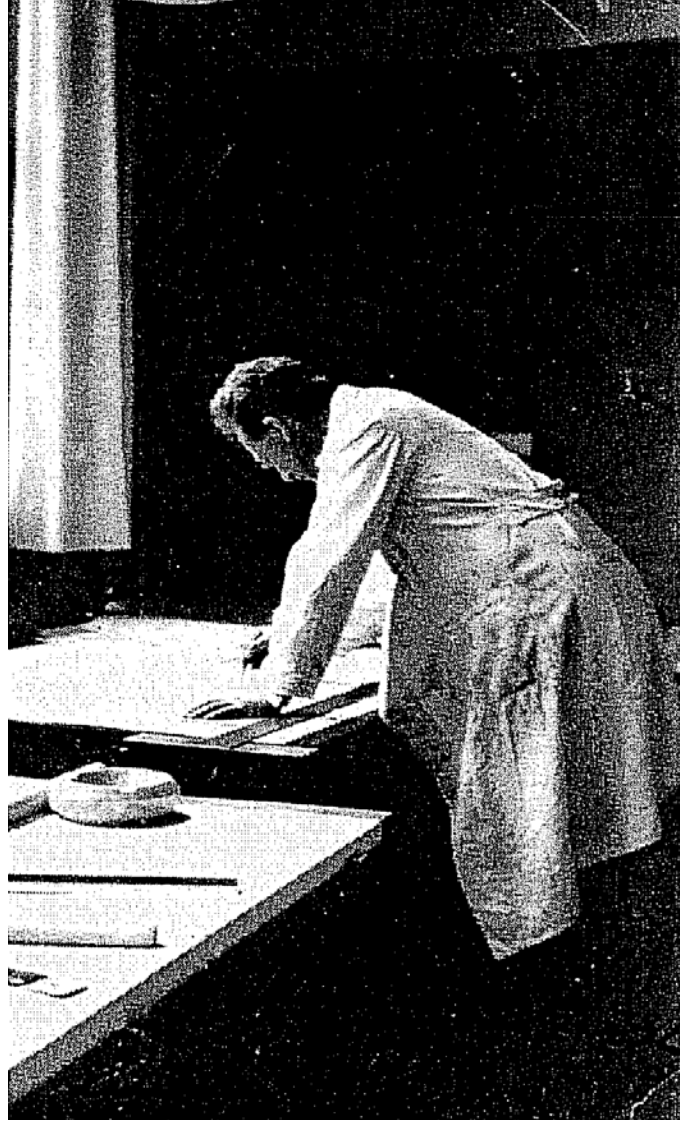

A-25 Seyfi Arkan Berlin'deyken, 1931, TBMM Milli Saraylar Arşivi

**A-26 S.Arkan'ın Berlin'de Bulunduğu Yıllarda Poelzig'in Atölyesi,
Mehmet Kaya Arşivi**

A-28 Seyfi Arkan Yedek Subaylığı Sırasında, M. Kaya Arşivi

A-29 Seyfi Arkan Yedek Subaylığı Sırasında, M. Kaya Arşivi

**A-30 Seyfi Arkan, İlk Eşı Prenses Nermin ve Kızı Sûr (Hoşyar) İle,
TBMM Milli Saraylar Arşivi**

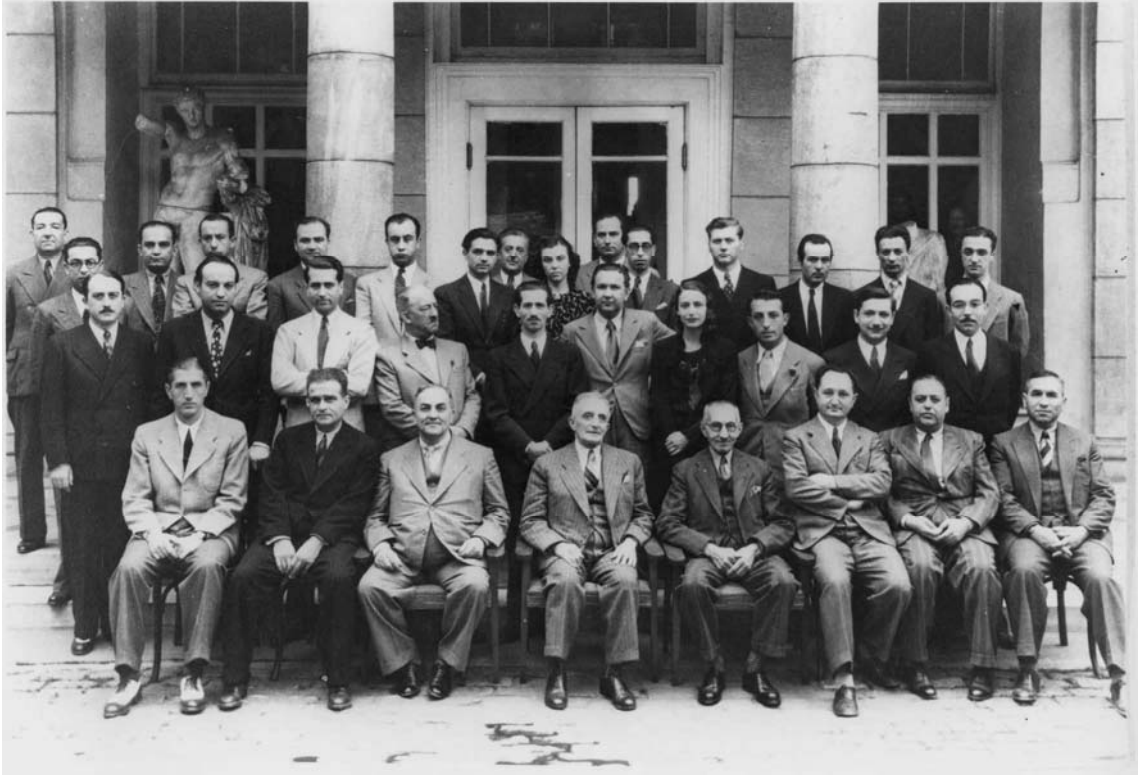
A-31 Seyfi Arkan, Kızı Sûr İle, Milli Saraylar Arşivi

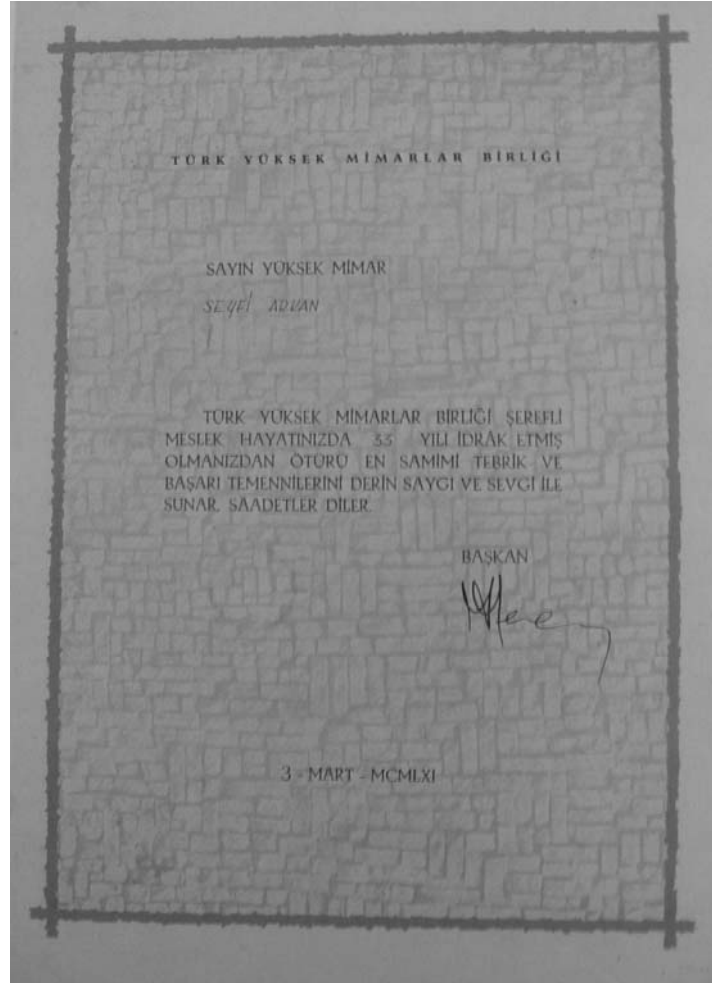
A-32 Seyfi Arkan, Levent'teki Evinin Önünde, 1934, TBMM Milli Saraylar Arşivi

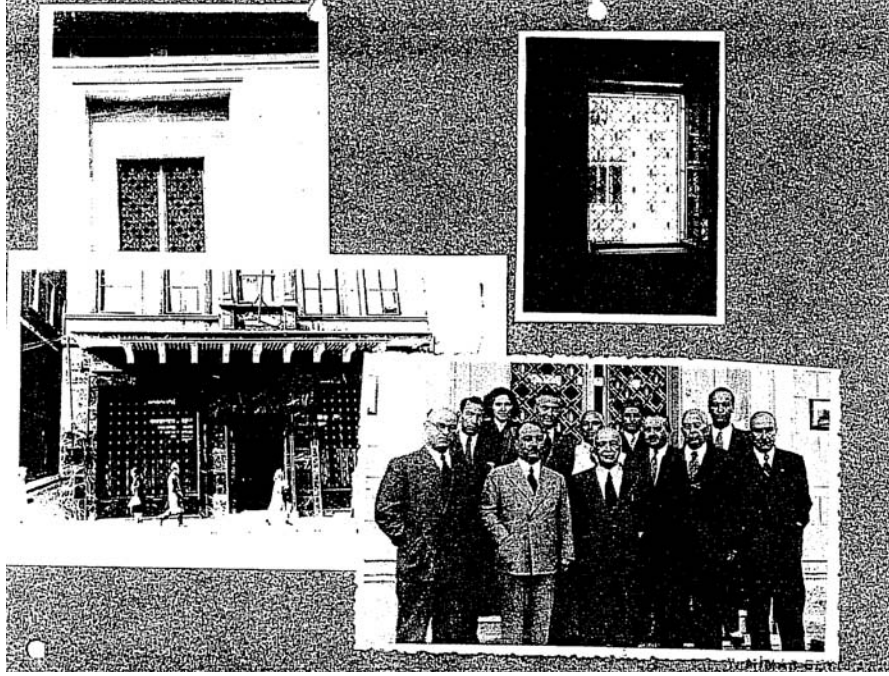
A-33 Seyfi Arkan, Akademi Önünde, 1940, Ataman Demir Arşivi

**A-34 Seyfi Arkan'a Meslek Hayatının 35. Yılı Onuruna Mimarlar Birliği
Tarafından Verilen Belge, TBMM Milli Saraylar Arşivi**

**A-35 Seyfi Arkan, Türk Ticaret Bankası ...Şubesi Önünde,
TBMM Milli Saraylar Arşivi**

A-36 Florya Deniz Köşkü'nün İnşaatı Sırasında Seyfi Arkan ve Atatürk, Broşür

**A-37 Atatürk, Fenerbahçe'nin Kalkınması İçin 'Direktif'ler Verirken, S. Arkan
Bu Etüdlere Ait Projelerle, Atatürk ve Salih Bozok Arasında, Broşür**

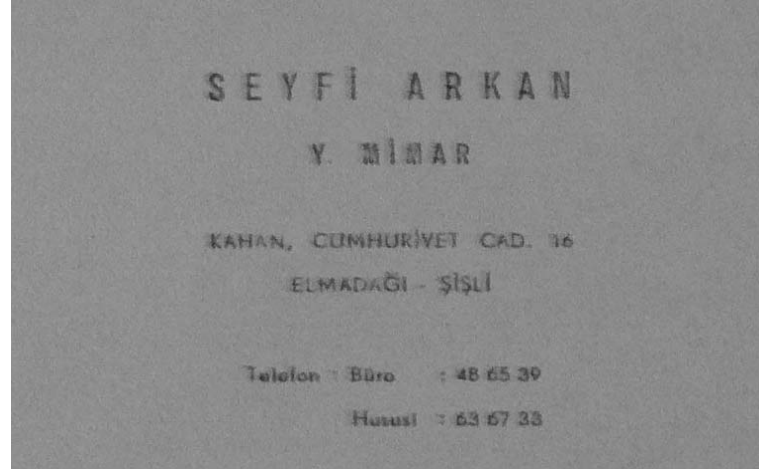
A-38 Salih Bozok'tan Seyfi Arkan'a, 1937, M. Kaya Arşivi

Üstad Seyfi Arkan'a
Görüldüğü anlardan
24 XI 1945 İstanbul
Yahya Kemal Beyatlı

A-40 Seyfi Arkan'ın Kartviziti

A-41 Seyfi Arkan'ın Pasaportu, Y. Gürel Arşivi

TR-A № 002280 -2- **HÜVIYET VE EŞKALI**
SIGNALEMENT
PERSONAL PARTICULARS

ESİ - FEMME - WIFE
İstanbul Güzeli Sanatlar Akademisi Profesörü
Professeur à l'Académie des Beaux Arts
Profession *İstanbul*
Doğum yeri ve tarihi *1901*
Lieu et date de naissance
Place and date of birth
İkametgahı *İstanbul*
Domicile
Domicile
Yüzü
Visage
Facial features
Göz rengi
Couleur des yeux
Colour of eyes
Soy rengi
Couleur des cheveux
Colour of hair
Mhusus işaretleri
Signes particuliers
Special marks

ÇOCUKLARI - ENFANT - CHILDREN

Adı Nom Name	Yaşı Age Age	Cinsiyeti Sex Sex

ESİNİN İMZASI
SIGNATURE DE SA FEMME
SIGNATURE OF HIS WIFE

HÂMİLİNİN İMZASI
SIGNATURE DU TITULAIRE
SIGNATURE OF HOLDER

p. le Ministre des Affaires Étrangères
le Directeur Général du Protocole
Pasaportu veren makamın yetkilisi imzası
Signature de l'agent délivrant le passeport
Signature of issuing official

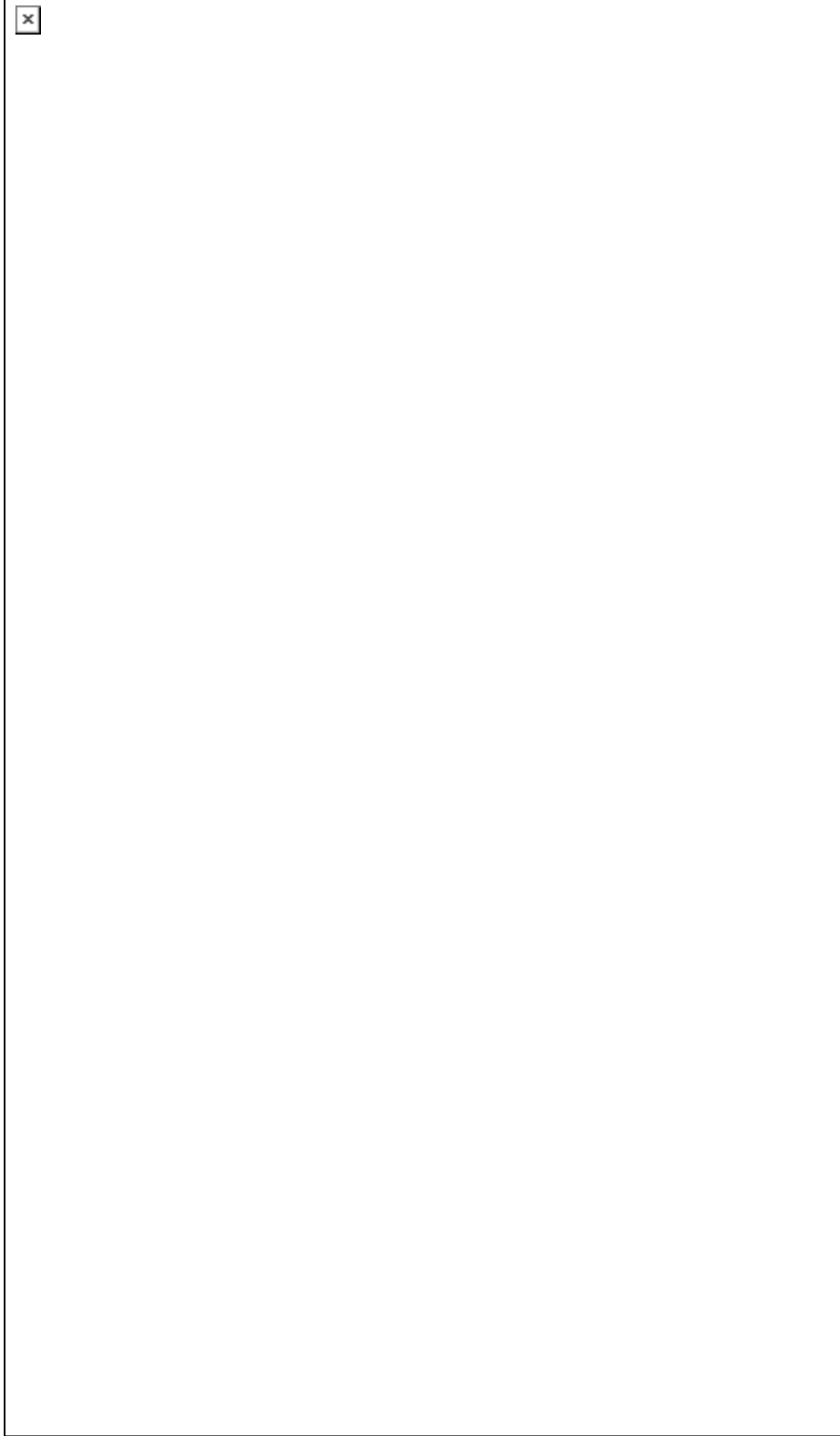
Fotoğrafı
Photo

ESİ - FEMME - WIFE

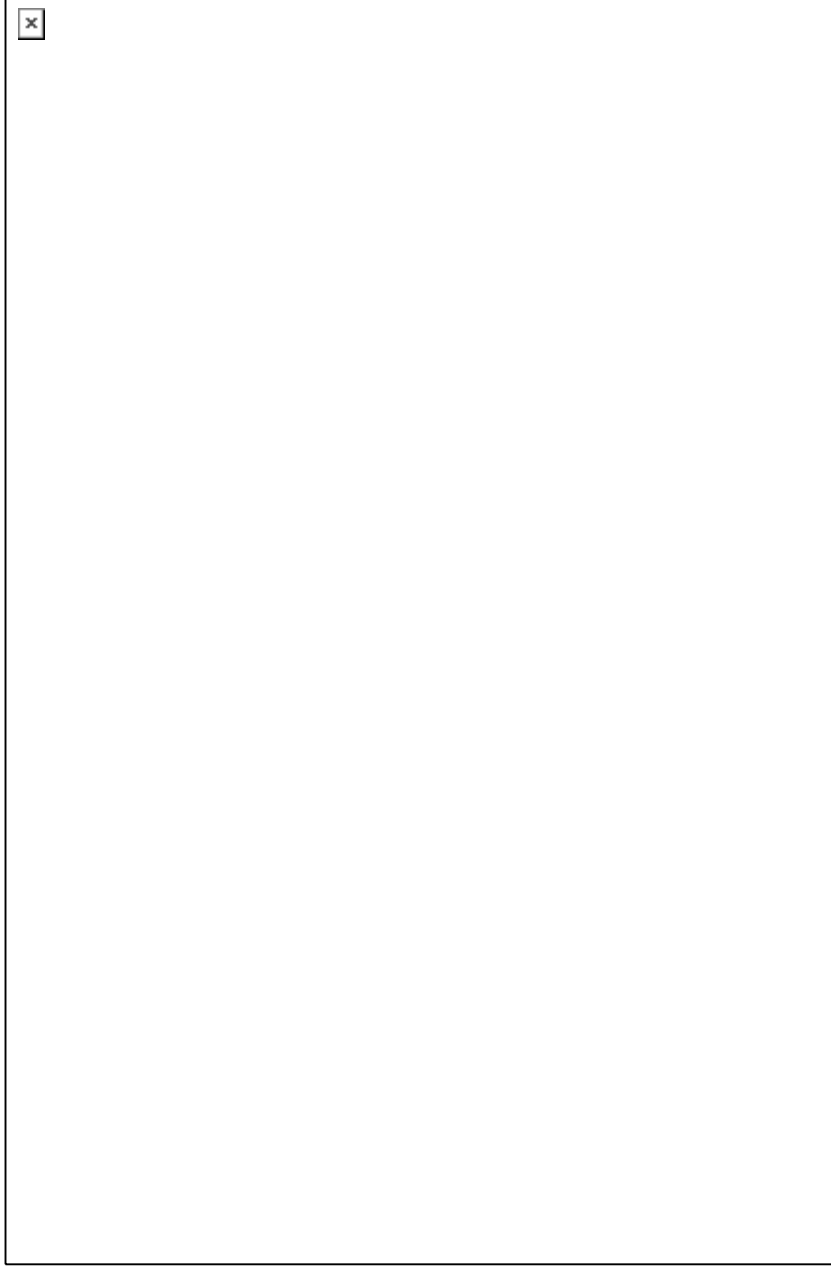
1923
İSTİSNAİ BAKANLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1923
İSTİSNAİ BAKANLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

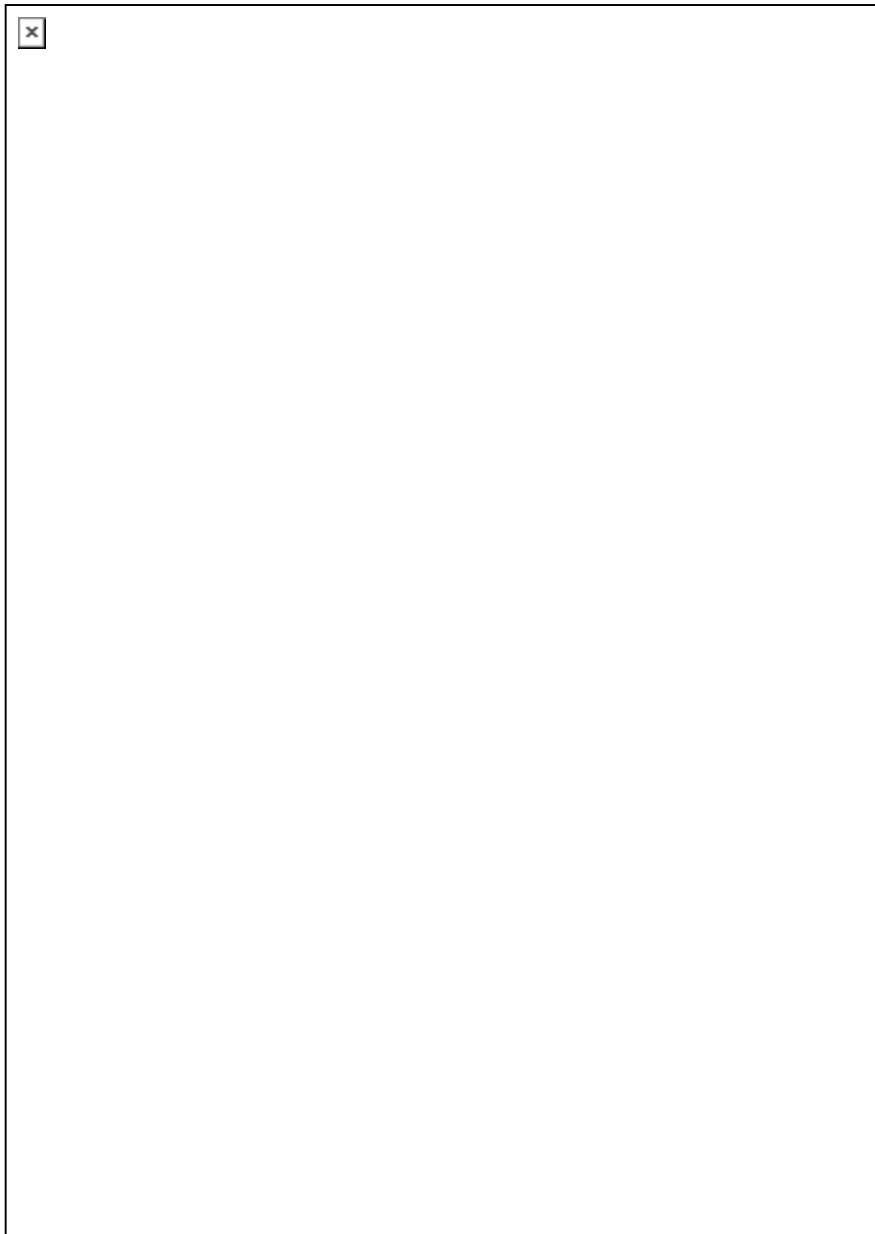
A-42 Sümerbank Merkez Binası, Seyfi Arkan, 1933

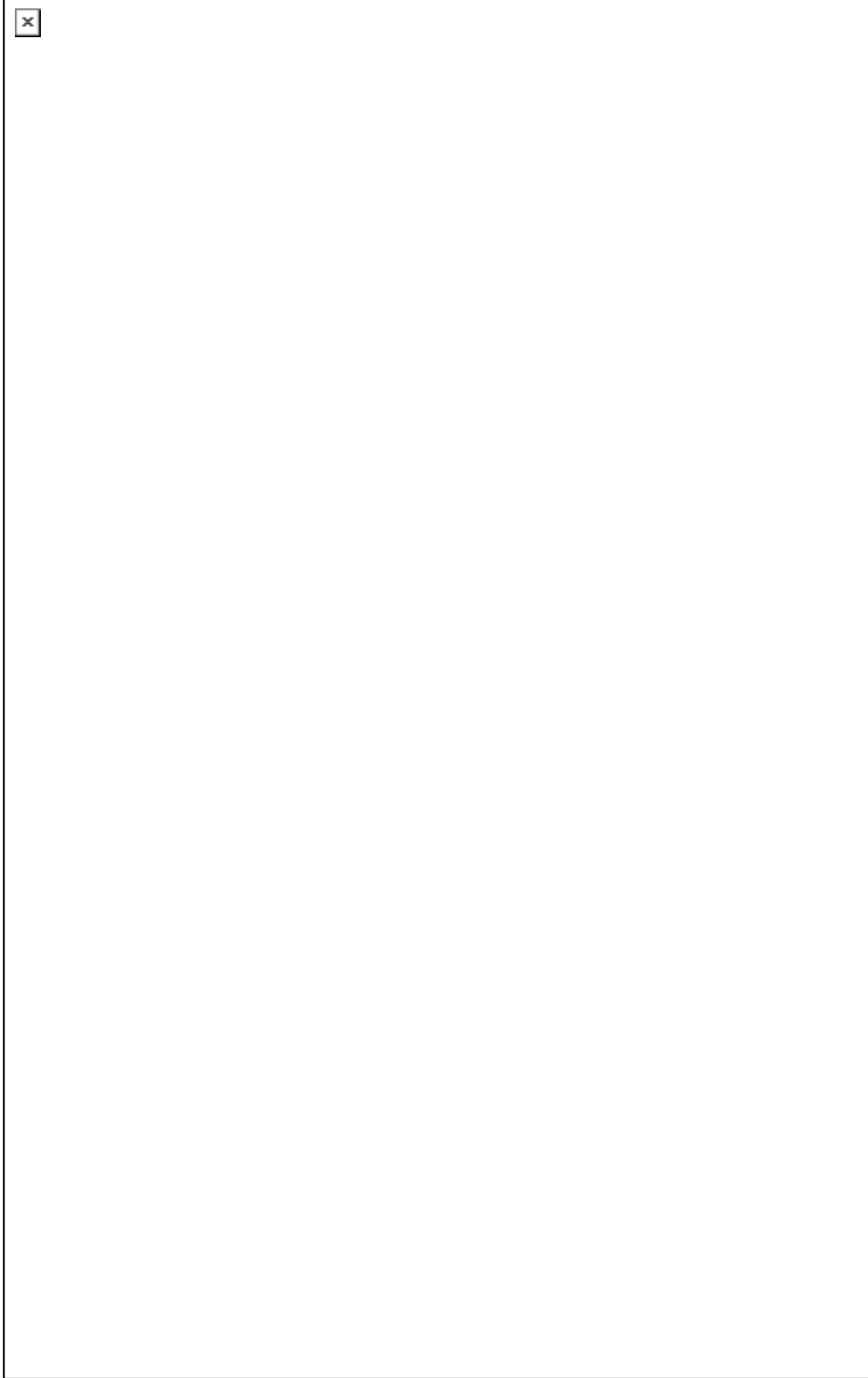
A-43 İzmit Halkevi, Y. Gürel Arşivi

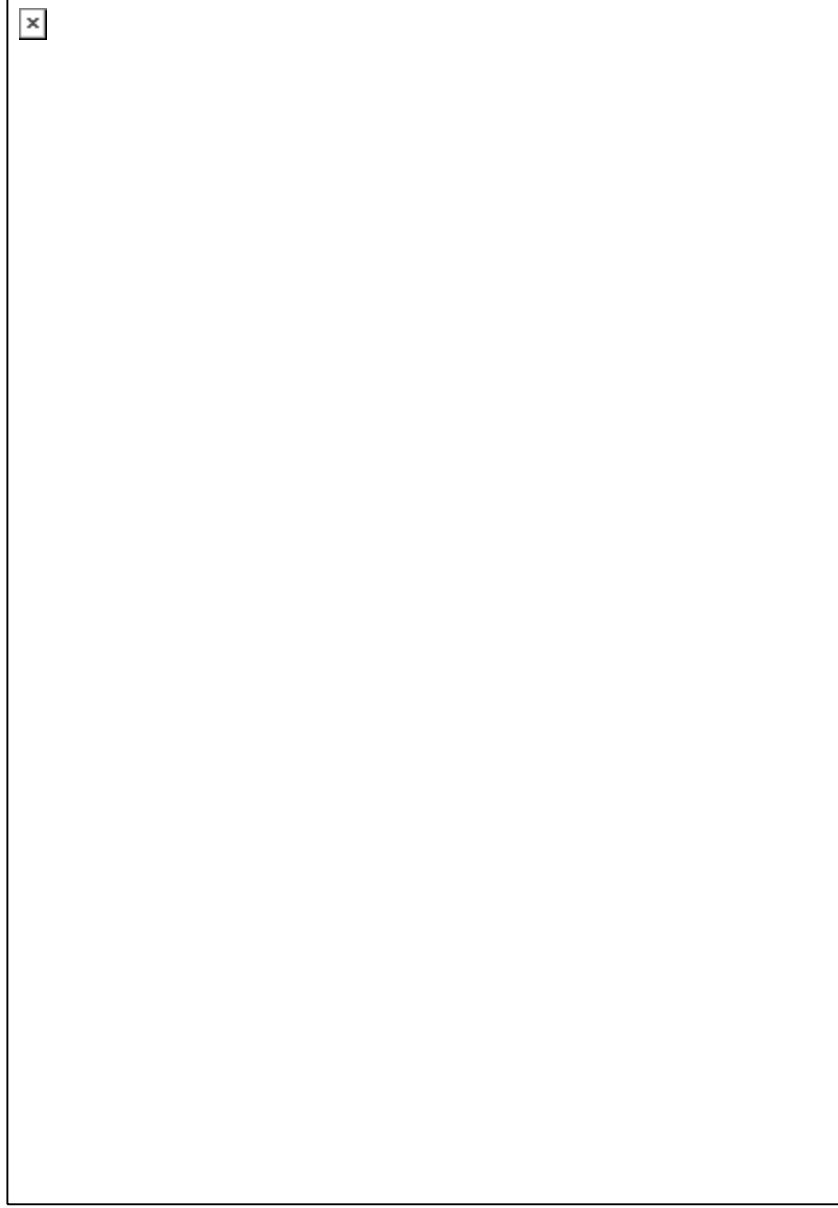
A-44 Son Posta Gazetesi, 2 Ağustos 1942

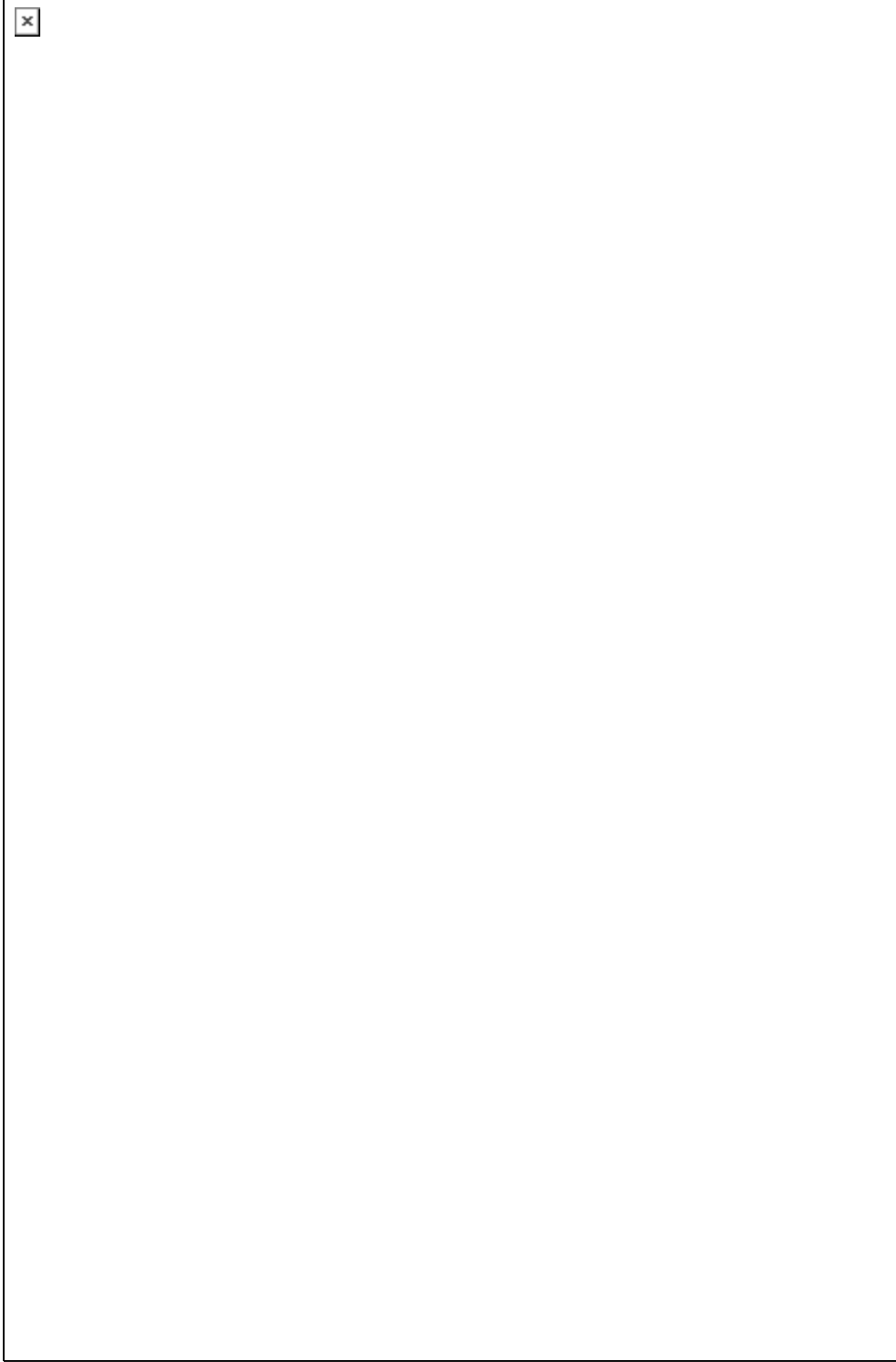
**A-45 Hasan Ali Yücel'den S. Arkan'a Gönderilmiş Yazı, 1943,
Milli Saraylar Arşivi**

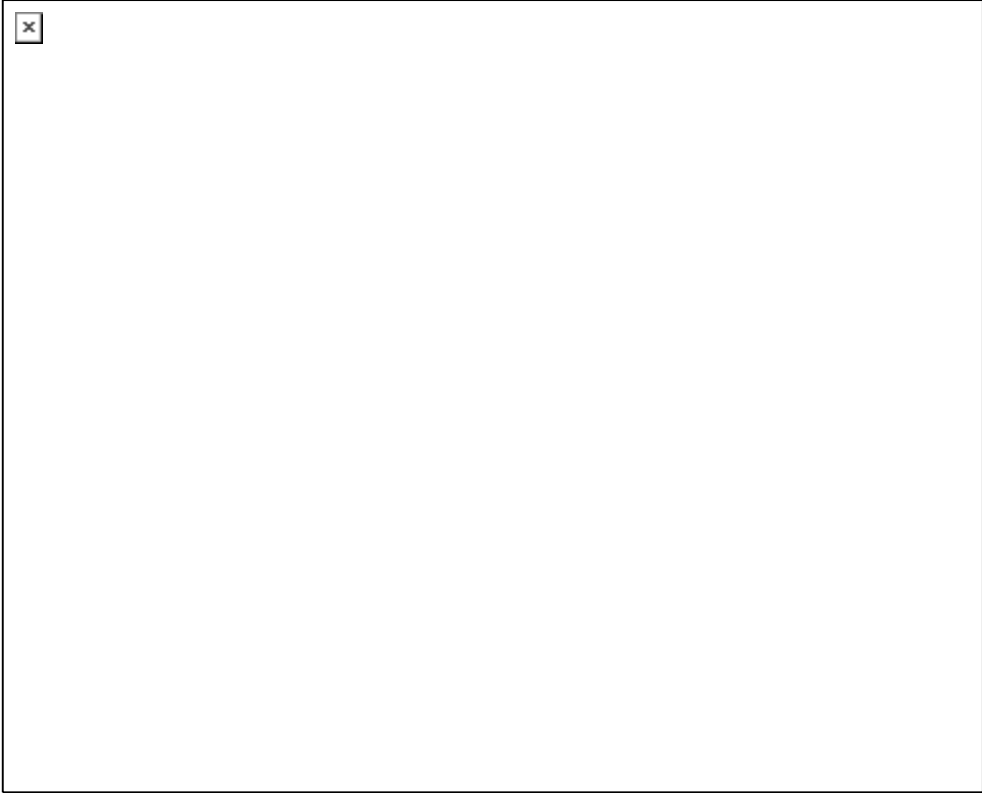
A-46 Seyfi Arkan'ın Yayınladığı İlk Broşür, 1950, M.Kaya Arşivi

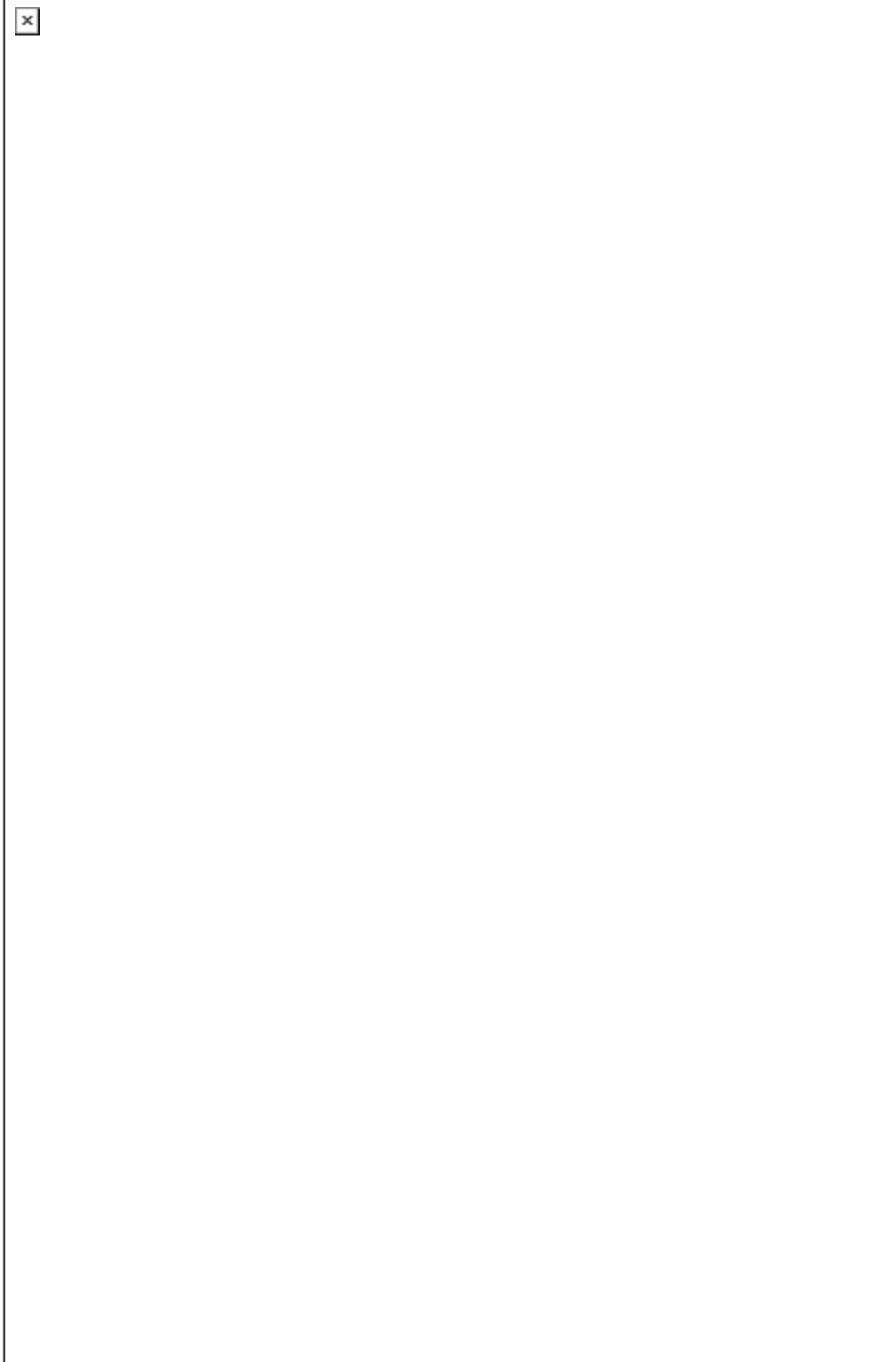
A-47 Seyfi Arkan'ın Tahran Ziyareti, 1936, Başbakanlık Arşivi

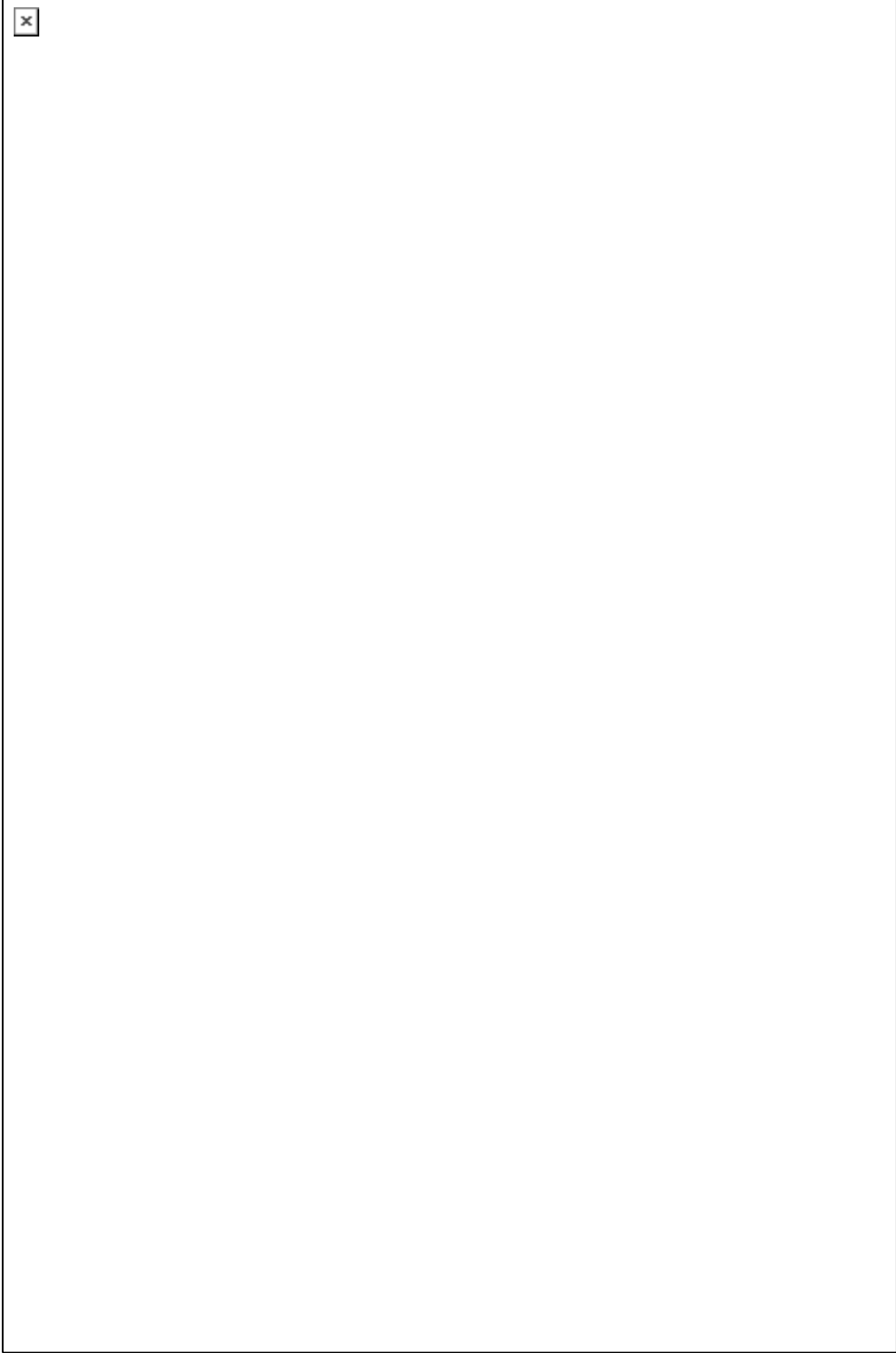
A-48 Tip Sözleşmeler, 1964, Y. Gürel Arşivi

A-49 Florya, 5.6 1935, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

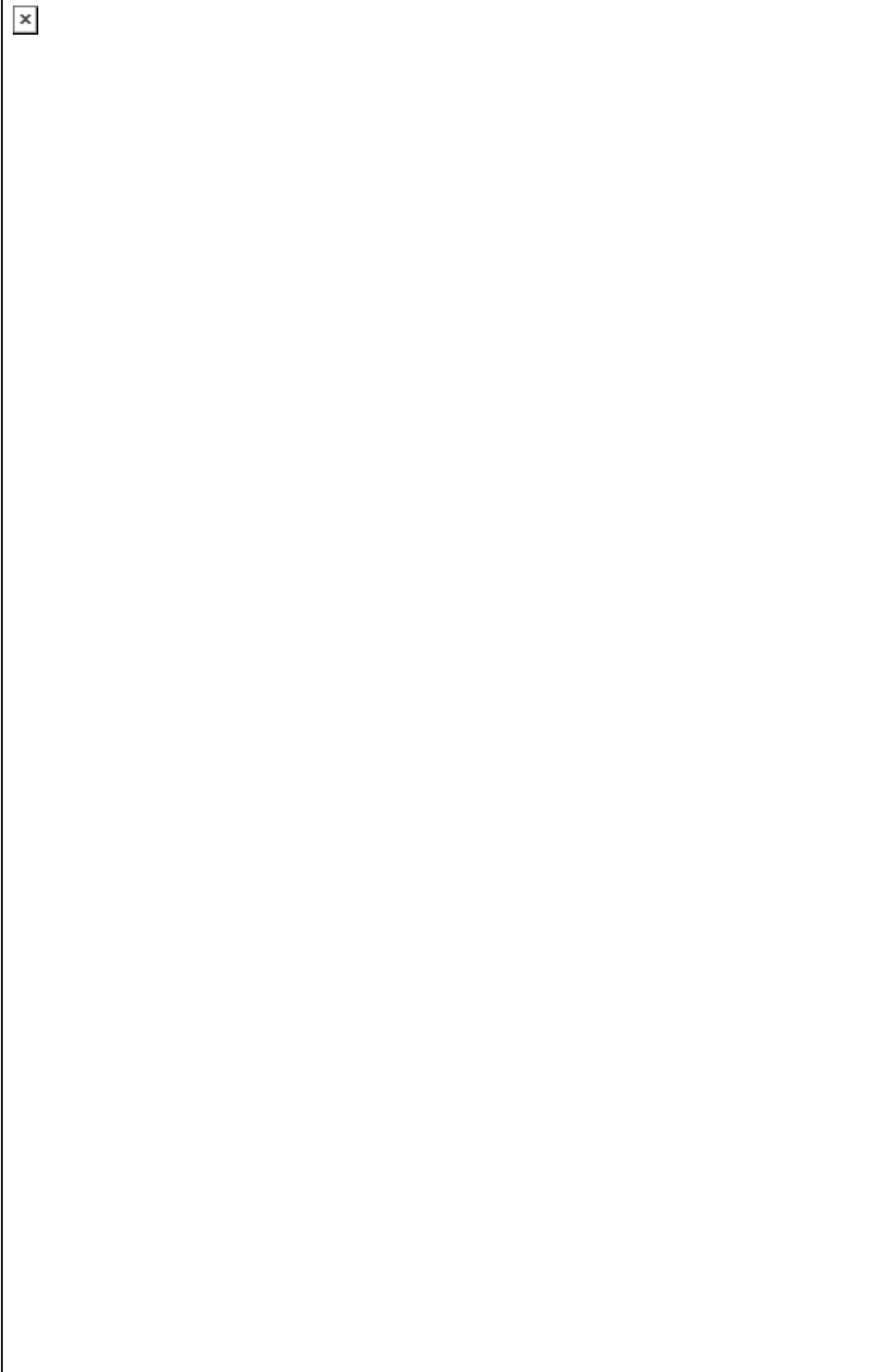
A-50 Florya, 16.7.1935, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

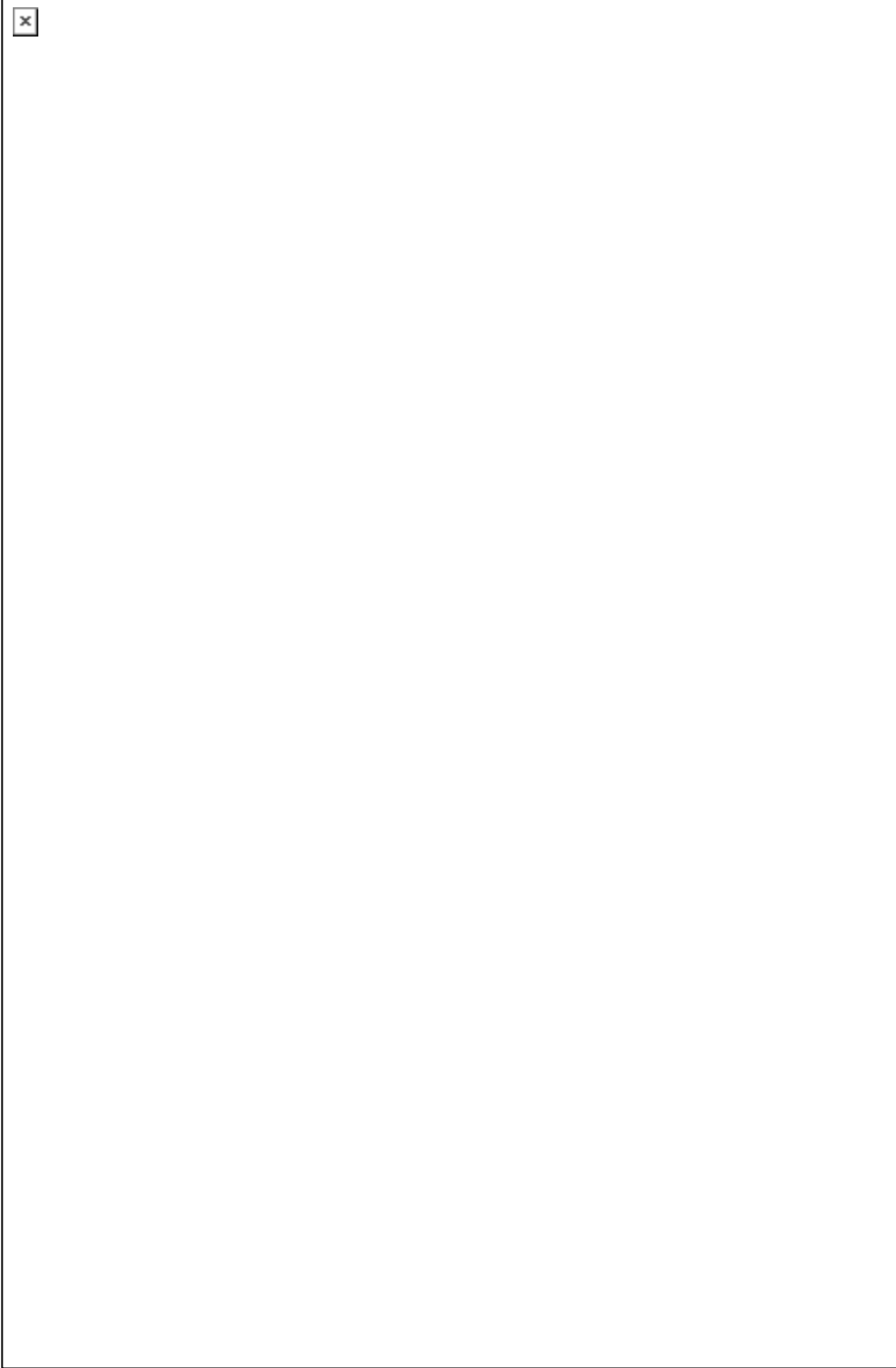
A-51 Florya, 2.8.1935, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

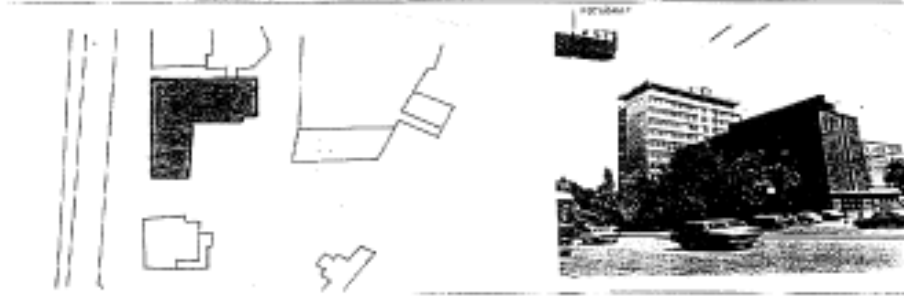
A-52 Florya, 4.1.1936, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

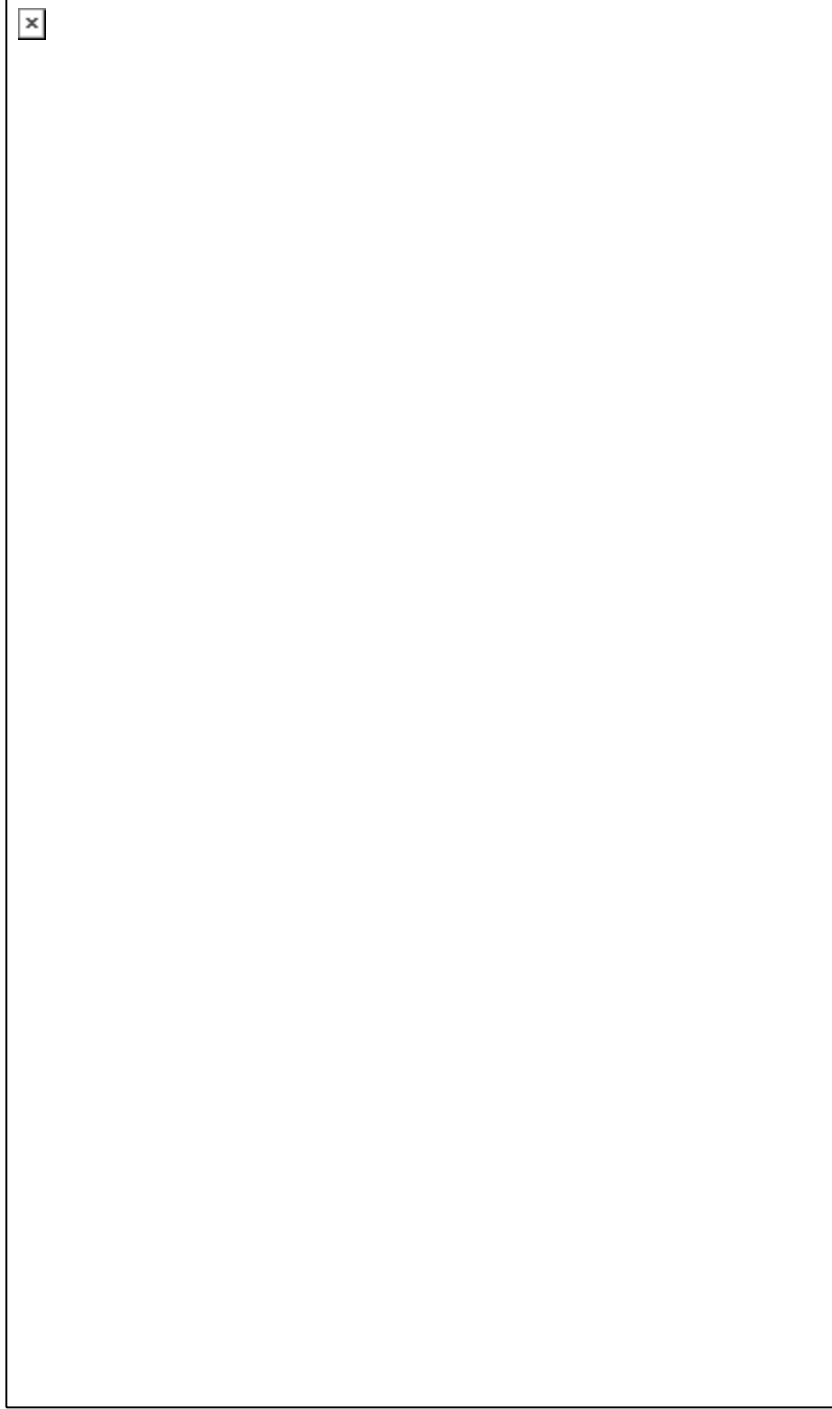
A-53 Florya, 13.4.1936, TC. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

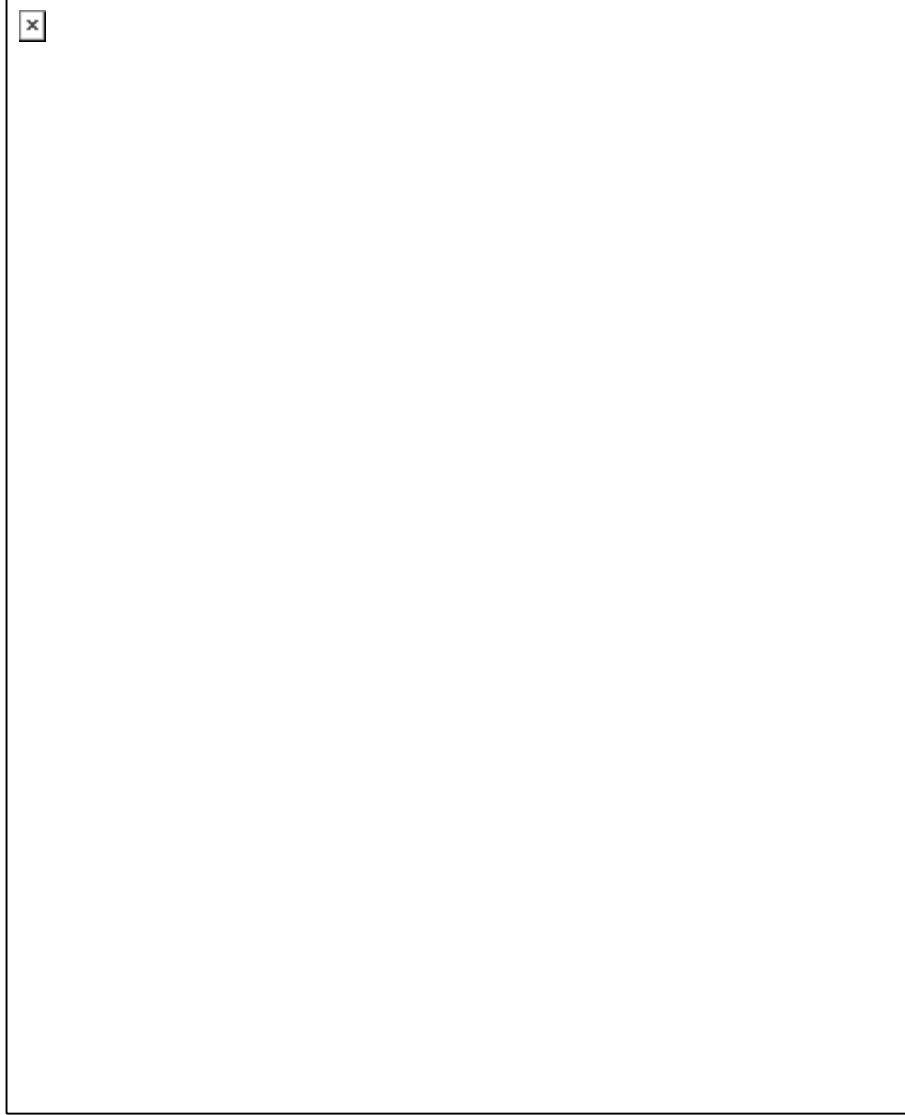
A-54 İller Bankası İçin Hazırlanmış Olan Koruma Envanteri, Y. Gürel

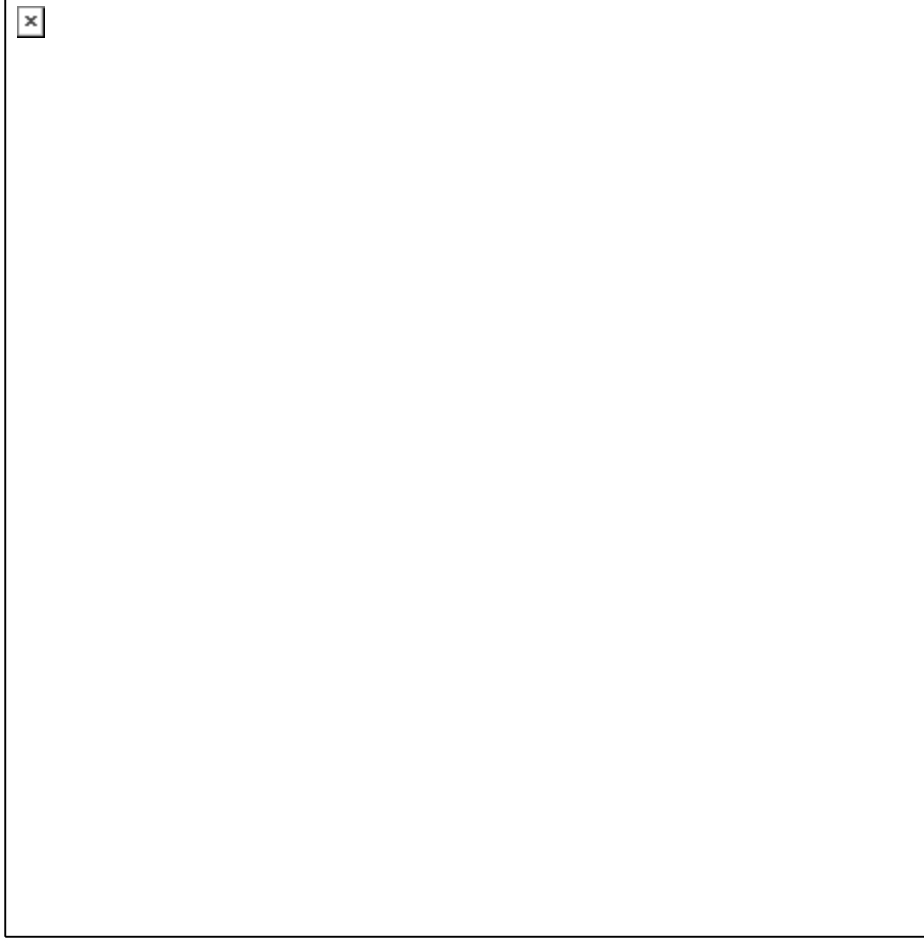
A-55 İller Bankası 5405/1 No'lu Plân, Y. Gürel

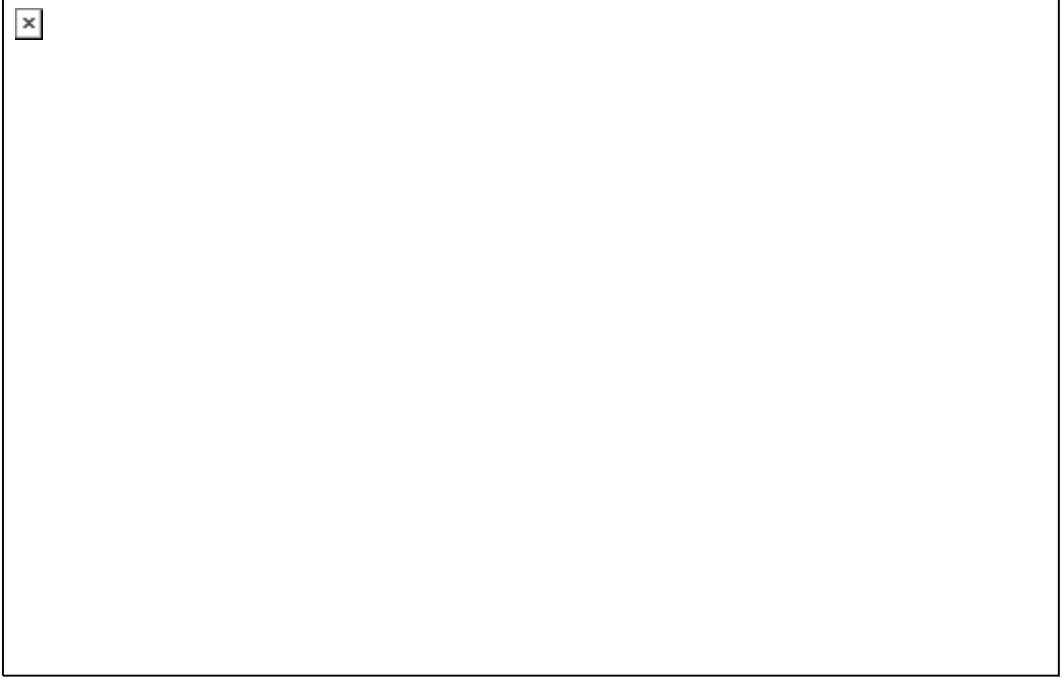
A-56 İller Bankası Henüz İnşa Edilmeden, Mevcut Plân, 1930'lar, Y. Gürel

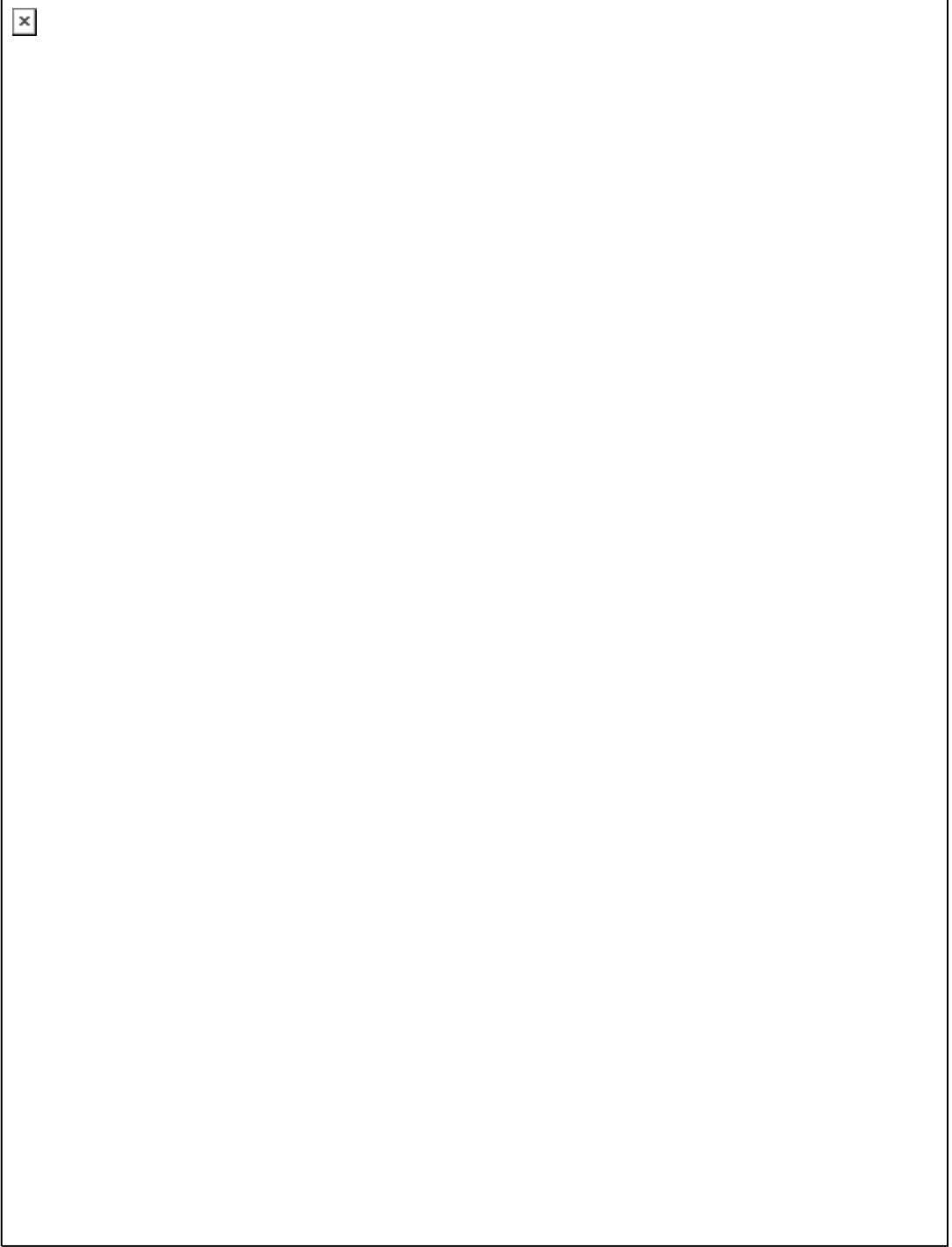
A-57 İller Bankası, Halihazır Durumu, Y. Gürel

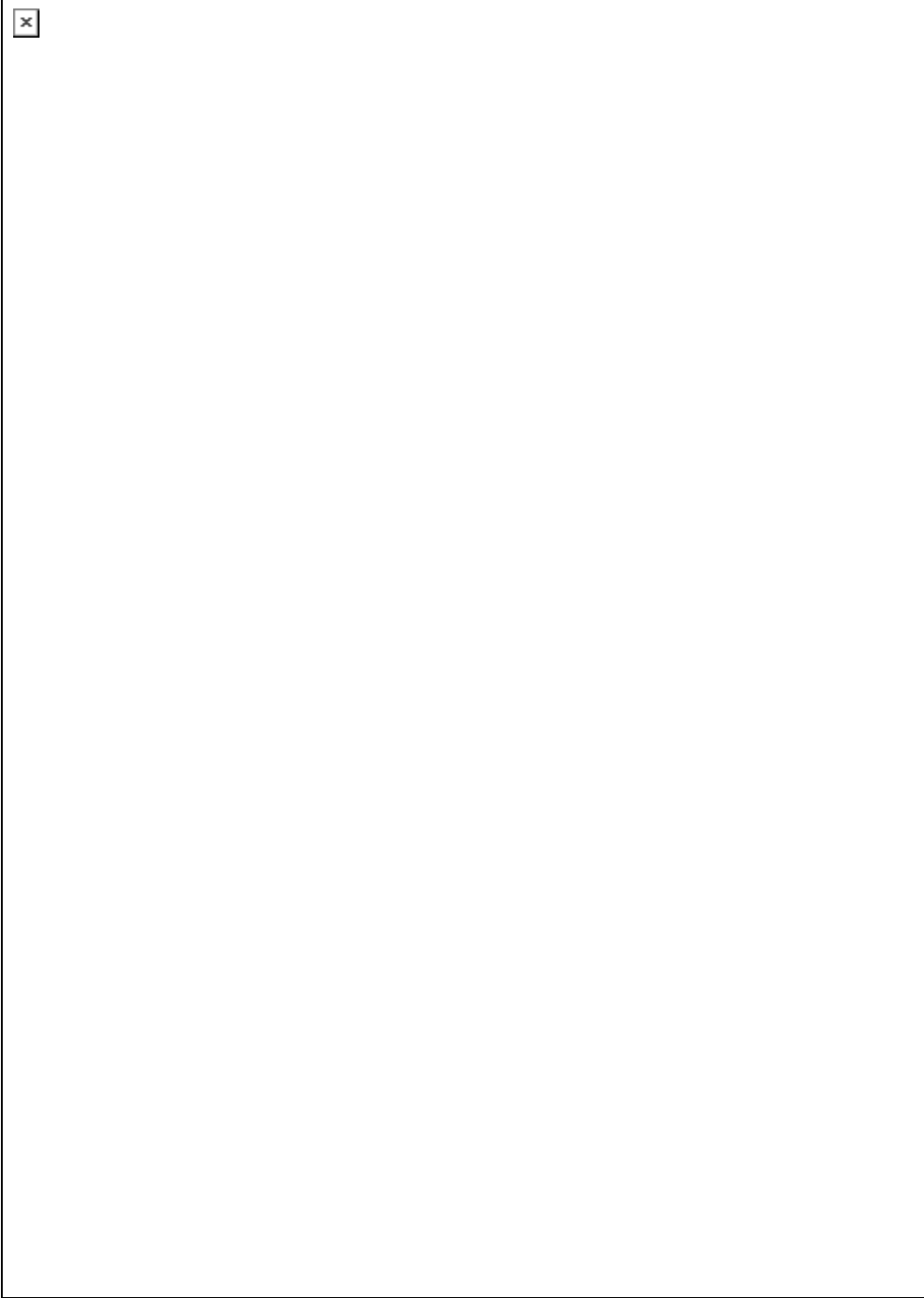
A-58 TBMM Binası Perspektif, TBMM Mili Saraylar Arşivi

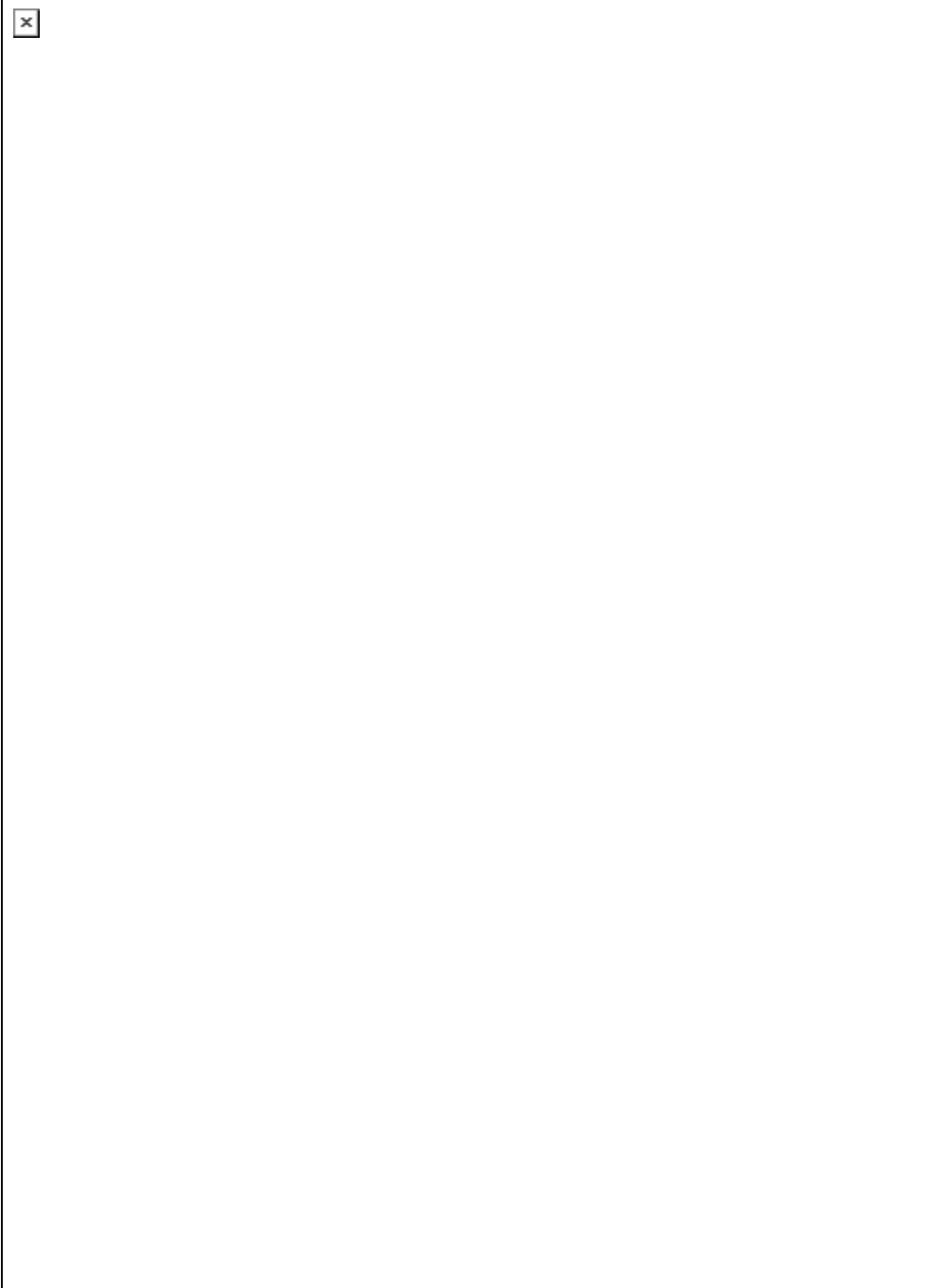
A-59 TBMM Binası Aksonometrik Perspektif, TBMM Mili Saraylar Arşivi

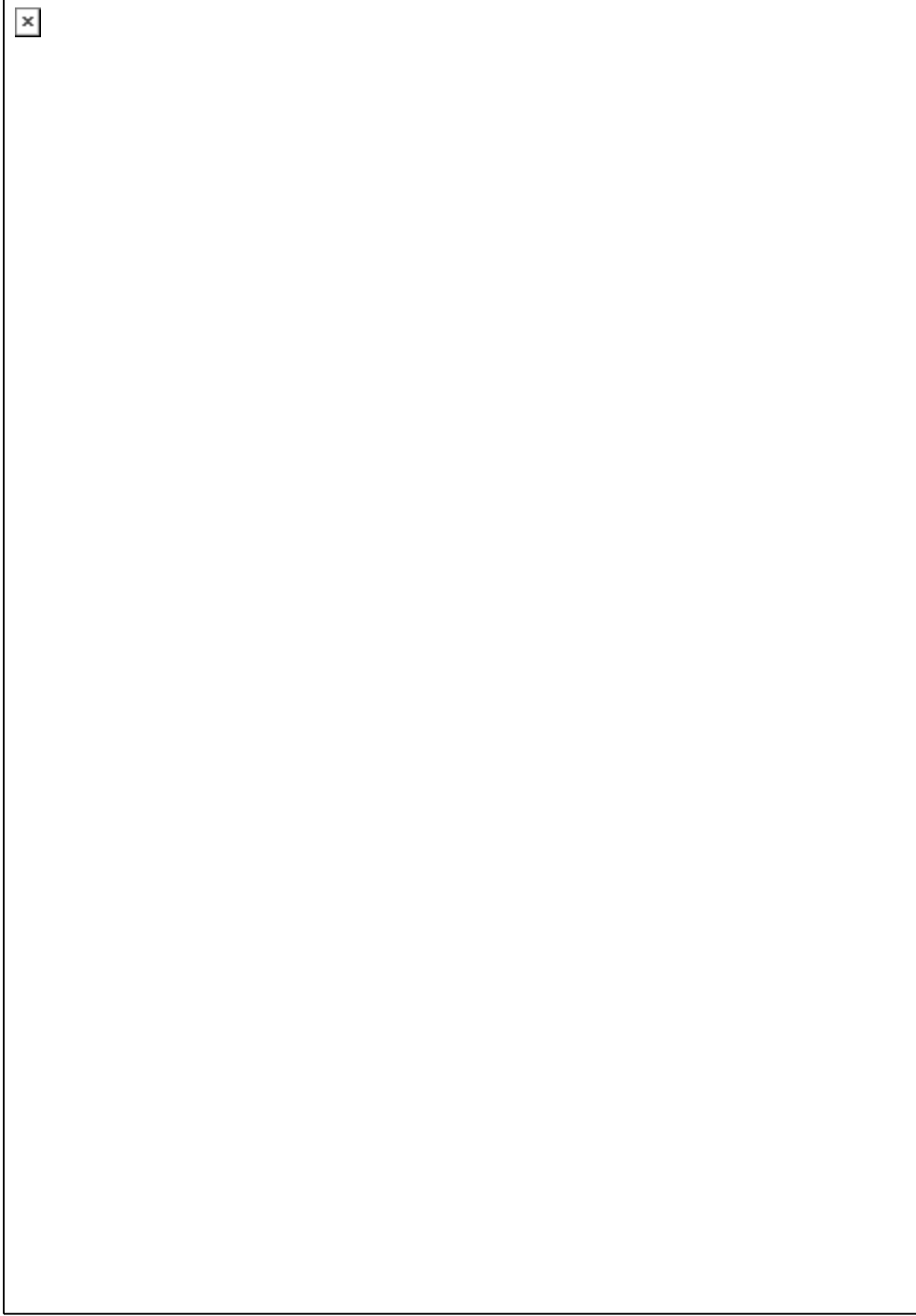
A-60 İstanbul Oto Sanayi Sitesi Hakkında, 1959,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

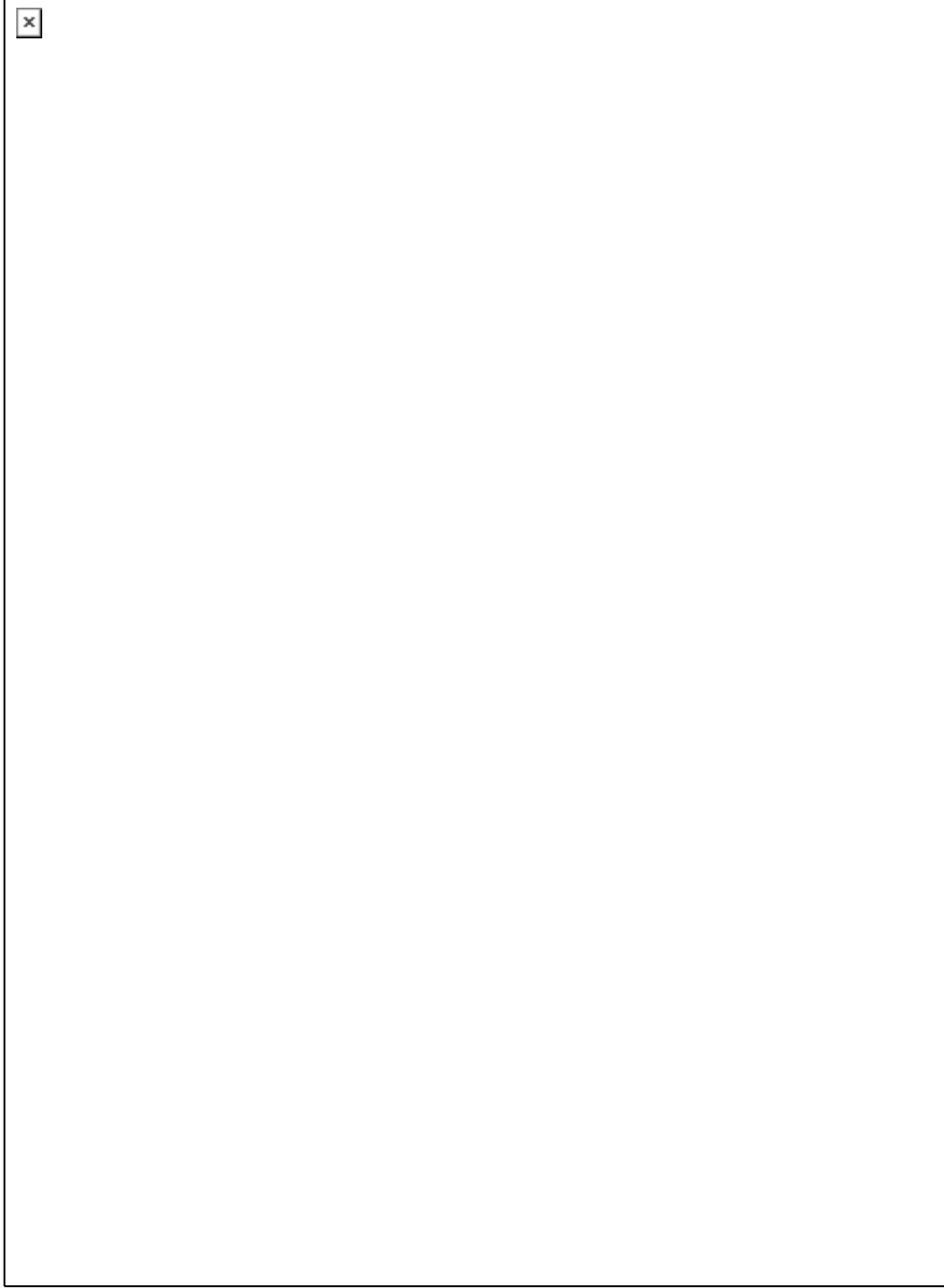
A-61 İstanbul Oto Sanayi Sitesi Hakkında, 1959,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

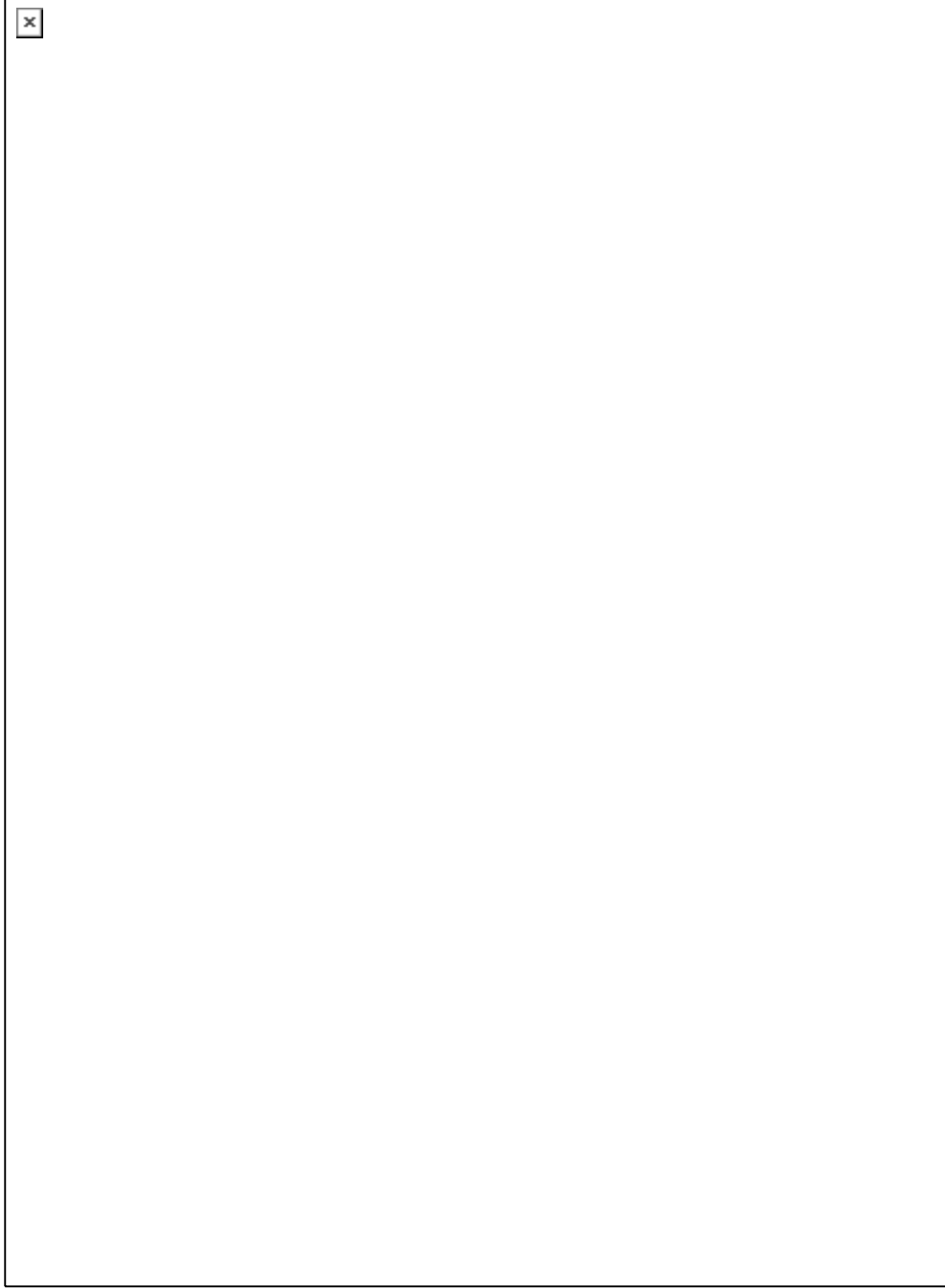
**A-62 İstanbul Oto Sanayi Sitesi Hakkında, 1959, T.C. Başbakanlık
Cumhuriyet Arşivi**

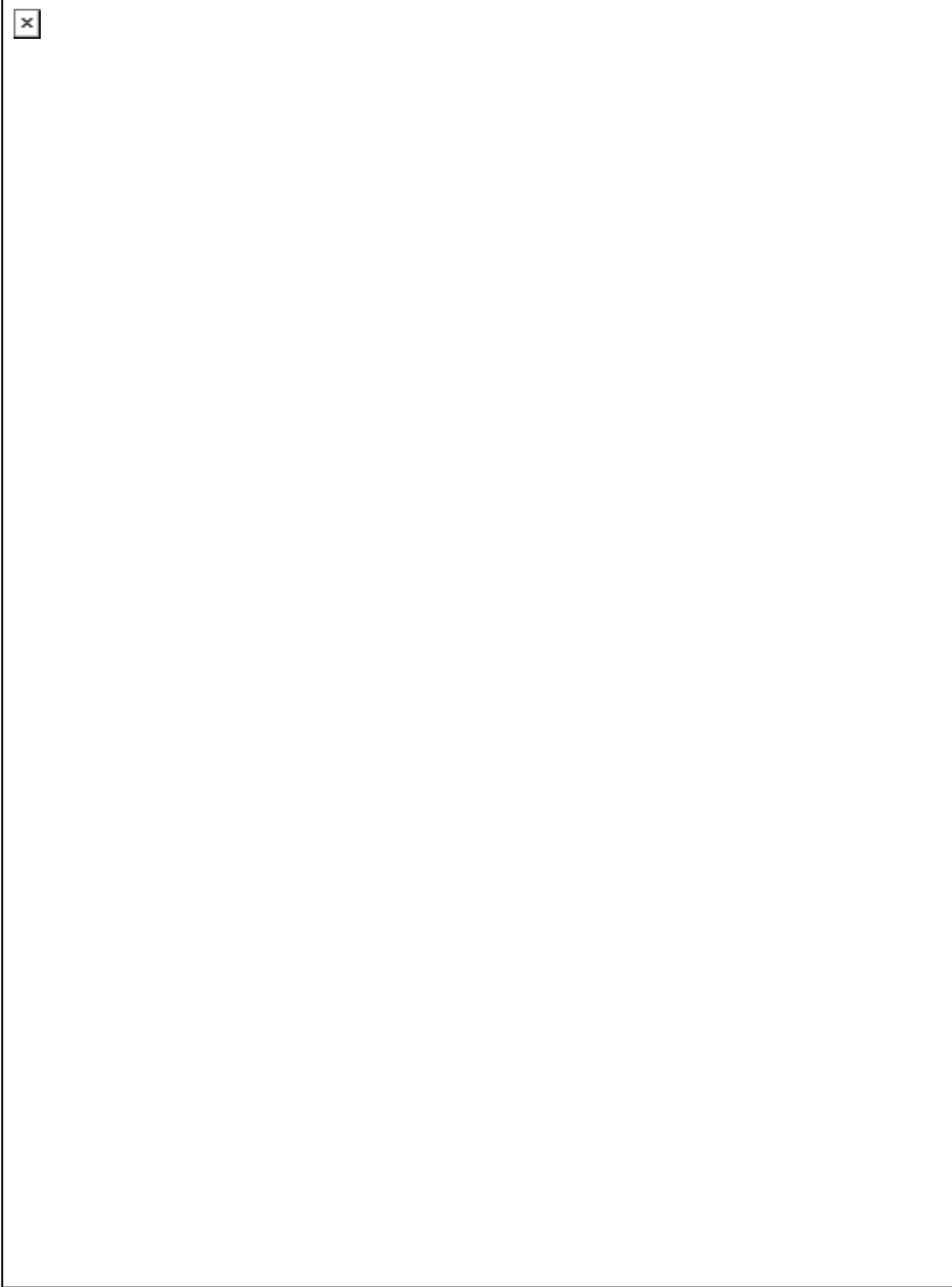
**A-63 İstanbul Oto Sanayi Sitesi Büro Binası ve Sergi Salonu, 1959, T.C.
Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi**

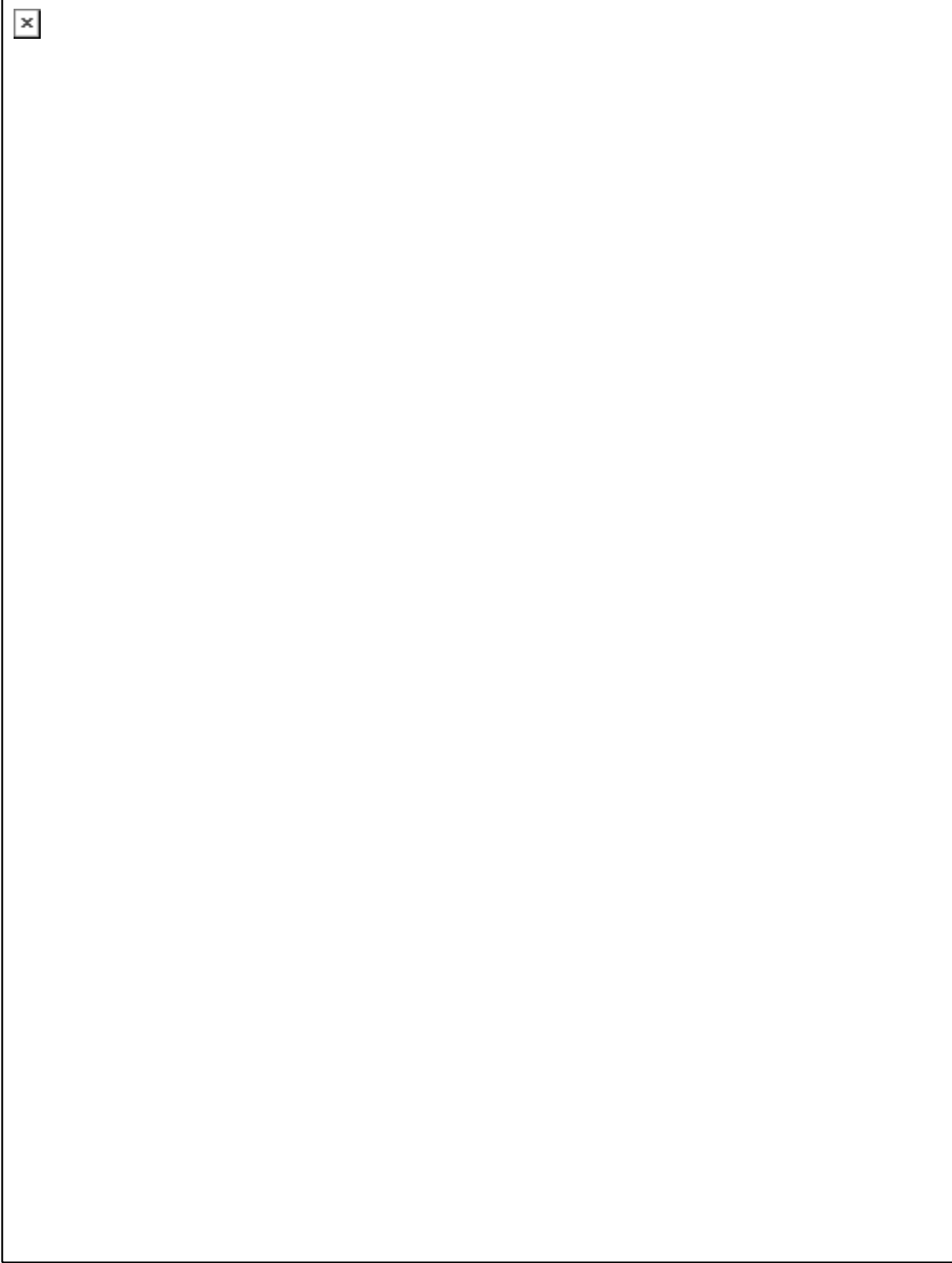
**A-64 İstanbul Oto Sanayi Sitesi Büro Binası ve Sergi Salonu Zemin Kat Plânı,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi**

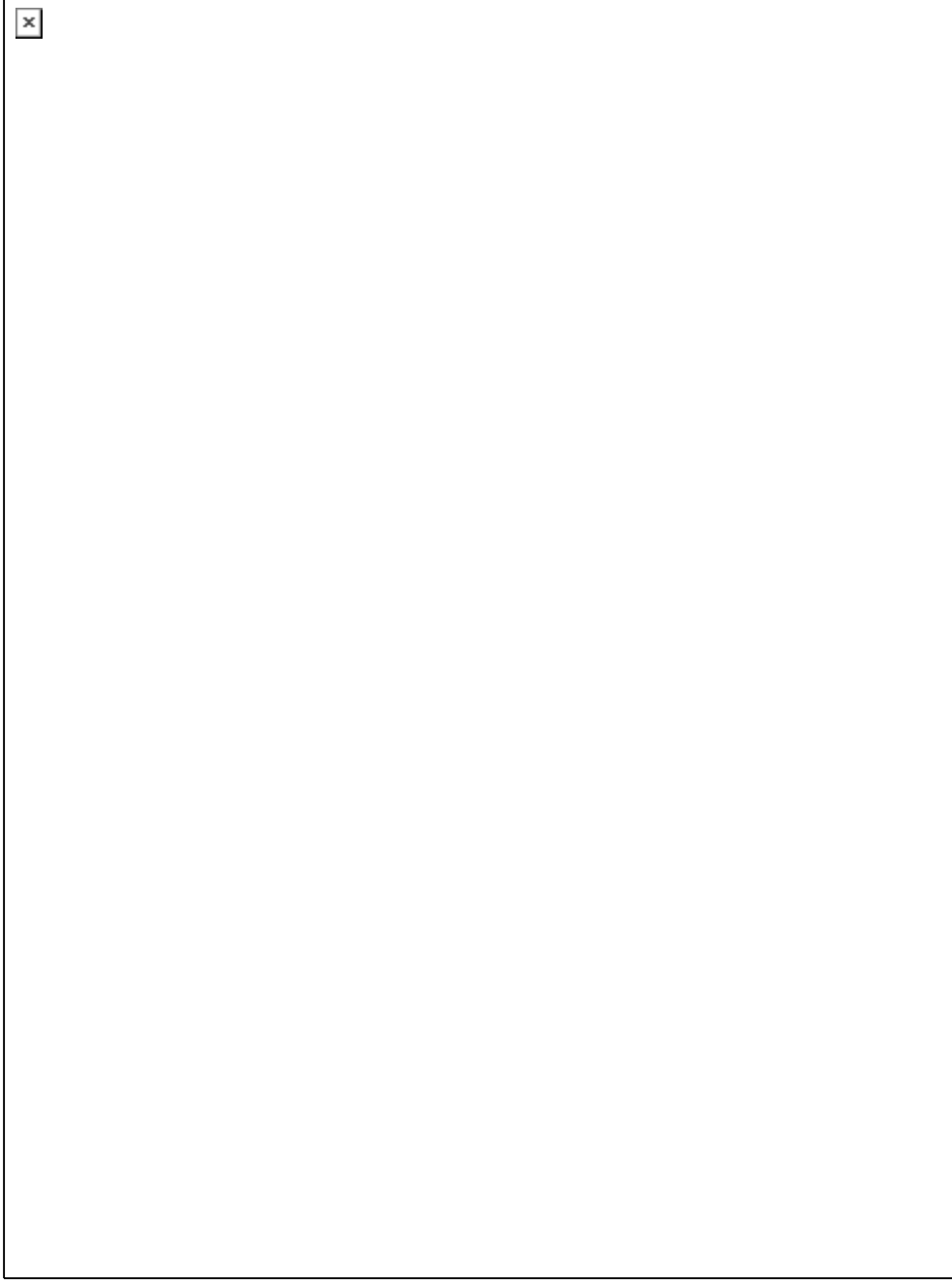
**A-65 İstanbul Oto Sanayi Sitesi Sol Yan Cephe,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi**

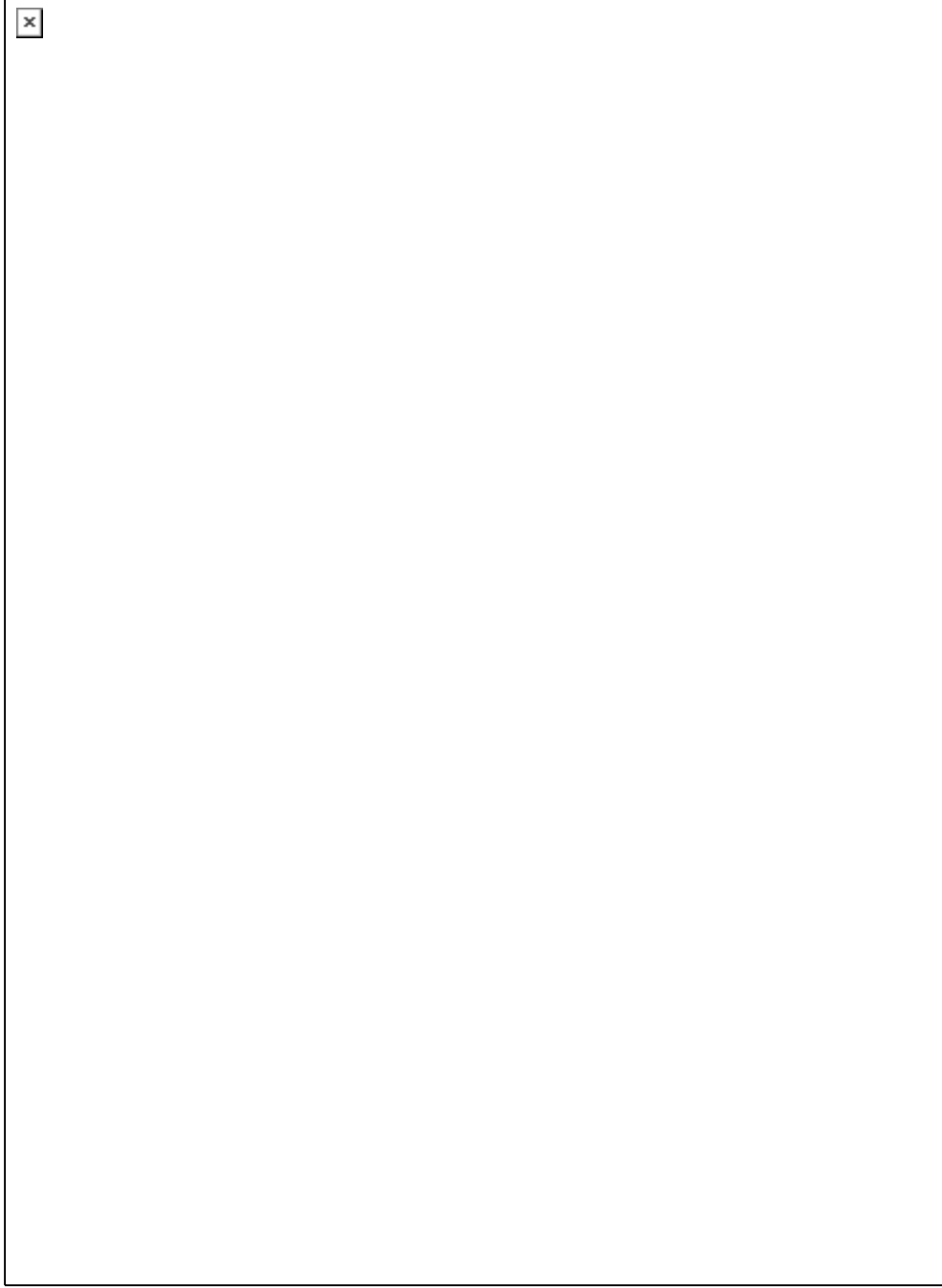
**A-66 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri D Tipi, T.C. Başbakanlık
Cumhuriyet Arşivi**

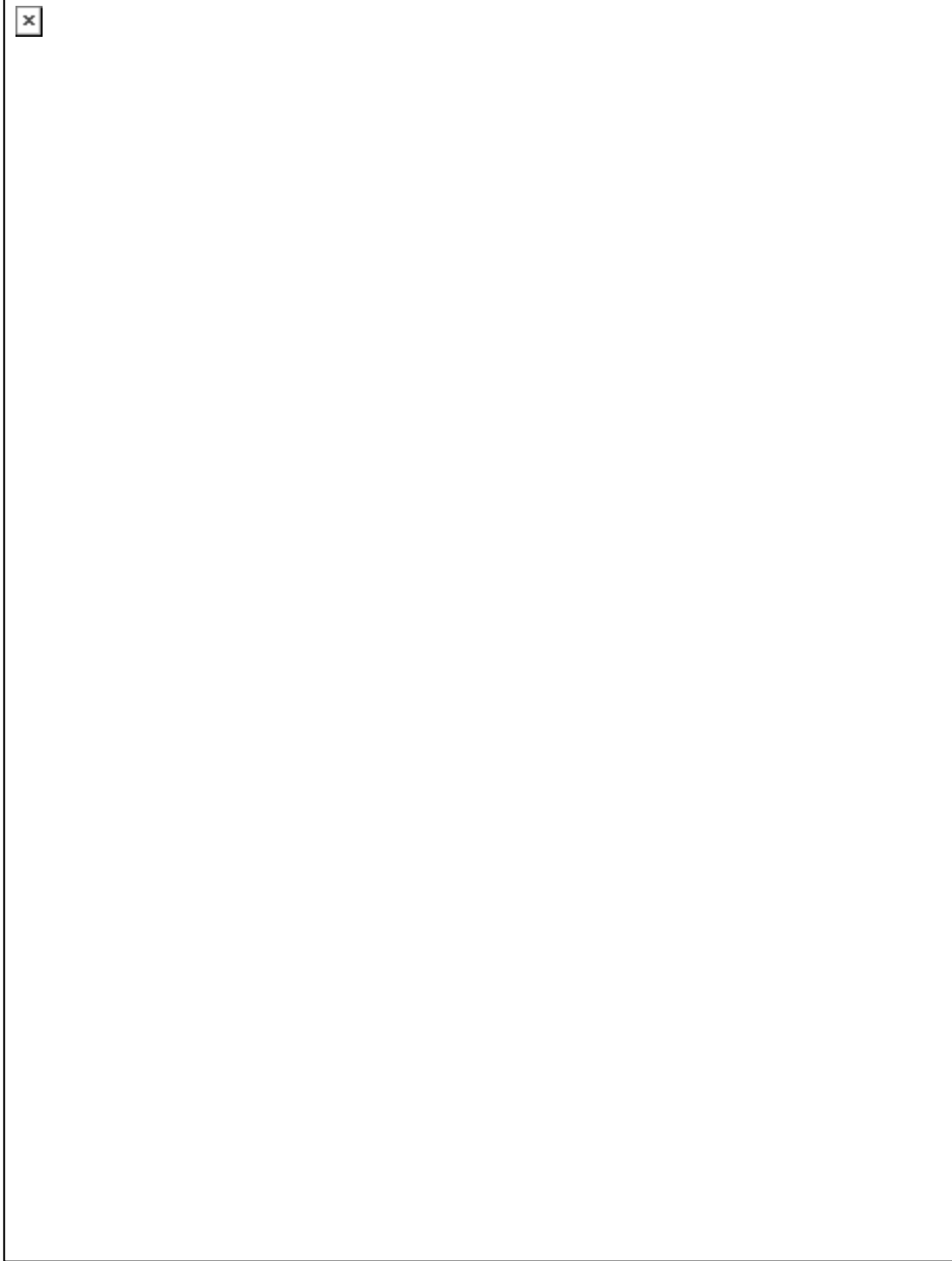
A-67 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Vaziyet Plânı,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

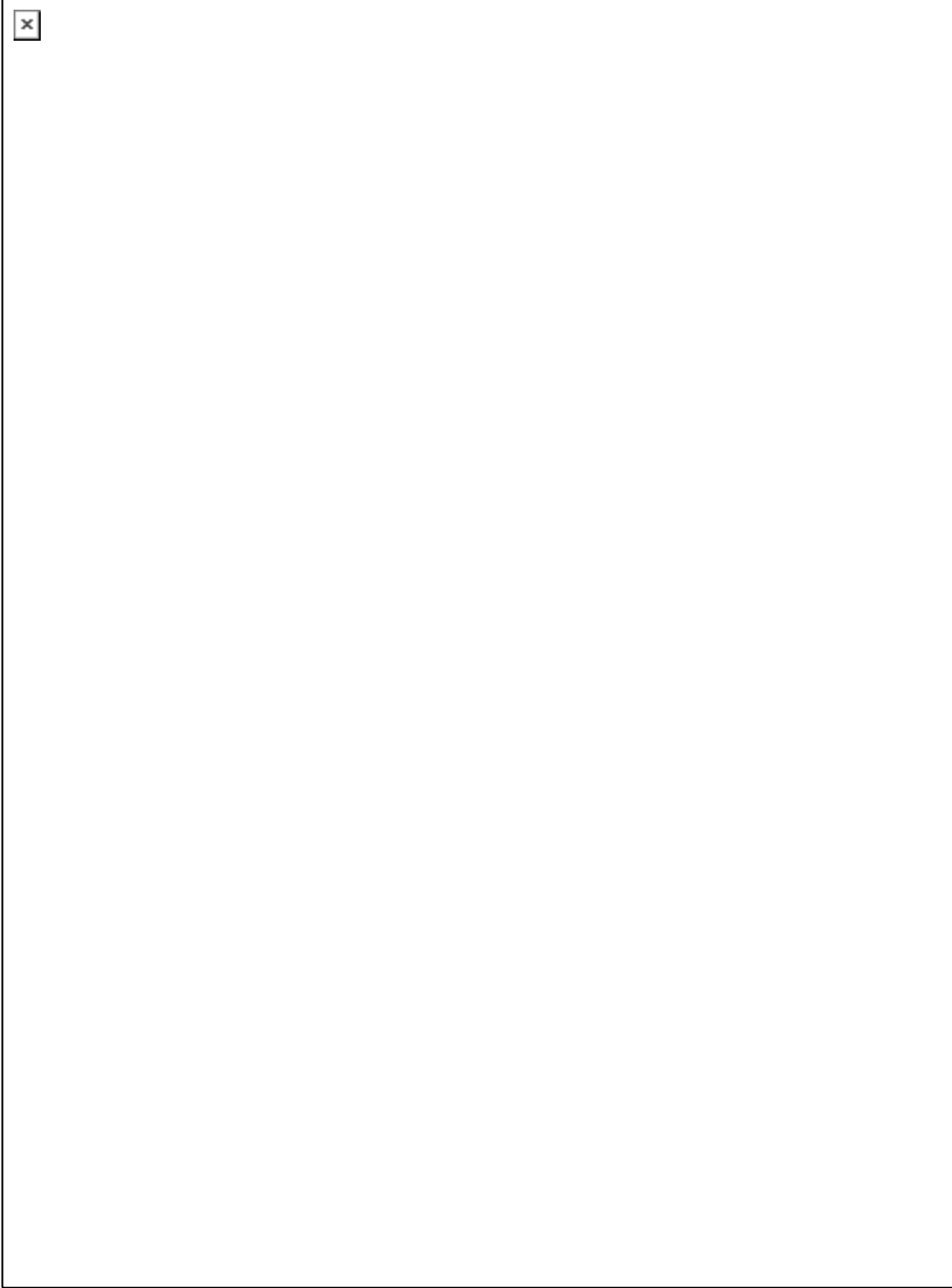
A-68 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Perspektif, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

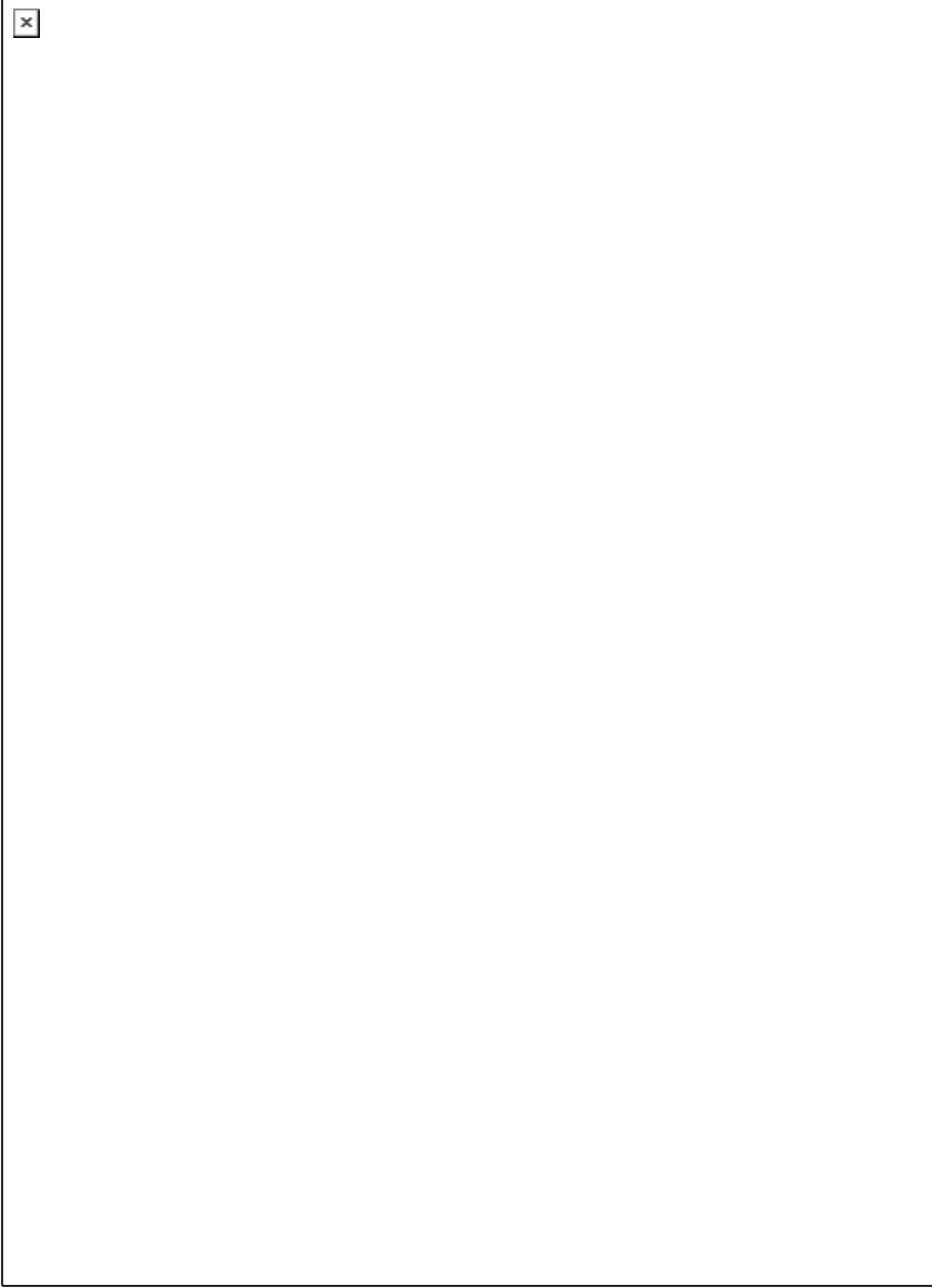
**A-69 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Mevzii İmar Tatbikat Planı,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi**

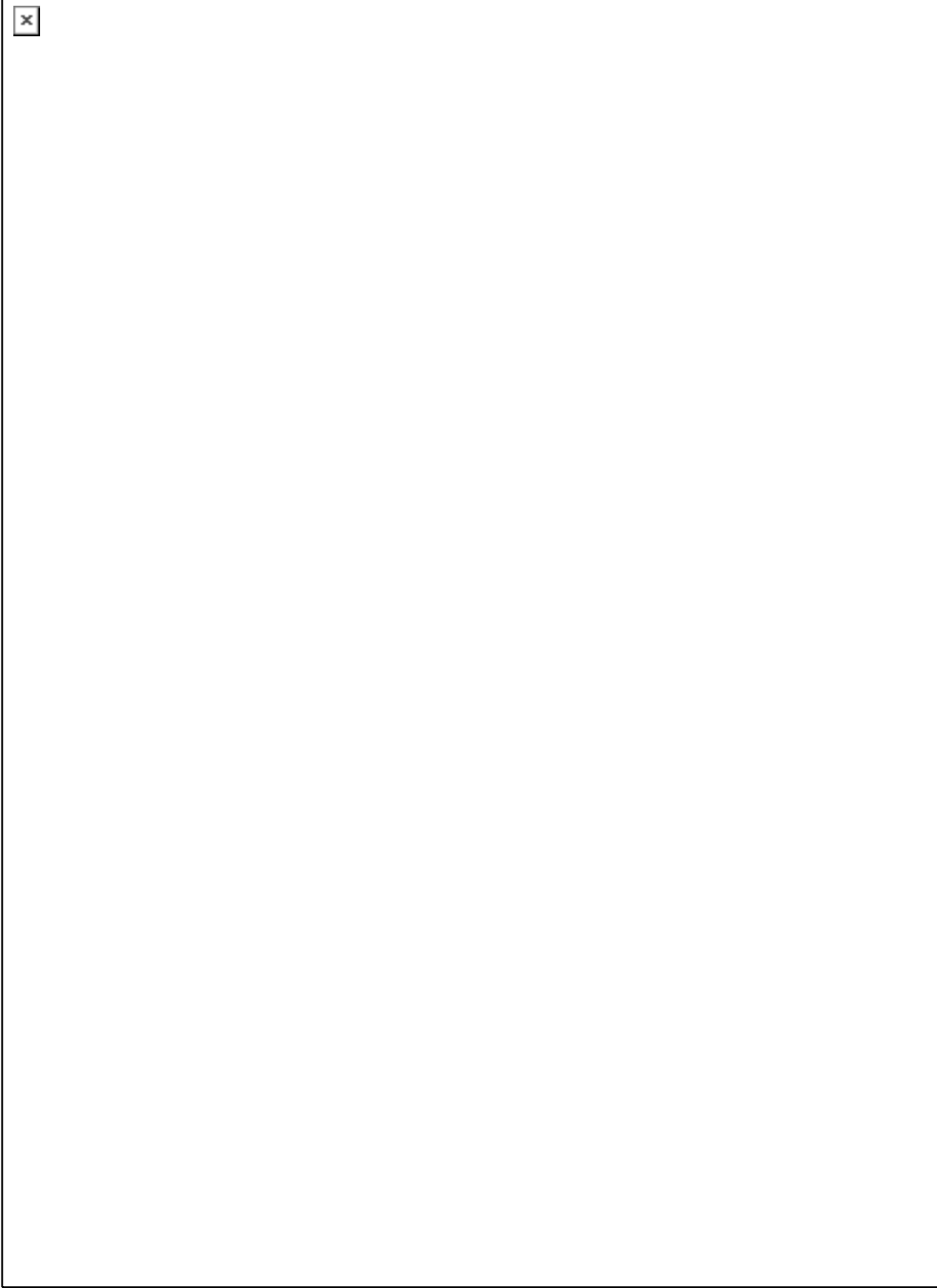
**A-70 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri B Tipi, T.C. Başbakanlık
Cumhuriyet Arşivi**

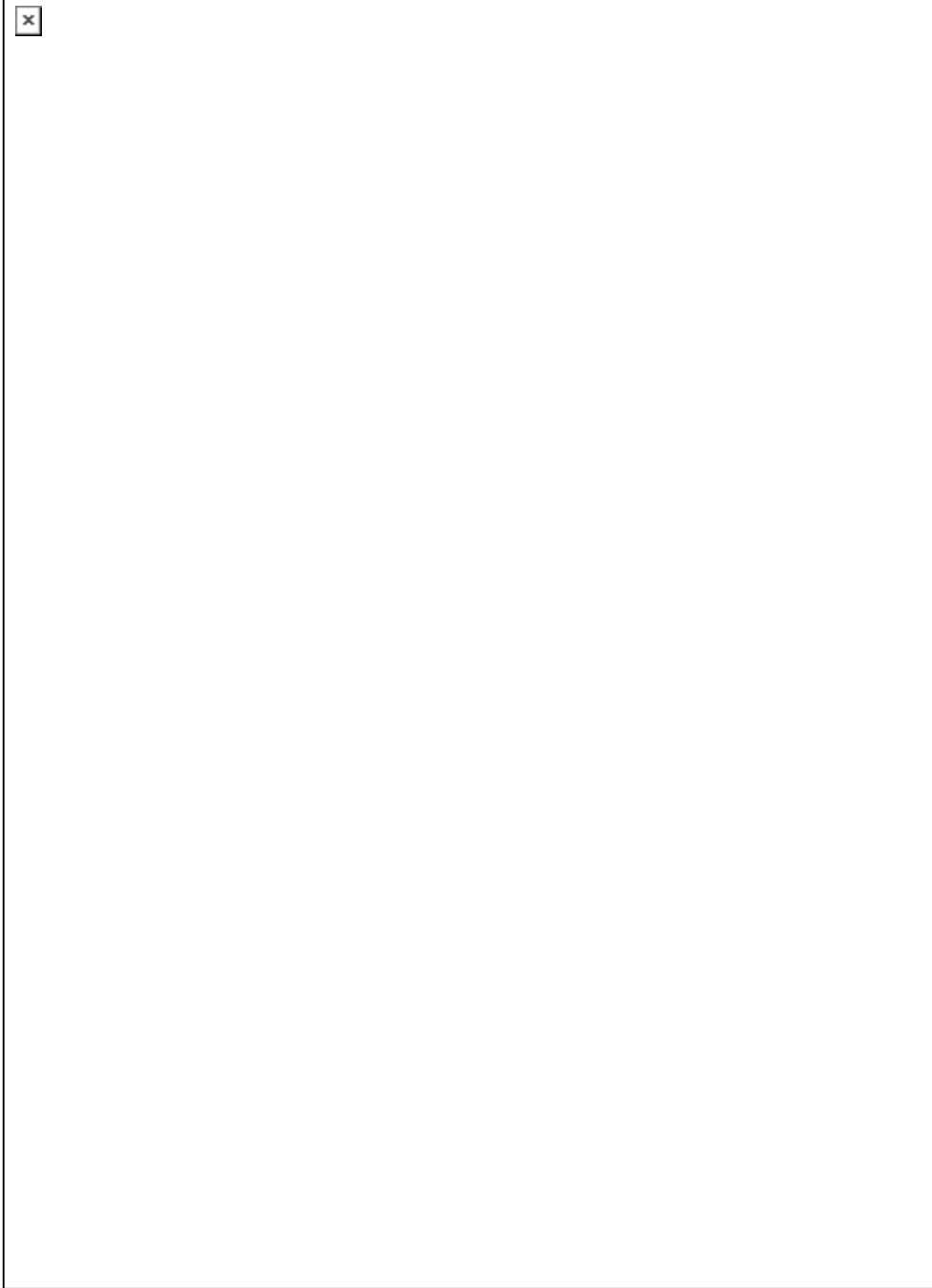
**A-71 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri E Tipi,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi**

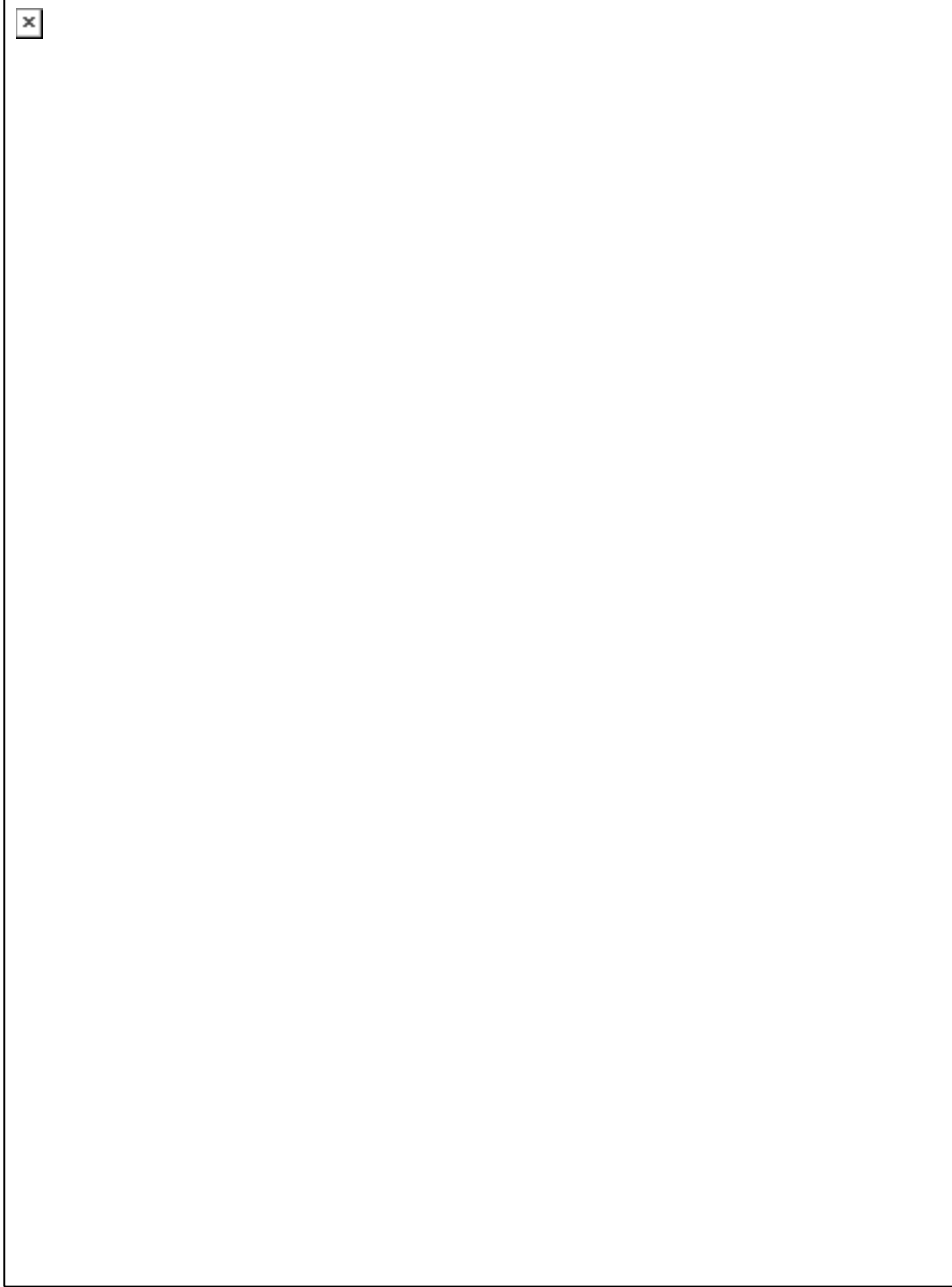
**A-72 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri C Tipi,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi**

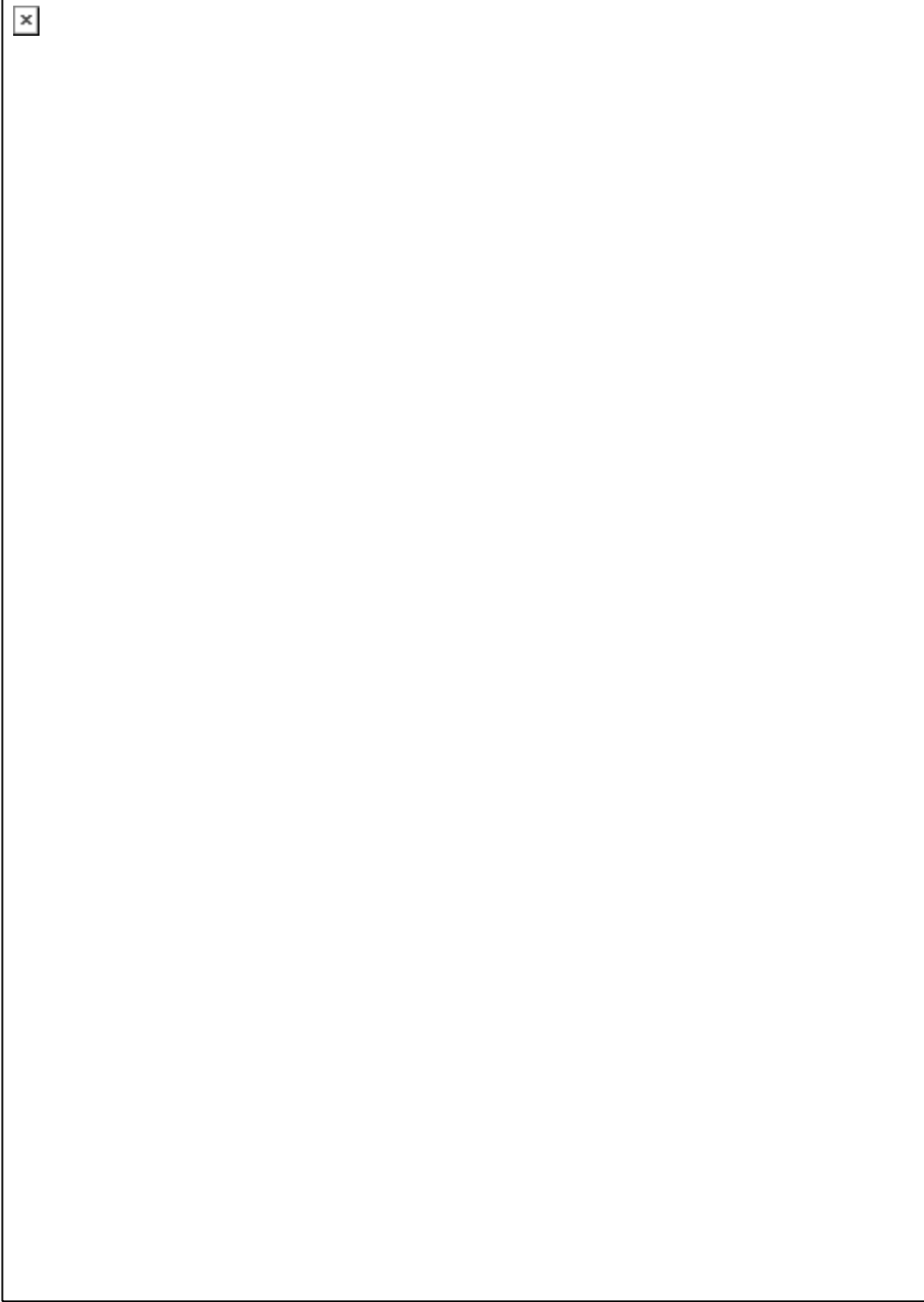
**A-73 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Tamirat Atölyeleri B Tipi,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi**

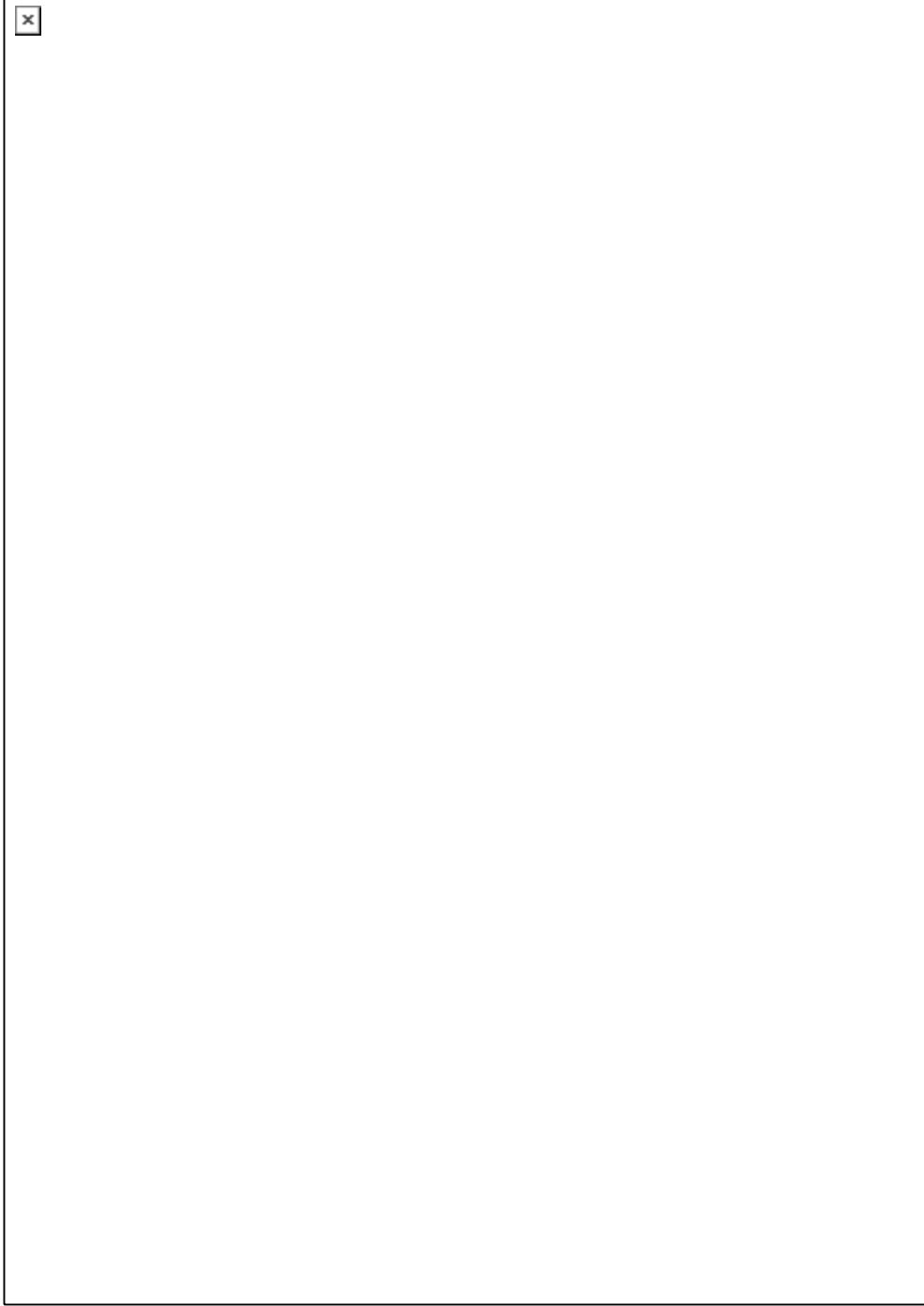
A-74 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

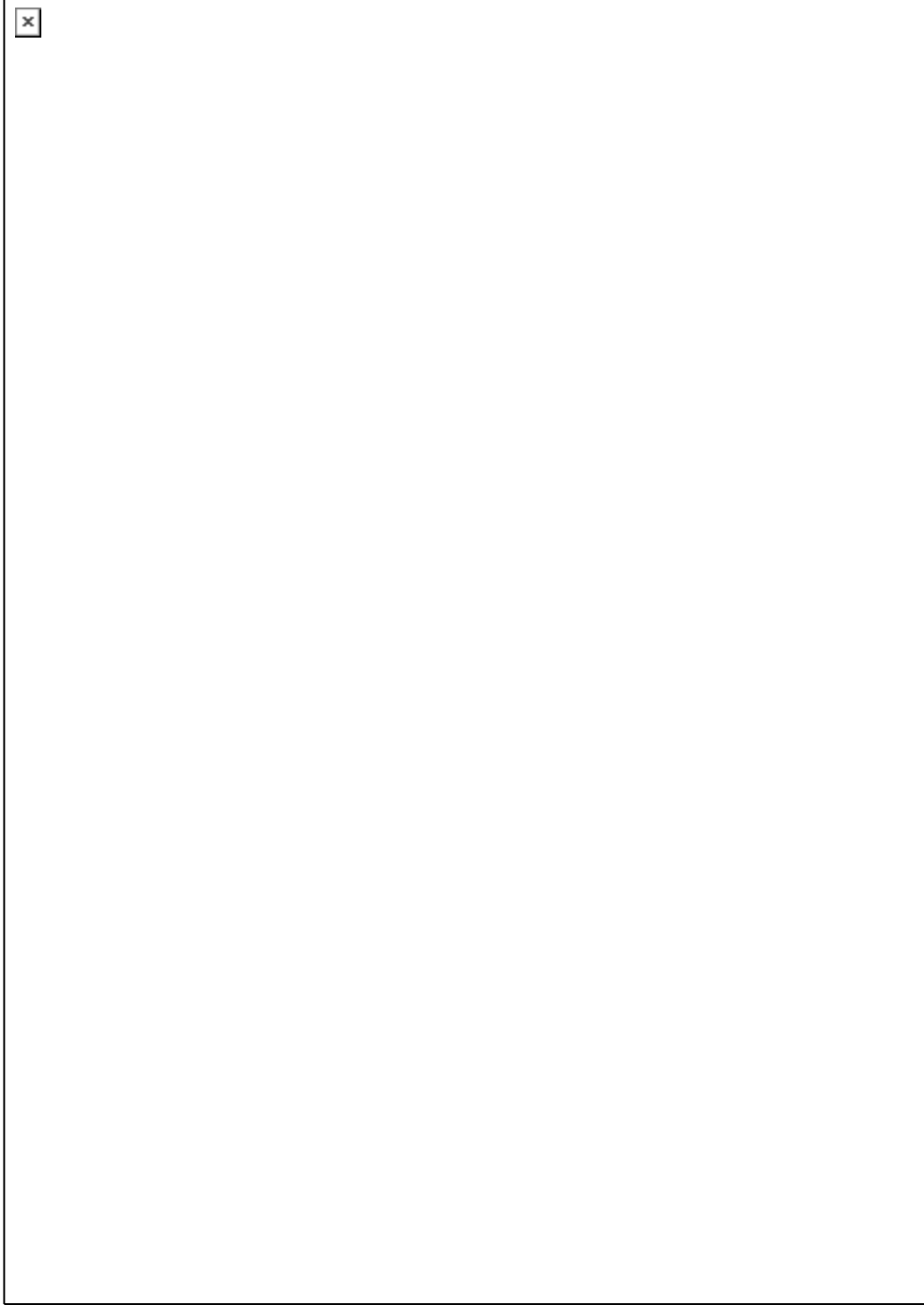
**A-75 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Lokanta ve Yedek Parça Çarşısı,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi**

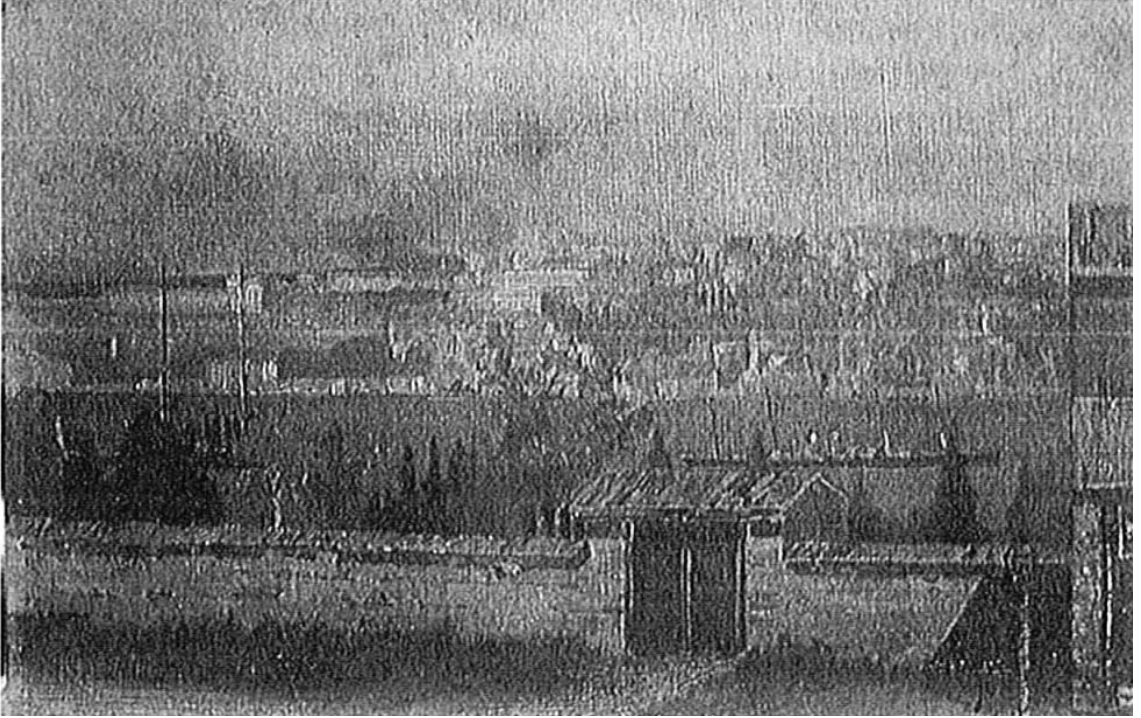
**A-76 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Lokanta ve Yedek Parça Çarşısı Zemin Kat Planı,
T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi**

A-77 İstanbul Oto Sanayi Sitesi, Maket, T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

A-78 “Üsküdar’dan Dolmabahçe ve Beşiktaş’a Bakış.” Arkan’ın 1920’lerde Muhtemelen Akademi’deyken Yaptığı Bir Yağlıboya Tablo, Süha Özkan

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Banu Özlem ÖZKAYA
Doğum Tarihi ve Yeri : 05.02.1974
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : banu_ozkaya@yahoo.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Lisans	Karadeniz Üniversitesi	Teknik	1998
Lise	Samsun 19 Mayıs Lisesi		1990